Bundel van de Verenigde Vergadering van 15 december 2016

00 Opening
- Oproepbrief VV 15 december met gewijzigde aangvangstijd

01 Vaststellen agenda
- Definitieve agenda VV 15 december 2016

02 Lijst van besluiten en toezeggingen V.V. 17 november 2016 (bijlage audiotranscript)
- Audiotranscript VV 17 november 2016
- HERZIEN Concept lijst van besluiten en toezeggingen VV 17 november 2016

03 Mededelingen

04 Insprekers

05 Vragenrondje

06 Stukken ter kennisname

06.01 Conceptnotulen commissies Bestuur, Organisatie en Bedrijfsvoering, Stedelijk Water en Watersysteem en Gezond, Schoon en Gezuiverd water d.d. 29 november 2016
- 1. Conceptnotulen commissie BOB d.d. 29 november 2016
- 2. Conceptnotulen commissie SWW d.d. 29 november 2016
- 3. Conceptnotulen commissie GSG d.d. 29 november 2016
- 4. VERZAMELFORMULIER herzien

07 Lijst ingekomen stukken

07.01 Najaarsbrief 2016
- Voorstel_47592.doc
- Najaarsbrief 2016, getekende versie

07.02 Stand van zaken project huisvestingsplan Gemeenlandshuis
- 1. Stand van zaken project huisvestingsplan Gemeenlandshuis, ons kenmerk 1275412
- 1.a Foto's Gemeenlandshuis juli 2016
- 1.b Foto's Gemeenlandshuis oktober 2016
- 2. Plattegrond met vlekaanduiding bestuur en fractiekamers vs 1.0
- 2.a Bijvoegsel bij Plattegrond met vlekaanduiding bestuur en fractiekamer vs 1.0.

07.03 Evaluatie calamiteit fase 2 d.d. 23 juni 2016
- Brief aan VV inzake evaluatie calamiteit wateroverlast

07.04 RBG - Rapportage prestatiecontract 3e kwartaal 2016
- Voorstel_54538.doc
- 1. Rapportage prestatiecontract RBG 3ekw2016 def
- 2. Dashboard prestaties RBG nwe stijl Q3-2016.

07.05 Brief aan VV inzake onderzoeksonderwerpen rekeningcommissie
- Brief aan VV inzake onderzoeksonderwerpen rekeningcommissie

07.06 Energie efficiëntie plan 2017-2020
- Brief aan VV inzake Energie Efficiëntie Plan 2017-2020

07.07 Voortgang verdieping Nieuwe Waterweg
- 1. Brief aan VV inzake Verdieping Nieuwe Waterweg, ons kenmerk 1282112
- 2. Getekende Hoofdovereenkomst HbR - Waterschappen
- 3 Getekende Deelovereenkomst schadevergoeding HbR - Delfland

07.08 Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015
- Voorstel_53795.doc
- Bijlage 1_Samenvatting BVZ 2015
- Bijlage 2 Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015__Delfland

Bijlage 3 Bedrijfsvergelijking_zuiveringsbeheer2015

Bijlage 4 Brief aan VV inzake Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015, getekende versie

07.09 informatieve brief aan de leden van de VV inzake muskusrattenbeheer

1. Brief aan de VV inzake muskusrattenbeheer, ons kenmerk 1281947

2. Presentatie dilemma's bestuurlijke bijeenkomst muskusrattenbeheer 30 september 2016

3. resultaten bestuurlijke bijeenkomst muskusrattenbeheer 30 september 2016

4. Informatie landelijke veldproef commissie muskus- en beverratten (CMB) van de UvW

07.10 Wateragenda Schiedam 2016-2020

Bijlage 1. Wateragenda Schiedam 2016-2020

Bijlage 2. Brief aan VV inzake Wateragenda Schiedam 2016-2020, ons kenmerk 1284548

07.11 Effectiviteit natuurvriendelijke oevers

Brief aan VV inzake effectiviteit natuurvriendelijke oevers, ons kenmerk 1284220

B Bespreekstukken

B.00.a Besluit tot toelating plaatsvervangend commissieleden AWPD en 50PLUS

Voorstel_53889.doc

1. Verslag van de commissie Geloofsbrieven, d.d. 2 december 2016

B.00.b Eed / belofte plaatsvervangend commissielid

Tekst belofte plaatsvervangend lid van een commissie.

B.00.c Besluit tot benoeming plaatsvervangend commissielid Water Natuurlijk

Voorstel_54821.doc

B.14 Reserve 'resultaategalisatie PPS'

Voorstel_54678.doc

H Hamerstukken

H.01 Bestuurlijke P&C-cyclus 2017

Voorstel_53663.doc

PC cyclus 2017 bestuurlijk versie 5 VV 15.12.2016.

H.02 RBG: Zienswijze over ontwerp 1e wijziging begroting 2017 van GR Regionale Belasting Groep

Voorstel_53877.doc

1. 20160919 Verzoek zienswijze HHD concept 1e wijziging begroting 2017 RBG

1.a. agendapunt 5, 1e wijziging begroting 2017 RBG a.g.v. wijziging kwijtscheldingsbeleid hhsk getekend 08-12-2016

2. Brief VV inz. zienswijze ontwerp 1e wijziging begroting 2017 RBG

H.03 Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland

Voorstel_52596.doc

Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland 2016

H.04 Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap van Delfland

Voorstel_52595.doc

DMSP-#1285966 Bezwaarschriftenverordening met wijzigingen

H.05 Investeringsplan en uitvoeringskrediet stuwen Vlinderstrik, Zuidpolder Berkel

Voorstel_53878.doc

Schetsontwerp Vlinder kort

H.06 Investeringsplan en uitvoeringskrediet peilbesluit Nieuwland-Noordland (Hoek van Holland)

Voorstel_53809.doc

Bijlage 1 situatie peilbesluit Nieuwland-Noordland maatregel stuw Kappitt

H.07 Projectplan Delflandse Dijk Spuihaven (gemeente Schiedam)

Voorstel_50564.doc

Bijlage 1 Projectplan Dijkverbetering Spuihaven

Bijlage 2 Besluit GS mer-beoordeling

Bijlage 3 Publicatie ontwerp-projectplan Staatscourant

Bijlage 4 Concept-aanbiedingsbrief verzoek goedkeuring projectplan

H.08 Collectieve zuivering bestrijdingsmiddelen op AWZI Nieuwe Waterweg

- Voorstel_53649.doc
- Bijlage 2a: Brief Unie van Waterschappen
- Bijlage 2b: Bijlage bij brief Unie van Waterschappen
- Brief aan I&M over Centrale zuivering gewasbeschermingsmiddelen

H.10 Aanpassing investeringsplan en uitvoeringskrediet lokaal knelpunt Kalfjeslaan (gemeente Delft)

- Voorstel_53636.doc

H.16 Waterbeheersing Korftlaan

- Voorstel_54221.doc
- Bijlage 2 beschrijving gemaal Korftlaan.
- Bijlage 3 kaart maatregelen.
- Bijlage 4 variantenstudie gemaal Korftlaan
- Bijlage 5A VO Poldergemaal Korftlaan_situatie
- Bijlage 5B VO Poldergemaal Korftlaan_ontwerp

S Sluiting

Hoogheemraadschap van
Delfland

Aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
1283074
DELFT
9 december 2016

ONDERWERP
oproepbrief verenigde vergadering 15 december 2016

Geachte leden,

Hiermee roep ik u namens de Voorzitter op voor de bijeenkomst van de Verenigde Vergadering die zal worden gehouden op **donderdag 15 december 2016** in de **VV-zaal** van de locatie Brashof, Brassersplein 2 te Delft, aanvang **11.00 uur**.

De agenda van de Verenigde Vergadering, en de daarbij behorende stukken zijn in de loop van 9 december raadpleegbaar op uw iPad.

Indien u verhinderd bent de Verenigde Vergadering bij te wonen, verzoek ik u vriendelijk daarvan kennis te geven aan Linda Leemborg, telefoon (015) 260 82 23. U kunt uw bericht ook sturen naar: verenigdevergadering@hhdelfland.nl.

Met vriendelijke groet,
de Griffier van Delfland, plv

drs. T. Niemeijer

BIJLAGE(N) -
CONTACT mevrouw L. Leemborg • T (015) 260 82 23• E lleemborg@hhdelfland.nl
POSTADRES Postbus 3061, 2601 DB Delft • WEBSITE www.hhdelfland.nl
SECTOR Bestuur, Beleid en Communicatie • TEAM Bestuur

DEFINITIEVE AGENDA **VV: donderdag 15 december 2016**

1280573 **11.00 uur**

Agenda-punt	Onderwerp	Commissies		
		BOB	**SWW**	**GSG**
00.	Opening			
01.	Vaststellen agenda			
02.	Lijst van besluiten en toezeggingen V.V. 17 november 2016 (bijlage audiotranscript)			
03.	Mededelingen			
04.	Insprekers			
05.	Vragenrondje			
06.	Stukken ter kennisname			
07.	Lijst ingekomen stukken			
B.	**Bespreekstukken**			
B.00.a.	Besluit tot toelating plaatsvervangend commissieleden AWPD en 50PLUS			
B.00.b.	Eed/belofte plaatsvervangend commissielid			
B.00.c.	Besluit tot benoeming plaatsvervangend commissielid Water Natuurlijk			
B.14.	Reserve 'resultaategalisatie PPS'	X		
H.	**Hamerstukken**			
H.01.	Bestuurlijke P&C-cyclus 2017	X		
H.02.	RBG: Zienswijze over ontwerp 1e wijziging begroting 2017 van GR Regionale Belasting Groep	X		
H.03.	Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland	X		
H.04.	Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap van Delfland	X		
H.05.	Investeringsplan en uitvoeringskrediet stuwen, Vlinderstrik, Zuidpolder Berkel		X	
H.06.	Investeringsplan en uitvoeringskrediet peilbesluit Nieuwland-Noordland (Hoek van Holland)		X	

H.07.	Projectplan Delflandse Dijk Spuihaven (gemeente Schiedam)		X	
H.08.	Collectieve zuivering bestrijdingsmiddelen op AWZI Nieuwe Waterweg		X	
H.10.	Aanpassing investeringsplan en uitvoeringskrediet lokaal knelpunt Kalfjeslaan (gemeente Delft)		X	
H.16.	Waterbeheersing Korftlaan		X	
S.	Sluiting			

TRANSCRIPT VAN DE VERENIGDE VERGADERING VAN HOOGHEEMRAADSCHAP DELFLAND
d.d. 17 november 2016

---

0. Opening

De voorzitter: Goedemorgen, het is 9.00 uur, de vergadering is geopend.

1. Vaststellen agenda

De voorzitter: We gaan beginnen met de vaststelling van de agenda. Ik neem u even mee door de agenda. In het overleg met de agenda commissie vorige week daar is nog doorgesproken om de stukken, dat ging over B04 en B06, omdat het hamerstuk te doen, tenzij daar nog fracties het woord over wilden voeren. Dat ga ik even checken, anders worden B04 en B06 hamerstukken en B08 zou ook nog kunnen, maar daar was ook nog een discussie over. Zijn er nog fracties die eerst over B04, kan die door als hamerstuk?

Mevrouw Eekhout: Voorzitter, kunt u uw microfoon iets hoger zetten, want u bent heel slecht te verstaan.

De voorzitter: Oké, we gaan harder roepen en ik ga er wat dichterbij. In de agendacommissie is vorige week gezegd dat we even zouden afchecken in de fracties, u dus, of de legesverordening, B04, B06 en B08, of die als hamerstuk door konden. En dat ga ik even checken. Als er een fractie is die het wil bespreken dan gaat het feest niet door. Dan zijn dat hamerstukken, hebben we dat afgesproken. Dan heb ik zo meteen, ja zijn er nog vragen over de agenda verder? Ja, mevrouw Jans.

Mevrouw Jans: Dank u wel, voorzitter, dank u wel. Ik weet niet of dat nu ter sprake komt, maar in ieder geval voor wat betreft de ingekomen stukken, dan willen wij 7.02 en 7.07 terugbrengen naar de adviescommissie.

De voorzitter: Is goed, daar knoop ik gelijk even aan vast: we proberen dus allemaal nog, de stukken voor de commissies gaan er deze week uit, want we zitten over een maand weer bij elkaar. Voor de ordentelijke behandeling in de commissie is het handig dat wij vragen of de fracties die doorschuiven ook even de vraag daarbij formuleren, zodat de diverse portefeuillehouders van tevoren weten waar het over gaat, tenzij het een politieke discussie is, dan mag u die direct live doen. Maar als het nou echt vragen zijn die toch moeten worden uitgezocht, de termijnen tussen de commissie en de VV is namelijk kort, dus de vraag is: wilt u zo vriendelijk zijn de vraag erbij te formuleren nog, dat nog even te mailen, de stukken zullen we overhevelen, maar . Ik kijk even langs of we stukken overhevelen naar de agenda's. Ja, mevrouw Van der Burg.

Mevrouw Van der Burg: stuk 7.03 voor commissie.

De voorzitter: Ja, maar als u nog een aanvullende vraag hebt tegen iets, als u dan toch nog even opstuurt. Ja? Kijk ik nog even verder. Ja, de heer Nanninga.

De heer Nanninga: Voorzitter, als Ongebouwd dat op de agenda zet, dan wil ik daar graag bij aansluiten.

De voorzitter: Heel goed, dezelfde vraag die ik aan Ongebouwd stelde, ook in uw richting.

De heer Nanninga: Ja, ik heb alleen dan een vraag aan Ongebouwd, dus u hoeft daar helemaal niet over na te denken.

De voorzitter: Oh, dat is ook helder, dan weten we dat al. Ik kijk even verder, niet?

2. Lijst van besluiten en toezeggingen V.V. 22 september 2016

Is dat ook over de lijst van besluiten en toezeggingen en het audiotranscript zijn verder geen opmerkingen binnengekomen, is vastgesteld. Voordat ik aan de mededelingen begin, ga ik me toch even aan de heer Van der Wedden richten, want we hebben in een soort's tweestapsraket afscheid genomen en dat doe ik samen met mevrouw Jans nog even, want ja, als fractievoorzitter wil ze natuurlijk niet de kans voorbij laten gaan om u weer in het zonnetje te zetten. Maar voordat zij aan de beurt is, wil ik het gras niet voor mijn voeten weg laten maaien, want we hebben nog een traditioneel cadeau dat we natuurlijk pas hebben gedaan toen u uw afscheid echt bekend had gemaakt. Dat moet gegraveerd worden, want ja, stel je voor dat we het officiële cadeau geven en nu trekt toch, zegt 'nou ja, ik blijf maar weer', dan kunnen we dat cadeau weer in de kast zetten. Dus ik wou even graag u naar voren vragen met het traditionele cadeau, oftewel het Delflandse glas aan u overreiken. En dan is het woord aan mevrouw Jans. Het woord, maar allemaal heel kort heeft zij mij toegezegd, beloofd. Anders wordt er niet opgenomen.

Mevrouw Jans: Guido, voor de tweede keer afscheid. Afscheid nemen is moeilijk. Partir c'est mourir un peu, hè? Dat Frans is aan jou wel besteed. Ik ga niet alles opnieuw herhalen, alle mooie woorden, maar nog even twee, een paar dingen. Actief, sociaal en netwerken en we hebben al gehoord dat je bij onze collega-fractie in Schieland en de Krimpenerwaard geweest bent, Rivierenland, excuus, Rivierenland en we wensen je daar veel succes, Guido.

De voorzitter: Bedankt, oh, de microfoon.

3. Mededelingen

De voorzitter: Dan ga ik naar de mededelingen. Ik heb een aantal mededelingen. Allereerst, onze griffier, oftewel Hélène, is door haar rug gegaan, dus die kan wel lopen en staan, maar zo'n vergadering bijwonen is ongewenst. Dat geeft gelijk een heleboel geregel, gelukkig geen andere. Jeannette is ingevallen sinds gisteren, is een van onze bestuursondersteuners binnen onze bestuurszaken en we vertellen wel eens vaker dat we geteisterd worden door uitdagingen in team bestuurszaken, maar ze hebben voor vandaag ook maar weer de schouders eronder gezet om dat, want deze vergadering moet gewoon doorgaan en moet georganiseerd worden. Dus als er iets niet helemaal gaat, is mijn verantwoordelijkheid en dus spreekt u mij maar op aan. En laten we in ieder geval nog maar even namens ons allen een bloemetje naar Hélène sturen, ik hoop dat u het daarmee eens bent. Had ik wel gedacht en gehoopt overigens, dus dat gaan we nog doen vandaag.

De voorzitter: Ja, de heer Middendorp stuurt ook nog een bloemetje, dus dat is prettig. Afwezig zijn de heer Hombergen, de heer Schouffoer, mevrouw Koop, de heer Van den Berg. En dan moet ik nog even zeggen dat het tweede lid van de Partij van de Dieren, oftewel Hanke om even toch persoonlijk te blijven ja, die blijft de rest van het jaar weg en kijkt nog even hoe het begin volgend jaar gaat met haar gezondheid. Dus ook daar zullen we nog opnieuw aandacht aan besteden namens ons allen, want de anderen zijn alleen vandaag afwezig, maar we wensen haar in ieder geval ook weer namens u sterkte. Dus we zullen ook aan haar nog even namens u aandacht besteden deze dagen en u kunt zelf ook altijd even een kaartje sturen, of een mail sturen, dat maakt niet uit, u hebt het nummer.

7.01 Deltaprogramma, voortgang 2016

De voorzitter: Goed, dan is er nog een mededeling, de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater is getekend gister, dus daar zijn we ook weer een stuk verder in.

4. Insprekers

De voorzitter: Ik ben bij de insprekers. Mevrouw Van der Most is aanwezig en ik nodig u uit om in te spreken. De microfoon staat voor mij ter rechterkant en u hebt zoals gebruikelijk, u kent het inmiddels, 5 minuten ongeveer de tijd om in te spreken.

Mevrouw Van der Most: Goedemorgen, dames en heren van de Verenigde Vergadering en van het college. Henny van der Most en ik spreek in namens Delen Achter de Duinen. Ik zat even te twitteren, want ja, die Waterschapsbank hè, van vanmorgen? Dat is dan toch weer een dingetje. Dat was niet het enige. Toen ik de stukken van deze vergadering las, dacht ik echt van serieus? Menen jullie dat nou echt? De extra opbrengsten die gaan opgepot worden en die gaan niet gebruikt worden voor tariefdemping. Ik dacht even dat mijn geheugen slecht werkt. Nou is dat best wel goed, maar ja, ik word ouder, dus dan ga je aan jezelf twijfelen. Ik wist zeker dat er gecommuniceerd was dat door de afschaffing van kwijtschelding voor minima de tarieven van alle gezeten en minder omhoog moesten, konden, dat dat geld daarvoor gebruikt zou worden. Ik heb het nagekeken en ja, nou ja, ik had het toch goed onthouden. Maar het lijkt wel of met die hele afschaffing van die kwijtschelding, dat er hier constant de spelregels veranderd worden waar we bijstaan, en ik heb daar echt een probleem mee. Ik heb zo langzamerhand echt een probleem met alle normen en waarden van dit college. Ik bedoel, het is mijn doelgroep en daar kom ik voor op, en ik zie gewoon de meest verschrikkelijke dingen gebeuren. Dus ik blijf ook bezig tegen jullie. Ik, de hoogheemraad Smits die heeft gevraagd om man en paard de vorige keer. Ik ben bezig het hoogheemraadschap te voeden met casussen, de laatste wil ik even hier neerleggen. Ik bedoel, de antwoordtermijn en zijn een beetje lang vanuit het hoogheemraadschap, dus ik denk dat, ja, misschien de arbeidslast met deze casussen wat te hoog is, maar ik blijf gewoon doorgaan. De laatste casus betreft een alleenstaande moeder die een bijstandsuitkering ontvangt, zij heeft helemaal geen vermogen, nul inkomen. De gevraagde kwijtschelding is geweigerd, waarom is mij een godsraadsel. Er is nooit iets betaald op de aanslag en vanuit de RBG is er ook nooit een poging geweest om contact met haar op te nemen, en er is ook geen huisbezoek geweest. Er is wel een aanmaning gekomen met kosten. Mevrouw heeft schulden, ze zit nog in een instabiele financiële situatie, dus ze kan die aanslag gewoon niet betalen. Mijns inziens zij heeft gewoon recht op die kwijtschelding, dus ik heb ook een huisbezoek aangevraagd aan de RBG. Ik wacht nog steeds in spanning af. Dat is voor de volgende vergadering, dan kom ik daar wel weer verslag over uitbrengen. Ik heb nog een vraag aan de hoogheemraad. In de rapportage wordt vermeld dat de inning zo goed gaat. Nou weet ik ook toevallig dat er gebruik gemaakt wordt van automatische incasso, ook als die van jaren her is en stil gelegen heeft. Ik zal het even toelichten. Mijnheer heeft aanslagen van het hoogheemraadschap ontvangen, destijds een terechte, en hiervoor een automatische incasso afgegeven. Hij belandt in de bijstand, periode 2006-2015 krijgt hij kwijtschelding en in 2016 krijgt hij weer een aanslag. Voordat hij antwoord heeft op zijn bezwaar, start de automatische incassoprocedure met de machtiging die hij al lang vergeten was en waar hij het ook niet mee eens is. Bij hoeveel van deze huishoudens wordt nou van die oude machtigingen gebruik gemaakt? Dus hoogheemraad, kunt u toelichten deze twee casussen? En zou ik een antwoord kunnen krijgen op de vraag die ik de vorige keer neergelegd met betrekking tot de watersysteemheffing? Er staat echt gewoon duidelijk overal dat er besloten is dat huishoudens met een inkomen op bijstandsniveau dat die nog in aanmerking komen voor die 50% afvalwaterzuivering en hoe watersysteemheffing. Er zijn heel veel huishoudens met een inkomen op bijstandsniveau die ook de

watersysteemheffing moeten betalen en ik blijf erbij dat dat onterecht is, dat daar nooit mandaat voor gegeven is. Ik bedoel, ik neem aan dat we hier niet voor naar de rechter hoeven te gaan, dat het anders opgelost kan worden, maar ik wil er wel graag antwoord op. Ik dank u wel en tot volgende keer.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Most. Is er nog een vraag? Blijft u nog even staan, want het kan zijn dat er nog een vraag door een van de leden wordt gesteld, dat kan nog. Niemand niet? Dank u wel. Dan zijn we door de lijst van insprekers door.

Vragenrondje

De voorzitter: De andere stukken zijn vragenrondje, daar heeft geen van de leden zich aangemeld.

B0. Bespreekstukken

a. Besluit tot toelating VV-lid L.G. Boekestijn

Stukken ter kennisname, ingekomen stukken hebben we net gedaan, dus ik ben bij de bespreekstukken. Besluit tot toelating van VV-lid van de Algemene Waterschapspartij Delfland, de heer Boekestijn. De commissie heeft u advies gestuurd, daar is geen enkel beletsel uit voortgekomen om de heer Boekestijn toe te laten, dus hij kan nu direct de belofte en de gelofte gaan afleggen. Dus ik verzoek de heer Boekestijn hier naar voren te komen, dan gaan we dat doen. Als hij voor mij verschijnt, zoals dat heet, en iedereen even gaat staan. De heer Boekestijn, ik verklaar dat ik om tot lid van het algemene bestuur te worden gekozen of benoemd, rechtstreeks noch middelijk of onder welke naam of voorwendsel dan ook, aan niemand enige gift of gunst hebben gedaan of beloofd, ik beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten rechtstreeks noch middelijk van niemand enig geschenk of belofte hebben aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik trouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plicht als lid van het algemeen bestuur naar eer en geweten zal vervullen en zegt u mij na: dat verklaar en beloof ik.

De heer Boekestijn: Dat verklaar en beloof ik.

De voorzitter: Nou, dan bent u toegelaten en ja, veel genoegen en plezier. Er is inmiddels een plaats voor u met bordje klaargezet, dus daarmee kunt u aan de beraadslagingen en de stemmingen vandaag deelnemen.

b. Besluit tot benoeming plaatsvervangend commissieleden van de AWPD en 50Plus

De voorzitter: Dan is stuk B00b, besluit tot benoeming plaatsvervangend commissieleden van de AWPD en 50Plus zijn daarmee ook op de agenda gekomen, en ik ga hem even zelf openzetten. Dat is altijd, zijn er nog vragen over? Anders loopt dat ook vanzelf door het voorstel, kunt u zich daarin vinden? Dan gaat dat ook van de besluit lopen en dan kan de toelating de volgende keer verder afgeregeld worden.

B1. Concept Programmabegroting 2017 en Meerjarenraming 2018-2021

De voorzitter: Dat gezegd hebbende, ben ik bij de pièce de résistance denk ik voor vandaag, de Conceptbegroting 2017 enzovoort. Ik ga eens even kijken waar we gaan beginnen. Misschien is het goed dat in de commissie BOB is uitvoerig gesproken door de heer Van der Berg over allerlei discussies over hoe nou de opbrengsten zaten. Zou het handig zijn om bij Ongebouwd te beginnen vandaag?

Mevrouw Hilders…: Is er iemand in de zaal die enige ICT-ondersteuning kan verlenen? Want het werkt niet vandaag.

De voorzitter: Het staat op zwart?

Mevrouw …: Ja.

De voorzitter: Bij u werkt niet, zijn er meerdere zwartkijkers? Ja, je weet het nooit. Verder is iedereen, zolang het nog niet geregeld is, kijk even bij, misschien heeft u heel veel pagina's ervoor gebruikt, moet u die even wegvegen. Twee keer drukken en dan swipe, swipe, swipe. Er komt steunen, uitzetten, in het water gooien, er uithalen, drogen, er wordt steun gehaald. Wij gaan rustig beginnen, dus de heer Van Kretschmar heeft het woord.

De heer Van Kretschmar: Ja, dank u wel, voorzitter. Inderdaad, er is wel wat discussie in de commissie BOB geweest, maar ik neem toch de vrijheid om even bij het begin te beginnen en dan komen we vanzelf wel op het punt waarover de discussie gevoerd is. Wij constateren als fractie dat de begroting 2017 en de meerjarenraming in lijn zijn met hetgeen wat in de coalitie is afgesproken. Er is sprake van een goed en afgewogen stuk, waarvoor dank. Zo zien we dat de schuldenlast over de jaren heen in toenemende mate wordt afgebouwd, waarbij de aflossingscapaciteit jaarlijks groeit van 23,8 miljoen in 2017 tot 53,9 miljoen in de periode 2017-2027. Ook is het goed om te constateren dat Delfland met het monitoren van de netto schuldenquote en de solvabiliteitsratio aansluiting zoekt bij de beoordelingssystematieken van gemeenten en provincies en zich middels deze ratio's kan laten meten met andere organisaties. Het totaal van de investeringen blijft met 50 miljoen in 2017 op peil, een beeld dat zich in de jaren 2018-2021 voortzet. Dan even iets over bezuinigingen. Naar aanleiding van de vraag van de heer Van den Berg in de commissie is een overzicht opgesteld van de bezuinigingen tot en met 2017 en de voorgenomen bezuinigingen in de begroting van 2018. Bij elkaar opgeteld komt dat uit op een totaal van 14,8 miljoen, hetgeen nagenoeg gelijk is aan de afspraken in de coalitie, namelijk de 10 miljoen plus de 5 miljoen extra bezuinigingen. In het overzicht wordt naast bezuinigingen tevens gesproken over meevallers, hetgeen wederom voeding geeft aan een eerder gevoerde discussie waarbij onze fractie heeft aangegeven dat de meevaller niet zonder meer als structurele bezuiniging kan worden ingeboekt, maar dit terzijde, want het lijkt niet zinnig om deze discussie hier opnieuw te openen. De prestatieindicatoren. In de begeleidende brief aan de VV is opgemerkt dat het formuleren van de PI's bij de begroting 2017 op verzoek van de VV is ingevuld. Dit werkt bij ons toch wel de indruk dat de PI's slechts voor het belang van de VV ontwikkeld zouden zijn. Wij willen hier nogmaals benadrukken dat prestatieindicatoren wat ons betreft in de eerste plaats van en voor de organisatie zijn, en dan hebben we het over medewerkers, management en portefeuillehouders. Het is een hulpmiddel om over meerdere jaren inzichtelijk te krijgen in hoeverre de gestelde doelen worden gerealiseerd. Prestatie-indicatoren dienen door de organisatie als een nuttig en richtinggevend worden beleefd. Natuurlijk is het ook een stuurmiddel voor de VV, mits de inhoud van de prestatieindicatoren zinvol is en er sprake is van voldoende ambitie in het bepalen van de na te streven waarden. Als geheelvormende bij de begroting 2017 gepresenteerde indicatoren een goede eerste stap, al zijn er nog steeds programma's waarbij het kennelijk lastig is om tot de invulling van indicatoren te komen, en zijn er ook PI's aangekondigd die in 2017 nog niet worden ingevuld. Wij verwachten dan ook dat gedurende het jaar 2017 hier de nodige aandacht aan wordt besteed en dit alsnog zal worden ingevuld. Dan komen we bij de tarieven. Voor wat betreft de ontwikkeling van de tarieven 2017 zien wij voor de watersysteemheffing Gebouwd een lagere tariefsstijging dan de geproduceerde 1,5%, dit als gevolg van de stijging van de WOZ-waarde. In 2017 wordt de kwijtschelding zuiveringsheffing volledig afgeschaft. De effecten van de versobering van dit kwijtscheldingsbeleid op de belastinginkomsten zijn gunstiger dan bij de

kadernota verwacht. Deze extra inkomsten worden volgens de afspraken in het coalitieakkoord wordt verwerkt in het tarief van de zuiveringsheffing. In de begroting echter worden die extra inkomsten voor een groot deel toegevoegd aan de voorziening tariefdemping zuiveringsheffing. De vraag heeft zich dan ook aangediend waarom de genoemde extra opbrengsten niet met ingang van 2017 in het tarief van de zuiveringsheffing verwerkt worden in plaats van deze op te potten voor een tariefsaanpassing in de toekomst. Coalitiepartners hebben zich gezamenlijk over deze vraag gebogen en zijn unaniem tot de conclusie gekomen dat een deel van de extra inkomsten voor de jaren 2017, 2018 en 2019 in het tarief van de zuiveringsheffing moet worden gedisconteerd middels een hiervoor in de VV in te dienen amendement op de begroting en de meerjarenraming. In concreto betekent dat het tarief zoals het nu in begroting 2017 is opgenomen van € 94,27 wordt verlaagd naar € 93,50 en daarmee 1% lager is dan het tarief in 2016. Tevens worden de tarieven voor 2018 en 2019 gelijkgesteld aan het tarief van 2017, ofwel € 93,50, en worden hiermee in feite bevroren. De voorziening tariefdemping zuiveringsheffing blijft beschikbaar voor beheersing tarieven in de toekomst, aldus het amendement. Wij roepen dan ook alle fracties op om dit amendement te steunen. We zien na een lange historie in Delfland van jaarlijks stijgende tarieven dat dit een trendbreuk is en ja, het tarief zal dus volgens dit amendement de komende drie jaar gelijk blijven. Dus wij denken dat dit een heel goed amendement is en het is ondertekend door alle coalitiepartners, inclusief de partijen 50Plus en de Partij voor de Dieren, dus ik zou dat graag aan u willen aanbieden.

De voorzitter: Ik heb even een vraag. U zei het tarief wordt natuurlijk formeel in de verordening vastgesteld, dus we moeten straks even kijken of we dat daar doen. Want u dient hem nu bij de begroting, dat is goed. Hij wordt nu opgehaald, ik breng hem op het scherm, ik heb het concept vanmorgen gekregen. Gaat het lukken? Maar kan hij in beeld verschijnen, dat is mijn vraag. Nou, we gaan even kijken, hij staat op, op uw iPad kunt u vinden bij moties en amendementen, dus daar moet hij bij IBABS staan. Dus probeer even wat, ik zei het al. Lees hem maar even voor, dus hij staat inmiddels kunt u hem vinden. Overwegende dat het in het coalitieakkoord Iedereen Bewust van Water een beheersontwikkeling van het belastingtarief is afgesproken van 1,5% per jaar. In dit coalitieakkoord verder is afgesproken dat de kwijtschelding van de zuiveringsheffing in een periode van twee jaar wordt afgebouwd. En de programmabegroting 2017 de tweede stap wordt gezet als gevolg waarvan in 2017 geen kwijtschelding wordt verleend voor de zuiveringsheffing. In het coalitieakkoord is afgesproken de effecten hiervan zoveel mogelijk te verwerken in de tarieven zuiveringsheffing. De effecten van de versobering van dit kwijtscheldingsbeleid op de belastinginkomsten zodanig gunstig zijn dat er nu reeds kan worden vastgelegd dat het tarief zuiveringsheffing 2017-18 wordt bevroren. Wijzigt de programmabegroting 2017 als volgt: het tarief voor de zuiveringsheffing 2017 wordt vastgesteld op € 93,50, de storting wordt overeenkomstig verlaagd. Het tarief in de verordening, komt hij al, zuiveringsheffing 2017 wordt overeenkomstig aangepast, in de meerjarenraming worden tarieven gesteld op € 93,50, de storting en de reservetariefdemping zuiveringsheffing 2018-19 worden overeenkomstig verlaagd. Gaat over tot de orde van de dag, door de inmiddels genoemde partijen is hij correct ingediend, hij is daarmee valide ingediend. Nou, dat is dan het punt. Dat betekent straks als buiten sluiting zijn dat ik dan gelijk die verordening meenemen in de besluitvorming, want daar slaat dit op zoals ik het nu lees. U was klaar met? Goed, dan ga ik naar Gebouwd Ongebouwd, mevrouw Dijkshoorn.

Mevrouw Dijkshoorn: complimenten, dan willen we u complimenteren met de begroting, een begroting die er solide uitziet. Uitdagingen staan er voor het komende jaar wel in: klimaat, in ieder geval wat ons betreft, klimaat, ecologische waterkwaliteit, financiën, de PI's zijn een paar elementen uit de begroting. Het waterbewustzijn van de ingeland is hier ook belangrijk in. Een belangrijk punt vinden wij als fractie de ecologische waterkwaliteit. In voorliggende begroting zaten wijziging ten opzichte van commissie-exemplaar. Op pagina 18 sta bij de PI's, bij de eerste en tweede punt: voor 2016 zal voor indicator één een streefwaarde

worden ontwikkeld. Als er echt 2016 bedoeld wordt, vinden wij het een slechte aanvulling. Nog zes weken en het jaar is om, dan had het al lang klaar moet zijn. Er had wat ons betreft een andere PI één voor kunnen staan, bijvoorbeeld: hoe wil je dat de oever er over vijf jaar uitziet? En dat kun je makkelijk meten door middel van bijvoorbeeld het aantal plantensoorten, hoeveel percentage is er aangeslagen? Wat voor schade is er geweest? De tijdsduur van aanslaan. Zo noemen wij in het kort op punten op waar we ook niet van de STOWA van afhankelijk zijn. Ook vroegen we ons af of de pilot die nu na drie jaar in de Commandeurspolder nog verder gaat en hoe? En of er misschien nog uitgebreid gaat worden naar andere polders? Delfland communiceert hier nou niet echt duidelijk over, er is dan ook veel vragen. Voor de kwijtschelding staan achter het beleid om af te schaffen, om het aan te scherpen. Hoe het afgelopen jaar gegaan is, is een positief. Er is extra belasting binnengekomen, opbrengsten werkt dat door in de begroting. Eigenlijk vandaag wel een historisch moment, net zoals bij Gebouwd al genoemd heeft. Voor het eerst in vele jaren bevriezen we het tarief voor de zuivering. Geen stijging van 1,5% zoals afgesproken was, maar als we teruggaan in de tijd, dan hebben we het percentages gezien, en ik kon op iBabs niet verder terug dan 2007, van 6%, maar ook zelfs van 10%. Dus geen 1,5 %, en zelfs naar beneden, dus we gaan misschien wel tweeënhalf procent naar beneden. Door de goede indruk die we kregen hoe zorgvuldiger bij de RBG met kwijtschelding wordt omgegaan, hebben we er dan ook wel vertrouwen in dat er voor het komende jaar ook op de goede manier aangepakt wordt. We hopen dat diezelfde lijn dan ook doorgezet gaat worden. Het zal nog wel moeilijk worden om het gehele bedrag binnen te krijgen, maar we hopen dat het percentage wat genoemd was als oninbaar, van 2,5%, dat we dat zelfs naar beneden kunnen halen. En dan zouden we graag de hoogheemraad ermee willen complimenteren voor het extra werk dat hij daarvoor heeft gedaan, en wij steunen het amendement wat we in hebben gediend en daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Ranner.

De heer Ranner: Ja, ik ben daar verbaasd, voorzitter, het is zo onverwacht. Voorzitter, bij de programmabegroting 2017 en de jaarraming 2018-2021 wil ik nu eens iets anders zeggen dan het ziet er veel beter uit en het is goed leesbaar. Laat ik eerst beginnen met te zeggen wat ik goed vind, daarnaa wat ik matig vind en ten slotte wat ik slecht vind en het beleid dat ontwikkeld wordt. Goed vind ik de inzet van alle hoogheemraden, die geef ik daar een compliment voor. Ik vind ook moeten de intensivering van de samenwerking met de gemeente en het opnemen van prestatieindicatoren, hoezeer er nog aan gewerkt moet worden. Matig vind ik de ontwikkeling van het omgevingsmanagement en de ja, de explosie bijna, zou ik moeten zeggen, bulkkredieten, wat in feite toch de begrotingsbeheersing ondermijnt. En wat ik slecht vind, wacht even, matig vind ik ook nog in deze begroting de inzet van de instrumenten. Concreet, het is nu meer gericht op de doelstellingen dan op de instrumenten waarmee het wil gaan bereiken. Wat ik slecht vind is datgene wat er gezegd wordt over de bodemdaling. Daar mogen we pas eind volgend jaar of zo iets wat over verwachten, terwijl het toch in feite een groot probleem is wat op ons afkomt. Voorzitter, dan ga ik inderdaad over op hetgene waarvan u verwachtte dat ik iets zou gaan zeggen als er wat samenhangt met kwijtschelding. In het algemeen moet ik opmerken dat op 19 november 2015 de verenigde vergadering van Delfland heeft ingestemd met de beoordeling van de kwijtschelding zuiveringsheffing, en volgens deze verordening zou de kwijtschelding van de zuiveringsheffing in 2016 met 50% worden verminderd en in 2017 zou het volledige bedrag worden weggezuiverd. De gedachte achter dit door de coalitiepartijen die het bestuur van de hoogheemraad vormen was, is, dat de kosten die gemaakt worden door het zuiveren van het afvalwater en dienst is die door iedereen betaald moet worden. Ten tweede, dat door de versobering van de kwijtschelding van de waterschapsheffing de stijging van de tarieven een halt zou kunnen worden toegeroepen, en dat was het. Maar nou blijkt uit antwoorden op de vragen van de commissie BOB, de dato 1 november, dat inmiddels in het geheel geen doelstelling van het college meer is, dat is al gebleken uit de vorige sprekers, om de stijging

van de tarieven een halt toe te roepen. Het gaat nou veelal om het opsparen van de opbrengsten, dat heeft de mevrouw Van Achter de Duinen al gezegd. Het gaat dus om een reserve tariefdemping die pas op langere termijn wordt ingezet. Van herverdeling was dus in dit voorstel geen sprake meer. In feite wordt dus nu van de mensen met een kleine beurs gevraagd de vermogenspositie van het hoogheemraadschap te versterken. Daarbij kan de relatie met het betalen van de kosten van het zuiveren van het afvalwater al nauwelijks meer worden gelegd. Bij handhaving van de tarieven zonder tariefwijziging zouden opbrengsten voor de zuiveringsheffing in 2017, iets meer dan 2 miljoen, hoger zijn dan in 2016. Aangenomen mag worden dat dit vooral het saldo betreft van de geschatte hogere opbrengsten van de zuiveringsheffing als gevolg van het nu geheel vervallen van de kwijtschelding zuiveringsheffing in combinatie met de meevallende oninbaarheid. Immers in de burap werd de kwijtschelding voor 2016 nog een bedrag geraamd van 4,831 miljoen, bedrag aan oninbaarheid, in totaal geraamd werd op een bedrag van 3,822 miljoen. De oninbaarheid zal bij het geheel vervallen van de kwijtschelding aanzienlijk stijgen. De nettowinst voor de begroting, zeg maar winst, zou dan dicht in de buurt van de 3,9 miljoen liggen. Als we het afgezien van de kwijtschelding in 2017, daar moet je maar eens even over nadenken, en de zuiveringstarieven zouden conform het coalitieakkoord zoals voorzien met 1,5% stijgen, dan zou bij de toepassing van het huidige kostenmodel rond de 1,9 miljoen worden onttrokken aan de reserve tariefdemping zuiveringsheffing. Maar besef wel dat bij het geheel vervallen van de kwijtschelding, de inkomstenpositie van de minima slechter wordt dan die al was. Ze gaan er opnieuw in koopkracht achteruit, er zal heel wat armoede worden geleden, dit met dank aan het hoogheemraadschap. Overigens als deze minima beroep moeten doen op gemeentelijke middelen, dan krijgen de gemeenten een budgettair nadeel en hetzelfde geldt voor de sociale fondsen, diaconie en voedselbanken. Het inmiddels door het college van D&H gekozen aangepast invorderingstraject met extra communicatie-inzet, zodat degenen die nu alsnog worden aangeslagen voor de zuiveringsheffing, heeft als doel het wennen aan de nieuwe situatie, maar vooral het voorkomen van extra invorderingskosten, dat is het budgettair verhaal. Met enigerlei maatwerk van een zachte landing heeft dat niks te maken. Het uitgangspunt van Delfland is dat bij diepzeilende gevallen, want daar gaat het hem uiteindelijk weer om, gaat om uitzonderlijke omstandigheden die vragen om individueel maatwerk. Deze bijzondere redenen voor schrijnende gevallen en op gewenning gerichte benadering is dus geen zachte landing. Nu een ander onderwerp, dat is voor ons ook van belang. Nu worden momenteel door de speciale commissie van de Unie van Waterschappen, de commissie Aanpassing Belastingstelsel, de CAB, in opdracht van de Unie van Waterschappen onderzocht of het huidige belastingstelsel van waterschappen op de middellange termijn houdbaar is en ook in hoeverre verdelingen de belastingstelsel wel zo goed, eerlijk, rechtvaardig en logisch mogelijk is. Medio 2017 ligt er een advies op tafel en verwacht mag worden dat de waterschappen binnenkort een fundamentele discussie zullen voeren over het verlengen van de kwijtschelding. En mijn conclusie is de conclusie van de Partij van de Arbeid, dat als de coalitiepartijen ook maar enige solidariteit met de minima kunnen opbrengen en niet vooruitlopen op de besluitvorming door de collega waterschappen, die nog goed moet worden voorbereid, dan is het niet door laten gaan van de tweede tranche van de kwijtschelding vervallen in 2017 nu aan de orde. Dat zou ook daadwerkelijk invulling geven aan de eerdere belofte van de portefeuillehouder financiën om een zachte landing na te streven. Voorzitter, om datgene wat ik gezegd heb ook te vertalen in regelgeving, heb ik een amendement op de begroting en ik heb ook nog eens een keer een motie om de kwijtscheldingsverordening aan te passen. Ook dat is namelijk nodig wil je van de kwijtschelding in 2017 afzien. Hij is ondertekend door mevrouw Van Hijlckama Vlieg en door mevrouw De Zoete en mijzelf. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, ik zal het amendement even voorlezen. Overwegende dat in het collegeakkoord Iedereen Bewust van Water is afgesproken dat de kwijtschelding in de periode van twee jaar in twee gelijke tranches wordt afgebouwd. In het voorstel voor de programmabegroting 2017 is verwerkt dat in 2017 geen kwijtschelding meer wordt verleend voor de zuiveringsheffing. De gevolgen hiervan voor de mensen met het

laagste inkomen een verdere verlaging van hun besteedbare inkomens betekenen bovenop de verlaging van de kwijtschelding in 2016. De geraamde ontwikkelingen van de inkomsten en uitgaven in 2017 dusdanig is dat van het vervallen van de tweede tranche kwijtschelding in 2017 te worden afgezien. Dat momenteel in unieverband overleg plaatsvindt over het kwijtschelding. Amendeert het besluit van de verenigde vergadering programmabegroting 2017 meerjarenraming door een nieuw lid 3 toe te voegen, zodat het besluit leidt de verenigde vergadering in vergadering aanwezig besluit: in te stemmen met de programmabegroting 2017, waarin begrepen is het totaalbedrag van 238.9 miljoen aan kosten, 250.1 miljoen aan inkomsten, kennis te nemen van de meerjarenraming. Drie, in de programmabegroting 2017 wordt de kwijtschelding voor de zuiveringsheffing gehandhaafd op het niveau dat voor 2016 is vastgesteld, dus dat klopt. En de motie, nou ja, die sluit natuurlijk daarop aan. In 2017 is de kwijtschelding van de zuiveringsheffing en de verontreinigingsheffing niet meer mogelijk, en we gaan over tot de orde van de dag. Die is ook ingediend, dank. Als u nog uw microfoon uitzet, dan ben ik ook weer tevreden. Ik ga verder. De heer Nanninga.

De heer Nanninga: Voorzitter, mag ik nog reageren op de vorige spreker? Voorzitter, mag ik nog reageren op de vorige spreker?

De voorzitter: U hebt het woord nu.

De heer Nanninga: Ik had graag de motie van tevoren willen ontvangen. Volgens mij heeft dit amendement wel van tevoren ontvangen, want dan had ik dat in mijn verhaal mee kunnen nemen. Daar stonden waarschijnlijk hele wijze dingen in. Waarde leden van de VV, dank voor de bijgevoegde brieven aangaande de vorming van een reserve aangaande de herfinanciering van de PPS en de extra check door de accountant. De nieuwe coalitie maakt zich naast de kerntaken sterk voor waterbewustzijn, een bescheiden tariefontwikkeling, daar is ook een amendement voor ingediend, een verdere afbouw van de enorme schuldenlast en verbetering van de ecologische en chemische waterkwaliteit. In de aanbiedingsbrief wordt gesproken van een beleid dat leidt tot een financieel gezonde organisatie waarbij ruimte ontstaat om in te spelen op nieuwe eisen en uitdagingen. Aan de hand van de portefeuilles gaan wij daar nader op in. Over een onderdeel van de aanbiedingsbrief staat nu reeds een vraag. Daar staat ineens een heel kordon om u heen, oké. Als voorbeeld wordt gesproken over het verwijderen van medicijnresten. Graag horen wij van het college hoe zij anticipeert op deze nieuwe uitdaging, ook en financieel. De kwijtschelding zal in 2017 verder worden versoberd. Het college en in het bijzonder portefeuillehouder verdient complimenten hoe dit beladen dossier is opgepakt. Delfland heeft met de Regionale Belasting Groep een bijzonder zorgvuldige aanpak opgezet om inwoners die de belasting echt niet kunnen betalen, bijvoorbeeld door meervoudige schuldenproblematiek om andere zwaarwegende omstandigheden, om die te ontzien. Wij vragen aan het dagelijks bestuur om ook in de toekomst oogt blijven houden voor de financieel allerzwaksten. Er was net een inspreker, voorzitter, mevrouw Van der Most, en zij komt regelmatig hier, en dat juichen wij van harte toe, met schrijnende gevallen. Wij hebben tijdens de excursie naar de RGB een aantal van de casussen bekeken. Ik kan u zeggen, dat ging op bijzonder zorgvuldige wijze, daarom ook mijn opmerking richting de portefeuillehouder. Ik heb ook gevraagd aan de RGB toen hoe er wordt omgegaan met organisaties zoals Achter de Duinen, en ik kan u zeggen: dat viel mij, dat dat op zorgvuldige wijze wordt gedaan. Ik stel het op prijs als mevrouw Van der Most hier de volgende keer inspreekt of zij weer rapporteert aan ons of als dat zodanig gaat, maar dan reageer ik nu even op deze wijze op de inspreker. In het kader past ook het amendement van opsteller Van den Berg om het zuiveringstaat voor de komende jaren te bevriezen. Gemeenten, en dan bedoel ik met name de Delflandse gemeenten, maken zich zorgen over het effect van de versobering van de kwijtschelding, en doen onderzoek naar het effect op hun allerarmste inwoners. Graag ontvangen wij te zijner tijd een afschrift van hun bevindingen. De afgelopen jaren heeft D&H natuurlijk veel vragen gesteld over reizen naar het buitenland

onder leiding van onze voorzitter. Er is formeel buitenlandbeleid gekomen, maar hoe wordt dit nu verder ingevuld? Vragen hierover zijn steeds keurig minimalistisch beantwoord. En de commissie is de toezegging gedaan om de Delflandse belastingbetalers te informeren over de behaalde resultaten. Het betreft hier immers activiteiten die Delfland rechtstreeks dan wel de BV Nederland ten goede komen, en communicatie over waterbewustzijn staat zeer hoog op onze agenda. Vanochtend om 5:50 uur kregen we allemaal een Teletekstbericht binnen, tenminste als u daarop geabonneerd bent, over de Waterschapsbank die fondsen heeft in het buitenland. En nou, daar worden allemaal lelijke dingen over gezegd. Wellicht kan de voorzitter daar, ik weet niet of hij daarvan op de hoogte is, maar in de toekomst daar in de commissie een keer op terug komen, want dit zijn nou berichten waarvan ik denk: waar komt dat ineens vandaan? Een uitgebreid stuk onderzoek door de Universiteit van Groningen, wellicht kunt u er meer over zeggen. Hebben wij naast de financieel gezonde organisatie ook een gezonde organisatie? Een aantal waterschappen wordt genoemd in de longlist populairste werkgevers, en dat komt niet alleen door een dijk van een cao. Delfland met zijn nieuwe huisvesting ongetwijfeld gevolgen. Ja, hoe gaat het daar eigenlijk mee, met die nieuwe huisvesting? Zal het gebouw bijvoorbeeld aan de nieuwste energievereisten voldoen? Klimaatadaptatie is een nieuwe uitdaging van met name de laagste en meest verstedelijkte gebieden, het heeft de volle aandacht van het college en wij wachten op meer concrete resultaten met onze partners in de regio. De dijken lijken op orde, de televisieserie *Als de dijken breken* is inderdaad een goede aanleiding om de werkzaamheden op dit gebied verder te benadrukken, dat heeft de portefeuillehouder inderdaad goed opgepakt.

De heer Belt: Nog iets wat wij op tv zagen. Afgelopen week keek ik het Sinterklaasjournaal.

De voorzitter: Het is aan de heer Belt.

De heer Belt: Dank u. En niet alleen de pieten waren hier van kleur verschoten, maar helaas waren ook de grachten van Maassluis niet blauw, maar groen van het kroos. Jammer. Ook in de Glazen ziet het water er helder uit, maar is het het zeker niet, het gaat nog steeds slecht met de waterkwaliteit in Delfland, dat ligt niet aan dit college. Illegale lozingen, ongelukjes, foutjes met buisjes en nu worden we ook nog geterroriseerd door ganzen die onze natte ecologische zones teisteren. Doorspoelen helpt niet, handhaven en voorkomen wel. Wij kijken dan ook positief uit naar de gezamenlijke intensieve aanpak van Delfland, de gemeente en LTO. Wat voorzitter al zei: gister heeft de minister toen ze samen met onze Ingrid de intentieverklaring Delta-aanpak Waterkwaliteit ondertekende …

De voorzitter: Mag ik even vragen over wie u het hebt? U hebt het over ‘onze Ingrid’, wie is dat? Ja maar even, ik wou even toch de orde gewoon handhaven zoals die hoort te gaan, hè?

De heer Belt: Ik zal mij voortaan aan de juiste bewoording houden.

De voorzitter: Graag, dus als u hem nog even toelicht voor de notulen, dat is altijd handig, want later denken ze: wie zou dat nou zijn?

De heer Belt: Dan zeg ik hem gelijk opnieuw. De minister heeft gisteren toen zij samen met onze hoogheemraad Ingrid ter Woorst de intentieverklaring Delta-aanpak …

De voorzitter: als hoogheemraad of als bestuurder van de unie? U moet even precies zijn voor de notulen, hè? Dat is even heel strak.

De heer Belt: Zij stond daar als uiteraard als vertegenwoordiger van de unie.

De voorzitter: Oké, nee dat is goed, want dan weten we dat allemaal weer. Dank u wel.

De heer Belt: Oké. In ieder geval werd in deze intentieverklaring aangegeven dat er een tandje bovenop moet. Microplastics, medicijnen en weekmakers zijn een uitdaging die eraan komt. De vraag is of wij als Delfland met deze strakke begroting voorbereid zijn op deze uitdagingen. Ook het zwemwater blijft een uitdaging, zeker met de klimaatverandering in het zicht dat ook voor langere, warmere en drogere perioden zal zorgen. En juist is het daarom voor een waterschap extra voor belang om in te zetten om de klimaatverandering tegen te gaan. Onze eigen energieopwekking kan wat ons betreft verder omhoog. In maart van dit jaar is er een Green Deal Energie getekend tussen het Rijk en de unie. De waterschappen hebben hier een afgesproken om energie neutraal te worden en zich in te zetten voor allerhande opwekking, onder andere zonne-energie en windenergie. College, waar blijft de aanpak van Delfland hierop? Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Jans.

Mevrouw Jans: Dank u wel, voorzitter. Ik heb het niet al te breed verhaal gemaakt. Het gaat van hoofdlijnen, het blijft in de eerste instantie op hoofdlijnen, daarna gaat het van abstract naar meer concreet. Het Klimaatakkoord Parijs is ondertekend en wordt geratificeerd. China stemt in, het is nog afwachten hoe dit met Trump uit zal gaan pakken. We gaan spannende tijden tegemoet: de economie gaat stukken beter, maar we moeten toch, we moeten toe naar een klimaat, hè, even opnieuw. De economie gaat beter, maar we moeten toe naar een klimaatadaptieve samenleving voor een gezonde aarde, voor onze familie, onze vrienden, onze kinderen en kleinkinderen. In 2050 gaan we naar een diepe decarbonisatie, een moeilijk woord, maar het gaat wel heel ver. Delfland toe daar op haar schaal aan mee met het sluiten van de energieketen, de afvalstoffen-, en de afvalwaterketen. Ook de bijdrage aan het hoogwaterbeschermingsprogramma wordt op een voor de Algemene Waterschapspartij correcte vorm vormgegeven. Deze begroting ligt daar de basis voor. Wij ondersteunen het amendement wat ingediend is en dat coalitiebreed ondersteund wordt ook van harte. De tarieven worden bevroren terwijl de prijzen gaan stijgen met de inflatie, dus worden, het is, het zal niet gemakkelijk worden voor Delfland. De kwijtschelding wordt zorgvuldig opgepakt. Op de website van Delfland sta bij het overzicht schriftelijke vragen een brief van de Regionale Belasting Groep over hun werkwijze, ik adviseer iedereen daar eens even goed naar te kijken, want daaruit blijkt dat er zorgvuldig omgegaan wordt met telefonische check-ups, huisbezoeken en dergelijke. Risico is dat de inning van belasting hierna, dus na 2017-2018, business as usual wordt. De Algemene Waterschapspartij Delfland roept op tot zorgvuldigheid. Zorg ervoor dat de aandacht voor mensen die ervan moeilijker hebben met betalen niet wegvloeit. Tot slot aandacht voor klimaatadaptatie op kleine schaal. Zelf ben ik liefhebber van doe-het-zelfprogramma's, ik sluit daarmee de dag vaak af, voordat ik ga slapen kijk nog even een doe-het-zelfprogramma. Afgelopen zaterdag, bij *Eigen Huis & Tuin*, werd de tuin helemaal volgelegd met tegels. Ik heb een aantal jaar geleden heb ik een aflevering gezien van *Eigen Huis & Tuin* en dat werd volledig gesponsord door een raadslid van de gemeente Delft. Ik ben even de naam kwijt, maar die naam kan ik wel doorgeven, die uitzending werd volledig gesponsord. Er werd een tuin aangelegd in Delft, ik geloof in Tanthof, door buurtbewoners en het raadslid daar zelf had daarbij een prominente plaats. Kortom, er werd als het ware werd er een uitzending werd er gesponsord. Oproep aan Delfland is om te kijken of daar mogelijkheden voor zijn voor dergelijke programma's waarbij een tuin niet vol gelegd wordt met tegels, maar waarbij gewoon aandacht besteed wordt aan het onderhoud, het afvoer van regenwater, het afkoppelen van regenpijpen en dergelijke. Hiermee sluit ik af met deze oproep, dank u wel.

De voorzitter: Voor de notulen laat ik nog even verwijzen, u verwees naar de naam van de heer Trump. Wij hebben het over de Verenigde Staten van Amerika, want u had het over China, dus het is toch nog even voor de –

Mevrouw Jans: Excuus, ik bedoel natuurlijk de Verenigde Staten van Amerika. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga verder. De heer Fekkes.

De heer Fekkes: Dank u wel, voorzitter. Ja, er is al veel gezegd over de begroting, ook in de commissies, dus technische opmerkingen hoef ik erover niet meer te maken. Op dat punt de rest alleen mijn waardering voor de opzet, het is allemaal zeer goed leesbaar. En ja, de problemen die we nog op te lossen hebben, zoals de zuivering, de collega hier voor me heeft het er ook over gehad, dat pakken we goed op in de komende jaren. Het enige opmerking die ik nog wil hebben is de verwijdering van de exoten. Daar worden bedragen voor beschikbaar gesteld, voor 2017 € 80.000. Ik zou graag willen dat hierbij al de Omgevingswet wordt toegepast. In het verleden is er, als ik zo het Westduinpark bekijk in Den Haag, zijn er dingen gebeurd die in ieder geval niet ten goede komen aan de bewoners en de mensen die hier willen recreëren. Ik denk dat dat veel beter kan en ik wil ook in de toekomst aan dit soort plannen een evaluatie koppelen van wat levert het op? Want alle exoten die nu zijn verwijderd, ja, ik zie een heleboel rozenstruiken zie ik weer opkomen als ik daar loop en ik vind dat een beetje goed geld naar kwaad geld vragen. Dus ik vraag aandacht voor en in de toekomst kom ik daar op terug. Ten aanzien van het ingediende amendement van collega Kretschmar, dat hebben we mede ondertekend, de argumentatie hoef ik niet te herhalen, die ondersteunen wij. Ik kreeg pas vanmorgen onder ogen, anders had ik er juridisch gezien iets anders van gemaakt, overigens met behoud van de inhoud. Ik zou eigenlijk aan het amendement willen toevoegen, voor 'het gaat over de orde van de dag': wijzigt artikel 20 van de verordening zuiveringsheffing 2017, dat bedrag € 94,27 in € 93,50, dan sluit dat ook juridisch aan bij de verordening. Je kunt dat ook bij de verordening als afzonderlijk amendement indienen.

De voorzitter: Ik ga even kijken of ik de tekst nog in beeld kan brengen, dat is wel handig. Dat kunnen we inmiddels. Anders moet je elke keer even naar die …

De heer Fekkes: Ik kijk even naar de heer Van Kretschmar.

De voorzitter: Ja, komt eraan. Als we even, dan kan iedereen even meekijken. Hij staat wel op iBabs inmiddels, maar dan moet u elke keer heen en weer. We maken ons het even makkelijk.

De heer Fekkes: Het is natuurlijk zuiverder om dit punt bij de bespreking …

De voorzitter: Nee, maar dan heeft iedereen direct, dan hebben we dat gelijk zo meteen in beeld zitten welke bedoeld wordt. Ja, oh, hij was er, hij is weer vertrokken. Nou nog ietsje groter. Nou, dat begint er al op te lijken. Mijnheer Fekkes, als u ons nog even meeneemt, dan kunnen we even meekijken en iedereen…

De heer Fekkes: Nou ja, als u akkoord gaat met de procedure dat we ook de verordening erbij trekken.

De voorzitter: Ja, maar goed, u had een voorstel in dat amendement om het te wijzigen.

De heer Fekkes: Ik zou dat voor 'het gaat over tot de orde van de dag' willen zeggen: wijzigt artikel 20 van de verordening zuiveringsheffing 2017 als volgt: € 94,27 wordt € 93,50. Dat zou hierin kunnen, maar je kunt het ook afzonderlijk in de…

De voorzitter: Maar dan kan dus de heer Van Kretschmar straks even reageren op wat hij daarvan vindt, daar ging het mij even om, om het precies te hebben.

De heer Fekkes: Dat even voor wat betreft de technische kwestie. Voor wat betreft de door de Partij van de Arbeid ingediende voorstel, amendement en motie. Overigens, motie moeten amendement zijn, want het is een verordening. Verordening kun je niet in motie wijzigen, volgens mij.

De heer Ranner: Voorzitter, even ter verduidelijking …

De voorzitter: Ja, de heer Ranner.

De heer Ranner: Het is een motie of dat het gaat over een wijziging van een voorstel van u niet voorligt. Dus mijn verzoek is in feite daarmee om daar op een later moment dus met een voorstel te komen.

De voorzitter: Fekkes.

De heer Fekkes: Ik begrijp dat als de verordening ter bespreking komt, dat je dan met een amendement komt, een wijzigingsvoorstel.

De heer Ranner: Dit gaat over de kwijtscheldingsverordeningen, die staan nu niet op tafel.

De heer Fekkes: Ja, wij vinden het toch wat ver gaan. Het is toch van belang dat wij een buffer opbouwen om later ja, grootschalig van onze schulden af te komen. Volgens mij is dat meer effect dan wat hier wordt voorgesteld, dus we zullen dat niet ondersteunen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Zoete.

Mevrouw De Zoete: Dank u, voorzitter. Ook dank voor een heldere begroting. Er is in de commissie al heel veel over gedeeld, ik wil dan niet herhalen. Er zijn wel een aantal zorgen …

De voorzitter: Zou u de microfoon iets dichter naar u toe willen halen?

Mevrouw De Zoete: Er zijn wel een aantal zorgpunten die ik op dit moment wel graag onder de aandacht wil brengen, en dat is onder andere de interne bureaucratie. We komen daar regelmatig voorbeelden van tegen en dan zijn er ook nog dingen als een verouderd bestuursinformatiesysteem, het achterlopen met digitaliseren, dat zijn dingen die ons wel zorgen baren. We komen daar in de volgende commissievergadering weer op terug. Dan maar even meteen over de kwijtschelding. Ik was in de veronderstelling dat er geëvalueerd zou worden, uitgebreid, de motie is aangenomen, naar aanleiding van de motie is aangenomen over de versobering van het kwijtscheldingsbeleid. Dus na een jaar zou gekeken worden van ja, hoe gaat dat nu? Ik denk dat het algemene gevoel er wel is dat de versobering een succes is, met complimenten voor de RBG, de zorgvuldigheid waarmee ze dat doen. Worden net wat voorbeelden over waar het is misgegaan, ook dat zal ongetwijfeld voorkomen, maar in grote lijnen is het toch een zeer degelijke en zorgvuldig beleid. Alleen, de RBG gaf ook aan dat tweede stap, de gehele afschaffing van de kwijtschelding, veel moeilijker zou worden. Er komen meer schrijnende gevallen en de 90% betalers, zoals nu, zal echter niet gehaald worden. U kent ons standpunt, maar ik herhaal het nog maar eens: stop op de top, afschaffing van het kwijtschelding het moet omgezet worden naar een veel eerlijker systeem waarbij het tarief bijvoorbeeld gekoppeld wordt aan watergebruik. Het is niet voor niets dat de Unie van Waterschappen zich volgend jaar gaat beraden over het belastingsysteem. Het zou een systeem moeten zijn waarbij de burger zelf invloed heeft op de hoogte van de

aanslag, en dat zou veel rechtvaardiger zijn. Na dit succes is de verhoging van de tarieven met 1,5% uiteraard ook onnodig, vandaar dat ik sympathie heb voor het voorstel, voor het amendement ligt bij de tarieven. Alleen het voorstel van de PvdA heb ik wel medeondertekend, omdat dat meer in lijn is met ons eigen idee. Dan nog iets over duurzaamheid. Delfland richt zich erop om 100% duurzaam te worden, maar dat wil nog niet best lukken, hè? Ondanks de lovende woorden, we lopen achter bij sommige andere waterschappen. Zelfs 100% groene stroom lukt nog niet, en nieuwe gebouw is nog niet klimaat neutraal vanwege het historische deel. Dat is wel begrijpelijk, hoewel we er echt willen zijn van historische gebouwen die vrijwel klimaatneutraal zijn. Maar als het niet lukt, begrijpelijk, maar compenseer dat dan. Nu zijn we niet het enige waterschap dat wat duurzaamheid betreft wat achterloopt. Het is natuurlijk wel tekenend dat de duurzaamheidsmeter van waterschappen gestopt is in 2011. Toch gaat het andere wel lukken, zoals ik al zei, Vallei en Veluwe zou in 2019 uitstootvrij zijn. Dat kan alleen met slimme innovaties die ook een goede opbrengst hebben. Slimme innovaties kent Delfland wel, maar wat opbrengst betreft valt wat te leren. Bijvoorbeeld: het Medisch Centrum in Rotterdam trekt zich terug uit het Parksluizenproject, ze kunnen goedkoper uit zijn. Logisch, een project met een terugverdientijd van 30 jaar, en bij sommige van de Delflandse projecten is het nog langer, dat is niet meer van deze tijd. In elk geval dit project bij de Parksluizen zou moeten stoppen, tenminste totdat er een mogelijkheid is om het kostenefficiënt te doen. Tenzij het de bedoeling is dat het een educatief project wordt in de geest van: kijk eens hoe de mensen in de jaren ’10 hebben lopen stobben. Dan als laatste, nou goed, nee, ik hou het hierbij. De rest is eigenlijk al gezegd.

De voorzitter: Dank. De heer Simon.

De heer Simon: Dank u wel, voorzitter. Het lijkt een beetje dat we de programmabegroting benaderen als een kadernota, ik hoor heel veel beleid, dat is wel interessant. Ik weet niet of dat helemaal de bedoeling is, maar ik kom daar, ik wil daar graag aan aanhaken. Laat ik eerst over de programmabegroting praten. De financiële kaders zijn helder, hè? Bezuinigingsoperatie, helemaal helder, maar het verzandt inderdaad heel snel richting beleid. De omgevingswet komt eraan, de chemische waterkwaliteit is niet op orde, we hebben het over gronddaling, en daar is allemaal geen beleid voor. En dat is wel een signaal dat we hier horen onder alle mensen. Voor het beleid dat u hiervoor heeft is duurzaamheid heel belangrijk, ik ben blij dat de vorige spreker daar al is op ingegaan. De 50Plus heeft het over exoten, nou dat vinden wij ook wel een heel belangrijk beleidsmatig puntje. Tijdens de coalitie-onderhandelingen en het coalitieakkoord heb ik ooit een vraag gesteld aan de hoogheemraad Houtzager of het mogelijk is om een portefeuillehouder dierenwelzijn in te stellen. Ik ben wel eens heel benieuwd hoe dat is gelopen, zeker nu beleidsmatige aspecten steeds vaker op de agenda staan. We hebben het natuurlijk niet alleen over exoten, maar ook over muskusratten, vissen. Het is misschien wel eens het overwegen waard, omdat het natuurlijk heel versnipperd is bij verschillende portefeuillehouders, en ik kan ook meteen een link leggen naar de duurzaamheid, om daar maar eens een keer portefeuillehouder voor aan te wijzen. De vraag is wel: is voor al deze beleidsaanpassingen wel budgettaire ruimte? De heer, moet ik dan zeggen VV-lid, Marcel Belt, collega, de heer Belt, misschien moet ik ook maar op yoga, geeft dat ook aan. Interessant is wel de voorkant van deze programmabegroting. Ik weet niet of u het hebt gezien, maar daar zie ik groene daken, zonnepanelen. Nou, dat is een mooie vergezicht. Kom ik terug op misschien wel persoonlijk puntje. Ik zit hier alleen, mijn collega is helaas afwezig, ze bedankt voor de steunbetuigingen die al zijn geuit. Ze heeft wel een verzoek aan mij ingediend: laat alsjeblieft het fruitmandje duurzaam zijn, zodat we in ieder geval die 100% duurzame inkoop kunnen houden. Dank u wel.

De voorzitter: Het woord is aan mevrouw Hilders.

Mevrouw Hilders: Dank u wel, voorzitter. Het college is goed op stoom met de uitvoering van de speerpunten …

De voorzitter: Kunt u de microfoon nog iets dichterbij zetten?

Mevrouw Hilders: Van het coalitieakkoord en dat zijn heel belangrijke VVD punten. Het is heel goed dat we eindelijk de schuld kunnen gaan aflossen, dat we komen tot een beheerste tariefontwikkeling. De VVD-fractie spreekt complimenten uit in de richting van het college en we weten natuurlijk dat in de organisatie ook hard aan gewerkt wordt en daar zijn we heel tevreden over, en verder is het heel goed dat we door het combineren van budgetten efficiënter gaan werken. Dan iets over bodemdaling. Het beleid van bodemdaling heeft urgentie voor de VVD. Nadat eerder is toegezegd dat in 2017 en 2018 tussenresultaten tegemoet konden worden gezien, staan nu 2019 in de begroting, maar de hoogheemraad heeft gelukkig in de commissie gezegd dat de visie op bodemdaling zeker een jaar eerder dan 2019 komt. In de commissie zijn opmerkingen gemaakt over bodemdaling in combinatie met de problematiek van wateroverlast en watertekort, en de VVD vindt het belangrijk om in dit dossier de kennis van de VV ook te gebruiken, dus er zitten mensen in die commissie die hebben daar verstand van en wij pleiten ervoor, bijvoorbeeld via een expertmeeting of een specifieke informatieve VV, om deze kennis binnenkort een keer aan te boren en daar niet mee te wachten tot 2019. Dan, ja, in de commissie BOB heeft hoogheemraad Houtzager gemeld dat het college een omgevingsplan Water overweegt, en daarvan heeft de VVD …

De voorzitter: Welke commissie, mag ik nog even vragen?

Mevrouw Hilders: Pardon?

De voorzitter: U zei in de commissie BOB, maar daar was hoogheemraad Houtzager niet aanwezig, dus wij gaan even op zoek …

Mevrouw Hilders: Oké, dan was het een middagcommissie. Ik vergeet altijd, GST, ik vergeet altijd die afkorting. Ja, sorry. En de VVD heeft daar met instemming kennis van genomen, maar de VVD heeft eerder immers haar zorg uitgesproken over de omgevingswet waarin het waterbeheerplan wordt opgegeven en wordt vervangen door een waterbeheerprogramma dat door het college wordt vastgesteld, terwijl in het beheerplan de kaderstelling door het VV werd geregeld, heeft het ministerie en Kamer gemeend dit beheerplan te moeten afschaffen. Nou, ik heb begrepen dat sommige juristen binnen deze organisatie zich afvragen of ze dit bij het ministerie wel door hadden. Gang van zaken is wel de reden dat de VVD en Delfland op zoek moeten gaan naar een andere manier van kaderstelling. We hebben in de werkgroep Monisme en Delegatiebesluit nagedacht over hoe dit zou kunnen en deze suggestie zou wel eens een heel goed alternatief daarvoor kunnen zijn, waarbij de VVD overigens pleit voor kaderstelling op hoofdlijnen in dit omgevingsplan Water. Dan de netto schuldquota, die ligt bij de gemeente tussen de 0% en de 100%, en voor waterschappen zou die krachtigste programmabegroting tot 300% mogen oplopen vanwege de investeringsintensiteit. Ik heb hiernaar gevraagd in de commissie, want het lijkt me eigenlijk niet te kloppen, ook gemeenten zijn soms grootschalig bezig met investeren. En de hoogheemraad, hoogheemraad Smits, heeft toegezegd dat hij daar beter naar zal kijken en heeft uitgesproken dat die 300% niet bedoeld is als norm en zeker niet tegen de achtergrond van de doelstelling uit het coalitieakkoord om de schuldpositie terug te brengen. Ja, we hebben al een paar keer gevraagd naar een overzicht van de risico's op één à twee A4's bij elkaar, zodat je ze ook in samenhang kunt bezien, dat is in de vorige VV toegezegd door hoogheemraad Smits en ik begrijp dat er aan gewerkt wordt en wij zijn in, ja, wij wachten dat af in gespannen afwachting, ja. Innovatie. Naast de vergezicht het coalitieakkoord moeten innovaties wat betreft de VVD aansluiten bij de behoeften van inwoners en bedrijven

en dat staat ook in het coalitieakkoord. Wij kijken uit naar de resultaten van het rondje wat hoogheemraad heeft gemaakt en dat binnenkort, begrijpen wij, een keer in D&H aan de orde gaat komen. Dan het besluit reserve PPS. Delfland heeft geld overgehouden, de VVD-fractie is verheugd dat de voornemens uit het coalitieakkoord en goede uitvoering van dat beleid door het college ertoe heeft geleid dat we nu kunnen overgaan tot een extra verlaging van het zuiveringtarief. Dat is een trendbreuk, de tarieven gingen de afgelopen jaren alleen maar omhoog. Het is veel beter dan in de begroting voorzien zelfs, want een bevriezing van het tarief houdt in dat wij zelfs geen inflatiecorrectie toepassen. Wij hebben gezamenlijk een amendement opgesteld om conform het coalitieakkoord het voordeel waar ik eerder van spraak te verwerken in het zuiveringstarief, en de VVD is er alles voor om jaarlijks alsnog te bezien wat er ruimte is voor verdere verlaging. Bij de herfinanciering heeft de VV besloten om de winst van 22 miljoen te doteren aan de nieuwe reserve tariefdemping zuivering. Dit in jaarlijkse tranches van het gemiddelde van 1,3 miljoen tot en met 2033. En nu blijkt dat het jaarlijkse “overschot” binnen de herfinanciering groter is. De begroting stelt voor om daarvoor een Reserve Resultaategalisatie PPS in te stellen. Het overschot boven de 1,3 miljoen wordt dan jaarlijks in de nieuwe reserve gestort om te sparen voor de slechte jaren 2031 tot en met 2033. Dat gat is trouwens globaal aangegeven in de grafiek bij het herfinancieringsbesluit. Dit extra overschot is nooit naar de VV gecommuniceerd, noch in de aanloop naar besluit, noch in het besluit zelf. Er zijn ook geen detailcijfers over: De eerder aan de VV voorgelegde herfinanciering grafiek en de tabel toont alleen de gemiddelde 1,3 miljoen per jaar. De VVD heeft in een vroeg stadium gevraagd om gedetailleerde onderbouwing en uitsplitsing van de jaarlijkse extra winst die tot en met 2033 naar die nieuwe reserve zou gaan, en hoogheemraad Smits heeft in BOB een tijdlijn van de accountant toegezegd, maar die hebben wij nog niet. De slechte jaren geven een fors financieringstekort, maar waarom moet daar 14 jaar van tevoren al voor gespaard gaan worden? Temeer omdat de tekst met de tabel en het herfinancieringsbesluit benadrukt dat er in die slechte jaren hooguit een miniem kasstroomnadeel optreedt. Waarom dit geld niet sneller nuttig maken, met name voor de schuldaflossing, zodat richting 2031 langs een andere weg opvangruimte ontstaat? Ook bestaat er een probleem met het gemiddelde van die 1,3 miljoen dat jaarlijks naar tariefdemping hoort te gaan. In de begroting staat nu dat jaarlijks alles naar boven wordt afgeroomd, maar dat betekent dat het gemiddelde vanaf 2025 niet meer gehaald wordt, temeer omdat de ondermaatse winsten 2016 gecompenseerd moet worden. Zie de bekende tabel die een omslagpunt toont van ruim meer naar ruim minder. Dubbele afroming dus: er zou vanaf 2017 te veel geld aan de beoogde reserve worden gedoteerd, terwijl de reserve tarievendemping een tekort oploopt, dat kan niet. Dit is dus een zeer onaangename verrassing, wij willen graag toelichting van beide hoogheemraden, maar dan nog. Totdat de accountcijfers er zijn is niet helder wat de begroting hier nou echt betekent. Dit punt moet dus nu eigenlijk geschrapt worden. Als de nieuwe reserve terecht blijkt, dan hoort die expliciet bij het VV-besluit ingesteld te worden, het moment daarvoor is de jaarrekening. De VVD behoudt zich dus als deze begroting toch aangenomen wordt het recht voor om dit voornemen dan alsnog af te voeren. Het college kan nu ook zelf geen verantwoord besluit nemen, ook zij kent de exacte financiële gevolgen niet. De VVD wil dus de toezegging dat geen uitvoering aan dit deel van de begroting wordt gegeven totdat DB en de VV volledige helderheid hebben. Dan wilden wij graag nog iets opmerken over handhaving. In ons gebied hebben wij het grootste glastuinbouwgebied ter wereld en wij vinden dat er extra geld moet komen voor de handhaving en samen met de sector de uitdaging aanpakken om de waterkwaliteit veel beter in orde te krijgen. Nu Delfland stopt met doorspoelen is er volgens de VVD-fractie ruimte om de vrijgekomen capaciteiten en middelen in te zetten voor handhaving, we doen een oproep daartoe aan het college. Dan, even kijken, heb ik nou alles? Ja, nou, het amendement dat de coalitie, wat we met de coalitiepartijen hebben ingediend, het zal duidelijk zijn dat wij dat steunen. Het amendement en motie van de PvdA daar willen we, of wilt u dat nu al weten? Of komt dat in de tweede termijn?

De voorzitter: Ja, u hebt het al gesteund door het in te dienen, dus tenzij er nog een verrassing is?

Mevrouw Hilders: Oké. De VVD-fractie is geen voorstander van het inkomensbeleid door waterschappen, bovendien vinden wij dat verlaging van het tarief aan een ieder in het beheersgebied ten goede moet komen en niet aan een specifieke groep. Dus wij kunnen ons, wij gaan dat amendement, motie PvdA zeker niet steunen. Dank u wel.

De voorzitter: Dan de heer Kuijvenhoven.

De heer Kuijvenhoven: Ja, dank voorzitter. Wat valt er als hekkensluiter nog te melden? Een heleboel, ja ja. Maar we hebben er… ja ja. Na het technisch spreekuur en alle commissies waar tal van zaken al uitvoerig aan de orde zijn geweest, kan ik het denk ik vandaag kort houden. De complimenten die zijn uitgedeeld vandaag en ook in een commissie, die deel ik. Het is weer een doorwrocht stuk met tal van facetten en dat heeft de betreffende hoogheemraad en de organisatie weer goed gedaan, wat mij betreft. Kernwoorden in deze begroting, dan is het een solide financieel beleid, positieve resultaten, exploitatieresultaten en een goede beheersing van de schuldenpositie, en dat zijn nou inderdaad ook de dingen die we hier terugvinden in dit stuk en waar we ook naadloos de relatie met het coalitieakkoord terugvinden, alsmede wat recenter de kamerbrief, de kadernota. En dat geldt niet slechts de begroting, dat geldt ook de meerjarenraming, maar spraken is van een grote soliditeit en het halen van geformuleerde doelen, of het streven naar de geformuleerde doelen. Ook vandaag is het dan over tafel gegaan, de prestatieindicatoren. Goede start, maar het is al gezegd, ook in de commissies en ook vandaag: er valt nog wel wat aan te sleutelen, dus in die zin, hè, ook al is het soms nog wel wat trial and error, maar we weten wat ons te doen staat op dit vlak en het zal een goede uitbreiding zijn van het instrumentarium om de organisatie op al zijn merites te kunnen beoordelen. Waar ik overigens het stuk overziende wel behoefte aan heb, wat de informatieve waarde zal verhogen, is een gecomprimeerde staat van baten en lasten of een exploitatierekening. In de inleiding wordt breedvoerig ingegaan en ingezoomd ook op tal van balansrelateerde zaken, terwijl ik nou ook juist daar terug zou willen zien, al is het maar een A4'tje, de gecomprimeerde programmabegroting. Natuurlijk, ik weet ook dat verderop in het stuk bijlagen, nou, zoveel daar staan alle kostencomponenten en de opbrengsten naast elkaar, maar het gaat mij juist ook om de facetten die spelen bij de programmabegrotingen waarbij dan ons oordeel over kunnen geven. En dat past prima bij de inleiding maar ook ingezoomd wordt op die balansaangelegenheden. Over die balans aan sprekend, dan zien wij dat, en daar spreekt de tabel op bladzijde zes goed van, dat geeft er ook inzicht in, hoe onze eigen vermogen is opgebouwd, naast algemene cijfers kennen we daar evenwel een egalisatiereserve, wij kennen een herfinanciering PPS, wij hebben de demping van de zuiveringsheffing hier al aan de orde gaat, we hebben een reserve 'niet vrij te besteden'. Kortom, we hebben het ons nogal lastig gemaakt, het begint bijna iets voor fijnproevers te worden, in ieder geval de argeloze toeschouwer haakt hier al lang af. Ik heb, in de BOB is al even stilgestaan bij in ieder geval het aankleden van de toelichting op wat dit punt betreft, door ieder geval in de meerjarenraming ook aan te geven welke effecten de resultaten hebben op deze reserves, zodat we ook bij de beoordeling van de meerjarenraming kunnen zien: wat betekent het nou voor het verloop van het eigen vermogen? En ik heb ook begrepen dat de portefeuillehouder daar welwillend naar zal kijken, dus daar komen we ongetwijfeld verderop terug. Nou voorzitter, ik ga niet in op de beleidsterreinen waar net al van gesproken wordt over waar praten we over, de begrotingbeleidsterreinen, dat is gevoeglijk aan de orde geweest. Het CDA steunt de begroting zoals hiervoor ligt. Wij steunen ook het amendement, amendement wat door Gebouwd is ingediend. En ik heb het niet zo de neiging om de motie PvdA, CU-SGP te steunen, wat mij betreft zijn de uitgangspunten die destijds zijn geformuleerd en de motiveringen om te komen tot deze kwijtscheldingsprocedure, de argumentatie is nog steeds valide wat ons betreft. En daar waar gepreludeerd wordt op mogelijke wijzigingen vanwege de activiteiten waar de unie nu mee bezig zijn, ja, dat lijkt mij iets te ver in de toekomst liggen. Wij kennen allemaal de snelheid waarmee dit

soort wijzigingen doorgevoerd worden, dus dat lijkt ons op de korte termijn niet dienstig voor deze zaak. En daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Dank u wel, dan zou het college antwoord geven. We gaan van rechts naar links, we beginnen bij hoogheemraad Smits en dan gaan we iedereen die een vraag heeft, en ik eindig alfabetisch ook bij collega Ter Woorst.

De heer Smits: Dank u wel, voorzitter. In de eerste plaats ieder geval dank voor alle complimenten die VV-breed zijn geventileerd over de inhoud en de kwaliteit van de begroting. Dit is voor mij ook een moment om al diegenen die onder leiding van onze directeur-secretaris gewerkt hebben aan de voorbereiding van die begroting te complimenteren, ook te bedanken voor hun bijdrage om tot dit stuk te komen. Ik zou op hoofdlijnen kunnen reageren op een aantal punten die naar voren zijn gebracht, maar ik geef er toch de voorkeur aan om via de route van de sprekers zoals die zijn aangekondigd en gehanteerd om de verschillende vragen te beantwoorden. Maar vooraf wil ik een enkele opmerking maken naar aanleiding van de opmerking die mevrouw Van der Most van Delen Achter de Duinen heeft gemaakt. Bijna een jaar geleden dat wij elkaar voor het eerst in de VV hebben ontmoet in het kader van het dossier dat heeft geleid tot een versobering van het kwijtscheldingsbeleid. U heeft een drietal concrete vragen gesteld. De eerste ging over een situatie waarbij een moeder zonder vermogen geen huisbezoek zou hebben gehad. Nou ja, dat is een casus op een persoon toegesneden. Ik zou die graag van u willen incasseren, dan ga ik dat na, zoals ik dat ook voor een andere situatie die u hebt aangetuigen heb gedaan, waarbij sprake zou zijn dat er aanslag werd gelegd ondanks het feit dat er geen vermogen was, maar uit onderzoek bleek dat dat wel het geval was. Datzelfde met betrekking tot de inning van de incasso's die in 2005, ik ga ervan uit dat inderdaad uw versie juist is. Als je een incasso afgeeft, dan geef je daarmee ook een machtiging af. Maar ik wil bij u even zekerheidshalve checken, maar ik ga er vanuit dat als je in 2005 machtiging afgegeeft, dat hij ook nog geldig is en dat derhalve op het moment dat de RBG aanleiding heeft om te kunnen acteren dat ze dan dat ook doet en incasseert. En ten aanzien van de kwijtschelding over de watersysteemheffing waarover u opmerkingen maakte, alsof daar de kwijtschelding niet meer zou worden gehanteerd, dat is er geen delen waar. Ik bedoel, de kwijtscheldingssystematiek zoals wij die kennen voor de watersysteemheffing is nog volledig intact. Uiteraard zijn er bepaalde spelregels en die moeten worden gevolgd, maar als je daarvoor in aanmerking komt, dan krijg je die ook. Dan de heer Van Kretschmar. Die heeft namens Gebouwd en namens de coalitie een amendement ingediend om de tarieven zoals die in de begroting zijn voorgesteld anders in te vullen. Met andere woorden: er is een keuze gemaakt om het tarief vast te prikken, te bevriezen, en dan vervolgens om die bevriezing door te laten lopen in de komende jaren. Ja, afhankelijk had het college de idee van het is misschien verstandiger om gedurende een aantal jaren de voordelen die kwijtschelding oplevert, dat we die opsparen, dat we die in een reserve stoppen, zodat je op een gegeven moment een flinke daling kunt laten doorvoeren van de tarieven. Maar u heeft ons gewezen op de afspraken in het beleidsakkoord, daar staat inderdaad in dat de voordelen van de kwijtschelding terstond, dat is geloof ik letterlijk het woord, zal moeten worden verrekend in de tarieven. Wat dat betreft meld ik u dat het college graag bereid is om dat amendement positief te waarderen. Dan heeft u een aantal opmerkingen gemaakt over de prestatieindicatoren. Dan herhaal ik eigenlijk wat ik ook in de commissie heb gezegd: er is een afspraak gemaakt ook dat, dat punt is destijds ook door Gebouwd naar voren gebracht, dat heb ik gezegd: we gaan aan de slag met die prestatieindicatoren, maar geef ons wel de ruimte te zeggen een beperkt aantal prestatieindicatoren te leveren, want daar zitten grote hoeveelheid werk achter. Nou, die prestatie is geleverd door de medewerkers. Maar ik heb wel gezegd: we gaan met elkaar blijven in discussie blijven en proberen die PI's te vervolmaken en misschien ook sommigen te vervangen. Dus als u op dat punt suggesties hebt, ben ik daar graag voor beschikbaar. We blijven werken aan de verbetering van dat hele systeem en we zullen daar ook in het komende begrotingsjaar extra aandacht aan geven. Ze zijn dus nog

niet perfect, nog niet klaar, het moet vervolmaakt worden. Dan heeft mevrouw Dijkshoorn een opmerking gemaakt, ook over het kwijtschelding. Ze is positief op de wijze waarop de kwijtschelding wordt uitgevoerd, iedereen is eigenlijk daar tevreden over. Ik wil nog eens een keer in herinnering roepen het werkbezoek dat we hebben gebracht, 19 oktober, naar de RBG, waar heel duidelijk is gebleken dat er een zorgvuldig beleid wordt gevoerd door de RBG. En ik kan u ook melden dat de ombudsman, de nationale ombudsman, een onderzoek heeft ingesteld naar de kwijtschelding. Dat is nog een conceptrapport, maar ik heb dat mogen inzien en de bevindingen van de ombudsman zijn positief met een kleine kanttekening. Het laat zich zelfs aanzien dat ombudsman de methodiek die wij hebben gehanteerd als voorbeeld wil stellen voor andere overheden, dus daar ben ik op zich heel blij mee dat het aspect van de zorgvuldigheid die iedereen hier heeft genoemd en waarvan ik ook vind dat wij die absoluut moeten betrachten bij dit hele dossier, dat dat ook door anderen wordt bevestigd. Nou, in dat kader wil ik ook melden dat ik als het gaat over de kwijtschelding regelmatig overleg plegen met de verschillende wethouders sociale zaken vanuit ons gebied. Soms is dat lastig, soms gaat het heel erg goed, maar wij proberen daar afspraken te maken en bepaalde knelsituaties die er zijn toch tot een oplossing te komen. Dus ik probeer zoveel mogelijk met allerlei actoren die er in dit gebied zijn een aantal scherpe kantjes die er zijn vanaf te halen. En mevrouw Dijkshoorn heeft ook gesproken over het percentage oninbaar, dat is dit jaar bij de kwijtschelding enorm meegevallen. Wat we uiteindelijk aan ontvangsten binnen hebben gekregen is eigenlijk boven verwachting en boven wat wij begroot hebben, maar we houden er wel rekening mee, ook anderen hebben er opmerkingen over gemaakt, dat nu wij de volgende 50% gaan incasseren, dat het dan nog moeilijker zal worden. Dus het percentage oninbaar is in de begroting wat hoger dan dat het in het afgelopen jaar was. De heer Ranner heeft een aantal opmerkingen gemaakt over de prestatieindicatoren. Ik heb daar goed naar geluisterd, ik neem dat ter harte, ik heb daarnet al een aantal opmerkingen over gemaakt. U heeft een aantal opmerkingen gemaakt over wat u matig en slecht vindt, maar daar zullen de andere collega's ook op reageren. Maar u heeft uitvoerig stilgestaan ook bij het dossier van de kwijtschelding, wat ik begrijp, omdat het vanuit uw visie een punt is waar u altijd grote bezwaren tegen het gemaakt, en dat bij herhaling ook kenbaar heeft gemaakt, ook dit keer, ook in de vorm van een motie die u heeft ingediend, die ik gelezen heb en waarvan ik u helaas moet melden dat ik de aanvaarding daarvan aan de VV ontraadt, omdat dat consequentie zou hebben voor de inhoud van onze begroting. Ook hier wil ik nog een keer melden dat, daar maakt u opmerkingen over, dat bij de watersysteemheffing de kwijtschelding zoals die er was volledig blijft. En in uw bijdrage heeft u denk ik nog onvoldoende verdisconteerd dat er een amendement in aantocht was van de collegepartijen over de tarieven, want u zei: ja, de tarieven zouden in 2017 stijgen. Daar heeft u formeel ook gelijk in, als je in de begroting leest. Maar door het amendement van de coalitiepartijen wordt daar een andere tent bij ingezet.

De heer Ranner: Bij interruptie, voorzitter.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Ranner: Dat was mij niet eerder bekend en bovendien het was mij niet bekend dat u dat amendement zou overnemen.

De heer Smits: Ik maak u ook in genen delen een verwijt, maar u mag van mij ook niet de indruk overhouden van dat ik het geheel eens zou zijn met hetgeen u naar voren heeft gebracht. De kwijtschelding, daar heeft u extra aandacht gevraagd aan de huisbezoeken. Dat is een werkbezoek ook, mevrouw Van Hijlckama Vlieg was daarbij, bij dat werkbezoek. Daar wordt heel veel aandacht aan gegeven, maar het gebeurt natuurlijk niet in alle gevallen dat ook echt iedereen bezocht wordt. Vaak zijn ook mensen niet thuis, maar waar die mogelijkheden er wel zijn, vinden huisbezoeken wel plaats. En mochten daar allerlei misverstanden zijn dan

hoor ik dat graag. Dan kunnen we daarmee aan de slag gaan. De commissie van de unie die zich buigt over de belastingen had gehoopt eerder een rapportage te kunnen doen met concrete voorstellen. Dat gebeurt niet. U kunt zich voorstellen volgend jaar zijn er Tweede Kamerverkiezingen. Er moet een kabinet worden gevormd dus ik denk dat deze commissie wacht op de afronding van dat stramien. Dan is het denk ik handiger, dan heeft men ook wat meer tijd om een aantal concrete voorstellen te componeren. En u bent zelf ook nog al betrokken in de zijlijn met het hele gebeuren dus u bent waarschijnlijk beter zelfs op de hoogte dan ik. Medio 2017 is dat advies gereed. En ik hoop dat in elk geval voorstellen bij zijn. Water Natuurlijk heeft ook in die richting waar een aantal opmerkingen gemaakt. Dat belastingvoorstellen komen die de burger prikkelen om de awareness als het ware ook in de praktijk toe te passen. Maar goed, daar kunnen we zelf te zijner tijd een eigen bijdrage aan leveren. De heer Nanninga heeft gerefereerd aan het amendement van de coalitie waar ik net op gereageerd heb. De medicijnresten, ik ga ervan uit dat een van de collega's daar op reageert. Hebben ook opmerking gemaakt over hoe ga je om met nieuw beleid? De coalitie heeft in het beleidsakkoord een aantal afspraken gemaakt. Nou, die gelden voor vier jaar. Is alles in beton gegoten? Nee. We hebben ook afspraken gemaakt dat wij nieuw bereid beste willen en oppakken, maar dan moet je oud beleid invoeren om daarmee de begrotingsdiscipline intact te laten.

De heer Nanninga: Voorzitter, interruptie.

De voorzitter: Nanninga.

De heer Nanninga: Dank u, voorzitter. Ik heb letterlijk de tekst van uw begeleidende brief overgenomen en daar staat ook in dat daar ruimte is hiervoor. Dus u maakt nu een voorbehoud. Ik neem aan dat u achter de begeleidende brief staat?

De heer Smits: Dat sta ik ten vollen en als er in de geschiedenisboeken duikt dan zult u ontdekken dat er een VV-lid was wat te pas en te onpas opmerkingen heeft gemaakt over de medicijnresten. En ik heb de indruk dat ik dat VV-lid vrij goed ken dus dat is een dossier wat mij ook zeer beroerd en zeker als er van overheidswege dus de regering allerlei maatregelen komen Tweede Kamer dan zullen we ermee aan de slag moeten en wellicht is het goed om daar pas op voor sorteren. Het zijn punten die overigens in het college regelmatig bediscussieerd worden. U heeft opgemerkt kwijtscheldingen hebben geen goed aangepakt, blijf oog houden voor de allerzwaksten. Ja, dat vind ik ook. En ik wijs in dit geval ook nog eens een keer op het rapport van de ombudsman wat ik binnenkort als dat beschikbaar is u graag ter lezing aanbeveel. Nou, dan de heer Belt. Is er ruimte in de begroting voor nieuwe uitdagingen? Ja, zeker wel. Ik word omringd door zeer ambitieuze collega's. We proberen daar ook zoveel mogelijk inhoud aan te geven. Overigens dat heb ik wel eens eerder opgemerkt, we zijn fors aan het bezuinigen. We maken ook stappen met onze tarieven. Dat levert veel geld op en als je naar de grafieken kijkt, ik meen op bladzijde vier van de begroting. Dan zie je dat de schuldquota enorm afneemt. En dat moet ook want we hebben een torenhoge schroef. We zijn een van de allerhoogste van alle waterschappen, maar tegelijkertijd kun je zeggen dat je daarmee in de toekomst ook weer leencapaciteit creëert voor als je tegen nieuwe problemen aanloopt. Dat kunnen bijvoorbeeld medicijnresten zijn of allerlei andere dingen. Dus het bezuinigen nu is niet alleen een vervelende maatregel, maar het is ook een perspectief wat ruimte biedt voor de toekomst. Energie neutraal, ik hoop dat u mij daarbij gaat helpen. Ik zal best energieneutraal willen zijn. Ik zal best op een van onze waterzuiveringsinstallaties een aantal windmolens willen plaatsen, maar ik moet u zeggen dat we daar in nogal gedwarsboomd worden door provinciale staten. In het beleidsakkoord van het college staat er wel een opmerking, maar ik heb ontdekt in mijn tocht om daar wat beweging in te krijgen dat sommige fracties in de staten dit blokkeren. Maar ik blijf daarmee doorgaan en ik ben op het ogenblik ook een gesprek met allerlei andere mensen om te kijken naar

andere vormen van alternatieve energie, zonnepanelen en dat soort zaken. We hebben pas de innovatiedag gehad waarbij een aantal leuke initiatieven zijn geventileerd. Dus het is mijn ambitie wel om op dat terrein ook wat te scoren. Mevrouw Jans heeft ook een opmerking gemaakt over de kwijtschelding. Goed dat u nog eens een keer wijst op de website van de RBG. RBG is toch een organisatie - is overigens de allergrootste belastingorganisatie van heel Nederland, wat heel veel mensen niet weten - die wel goed functioneert en ook door anderen belastingbureaus, kantoren, net wat je noemen wilt, van de gemeente als voorbeeld wordt genoemd hoe je zou moeten functioneren en hoe je moet werken aan het optimaliseren van bestanden. Nou, u heeft gezegd, dat heb ik ook andere geantwoord, hou oog voor kwetsbare gevallen. Dat moet zeker de situatie zijn. De heer Fekkes, exoten, omgevingswet, een van de collega's zal daar op reageren. Mevrouw De Zoete, interne bureaucratie, kwijtschelding, heeft u een aantal opmerkingen over gemaakt. U veronderstelde dat er een evaluatie zal plaatsvinden. Ik denk dat ik in de commissie BOB maar ook in deze begroting en ook door middel van het werkbezoek verantwoording heeft afgelegd over hoe wij omgaan met het kwijtscheldingsdossier. Daar blijf ik mee doorgaan. Ik blijf ook met de wethouder Sociale Zaken praten, afspraken maken en ik probeer ook richting de RBG wanneer we praten over een nieuwe aanslagronde, de informatie die we bij de enveloppe naar de belastingbetalers te optimaliseren. De tweede stap, dat is een terechte opmerking van u, die wordt lastiger. Ik bedoel, de eerste € 50 kon je bij wijze gemakkelijk binnenhalen. Als het € 100 wordt dan is dat voor sommige mensen wellicht inderdaad een lastige stap. Alhoewel het mij en u waarschijnlijk ook verrast heeft hoe gemakkelijk er toch aan het eerste percentage van 50, 60 en 80 en later bleek zelfs 90% van de mensen wisten te motiveren om toch te betalen. U heeft ook gesproken over duurzaamheid. Groene stroom, heb ik net op gereageerd, belangrijk punt. Parksluizen, ja jammer dat het academisch ziekenhuis, het Erasmusziekenhuis zich uit het project heeft teruggetrokken, maar dat moet geen reden zijn voor ons om te zeggen van: Nou, dat is dus een mislukt project. In de omgeving van Parksluizen ligt museum Boijmans Van Beuningen. Die gaan uitbreiden. Die hebben ook nodig voor hun kelders en dat soort zaken. En we leggen op het ogenblik lijnen uit in die richting - of wellicht in combinatie met de Rotterdamse hogeschool - dit project toch weer van de grond te krijgen. Het is te interessant om het te laten lopen. De heer Simon, dank. Duurzaamheid, u mag mij best op dat punt ertoe brengen om te zeggen van: Nou, probeer daar een schepje bovenop doen. Tijdens de duurzaamheid, tijdens de innovatiedag ontmoette ik ook een hele aantal mensen die met name op dat punt mij hebben aangesproken en daar hebben we nog wel een aantal dingen te doen en het motiveert mij ook om daar als het ware toch weer een schepje bovenop te doen. Ik noteer dat als extra huiswerk wat ik meeneem. Mevrouw Hilders, ja u heeft een opmerking gemaakt over de herfinanciering van de Harnaschpolder. Wij hebben destijds een besluit genomen om een waterzuiveringsinstallatie, een rioolzuiveringsinstallatie te bouwen op de Harnaschpolder. Is gekozen voor een PPS-constructie waarbij consortium daarmee aan de slag is gegaan. Dat is eigenlijk voorbeeldig verlopen. Het functioneert ook erg goed. En wij betalen voor de inspanningen die daar worden verricht. Daar zijn door het consortium leningen afgesloten om die te bouwen en te kunnen laten functioneren. Wij betalen daarvoor als Delfland. Toen de rente lager werd, is het idee ontstaan binnen het college: Zouden wij dat niet kunnen herfinancieren? Dat hebben wij gedaan en globale berekening wees uit dat het ons een voordeel zal opleveren. Dus was de Waterschapsbank geweest die ons daarbij heeft geholpen. Als je dat voor dat punt moet incasseren dan moet je dat ook niet laten lopen. Waarbij wij hebben gezegd: Nou, dat voordeel dat zou ook ten goede moeten komen aan een verlaging van onze vrij hoge tarieven. Tegelijkertijd moet ik opmerken dat bij de herfinanciering daaraan voorafgaand door het consortium leningen waren afgesloten die expireren in 2030 terwijl het contract wat wij hebben met het consortium wat dat Harnaschpolder runt, loopt tot 2033. Nou, dat houdt in dat na 2030 dus op 31, 32 en 33 wij de financiering van het runnen van de Harnaschpolder voor onze rekening mogen nemen. Dus er is gedacht laten wij uit het voordeel wat we behalen van de herfinanciering apart houden. Dan is dat alvast geregeld. Bij dit hele traject is een klankbordcommissie, verschillende leden uit uw VV hebben daarin geparticipeerd. En daar zijn al die informaties gewisseld waarbij

steeds gesproken is over een nettobedrag wat er over zou schieten voor de tarieven bij 1,3 miljoen, 1,2 miljoen,1. 5 miljoen. Het is geworden 1.3 miljoen. Het wordt waarschijnlijk zelfs nog ietsje hoger. Maar wat ik voorstel is het is een dossier van allemachtig ingewikkeld is. Het is heel zorgvuldig voorbereid. Ik wil niet dat er binnen de VV ook maar enige twijfel bestaat over dat deze procedure niet zorgvuldig zou zijn gedaan. Dus mijn voorstel zou zijn om op dit onderdeel van de begroting te zeggen van laten wij bij de eerstvolgende vergadering van de VV een voorziening treffen. Dat er in elk geval ruimte is, een hopje, een haakje waarin je dat bedrag stopt en dat wij vervolgens op een later moment een definitief besluit nemen over dit dossier, want ik heb inmiddels de accountant gevraagd, het is een ingewikkeld dossier, wat ik net al zei, ik wilde daar geen ruis over ontstaat, dus ik heb de accountant gevraagd: Wilt u dit voor ons nog eens een keer op een rij zetten? Wat hebben we nou precies in die afgelopen maanden gedaan en wat is de bedoeling geweest zodat de accountant dat op een rij kan zetten en wij daarover kunnen discussiëren, kennis van kunnen nemen. Dan hebben we in elk geval de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht bij dit dossier, want ik wil echt niet dat daar op enige wijze ruis over ontstaat. Dus mijn voorstel is en dan kom ik met een voorstel in december voor een voorziening. En dan zou ik de discussie wil afronden op het moment dat wij de jaarrekening 2016 in het jaar 2017 dat is, denk ik, in maart, vaststellen. De accountant heeft overigens wat tijd nodig. Het is einde van het jaar, dat is bij accountants überhaupt een grote drukte. Dus ik heb wat speelruimte nodig, maar ik denk dat hij dit jaar, maar in elk geval tijdig voor die discussie dat stuk beschikbaar kan hebben.

De voorzitter: Mag ik even vragen?

Mevrouw Eekhout: Voorzitter.

De heer Van Haersma Buma: Een moment, een moment. Even een verduidelijking voor iedereen. U praat over voorziening. U bedoelt, u komt met een voorstel namens het college om een reserve in te stellen, de vulling volgend jaar bij de rekening te doen? Ik doe het maar in populaire termen, maar dan hebben we die gehad. Mevrouw Eekhout, gaat uw gang.

Mevrouw Eekhout: Mag ik de Hoogheemraad daar een vraag over stellen? Op dit moment weet niemand, ook het college niet over welke bedrag wij het hebben boven de 1,3 gemiddeld, behalve het bedrag dat nu in de stukken staat voor 2017. Waarom houdt u er in die zin zoveel tijdsdruk op dat u nu zegt: Wij gaan niettemin u in december al vragen om die nieuwe reserve in te stellen voor iets waarvan ook wij als college nog niet weten of we hem gaan vullen of waarmee we hem gaan vullen en op het wel nodig is om hem te gaan vullen? Want deze organisatie klapt van het geld wat op de plank ligt. Om te beginnen bij het weerstandsvermogen. Het gaat om iets waarin u gaat sparen voor over 14 jaar.

De voorzitter: Geen vraag, dit is een betoog, mevrouw Eekhout.

Mevrouw Eekhout: Nee, voorzitter.

De voorzitter: Jawel, u kunt uw vraag stellen.

Mevrouw Eekhout: Ik wil het graag even toelichten. Dank u wel.

De voorzitter: Je mag zo in tweede termijn …

Mevrouw Eekhout: Nee, dit is een interruptie. Ik wil graag weten waarom het op deze manier nu met deze technische haast voor het instellen van die reserve zo volgens u moet gebeuren?

De heer Smits: Wij hebben bij de herfinanciering en de discussie daarover de afspraak gemaakt, steeds gesproken over een netto bedrag van 1.3. Wat ik moet erkennen dat is ook gecommuniceerd met de VV, er is op dat moment verzuimd om aan te geven wat het bedrag zou zijn wat van bruto naar netto geredeneerd beschikbaar was. Dat hadden wij toen moeten melden dat er een reserve moest worden gevormd. En we hebben toen geconcludeerd: Laten wij dat repareren op het moment dat wij de begroting 2017 bespreken. Vandaar dat het op bladzijde drie van deze begroting zo staat.

Mevrouw Eekhout: Een vraag, nogmaals, voorzitter. Waarom dan nu in december? U kunt er niet meer over zeggen dan nu in de begroting staat en zelfs dat is te veel. Waarom haalt u de hele bups niet gewoon naar het moment waarop we die jaarrekening 2016 behandelen? Want u hebt ook een klein overschotje in 2016 namelijk. Het stukje wat wij hebben bespaard wat nog net geen 1,3 is plus wat daarboven is en wat nog niemand kent.

De heer Smits: Ik denk dat wij langs elkaar heen praten. Ik zeg dit onderdeel van de begroting dat haal ik er nu uit. Dat zal mijn voorstel zijn. Daar nemen wij een besluit over dan is dat wat verder uitgezocht in december. Het lijkt mij zorgvuldig. Om het dan formeel af te tikken bij de jaarrekening 2016.

Mevrouw Eekhout: Voorzitter, ik heb net wat anders gehoord. Ik heb gehoord dat de reserve in december zal worden ingesteld. Dat wij dat voorstel krijgen, maar het al dan niet vullen, pas volgend jaar. Wat u nu zegt, is iets anders, namelijk dat we alles volgend jaar doen. Dat laatste zal verre mijn voorkeur hebben, want waarom zou je een reserve nu al in december gaan instellen terwijl je geen idee hebt wat je ermee wilt?

De voorzitter: Mevrouw Eekhout, de hoogheemraad Smits vervolgt zijn beantwoording van de vragen van de VV. Gaat u verder.

De heer Smits: Over die suggestie wil ik even nadenken en eventueel ook overleg met college. Ja, herstel. Dan de heer Kuijvenhoven. Hartelijk dank ook voor de complimenten. Ik kijk altijd heel erg scherp naar de CDA-fractie reageert omdat intern men altijd heel kritisch is. Dat is een beetje de stijl van het CDA. Intern kunnen we behoorlijk rollebollen, maar ik ben blij dat u tevreden bent over de begroting. Solide financieel beleid. U zegt van: Nou, wat ik wel graag zou willen zien en daar wil ik graag een toezegging opdoen, probeert in het vervolg tot een staat van lasten en baten te komen waardoor je wat gemakkelijker totaalbeeld hebt en daar allerlei conclusies aan kunt verbinden. En waar ik het ook mee eens ben, dat is overigens het punt wat ik al had uitgezet van: Probeer een wat scherper beeld te krijgen op het eigen vermogen en die verschillende reserves die er zijn. Kijken of we daar de komende maanden de slag in kunnen om ook qua presentatie en helderheid naar u toe wat dingen beter in beeld te krijgen. En daarmee kun je waarschijnlijk ook en dat is een terechte opmerking van u een beter beeld krijgen op het meerjarenbeleid. Dat waren de opmerkingen die ik wilde maken, voorzitter, in eerste termijn.

De voorzitter: Dan ga ik naar hoogheemraad Van Olphen.

De heer …: Er is al wat gevraagd over medicijnresten.

De heer Van Olphen: Ik was de veronderstelling toegedaan dat de heer Smits daar al een antwoord op gegeven had. Inzake het reserveren van eventuele gelden. Het medicijnresten is natuurlijk een hot item op dit moment zijn zoals u weet zijn wij al aan het voorsorteren daarop door middel van een pilot op de grote lucht. Weliswaar om andere redenen, maar dat helpt ons wel om inzicht te krijgen wat de mogelijkheden zijn. U weet ook dat we in de nabije toekomst de bestrijdingsmiddelen eventueel eruit gaan halen op de zuiveringen

Nieuwe Waterweg, afhankelijk van wat tuinders willen. Ook dat zou voor ons een middel zijn om te kijken wat er allemaal kan. Bestrijdingsmiddelen en medicijnresten, het ligt niet zo heel ver uit mekaar. Althans, voor sommige dingen. Dus ook daar zijn we bezig. Mocht de overheid bepalen dat wij alle medicijnresten er centraal moeten gaan halen dan hebben we het over enorme investeringen waar wij nu nog geen idee van hebben. Ik kan daar wel een gok of een slag naar slaan, maar dat heeft weinig zin. Tegen de tijd dat dat echt gaat gebeuren dan zullen we op wat voor manier het financieren daarvan moeten gaan overlaten aan wat de overheid daarvoor ideeën van heeft en eventueel moeten we het zelf gaan betalen via de belasting. Dus dat is iets voor de toekomst waar we nog niet heel veel over zeggen. Behalve dat we ons technisch gezien wel aan het voorbereiden zijn door allerlei andere maatregelen.

De heer Nanninga: Voorzitter, interruptie. Is de inschatting om vele tientallen miljoenen. Ik vraag toch echt aan het college, dan wel de portefeuillehouder om daar heel zorgvuldig ons op voor te bereiden en ons op de hoogte te houden, want het gaat om veel geld en we willen niet ook in de val lopen zoals in het verleden is gebeurd, bijvoorbeeld met de Harnaschpolder. We moeten daar echt heel erg goed op anticiperen. Dat is mijn verzoek.

De heer Van Olphen: Ik ben het met u eens, technisch. Wat ik al zei, zijn wij al aan het anticiperen. Dus wat dat betreft lopen we al een eindje voorop, maar verder zullen we toch enigszins moeten afwachten wat de overheid hierover gaat zeggen. U zegt: We praten over tientallen miljoenen. Misschien is het nog wel meer. Dat geldt natuurlijk niet alleen voor ons waterschap. Het geldt voor heel Nederland. En wij hebben dan nog het geluk dat we maar vier zuiveringen hebben. Als je zoals Rijnland er meer dan 20 hebt en daar allemaal zoetwaterfabrieken moet gaan bouwen dan praat je over gigantische bedragen. We kunnen daarop anticiperen, maar we moeten eerst even afwachten hoe daarover beslist gaat worden.

De voorzitter: Het woord is aan hoogheemraad Houtzager.

De heer Houtzager: Voorzitter, dames en heren, leden van de VV, aan mij zijn twee onderwerpen toebedeeld. Het eerste onderwerp is aangekaart door de heer Ranner van de Partij van de Arbeid die het de omgevingsmanagement als maat kwalificeerde. Ik zie dat dan maar als een kwalificatie. Deze kwalificatie doet in ieder geval geen recht aan de inzet van onze medewerkers die zich met de omgevingsmanagement bezighouden.

De heer Ranner: Mag ik interrumperen, voorzitter?

De voorzitter: Het woord is aan de heer Ranner.

De heer Ranner: Het was niet gericht tegen de inzet van ook deze hoogheemraad. Dat had ik al in het begin aangegeven en ten tweede ging het over een budgettaire problematiek, namelijk het creëren van allemaal bulkkredieten En het ging niet om dit specifieke bulkkrediet.

De heer Houtzager: Dan zou ik graag met u op basis van de feiten daar nog een keer over willen doorpraten. De tweede opmerking die is gemaakt door de Algemene Waterschapspartij mevrouw Jans als het gaat om hoe - ik zal hem wat breder aanpakken - hoe creëren we awareness als het gaat om klimaatadaptatie? Hoe krijgen we onze inwoners en bedrijven nou zover dat ze inderdaad ervoor zorgen dat als ze een tuin in gebruik nemen of een tuin hebben waar tegels in liggen dat ze die eruit halen? Programma's zoals hij noemt, ook een van mijn favoriete programma's op de zaterdag, die kunnen daaraan bijdragen, want goed voorbeeld doet goed volgen. Evenals, zeg maar, de tuincentra waar je eigenlijk het beeld van hebt dat je eerst als je daar naar binnenloopt

in de walhalla komt van de klimaatadaptieve materialen die men beschikbaar heeft en ergens nog achteraf wat dingen die niet meer van deze tijd zijn. Dat is het beeld wat u wilt schetsen. U weet dat wij beleidsmatig daar ook over nadenken zijn en ik wil graag ook nog met de unie hierover doorpraten, want het zou natuurlijk mooi zijn als dat niet alleen in Zuid-Holland of in ons gebied gebeurt maar dat we dat gewoon landelijk oppakken. Dus ik neem uw suggesties graag mee. Die sluiten heel erg aan bij de ideeën die het college daarover heeft. En we gaan eens kijken hoe we daar ook echt handen en voeten aan kunnen geven.

De voorzitter: Dan pak ik de vraag op en dan gaan we naar links door. Ik was ook bij de heer Nanninga. Hij werd al weer heel vroeg door teletekst, volgens mij heeft bijna niemand meer teletekst. Ik heb de Trouw, dus ik heb het vanmorgen ook gelezen. Het ging over twee waterschappen in het zuiden des lands. Het is ons in ieder geval niet bekend hoe dit … Het raakt ons ook niet, want we hebben dit soort constructies niet. Dus ik laat het maar voorlopig voor de discussie van Aa en Maas en de Dommel die genoemd werden in het krantenartikel van de Trouw. Maar dat ging niet over de Waterschapsbank, maar over het waterschapsfonds. Dat is ook even net weer een ander stapje wat daar inzit. U had het over populaire werkgever. We hebben over het algemeen geen problemen met het aantrekken van medewerkers behalve in die functies waar maar heel weinig mogelijkheden zijn om mensen te vinden. En dan maakt het niet uit of je heel populair bent, er is dan gewoon weinig aanbod. Over de huisvesting. Ik heb eerder meegedeeld dat dat op dit moment binnen de begroting nog steeds loopt. Ik wijs alleen naar de discussie terug elke keer van juni vorig jaar. Daarin is ook over de energiezuinigheid gesproken. Mevrouw De Zoete refereerde daar ook aan. Ik hou mij aan het budget en dat bepaalt ook hoe energiezuinig zijn. En als u meer had gewild dan had u dat moeten toezeggen. Ik ben er maar even heel helder in.

De heer Nanninga: Voorzitter, interruptie. Dat is nou juist het probleem. Er is in het oosten van het land een gemeentehuis neergezet. Gloednieuw, hagelnieuw. Wat blijkt? De energiewaarde is uiteindelijk laag uitgepakt, omdat er een portefeuillehouder op zat die ten kosten van alles het budget wilde beschermen. En op het laatste moment alle isolatie heeft wegbezuinigd. Ik wil duidelijk uitspreken dat dit niet aan de orde zal komen.

De heer voorzitter: Dus ik hou me aan wat we hebben afgesproken vorig jaar alleen ik geef aan dat het waar mevrouw De Zoete het had over: Je kunt ook een oud gebouw, los van de gevolgen, ook vergaand energiezuinig gaan maken, maar dan hebben we dus een grens getrokken en die grens ga ik niet over en dan kom ik in een budgettair probleem en dan kom ik weer terug. Wat we hebben afgesproken, zijn we aan het doen. Er zitten dakisolatie vloerisolatie. Er wordt aan allerlei dingen gewerkt om het binnen de grenzen van het mogelijke en de kosten het te doen. Er wordt niet bezuinigd op dit moment om binnen het budget blijven, als u dat vraagt. Ik doe er maar geen glas in, om zo maar eens even wat zeggen, maar dat is nog goedkoper. Maar dat doen we dus niet.

Mevrouw De Zoete-van der Hout: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw De Zoete.

Mevrouw De Zoete-van der Hout: Voorzitter, ik krijg hem niet …

De voorzitter: Ja, u bent aan.

Mevrouw De Zoete-van der Hout: Ik heb begrip getoond daarvoor, want ik besef best wel dat het heel erg duur is omdat klimaatneutraal te maken, maar er zijn ook mogelijkheden om de energie die je verbruikt op een andere manier te compenseren zodat als je dat met elkaar vergelijkt toch opnieuw uiteindelijk uitkomt.

Maar we hebben ook het pleidooi van de heer Smits gehoord over het plaatsen van windmolens. En ik denk dat de grote lucht daar een mooie plek voor zou zijn. Dus ik ga daarover praten.

De voorzitter: U mag zo in tweede termijn, maar dit was naar aanleiding van de heer Nanninga over het gebouw. Dus daar heb ik iets over gezegd. Ik kijk even verder. Wij praten verder over de bureaucratie en een aantal zorgen die we hebben. Dan, ja, mevrouw Hilders, het waterbeheerplan. Ik ga daar niet op in, want dat hebben we al eerder gedaan dus daar zijn de meningen over gewisseld en allemaal aan de orde als we nou echt aan het omgevingsplan komen. Dan was ik even verrast, mevrouw Hilders iets over handhaving wat u zijn, in algemene zin. Want dan herinner ik toch maar even aan eerdere BOB-vragen waar andere fracties dat zeiden en ik vrij kort maar krachtig, volgens mij, toen nog uit Water Natuurlijk, van hoe en wat. Toen heb ik gezegd als dat was voor de kadernota nog, die discussie. Volgens mij heeft de heer Nanninga dat ergens in mei gevraagd, want juni, ik ben nu even de maand kwijt. Als je de kadernota vaststelt en later we de begroting dan wordt er dus echt heel veel tonnen vrijgemaakt en collega Ter Woorst komt er zo op terug voor intensivering chemische waterkwaliteit. En daar zit extra handhaving in. Dus that's it. En dat hebben we toen gezegd bij de kadernota en meer is er niet. Dus ik geef het toch maar heel strak aan. Dus mocht u dat ontgaan zijn lees even de notulen naar op dat punt.

De heer Nanninga: Maar voorzitter, ik ben wel verheugd met de opmerking van mevrouw Hilders. Wil ik nog wel even benadrukken.

De voorzitter: Dat is prettig dat u blij bent met elkaar. Maar ik probeer me even aan de zijlijn van de begroting te houden en hoe de systematiek loopt. Er zijn afspraken gemaakt en de kadernota die zijn vertaald door het college dan ben ik er al heel snel doorheen en dan kom ik zo aan het einde van de eerste ronde even over wat er allemaal toegezegd is of niet. Dan ga ik naar de heer Middendorp, de bodem daalt. Sneller of niet? Hoe gaat het ermee? En natuurvriendelijke oevervragen van de fractie ongebouwd.

De heer Middendorp: Ja en nog zo wat van die kleine dingetjes. Voorzitter, eerst even kort over de monitoring van de natuuroevers. Dit onderwerp is al verschillende keren aan de orde geweest in de commissie. Ik zal het voor de volledigheid nog een keer herhalen. Ook richting mevrouw Dijkshoorn. Toen het college aantrad, was de intentie om in 2017 de effectiviteit van de natuurvriendelijke oevers breekt de monitoren. Gaandeweg, werkende weg kwamen wij tot de ontdekking dat wij dan als Delfland wel het wiel daarvoor zelf zouden moeten uitvinden. Ik ben de mening toegedaan en ik verwacht dat u die deelt dat wij geen onderzoeks- en kennisinstituut zijn maar daarvoor de STOWA hebben en daar ook van de ontwikkelingen gebruik moeten maken. De STOWA heeft een aantal indicatoren reeds ontwikkeld en heeft toegezegd dat zij rond 2018 of 2019 niet verwachten dat zij een indicatorenpalet hebben wat landelijke geïmplementeerd kan worden zodat wij kunnen evalueren en kunnen vergelijken. Dat is het ene verhaal. Het andere verhaal is, is dat er een verschil is tussen het aanleggen van een natuurvriendelijke oever en het goed doen groeien van de natuurvriendelijke oever door, zal ik maar zeggen, aanvallen vanuit de lucht of zoals u bekend ganzen. Ja, wij zijn een lerende organisatie en dat betekent dat we elk jaar beter worden in het omgaan met de ganzen, maar daar is wel enige groeivertraging opgetreden. En ten derde heb ik u in de commissie reeds meerdere malen toegezegd dat over dit onderwerp een notitie voorligt waarvan mij is verteld dat die in december in de VV komt. Dus zou ik heel voorzichtig willen zeggen dat u eigenlijk heeft gevraagd naar de bekende weg. Bodemdaling. Ik weet dat het een onderwerp is wat u heel erg bezighoudt. De heer Ranner heeft erover gevraagd, de heer Fekkes, de heer Simon heb ik staan en mevrouw Hilders. En de heer Simon heeft zelf gezegd: Er is geen beleid voor bodemdaling en nou maakt u het toch wel heel erg bont. U als groep zal ik maar zeggen. Er is twee commissies geleden startnotitie aanpak bodemdaling breed met u besproken en met

instemming in de commissie afgetikt. We hebben daar uitgebreid over gepraat en u heeft mij een hele reeks van toezeggingen ontlokt. U heeft gemerkt in de afgelopen commissie en daar wil ik echt een punt van maken heeft u gemeend om die discussie over te moeten doen aan de hand van een wellicht wat ongelukkig geformuleerd zinnetje dat er uiterlijk in 2019 in een visie ligt zonder dat daar in de extra toezeggingen waren verwerkt hebben wij die discussie nog keer overgedaan. En we hebben zelfs in de commissie afgesproken dat de genomen afspraken opnieuw in de notulen zouden worden gezet. Om te kijken of ik het wel goed onthouden heb en om uw geheugen op te frissen, want ik weet ook niet alles precies meer wat er staat. Een van de dingen is op dit moment loopt er een actie samen met de gemeente Midden-Delfland om voor een tweetal polders de effecten van de bodemdaling en een doorkijkje over 30 jaar in beeld te brengen. Inmiddels is de opdracht verstrekt. We zijn in gesprek met de gemeente Westland om te kijken naar probleemgebieden in de leer of dat misschien te maken zou kunnen hebben met de bodemdaling die daar optreedt. Ik heb mij bij aantreden direct aangemeld of althans voorgesteld dat het zich aanmeldt bij het zogenaamde platform Slappe Bodem, bekend van Heel Holland Zakt. Het is vooral een probleem wat inderdaad in West en Noord-Nederland speelt. We weten allemaal wel inmiddels wat de gevolgen zijn. We zijn inmiddels ook wel zover dat er niet een pasklare oplossing is. En dat is echt een punt. Dus als u zegt, mijnheer de hoogheemraad, we willen graag dat u binnen een half jaar met een beleid en een plan van aanpak komt, dan begrijp ik uw teleurstelling. Dat plan van aanpak gaat er niet komen, want we weten nog niet wat de aanpak is. Ik weet dat in hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden op dit moment een eerste beleidsstuk in de VV komt wat zij een visie noemen en waarin zij gaan kijken om over 20 jaar de bodemdaling met 25% te verminderen. Dan hebben zij een eenvoudig veenweidegebied waar verder geen huizen opstaan. Misschien dat hij haalbaar is, misschien niet en misschien dat u wel niet genoeg zal vinden. Voor ik daar verder op kan gaan moeten we ons verder informeren. Een kansrijke techniek die ik steeds ook in uw gesprekken een op een van u terugkrijg, is de zogenaamde onderwaterdrainage of de onderwaterirrigatie. Dat je dus water terugpompt in de veenbodem. De heer Jan Van den Berg …

De voorzitter: Mag ik even? Niet teveel meer de diepte ingaan, want dan gaan we naar een soort commissiebehandeling. Dus de vraag is: Kan het sneller? Antwoord was dus begrijp ik: Nee. (GELACH)

De heer Middendorp: U heeft vast de conclusie van mijn betoog, maar ik wil mijn zinnen toch wel even afmaken. De heer Van den Berg heeft ons ook al eerder in de commissie gedeeld dat er vijf proeven met onder waterdrainage Midden-Delfland zijn uitgevoerd en dat de resultaten niet onverdeeld positief zijn. Sterker nog, bij een recent bezoek aan het kenniscentrum werd ons medegedeeld: Als wij deze proef opnieuw zouden uitvoeren, zouden wij het anders aanpakken. Dus ik wil u nadrukkelijk de verwachtingen temperen. Niettemin mede naar aanleiding van de druk in de commissie of naar aanleiding van de commissie, heb ik inmiddels de ambtenaren gevraagd en bereid gevonden om begin volgend jaar een informatieve VV in een interactieve vorm waarbij u allen ook om input gevraagd zal worden. Dat is denk ik de toezegging die ik vandaag hier aan dit onderwerp kan toevoegen. Voorzitter, ik heb nog een andere vraag. Dan moet ik even klikken, want het is weer weg. Zo zie je maar. Het gaat over exoten. De heer Simon vraagt hoe het zit met de exoten en of er in hoogheemraad dierenwelzijn moet zijn? Of een hoogheemraad zonnepanelen had ik de indruk dat hij vroeg. En hoogheemraad duurzaamheid. En ik ben de hoogheemraad ecologie inderdaad, maar ik ben nadrukkelijk niet van het muskusrat te knuffelen, maar ik ben met u eens dat we daar verstandig mee moeten mee moeten omgaan, maar dit is een probleem, de waternavel. U heeft vast ook weer een bericht van het hoogheemraadschap gezien op Facebook of LinkedIn, denk ik. De waternavel begint een probleem te worden. In het zuiden van het land is het al een joekel van een probleem. Tegelijkertijd zijn er ontwikkeling om dit plantje in sap te veranderen en dat kan dan weer vergist worden. Daar komen we op terug.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan collega hoogheemraad Ter Woorst.

Mevrouw Ter Woorst: Dank u wel, voorzitter. Een vraag van de VVD over het doorspoelen. Of de financiën en de capaciteit die voort zou komen uit het niet doorgaan van doorspoelen volgend jaar of dat beschikbaar zou kunnen komen voor handhaven? Dan wil ik inderdaad verwijzen naar wat de voorzitter aangaf. Dus in het plan van aanpak chemische waterkwaliteit zitten zes fte extra en drie ton extra en daar hebben wij in de commissie over gesproken een voor vorig keer. En over capaciteit, ja, dat gaat met pompen. Dus die capaciteiten zitten geen mensen te pompen. Dus ik verwacht niet dat daar extra capaciteit uit beschikbaar komt.

Mevrouw Hilders: Ik bedoelde personele capaciteiten. Dat had ik erbij kunnen zeggen. Dank u wel.

Mevrouw Ter Woorst: Daar heb ik het er ook over. Dus die pompen zijn een kwestie van aan en uitzetten dus dat levert geen extra personele capaciteit op die we ergens anders voor kunnen inzetten.

De voorzitter: Dank u. Dit is einde van de eerste termijn. Collega Smits heeft aangegeven nog even schorsing te willen hebben. Ik zie dat aan de kant van de VVD dat ook is. Het is nu tien over elf om tien voor half twaalf gaan we weer verder.

Wij gaan de vergadering hervatten. Om de tweede ronde even enige richting mee te geven qua helderheid over de stukken die voorliggen en vragen die zijn gesteld. Er is een amendement ingediend door de college dragende partijen + twee andere fracties. Daarvan heeft het college geconstateerd dat op een brede meerderheid zal rekenen. Zal zich daar niet tegen verzetten. Er is een amendement ingediend door de fractie van de Partij van de Arbeid, de ChristenUnie-SGP. Daarvan heeft de hoogheemraad gezegd: Ontraden. Dus dat is ook een heldere term. Daar hangt de motie achter aan. Dan is er een vraag gesteld uit de kant van de fractie van de VVD over de effecten van de herfinanciering van de zuivering Harnaschpolder. Daarvan wordt nu een technisch voorstel dus in december in de VV gebracht om een reserve in te stellen. Dat is dus gewoon een formeel technisch punt. En de wijze waarop van het vullen al dan niet is een beslissing die loopt aan de hand van de rekening die geloof ik in mei in de VV komt en daar vooraf zijn allerlei dingen die nog gaan lopen, onderzoek en dergelijke. Dat leidt tot een voorstel van het college waar u dan over komt te praten. Dan is er nog een vraag bij aan de heer Van Kretschmar zo meteen. De heer Fekkes heeft nog een technisch aanpassing in het ingediende amendement voorgesteld. En de vraag is of hij daar zo op wil reageren. Of die dat wel ziet zitten of niet. Nou, dat is even de samenvatting voor de tweede termijn, zeg maar de discussie wat overloopt. Ik doe dezelfde volgorde. Ik begin bij de heer Van Kretschmar.

De heer Van Kretschmar: Dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik hoogheemraad Smits bedanken voor de complimenten die hij namens het college geuit heeft over het ingediende amendement. Blijkbaar heeft het initiatief van de heer P. van den Berg toch de ogen doen openen en is alles op deze manier toch op een nette manier, zeg maar, aangepast.

Mevrouw Eekhout**:** Voorzitter, mag ik even interrumperen?

De voorzitter: Mevrouw Eekhout.

Mevrouw Eekhout**:** De heer Van Kretschmar heeft het over de ogen openen. We hebben natuurlijk allemaal gezien, net als de heer Van den Berg dat er veel overschoot, maar er was de aanvankelijke afspraak ook met uw partij nog even door te sparen. Dus ik zou heel graag zien dat het in andere zin verwoord. De heer Van den Berg heeft het voortouw genomen of iets wat wij allemaal in de coalitie graag hadden gewild. Nou ja, dat hebben wij dus ook opgepakt, maar het is niet een initiatief van alleen bedrijven.

De voorzitter: Gaat u verder, heer Van Kretschmar.

De heer Van Kretschmar: Ik wil hier wel even op reageren. Dan heeft u mij wellicht verkeerd geïnterpreteerd, want ik heb op geen enkele manier het beeld hier geschetst dat wij hier als enige voorstander van zouden zijn. Ik ga verder. Ik ben ook blij met de toezegging van de heer Smits dat er nog steeds voldoende aandacht is om de prestatieindicatoren zoals nu neergezet om die verder te vervolmaken. En ik neem graag de uitdaging op om daar ook daadwerkelijk aan mee te helpen met suggesties en eventuele ideeën ter verbetering. Dan kom ik bij het punt van de heer Fekkes. We hebben even daar over ruggespraak gehad en het gaat om het afhechten van het amendement in de relatie tot het agendapunt B05, waarin wij zullen besluiten om de zuiveringsheffing voor 2017 aan te nemen. Wij zijn van mening dat zoals het nu in het amendement verwoord is dat die afhechting voldoende geborgd is, omdat er bij de wijzigingen ook staat dat het tarief in de verordening zuiveringsheffing 2017 wordt aangepast, wordt gewijzigd. Dus ik zou eigenlijk de vraag bij de heer Smits willen neerleggen om te kijken of dit zo juridisch voldoende is geborgd. Zo niet, dan zouden we alsnog kunnen overgaan om het voorstel van de heer Fekkes in het amendement op te nemen. Dan heb ik nog een laatste punt. Ja, na anderhalf jaar zitting te hebben in dit bestuur valt het me op dat er binnen het college nog steeds wat verwarring is over mijn naam. Mijn naam is Van Kretschmar en niet Kretschmar. En dan kom ik u nog een heel eind tegemoet, want het is eigenlijk Van Kretschmar Van Veen. Dat laatste schenk ik u. Dus graag vanaf nu Van Kretschmar. Ik dank u.

De voorzitter: We zullen dat in de notulen correct aanvullen. Dank, voor de correctie naar mijn richting. Ik ga naar mevrouw Dijkshoorn.

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Dank u wel, voorzitter. Allereerst willen wij hoogheemraad Smits bedanken voor zijn uitgebreide uitleg. Vooral over de kwijtschelding en hoe er om wordt gegaan en hoe er gewerkt wordt bij de RBG en dat het zorgvuldig gaat. Dank u wel daarvoor. Dan hebben we graag nog een opmerking. We zouden volgens de hoogheemraad Middendorp vragen naar de bekende weg. Alleen die weg is ons niet bekend. Ten eerste willen wij u wel graag wel scherp houden op dit onderwerp en we zien nog steeds niets van effectiviteit terwijl we wel een groot bulkkrediet gaan uitgeven met veel geld. Tevens heeft u geen antwoord gegeven over de vraag over de pilots. Gaan die door? Komen er nieuwe gebieden bij? We krijgen een notitie, maar wat kunnen we daarin verwachten? Dat is ook een ruim begrip, want staat er misschien in hoe we dat gaan monitoren? Wat we al hebben aangelegd? Gaat het juist over het pilot? Staat dat in de notitie? Dus dat geeft nog meer onduidelijkheid. Dan zegt u: Het lijkt dat onderwaterdrainage geen effect zal hebben. U bent dus blijkbaar geweest, maar daar hebben ze u ook verteld dat er een proef nadrukkelijk uitgewezen is dat de bodemdaling in drie jaar tijd minder dan 50% is gedaald, maar dat het nog niet helemaal klopt en dat ze nog mee verder gaan en allerlei aanvullende proeven doen. Een onderwaterdrainage leg je niet voor een jaar aan, maar die leg voor meerdere jaren aan. Dus dat moet ook zorgvuldig gebeuren. In dit gebied ligt ook op vijf bedrijven onderwaterdrainage. Alleen Delfland is niet begonnen met monitoren. Dus hoe weet dan Delfland gegevens dat het hier niet zou lopen, terwijl er wel om gevraagd was? Er is geen optie door Delfland. We hadden hier ook al veel kunnen leren. Dus om het zonder meer af te serveren dat

onderwaterdrainage hier in Delfland niet werkt, vinden wij te kort door de bocht en is voor ons dan weer een weg die bekend. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Ranner.

De heer Ranner: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Laat ik eerst de portefeuillehouder financiën, maar ook zijn collega's bedanken voor hun uitgebreide antwoorden. Ik heb toch een paar vragen over. Onder andere zegt de heer Smits dat de scherpe kantjes met de wethouders zijn besproken, wat daar gebeurd is. Kan er iets over gezegd worden wat voor zijn scherpe kantjes dat zijn die dus in feite nu wat afgesleten zijn? Het tweede is, dat is wel belangrijk, het college heeft besloten om de meerderheid van deze vergadering van de coalitiepartijen te volgen in een andere aanwending dus van de tarieven. Een andere vaststelling van de tarieven. Wat zijn de inhoudelijke overwegingen die het college daarbij heeft? Anders dan het is politiek zo. De derde vraag is, de heer Houtzager die graag met mij wil overleggen over de bulkkredieten - en dat wil ik graag doen op basis van feiten en de ins en outs - maar volgens mij is dit een zaak die in de portefeuille van de portefeuillehouder de heer Smits thuishoort. Ik vind het prima om het met beide heren te doen, maar ik denk dat we dan ook wat stappen verder zetten. Dat ten vierde, ik kom zo meteen bij het ontraden door het college van mijn amendement en motie met het amendement wat ingediend is door de coalitiepartijen en gedeeltelijk overgenomen door het college. Wij zijn primair voor het behoud van de huidige kwijtschelding op 50%. Tegelijkertijd kunnen wij ook delen in de opvatting dat je moet sparen voor verbeteren van de schuldpositie. Beide overwegingen komen wij dus in deze motie niet tegen. Dus daar zijn we tegen. Dat is heel duidelijk. de laatste, het college ontraadt de motie van ons. Nou, dat is jammer. Maar gelet op de eerdere opstelling van de coalitiepartijen is dat heel consequent, maar het college is niet te vermurwen en ook de coalitiepartijen niet. Dat betekent dus dat er een beleid gevoerd wordt en koste van de laagste inkomens. En dat vind ik in feite een rechts beleid. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Nanninga.

De heer Nanninga: Voorzitter, om met de laatste zin van mijn vorige spreker te beginnen, dat het huidige amendement, u noemde het een motie, ten koste gaat van de laagste inkomens. Dat is natuurlijk helemaal niet waar. Dat gaat ten koste, als je het zo wilt zeggen van mensen die geen salaris hebben maar een bijstandsuitkering, bijvoorbeeld mensen die daar net boven zitten die dus ook met lage inkomens profiteren er juist wel van. En dat is een van de overwegingen om juist voor dit amendement te stemmen. Dus ik nodig u ook uit om dat te doen. Ik heb nog een paar vragen. Ik heb gevraagd aan de heer Smits - overigens dank voor uw antwoorden - of hij ons het onderzoek van de gemeente wil doen toekomen wat nou precies de effecten zijn van de afschaffing, van de kwijtschelding op de zuiveringsheffing. Daar kunnen wij ongetwijfeld iets van opsteken. Een andere vraag is, u neemt het amendement over. En mijn vraag is van: hoe gaat dit nou op de langere termijn uitpakken? Bijvoorbeeld de versobering van de kwijtschelding zorgt voor een bevriezing van het tarief, maar welke groep profiteert hier nou het meest van? Is dat nou de groep mensen waar het tarief oorspronkelijk vandaan komt, dus de ingezetenen? Of zijn het de bedrijven die hier maximaal van profiteren? Dan is mijn vraag. Ik hoop dat u er uitkomt. Wat betreft de medicijnresten …

De voorzitter: Heeft u twijfel?

De heer Nanninga: Nou, als het antwoord in de commissie komt dan vind ik het ook prima. Ik heb van de betreffende hoogheemraad niet het gevoel gehad dat hij een harde toezegging doet dat hij duidelijk anticipeert in het voortraject en die zou ik graag willen horen, want ik ben altijd bang dat op een gegeven

moment - ja, u weet wie ik bedoel - en dan zeg ik het niet zoals onze minister-president in gewoon Haags, maar voordat het over de heg wordt gegooid. Dat was het.

De voorzitter: Dank. We hebben begrepen. Ik ga verder. Mevrouw Jans.

Mevrouw Jans: Dank u wel, voorzitter. De begroting wordt in deze verenigde vergadering behandeld en vastgesteld. De begroting is gebaseerd op een solide financieel beleid zoals eerdere sprekers dat al aangegeven hebben. We werken toe naar een gezonde financiële situatie. Het investeringsbeleid en het investeringsniveau wordt beheersbaar en het activabeleid wordt aangepast. Dat laatste is een klein punt. Kleine aanschaffingen worden niet meer geactiveerd, maar het is wel een teken van hoe Delfland met het financieel beleid omgaat. Dat is heel verstandig. Ik wil u aandacht vestigen op de brief van de minister van infrastructuur en milieu van 14 november aan de Tweede Kamer ter voorbereiding van het algemene overleg water. Daarin wordt onder andere aandacht besteed aan medicijnresten. Als vervolg, de hoogheemraad financiën heeft aangegeven dat het college de motie van de PvdA ontraadt en wij nemen dat graag over. Dat hangt samen met het coalitiebrede amendement wat ingediend is. Al eerder is aangegeven, het is een coalitiebreed amendement en de Algemene Waterschapspartij heeft daar actief aan mee geschreven. Het is onze tekst en de tekst van onze coalitiepartners. Tot slot een kleine opmerking. De hoogheemraad financiën, excuus. De voorzitter van het college heeft aangegeven dat de reserve inzake de PPS- constructie wordt in de eerstvolgende VV voorgesteld en ter besluitvorming, het vormen van die reserve wordt ter besluitvorming voorgelegd. En ik benadruk namens de Algemene Waterschapspartij dat het een puur technisch besluit is en hoe we omgaan en wat er gebeurt met die reserve dat dat ter besluitvorming voorgelegd wordt met de jaarrekening. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Nog een opmerking voordat ik de heer Fekkes het woord geven. Het amendement waar we het over hebben ga ik dan maar dopen als het amendement Van Kretschmar, omdat dat niet alleen maar de coalitiedragende partijen zijn maar daar hebben nog twee fracties meegerekend. Dus om het voor iedereen even helder te houden blijft hij ook de komende jaren onder die naam.

Ik ga verder bij de heer Fekkes.

De heer Fekkes: Het is dus twee keer van, begrijp ik. Ja, op zich kan ik mee leven met het amendement zonder mijn toevoeging, maar dat impliceert dan wel dat het college bij de verordening zuiveringsheffing 2017 zo meteen met het voorstel komt om het tarief op 93,50 te zetten. Als je dat niet doet dan dicht je het niet af. Dus als het zo kan, prima. Het ging mij om dat het technisch even goed is ter voorkoming van verkeerde bezwaarschriften en beroepschriften. Er werd mij net toegedicht om iets over de bodemdaling te zeggen, maar ik ben akkoord met het beleid en ik had daar verder geen opmerkingen over. Ga vooral zo door. Voor wat betreft de exoten daar heb ik geen antwoord op gehad. Dus alle betrokkenen, dat ook te evalueren. Overigens kun je afvragen als je Schotse hooglanders in het terrein zet of je dan geen exoten toevoegt? In de eerste instantie dacht ik dat dat een toeristische attractie was voor mensen die doedelzak speelden, maar dat bleken herkauwers te zijn. Maar ja, dat even terzijde. Daar wou ik het bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank. Mevrouw De Zoete. De heer Simon.

De heer Simon: Dank u wel, voorzitter. Nou, de heer Fekkes heeft de woorden uit mijn mond gehaald over exoten. Er werd een opmerking gedaan over de aaibaarheid. Daar vind ik altijd een mooi voorbeeld van hoe moties op een hoge aggregatieniveau in de landelijke politiek worden ingediend, bijvoorbeeld over wilde katten. Katten zijn in principe super aaibaar. Maar ik kan het u afraden om het te gaan doen. Desalniettemin is

het afschieten van wilde katten gelukkig verboden. Er is een amendement ingediend die ik ook heb ondertekend, maar dat noodzaakt mij wel om een politieke verklaring daarvoor te geven. Ik heb het amendement ondertekend omdat ik vind dat de reserve alleen maar naar de tariefdemping mag gaan. De Partij van de Arbeid heeft een amendement c.q. motie ingediend waarin inkomenspolitiek hoog op de agenda staat. Wij mogen als waterschap dat niet hanteren. Ik kan daarom op die motie niet steunen, maar daar zit wel de crux in. Een euro minder per jaar is voor mij helemaal niks, maar als je niks hebt, ja waar moet je die ene euro vandaan halen? Het is het perspectief waar je in kijkt. Dat is heel belangrijk. Daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Dank. Eerst mevrouw Eekhout.

Mevrouw Eekhout: Ja, voorzitter, dank u wel. Even aansluiten op wat mijnheer Fekkes heeft gezegd. Ik zou een ordevoorstel willen doen, namelijk dat zo meteen uit de verordening tariefzuivering even wordt teruggehaald van hamerstuk naar een bespreekstuk. Dan het vermoedelijk aangenomen amendement op de begroting dat u dat even constateert dat er dus consequenties heeft voor die verordening en we dat vervolgens alsnog met zijn allen kunnen afhameren, dan is er volgens mij prima geregeld. Ook op een formele manier. Ik heb nog even een opmerking naar aanleiding wat u als voorzitter heel kort heeft aangegeven na de schorsing. Wij wachten in spanning op de toelichting van hoogheemraad Smits op wat wij nou exact in december dan te verwachten hebben. Ik begreep dat dat technisch zal zijn. Ik hoor hem dat graag bevestigen.

De voorzitter: Het college heeft gesproken. Ik spreek namens …

Mevrouw Eekhout: Nou, ik hoor het ook graag even van de hoogheemraad financiën.

De voorzitter: Nee, even orde. Ik heb namens het college gesproken na een schorsing. Dit is het voorstel. U krijgt een technisch voorstel om een reserve in te stellen in december en de vulling volgend jaar. That´s it. Voor ons is het …

Mevrouw Eekhout: Ik wil dus graag, voorzitter, even horen van de hoogheemraad waarom een technisch voorstel nog in december nodig is.

De voorzitter: Mevrouw Eekhout, we gaan niet in herhaling vallen. Dit is meegedeeld. Dit is het en u mag het er mee eens zijn of niet. Dat is net als over alle andere dingen, want het is een standpunt van het college.

Mevrouw Eekhout: Voorzitter, ik heb nog nooit meegemaakt dat het college een aankondiging doet en dat een VV-lid daar vervolgens niks meer over mag vragen.

De voorzitter: Nee, u mag iets over vragen aan het college.

Mevrouw Eekhout: U kunt daarvoor gaan liggen. Ik hou mijn vraag overeind. Ik hoor graag even van de hoogheemraad financiën waarom het in technische zin toch nodig is om per se in december die reserve in te stellen? Dat was het. Ik wacht het graag af, voorzitter.

De voorzitter: We zullen straks het standpunt herhalen. Ik ga naar mevrouw Hilders.

Mevrouw Hilders: Dank u wel, voorzitter. De VVD-fractie is verheugd dat het college amendement overneemt. We hebben geld over en dan gaat nu naar verlaging zuiveringstarief. De VVD heeft het amendement mede ingediend. Verder willen wij hoogheemraad Middendorp complimenteren met zijn inzetten op het gebied van

bodemdaling, zoals hij dat zojuist heeft toegelicht en dank voor zijn toezegging om een interactieve, informatieve VV daarover te organiseren. Dank u wel.

De voorzitter: Dan ben ik bij de laatste, de heer Kuijvenhoven.

De heer Kuijvenhoven: Dank u wel. U kunt het van gevoeglijk weglaten. Dat draag ik over aan mijn rechter buurman.

De heer voorzitter: Maar dan is het zo mooi dat u naast elkaar zit.

De heer Kuijvenhoven: Ja, voorzitter, wij worden geacht vandaag de begroting vast te stellen. Ik stel vast dat de begroting adequaat zelfs hier en daar weer een meer dan adequate financiële weerslag geeft van de kaderbrief die wij uitgebreid hebben besproken en die wij als verenigde vergadering grosso modo hebben omarmd. En derhalve stemmen wij in met deze begroting.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan hoogheemraad Smits.

De heer Smits: Dank u wel, voorzitter. De heer Van Kretschmar die heeft, ben ik blij om, nog eens een keer gewezen op zijn pees. Het is een heel belangrijk besturingsinstrument ook voor de VV. En u kunt bovendien daaruit afleiden, hoe de organisatie op verschillende beleidsonderdelen zich beweegt. U heeft gezegd dat u ook op een aantal onderdelen wat dat betreft met suggesties gaat komen bij de discussie die we komende met elkaar aangaan. U heeft opgemerkt dat u geen bezwaar heeft tegen het amendement wat door de heer Fekkes is ingediend. Die bezwaar heb ik ook niet. Dus wat mij betreft wordt dat.

De heer Van Kretschmar: Bij interruptie dat was niet helemaal het geval.

De voorzitter: Het woord is aan de heer Van Kretschmar.

De heer Van Kretschmar; Dank u wel voorzitter. Ik heb gezegd dat wat ons betreft het amendement zo voort kan gaan, omdat wij van me mening zijn dat de afhechting met het andere agendapunt voldoende is geborgd. En ik heb de vraag even bij u teruggelegd of dat inderdaad zo is.

De heer Smits: Ander antwoord is ja.

De heer Van Kretschmar: Dan kan het zo dus blijven, onveranderd.

De voorzitter: Mw Dijkshoorn die dankt dan de heer Ranner. De scherpe kantjes bij de wethouders. Ik noem er een tweetal. De ene is waarbij de wethouders vragen om wat meer informatie bij de aanslag die naar alle belastingplichtigen gaat in Delfland, informatie te geven dat men ook bij de gemeente of andere instanties kan. Bijvoorbeeld de vereniging van gemeentelijke kredietbanken, om ondersteuning of wat iets meer in die sfeer. En een tweede punt betreft van, kunt u ons gegevens verstrekken over in welke wijken bijvoorbeeld Den Haag, zich met name een aantal probleemgevallen voordoen. Dus wij proberen als dat echt allemaal mogelijk is, inderdaad ook te leven, op goeie voet te blijven met de verschillende wethouders. Dan ja het teruggeven van het geld aan de tarieven. Afhankelijk was dus het voornemen, heb ik het eerste termijn ook gezegd, om een paar jaar te sparen en dan de tariefsverlaging door te voeren. Maar er is ons nog eens een keer gewezen op de afspraak die er ligt in het beleidsakkoord. Ik herhaal waarin staat dat wij terstond op het moment dat de kwijtschelding voordelen opleverde dat ook in de tarieven verwerken. En dat is dus niet gebeurd. En dan

ontraadt u nu, dat waren de opmerkingen die ik wilde maken naar aanleiding van uw tweede interventie. Mijnheer Nanninga. Het onderzoek van de gemeente Rotterdam. Ik heb dat niet.

De heer Nanninga: We zijn er mee bezig.

De voorzitter: Als die gegevens beschikbaar zijn en wij kunnen er over beschikken, dan wil ik er graag voor zorgen dat u daar inzage in kunt krijgen. Wie profiteert van de versobering van de kwijtschelding. We hebben altijd gesteld, kwijtschelding is een versobering. Kwijtschelding voor de watersystemen die blijft volledig in takt. Alleen bij het waterzuivering gaan we hem afbouwen in twee stappen. Dat gebeurt dus nu. Daarbij ook sprake is eigenlijk van een nuts voorziening. Je krijgt er iets voor terug, voor wat je betaalt. Net als bij elektriciteit. Ik bedoel als je bij elektriciteit niet betaalt, dan word je in het donker gezet, word je afgesneden. Dat gebeurt in dit geval niet. Het levert wat op en wie heeft daar nou voordeel. Eigenlijk iedereen. Want vertaalt zich direct terug in het tarief, waar je ook.

De heer Smits: Relatief gezien zou je zeggen nou dat zijn de hogere inkomens, die merken er niks van. Maar het telt met name voor de lagere inkomens. Een tariefsverlaging, zoals we die nu doorvoeren. Telt relatief zwaarder dan voor de hogere inkomens categorie. Althans zo kijk ik er tegenaan. Mevrouw Jans, u maakt een aantal opmerkingen over het activa beleid. Staat ook een voorbeeld in het voorstel. En het wijzigen van het activabeleid, ook een afspraak in het beleidsakkoord. Om een beetje ook aan te sluiten bij het stramien wat andere waterschappen voeren. Dan het punt van de PPS, daar kom ik straks op terug. De heer Fekkes en de heer Simon, vragen gesteld. Mevrouw Eekhout, uw vraag daar verwijs ik naar het antwoord dat de Dijkgraaf, de voorzitter van de VV, heeft gegeven. Wij krijgen in december een technisch voorstel en wat wij er mee gaan doen, bij de discussie rond de jaarrekening, dat is aan deze VV. Dat kan alles zijn, het kan ook niks zijn.

Mevrouw Eekhout: Voorzitter, dat verklaart nog niet waarom dat technische voorstel er perse in december moet komen. Maar wordt dan in ieder geval in dat technische voorstel straks wel uitgelegd waarom er technisch perse noodzakelijk dat dat er in december komt. Dat zou ik dan wel graag zien.

De heer Smits: Daar mee heb ik de vraag beantwoord.

Mevrouw Eekhout: Nee sorry, die vraag is niet beantwoord. Wordt zo meteen in dat voorstel wat wij in december krijgen uitgelegd waarom het alleen maar technisch is, maar ook perse nodig om '…'

De voorzitter: Laat ik het even heel simpel zeggen. Elk voorstel wat het college doet is gemotiveerd. En dan zien we dan of die motivering is. Dat gaan we zo doen. Ik bedoel dit is niks bijzonders. Wij doen een voorstel, zit altijd een motivering bij. Daar staat niets in van beslist u a of b. Dus het wordt netjes gemotiveerd en dat wordt de discussie dan. En ik sluit echt nu de discussie er over, die wordt dan gevoerd.

De heer Nanninga: U was klaar met de beantwoording?

De voorzitter: De heer Nanninga.

De heer Nanninga: Ter interruptie, ik was net veel te beleefd. Daar moet ik mee oppassen.

De voorzitter: Interruptie of een vraag die nu komt?

De heer Nanninga: Ik vroeg welke groep nu het grootste voordeel heeft. U komt met voorbeelden zeg maar van belastingbetalers. Maar is de grootste bevoordeelde groep niet gewoon bedrijven. U kijkt, dat is eigenlijk de groep waar u niet naar kijkt in uw antwoord.

De heer Smits: De techniek van de waterzuiveringsheffing is dat je per vervuilingseenheid betaalt. En dat geldt in een gelijke mate voor de bedrijven. Dus je kunt niet zeggen dat dus de bedrijven, omdat het een bedrijf is, meer voordeel van hebben. Ze hebben hooguit meer VE's.

De voorzitter: Het woord is eerst nu aan hoogheemraad Van Olphen.

De heer Van Olphen: Dank u wel mijnheer de voorzitter. Om nog even op de vraag van de heer Nanninga terug te komen. Zoals ik in de vorige ronde al gezegd heb, zijn wij technisch, lopen we, zitten we bij de kopgroep. Voor het verwijderen van medicijnresten. En wat betreft de financiering daarvan, dat is een landelijk verhaal. De unie is daar mee bezig. Wij houden heel scherp in de gaten wat er beslist gaat worden hoe dat verder moet gaan. Reserveringen daarvoor heeft op dit moment niet zoveel zin. We praten echt of misschien wel meer over wel meer dan honderd miljoen voor de vier zuiveringen. Dus daar moeten we uiteindelijk met zijn alle over gaan beslissen of de overheid beslist het voor ons. Op welke manier dat betaald gaat worden. En dan moeten wij met zijn allen gaan kijken van hoe gaan we dat financieren. We houden scherp in de gaten wat er eventueel op ons afkomt. En voor zo ver mogelijk anticiperen wij daar dan op.

De voorzitter: Gaat u gang mijn heer Nanninga.

De heer Nanninga: U weet al wat ik gaat zeggen. U heeft het steeds over het eindtraject. Over reserveringen et cetera. Het gaat mij juist over het voortraject. Doet alleen de Unie dat of bent u daar als portefeuillehouder ook mee bezig. Dat is de vraag. Dus dat het niet in één keer op ons afkomt. Daar bedoel ik mee van, zit u ook in het voortraject met de overheid aan tafel zodat wij weten. En beïnvloedt u dat, zodat wij niet op een gegeven moment de rotzooi moeten opruimen. En dat is mijn vraag.

De heer Van Olphen: Ja, dat is inderdaad een vraag. Ik moet er is even over nadenken. Kijk, het is niet alleen aan Delfland. Het is een kwestie van alle waterschappen, dus van de Unie. Die daar in overleg met waarschijnlijk of met de regering over moet gaan beslissen, van hoe wordt dat gefinancierd dadelijk. Delfland is onderdeel van die unie. En ja, wij zullen af moeten wachten wat daar uit gaat komen. Het is niet zo dat Delfland in zijn eentje gaat kijken hoe gaan wij dat nou eens doen. Absoluut niet.

Mevrouw Hilders: Interruptie.

De voorzitter: Mevrouw Hilders. Zou u dat kunnen herhalen?

Mevrouw Hilders: Ja, dank u wel voorzitter. Dat wij betrokken zijn is mooi, maar als je daar naar toe gaat, zou het ook niet raar zijn als je daar al van te voren een inbreng voor zou hebben bedacht. Dus ik vind het een goede vraag nog steeds.

De voorzitter: Mijn ervaring is dat afgelopen jaar als een hoogheemraad naar een van uniecommissies gaat, dat hij niet de envelop openmaakt als hij in de vergadering komt en denkt van goh wat ga ik daar eens zeggen. Maar dat dat wel goed voorbereid is. En daar waar hij de bevoegdheid van de VV raakt, is het van te voren enzovoorts. Dat is wat gebruikelijk is. Wij kunnen niet binden iets wat nog niet gebonden kan worden. En dat zijn gewoon de normale spelregels. Dus als een van collegeleden gaat, dan hebben we dat ook gezien. Dus wij

krijgen altijd geannoteerde agenda's. Dat wordt even gewisseld in de snelheid voor de commissies. En daar zit dan een richting in, waar de collega die vertegenwoordigt, mee aan de gang kan. En wat er dan uitkomt, dat krijgen we weer terug gerapporteerd. Zo werkt dat.

Mevrouw Hilders: Ik ben blij dat het zo proactief gaat. Dank u.

De voorzitter: Dan bij de Hoogheemraad, mijnheer Houtzager.

De heer Houtzager: Ja, dames en heren. Voor u ziet een blije hoogheemraad die veel steun ervaart voor de begroting die hier voor ligt. Want ik denk dat we dat toch maar even naar boven moeten halen, anders gaan we allemaal somberen met elkaar. Ik wilde toch even de opmerkingen van de heer Ranner, toch even in het weer in het perspectief plaatsen als het gaat om de, het omgevingsmanagement. Ik heb tegen hem gezegd, ik wil graag met u doorpraten over hoe zeg maar de toepassing van het omgevingsmanagement plaats vindt. Zeker in het kader van zijn kwalificatie. Hij trekt dat nu naar andere lijnen toe. Daarover is besluitvorming in de VV gepleegd als het gaat om bulkkredieten. Dus daar denk ik, moeten we gewoon even netjes de besluitvorming verder afwandelen en daarvan is toegezegd dat er twee keer per jaar gerapporteerd wordt. En dat doen we ook op het niveau zoals we met u hebben afgesproken.

De voorzitter: De heer Ranner.

De heer Ranner: Ik stel voor aan mijnheer Houtzager na de vergadering even hierover doorpraten. Want ik denk dat het onnodig is om daar misverstanden over te laten voortbestaan.

De voorzitter: Nog iets, bij mij is er ook weer wat weggevallen. Dus het is toch wel iets wat aan de hand is en dat ziet u maar. Er staat Van Haersma. Ja zo gaat dat dan, je raakt gewoon iets kwijt. Dus dank voor nogmaals de aandacht terug. Dan ga je nog scherper kijken. Mijnheer Middendorp.

De heer Middendorp: Ja, mevrouw Dijkshoorn u legt mij toch woorden in de mond. Ik heb helemaal niet afgezweerd. Ik heb de heer J. van de Berg geciteerd met wie ik tegelijker tijd op een excursie was. En waar hij publieke gemeld heeft dat er 5 proeven of experimenten zijn gedaan, of lopen in midden Delfland. En dat die niet onverdeeld succesvol waren. Punt. Ik heb niet gezegd dat het nooit gaat werken. U zegt over de monitoring van de natuurvriendelijke oevers, de weg is ons niet bekend. Nou dat verwijs ik u toch echt naar eerdere mededelingen die in de commissie. En ik verwijs naar de toezegging die ik zo juist heb gedaan over de notitie die binnenkort aan u wordt voorgelegd.

De heer Fekkes: Voorzitter, bij interruptie.

De voorzitter: Ja, de heer Fekkes.

De heer Fekkes: Mijn exoten .

De heer Middendorp: Mijnheer Fekkes, u heeft gelijk. De exoten en u verwijst op enigszins humanistische wijze naar de Schotse Hooglanders. Exoten heeft inderdaad natuurlijk de aandacht, met name omdat het zowel het watersysteem verstoort als dat het de ecologie kan verstoren. Daar is het zeg maar de aanpak en het beleid is nog in ontwikkeling, als ik dat zo mag zeggen. Dus dat wordt doorlopend geëvalueerd. Maar misschien niet op de uitgebreide wijze die u verwacht. Dus daar wil ik op een later moment op terugkomen.

De voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn.

Mevrouw Dijkshoorn: Ter interruptie had ik net nog gevraagd, maar. Dat was eigenlijk die notitie die we konden verwachten. Staat daar juist in over de pilots, want daar heeft u niets over gezegd.

De heer Middendorp: Dat klopt. Ja, dat klopt. De pilots die vraag is, heb ik inderdaad niet opgeschreven. Er is een pilot met Fokkestaart in de commandeursborden of commandeursborden met agrarische natuurvereniging Fokkestaart. Die de, die moet in principe is het Hoogheemraadschap voornemens of ben ik voornemens om die pilot te verlengen en zelfs uit te breiden. Echter daar toe hebben wij de Fokkestaart uitgenodigd om met een passende offerte te komen. En op dit moment is Fokkestaart nog niet zo ver. Ik, er staan dus zeg maar, positief tegenover de offerte. We zijn, laat ik maar zeggen, licht verontrust dat er geen offerte ligt. Dank u wel.

De voorzitter: Dan zijn we aan het einde van de tweede termijn. Dan gaan we eens even naar de besluitvorming kijken. Allereerst heb ik even naar de amendementen gekeken. Het amendement van de fractie van de Partij van de Arbeid en Christen Unie - SGP dat is van de twee die er liggen het meest vergaande. Dus die komt als eerste in behandeling. Standpunt van het college is bekend. Ik ga vragen of er behoefte aan stemverklaring is bij dit amendement. Mijnheer Nanninga.

De heer Nanninga: Een sympathieke motie, uiteraard. Waar zit nou eigenlijk het probleem.

De voorzitter: Het amendement heb ik het nu over.

De heer Nanninga: Ja, excuses. Een sympathiek amendement. Om door te gaan met het huidige beleid. In het coalitieakkoord staat iets anders. Maar het probleem wat ontstaat of wat zou kunnen ontstaan door de versobering van de kwijtschelding, zit natuurlijk in de hoogte van de uitkeringen. Dat een gewoon basis belasting, wat het eigenlijk gewoon is. Niet kan worden betaald met een uitkering. Daar zit natuurlijk het probleem. En dat mensen zijn aangewezen op voedselbanken en dergelijke, daar zit het probleem. De hoogte van de uitkering. En daar kunt u als regeringspartij wellicht iets aan doen.

De voorzitter: Ja, dat is een bijzonder. Ik zat te zoeken, is dit nou een stemverklaring of toevoeging. Dit is wel bijzonder. Het is eigenlijk een uitdaging. Laat toch even buiten de orde de heer Ranner antwoorden.

De heer Ranner: De verkiezingen komen er aan, dus dat laten we daar iets liggen. Wij hebben dus deze motie opgesteld, omdat wij vonden dat na de vermindering van de kwijtschelding in 2016 het wel heel erg veel zou zijn om ook in 2017 opnieuw in feite een dergelijke kwijtschelding te niet te doen. Te meer vonden wij dat onaardig en juist onterecht, omdat er binnen de unie over deze zaak te principale wordt gesproken. En wat verlies je bij, als je de zaak gewoon uitstelt. Dan weet je ten minste weer waar je aan toe bent. Dan weet ik je ook dat problemen die inmiddels boven water zijn gekomen. Dus wij blijven nog steeds staan, voor dit amendement op het besluit. Dank u wel.

De voorzitter: Dus u handhaaft het amendement. Ik ga kijken wie is voor dit amendement. Steken zijn of haar hand op. Ik zie drie stemmen voor. Wie is er niet mee eens? Steken zijn of haar hand op. Ik zie nog even een soort halve hand, ja, want we kennen alleen maar hele handen. Goed het is verworpen. Wilt u de motie nog apart een stemming hebben? Of, nee, dus de motie gaat daarmee ook van tafel. Dan ben ik bij het amendement wat heet Van Kretschmar. Willen degene die ze nog even vastlegt, vaststellend naar aanleiding van de discussie die de heer Fekkes inbracht waar de heer Van Kretschmar of de heer Smits op hebben gereageerd. Dat dit voldoende is, dus alles wordt verwerkt in de onderliggende stukken van verordening en

alle tarieflijsten wat er inzit. Dus dat voeg ik even toe aan de toelichting nogmaals. Is er nog behoefte aan stemverklaringen? Ja, mijnheer Ranner.

De heer Ranner: Voorzitter, wij vinden dit voorstel wat door het college overgenomen is eigenlijk een omgekeerde solidariteit. Wij zien dat het geld bij Delfland inmiddels over de, wat is het? Over de randen gaat klotsen. En toch ga je in feite dus een groep daar voor aanspreken. En tegelijkertijd zie je dus in feite voor grote groep van mensen dat dus hun tarievenruggen gestabiliseerd worden. Terwijl tegelijkertijd voor de allerarmsten, laat ik daar heel duidelijk in zijn, sprake is van een verhoging van hun lasten. Dank u wel.

De voorzitter: Dat is stemverklaring. Mevrouw De Zoete.

Mevrouw De Zoete: Dank voorzitter. Deze motie of dit amendement is voor wat ons betreft iets heel anders dan hetgeen wat net aan de orde was. Wij hebben steeds gezegd dat tariefsverhoging eigenlijk niet nodig zou zijn. Dus wij steunen dit voorstel wel.

De voorzitter: En nu een stemming binnen degene die voor zijn en hun of hen hand opsteekt. Dank. Degene die er niet mee eens zijn. Daarmee is het amendement geaccepteerd met twee stemmen tegen. Dan ben ik bij het besluit over de begroting zelf. Met de amendement die inmiddels zijn verwerkt. Is er nog behoefte aan een stemverklaring bij de begroting. Mijnheer Ranner, gaat uw gang.

De heer Ranner: Voorzitter, met de begroting als zodanig, die nu gewijzigd is wat betreft de tarieven, zouden we niet zoveel problemen hebben ware het niet dat in feite de kwijtschelding niet voortgezet wordt. Dus wij moeten tegen zijn.

De voorzitter: Op dat punt of de hele begroting? Ik bedoel even voor de preciesheid nu.

De heer Ranner: Om die reden.

De voorzitter: Tegen de begroting, oké. Helder. Anderen nog over de begroting? Dan brengt begroting in de stemming. Zoals die nu met het amendement gewijzigd is. Degene die voor zijn voor de begroting. Voor het besluit moet ik zeggen. Dank. Dan degenen die tegen zijn. Dan is de begroting aangenomen met 17 voor en met 2 stemmen tegen.

B4. Legesverordening Delfland 2017 (hamerstuk)

B5. Vaststellen Verordeningen zuiveringsheffing Delfland 2017 en Verordening verontreinigingsheffing Delfland 2017

B6. Vaststellen Verordening watersysteemheffing Delfland 2017 (hamerstuk)

De voorzitter: Dan heb ik de stukken over legesverordening en alles wat er na is, is dus overeenkomstig gewijzigd met alles wat gezegd is. Dus die zijn daarmee ook vastgesteld.

B7. Aanvraag Investeringsplan en gecombineerd ontwerp- en uitvoeringskrediet Programmatische aanpak verbeteren waterkeringen 2016 – 2020 (al eerder hamerstuk, na Cies)

B.8 Vaststelling Nota activabeleid 2017

De voorzitter: Dan ben ik bij B08. Vaststelling nota activa beleid. En ik begin bij de rechterkant bij de heer Ranner.

De heer Ranner: Dank u wel voorzitter. Ik heb begrepen dat dit soort notities eigenlijk gewoon schriftelijk is afgewerkt door de commissie BOB. Als je kijk naar het stuk, is het heel goed dat je probeer efficiënter met de verwerking van uitgave. Als het gaat alleen maar om een bedrag per saldo 300.000. Dan is het niet zo erg, dan is het een verbetering. Maar tegelijker tijd moeten we wel beseffen dat we opnieuw bezig zijn, dat de omvang van de investeringen relatief te laten verlagen. En de operationele uitgave iets te vergrote. Dat betekent dus dat we in feite uitgaven naar ons halen. In budgettaire termen. In boekhoudtermen gezien. En dat hebben we op andere dingen ook al een keer eerder gedaan. Met name toen we dus die nazorg kredieten hadden. Die we dus ook in feite dus van de investering afgeplukt hebben, maar genoemd benoemd hebben als zijnde operationele uitgaven. Ik constateer het alleen maar, want dat bedrag zelf is niet zoveel. Maar het is, het past wel in een bepaalde trend. Met de rest heb ik geen moeite. Ik heb wel een vraag. Want in de nota wordt gesteld dat er ook nog eens een keer een notitie gaat komen over het investeringsproces. Nou weet ik niet waarom dat hierin wordt behandeld. Want in feite in de nota activa beleid zoals die was en die dus nu is, kon hele investeringsproces niet aan de orde. Dus er moet een reden zijn waar het aangekondigd wordt. En wat is dan ook de ratio daarvan. Dat er dus in feite een investeringsproces in een nota moet worden samengevat. Misschien dat er ook iets een tip van de sluier kunt oplichten. Om aan te geven waar die nota over zal gaan.

De voorzitter: Ik kijk even verder. Ja, mevrouw Jans.

Mevrouw Jans: Ik heb kort bij de behandeling van begrotingen, als heeft u genoemd een paar aspecten van het activabeleid. De nota activa beleid is in de commissie BOB behandeld. Het proces was voor verbetering vatbaar. Na de commissie BOB heeft Algemene Waterschapspartij nog een aantal vragen gesteld ter verduidelijking. En we zijn blij dat naar aanleiding van deze vragen de nota en in ieder geval de bijlage er bij aangepast is, zodat de onderbouwing van de keuze is van waarom gaan. Waarom worden bepaalde activa gewoon meteen ten laste van de exploitatie genomen. Zo dat deze duidelijk is. Nog even naar, meten naar aanleiding van de opmerking van de heer Ranner hiervoor. Het effect hiervan is natuurlijk wel dat er een aantal en dat zijn maar hele kleine investeringen, maar het zijn wel kleine investeringen en die kunnen misschien wel optellend tot een wat groter bedrag. Het effect dat je die niet meer terug ziet in de investeringen maar wel straks in je begroting en in je jaarrekening, dat zou wel als gevolg moeten hebben dat het investeringsniveau daarmee verlaagd wordt. Want anders creëren we extra ruimte daarvoor. Dan snijden we ons zelf in eigen voet. Dus ik verwacht daar een antwoord op van de heer Hoogheemraad financiën. Dank u wel.

De voorzitter: Ik kijk even verder. De heer Kuijvenhoven.

De heer Kuijvenhoven: Beetje in het verlengde van de vorige twee sprekers. Wat ik ontbeer in de toelichting van dit voorstel is het feit dat tegenover het verhogen van de exploitatielasten als gevolg van het niet activeren staat het lagere hebben van afschrijvingen. En dat gaat juist om het verschil tussen die twee, die bepaald is om te kijken welk bedrag daar jaarlijks mee gemoeid is. Maar on the long run en dat weten we allemaal, zal het er toch uiteindelijk zo zijn dat de lasten die komen ten lasten van de resultatenrekening die blijven vanzelfsprekend gelijk. Het is een kwestie van in de tijd verantwoorden van deze kwestie. Dus het is ook weer niet heel erg spannend.

De voorzitters: Dank. Ik kijk verder. Dan is het woord aan hoogheemraad Smits.

De heer Smits: Dank u wel, voorzitter. Er is inderdaad een uitgebreide schriftelijke ronde geweest rond de behandeling van deze notitie. Wat is de reden dat er nog eens een keer apart een notitie gaat komen over de investeringsproces. Dat is op het ogenblik niet op schrift gesteld. Het lijkt mij goed dat die hele procedure gewoon ook op zijn plek krijgen en formeel besluit wat door de VV wordt genomen. Dus dat is eigenlijk de achterliggende reden dat deze er gaat komen. En ik hoop dat in het komende jaar zoiets kan worden aangeboden aan de VV. Mevrouw Jansen en de heer Kuivenhoven. Die maken een aantal opmerkingen wat zijn de effecten van het besluit en het heeft inderdaad consequenties voor het exploitatiebesluit. Er zitten pro's en contra's aan, aan deze lijn. Wat ik al eerder zei bij de behandeling van de begroting. De nota die sluit eigenlijk aan bij het beleid van wat andere Waterschappen voeren, plus dat we een stuk administratieve lasten proberen weg te drukken. Wat ik zou willen toezeggen is dat ik wanneer deze notitie een tijd heeft gefunctioneerd. Dat we hem even tegen het licht houden en met een evaluatie komen. En dan met name de punten die door de heer Kuivenhoven en Jansen zijn genoemd daarin meenemen.

Mevrouw Dijkshoorn: Voorzitter, ter interruptie. En dat heeft dan ook betrekking op de aanpassing van het investeringsniveau. Er wordt nu een uitspraak over gedaan. Dat is op een bepaald niveau. Als deze nota activa beleid wordt doorgevoerd wordt en dat heeft dan zeg maar, dat gaat dan werken. Dan moet het investeringsniveau ook naar beneden worden bijgesteld.

De heer Smits: Die vraag zal ongetwijfeld aan de orde komen. Ik zou daar. Dat we juist nu aansluiting zoeken en dat is uit een oog punt van vergelijkbaarheid heel aantrekkelijk bij de andere waterschappen.

De voorzitter: Ik ga naar de tweede termijn. Mijnheer Ranner.

De heer Ranner: Voorzitter, opnieuw dank voor de uitgebreide beantwoording. Met name wat betreft die toekomstige notitie over dat investeringsproces. En aanzien van de nota zelf moet ik nog even, was ik u eigenlijk wel schuldig, compliment maken voor de beslisbomen die er in aangegeven worden. Want dat maakt ook in feite een sturingsinstrument die wat meer kan functioneren. Maar dat leidt wel tot een vraag. Is het interne beleid binnen Delfland, ten aanzien van investeringsuitgave anders. Het gaat overigens over monitoren, beheersen, dat soort dingen meer. Anders dan als het gaat over uitgave in de sfeer van exploitatie. Als dat zo is, waaruit bestaat dat dan? Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Jans.

Mevrouw Jans: Dank u wel voor uw reactie op de vraag in de eerste termijn en de interruptie. Ik beschouw dit als een toezegging dat het niveau van de investeringen, dat dat meegenomen wordt in de evaluatie van de werking van dit besluit. Dank u.

De voorzitter: Nog een tweede termijn. Een vraag van de heer Ranner aan …

De heer Smits: De vraag van de heer Ranner over de beslisboom die heb ik op dit moment niet paraat. Als hij mij toestaat en de vergadering ook voorzitter. Dan zou ik dat graag via een schriftelijke reactie willen afdoen.

H0. Hamerstukken

De voorzitter: Dan ben ik aan het einde van de tweede ronde. Nog behoefte aan stemverklaringen? Niemand? Stemming anders is deze vastgesteld. Dan zijn we inmiddels aan het eind van alle bespreekstukken. Er zijn een

aantal hamerstukken of stukken naar de hamerstukkenlijst doorgeschoven plus H07 werd daarmee vastgesteld.

S. Sluiting

De voorzitter: En daarmee sluit ik de vergadering.

CONCEPT

Lijst van besluiten en toezeggingen van de openbare Verenigde Vergadering, bijeen op 17 november 2016

Agendapunt	Onderwerp	Besluit	Toezegging	Trekker
01.	Vaststelling agenda	Vastgesteld B.04, B.06 en B.08 worden hamerstukken.	Agendapunten 07.02 (AWPD),07.03* (Ongebouwd, WN) en 07.07 (AWPD) worden doorgeleid naar de betreffende commissies. **N.a.v. verzoek van de fractie ongebouwd (vragen aan PFH Waterveiligheid) voor de SWW-agenda.*	
02.	Lijst van besluiten en toezeggingen V.V. 22 september 2016	Vastgesteld		
03.	Mededelingen			
04.	Insprekers			
05.	Vragenrondje			
06.01	Conceptnotulen commissies Bestuur, Organisatie, en Bedrijfsvoering, Waterveiligheid en Waterkwaliteit van 1 november 2016	Vastgesteld		
07.	Lijst van ingekomen stukken	Vastgesteld		
B.00	a. Besluit tot toelating VV-lid L.G. Boekestijn b. Besluit tot benoeming plaatsvervangend commissielid AWPD en 50PLUS	Akkoord. De heer L. G. Boekestijn (AWPD) legt de belofte af. Akkoord		
B.01	Programmabegroting 2017 en Meerjarenraming 2018-2021	Amendement PvdA en CU-SGP wordt verworpen.	*Toezeggingen:* Op basis van aan te leveren casusgegevens reactie geven op individuele kwestie	Hoogheemraden: Smits Actiehouder: A.Buisman

		Motie PvdA, CU-SGB wordt verworpen. Amendement van de coalitiepartijen (Van Kreschmar c.s.) wordt aangenomen. De begroting wordt vastgesteld met twee stemmen (PvdA) tegen.	besproken door Delen achter de Duinen. Evaluatie kwijtscheldingsdossier blijft continu doorlopen. Het Parksluizenproject blijft vanuit Delfland lopen in samenwerking met de Rotterdamse hogeschool. Schepje bovenop duurzaamheid *reserve 'resultaategalisatie PPS'* Op later moment (december, maar formeel aftikken bij jaarrekening 2016) definitief besluit over instelling nieuwe reserve herfinanciering Harnaschpolder. Gecomprimeerde staat van lasten en baten voor volgende begroting Scherper beeld krijgen op eigen vermogens en reserves gedurende komende maanden Als gegevens beschikbaar zijn uit onderzoek (kwijtschelding) van gemeente Delft, krijgt de VV inzage. Met de unie en VV doorpraten over mogelijkheden promotie van klimaatadaptatie door particulieren Vanuit het Rijk wordt binnenkort invulling gegeven aan de EU exoten verordening. De consequenties hiervan zullen door Delfland in kaart worden gebracht. Verwachting is dat hier in 2017 meer helderheid over ontstaat.	 Smits Smits Smits Smits Actiehouder: R. Janssen Smits Actiehouder: M. Boeren Smits Actiehouder: M. Boeren Smits Actiehouder: M. Brandt Houtzager Actiehouder: C. Paauwe Middendorp Actiehouder: S. van Heusen

			Op dat moment wordt er teruggekomen op de exoten. Begroting met stemverklaringen van dhr Ranner (PvdA, tegen) en mw. De Zoete (CH-SGP, voor)	
B.04	Legesverordening Delfland 2017	Vastgesteld	*(hamerstuk)*	
B.05	Vaststellen Verordeningen zuiveringsheffing Delfland 2017 en Verordening verontreinigingsheffing Delfland 2017	Gewijzigd vastgesteld (art. 20 Verordening zuiveringsheffing 2017)	*Toezegging* *Idem 2018 en 2019 aanpassing tarief* *(Zie amendement Van Kreschmar c.s.)*	Actiehouder: M. Boeren
B.06	Vaststellen Verordening watersysteemheffing Delfland 2017	Vastgesteld	*(hamerstuk)*	
B.08	Vaststelling nota Activabeleid 2017	Vastgesteld	*Toezegging* Evaluatienotitie inclusief punten van de heer Kuijvenhoven en mevrouw Jans over niveau van de investeringen Vraag over beslisboom van de heer Ranner wordt schriftelijk beantwoord.	Actiehouder: M. Boeren Actiehouder: M. Boeren
H.07	Aanvraag Investeringsplan en gecombineerd ontwerp- en uitvoeringskrediet Programmatische aanpak verbeteren waterkeringen 2016 - 2020	Vastgesteld		
	Sluiting			

Versie 23 november 2016

COMMISSIE BESTUUR, ORGANISATIE EN BEDRIJFSVOERING

Delft, 29 november 2016

AAN DE VERENIGDE VERGADERING VAN DELFLAND

Advies van de commissie Bestuur, Organisatie en Bedrijfsvoering, tevens **conceptverslag** van de vergadering op 29 november 2016 over de aan haar voorgelegde voorstellen van het college van dijkgraaf en hoogheemraden, ter behandeling in de Verenigde Vergadering van 15 december 2016.

Aanwezig:

dhr. mr. M.A.P. van Haersma Buma	dijkgraaf, voorzitter
dhr. drs. M. Smits	hoogheemraad
mevr. mr. A.J. Buisman	secretaris
dhr. N. Boedhoe	PvdA
mevr. drs. A.C.J. Jans	AWP Delfland
dhr. mr. P. van den Berg	Bedrijfsgebouwd
mevr. N.J. Dijkshoorn - van Dijk	Ongebouwd
mevr. M.D.M. Ammerlaan-Romeyn	Ongebouwd
dhr. drs. L.W. Nanninga	Water Natuurlijk
dhr. ir. J.B. Simon	Partij voor de Dieren
dhr. mr. S.F. Fekkes	50PLUS
mevr. drs. M.J. Hilders (v.a. 9.45 uur)	VVD
mevr. mr. Th. Eekhout	VVD
dhr. mr. Y. Lont	ChristenUnie-SGP
dhr. R.A.C. Kuijvenhoven	CDA

Afwezig:

dhr. ir. L.P.I.M. Hombergen	PvdA
dhr. J.G.M. Schouffoer	Natuur

Voorts is aanwezig:

mevr. drs. M.M.L. Boeren	agendapunt 4B.01 en 4B.02
mevr. R. van Dijke	agendapunt 4B.03
dhr. drs. T.R.J. Janssen	agendapunt 4B.14
dhr. C. van der Valk	agendapunt 4B.15

1. Opening, vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 9.00 uur.

De agenda

De heer Nanninga zal bij de rondvraag een vraag stellen over coco-leningen.

De voorzitter kondigt aan dat hij om 12.30 uur weg moet om een overeenkomst te tekenen over 3Di.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Vaststellen notulen van de vergaderingen van 1 november 2016

Tekstueel:
De notulen en toezeggingenlijst worden ongewijzigd vastgesteld.

3. Mededelingen

De voorzitter meldt dat hoogheemraad Ter Woorst heeft laten weten dat het beter met haar gaat en dat ze haar werkzaamheden komende week weer hervat.

a. Terugkoppeling gemeenschappelijke regelingen

Er zijn geen mededelingen vanuit de gemeenschappelijke regelingen.

b. Terugkoppeling uit Unie Commissies

Hoogheemraad Smits meldt dat er de dag tevoren is vergaderd door het algemeen bestuur van het Waterschapshuis. Er is een overschrijding gebleken van het budget van dit jaar. Er worden passende maatregelen getroffen om dit in het vervolg te voorkomen. Er komt een schriftelijke evaluatie die te zijner tijd ook met de VV zal worden gedeeld.

4. B. Bespreekstukken

02. Bestuurlijke P&C-cyclus 2017

De heer Van den Berg heeft de indruk dat de procedure min of meer gelijk is gebleven aan die van dit jaar. Hij vraagt naar de status van het ter informatie toezenden aan de Rekeningcommissie in relatie tot het VV-besluit. Ook vraagt hij wat er op pagina 6 wordt bedoeld met een pilot van rapportage over de voortgang van de bulkkredieten.

De heer Boedhoe zou graag helderder weergegeven zien hoe het tijdspad van de P&C-cyclus in elkaar zit. Hij doet de suggestie een tijdbalk toe te voegen.

De heer Lont vindt het stuk helder.

De heer Simon vindt het stuk net als de heer Van den Berg herkenbaar.

Mevrouw Eekhout maakt haar complimenten voor het overzicht. Ze ondersteunt de suggestie van de PvdA om een tijdbalk toe te voegen. Ze wil weten wat de op pagina 4 bedoelde relatie is tussen het uitblijven van een programmarapportage over geheel 2017 en de jaarrekening.

De heer Fekkes merkt op dat de cyclus en bijlage deel zouden moeten uitmaken van het besluit. Daarvoor heeft hij een voorstel geschreven en aan het college gestuurd.

De heer Kuijvenhoven vraagt waarom niet enkel de afwijkende zaken onder de aandacht worden gebracht. Dit zou de leestijd aanzienlijk verkorten. Hij vraagt naar de draagwijdte van het ter informatie aanbieden aan de Rekeningcommissie als de VV een besluit neemt. De tekst aan het einde, die begint met 'overwegende dat…' suggereert dat de organisatie nog steeds niet in control is, terwijl dit toch al sterk is verbeterd? Spreker adviseert een redactionele wijziging.

Mevrouw Jans sluit zich aan bij haar voorganger en zou 'in control raken' willen vervangen door 'in control blijven'. Verder vindt ze het een prima cyclus. De taak van de Rekeningcommissie is advies te geven aan de VV en onderzoeken uit te voeren.

Mevrouw Dijkshoorn steunt het initiatief van de heer Kuijvenhoven om enkel de wijzigingen aan te duiden.

Beantwoording

Hoogheemraad Smits zegt toe dat aan het stuk een tijdbalk wordt toegevoegd en dat wijzigingen in de kantlijn worden gemarkeerd. De technische opmerkingen worden overgenomen. Verder wordt de formulering 'in control raken' vervangen door 'in control komen'. De pilot in het kader van de bulkkredieten betreft een nieuwe vorm van rapportage.

De voorzitter vult aan dat de rapportagepilot over de bulkkredieten de neerslag is van de toezegging van hoogheemraad Houtzager omtrent de rapportage. De precieze vorm van rapporteren over de bulkkredieten via een projectenboek of iets dergelijks wordt nog bekeken.

De P&C-cyclus wordt als hamerstuk doorgeleid naar de VV.

02. RBG: Zienswijze over ontwerp 1e wijziging begroting 2017 van GR Regionale Belasting Groep

De heer Van den Berg vraagt of het besluit van Schieland om de kwijtschelding zuiveringsheffing eveneens af te schaffen in 2017, ook aanleiding vormt voor bestuurlijke discussie bij gemeenten die onderdeel zijn van de RBG.

De heer Nanninga herhaalt een eerdere vraag bij pagina 3 van het voorstel onder kopje 1. Hij vindt de genoemde bedragen die Delfland gaat betalen niet helemaal helder. Voor Delfland zou het 100.000 euro goedkoper worden. Het zou duidelijker zijn als daar een toelichting bij komt over hoe deze bedragen tot stand zijn gekomen.

De heer Lont vraagt of de daadwerkelijke kosten ook in de evaluatie terugkomen.

De heer Boedhoe gaat akkoord met het niet indienen van een zienswijze. Bij de tabel over de beveiliging aan de balies vraagt hij of hier ook in 2016 al iets voor aan Delfland in rekening is gebracht. Het bedrag van 50.000 euro lijkt aan de hoge kant. Spreker vraagt of er incidenten zijn geweest of dat het om preventieve beveiliging gaat.

De heer Simon kan zich er ook in vinden om geen zienswijze in te dienen. Hij vraagt of de betrokken gemeenten niet verontrust reageren op het feit dat meerdere waterschappen nu hun kwijtscheldingen afschaffen.

Mevrouw Eekhout gaat akkoord met het voorstel om geen zienswijze in te dienen. Bij de beveiligingskosten valt haar op dat Schieland aanzienlijk minder betaalt dan Delfland. Ze vraagt hoe die berekening tot stand is gekomen. Verder vraagt ze of Delfland op enige manier financieel profiteert van het feit dat de RBG door het initiatief van Delfland *know how* heeft opgebouwd, waar andere waterschappen nu van meeprofiteren. Deze kennis is immers geld waard en maakt de opstart voor andere partijen eenvoudiger en goedkoper.

De heer Fekkes gaat akkoord met het voorstel.

De heer Kuijvenhoven gaat akkoord met het voorstel. Het valt ook hem op dat de vaste bijdrage van Schieland de helft is van die van Delfland. Hij vraagt of de kostenverdelingsafspraken regelmatig geactualiseerd worden of dat ze voor jaren vastliggen. In het laatste geval zou hij dat wel een discussie waard vinden.

Mevrouw Jans stemt in met het voorstel. Wat haar opvalt op pagina 6 is juist dat de procentuele verhouding qua bijdrage van Schieland niet bij iedere kostensoort gelijk is. Ze vraagt of Schieland het proces op dezelfde manier heeft ingericht als Delfland.

Mevrouw Dijkshoorn merkt op dat de wijzigingsdatum al op 19 september was en vraagt waarom dit onderwerp niet al voor de vorige commissievergadering was geagendeerd.

Beantwoording

Hoogheemraad Smits licht toe dat de zuiveringstarieven in Schieland aanzienlijk lager zijn dan hier. Schieland heeft in juni met grote meerderheid besloten tot afschaffing van de kwijtschelding en het vervolgens met alle betrokken gemeenten besproken. Bij enkele van deze gemeenten speelt ook een discussie over het (gedeeltelijk) afschaffen van kwijtschelding, maar het betreft hier zeker geen meerderheid van de gemeenten. Het lijkt vooral samen te hangen met de kleur van de betreffende colleges. In Schiedam wordt een eigen risico geïntroduceerd voor de hondenbelasting. In Rotterdam is wel mede onder invloed van Delfland een discussie op gang gekomen over de versobering van de kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. Het voornemen bestaat deze stapsgewijs af te bouwen.
De kostendaling voor de uitvoering van de kwijtschelding bestaat uit een meevaller ten opzichte van de aanvankelijke kostenschatting van 800.000 euro. Dat het in Schieland de helft is, is gebaseerd op feitelijke gegevens, er zit geen verdeelsleutel achter. Het inwonersbestand van Schieland is aanzienlijk kleiner dan hier en ook de samenstelling hiervan. Delfland omvat verhoudingsgewijs een groot stedelijk gebied. De onderbouwing van de kostentoedeling in verband met versobering kwijtscheldingsbeleid zal in het vervolg in de verslaglegging worden meegenomen.
De beveiliging was preventief. Bescherming van medewerkers is gelukkig niet nodig geweest. De feitelijke kosten van de beveiliging worden toegerekend aan de deelnemers van de RBG.

Mevrouw Eekhout merkt per interruptie op dat baliebeveiliging niet pro rato zou moeten worden doorberekend, omdat iedereen gebruikmaakt van dezelfde balie.

Hoogheemraad Smits kondigt aan dit nog eens na te vragen hoe het zit met de doorberekening van de beveiligingskosten. De RBG is geen commercieel bedrijf, maar de constatering is juist dat er veel kennis is opgebouwd en dat dit een waarde heeft. In hoeverre deze waarde ook in geld is uit te drukken, dat is niet eenvoudig. Delfland heeft overigens zelf wel weer voordeel van deze kennisvermeerdering doordat de prognoses beter worden. Bij de berekening van de kosten is gekeken naar de samenstelling van de groep belastingplichtigen. Er worden reële kosten in rekening gebracht. De behandeling van klanten van Schieland bij de afschaffing van de kwijtschelding op de zuiveringsheffing is hetzelfde als die van de klanten van Delfland. Ook daar heeft men voor eenzelfde zorgvuldig proces gekozen. In reactie op de opmerking van mevrouw Dijkshoorn zegt de hoogheemraad toe om een voor het al dan niet indienen van een zienswijze zo snel mogelijk in de commissie te brengen.

03. Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland

Mevrouw Ammerlaan merkt op dat de toelichting vaak lastig leesbaar is in relatie tot de verordening zelf. Er moet erg veel heen en weer gezocht worden, terwijl een verordening eigenlijk op zichzelf leesbaar zou moeten zijn. Hier en daar laat de verordening te veel ruimte voor subjectiviteit, bijvoorbeeld bij afdoening zonder een voltallige adviescommissie. Ze wijst erop dat de verwijzingen in de toelichting (artikelen 9 en 10) niet met elkaar corresponderen.

Mevrouw Jans vindt het stuk voor het merendeel goed leesbaar. Ze wijst erop dat artikel 13 tekstueel niet goed loopt.

De heer Kuijvenhoven vindt het stuk prima. Aanpassing aan de AWB vindt hij goed, evenals het streven naar efficiëntie en effectiviteit. Het feit dat enkel nog van de voorzitter wordt gesproken als het gaat om de commissie, doet hem twijfelen aan de borging van de objectiviteit. De verhoging van de drempel naar 10.000 euro vindt hij goed. Hij plaatst de kanttekening dat het streven naar maatwerk – hoewel toe te juichen – ten koste kan gaan van de efficiency.

De heer Fekkes heeft enkele juridisch-technische opmerkingen. Verordeningen kunnen ook deel uitmaken van het besluit zoals dit in eerste instantie is geformuleerd. Bij punt 11 op pagina 4 staat onder het kopje communicatie 'niet van toepassing'. Daarmee is hij het oneens: de verordening heeft wel externe werking en moet dus bekendgemaakt worden naar de buitenwereld.

Mevrouw Hilders vraagt of de grondslag van de verordening wel klopt, omdat het betreffende hoofdstuk van de Algemene wet bestuursrecht nog niet in werking is getreden.

De heer Simon heeft dezelfde twijfels.

De heer Boedhoe vraagt waar de drempelverhoging van 5.000 euro naar 10.000 euro voor nodig is. Dit wordt nog onvoldoende beargumenteerd. Belanghebbenden zouden erdoor geschaad kunnen worden. Spreker vindt het daarom goed om al in een eerder stadium een onafhankelijke commissie naar het geheel te laten kijken.

De heer Lont vindt het positief dat Delfland dit proces zorgvuldig organiseert. Hij zal nog een aantal technische punten schriftelijk nasturen.

De heer Van den Berg gaat inhoudelijk akkoord met het voorstel, maar is kritisch over de manier waarop de regeling onder de aandacht van burgers en bedrijven in het gebied wordt gebracht. Persoonlijk heeft hij er op de website niets over kunnen terugvinden, terwijl er bij andere waterschappen wel iets over terug te vinden is.

Beantwoording

Mevrouw Van Dijke licht toe dat er op artikel 4.5 AWB geanticipeerd wordt, omdat dit artikel overeenkomt met wat Delfland al eerder deed. Het klopt dat de AWB nog niet is vastgesteld, maar de artikelen staan ook nog in de Waterwet en zijn aldus nog steeds van toepassing. De verordening zal nog worden nagelopen op nummering en slecht lopende artikelen, waaronder in ieder geval artikel 13. De reden om slechts de voorzitter als vast commissielid aan te wijzen laat de mogelijkheid open om mensen met een specifieke deskundigheid op het terrein van een onderhavige zaak aan de commissie toe te voegen. De reden om de drempel te verhogen is dat de schade bij heel gewone verzoeken al gemakkelijk de 5000 euro haalt. Het vormen van een commissie vergt nogal veel, en daarom is er gekozen voor verhoging naar 10.000 euro. De bekendmaking van de verordening gaat in ieder geval via het Waterschapsblad. De ondertekening wordt aangepast aan de verordening.

De voorzitter vult aan dat communicatie via het Waterschapsblad minimaal verplicht is. Aanvullend zegt hij toe aandacht te zullen besteden aan bredere bekendmaking van de nieuwe verordening en vindbaarheid op website. De verhoging van het drempelbedrag is slechts een kant van de medaille. Ondertussen worden in de praktijk ook veel schades opgelost, voordat het komt tot een uitgebreide procedure voor nadeelcompensatie. Het gaat erom in de praktijk effectief problemen op te lossen. Daarom worden er specialisten bijgehaald, in plaats van de regelgeving verder dicht te spijkeren met vaste commissieleden. Het college kan de voorzitter bovendien altijd nog uit zijn functie ontheffen als daar dringende redenen voor zijn. In glasheldere situaties wordt enkel door de voorzitter schade toegewezen. Als het ingewikkelder ligt, worden er gespecialiseerde commissieleden toegevoegd. Alles wordt door het juridisch team voorbereid.

Secretaris Buisman licht toe dat de betrokken voorzitter in het land een van de weinige experts is. Hij is ook voorzitter bij Rijnland. De ervaringen met hem zijn zeer goed. Het afhandelen van schades is juridisch vaak complex. Als we van buiten naar binnen denken, is het voor de gemiddelde burger niet duidelijk wat voor procedure er van toepassing is. Het kan gaan om nadeelcompensatie maar ook om aansprakelijkheid. Vaak zijn er aannemers in opdracht van het waterschap aan het werk, en moet worden uitgezocht wie in kwestie aansprakelijk is. Bij simpele kwesties is het wenselijk dat een benadeelde simpelweg kan melden en niet de hele juridische molen in hoeft. Daar wordt hard aan gewerkt. In de praktijk blijkt dat de betrokken afdelingen elkaar steeds beter weten te vinden. Het projectmanagementbureau voert bij de projecten met de omwonenden/betrokkenen ook keukentafelgesprekken in de omgeving van werkzaamheden om risico’s in beeld te brengen.

De voorzitter vertelt dat het Klantencontactcentrum (KCC) er is voor situaties waarbij betrokkenen uit de omgeving iets willen melden. Bijvoorbeeld als er puin op het terrein van anderen terechtkomt, zoals tweemaal het geval was bij de renovatie aan de Phoenixstraat. Het is beter als meldingen centraal binnenkomen en worden geregistreerd dan dat individuele medewerkers ergens op worden aangesproken en het maar de vraag is wat zij ermee doen. Als medewerkers wel worden aangesproken, is het daarom de bedoeling dat zij naar het KCC doorverwijzen.

Tweede termijn

Mevrouw Hilders vraagt of ze goed begrijpt dat de verordening en de afstemming op vigerende wetgeving goed geregeld zijn. De voorzitter bevestigt dit. In de verordening staat al een verwijzing naar de Waterschapswet en Waterwet. Het anticiperen op de AWB zit meer in de toelichting.

De heer Lont merkt op dat de wijziging van de AWB gewoon bestaande jurisprudentielijnen bevat. Het zal niet echt misgaan. Hij vraagt of de AWB nog bij de Eerste Kamer ligt of bij de Tweede Kamer.

Mevrouw Van Dijke antwoordt dat er nog geen datum bekend is voor de inwerkingtreding, maar dat de wet al is aangenomen.

04. Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap van Delfland

Mevrouw Ammerlaan vraagt of de werkpraktijk wel gewenst is en aan alle eisen voldoet.

Mevrouw Jans maakt haar complimenten voor de aanpak en uitleg, dankzij welke het in veel gevallen niet tot een bezwaarschrift zal komen. Ze vraagt om welke reden de datum van inwerkintreding op 23 december is gezet, daar ze deze datum verder nergens toe kan herleiden.

De heer Kuijvenhoven gelooft dat het goed is dat Delfland op deze manier met zijn klanten omgaat. Het zal niet alleen zorgen voor maatwerk, maar ook bezwaarprocedures voorkomen. De halvering van het aantal bezwaarschriften is mooi. Spreker vraagt zich wel af het om een nieuwe aanpak gaat en wat er anders aan is in verhouding tot een eventuele voorgaande aanpak.

De heer Fekkes merkt op dat als er een bezwaarschrift wordt ingediend, er meteen een termijn begint te lopen. Deze procedure zou ertoe moeten leiden dat een bezwaarschrift ingetrokken wordt. Spreker heeft schriftelijk nog een aantal technische punten ingediend.

Mevrouw Hilders maakt haar complimenten voor de informele aanpak. Deze sluit aan bij het advies van de Nationale Ombudsman. Idealiter zou mediation al ingezet worden, voordat er überhaupt een bezwaarschrift wordt ingediend. Zij zou de kleine wijzigingen wel graag op papier aangestipt zien.

De heer Simon complimenteert de organisatie voor de ingeslagen weg. Hij dringt erop aan dat alle zaken wel volgens de procedurele regels worden afgehandeld.

De heer Boedhoe vindt het stuk helder en heel klantvriendelijk.

De heer Lont heeft een vraag over de vergoedingen aan de commissie. Bij artikel 8 staat dat een informele aanpak het uitgangspunt is, maar dat de individuele afhandeling door voorzitter en secretaris wordt besloten. Hij vraagt of het niet duidelijk zou zijn als werd opgenomen dat de secretaris samen met de vakafdeling en belanghebbende bekijkt wat er wordt gedaan. Nu staat het bezwaarschrift zelf wat erg centraal. Enkele technische zaken volgen schriftelijk.

De heer Nanninga gaat akkoord en vindt de aanpak correct.

De heer Van den Berg gaat akkoord met het voorstel. Hij vraagt of deze informele aanpak een andere houding en/of vaardigheden van medewerkers vereist. Hij is heel benieuwd hoe de organisatie ervoor zorgt dat medewerkers de juiste vaardigheden bezitten om bezwaren zo af te handelen.

Beantwoording

De voorzitter memoreert dat een aantal van de vragen ook rondom het jaarverslag aan de orde is geweest. Lange procedures worden steeds beter ondervangen. De bewaking zit vooral aan de kant van de secretaris. Omdat de werkwijze effectief bleek, is ertoe besloten deze in de verordening vast te leggen. Bij ingewikkelde of gevoelige onderwerpen, zoals rondom de windmolens in Maassluis, moet wel echt een commissie aan de slag. De voorzitter zegt toe de kleine wijzigingen nog in de kantlijn te zullen zetten. Ook de hoogte van de dagvergoeding per zitting zal in de tekst worden aangegeven.

Mevrouw Van Dijke vult aan dat zodra een bezwaarschrift binnenkomt, alles in overleg gaat met de bezwaarmaker. Als er overleg plaatsvindt met derden, wordt aan belanghebbende gevraagd of deze het ermee eens is dat de termijnen worden aangehouden. De datum van inwerkingtreding is gekozen in verband met de deadline van het Waterschapsblad, zodat de informatie er nog voor de kerst in mee kon. De tekst zal aangepast worden, zodat de belanghebbende meer centraal staat in plaats van de aard van het bezwaarschrift.

Het voorstel wordt als hamerstuk doorgeleid naar de VV.

14. Reserve 'resultaategalisatie PPS'

Mevrouw Dijkshoorn ziet dat de consequenties formeel wordt afgetikt bij de jaarrekening. Ze vraagt waarom deze reserve nu al moet worden ingesteld, terwijl de accountant begin 2017 zijn bevindingen zal presenteren. Ze wil ook graag duidelijk op papier zien hoe het zit met de bedragen en jaarschijven.

Mevrouw Jans ontvangt ook graag een duidelijke toelichting op de verschillende bedragen. Ze kan zich wel vinden in de instelling van de reserve.

De heer Kuijvenhoven begrijpt dat er afgelopen zomer kennelijk een omissie is geweest die nu gerepareerd moet worden. De belangrijkste vraag is wat hem betreft waarom dit nu nodig is, als de inhoud van de zaak nu niet aan de orde is. Wat hem betreft geeft de vierde alinea perfect aan waar het over gaat, dus de derde alinea mag er gewoon uit.

De heer Fekkes is het eens met de opmerking van zijn voorganger en gaat verder akkoord met het voorstel.

Mevrouw Eekhout is het niet eens met het voorstel. De dijkgraaf heeft beloofd dat expliciet zou worden gemotiveerd, waarom de reserve nu al moet worden ingesteld. Het zou pas bij de jaarrekening gaan over de inhoudelijke, financiële consequenties. De tekst van het voorstel bevat weliswaar de opmerking dat er nog geen financiële consequenties zijn en dat het moet gebeuren, maar dit wordt niet goed gemotiveerd. In het herfinancieringsvoorstel staat een tabel waaruit blijkt dat de bedragen alleen tot en met 2028 gaan, dus het jaartal 2030 klopt niet. 'Dat het noodzakelijk is om…' moet eruit. Dit zou vervangen moeten worden door 'we willen de mogelijkheid openhouden om…'.
Ten slotte is ook de noodzaak tot het 'technisch mogelijk maken van de reserve niet gemotiveerd, terwijl dit wel was toegezegd. Op dit punt moet de tekst ruim voor de VV aangepast worden en van uitleg voorzien van waarom dit nu boekhoudtechnisch zo noodzakelijk is. Anders vindt spreekster dat onvoldoende is geborgd dat het bestuur niet in een politieke fuik zwemt. Bij het afbouwen van schulden moet men in algemeenheid geen grote reserves instellen.

De heer Simon wordt getriggerd door het betoog van de vorige spreker. Hij vindt het eveneens belangrijk dat de vorming van reserves goed wordt gemotiveerd. Hij is wel blij dat de portefeuillehouder nog iets heeft toegevoegd van de presentatie van Deloitte. Kijkend naar de kasstromen en tabellen blijft spreker zich verbazen over het hoge bedrag van 60 miljoen euro, wat de vorige keer overigens nog 57 miljoen euro was.

De heer Boedhoe sluit zich aan bij het betoog van mevrouw Eekhout. Het is geheel onduidelijk waarom de reserve ingesteld moet worden en waarom per se nu.

De heer Lont ziet de toezegging dat de accountant bij de jaarrekening nog voor nadere onderbouwing gaat zorgen. Over de fuik waarvan mevrouw Eekhout sprak kan hij niet goed oordelen.

De heer Nanninga wordt steeds benieuwder naar de negatieve ervaringen van mevrouw Eekhout en wat voor afschuwelijke fuik een PPS-reserve kan zijn. Er is sprake van een reparatie, en die wordt al toegelicht. Het feit dat het college dit nu wil doen, vindt hij genoeg reden voor steun. Voorafgaand aan deze vergadering is bovendien al tweemaal een toelichting gegeven op dit onderwerp, waar mevrouw Eekhout niet bij was.

De heer Van den Berg vindt het wezenlijk te begrijpen wat de essentie is van een voorstel. Hij is daar in dit geval niet helemaal achter gekomen. Vlak voor de VV is er een presentatie met een tabel toegestuurd, die inzicht geeft in de geldstromen tot 2030. Hij vraagt zich af hoe een dotering van 1,3 miljoen euro per jaar gedaan kan worden, als het voordeel van de kasstromen per jaar verschilt. Ten tweede ontstaat er een boekhoudkundig nadeel, dat via deze reserve wordt geëgaliseerd. De servicebetalingen worden in de laatste jaren veel hoger dan daarvoor, maar de tabel maakt dat niet inzichtelijk. Er is kortom behoefte aan een tabel die ook de boekhoudkundige cijfers in beeld brengt. Er ligt nu een vraag bij de accountant. Spreker vraagt wat er nu eigenlijk aan de accountant wordt gevraagd wat Delfland zelf niet weet en wat de noodzaak is om nu dit besluit te nemen terwijl er nog een vraag bij de accountant ligt.

Beantwoording

Hoogheemraad Smits antwoordt dat dit jaar is besloten tot herfinanciering van de Harnaschpolder. Dit proces verliep stap voor stap. Op zekere momenten is de informatie met de VV gedeeld. Er was steeds sprake van een positief saldo op het gebied van de kasstroom. Het gaat om een boekhoudkundig verschil. Een aantal overgenomen leningen loopt tot 2030, terwijl de leaseverplichting tot 2033 loopt. Met de commissie en de VV is alle beschikbare informatie gedeeld.

Mevrouw Eekhout stelt per interruptie dat wat in de klankbordgroep is gedeeld, informeel is. Er is nooit gesproken over een groot boekhoudkundig voordeel boven de 1,3 miljoen euro.

Hoogheemraad Smits antwoordt dat er van bruto naar netto wordt gerekend. De cijfers zijn in de klankbordcommissie gewisseld en er is besluitvorming over gepleegd. Het was een vervelende fout dat er op dat moment niet over de reserve is gesproken. Het gaat nu echter om een technisch besluit, om de mogelijkheid van een reserve te creëren. Aan de accountant is gevraagd om dit exact op een rijtje te zetten. De feitelijke beslissing over de reserve wordt later pas genomen bij de jaarrekening. De accountant is dus enkel gevraagd het besluit te onderbouwen, te onderzoeken of de VV en de commissie juist zijn geïnformeerd en of het voorstel ook de juiste route is. De accountant kon deze informatie helaas niet eerder leveren dan in het nieuwe jaar. Omdat de fout eigenlijk eerder al gerepareerd had moeten worden, doet men dit nu het liefst zo snel mogelijk. De hoogheemraad wil wel kijken of de derde alinea kan worden geschrapt uit het voorstel. Spreker geeft aan dat er geen sprake is vaneen fuik. Op de inhoudelijke opmerkingen van de heer Van den Berg wil hij eveneens reageren als hij de informatie van de accountant heeft.

Tweede termijn

Mevrouw Dijkshoorn stemt in met het technisch mogelijk maken van de reserve, in afwachting van verbeteringen van de tekst.

Mevrouw Eekhout blijft erbij dat het de verkeerde volgorde is om eerst een reserve in te stellen en daarna pas te kijken of deze nodig is. Ze maakt er bezwaar tegen dat de leden van de klankbordcommissie zouden hebben geweten wat de omvang van het voordeel was. Er is niet gezegd dat er een extra voordeel zou optreden, en ook in het besluit is het niet genoemd. Het is niet enkel een vergissing, het is gewoon nooit aan de orde geweest. Ze vindt het erg vervelend dat er nu gezegd wordt dat de VV dit had moeten weten. Bovendien begrijpt ze niet

waarom er iets in de begroting wordt gezet waarvan de accountant vervolgens nog moet uitzoeken of het wel nodig is.

De heer Boedhoe neemt het onderwerp mee terug naar zijn fractie.

De heer Nanninga sluit zich aan bij mevrouw Dijkshoorn. Hij meent dat het enkel gaat om het creëren van een technische mogelijkheid en kan daarmee instemmen. De suggestie dat de accountant alles van tevoren zou moeten controleren vindt hij een verkeerde voorstelling van zaken. Naar wat spreker begrepen heeft moet de accountant juist onderzoeken wat er is gedaan.

De heer Van den Berg is nog niet geheel tevreden met de beantwoording en voelt daarin mee met de VVD. Het instellen van een reserve is nooit puur technisch. Je kunt er ook voor kiezen de reserve niet in te stellen en de toekomstige voor- en nadelen gewoon te nemen. Dat zou vast ongewenste fluctuaties geven, maar geef dan ten minste weer wat deze voor- en nadelen waarschijnlijk zouden zijn. Ook deze informatie heeft de VV niet waar het gaat om de boekhoudkundige voor- en nadelen. Als dergelijke informatie er voor de volgende VV is, zal spreker daar welwillend naar kijken. Hij blijft erbij dat het onnodig lijkt om de reserve nu al in te stellen en niet bij de vaststelling van de jaarrekening.

Beantwoording

Hoogheemraad Smits herhaalt dat de noodzaak om de reserve nu in te stellen erin gelegen is dat het eigenlijk al afgelopen zomer had moeten gebeuren. Hij zegt toe voor de VV te zullen zorgen voor een tabel met boekhoudkundige fluctuaties, gekoppeld aan de gegeven grafieken en begeleid door een duidelijke tekst.

De heer Janssen vult aan dat er geen andere tabel zal worden geleverd dan de voorgaande.

De heer Van den Berg kan zich hier niet in vinden. Spreker verwacht dat de aanvulling duidelijk maakt waarom de reserve technisch noodzakelijk is.

De voorzitter stelt dat verdere details voor de vulling van de reserve volgend jaar worden geleverd. Het gaat nu enkel om de technische randvoorwaarden. De argumenten in dezen zijn inhoudelijk gedefinieerd in het begrotingsdebat. Het instellen van een reserve is enkel een technisch besluit. De reserve zou in mei gewoon weer kunnen worden opgeheven als hij onnodig blijkt.

De heer Kuijvenhoven heeft al eerder verzocht de reserves overzichtelijker te maken. Als deze gegevens worden opgeleverd bij de stukken van hierboven, dan kan het voorstel wat hem betreft door naar de VV.

Mevrouw Eekhout stelt dat het over het algemeen beter is om het instellen en vullen van een reserve in één besluit te nemen. Ze wil ten minste zien wat de puur technische reden is om dit besluit in december te nemen. Deze motivering heeft ze niet gezien.

De voorzitter stelt dat het college de lijn volgt dat de reserve al eerder ingesteld had moeten worden.

Mevrouw Eekhout verzoekt te verduidelijken wat er fout gaat, als de omissie niet nu meteen wordt gerepareerd.

Het voorstel wordt als bespreekstuk doorgeleid naar de VV.

15. Beantwoording schriftelijke vragen PvdA inkoopbeleid

De heer Boedhoe vraagt welke EMVI-methodieken Delfland gebruikt en welke inkoopmiddelen in de P&C-cyclus worden ingebed. Ook vraagt hij er een risico bestaat van jaarlijkse variatie.

De heer Van der Valk licht toe dat Delfland de mogelijkheden in de aanbestedingswetgeving gebruikt. Afhankelijk van het aanbestedingstraject wordt gekozen voor een daarbij passende EMVI-methodiek.

4. Hamerstukken

Er staan geen hamerstukken geagendeerd.

5. Informatie

01. Voortgangsrapportage 3Di, Gegevensmanagement en Tactisch Beheer

02. Verslag reis Singapore dijkgraaf

De voorzitter meldt over dit onderwerp te hebben gesproken met de heer Nanninga.

6. Rondvraag en sluiting

De heer Nanninga heeft in de VV al gerefereerd aan de risicolening voor buitenlandse projecten, de zogenaamde coco-lening, afgesloten door de Nederlandse Waterschapsbank. De rente is bij deze lening hoger dan normaal. Volgens een artikel in Trouw onttrekt het gebruik hiervan zich aan democratische besluitvorming. Spreker vraagt of Delfland dan wel D&H bij dit fonds betrokken is en wat het bestuur vindt van de gekozen constructie. Ook is hij benieuwd of de VV hierover wordt geïnformeerd.

De voorzitter meldt dat Delfland zelf geen gebruik heeft gemaakt van deze faciliteit. Over twee weken staat dit onderwerp geagendeerd in de commissie Cinter van de Unie. Spreker stelt voor dit af te wachten. Daarna komt hij er, indien er iets relevants te melden valt, bij de commissie op terug.

De heer Simon vraagt aandacht voor de presentielijst.

Mevrouw Dijkshoorn vraagt of schouwmeesters die afgetreden zijn nog bij het dijkleger horen. De voorzitter antwoordt dat als iemand officieel lid was van het dijkleger, hij dat nog steeds is.

De voorzitter sluit de vergadering om 11.21 uur. Hij bedankt de aanwezigen voor hun inbreng.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de commissie Bestuur, Organisatie en Bedrijfsvoering d.d. 31 januari 2017.

De voorzitter, De secretaris,

dhr. mr. M.A.P. van Haersma Buma, dijkgraaf mevr. mr. A.J. Buisman

COMMISSIE STEDELIJK WATER EN WATERSYSTEEM

Delft, 29 november 2016

AAN DE VERENIGDE VERGADERING VAN DELFLAND

Advies van de commissie Stedelijk Water en Watersysteem, tevens **conceptverslag** van de vergadering op 29 november 2016 over het aan haar voorgelegde voorstel van het college van dijkgraaf en hoogheemraden, ter behandeling in de Verenigde Vergadering op 15 december 2016.

Aanwezig:

dhr. mr. M.A. Houtzager	hoogheemraad, voorzitter
dhr. dr. ir. A.J. Middendorp	hoogheemraad, vicevoorzitter
dhr. J.B. van den Berg	Ongebouwd
dhr. P. Stienstra	Water Natuurlijk
dhr. J.A. Heijboer	AWPD
dhr. ing. L.G. Boekestijn	AWBD
dhr. dr. P.A. Boot	PvdA
mevr. drs. E.E. van Hijlckama Vlieg	PvdA
mevr. drs. M.E.H. Koop	CDA
dhr. M.H.P. Jansen	CDA
dhr. P.J. van Adrichem	VVD
dhr. T. van Heijningen	Bedrijfsgebouwd
mevr. P.J. Brocke	PvdD
dhr. H. Roeten	CU/SGP
mevr. mr. A.I.L. Kooiman	secretaris

Afwezig:

dhr. L.W. Nanninga	Water Natuurlijk
dhr. A. Aartsen	Natuurterreinen
dhr. mr. S.F. Fekkes	50PLUS

Locatie: VV-zaal, Brassersplein Delft

01. Opening, vaststellen agenda

De voorzitter opent om 13.30 uur de vergadering en heet iedereen welkom.
Hij deelt mee dat op verzoek van Ongebouwd agendapunt 4.11 afgevoerd wordt, omdat eerst nog een overlegronde volgt met de betrokken bewoners. Het onderwerp wordt doorgeschoven naar de vergadering van januari.

02. Vaststellen notulen van de vergadering van 1 november 2016, inclusief toezeggingenlijst

Mevrouw Hijlckama vraagt naar aanleiding van het verslag (pagina 4) wanneer Delfland met een stappenplan voor klimaatadaptatie komt. Ze weet dat gemeente Den Haag, in dat verband, bezig is met een vergroeningsplan van de binnenstad.

De voorzitter antwoordt dat een visie op klimaatadaptatie in voorbereiding is en dat die in de eerste helft van 2017 in concept in deze commissie komt om wensen en behoeften te bespreken.
Mevrouw Hijlckama vraagt naar aanleiding van het verslag (pagina 4) wanneer de commissie het eerste projectenboek voor het bulkkrediet tegemoet kan zien.
De voorzitter antwoordt dat twee keer per jaar zal worden gerapporteerd en dat de eerste keer dan bij de najaarsnota zal zijn.
Mevrouw Hijlckama leest in het verslag niet dat voor bodemdaling misschien niet altijd oplossingen mogelijk zijn. Ze vraagt of Delfland dat ook zo durft te stellen.
Pfh Middendorp antwoordt dat Delfland bestuurlijk terughoudend omgaat met dit onderwerp, omdat hier duidelijk een gezamenlijke aanpak nodig is. Bij die aanpak horen pilots waarmee ervaring kan worden opgedaan. Als blijkt dat bepaalde dingen niet kunnen, dan zal daar open over worden gecommuniceerd.
Hij heeft naar aanleiding van de vorige commissie met de organisatie overlegd en in de eerste helft van 2017 wordt over dit onderwerp een informatieve VV gehouden. Die is niet al bedoeld voor een conceptbeleidsovereenkomst, maar voor anekdotische kennisuitwisseling en ambtelijke toelichting. Hij licht verder toe dat het onderwerp in het college de aandacht heeft. Binnen het college heeft hij gevraagd hoe er in de volgende kadernota meer inhoud gegeven kan worden aan dit onderwerp.
Het verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

03. Mededelingen

03.a Terugkoppeling uit de Unie Commissies
2016-09-23 terugkoppeling cwk
2016-09-23 terugkoppeling cws

De heer Roeten vraagt hoe omgegaan wordt met de Omgevingswet als daarin niet een vorm van een watertoets wordt opgenomen.
De voorzitter antwoordt dat de waterschappen af willen van het toetsen achteraf van plannen en in een 'Omgevingsplan water' aan de voorkant van het proces hun eisen en wensen willen inbrengen.
Pfh Middendorp deelt mee dat met de gemeente Maassluis en de Stichting Monstersche Sluis tot een overeenkomst zijn gekomen. Het principe is dat de stichting in de toekomst het beheer en onderhoud betaalt en dat gemeente en Delfland zorgen dat de sluis kan worden gerenoveerd.
Mevrouw Hijlckama vraagt in welke commissie dit onderwerp behandeld zal worden.
Pfh Middendorp antwoordt dat dat in deze commissie zal zijn.
De heer Jansen vraagt in hoeverre Delfland na die overdracht nog verantwoordelijk is.
Pfh Middendorp antwoordt dat Delfland dan geen eigenaar meer zal zijn, maar nog wel vergunningverlener en dat dat ook nodig is zolang de Maasdijk nog de status van waterkering heeft.

04.B Bespreekstukken

04.B.05 Investeringsplan en uitvoeringskrediet stuwen Vlinderstrik, Zuidpolder Berkel (voorstel 53878)

Mevrouw Hijlckama leest dat het meer om de recreatieve waarde gaat en minder om de waterstaatkundige en dat op basis van nacalculatie de kostenverdeling plaatsvindt. Ze vraagt of het alleen om de aanlegkosten gaat en of de belanghebbenden mee willen werken.
De heer Van den Berg leest dat dit werk door Delfland wordt voorgefinancierd waarna het door de initiatiefnemer gemeente Rotterdam wordt betaald. Hij vraagt of de onderzoekskosten ook door Rotterdam worden gedragen en wat er gebeurt bij kostenoverschrijding.
De heer Roeten vraagt een toelichting op de risico's.

De heer Heijboer vraagt of een houten damwand, die een levensduur van 30 jaar heeft, wel een duurzame en een verstandige keuze is, omdat Delfland weer voor de vervangingskosten na 30 jaar opdraait.

De heer Middendorp antwoordt dat in de kosten alles zit inbegrepen, dus ook het onderzoek. Verder antwoordt hij dat voor de overschrijdingen de afspraak is gemaakt dat bij extra wensen van de zijde van Delfland de meerkosten voor Delfland zijn, maar dat anders de gemeente daarvoor opdraait.
Verder antwoordt hij dat de grond in eigendom is van de gemeente Rotterdam, dat wel de gewone procedure wordt gevolgd, dus dat bezwaren mogelijk zijn, maar dat die niet worden verwacht.
De keuze voor hout, licht hij ten slotte toe, is de uitkomst van een integrale duurzaamheidsbenadering, waarbij vanaf het ontwerp tot de uitvoering alle aspecten op duurzaamheid zijn beoordeeld.

De commissie besluit het voorstel als hamerstuk aan de VV voor te leggen.

04.B.06 Investeringsplan en uitvoeringskrediet peilbesluit Nieuwland-Noordland (Hoek van Holland)(voorstel 53809)

Mevrouw Hijlckama leest dat de risico's bij dit voorstel dezelfde zijn als bij het vorige agendapunt. Ze vraagt of dat klopt.
De heer Van den Berg vraagt of er nog problemen blijven, omdat in boezemland een stuw in plaats van een duiker niet direct een oplossing lijkt.
De heer Roeten leest dat er 1 hectare berging niet kan worden gerealiseerd. Hij vraagt wat daarvan het gevolg is.

Pfh Middendorp antwoordt dat de risico's op elkaar lijken omdat het om stuwen gaat; een verschil is wel het risico van de schakelkast.
Hij antwoordt verder dat er altijd belanghebbenden bezwaar kunnen maken, maar dat dat hier niet wordt verwacht.
Hij antwoordt verder dat een deel van de problemen is opgelost, maar dat de berging niet mogelijk bleek omdat de kosten, voornamelijk door de hoge ligging (veel grondverzet nodig), te hoog waren. Gevolg is dat verder moet worden gezocht naar bergingsmogelijkheden.

De commissie besluit het voorstel als hamerstuk aan de VV voor te leggen.

04.B.12 Deltaprogramma voortgang 2016

De heer Heijboer stelt dat bodemdaling invloed heeft op het Deltaprogramma, vooral op de ruimtelijke adaptatie. Hij vraagt of dat onderwerp daarin zal worden benoemd en als dat niet mogelijk is of het dan ingebracht kan worden in het regionale programma Rijnmond-Drechtsteden.

Pfh Middendorp antwoordt dat er kennis zal worden uitgewisseld in het Platform Slappe Bodem waarin waterschappen en gemeenten van West–Nederland deelnemen. Bodemdaling wordt verder meegenomen als randvoorwaarde bij Rijnmond-Drechtsteden. Verder zal Delfland jaarlijks rapporteren over de voortgang van het bodemdalingsbeleid dat stap voor stap moet worden ontwikkeld en in 2019 tot stand moet zijn gekomen.

De heer Stienstra vraagt wanner de overgang van proces naar uitvoeringsmaatregelen kan worden gemaakt.

Verder vraagt hij of Omgevingswet en Deltaprogramma elkaar in de weg zitten of elkaar juist kunnen versterken.
De heer Jansen vraagt wanneer, als gevolg van het Deltaprogramma, een plan van aanpak voor Delfland zelf kan worden verwacht.
Verder vraagt hij of al vooruitgekeken wordt naar de nieuwe normen voor de waterkeringen die per 1 januari 2017 van kracht worden. Vootrs vraagt hij of het verstandig is alvast een quickscan te doen om de gevolgen voor Delfland te kunnen inschatten.

De heer Boot ziet op het kaartje voor de nieuwe normering dat aan de noordkant van Rotterdam (1:100.000) de kans op een overstroming 30 keer kleiner is dan aan de zuidkant (1:3.000) en vindt dat moeilijk uit te leggen aan de burger. Hij vraagt hoe Delfland ambtelijk betrokken is bij het tot stand komen van zulke landelijke normen.
Hij herinnert zich verder dat de voorzitter heeft gezegd dat Delfland een paar miljoen aan deze activiteiten zal hebben te besteden en hij vraagt wat dan precies de rol is van Delfland.
Verder vraagt hij of Delfland, wat betreft klimaatadaptatie, ook leert van de gemeente Rotterdam, die een goede naam heeft opgebouwd met zijn 'resilience-programma'.
Ten slotte vraagt hij waarom er bijna geen informatie staat bij de kustparagraaf.
De heer Van den Berg vraagt, met het oog op verzilting en het ophogen van de dijken, waarom er geen aandacht is voor het Plan Sluizen waarmee een deel van deze problematiek opgelost zou worden.

De voorzitter antwoordt dat hij het oneens is met de stelling dat het Plan Sluizen een oplossing is voor de veiligheid van de waterkering. Dat zou misschien zo zijn als ze bij Hoek van Holland waren geprojecteerd, maar ze zijn nu halverwege de Waterweg gedacht en dan moet Delflandsedijk alsnog worden versterkt.
Hij vraagt verder of hij in de volgende commissievergadering terug mag komen op de nieuwe normering. Daar wordt aan gewerkt, maar er is nog niet genoeg bekend, omdat de normen nog maar net zijn vastgesteld in de Eerste Kamer.
Verder antwoordt hij dat Delfland werkt aan de ruimtelijke adaptatie en daarbij ook leert van de citydeal van Rotterdam. Hij komt daarmee begin 2017 terug in deze commissie.
Hij zegt toe op een vraag van mevrouw Hijlckama om de schriftelijke vragen die voor de vergadering worden gesteld met de stukken mee te sturen, om te voorkomen dat ze dubbel worden gesteld.
De voorzitter antwoordt ten slotte dat over de kust weinig valt te melden, omdat die wat betreft de waterkering op orde is, omdat de zwakke schakels allemaal zijn aangepakt. Te zijner tijd zal wel weer met de nieuwe normering worden getoetst, maar de verwachting is dat dat vooral op het achterland effect zal hebben, maar weinig op het voorland.
Pfh Middendorp antwoordt dat de minister op Prinsjesdag 2017 met een intentie komt waarin de richting wordt beschreven waarin ruimtelijke adaptatie wordt uitgewerkt. De verschillende overheden die daarbij betrokken zijn, hebben daarom een maand geleden afgesproken om daaraan te gaan werken. Hij denkt daarom ook dat Omgevingswet en Deltaprogramma elkaar niet in de weg zullen gaan zitten.

04.B.16 Waterbeheersing Korftlaan

Mevrouw Koop leest dat de maalcapaciteit wordt verhoogd van 32 naar 57 m^3. Ze vraagt voor welke termijn het gemaal nu voldoet aan de normen en of al is geanticipeerd op de klimaatverandering.
Verder vraagt ze een toelichting op de kostenverhoging van 4,5 ton.
Verder vraagt ze hoe de keukentafelgesprekken verlopen en of het risico van kabels en leidingen niet standaard is, omdat de ligging daarvan bekend is.
De heer Van Adrichem merkt op dat het onderzoek van Arcadis prijzig is, terwijl hij eraan herinnert dat er toch ook al eerder in het achterland van Nootdorp een investering is gedaan in deze richting. Hij vraagt een toelichting.

De heer Heijboer vindt de kosten voor onderzoek aan de hoge kant voor een gemaal, maar vindt ook dat tot een mooie keuze is gekomen met een ondergronds gemaal, tot tevredenheid van bewoners, met aandacht voor duurzaamheid en visvriendelijke pompen.
De heer Roeten kan instemmen met het voorstel, maar vraagt of er niet nog mogelijkheden zijn voor versobering in het bovengrondse deel
De heer Van den Berg vraagt waar nou precies de overschrijdingen zitten en of dat in voorboezem, pompcapaciteit of onderzoekskosten is.
Mevrouw Hijlckama vraagt of dit al een voorbeeld is van de nieuwe assetmanagementbenadering.

Pfh Middendorp antwoordt dat het om het gemaal gaat langs de A13 bij Delftse Hout, waarbij op de fundamenten van een molen is gebouwd. Deze stond al langer op de lijst en valt nog niet onder de assetmanagementbenadering. De kostenoverschrijding ligt net boven de 10%-grens die met de VV is afgesproken voor heragendering. De grens wordt aangehouden omdat in de ontwerpfase door voortschrijdend inzicht meestal kostenverhogingen ontstaan. Dat is hier ook het geval. De overschrijding wordt voor een belangrijk deel (300.000 euro) veroorzaakt door de aanpassing van de toevoertocht, waarin een duiker moest worden opgenomen om het water uit de achterliggende polder beter aan te kunnen voeren. Verder zit het in de langere doorlooptijd waardoor onder meer VAT-kosten stijgen.
Hij antwoordt verder dat het gemaal nog niet op volle capaciteit kan draaien, omdat de kades van de uitmaaltocht (Bieslandse Molenvaart) nog moeten worden aangepast. De verwachting is dat dat in overleg met de gemeente over 2 à 3 jaar voor elkaar komt.
Hij antwoordt verder dat normaliter bekend is waar kabels en leidingen liggen en dat de KLIC-melding daarvoor de informatie verschaft, maar dat er in dit geval zoveel liggen dat daarvoor bewust een risico is opgenomen. Het is niet per definitie zo dat als een aannemer een kabel raakt die niet in het KLIC stond, daarvoor het energiebedrijf verantwoordelijk kan worden gesteld.
Hij antwoordt verder dat met stichting waterspeeltuin, de duinenvereniging en de eigenaar is overlegd. Belangrijk bij de keuze voor een ondergrondse oplossing was dat de eigenaar een ondergrondse oplossing wenste en dat de persleiding moest worden vergroot. Er kan nu nog wel regulier bezwaar worden gemaakt in de procedure, maar daar worden geen principiële problemen meer verwacht.
Hij antwoordt verder dat van het onderzoek ook de berekening van de toevoertocht deel uitmaakte en dat Arcadis de laagste inschrijver was. Met de hier gemelde meerkosten komt het totaal uit op het aanbod van de tweede inschrijver.
Verder antwoordt hij dat bij een ondergronds gemaal bovengronds niet veel meer valt te versoberen. Bij een bovengrondse variant wordt wel getracht de kosten te minimaliseren, maar moet onder anderen rekening worden gehouden met de welstandscommissie.

De commissie besluit het voorstel als hamerstuk aan de VV voor te leggen, onder voorbehoud van een positieve terugkoppeling uit de fractie Ongebouwd.

04.H Hamerstukken

04.H.07 Projectplan Delflandse Dijk Spuihaven (gemeente Schiedam) (voorstel 50564)

05. Informatie

06. Rondvraag en sluiting

De heer Van den Berg vraagt een toelichting op het collegebesluit van de 14-daagse opschorting van de handhaving van de bemaling van de tunnel van de A4.

Verder vraagt hij wat de stand van zaken is bij de N468, omdat hij hoort in de wandelgangen dat er toch meer maatregelen nodig zouden zijn, in tegenstelling van de verwachting dat er een zwaarder tonnage over de weg zou kunnen.
De heer Heijboer heeft gelezen dat de gemeente Amsterdam jaarlijks 650 bootjes wegsleept uit de grachten waarvan er 350 weer worden opgehaald. De kosten zijn aanzienlijk omdat een belangrijk deel niet uit ijzer bestaat maar uit polyester, waarvoor een paar duizend euro verwerkingskosten per bootje moeten worden betaald. De reden voor de gemeente is vooral voorkomen van lekkage van olie, brandstof en accuzuur. Hij leest op de website dat Delfland bootjes wegsleept omdat ze de waterafvoer kunnen gaan hinderen. Hij vraagt om welke aantallen het bij Delfland gaat, wat de kosten zijn en of samengewerkt wordt met gemeenten.
De heer Van Heijningen heeft klagers over verondieping door dumping van puin in de Lange Watering doorverwezen om melding daarvan te doen bij Delfland via de website. Hij vraagt wat er met die meldingen wordt gedaan en of er mogelijk gebaggerd kan worden.

De voorzitter antwoordt dat Rijkswaterstaat bij de retourbemaling wil overgaan op een vacuümsysteem en daarvoor die tijd nodig heeft om dat operationeel te krijgen. Dit is in overleg met Delfland en de gemeente Midden-Delfland geregeld. Het wateroverschot wordt tijdelijk afgevoerd naar de Waterweg; afvoer is nu, door het neerslagoverschot, ook geen probleem.
Hij antwoordt verder dat hij met de gedeputeerde afgesproken heeft dat een onderzoek wordt gedaan naar de gevolgen van verhoogde asdruk op de N468. De resultaten heeft hij nog niet gezien. Twee jaar terug is ingeschat dat die waarschijnlijk zouden meevallen, maar of dat zo is, is nog niet bekend. Hij kan er daarom nog niet over oordelen.
Pfh Middendorp vraagt of de heer Heijboer zijn vragen over de bootjeswrakken schriftelijk kan indienen, omdat ze te detaillistisch zijn. Hij zegt toe ze dan bij het verslag te zullen beantwoorden.
Hij zegt verder toe dat hij na laat gaan wat er met de meldingen over de Lange Watering wordt gedaan en zal dat bij het verslag beantwoorden. Meestal worden verondiepingen in de reguliere baggercyclus meegenomen, maar incidenteel wordt er per geval gebaggerd.

Hierna sluit de voorzitter om 15.00 uur de vergadering.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de commissie Stedelijk Water en Watersysteem d.d. 29 november 2016.

De Voorzitter, De Secretaris,

dhr. mr. M.A. Houtzager mevr. mr. A.I.L. Kooiman

COMMISSIE GEZOND, SCHOON EN GEZUIVERD WATER

Delft, 29 november 2016

AAN DE VERENIGDE VERGADERING VAN DELFLAND

Advies van de commissie Gezond, Schoon en Gezuiverd water, tevens **conceptverslag** van de vergadering op 29 november 2016 over de aan haar voorgelegde voorstellen van het college van dijkgraaf en hoogheemraden, ter behandeling in de Verenigde Vergadering op 15 december 2016.

Aanwezig:

dhr. J.W.A. van Olphen	hoogheemraad, vicevoorzitter
mr. M.A.P. van Haersma Buma	dijkgraaf (coördinerend PFH voor 04.B.08)
dhr. drs. P.J.R. Baeten	secretaris
dhr. drs. ing. M.W. Belt	categorie ingezetenen, Water Natuurlijk
mevr. M.J.T. van der Burg-van Leeuwen	categorie ongebouwd
mevr. drs. M.J. Hilders	categorie ingezetenen, VVD
dhr. ing. P.J. Hofman	categorie ingezetenen, ChristenUnie-SGP
dhr. M.H.P. Jansen	categorie ingezetenen, CDA
dhr. L.H.C. de Keijzer	categorie ingezetenen, 50PLUS
dhr. ir. C.L.C. van Kretschmar	categorie bedrijven
dhr. J. de Nooy	categorie ingezetenen, AWP Delfland
dhr. drs. A.P. Ranner	categorie ingezetenen, PvdA
dhr. ir. J.B. Simon	categorie ingezetenen, Partij voor de Dieren

Overige aanwezigen:

dhr. P. de Been	senior beleidsadviseur Zuivering en technisch onderhoud
dhr. J. Bos	sectorhoofd Zuivering en technisch onderhoud
dhr. F. Hottinga	programmamanager Schoon Water
mevr. M. de Jongh	beleidsadviseur afvalwaterketen
dhr. J. de Korte	teamleider Proces-, Contract- en Afvalwaterketenbeheer
dhr. B. Nanninga	senior beleidsadviseur

Afwezig:

mevr. I.J.A. ter Woorst	hoogheemraad, voorzitter
dhr. mr. S.F. Fekkes	categorie ingezetenen, 50PLUS
mevrouw drs. E.E. van Hijlckama-Vlieg	categorie ingezetenen, PvdA
mevr. H.M.M. Hoogerwerf	categorie ingezetenen, Partij voor de Dieren
dhr. C. Kuijvenhoven	categorie ingezetenen, CDA
dhr. J.G.M. Schouffoer MPA	categorie natuurterreinen
mevr. drs. W.H. de Zoete-van der Hout	categorie ingezetenen, ChristenUnie-SGP

01 Opening, vaststellen agenda

Wegens ziekte van portefeuillehouder Ter Woorst neemt portefeuillehouder Van Olphen het voorzitterschap waar.
De voorzitter opent de vergadering om 19.30 uur.
De voorzitter deelt mee dat het goed gaat met portefeuillehouder Ter Woorst en spreekt namens de portefeuillehouder zijn dank uit voor de belangstelling.

Op verzoek van de heer Ranner wordt agendapunt H.10 een bespreekstuk. Met deze wijziging wordt de agenda vastgesteld.

02 Vaststellen notulen van de vergadering van 1 november 2016, inclusief toezeggingenlijst

Tekstueel
Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

Naar aanleiding van
Mevrouw Van der Burg leest op pagina 3 van het verslag dat met de effectmaatregel 'extra doorspoelen' het omslagpunt niet wordt gehaald. In het verslag staat dat daarvoor eerst een verdergaande reductie van de bronnen noodzakelijk is, maar mevrouw Van der Burg vraagt zich af of de achtergrondwaarden wellicht hoger zijn dan voorheen aangenomen.

De heer Van Kretschmar wijst op de toezegging op pagina 4 van het verslag dat portefeuillehouder Ter Woorst in deze commissie terug zou komen op het implementatieplan voor Aquon. Het wordt nijpend, aangezien 2016 bijna voorbij is.
De voorzitter zegt toe dat dit zal worden meegenomen in het vragenformulier.

Naar aanleiding van pagina 9 vraagt mevrouw Van der Burg naar de toegezegde notitie over de stand van zaken van de aanpak van de ganzenoverlast.
De secretaris licht toe dat een informatieve brief wordt voorbereid. Naar verwachting zal de brief in het eerste kwartaal van 2017 worden verstuurd aan de commissie en de VV. De toezegging op de toezeggingenlijst wordt op dit punt aangescherpt.

De heer Belt leest op pagina 14 dat zodra een overzicht van problematische overstorten beschikbaar is, dit met de commissie gedeeld zal worden. In het verslag staat dat dit aan de reminders zal worden toegevoegd. De heer Belt vraagt of met de reminders de toezeggingenlijst wordt bedoeld.
De secretaris licht toe dat de reminders onder de toezeggingen op de toezeggingenlijst staan.
Dijkgraaf Van Haersma Buma licht toe dat een overzicht van problematische overstorten niet kan zijn toegezegd, aangezien de verantwoordelijkheid voor het beheer van de overstorten bij de gemeenten ligt.
De heer Nanninga licht toe dat er wordt gewerkt aan een overzicht van riooloverstorten op basis van informatie van gemeenten. Dit is nog niet compleet.
Dijkgraaf Van Haersma Buma benadrukt dat Delfland hierbij afhankelijk is van de aanlevering van informatie door de gemeenten. Zodra er zicht op is dat de informatie van de gemeenten compleet is, kan worden aangegeven wanneer er een overzicht kan worden geleverd. Dit punt zal aan de reminderlijst worden toegevoegd.

Naar aanleiding van pagina 14 spreekt de heer Hofman zijn dank uit voor het toevoegen van het artikel over vismigratie en Delfland uit het blad Visionair.

Toezeggingenlijst commissie GSG
Alle toezeggingen zijn afgedaan.

Reminders
De voorzitter licht toe het arrest van de Hoge Raad inzake de OZB-kwestie AWZI Harnaschpolder is ontvangen. Het arrest is in het voordeel van Delfland. De Hoge Raad verwijst terug naar het Hof in Amsterdam. Het Hof moet beslissen welk deel van de zuivering eventueel in aanmerking komt voor de OZB. De reminder is hier mee afgedaan.

03. Mededelingen

De voorzitter deelt mee in de bestuursvergadering van de GR Slibverwerking volgende week het voorzitterschap conform afspraak over te zullen dragen aan Jeroen Haan van het Hoogheemraadschap van Rijnland. Dit heeft geen invloed op de zeggenschap van Delfland.

04. Bespreekstukken

B.08 Collectieve zuivering bestrijdingsmiddelen op AWZI Nieuwe Waterweg

(in aanwezigheid van de heer B. Nanninga en A. Koomen)

Eerste termijn
De heer De Nooy prijst het initiatief om de collectieve zuivering van bestrijdingsmiddelen op AWZI Nieuwe Waterweg te onderzoeken. AWPD maakt zich echter zorgen of het lozen van afvalwater uit de kassen illegaal is op het oppervlaktewater of na 1 januari 2018 semi-illegaal op het vuilwaterriool. De fractie pleit ervoor te blijven inzetten op zuivering bij de bron en handhaving. In dit verband vraagt de heer De Nooy of Delfland over een overzicht beschikt van bedrijven die zijn aangesloten op het riool, welke bedrijven tot de individuelen behoren en welke tot de collectieven en welke bedrijven via het riool op de AWZI Nieuwe Waterweg lozen. De heer De Nooy vraagt naar een totaaloverzicht met aantallen en VE's.

De heer Hofman spreekt zijn steun uit voor de brief van Delfland aan de staatssecretaris. Zijn fractie maakt zich zorgen over de juridische aspecten en de mogelijke discrepantie tussen individuele en collectieve tuinders bij vertraging. Ten aanzien van de financiering vraagt de heer Hofman naar de mogelijkheid van een baatbelasting. Verder bepleit de heer Hofman in het onderzoek van OESO ook een bijzondere belastingmogelijkheid voor de glastuinbouw te betrekken. Daarnaast vraagt spreker naar de reden dat de gemeenten Den Haag en Rotterdam niet zijn betrokken bij het initiatief.

De heer Ranner constateert dat de Unie van Waterschappen en Delfland binnen een tijdbestek van twee dagen afzonderlijk een brief hebben verzonden aan de staatssecretaris over de waterzuivering van de glastuinbouw en vraagt om een toelichting op het verschil van inzicht. Daarnaast noemt de heer Ranner de pakketbenadering interessant. Hoe kan ervoor worden gezorgd dat tuinders niet meer illegaal lozen en hoe interfereert deze aanpak met het voorliggende voorstel? Verder wijst de heer Ranner op de onduidelijkheid van de kosten en mogelijke risico's voor Delfland.

De heer De Keijzer leest in het voorstel onder het kopje Risico- en beheersmaatregelen dat niet alle vragen van tuinders al te beantwoorden zijn, aangezien de regelgeving nog verder moet worden uitgewerkt en geïmplementeerd. Wanneer kan hierover helderheid worden verwacht? Daarnaast leest spreker dat voor de financiering uit de zuiveringsheffing de Waterschapswet moet worden aangepast. Wanneer gaat dit gebeuren? Verder staat in het voorstel dat op dit moment van de Verenigde Vergadering een intentie wordt gevraagd. Definitieve besluitvorming vindt plaats op het moment dat het businessplan is uitgewerkt en de consequenties beter inzichtelijk zijn. Wanneer is dat?

De heer Van Kretschmar merkt op dat zijn fractie het voorstel om een intentie uit te spreken kan steunen. Wel vraagt de fractie zich af hoe een collectieve zuivering past bij het streven naar een emissieloze kas in 2027. Daarnaast vraagt de heer Van Kretschmar zich af hoe LTO Glaskracht een businessplan kan uitwerken zonder indicatie van de kosten. Tot slot leest spreker op pagina 7 van het voorstel dat tuinders zich laten informeren over de individuele zuiveringsmogelijkheden en daarmee een terugvaloptie hebben als een collectieve variant afvalt. De heer Van Kretschmar vermoedt echter dat tuinders eerst bekijken of ze individueel goedkoop kunnen zuiveren en juist de collectieve variant als mogelijke terugvaloptie zien.

De heer Jansen kan zich vinden in het initiatief, maar zijn fractie heeft nog een aantal vragen. Op welke wijze gaat Delfland zorgen voor voldoende steun van de Tweede Kamer? Welke risico's loopt Delfland als het niet mogelijk blijkt te zijn? Verder begrijpt de heer Jansen dat de kosten voor het uitfilteren van medicijnresten voor rekening van Delfland zijn. In het voorstel staat echter dat de technieken voor de centrale collectieve zuivering ook een bijdrage leveren aan de verwijdering van medicijnresten. Hoe komt het dat er dan toch extra kosten zijn? Ten aanzien van de technieken staat in het voorstel dat de poederkooldosering nog nergens 95 procent zuiveringsrendement heeft gehaald. Waarom wordt er dan niet nu al gekozen voor de methode met ozon?

Verder vraagt de heer Jansen of er rekening wordt gehouden met de mogelijkheid om de capaciteit uit te breiden. Tot slot juicht het CDA de combinatie tussen het terugdringen van illegale lozingen en collectief zuiveren toe.

De heer Belt merkt op dat Water Natuurlijk positief tegenover het voorstel staat. Het voorstel lijkt echter tegenstrijdig met het idee van de emissieloze kas. Daarnaast zou zijn fractie twee zaken graag scherper geformuleerd zien in het voorstel. Ten eerste wijst de heer Belt op de voorwaarden die Delfland stelt. Als derde voorwaarde wordt gesteld dat de tuinders een voorstel doen voor de verbetering van de lokale waterkwaliteit en hun eigen verantwoordelijkheid hierin. De heer Belt pleit voor stevige afspraken over de wijze waarop tuinders een garantie kunnen bieden en hun verantwoordelijkheid nemen. Daarnaast staat er in het hoofdlijnenakkoord dat er zo spoedig mogelijk na 1 januari 2018 een collectieve oplossing moet zijn, maar uiterlijk voor 1 januari 2021. De heer Belt vreest dat er wordt gefocust op het einde van deze periode en vraagt Delfland erop toe te zien dat er zo spoedig mogelijk na 1 januari 2018 een oplossing komt.

Mevrouw Van der Burg noemt het een uitstekend voorstel. De glastuinbouw behoort tot de topsectoren van Nederland. Spreker is ervan overtuigd dat de sector verbeteringen kan aanbrengen. De opkomst op de voorlichtingsvergaderingen laat zien dat de sector rekenschap geeft van het probleem en het feit dat de tuinders collectief gaan zuiveren, laat zien dat tuinders hun verantwoordelijkheid nemen.

De heer Simon kan zich vinden in het voorstel, maar heeft een aantal kanttekeningen. Ten eerste vraagt spreker hoe het voorstel zich verhoudt tot de emissieloze kas. Daarnaast deelt de heer Simon twee gedachtes over een collectieve zuivering. Een interessante mogelijkheid van een collectie zuivering is het doen van bijvangsten. Aan de andere kant kan het soms handig zijn om op de glastuinbouwbedrijven zelf te gaan zuiveren, want bij het transporteren van water kan veel mis gaan. Het systeem moet voldoende robuust zijn.

Mevrouw Hilders kan zich vinden in het voorstel, maar mist een voorwaarde ten aanzien van het benodigde draagvlak in de sector. Hoeveel tuinders moeten er meedoen voordat het interessant wordt? Ten aanzien van het aanpassen van de wetgeving vraagt mevrouw Hilders hoe het college aankijkt tegen de termijnen die daarbij in acht moeten worden genomen en eventuele baatbelasting.

Dijkgraaf Van Haersma Buma reageert op de vragen en opmerkingen in de eerste termijn:

- Delfland is in dit dossier niet de vragende partij. Delfland heeft altijd als insteek gekozen: als er vanuit de samenleving vragen komen waarbij de assets van Delfland kunnen worden ingezet, dan worden die beoordeeld. De vraag om de mogelijkheid van een centrale collectieve aanpak voor verwijdering van gewasbeschermingsmiddelen te onderzoeken op AWZI Nieuwe Waterweg kwam vanuit LTO Glaskracht. Momenteel wordt door LTO een businesscase uitgewerkt. De investering dient door de tuinders te worden betaald. Het verwijderen van gewasbeschermingsmiddelen is hun verantwoordelijkheid.
- Een aantal vragen zal daar altijd ondergeschikt aan zijn, bijvoorbeeld als het gaat om de emissieloze kas. De tuinder zal voor zichzelf een rekensom maken ten aanzien van zijn investering en de afschrijvingstermijn.
- De gemeente is het bevoegd gezag. Hoe er voorgezuiverd wordt, is aan het bedrijf en aan de gemeente. Het is de verantwoordelijkheid van de tuinders om met voorstellen te komen. De gemeente moet die voorstellen beoordelen.
- Het initiatief is nadrukkelijk losgekoppeld van elke discussie over een mogelijke toekomstige verplichting voor het zuiveren van medicijnresten. Delfland heeft alleen toegezegd dat er bij nieuwe wetgeving over de verwijdering van medicijnresten zal worden bekeken of dit een effect heeft op de door tuinders gedane investering. Met andere woorden: als binnen drie jaar zou blijken dat de tuinders iets hebben gefinancierd wat het collectief (alle belastingbetalers) had moeten betalen, dan moet daarnaar worden gekeken.
- Delfland heeft bij de tuinders aangedrongen op een terugvaloptie, gelet op de onzekerheden.

- Geen van de methodes leidt tot een verbeterde waterkwaliteit, want de veronderstelling was: lozing op het riool. In het voorstel zit echter een wederkerigheid (Delfland ontzorgt de tuinders, de tuinders ontzorgen Delfland).
- Ten aanzien van het draagvlak is het van belang dat er voldoende tuinders meedoen om gezamenlijk de investering te dragen. Dit is aan de tuinders.
- Ten aanzien van de wetgeving schetst de dijkgraaf de stappen die zijn genomen richting politiek. Er wordt veel druk uitgevoerd.
- Wat de financiering betreft wordt gekeken naar het wettelijk vastleggen van het recht om een heffing op te leggen, met retributie als terugvaloptie.
- De gemeente Den Haag is niet bij het initiatief betrokken, aangezien deze gemeente geen aansluiting heeft met Hoek van Holland.
- LTO Glaskracht is de vragende partij. De verantwoordelijkheid voor het berekenen van de kosten ligt bij hen.
- LTO Glaskracht heeft de firma Blue Economy aangetrokken om de methodes te bekijken.

De heer Nanninga schetst het stappenplan van LTO. De bedoeling is dat in 2017 verder wordt gewerkt aan de techniek, een verbeterde inschatting van de kosten en de businesscase en het verhelderen van juridische aspecten. Begin 2018 kan vervolgens worden toegewerkt naar een samenwerkingsovereenkomst waarin helderheid wordt verschaft over de kosten, de aanpak en de deelnemende tuinders. Als de samenwerkingsovereenkomst is getekend, kan op basis daarvan het verdere ontwerp worden ingevuld. Vervolgens zal er een onderzoekskrediet benodigd zijn.

Tweede termijn
De heer De Nooy spreekt zijn dank uit voor de uitgebreide uitleg van de dijkgraaf. Spreker begrijpt uit de beantwoording dat de bal volledig bij de tuinders ligt. AWP steunt het voorstel.

De heer Hofman is zeer content met de toelichting van de dijkgraaf. Spreker pleit ervoor om het gelijkheidsbeginsel goed te bewaken als het gaat om individuele en collectieve tuinders. Daarnaast spreekt hij zijn complimenten uit voor de druk die wordt uitgevoerd richting de Tweede Kamer. Verder bepleit de heer Hofman het zelfstandig heffen van belastingen mee te nemen in de Unie-benadering naar aanleiding van het OESO-rapport.

De heer Ranner sluit zich aan bij de complimenten voor het werk dat verzet is, maar heeft nog een aantal vragen. De tuinders wordt gevraagd Delfland te ontzorgen, maar dit behoeft nadere uitwerking. Daarnaast vraagt spreker zich af aan welke criteria de voorstellen van LTO zullen worden getoetst. Verder stelt de heer Ranner voor om het stappenplan ook eens te bespreken in de commissie, om te bekijken of de commissie wellicht suggesties mee kan geven.

De heer Van Kretschmar spreekt zijn dank uit voor de uitleg, maar heeft nog één resterende vraag. Er wordt gesteld dat alle investeringen die Delfland moet doen, moeten worden opgebracht door de tuinders. Stel dat de collectieve zuivering in 2021 gaat draaien en de emissieloze kas werkelijkheid wordt in 2027, is de veronderstelling dan correct dat de tuinders hun investering voor de collectieve zuivering in zeven jaar moeten hebben terugverdiend of afgeschreven? Dit lijkt de heer Van Kretschmar een zeer korte termijn.

De heer Belt spreekt zijn dank uit voor de toelichting, maar wijst op de derde voorwaarde in het voorstel: "Tuinders doen in het businessplan een voorstel voor de verbetering van de lokale waterkwaliteit en hun eigen verantwoordelijkheid hierin." In feite wordt gevraagd ervoor te zorgen dat tuinders lozen op het riool en dat de kassen waterdicht zijn. De heer Belt pleit voor een strakkere formulering.

Mevrouw Van der Burg spreekt haar dank uit voor de beantwoording. Daarnaast vraagt zij zich af of er, indien er nieuwe tuinbouwontwikkelingen zijn, ook eisen worden gesteld aan de zuivering.

Dijkgraaf Van Haersma Buma reageert op de vragen en opmerkingen in de tweede termijn:
- Er is zorgvuldig gekeken naar het gelijkheidsbeginsel. Delfland kan en mag geen tuinders voortrekken. Daarvoor is zuiver gekeken naar de wetgeving.

- Over de voorwaarden van Delfland is lang nagedacht. De tuinders wordt gevraagd zich te gedragen als goed huisvader.
- In reactie op de vraag van de heer Van Kretschmar licht de dijkgraaf toe dat in de overeenkomst zal worden opgenomen dat Delfland op kosten van de tuinders voor een bepaald bedrag een collectieve zuivering zal plaatsen. Delfland wil niet afhankelijk zijn van veranderende omstandigheden in de toekomst en wil het recht om een heffing op te leggen. Een andere optie is retributie.

De voorzitter concludeert dat het voorstel als hamerstuk zal worden aangeboden aan de VV.

Hierna verlaat dijkgraaf Van Haersma Buma onder dankzegging de vergadering.

B.09 Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015

(in aanwezigheid van de heren P. de Been en J. Bos en mevrouw M. de Jongh)

Mevrouw Hilders constateert dat Delfland de focus gaat leggen op rioolvreemd water en vraagt of dit hetzelfde is als afkoppelen. Daarnaast vraagt mevrouw Hilders naar de kostenverhogende factoren bij zuiveringstarieven. Welke van de genoemde factoren dragen het meest bij aan de verhoging van het zuiveringstarief?

De heer Simon vraagt om een toelichting op de 30 procent rioolvreemd water bij AWZI De Groote Lucht. Verder constateert de heer Simon dat Delfland op de goede weg is. Een punt van aandacht blijft de politieke keuze om alleen het noodzakelijke te doen als het gaat om het zuiveren op fosfaat en stikstof.

Mevrouw Van der Burg merkt op de samenvatting aandachtig te hebben bekeken. Spreker verwijst naar de informatieve VV van september en heeft geen aanvullende vragen.

De heer Belt merkt op tevreden te zijn met de bedrijfsvergelijking. Wel noemt spreker het schrijnend dat de kosten van Delfland zijn gedaald, maar de tarieven zijn gestegen. Kan hier een nadere toelichting op worden gegeven? Daarnaast vraagt de heer Belt naar de zuiveringskosten die Delfland momenteel maakt voor de tuinbouw.

De heer Jansen noemt de bedrijfsvergelijking helder. Wel vraagt spreker zich af hoe Delfland het werkelijk doet. Maakt Delfland een kleine of grote stap en is er een grotere stap mogelijk?

De heer Van Kretschmar noemt de bedrijfsvergelijking helder en nuttig. Daarnaast vraagt de heer Van Kretschmar wat Delfland met dit rapport gaat doen. Op welke punten zou Delfland zich kunnen verbeteren? Het rapport zou volgens spreker een basis kunnen zijn voor een prestatie-indicator.

De heer Ranner spreekt zijn dank uit voor de uitgebreide stukken. Daarnaast vraagt de heer Ranner om een toelichting op het specifieke energieverbruik per V.E. verwijderd (pagina 23 van het rapport) en het gebruik van polymeren in vergelijking met andere waterschappen. Verder wijst de heer Ranner op de opsomming van wat elk waterschap doet op het gebied van grondstoffen, innovatie en slibeindverwerking. Mogelijk zitten hier interessante suggesties tussen voor Delfland.

De heer Hofman merkt op dat zijn fractie kennis heeft genomen van de positieve bevindingen rond duurzaamheid en energie. Wat betreft de overige gegevens vraagt spreker zich af of de vergelijking wel zuiver is, aangezien factoren zoals bevolkingsdichtheid, glastuinbouw en investeringen niet zijn meegenomen.

De voorzitter reageert op de vragen en opmerkingen in eerste termijn:

- Het terugdringen van rioolvreemd water speelt voornamelijk in de gemeenten langs de Nieuwe Waterweg. Er wordt hard gewerkt om te kijken hoe met afkoppelen op een goede manier rioolvreemd water kan worden teruggedrongen.

- De vraag van mevrouw Hilders naar het aandeel van de kostenverhogende factoren in de extra stijging van de zuiveringskosten zal worden opgenomen in het vragenformulier.
- Ten aanzien van de stijging van de tarieven licht de voorzitter toe dat de bezuiniging benodigd was voor de negatieve reserve. Inmiddels is de reserve positief.
- In reactie op de vraag van de heer Jansen stelt de voorzitter dat Delfland binnen de mogelijkheden grote stappen maakt.

In reactie op de vraag van de heer Belt zegt de heer Bos dat het in beeld brengen van de kosten die Delfland maakt voor het zuiveren nagenoeg ondoenlijk is. Hiervoor zou een zeer diepgaand onderzoek benodigd zijn. Voor glastuinbouw geldt wettelijk 3 V.E.'s per hectare. Delfland bepaalt de tarieven.
In reactie op de vraag van de heer Van Kretschmar licht de heer Bos toe dat het rapport is bedoeld om te leren van elkaar en te verbeteren. De heer Bos is lid van de vereniging van zuiveringbeheerders. Er is landelijk een aantal speerpunten benoemd. Daarnaast wordt intern gekeken naar optimalisatiemogelijkheden.

De heer De Been reageert op de vraag van de heer Ranner naar het relatief hoge specifieke energieverbruik per V.E. van Delfland en het gebruik van polymeren in vergelijking met andere waterschappen. De zuiveringen in de regio Noord, Harnaschpolder en Houtrust, moeten het gezuiverde water over een kilometerslange leiding naar de Noordzee transporteren. Dat heeft een behoorlijke impact op de energiekosten.

De heer Bos vult aan dat het gebruik van chemicaliën, waaronder polymeren, een continue punt van aandacht is. Dit is ook een landelijk thema.

Tweede termijn
Mevrouw Hilders vraagt of de leerpunten en handelingsperspectieven naar aanleiding van de rapportage kunnen worden vastgelegd in een notitie.

De heer Van Kretschmar sluit zich aan bij het voorstel van mevrouw Hilders.

De voorzitter neemt dit mee.

H.10 Aanpassing investeringsplan en uitvoeringskrediet lokaal knelpunt Kalfjeslaan (gemeente Delft)

(in aanwezigheid van de heer F. Hottinga)

De heer Ranner vraagt om een toelichting op de ruim 160.000 euro aan overige bijkomende kosten.

De heer Hottinga licht toe dat er een nieuwe duiker moet komen onder een ontsluitingsweg met een complexe ondergrondse infrastructuur. De bijkomende kosten hebben betrekking op de kosten voor het aanpassen van kabels en leidingen die aan Delfland doorberekend worden.

De voorzitter concludeert dat het voorstel als hamerstuk zal worden aangeboden aan de VV.

B.13 Beantwoording schriftelijke vragen AWPD zuivering

De voorzitter licht toe dat de vragen van AWPD schriftelijk zijn beantwoord. De fractie heeft aanvullende vragen gesteld. De schriftelijke beantwoording hiervan zal worden toegezonden aan de commissie.

Naar aanleiding van de schriftelijke vragen van AWPD vraagt de heer Ranner naar de resultaten van de proef met maaisel van dijken en sloten van waterschap Vallei Veluwe.

De voorzitter zegt toe dat deze vraag zal worden beantwoord in het vragenformulier.

06 Rondvraag en sluiting

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter om 21.45 uur de vergadering.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de commissie Gezond, Schoon en Gezuiverd water d.d. 31 januari 2017.

De Vicevoorzitter, De Secretaris,

J.W.A. van Olphen drs. P.J.R. Baeten

Verzamelformulier ten behoeve van de beantwoording van vragen gesteld in de commissiebijeenkomsten van 29 november 2016 ter informatie voor de VV vergadering van 15 december 2016

Commissie Gezond, Schoon en Gezuiverd Water. Agendapunt: 02 Onderwerp: Vaststellen notulen van de vergadering van 1 november, inclusief toezeggingenlijst
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: Zijn, daar waar gaat om extra doorspoelen, natuurlijke achtergrondwaarden van invloed op het onvoldoende kunnen reduceren van bronnen?
Beantwoording: Nee. Het extra doorspoelen was gericht op de boezem. De boezem is flink gemengd systeem, met water van verschillende bronnen. De waterkwaliteit in de boezem wordt maar in zeer beperkte mate bepaald door individuele bronnen, zoals de eventuele achtergrondbelasting.

Commissie Gezond Schoon en Gezuiverd Water. Agendapunt: 03 Onderwerp: Mededelingen
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: Wat is de stand van zaken rond het implementatieplan van Aquon
Beantwoording: Het implementatieplan Aquon is in concept gereed en wordt in het eerstvolgende AB Aquon besproken. Begin 2017 wordt de VV geïnformeerd over de algehele stand van zaken rond Aquon. Het implementatieplan zal daar onderdeel van zijn.

Commissie Gezond Schoon en Gezuiverd Water. Agendapunt: 04.B.09 Onderwerp: Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: Welk aandeel maken de kostenverhogende factoren uit, die niet behoren tot zuiveringstechnische werken, maar die wel behoren tot het zuiveringstarief?
Beantwoording: Het zuiveringstarief bestond in 2015 uit ongeveer 25% kostenverhogende factoren.

Commissie Gezond Schoon en Gezuiverd Water. Agendapunt: 04.B.09 Onderwerp: Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: Hoeveel VE's worden in totaal aan de glastuinbouw toegerekend?
Beantwoording: In totaal worden er globaal 12.000 ve toegerekend aan de glastuinbouw. Dit is ongeveer 4% van alle bedrijven.

Commissie Gezond Schoon en Gezuiverd Water. Agendapunt: 04.B.13 Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen AWPD
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: De resultaten met de proef met maaisel van dijken en sloten van waterschap Vallei Veluwe worden ter kennis gebracht van de commissie.
Beantwoording: Resultaten proef met maaisel bij Vallei en Veluwe: Vallei en Veluwe is benaderd door een private partij die graag een mestvergister wilde plaatsen op het terrein van de zuivering. Dit had voor hun vergunningsvoordelen. Vallei en Veluwe heeft onlangs een principebesluit genomen om een overeenkomst met een private partij aan te gaan waarin ze toestemming geven om een mestvergister te bouwen op het terrein van een van hun rwzi's. Belangrijk onderdeel van de deal bestond uit het afnemen van biomassa (maaisel, kroos etc.) van het waterschap om mee te vergisten met de mest. Ook kan er eventuele restwarmte en gas worden afgenomen voor gebruik in de eigen installaties. Belangrijk ook was de participatie en samenwerking met de omgeving.

agendapunt 07.01
1241030

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

NAJAARSBRIEF 2016

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
I. Kennis te nemen van de Najaarsbrief 2016. II. Kennis te nemen van het verwacht voordelig exploitatieresultaat 2016 (na Kadernota) van € 4,8 miljoen (Burap 2016 € 3,7 miljoen). III. Kennis te nemen van de verwachte investeringsuitgaven over 2016 van € 40,8 miljoen (Burap 2016 € 44,9 miljoen).

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Hoogheemraadschap van Delfland

Najaarsbrief 2016

1. Probleemstelling - context

Conform de Bestuurlijke handleiding Planning en Controlcyclus 2016 is de Najaarsbrief 2016 samengesteld. Met de Najaarsbrief wordt de verenigde vergadering door middel van een informatieve brief geïnformeerd over de voortgang van de doelrealisatie per programma en het verwachte exploitatieresultaat over 2016.

2. Beoogd effect

Het tussentijds informeren van de verenigde vergadering over de voortgang van de doelrealisatie en het verwachte exploitatiesaldo over 2016.

3. Kernboodschap

Uit de Najaarsbrief blijkt dat de doelrealisatie over 2016 vrijwel volledig wordt behaald. Financieel gezien is de prognose van het resultaat in de Burap 2016 € 3,7 miljoen positief bijgesteld naar in totaal € 4,8 miljoen. De verwachte investeringen zijn ten opzichte van Burap 2016 met € 4,1 miljoen neerwaarts bijgesteld naar in totaal € 40,8 miljoen.

4. Historie - eerdere besluitvorming

- Programmabegroting 2016 vastgesteld in VV 19 november 2015 (zaaknummer 40018)
- Burap 2016 vastgesteld in VV 22 september 2016 (zaaknummer 47591).

5. Regelgeving en Beleid

Bestuurlijke handleiding P&C vastgesteld in VV van 18 februari 2016 (zaaknummer 46329).

6. Financiën

Het verwachte voordelige exploitatiesaldo voor 2016 bedraagt in totaal € 26,1 miljoen, waarvan € 20 miljoen ten gunste van de Reserve Niet-vrij-besteedbaar vermogen en € 1,3 miljoen ten gunste van de reserve Tariefdemping zuiveringsheffing. Het overige geprognosticeerde resultaat van € 4,8 miljoen wordt bestemd bij de jaarrekening 2016.

7. Duurzaamheid

Niet van toepassing.

8. Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing.

9. OR/GO

Niet van toepassing.

10. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing.

11. Communicatie (in- en extern)

Niet van toepassing.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Niet van toepassing.

13. Bevoegd orgaan

Het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden.

14. Toelichting

In de voortgangsrapportage 3Di, Gegevensmanagement en Tactisch Beheer is gemeld ten aanzien van 3Di dat de besteding van het budget niet meer geheel gerealiseerd kan worden. De bedragen die dit jaar niet worden ingezet, worden betrokken bij de inzet van de middelen 2016/2017. Daarover zal bij de jaarrekening 2016 gerapporteerd worden.

15. Bijlagen

Bijlage: 1. Najaarsbrief 2016, kenmerk 1279694

Najaarsbrief 2016

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV:	1241030	Vergaderdatum:	15 december 2016
Beleidsveld:	Ondersteunend organisatie	Agendapunt:	07.01

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van, kenmerk 47592;

gelezen het positieve advies van de commissies Bestuur, Organisatie en Bedrijfsvoering, Stedelijk Water en Watersysteem en Gezond, Schoon en Gezuiverd Water;

Overwegende dat:
- de Najaarsbrief 2016 een onderdeel is van de vastgestelde planning en controlcyclus 2016 en bedoeld is om inzicht te geven in de afwijkingen bij het bereiken van de doelen van de programma's zoals opgenomen in de begroting 2016;
- bij het vaststellen van de jaarrekening 2015 is besloten een Reserve Niet-vrij besteedbaar vermogen in te stellen ten einde de schuldenlast te verlagen;
- bij het vaststellen van de kadernota 2017 is voorgenomen een reserve Tariefdemping zuiveringsheffing in te stellen;

Gelet op:
- artikel 77 van de Waterschapswet;

Besluit:

1. Kennis te nemen van de Najaarsbrief 2016.
2. Kennis te nemen van het verwacht voordelig exploitatieresultaat 2016 (na Kadernota) van € 4,8 miljoen (Burap 2016 € 3,7 miljoen).
3. Kennis te nemen van de verwachte investeringsuitgaven over 2016 van € 40,8 miljoen (Burap 2016 € 44,9 miljoen).

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016,

De Verenigde Vergadering voornoemd,
de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van
Delfland

Aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
1279694
DATUM D&H VERGADERING
8 november 2016
DELFT

ONDERWERP
Najaarsbrief 2016

Geachte leden,

In deze Najaarsbrief wordt op hoofdlijnen de financiële afwijking ten opzichte van de prognose in de Burap 2016 aangegeven.
Tevens wordt in deze brief een indicatie gegeven van het exploitatieresultaat en de realisatie van het investeringsvolume dat verwacht wordt over 2016. De indicatie is gebaseerd op peildatum 30 september 2016.
Zoals toegezegd bij de behandeling van Burap 2016 in de VV is een nadere toelichting opgenomen over de ontwikkeling van oninbaarheid als gevolg van het gewijzigde kwijtscheldingsbeleid.

Exploitatieresultaat

Het exploitatieresultaat volgens de begroting 2016 bedraagt € 16,8 miljoen voordelig. Conform de lijn die bij de Kadernota 2017 is beschreven wordt dit resultaat ingezet om de schuldenlast te verlagen. Bij de jaarrekening 2015 is hiertoe de Reserve Niet-vrij besteedbaar vermogen gevormd. In de Kadernota 2017 (zie VV 7 juli 2016, kenmerk 1256210) heeft de verenigde vergadering besloten voortaan de jaarlijkse storting in de Reserve Niet-vrij besteedbaar vermogen vóóraf te begroten. In de Bestuursrapportage is daarom deze storting in de begroting verwerkt, zodat de reserve wordt aangevuld met € 16,8 miljoen en het exploitatiesaldo op € 0 uitkomt.

In de Kadernota 2017 zijn mutaties verwerkt die voor een deel ook al van toepassing zijn in 2016. Dit heeft betrekking op hogere belastinginkomsten, vrijval rente Egalisatiereserve renteomslag, vervallen kosten grondwater-onttrekking Delft Noord, lagere indices PPS contract en kosten OAS, voor een totaal bedrag van € 3,2 miljoen. Het bedrag wordt aanvullend gestort in de Reserve Niet-vrij besteedbaar vermogen. € 1,3 miljoen komt extra beschikbaar als gevolg van de herfinanciering PPS en wordt gestort in de Reserve Tariefdemping zuiveringsheffing. Het begroot resultaat 2016 blijft hiermee € 0 (zie VV 22 september 2016, kenmerk 1274968).

Als gevolg van nieuwe ontwikkelingen na de Burap 2016 neemt het verwachtte exploitatieresultaat 2016 toe met € 1,1 miljoen naar in totaal € 4,8 miljoen (prognose Burap 2016 € 3,7 miljoen). De ontwikkelingen betreffen lagere personeelskosten (indexering bezoldiging, pensioen, reis-, studie- en frictiekosten) en een extra meevaller bij oninbaarheid (kwijtschelding zuiveringsheffing). Over de bestemming van deze toename in het resultaat zal eerst bij de Jaarrekening 2016 een besluit worden genomen, zodat het uiteindelijke resultaat € 0 bedraagt.

P&C product (bedragen * € 1 miljoen)	Verwacht resultaat 2016	Voordelig / Nadelig
Verwacht resultaat begroting 2016	- 16,8	Voordelig
Naar Reserve Niet-vrij besteedbaar vermogen	16,8	
Bijstellingen Kadernota 2017	- 3,2	Voordelig
Naar Reserve Niet-vrij besteedbaar vermogen	3,2	
Herfinanciering PPS	- 1,3	Voordelig
Naar Reserve Tariefdemping zuiveringsheffing	1,3	
Saldo bijgestelde begroting 2016	0,0	
Prognose Burap 2016	- 3,7	Voordelig
Bijstelling prognose Najaarsbrief 2016	- 1,1	Voordelig
Bij jaarrekening 2016 te bestemmen resultaat	4,8	
Verwacht resultaat 2016	0,0	

Investeringen

Het investeringsvolume voor 2016 zal naar verwachting uitkomen op € 40,8 miljoen en is lager dan bij de Burap 2016 verwacht (€ 44,9 miljoen). Deze reductie in 2016 houdt verband met het doorschuiven van activiteiten gepland in 2016 naar 2017. Bij het programma Watersysteem betreft het met name de investeringen in gemaal Akkerdijkse polder en bij programma Bestuur, organisatie en instrumenten het doorschuiven van investeringen in de nieuwe huisvesting.

Onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van het verloop van het investeringsvolume per programma vanaf de oorspronkelijke begroting tot en met de Najaarsbrief.

Investeringen per programma (bedragen * € 1 miljoen)	Geprogrammeerde investeringen begroting 2016	Geraamde investeringen Burap	Geraamde investeringen Najaarsbrief
Klimaatadaptatie, veiligheid en stedelijk waterbeheer	23,0	21,0	20,7
Gezond, schoon en zoet water	1,0	1,5	1,5
Watersysteem	9,1	8,1	7,0
Afvalwaterketen en zuiveren	0,7	0,4	0,5
Financiën, duurzaamheid en innovatie	0,5	0,1	0,1
Bestuur, organisatie en instrumenten	13,6	13,9	11,0
Totaal	47,9	44,9	40,8

Kwijtschelding zuiveringsheffing

In 2016 komen huishoudens met een inkomen op bijstandsniveau nog maar in aanmerking voor 50% kwijtschelding van de aanslag voor de zuiveringsheffing. In de begroting 2016 is rekening gehouden met extra oninbaarheid als gevolg van het (gedeeltelijk) vervallen van de kwijtschelding.
Ten opzichte van de Burap zal het bedrag dat wij kunnen innen nog wat hoger uitvallen. Bij de rekening 2016 kan het totale effect worden gemeld, aangezien het inningsproces nog gaande is.

De structurele bijstellingen die reeds bij de Burap bekend waren, zijn in de begroting 2017 verwerkt.

Hoogachtend,

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart

de Dijkgraaf,

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van
Delfland

Aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
1275412
DATUM D&H VERGADERING
8 november 2016
DELFT

ONDERWERP
Stand van zaken project huisvestingsplan Gemeenlandshuis

Geachte leden,

In onze brief van 12 april 2016 hebben wij u geïnformeerd over de stand van zaken van het project Huisvesting Gemeenlandshuis.
Met deze brief informeren wij u over de huidige stand van zaken.

Inleiding
Doel van het huisvestingplan GMLH is te komen tot een toekomstbestendige huisvesting. Het huisvestingsplan GMLH is er op gericht om het aantal huisvestingslocaties van Delfland terug te brengen tot twee. De volgende kredieten zijn door uw verenigde vergadering beschikbaar gesteld:

Investering	**Kosten**
Verbouwing GMLH	€ 18.800.000,00
Inrichten buitenterrein	€ 1.000.000,00
WKO (inclusief Smartpolder)	€ 650.980,00

De volgende kosten behoren tot het totale investeringsplan:
- ICT-kosten (zoals bekabeling, koeling van de serverruimten): € 550.000,00;
  Ruimte gevonden door reeds geplande investeringen te herplannen;
- Meubilair en overige losse inrichting: € 1.100.000,00;
  Ruimte gevonden door reeds geplande exploitatieuitgaven te herplannen.

Algemene voortgang project Huisvestingplan GMLH
Op 30 maart 2016 heeft formele overdracht van de bouwlocatie plaats gevonden aan Koninklijke Woudenberg Ameide BV (KWA). Sinds dat moment zijn de werkzaamheden in volle gang.
Als eerste zijn de afscheidingen in de panden aangebracht om de historische delen en elementen te beschermen. Vervolgens zijn de asbestresten verwijderd die bij het voorafgaand onderzoek zijn aangetroffen. Daarmee zijn drie weken van de planning gemoeid geweest, die elders in het traject ingelopen moeten worden. Vervolgens is de ontmanteling begonnen van het gebouw. Daarbij hebben zich onvoorziene posten aangediend, waaronder aangetaste lateien boven de raampartijen van gebouw A, lekkage bij de kap in de buurt van het Torentje en noodzakelijke versteviging van de vloer van het oud archief. Wij sturen strak op de uitvoering om zoveel mogelijk onvoorziene posten terug te dringen in het bestek. De uiteindelijke meerkosten voor de onvoorziene posten worden gefinancierd uit het budget voor onvoorziene kosten (5% van de aanneemsom).

Intussen is de fundering voor de uitbouw bij de entree volgens plan gelegd, zijn de daken van gebouw A vernieuwd en zijn de vernieuwde schoorstenen geplaatst. De behandeling van de buitengevel van het gehele A-gebouw is onder handen. Aan de binnenzijde van het pand wordt momenteel de installatietechniek aangebracht en de bekabeling aangelegd.
Voor de losse inrichting van het pand is een leverancier geselecteerd. Deze zal de mogelijkheden van meubilair en materiaalkeuze binnenkort presenteren, zodat tijdig de levering kan worden ingepland.
Als gevolg van de asbestverwijdering en de overige onvoorziene posten staat de planning voor de oplevering van het verbouwde pand onder druk. Desondanks blijft de opleverdatum van 31 mei 2017 gehandhaafd, inclusief het buitenterrein.

Warmte-Koude Opslag
De realisatie van de WKO is onderdeel van de verbouwing van het Gemeenlandshuis en is opgenomen in de realisatieovereenkomst met KWA. Voor de warmte-koudeopslag is het benodigde grondwerk uitgevoerd, zodat afbouw en aansluiting kan plaats vinden binnen het schema van de overige werkzaamheden.

Inrichting buitenterrein GMLH
Op grond van het door uw verenigde vergadering op 17 december 2015 beschikbaar gestelde krediet van € 1 miljoen, is de inrichting van het buitenterrein opgenomen in de realisatieovereenkomst met KWA. Een eerste uitwerking van de met uw verenigde vergadering overeengekomen ontwerpprincipes is opgesteld en als bijlage bij deze brief gevoegd.
In het ontwerp is meegenomen dat de stenen elementen van het Pauwenhuis (fundamenten en wanden) behouden dienen te blijven en is daaraan door de architect een nieuwe invulling gegeven.

Totale kosten
De totale kosten van de realisatieovereenkomst, waarin begrepen de inrichting van het buitenterrein en de WKO, blijven binnen de kaders van het totale taakstellend budget dat door de verenigde vergadering beschikbaar is gesteld. Tot 1 oktober is in het boekjaar 2016 een bedrag van € 5,2 miljoen uitgegeven. Inclusief de voorafgaande jaren is nu een totaalbedrag van € 6,9 miljoen uitgegeven. De actuele prognose van het totale investeringsbedrag voor 2016 is verwerkt in de Najaarsbrief.

De kosten voor de financiering van de bouwkosten, de uitgaven voor de ICT en de uitgaven voor de losse inrichting blijven binnen de daarvoor beschikbare ruimte in de bestaande exploitatiebegroting van Delfland.

De opbrengst van de verkoop van het Haakpand en de locatie Kijkduin wordt benut voor nadere voorstellen met betrekking tot de aanpassing van de locatie Vlaardingen. Het resterende bedrag wordt gereserveerd ten behoeve van de sloop van het Pauwhuis, de inrichting van het buitenterrein en de afboeking van vervallen activa.
Voor de verkoop van de locatie Kijkduin wordt momenteel op grond van verkennend overleg met de gemeente Den Haag een plan van aanpak opgesteld.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris, de Dijkgraaf,

mr.drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

Bijlage: - Fotoreportage van de voortgang van de werkzaamheden
- Plattegrond met vlekaanduiding bestuur en fractiekamers

Verbouwing Gemeenlandshuis juli 2016

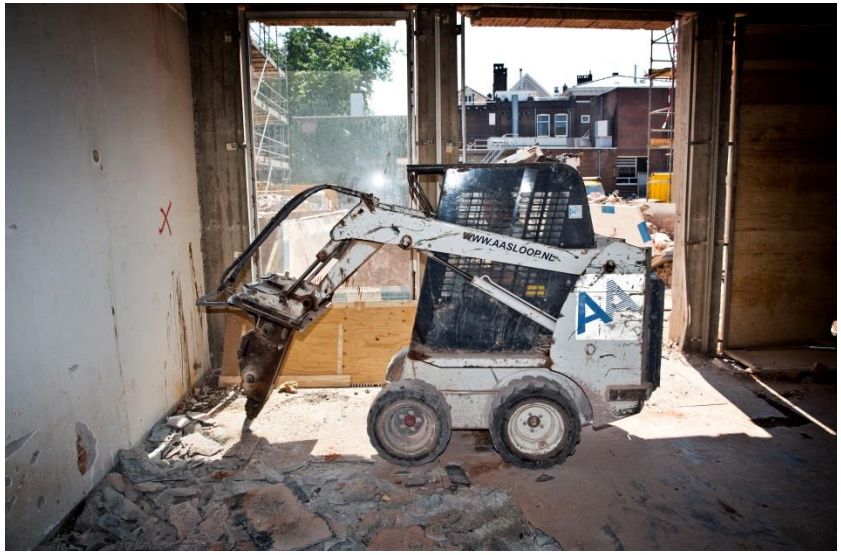
WWW.AASLOOP.NL

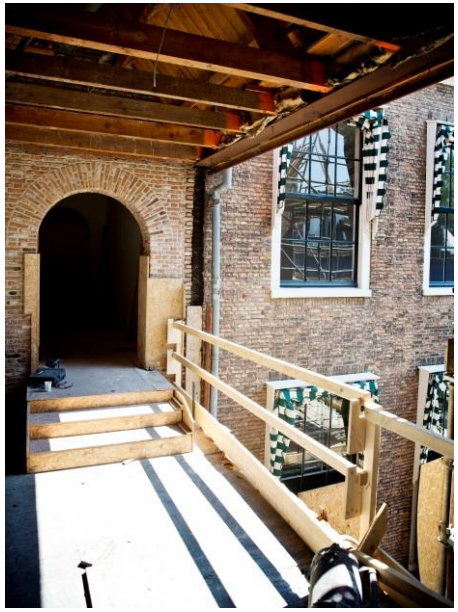

Verbouwing Gemeenlandshuis oktober 2016

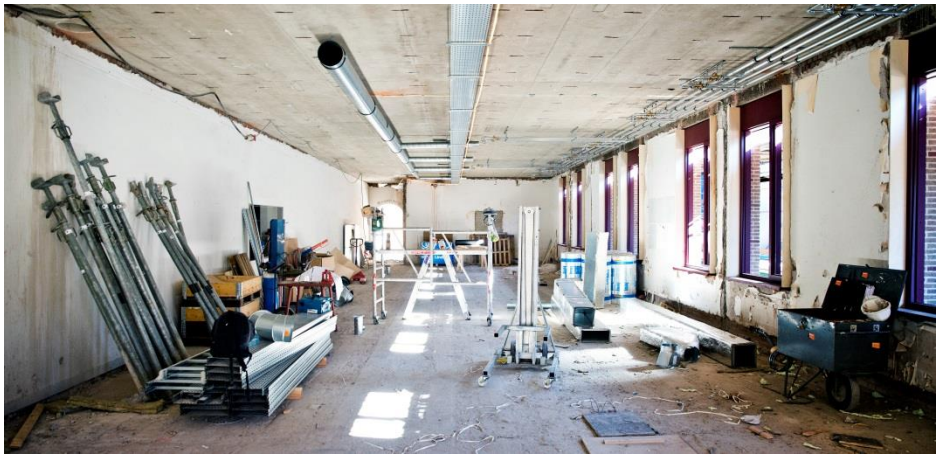

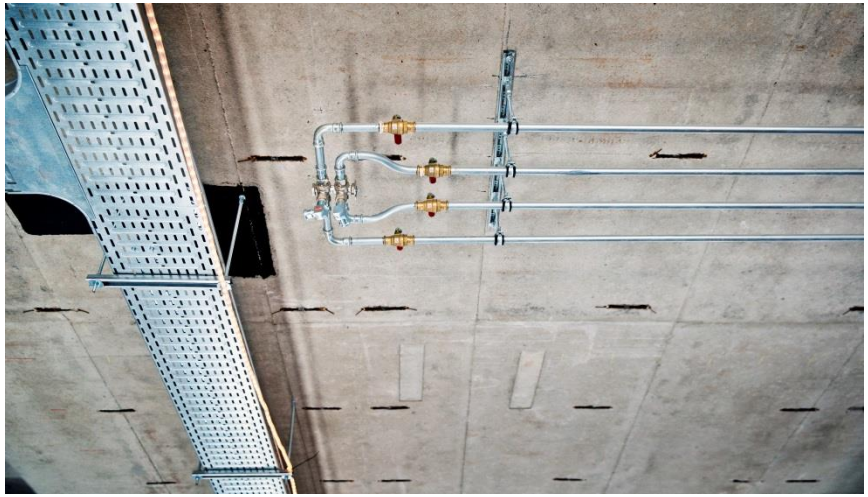

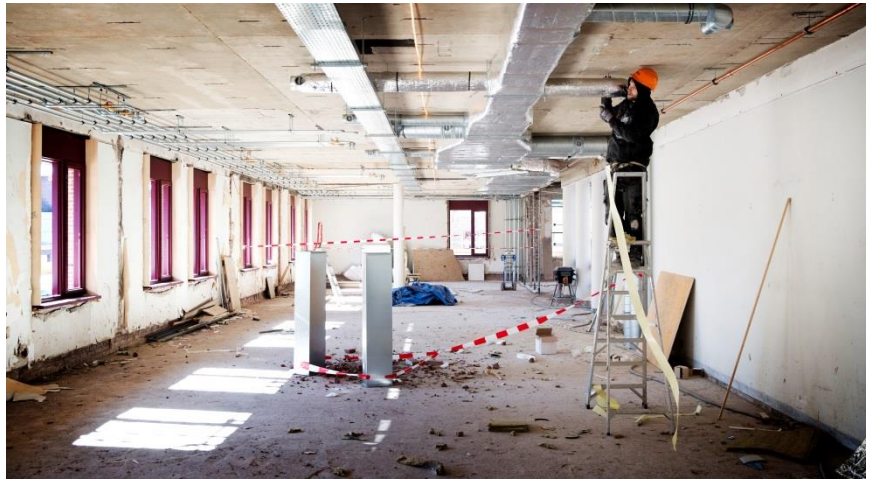

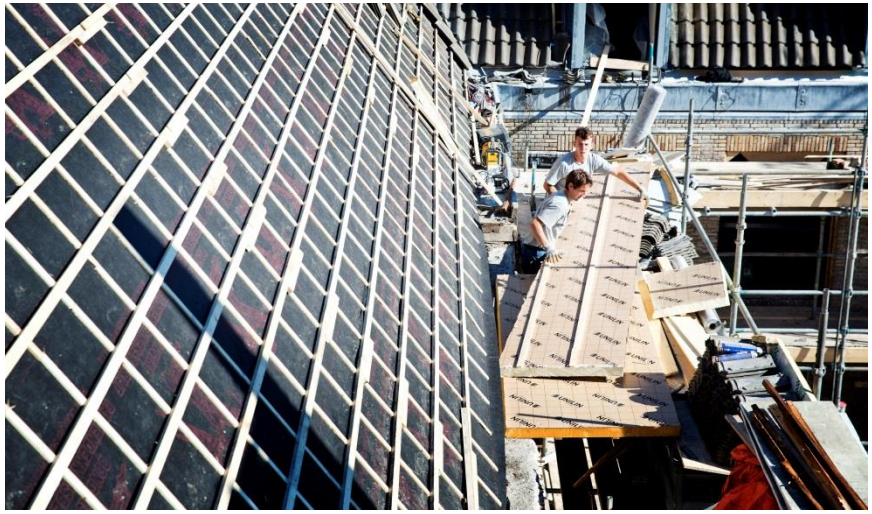

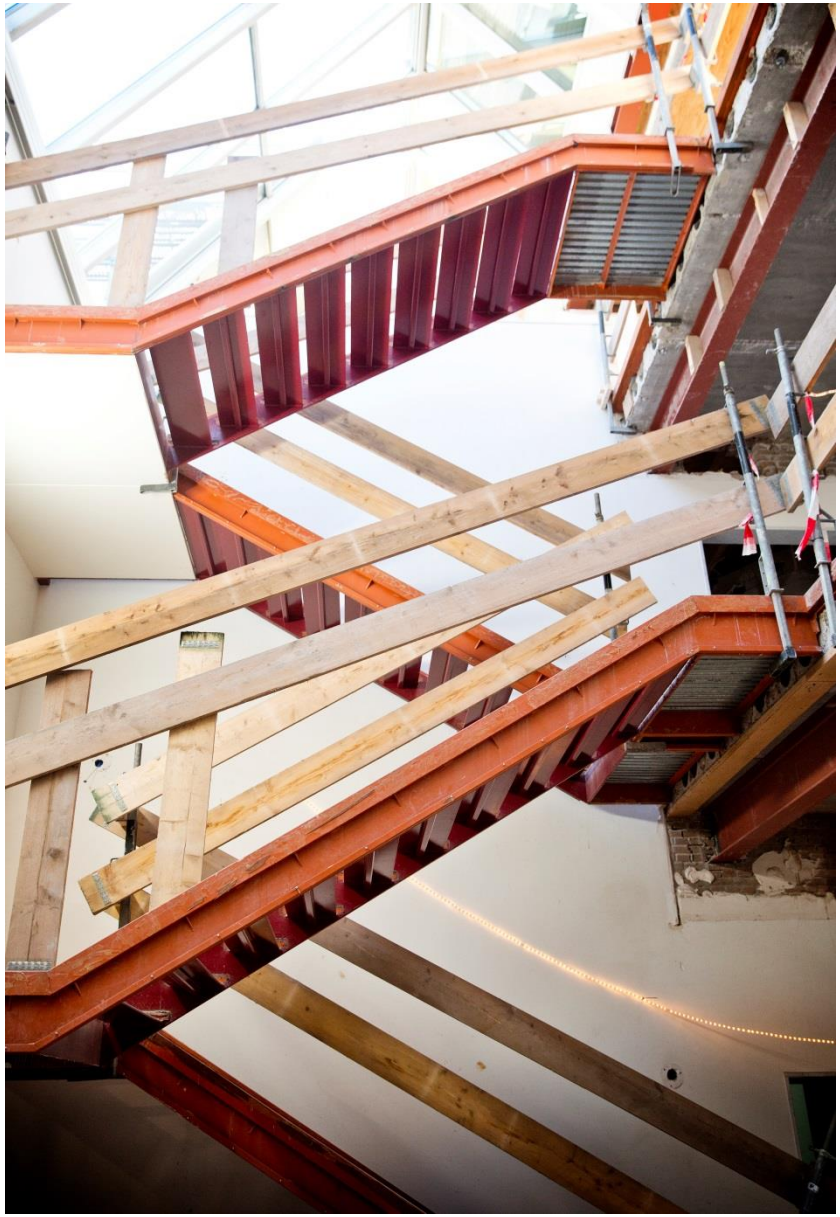

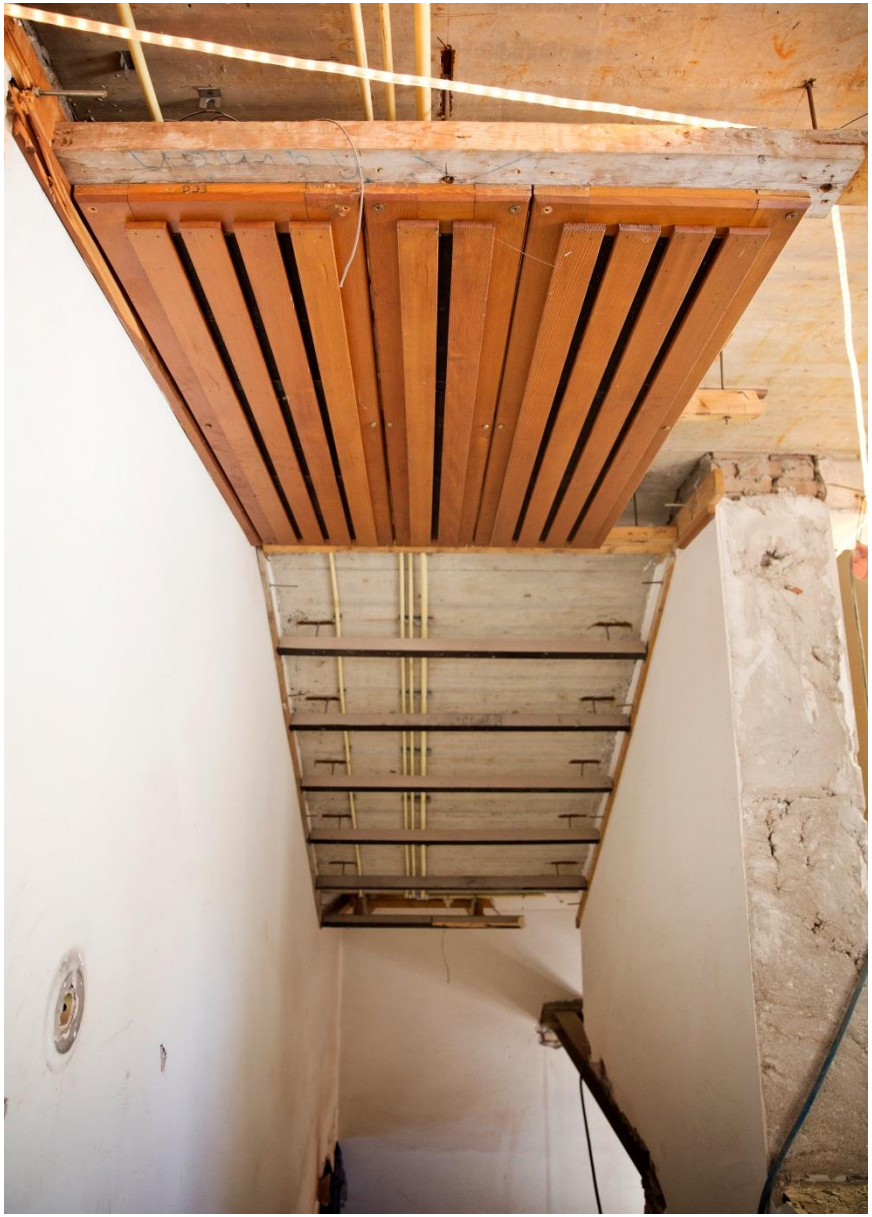

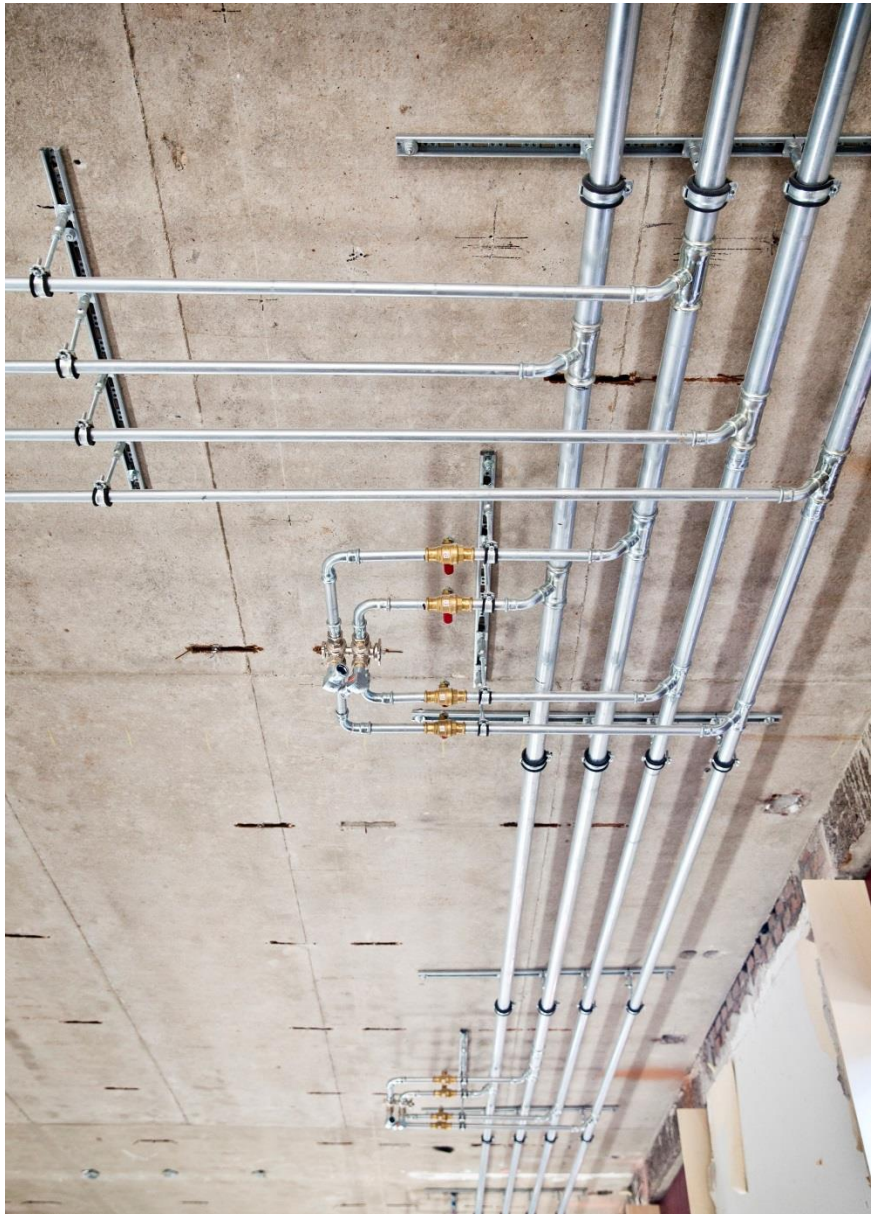

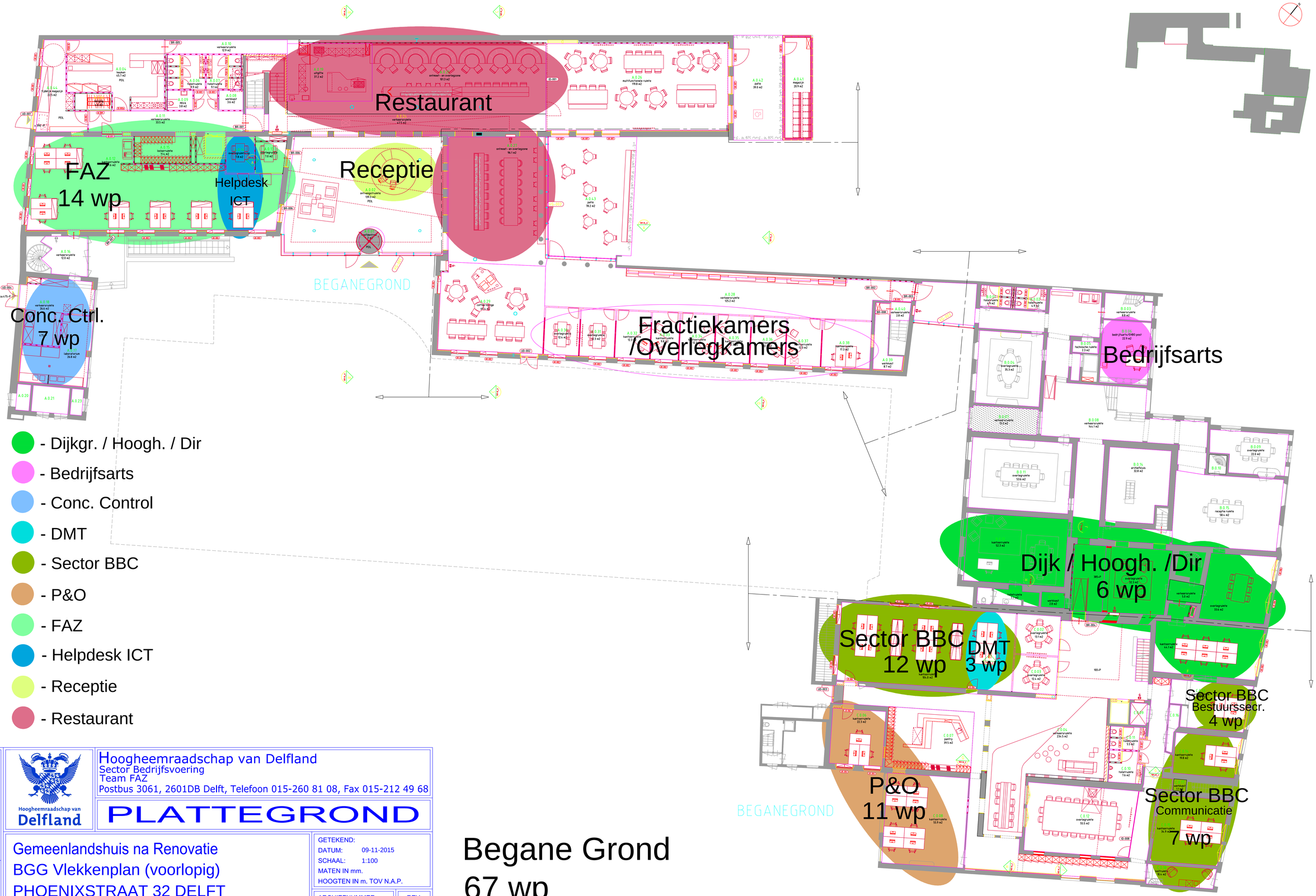

- Dijkgr. / Hoogh. / Dir
- Bedrijfsarts
- Conc. Control
- DMT
- Sector BBC
- P&O
- FAZ
- Helpdesk ICT
- Receptie
- Restaurant

Hoogheemraadschap van Delfland
Sector Bedrijfsvoering
Team FAZ
Postbus 3061, 2601DB Delft, Telefoon 015-260 81 08, Fax 015-212 49 68

PLATTEGROND

Gemeenlandshuis na Renovatie
BGG Vlekkenplan (voorlopig)
PHOENIXSTRAAT 32 DELFT

GETEKEND:
DATUM: 09-11-2015
SCHAAL: 1:100
MATEN IN mm.
HOOGTEN IN m. TOV N.A.P.

ARCHIEFNUMMER:
REV:

PROJECT:
FILENAAM:

OMS:
DD:
REV:

Begane Grond
67 wp

2.a. Bijvoegsel bij plattegrond met vlekaanduiding bestuur en fractiekamers

Hoogheemraadschap van Delfland

Uittreksel uit Globaal Functioneel en Ruimtelijk Programma van Eisen Hoogheemraadschap van Delfland; goedgekeurd door de secretaris-directeur op 18 maart 2015
Gemeenlandshuis, Delft

1.2 Uitgangspunten voor dit globale programma van eisen

In dit globale PvE wordt omschreven hoe Delfland de kantoorpanden aan de Phoenixstraat in Delft, gebouw A tot en met C[1] in de nabije toekomst wil gaan gebruiken.

Uitgangspunten voor dit PvE zijn in de eerste plaats de uitgangspunten zoals die zijn gesteld in de Huisvestingsstrategie Delfland 2020, waarmee de verenigde vergadering op 29 november 2012 heeft ingestemd. Te weten:

- Delfland gaat terug van 5 naar 2 eigendomslocaties (de huurpanden en het pand in Kijkduin worden afgestoten, respectievelijk verkocht).
- Delfland gaat niet voor nieuwbouw maar blijft gebruik maken van de bestaande panden.
- Delfland voert de Delflandse manier van werken in. Dit is de invulling die Delfland geeft aan de afspraken die zijn gemaakt in de CAO voor de Waterschappen 2012-2013 voor tijd- en plaats onafhankelijk werken.

Doel van dit alles is bezuinigen op de bedrijfsvoering (minder vierkante meters) en efficiënter gebruik van de ruimte. Daarnaast moet de huisvesting toekomstbestendig zijn, een stimulans zijn voor de onderlinge samenwerking en bijdragen aan een inspirerende werkomgeving.

In de verdere uitwerking van dit PvE zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het te huisvesten aantal eigen medewerkers in de Phoenixstraat is 414, dit zijn de medewerkers van de Phoenixstraat, die van Delftechpark, Kijkduin en van OWB in Vlaardingen. Zij gaan werkplek delen met een gemiddelde deelfactor van 0,7 werkplek[2] per medewerker.
  Omdat de sector Waterbeheer veel buitenmedewerkers heeft deelt men daar gemiddeld meer: 0,61 werkplek per medewerker.
- Naast de medewerkers is het dagelijks bestuur dat bestaat uit 6 personen gehuisvest in het Gemeenlandshuis. Zij gaan ook werkplek delen met 0,7[2].
- En als laatste moeten er plekken zijn voor de ingehuurde medewerkers. Dit zijn er circa 60. Hiervoor worden 20 plekken gemaakt; werkplek delen met 0,33.

[1] Gebouwdeel D, Haakpand, is afgestoten.

In Gemeenlandhuis:		
Medewerkers excl. Waterbeheer	290	
Dagelijks bestuur	6	
	296	
Werplek deelfactor	0,7	[2]
Benodigde werkplekken	208	
Medwerkers Waterbeheer	124	
Werkplekdeelfactor gemiddeld	0,61	(veel buitenmdw)
Benodigde werkplekken	75	
Totaal benodigde wkplk voor mdw	283	
Ingehuurde medewerkers	60	
Werkplekdeelfactor	0,33	
Werkplekken voor ingehuurden	20	
Totaal benodigde wkplk	**303**	

- Gezien de gemeten gemiddelde bezettingsgraad van 40% met een piek van 65% moet het aantal werkplekken zoals bovenstaand berekend voldoende zijn.

- De ICT is op het moment van de heringebruikname van het Gemeenlandshuis gereed om tijd- en plaatsonafhankelijk te kunnen werken.
- Het Oud archief in het Gemeenlandshuis blijft op zijn huidige plek.
- Ruimtes zullen zoveel mogelijk multifunctioneel inzetbaar worden.
- Door extra aandacht te geven aan het binnenklimaat en de akoestiek kunnen diverse ruimten multifunctioneel gebruikt worden.
- De werkruimten etc. dienen te voldoen aan de Cao-afspraken en ARBO-eisen.
- Met betrekking tot duurzaamheid wordt als uitgangspunt gehanteerd dat dit een milieurendement moet opleveren.
- Het parkeerbeleid en de bereikbaarheid vallen buiten de scope van dit PvE. Maar moeten wel helder zijn bij heringebruikname.
- De herinrichting van kelders (exclusief het deel voor de kledinglockers en douches), parkeergarage en de tuinen vallen buiten de scope van dit PvE. Er komen geen extra investeringen in parkeren.
- Het Haakpand is verkocht. De afscheiding van het Haakpand van de huidige panden valt buiten de scope van dit PvE.
- Dit PvE is geen omschrijving van het benodigde meubilair. Voor het meubilair dienen in een later stadium de exacte eisen omschreven te worden.

[2] Het vlekkenplan gaat uit van een gemiddelde werkpleknorm van 0,6. Dit wijkt af van het PvE (0,7), vanwege de uitbreiding van het aantal medewerkers op grond van de Kadernota 2017.

Hoogheemraadschap van
Delfland

Aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
1278123

DATUM D&H VERGADERING
22 november 2016

Delft

ONDERWERP
Evaluatie calamiteit wateroverlast

Geachte leden,

Graag willen wij u informeren naar aanleiding van de fase 2 calamiteit van woensdag 22 juni tot vrijdag 24 juni 2016 in verband met hevige onweersbuien en neerslag.

In het calamiteitenhandboek staat voorgeschreven dat er na iedere opschaling van een fase 2 of hoger, het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden het evaluatierapport vaststelt. Tevens wordt een korte evaluatie ter kennisname aan de VV gestuurd.

Het college heeft op 22 november 2016 het evaluatierapport vastgesteld.
Het doel van deze evaluatie is om de belangrijkste leerpunten uit de calamiteit te borgen.

Naar aanleiding van deze calamiteit worden de volgende 2 punten onderzocht.

Schonen van sloten:
Het regelmatig schonen van sloten blijkt een probleem te zijn. Er wordt onderzoek gedaan binnen de organisatie hoe er vroeg in het seizoen geschoond kan worden in relatie tot de ecologische richtlijnen.

Te krap bemeten duiker Harnaschpolder:
Wat opviel was dat er al snel een mobiele pomp naar de duiker in Lookwatering (boezem) moest worden gebracht vanwege de hoeveelheid water dat het nieuwe gemaal (Harnaschpolder) op de boezem zet. Er wordt onderzoek gedaan naar de situatie rondom de krappe duiker en op welke wijze dit knelpunt kan worden verholpen.

Een ander evaluatiepunt wat naar aanleiding van deze calamiteit naar voren is gekomen en wat in het project Herziening Calamiteitenorganisatie al is meegenomen, betreft de rol van het Klant Contact Centrum (KCC)

Ontwikkeling KCC+ ten behoeve van calamiteitenorganisatie:
In de nieuwe calamiteitenorganisatie is het 'KCC+' ontwikkeld. Het KCC+ betreft het huidige KCC uitgebreid met medewerkers die ervaring hebben in het werken met het zaaksysteem en ervaring hebben in de sector waterbeheer om burgers zo adequaat mogelijk te woord te staan en om alle gegevens die tijdens een calamiteit binnen komen te bundelen tot bruikbare informatie ten behoeve van de calamiteitenorganisatie.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris, de Dijkgraaf, loco,

mr.drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A. Houtzager

agendapunt 07.04
1281792

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

RBG - RAPPORTAGE PRESTATIECONTRACT 3E KWARTAAL 2016

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
Kennis te nemen van de rapportage van de Regionale Belasting Groep.

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Hoogheemraadschap van Delfland

RBG - Rapportage prestatiecontract 3e kwartaal 2016

1. Probleemstelling - context

In het prestatiecontract dat Delfland met de uitvoeringsorganisatie is overeengekomen is opgenomen dat RBG ieder kwartaal verslag doet van de voortgang van de dienstverlening. Bijgevoegd vindt u ter kennisname de verantwoording tot en met het derde kwartaal 2016 met de stand van zaken met betrekking tot de belastingopbrengsten en het project "afschaffing kwijtschelding zuiveringsheffing Delfland". In aanvulling op de RBG rapportage is een door Delfland zelf opgesteld dashboard toegevoegd.

2. Beoogd effect

Inzicht verstrekken in de prestaties van RBG en in de stand van zaken met betrekking tot de belastingopbrengsten en de kwijtschelding zuiveringsheffing.

3. Kernboodschap

Het bijgevoegde dashboard geeft kernachtig inzicht in de kwaliteit van de dienstverlening van RBG. De belastingopbrengsten lopen nog steeds voor op planning. De projectkosten van het project "afschaffing kwijtschelding zuiveringsheffing Delfland blijft naar verwachting 5% binnen het daarvoor beschikbaar gestelde budget.

4. Historie - eerdere besluitvorming

N.v.t.

5. Regelgeving en Beleid

N.v.t.

6. Financiën

De belastingopbrengsten lopen nog steeds voor op planning. De projectkosten van het project "afschaffing kwijtschelding zuiveringsheffing Delfland blijft naar verwachting 5% binnen het daarvoor beschikbaar gestelde budget.

7. Duurzaamheid

N.v.t.

8. Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

9. OR/GO

N.v.t.

10. Risico- en beheersmaatregelen

N.v.t.

11. Communicatie (in- en extern)

N.v.t.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

N.v.t.

13. Bevoegd orgaan

N.v.t.

14. Toelichting

N.v.t.

15. Bijlagen

1. RBG Rapportage Prestatieovereenkomst 3e kwartaal 2016
2. Dashboard RBG 3e kwartaal 2016

REGIONALE BELASTING GROEP

Rapportage Prestatieovereenkomst

3e kwartaal 2016

Inleiding
Hierbij treft u de derde kwartaalrapportage RBG over 2016 ten behoeve van de deelnemers aan. In de bijlagen wordt gerapporteerd over de opbrengsten, zoals afgesproken in het prestatiecontract. De verantwoording van de belastingopbrengsten zijn in bijlage 1 opgenomen. In bijlage 2 staat het liquiditeitsoverzicht en in bijlage 3 wordt gerapporteerd over het project "afschaffing kwijtschelding zuiveringsheffing Delfland".

3.1 Advisering inzake belastingverordeningen en het fiscale beleid

Wetsvoorstel afschaffing precario nutsnetwerken
De minister heeft het wetsvoorstel naar de 2e Kamer gezonden. Met dat voorstel wordt de precario op nutsnetwerken afgeschaft per 1 januari 2017. In het wetsvoorstel is een overgangsregeling opgenomen. De overgangsregeling houdt in dat gemeenten waar in 2015 precariobelasting werd geheven voor nutsnetwerken en waar op 10 februari 2016 een verordening gold, de belasting nog 10 jaar mogen heffen met het tarief dat op 10 februari 2016 gold. De eis dat er in 2015 al precario geheven moet zijn om in aanmerking te komen voor de overgangstermijn van 10 jaar, gaat verder dan het door ministerie van BZK eerder ingenomen standpunt dat er op 1 januari 2016 een geldende verordening moet zijn.

Hervorming belastinggebied
Gemeentelijke belastingen(rapport Rinnooij Kan)
In de vorige kwartaalrapportage is aangegeven dat het huidige kabinet in een brief aan de Tweede Kamer een aantal suggesties heeft gegeven over een hervorming van het lokaal belastinggebied. Het kabinet is voorstander van een verschuiving van Rijks- naar gemeentebelastingen, maar geeft aan dat een volgend kabinet daar mee aan de slag moet gaan. Het streven is gericht op bespreking tijdens de kabinetsformatie 2017 en invoering in 2019.

Openbaarheid WOZ-waarde (LV WOZ) van woningen per 1 oktober 2016
Het loket voor openbare WOZ-waarden is een internetsite genaamd "WOZ-waardeloket", waar, met ingang van 1 oktober 2016, iedereen WOZ-waarden van woningen kan raadplegen. Raadplegen kan alleen bij woningen en is kosteloos. Van de deelnemers van de RBG is Vlaardingen (per 1 oktober) en Schiedam (medio oktober) aangesloten. De aansluiting van Delft staat voor medio november gepland. Op 1 oktober was ongeveer 25% van de gemeenten aangesloten op de LV WOZ.

Wijziging artikelen 25 en 26 Invorderingswet
Als onderdeel van het pakket Belastingplan 2017 is de Fiscale vereenvoudigingswet 2017 bij de Tweede Kamer ingediend. Deze wet regelt o.a. het stroomlijnen van het invorderingsregime voor belastingen en toeslagen. Hiervoor is een wijziging van de Invorderingswet opgenomen, waarbij het verlenen van uitstel van betaling en het beslissen op een kwijtscheldingsverzoek gebeurt bij voor bezwaar vatbare beschikking. Tegen een beslissing op een kwijtscheldingsverzoek is dan geen administratief beroep meer mogelijk. Daarvoor in de plaats komt een bezwaarprocedure bij de invorderingsambtenaar en een beroepsprocedure bij de belastingrechter. Deze regeling zal voor de RBG een stijging van de kosten beteken en een toename van de doorlooptijd van bezwaarschriften. Het streven is erop gericht deze wijzigingen met ingang van 1 januari 2019 in werking te laten treden. Wij zullen de in de kadernota ten behoeve van de begroting 2019 de consequenties van de wijziging inzichtelijk maken.

WOB en Dwangsom per 1 oktober 2016
Per 1 oktober geldt de dwangsomregeling niet langer voor WOB-verzoeken. Dat betekent dat er bij een gemeente of samenwerkingsverband na 1 oktober geen dwangsommen meer kunnen worden geïnd (verbeuren van dwangsommen).

Rioolheffing: initiatief wetsvoorstel van het kamerlid Veldman
Hoofdlijn van dit initiatief wetsvoorstel is dat de rioolheffing alleen nog maar mag worden geheven van de gebruiker en dat gemeenten worden verplicht om minstens 80% van de kosten via deze heffing te verhalen. De VNG heeft uiterst kritisch hierop gereageerd. In grote lijnen komt de VNG-reactie er op neer dat het afschaffen van het eigenarendeel in een aantal gemeenten leidt tot lastenverschuivingen van eigenaren naar gebruikers. Daarnaast is sprake van lastenverzwaring, omdat huurders met een inkomen op bijstandsniveau in aanmerking komen voor kwijtschelding. De rekening voor de rioolkosten moet dus door minder mensen worden opgebracht. Het wetsvoorstel is medio september 2016 bij de Tweede Kamer ingediend.

Uitspraak Hoge Raad over vrijstelling voor waterverdedigingswerken
Volgens Hof Den Haag is de WOZ-vrijstelling voor waterverdedigingswerken ook van toepassing op percelen in particuliere eigendom. De Hoge Raad heeft dit oordeel eerder dit jaar bevestigd. Het gevolg is dat ook particulieren met een woning op een dijk of ander waterverdedigingswerk aanspraak kunnen maken op de waarderingsvrijstelling. Voor gemeenten en samenwerkingsverbanden met een groot aantal op en/of aan een dijk gebouwde WOZ-objecten kan deze uitspraak grote consequenties hebben voor de uitvoering. Voor de deelnemende gemeentes van de RBG worden de gevolgen nog nader uitgezocht. In een volgende rapportage wordt hierop teruggekomen.

Nieuwe begrotingsregels BBV
Door de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn vanaf de begroting 2017 nieuwe begrotingsregels van kracht. De nieuwe regels hebben ook invloed op de kostenonderbouwing van gemeentelijke heffingen.

De belangrijkste gevolgen:
In de paragraaf lokale heffingen moet per heffing een overzicht staan van de taakvelden waarvan lasten in de heffing zijn meegenomen. Dat geldt wat de legesheffing betreft per hoofdstuk van de tarieventabel. De mate van kostendekkendheid en eventuele kruissubsidies moeten worden vermeld en toegelicht.

Ondersteuning bij wijziging belastingverordeningen
Wij zijn in de afgelopen periode inhoudelijk betrokken geweest bij een aantal onderwerpen: Het hoogheemraadschap van Delfland heeft besloten de legesverordening te wijzigen. Hieraan is onderzoek naar de (fiscaal-)juridische haalbaarheid vooraf gegaan.
Het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard heeft de kostentoe-delingsverordening voor 2017 gewijzigd. Voor de wegenheffing in het gebied van de Krimpenerwaard worden de categorieën ongebouwd en ongebouwd natuur samengevoegd en wordt hiervoor één tarief vastgesteld.
De Unie van Waterschappen heeft de modelverordening zuiveringsheffing van de waterschappen geactualiseerd. Dit heeft zowel bij HHD als bij HHSK geleid tot vragen aan de RBG, hoe hiermee om te gaan.

3.2 Beheren van basisgegevens

Uitvoeringskader:

- Het volledig en juist in stand houden (of laten houden) van de verkregen basisgegevens voor de heffingenadministratie.
- Alle gegevens worden dagelijks verwerkt tenzij de aanlevering door een externe partij met een andere periodiciteit plaats vindt (zoals bv bij de WOZ-gegevens het geval is). In dat geval worden de gegevens met dezelfde periodiciteit verwerkt.
- De bestandaanlevering aan de Belastingdienst en CBS voldoet aan de eisen die de beide instanties daaraan stellen.
- Controle hondenbelasting: in 3 jaar tijd de gehele gemeente

Uitvoering conform kader kan verbeterd worden	

Toelichting verwerking gegevens

Aansluiting Basisregistratie Kadaster (BRK)
Sinds 1 januari 2016 zijn gemeenten en samenwerkingsverbanden voor de levering van kadastrale mutaties afhankelijk van de aansluiting op de (Landelijke) Basisregistratie Kadaster. De gegevens van het Kadaster bevatten nog vaak onvolkomenheden waardoor mutaties niet kunnen worden inlezen of er veel tijd verloren gaan aan het achterhalen van (de effecten van de) onvolkomenheden. Tijdens het Bestuurlijk overleg Wet WOZ van 14 september 2016 heeft de minister van BZK aangegeven dat hij - vanuit zijn verantwoordelijkheid als coördinerend bewindspersoon voor het stelsel van basisregistraties – bij de VNG en KING aandacht zal vragen voor snelle aanpassing van de standaard van het gewijzigde informatiemodel van BRK.

In de rapportage over het tweede kwartaal is gemeld dat de kadastrale mutaties 2016 nog niet waren verwerkt. Omdat, zoals hiervoor aangegeven, de aanlevering vanuit het Kadaster voor problemen zorgden. Voor de gemeenten Delft, Vlaardingen en Schiedam zijn de kadastrale mutaties van belang, omdat de verkoopcijfers worden gebruikt om de WOZ-waarden juist te bepalen. Deze gegevens zijn inmiddels verwerkt tot en met juni. In het vierde kwartaal wordt de rest van de kadastrale mutaties verwerkt.
Voor de overige inliggende gemeente worden de kadastrale mutaties (tbv de watersysteemheffing van de waterschappen) verwerkt in de periode november 2016-april 2017 zodat dit gereed zal zijn voor de eigenarenheffing 2017 die vanaf april 2017 staat gepland.

In een vorige rapportage is gemeld dat bestanden aan de Rijksbelastingdienst niet waren aangeleverd ten gevolge van de werkzaamheden rond de LV WOZ. Inmiddels is dit opgelost en worden bestanden weer tijdig aangeleverd.

Prestatie-indicatoren:

Uitvoering conform prestatie-indicatoren	

1) Het percentage onbestelbaar retour aanslagbiljetten bedraagt maximaal 0,5 procent.
Tot en met het derde kwartaal zijn 975.000 aanslagen verzonden. Het aantal retour ontvangen biljetten bedraagt 4.058. Het percentage onbestelbaar retour is 0,4%.

2) Het oordeel van de waarderingskamer over de uitvoering van de WOZ valt minimaal in de categorie: voldoende.

Conform de afspraken is het oordeel van de Waarderingskamer over de uitvoering van de Wet WOZ voor alle drie de gemeenten minimaal voldoende. De laatste maanden is gewerkt aan het beantwoorden van bezwaarschriften en het werken aan de volgende herwaardering. Het project Harmonisatie WOZ-processen verloopt volgens planning.

3.3 Het verzorgen van de aanslagoplegging

Uitvoeringskader:

- Aanslagoplegging conform een jaarlijks af te spreken planning in het belastingjaar van de op te leggen kohieren. De planning wordt jaarlijks vóór 1 december van het begin van het belastingjaar aan de deelnemers aangeboden. In deze planning worden ook opgenomen de geraamde percentages kwijtschelding en oninbaar als onderdeel van de liquiditeitsplanning voor de deelnemers.
- Aanslagen (gecombineerd) gebruikers/eigenaren voor de gemeente Delft worden in januari opgelegd en voor de gemeenten Vlaardingen en Schiedam in februari.
- Incidentele vorderingen worden per maand opgelegd, met uitzondering van de lijkbezorgingsrechten welke wekelijks worden verwerkt.
- Naheffingsaanslagen parkeren worden wekelijks opgelegd.
- Aangifte toeristenbelasting worden binnen 2 maanden na ontvangst afgewikkeld.

Uitvoering conform kader	

Toelichting:

MijnOverheid

Eind 2015 is de RBG aangesloten op MijnOverheid. Het aantal verstuurde aanslagen via MijnOverheid bedraagt t/m september ca. 182.000 stuks.

Prestatie-indicatoren:

1) Het percentage jaarlijks opgelegde aanslagen aan alle in dat jaar bij de RBG bekende belastingplichtigen bedraagt minimaal 98 procent.

Uitvoering conform prestatie-indicatoren	

Percentage opgelegde aantallen eind derde kwartaal 2016:

Gemeenten:

Soort Heffing	Delft	Schiedam	Vlaardingen
Afvalstoffenheffing	99,9%	99,9%	99,9%
OZB eigenaren	99,9%	99,9%	99,9%
OZB gebruikers	97,3%	98,6%	98,1%
Rioolrecht eigenaren	99,9%	99,5%	99,9%
Rioolrecht gebruikers	99,5%	n.v.t.	98%

Waardebeschikkingen	Delft	Schiedam	Vlaardingen
Beschikking eigenaren	99,8%	99,8%	99,5%
Beschikking gebruikers	99,9%	99,9%	99,9%

Toelichting aanslagoplegging
De aanslagoplegging gemeentelijke belastingen ligt goed op schema.

Toelichting WOZ-beschikkingen (OZB eigenaren en gebruikers)
Naast de jaarlijkse verzending van de WOZ-beschikkingen aan de eigenaren, hebben ook de huurders een WOZ-beschikking gekregen. De huurders zijn in het kader van de aanpassing van het woningwaarderingsstelsel door de RBG geïnformeerd over de waarde.

Waterschappen:

Soort Heffing	HHD	HHSK
WSH eigenaren gebouwd	97,6%	93,9%
WSH eigenaren ongebouwd	32,6%	0,0%
WSH gebruikers	99,3%	99,0%
Zuiveringsheffing woningen	99,4%	99,2%
Zuiveringsheffing bedrijven	90,0%	86,0%
Wegenheffing eigenaren	n.v.t.	74,9%
Wegenheffing gebruikers	n.v.t.	96,6%

Toelichting
In het derde kwartaal zijn voornamelijk de combi-aanslagen voor de eigenaren in beide waterschappen verzonden (exclusief ongebouwd) plus suppletoire kohieren voor voorgaande jaren. Voor twee belastingsoorten, t.w. watersysteemheffing eigenaren ongebouwd en zuiveringsheffing bedrijven zal aanslagoplegging in het vierde kwartaal plaatsvinden. De stand van zaken van beide onderwerpen zijn hierna kort weergegeven.

Ongebouwd
De in de 2de kwartaalrapportage aangekondigde bestandscontroles op de categorie ongebouwd (waaronder natuur en wegen) en het opwerken van deze bestanden op basis van deze controles, heeft in de loop van het jaar een projectmatig karakter gekregen. Op deze wijze is goed inzicht verkregen in de juistheid en volledigheid van het bestand en de wijze waarop de kwaliteit van het bestand geborgd moet worden (doormiddel van werkinstructies, procedures, protocollen, ed.). Deze systematische aanpak vraagt veel capaciteit en tijd, maar geeft een betrouwbaar bestandsbeheer voor nu en in de toekomst. De verwerking van bronbestanden zoals de kadastrale gegevens (BRK, voorheen AKR) en de WOZ-gegevens van de gemeenten (IWB: integraal WOZ-beheer) is cruciaal voor de kwaliteit van het objectenbestand (waarvan de categorie ongebouwd een onderdeel is). In dat opzicht zijn verbeteringen aangebracht aan de inrichting van het belastingpakket en hebben medewerkers gerichte cursussen doorlopen. Het gebruik van kaartmateriaal via de zogenaamde GIS-viewer levert een belangrijke bijdrage aan de bepaling van de categorieën wegen, natuur en overig ongebouwd.
De kwaliteit van de door de gemeenten aangeleverde WOZ-gegevens was in een aantal gevallen onvoldoende. Hopelijk zal daar in de toekomst verbetering komen door de regels die in het kader van de Landelijke Voorzieningen zijn afgesproken over levering en terugmelding.
In het 4de kwartaal zullen de aanslagen 2016 ongebouwd worden opgelegd. Daarmee zal voldaan worden aan de prestatie-eis, dat aan het einde van het jaar minimaal 98% van alle aanslagen moet zijn opgelegd.

Bedrijven
Tot en met het derde kwartaal zijn voor de zuiveringsheffing bedrijven een groot deel van de bedrijven opgelegd, vertaald in opbrengst circa 87%. In het kader van de bestandsoptimalisatie niet-woningen (bedrijven) wordt in het 4e kwartaal een koppeling ingericht om op geautomatiseerde wijze wekelijks de mutaties van de Kamer van Koophandel te kunnen verwerken. Op deze wijze kunnen we het project op een goede en efficiënte wijze gaan afronden. Bij deze aansluiting wordt in de eerste fase een groot aantal mutaties verwacht, dat vooral voor het proces zuiveringsheffing bedrijven de nodige werkzaamheden zal geven.

2) Binnen de wettelijke termijn (thans 3 jaar) na het ontstaan van de belastingplicht of het einde van het tijdvak zijn alle aanslagen definitief opgelegd.

Uitvoering conform kader	

Bedrijven
In 2016 wordt de regeling over 2013 volledig afgerond. Bedrijfsaanslagen worden veelal achteraf (na afloop belastingjaar) geregeld op grond van aangiften, heffingsadviezen en waterbankgegevens (waterverbruik opgave nutsbedrijven). Over 2014 en 2015 is aan 97% van het aantal bedrijfsruimten een aanslag opgelegd. Over 2016 is tot en met september voor Delfland 90% en voor Schieland en de Krimpenerwaard 86% van het aantal bedrijfsruimten opgelegd. In het vierde kwartaal zullen beide percentages oplopen.

Stand van regeling zuiveringsheffing oude jaren
De RBG heeft tot eind 2016 om de aanslagen over het belastingjaar 2013 volledig af te ronden. In 2017 moeten de definitieve aanslagen over 2014 zijn opgelegd. Het streven is om met de regeling 2014 direct ook 2015 te regelen. Dit vraagt ook van de deelnemende waterschappen een verkorting van doorlooptijd voor het aanleveren van heffingsadviezen voor meetbedrijven. Het verkorten van de administratieve procedure draagt ook bij aan het tijdig signaleren van trends in het financieel meerjarenperspectief.

<u>Afloop transitorische post zuiveringsheffing bedrijven uit belastingverantwoording 2015:</u>

	Stand 1-1-2016	Opgelegd t/m sept	In %	Nog op te leggen Per 1-10-2016
HHSK	€ 1.733.000	€ 849.713	49 %	€ 883.287
HHD	€ 4.646.500	€ 1.489.920	33%	€ 3.156.580
totaal	€ 6.379.500	€ 2.339.633	37%	€ 4.039.867

Het grootste deel van deze transitorische post betreft de definitieve regeling voor de aanslagen van het belastingjaar 2015. Wij zullen in de eindrapportage over 2016 specifiek rapporteren over de stand van zaken in de regeling voor het jaar 2015. Wij merken hierbij op dat in het gebied van Delfland als gevolg van de heffingsadviezen van een aantal grote meetbedrijven (o.a. DSM) het aantal v.e.'s neerwaarts is bijgesteld. In het meerjarenperspectief is hierdoor vanaf 2016 het aantal v.e.'s met 7.000 verlaagd tot 310.000 v.e.'s bedrijven.

3.4 Het afdoen van de kwijtscheldingsverzoeken

Uitvoeringskader:

- *Binnen 5 werkdagen na ontvangst van een verzoek om kwijtschelding wordt het informatieformulier aan belastingschuldige gestuurd. Na ontvangst van het ingevuld informatieformulier wordt binnen 5 werkdagen een schriftelijke ontvangstbevestiging verzonden.*

Uitvoering conform kader	

Tot en met het derde kwartaal dienden de klanten een verzoek om kwijtschelding in binnen gemiddeld 1,5 week na ontvangst van het aanslagbiljet. Zij krijgen binnen een week een verzoekformulier. Dit formulier wordt gemiddeld binnen 10 dagen ingeleverd.

Prestatie-indicatoren:

Kwijtschelding in euro's over belastingjaar 2016 t/m 3e kwartaal					
	HHD	HHSK	Delft	Schiedam	Vlaardingen
Begroting	€ 11.170.000	€ 4.927.500	€ 1.533.300	€ 694.000	€ 600.000
Verleend tot en met 3e kwartaal	€ 9.860.000	€ 4.040.000	€ 1.305.000	€ 847.000	€ 765.000
Resteert	€ 1.310.000	€ 887.500	€ 228.300	-€ 153.000	€ -165.000

De verleende kwijtschelding 2016 in de gemeenten Schiedam en Vlaardingen komen grotendeels overeen met het toegewezen bedrag kwijtschelding bij de belastingverantwoording 2015. De bijbehorende begrotingsbedragen dienen nog te worden aangepast in de gemeentelijke begrotingen. De bovenstaande tekorten over 2016 in Schiedam en Vlaardingen zijn in lijn met het vorige jaarrekeningresultaat.

Aantallen toe- en afwijzingen kwijtschelding over belastingjaar 2016 t/m 3e kwartaal							
	Toetsing Inlichtingenbureau	Nieuw ingediende verzoeken		Toetsing na beroep		**Totaal**	
	Toew.	Afw.	Toew.	Afw.	Toew.	**Afw.**	**Toew.**
HHSK	12.624	3.362	8.025	119	190	**3.481**	**20.839**
Delft	1.929	940	2.312	106	114	**1.046**	**4.355**
Schiedam	1.747	716	1.468	65	66	**781**	**3.281**
Vlaardingen	1.416	595	1.430	57	48	**652**	**2.894**
HHD	25.175	8.156	21.649	827	945	**8.983**	**47.769**
Totaal	**42.891**	**13.769**	**34.884**	**1.174**	**1.363**	**14.943**	**79.138**

Toelichting:
Het proces kwijtschelding verloopt conform planning. Door de aanslagoplegging vroeg in het jaar hebben wij de grootste hoeveelheid van verzoeken inmiddels ontvangen. Wat nog ontvangen gaat worden vloeit voort uit de incassowerkzaamheden.

Inlichtingenbureau
Sinds begin 2016 kunnen wij maandelijks nieuw ingediende verzoeken toetsen bij het Inlichtingbureau. Het Inlichtingenbureau geeft dan de zo actueel mogelijke gegevens over het inkomen en vermogen van de verzoeker. Met deze informatie hebben wij extra controlemogelijkheden of de juiste en vooral volledige informatie door de klant is verstrekt.

Voorraad kwijtscheldingsverzoeken belastingjaar 2016	Per 30 september 2016
HHSK	1.770
HHD/Delft	*309*
HHD/Schiedam	*199*
HHD/Vlaardingen	*183*
HHD overige gemeenten	*2.472*
HHD totaal	3.163
Totaal verzoeken	4.933

Toelichting:
De voorraad einde tweede kwartaal was 16.010 verzoeken. Al deze verzoeken zijn in het derde kwartaal behandeld, of de klanten hebben een verzoek om informatie gekregen vanwege een incompleet verzoekschrift.

Oudere Belastingjaren
In het derde kwartaal zijn kwijtscheldingsverzoeken over oudere belastingjaren ingediend en behandeld.

Kwijtschelding in euro's over voorgaande belastingjaren per 30 september 2016					
	HHD	HHSK	Delft	Schiedam	Vlaardingen
Balanspost 31-12- 2015	€ 1.407.500	€ 556.300	€ 134.800	€ 101.000	€ 45.600
Tot en met 3e kwartaal	€ 1.651.000	€ 366.000	€ 137.000	€ 84.000	€ 106.000
Resteert	-€ 243.500	€ 190.300	-€ 2.200	€ 17.000	-€ 50.400

Toelichting
Zodra een verzoek om kwijtschelding over 2016 is ingediend onderzoeken wij of voor betreffende klant oudere belastingjaren nog onbetaald open staan. Indien dat zo is wordt het oudere jaar 'meegenomen' bij de behandeling van het ingediende verzoek. De raming van de balanspost 2015 is vooral bij Delfland en Vlaardingen te laag gebleken.

Voorraad kwijtscheldingsverzoeken voorgaande belastingjaren	Per 30 september 2016
HHD overige gemeenten	773
HHD – Gemeente Delft	86
HHD – Gemeente Schiedam	62
HHD – Gemeente Vlaardingen	46
HHSK	714
Totaal	1.681

1) De binnengekomen kwijtscheldingsaanvragen worden binnen 8 weken na ontvangst afgedaan indien de aanvraag volledig is en wordt binnen 12 weken afgedaan indien nog nadere informatie moet worden verstrekt.

Uitvoering conform kader	

Gemiddelde behandeltermijn over de eerste drie kwartalen 2016	In weken
HHSK	7,2
HHD – Gemeente Delft	6,9
HHD – Gemeente Schiedam	6,7
HHD – Gemeente Vlaardingen	7,3
HHD overige gemeenten	6,2

2) De beroepschriften tegen de afwijzing kwijtschelding worden binnen een termijn van 16 weken na ontvangst afgedaan.

Uitvoering conform kader	

Beroepschriften
De behandeltermijn van de beroepschriften in het derde kwartaal ligt op gemiddeld 9,3 weken.

Afhandeling beroepschriften kwijtschelding alle belastingjaren	3e kwartaal
Voorraad beroepschriften per 30-06-2016	614
Ingekomen in 3e kwartaal 2016	2.221
Afgehandeld in 3e kwartaal 2016	1.419
Voorraad beroepschriften per 30-09-2016	1.416

3) Het toewijzingspercentage naar aanleiding van de beroepschriften kwijtschelding is minder dan 2% van alle kwijtscheldingsverzoeken. Hierbij worden niet de toewijzingen meegerekend, die ontstaan doordat bij eerdere behandeling geen, of onvoldoende informatie is verstrekt door de klant.

Uitvoering conform kader	

Tot en met het derde kwartaal zijn over belastingjaar 2016 94.081 kwijtscheldingsverzoeken behandeld. In dezelfde periode zijn 945 beroepschriften toegewezen:

- 352 omdat de eerdere uitspraak niet correct was
- 593 omdat alsnog de benodigde informatie werd verstrekt.

Het toewijzingspercentage is 0,37%.

3.5 Het afdoen van bezwaar- en verzoekschriften

Prestatie-indicatoren:

1) 95% van alle volledige parkeerbezwaren worden binnen 6 weken na het einde van de bezwaartermijn afgewikkeld.

Uitvoering conform kader	

Tot en met het derde kwartaal hebben we 3.011 bezwaarschriften ontvangen met 6.523 bezwaarregels. In de eerste drie kwartalen van 2015 hadden we 3.384 bezwaren ontvangen.

Deze 3.011 bezwaarschriften zijn op zes na binnen de eerste drie kwartalen beantwoord in gemiddeld 8,5 dagen na ontvangst van het bezwaar. Na het tweede kwartaal was dat gemiddeld 7 dagen.

Hiervan zijn 1.942 bezwaarschriften (deels) gegrond verklaard (64%) en 1.063 bezwaarschriften ongegrond (36%). Tot en met het tweede kwartaal bedroegen deze percentages respectievelijk 59% en 41%.

Van de gemeente Delft ontvangen we regelmatig verzoeken om parkeerbonnen te seponeren. Ontvangen we een dergelijk signaal voordat we de naheffing hebben opgelegd, dan zorgen we ervoor dat deze niet wordt opgelegd. Tot en met het derde kwartaal hebben we dit 289 maal gedaan.

Als de naheffing al is opgelegd, dan trekken we deze ambtshalve in. Tot en met het derde kwartaal hebben we dat 306 maal gedaan.

2) 95% van alle binnengekomen volledige WOZ-bezwaren worden binnen 6 weken na het einde van de bezwaartermijn afgewikkeld.

Uitvoering conform kader	

Gemeente Delft
Voor 2016, waarde peildatum 01-01-2015, zijn, tot en met het derde kwartaal, 479 bezwaarschriften (658 objecten) ontvangen. Hiervan zijn 367 bezwaarschriften (426 objecten) binnen zes weken afgehandeld. Van de 479 bezwaarschriften zijn er 122 ingediend door een 'no-cure-no-pay-bedrijf' en andere gemachtigden.

Gemeente Vlaardingen
Voor 2016, waarde peildatum 01-01-2015, zijn, tot en met het derde kwartaal, 238 bezwaarschriften (349 objecten) ontvangen. Hiervan zijn 139 bezwaarschriften (199 objecten) binnen zes weken afgehandeld. Van de 238 bezwaarschriften zijn er 94 ingediend door een 'no-cure-no-pay-bedrijf' en andere gemachtigden.

Gemeente Schiedam
Voor 2016, waarde peildatum 01-01-2015, zijn, tot en met het tweede kwartaal, 329 bezwaarschriften (625 objecten) ontvangen. Hiervan zijn 202 bezwaarschriften (305 objecten) binnen zes weken afgehandeld. Van de 329 bezwaarschriften zijn er 120 ingediend door een 'no-cure-no-pay-bedrijf' en andere gemachtigden.

Algemeen
In het algemeen worden de bezwaarschriften binnen zes weken beantwoord. In ongeveer twintig procent van de bezwaarschriften kent de beantwoording een langere doorlooptijd. Dit zijn bezwaarschriften die niet volledig zijn of die niet direct kunnen worden beantwoord, omdat er bijvoorbeeld een hoorzitting moet plaatsvinden.

3) 95% van alle <u>overige</u> binnengekomen volledige bezwaar- en verzoekschriften worden 12 weken na dagtekening van de aanslag afgedaan, met een mogelijkheid van 6 weken verdaging.

Uitvoering conform kader	

<u>Bezwaren per deelnemer t/m 3e kwartaal 2016</u>*

Ten opzichte van eerdere rapportages zijn nu ook de bezwaren zuiveringsheffing bedrijven en ambtshalve verminderingen opgenomen. Dit verklaart naast het aantal bezwaren in het 3e kwartaal de groei van het aantal bezwaren. De doorlooptijd blijven binnen de gestelde doorlooptijd.

	Bezwaren	*Regels*	*Ongegrond*	*Gegrond*	*Doorlooptijd in dagen*
HHD	**18.351**	**28.697**			
beantwoord tm 3e kw	**18.183**		**8.699****	**19.775****	**41.6**
onbeantwoord tm 3e kw	**168**				
HHSK	**7.090**	**11.412**			
beantwoord tm 3e kw	**7.014**		**3.361****	**7.948****	**50.3**
onbeantwoord tm 3e kw	**76**				
Delft	**3.260**	**5.824**			
beantwoord tm 3e kw	**3.248**		**1.356****	**4.439****	**30.3**
onbeantwoord tm 3e kw	**12**				
Vlaardingen	**2.170**	**3.143**			
beantwoord tm 3e kw	**2.155**		**620****	**2.488****	**33.3**
onbeantwoord tm 3e kw	**15**				
Schiedam	**1.966**	**2.883**			
beantwoord tm 3e kw	**1.952**		**735****	**2.111****	**38.3**
onbeantwoord tm 3e kw	**14**				
Totaal	**32.837**	**51.959**	**14.771**	**36.761**	

* *let op: in bovenstaande gegevens per deelnemer zit een dubbeltelling. Klanten in Delft, Vlaardingen en Schiedam kunnen via de gecombineerde aanslag bezwaar maken tegen zowel gemeentelijke als waterschapsbelastingen.*

** *Deze getallen hebben betrekking hebben op de aanslagregels. Op een aanslagbiljet kunnen meerdere aanslagregels staan.*

4) Het aantal gegronde WOZ-bezwaren is maximaal 0,5% van de WOZ-beschikkingen.

Uitvoering conform kader	

<u>Gemeente Delft</u>
Voor de gemeente Delft zijn tot en met het derde kwartaal 51.910 WOZ-objecten aan de klant kenbaar gemaakt. Hiervan zijn 252 WOZ-objecten (deels) verlaagd naar aanleiding van een bezwaar. Dit komt overeen met 0,49% gegrond bezwaar.

<u>Gemeente Vlaardingen</u>

Voor de gemeente Vlaardingen zijn tot en met het derde kwartaal 39.005 WOZ-objecten aan de klant kenbaar gemaakt. Hiervan zijn 165 WOZ-objecten (deels) verlaagd naar aanleiding van een bezwaar. Dit komt overeen met 0,42% gegrond bezwaar.

Gemeente Schiedam
Voor de gemeente Schiedam zijn tot en met het derde kwartaal 40.810 WOZ-objecten aan de klant kenbaar gemaakt. Hiervan zijn 254 WOZ-objecten (deels) verlaagd naar aanleiding van een bezwaar. Dit komt overeen met 0,62% gegrond bezwaar.
Het hoge aantal van 0,62% gegrond bezwaren, komt doordat er een aantal objecten van een woningbouwvereniging verlaagd zijn.

5) Het aantal gegronde bezwaren (plicht) is maximaal 1% van het aantal aanslagen.

Uitvoering conform kader	

Er zijn in de eerst drie kwartalen 13.344 bezwaren tegen de plicht ontvangen. Dat zijn bezwaren waarvan de klant stelt dat de aanslag niet voor hem is bestemd. Van deze bezwaren zijn 4.072 aanslagen gehandhaafd en 9.271 aanslagen (deels) verminderd. In totaal zijn t/m het derde kwartaal 975.000 aanslagen verstuurd. Dat betekent dus dat 0,95% van het aantal aanslagen (deels) gegronde plicht bezwaren zijn.

6) Beroepen

In de eerste drie kwartalen van 2016 zijn in totaal 212 beroepsprocedures gestart. In 2014 waren dat er in dezelfde periode 165, in 2015 111. Ten opzichte van vorig jaar is er een forse toename van 90%. Dit legt een groter beslag op de capaciteit van de juridisch adviseurs dan de vorige jaren.
Bij de vergelijking met 2014 en 2015 moet wel opgemerkt worden dat Vlaardingen in 2014 is toegetreden en Schiedam in 2015. Van die gemeenten is geen historie meegekomen.

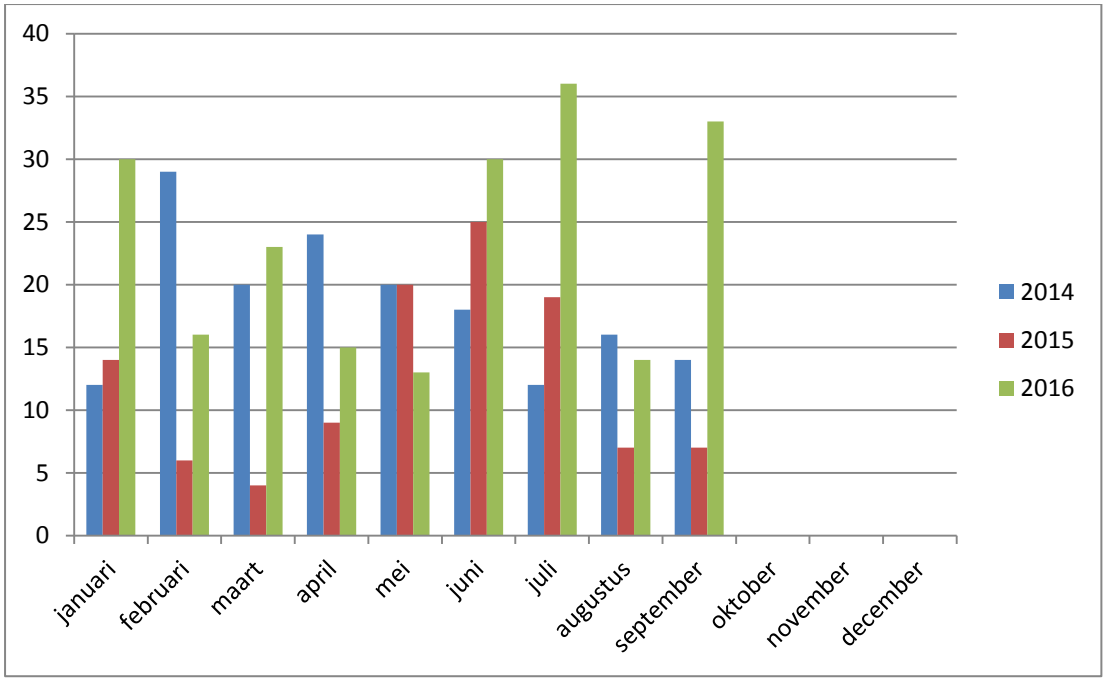

Delft	aantal beroepen	gegrond	ongegrond	niet-ontvankelijk	schikking	nog niet beslist
WOZ	25	1	3	1	3	17
Parkeerbelasting	24	0	7	3	5	9
Overige heffingen	11	0	4	1	1	5
Totaal	60	1	14	5	9	31
Vlaardingen	aantal beroepen	Gegrond	ongegrond	niet-ontvankelijk	schikking	nog niet beslist
WOZ	18	0	1	0	7	10
Overige heffingen	7	0	3	0	3	1
Totaal	25	0	4	0	10	11

Schiedam	aantal beroepen	gegrond	ongegrond	niet-ontvankelijk	schikking	nog niet beslist
WOZ	15	0	2	0	5	8
Overige heffingen	10	0	4	0	4	2
Totaal	25	0	6	0	9	10

HHD	aantal beroepen	gegrond	ongegrond	niet-ontvankelijk	schikking	nog niet beslist
Zuiveringsheffing	57	0	22	1	8	26
Watersysteemheffing	11	0	1	1	3	6
Overige heffingen	21	0	6	3	3	9
Totaal	89	0	29	5	14	41

HHSK	aantal beroepen	gegrond	ongegrond	niet-ontvankelijk	schikking	nog niet beslist
Zuiveringsheffing	2	0	0	0	2	0
Watersysteemheffing	5	0	0	1	4	0
Overige heffingen	6	0	3	1	0	2
Totaal	13	0	3	2	6	2

Totaal generaal (exclusief onderstaande hoger beroep)	**212**	**1**	**56**	**12**	**48**	**95**

Hoger beroep	aantal beroepen	gegrond	ongegrond	niet-ontvankelijk	schikking	nog niet beslist
Zuiveringsheffing	1	0	0	0	1	0
Leges	1	1	0	0	0	0
WOZ	1	0	1	0	0	0
Parkeerbelasting	5	0	0	1	0	4
Invorderingskosten	1	0	0	0	0	1
Totaal	9	1	1	1	1	5

3.6 Het uitvoeren van de (dwang-)invorderingsmaatregelen

Uitvoeringskader:

- Alle betalingen naar aanleiding van heffing- of invorderingsacties worden dagelijks verwerkt in de debiteurenadministratie.
- Restituties vinden elke week plaats.
- De invorderingsmaatregelen worden binnen één maand na het verstrijken van de laatste vervaldatum van de aanslag opgestart, eventuele vervolgstappen telkens maximaal één maand later.
- De verwerking van de opgelegde aanslagen in enig belastingjaar, wordt binnen 5 jaar volledig afgerond.
- De RBG streeft naar een totaal percentage oninbaar van maximaal 1%.

Uitvoering conform kader	

Aantal verzonden invorderingsstukken

Verstuurde dwanginvorderingsstukken in aantallen		
	t/m 3e kw 2016	t/m 3e kw 2015
Aanmaning	135.000	120.000
Dwangbevel per post	70.000	62.000
Totaal verzonden invorderingsstukken	205.000	182.000
Hernieuwde bevelen (via deurwaarder afgegeven)	28.200	28.500
Totaal aantal invorderingsstukken	233.200	210.500

Toelichting
De verzending van de invorderingsstukken verloopt conform planning.

Oninbaar
Tot en met het derde kwartaal is voor alle belastingjaren € 990.214 oninbaar geleden. Hiervan is in deze periode voor het belastingjaar 2016 € 296.020 oninbaar geleden.

	2015 en eerdere jaren	2016	totaal
HHD	458.380,63	136.345,11	594.725,74
HHSK	73.621,53	44.719,14	118.340,67
DLF	69.033,04	18.331,05	87.364,09
VLD	38.552,39	30.915,95	69.468,34
SDAM	54.606,31	65.709,54	120.315,85
totaal	694.193,90	296.020,79	990.214,69

De oninbare geleden bedragen over 2015 en ouder dienen ten laste te worden geboekt van de voorziening dubieuze debiteuren bij de deelnemers. Oninbaar geleden in het jaar 2016 wordt ten laste gebracht van de lopende jaarrekening.

3.7 Het afhandelen van klantenreacties

Uitvoeringskader:

- Als richtlijn geldt dat de schriftelijke en digitale binnengekomen reacties binnen 5 werkdagen worden afgedaan of in ieder geval binnen 5 werkdagen na ontvangst aan de afzender wordt bevestigd door middel van een schriftelijke of digitale ontvangstbevestiging, waarin een termijn van afdoening is opgenomen.
- De telefonische reacties worden op de dag van binnenkomst 1e lijns afgedaan. Is dat niet mogelijk, dan wordt er over de afhandeling(stermijn) een afspraak gemaakt met de klant. De reactie wordt in dat geval 2e lijns afgehandeld.

Uitvoering conform kader	

Prestatie-indicatoren:

1) Van alle binnenkomende telefonische reacties moet gemiddeld 90% worden beantwoord.

BALIEBEZOEKEN EN TELEFONISCHE REACTIES JANUARI T/M SEPTEMBER 2016	**2016** **t/m III**	**2015** **t/m III**
Baliebezoek	10.393	8.026
Waaronder kas- en pinbetalingen	1.374	1.324
Telefonische klantenreacties		
Totaal aanbod	271.222	250.929
Aantal telefoontjes beantwoord door IVR en zelfservice	129.403	111.995
Aantal telefoontjes beantwoord door medewerkers en callc.	138.349	133.705
Totaal beantwoord	267.752	245.700
Aantal IVR en zelfservice in % totaal aanbod	47,7%	44,6%
Servicenorm (norm = 90%) beantwoord	**98,7 %**	**97,9 %**
Telefonische klantenreacties gemeente Delft 1)		
Aantal ontvangen calls	n.n.b.	4.366
Aantal beantwoord		4.262

Baliebezoek

De RBG heeft drie balies ingericht die permanent door 2 fte bezet zijn. De klanten blijven de RBG op locatie Schiedam bezoeken. Dit jaar is er, ten opzichte van 2015, een toename te zien in het aantal bezoekers. Een belangrijk deel hiervan betrof vragen over de afschaffing kwijtschelding zuiveringsheffing van het hoogheemraadschap van Delfland. Het aantal bezoekers dat een betaling kwam doen aan de balie ligt in de lijn van vorig jaar. Deze bezoeken zijn meestal het gevolg van de incassomaatregelen van de RBG. Tot en met september is voor € 500.000 aan de kas contant of per pin betaald. Deze resultaten laten zien dat het lonend is om in de huidige digitale dienstverlening, de (fysieke) balie voor klanten open te stellen.

Toename telefonische zelfservices bij de RBG

De RBG stuurt jaarlijks naast circa 1,1 miljoen belastingaanslagen ook veel vervolg-correspondentie uit. Dit met het doel de klant tot betaling van de aanslag over te laten gaan. Veel klanten die vragen hebben of problemen om de belastingaanslag te kunnen betalen nemen contact op met de RBG. De RBG probeert in te spelen op de klantvraag. Op alle correspondentie wordt eerst verwezen naar het digitale loket. Circa 55% van de klanten die reageren gaan naar het digitale loket (website). De overige klanten (45%) die reageren kiezen voor de mogelijkheid om telefonisch contact te leggen.

De telefoon is laagdrempeliger dan de website en biedt evenals de digitale diensten goede mogelijkheden om de klant een zelfservice te bieden. In totaal heeft 47,7% van de bellers gekozen voor een zelfservice, waarbij zij zonder tussenkomst van personeel antwoord hebben gekregen op hun vraag. De RBG stimuleert enkele zelfservices aan de telefoon, zoals het aanvragen van een kwijtscheldingsformulier, omdat dit snel en efficiënt is ingeregeld. Op diverse manieren kunnen zelfservices worden ingezet in het telefoonmenu. Ten opzichte van vorig jaar is een toename van het gebruik van zelfservice en IVR te zien van 3,1%. Dit komt ten goede aan de klant en aan de efficiency van de RBG.

Optimalisatie van telefoonverkeer

De service norm van 90% opgenomen telefoongesprekken wordt door de RBG ruimschoots gehaald (98,7%).

* *De rapportages van de gemeente Delft lopen niet synchroon met ons prestatiecontract. Er zijn nog geen gegevens over de maand september beschikbaar. Daarom is in deze rapportage geen informatie over klantenreacties in de gemeente Delft opgenomen*

WEBSITE: AANTAL BEZOEKERS JANUARI T/M SEPTEMBER 2016	**2016** **t/m III**	**2015** **t/m III**
Aantal bezoekers	334.180	269.001
Waarvan unieke bezoekers:	245.468	201.418
Aantal geslaagde zelfservices door de klant	98.961	74.081
In % van het aantal unieke bezoekers:	40,3%	36,8%

2) Klachten

Klachten van klanten worden door de RBG afgedaan. Indien de klant niet tevreden is over deze afhandeling kan hij naar de Nationale ombudsman. Overigens kan de klant zijn klachten ook rechtstreeks bij hem indienen. Klachten van klanten die rechtstreeks aan de deelnemers gericht zijn (bijvoorbeeld over de hoogte van de belastingtarieven) worden door de deelnemers zelf afgedaan.

Bij de RBG ingediende "klachten" t/m het derde kwartaal:

Er zijn 94 klachten ontvangen die betrekking hadden op (niet) ontvangen aanslagen, het niet correct afdoen van een brief, bezwaarschrift, verzoek om kwijtschelding, het gebruik van MijnOverheid of een telefonische vraag. In 35 gevallen is de klant in het gelijk gesteld.

Bijlage 1:

Belastingopbrengsten HHSK 2016

Belastingen: HHSK Opbrengst heffingsjaar 2016	Primaire begroting 2016	Bijgestelde begroting 2016	Opgelegd t/m sept 16	Nog op te leggen	Prognose 2016	Verschil prim.begr vs progn
Watersysteemheffing						
* ingezetenen	€ 23.371.800	€ 23.704.900	€ 23.532.007	€ 172.893	€ 23.704.900	€ 333.100
* gebouwd	€ 18.480.500	€ 18.522.300	€ 16.198.663	€ 2.323.637	€ 18.522.300	€ 41.800
* ongebouwd	€ 2.197.500	€ 2.197.500	€ 4.260	€ 2.193.240	€ 2.197.500	€ -
* ongebouwd wegen	€ 459.100	€ 459.100	€ 51	€ 459.049	€ 459.100	€ -
* natuurterreinen	€ 5.500	€ 5.500		€ 5.500	€ 5.500	€ -
Wegenheffing						
* ingezetenen	€ 1.482.600	€ 1.512.200	€ 1.462.950	€ 49.250	€ 1.512.200	€ 29.600
* gebouwd	€ 2.623.400	€ 2.629.900	€ 2.329.182	€ 300.718	€ 2.629.900	€ 6.500
* ongebouwd	€ 415.600	€ 415.600	€ 244	€ 415.356	€ 415.600	€ -
* natuurterreinen	€ 900	€ 900		€ 900	€ 900	€ -
Verontreinigingsheffing						
* huishoudens directe lozingen			€ 6.117		€ 6.117	€ 6.100
* bedrijven directe lozingen			€ 26.824		€ 26.824	€ 26.800
Zuiveringsheffing						
* huishoudens	€ 32.774.700	€ 33.161.800	€ 32.954.776	€ 207.024	€ 33.161.800	€ 387.100
* bedrijven	€ 8.521.900	€ 8.510.700	€ 7.453.489	€ 1.057.211	€ 8.510.700	€ -11.200
Bruto-opbrengst	€ 90.333.500	€ 91.120.400	€ 83.968.564	€ 7.184.777	€ 91.153.341	€ 819.800
Opgelegd in percentage van bruto-opbrengst			92,2%			
Kwijtschelding						
* watersysteemheffing ingezetenen	€ -2.220.300	€ -2.251.900	€ -1.850.098	€ -401.868	€ -2.251.966	€ -31.700
* wegenheffing ingezetenen	€ -51.200	€ -52.200	€ -49.568	€ -3.359	€ -52.927	€ -1.700
* zuiveringsheffing huishoudens	€ -2.656.000	€ -2.687.400	€ -2.141.736	€ -544.370	€ -2.686.106	€ -30.100
Oninbaar (inclusief toevoeging voorz.)	€ -934.000	€ -934.000	€ -118.341	€ -815.659	€ -934.000	€ -
Totaal belastingen	€ 84.472.000	€ 85.194.900	€ 79.808.821	€ 5.419.522	€ 85.228.343	€ 756.300
Overige belastingen						
Precario	€ 190.000	€ 190.000	€ 155.691	€ 34.309	€ 190.000	€ -
Leges	€ 100.000	€ 100.000	€ 69.500	€ 30.500	€ 100.000	€ -
Totaal opbrengsten	**€ 84.762.000**	**€ 85.484.900**	**€ 80.034.000**	**€ 5.484.300**	**€ 85.518.300**	**€ 756.300**
Totale netto-opbrengst vorige jaren	**€ 2.082.700**	**€ 2.082.700**	**€ 1.353.000**	**€ 831.100**	**€ 2.184.100**	**€ 101.500**
Totaal	**€ 86.844.700**	**€ 87.567.600**	**€ 81.387.000**	**€ 6.315.400**	**€ 87.702.400**	**€ 857.800**

** begroting HHSK 2016 is bewust afwijkend t.o.v. de door de RBG aangeleverde belastbare eenheden ongebouwd natuur en wegen.*

Belastingopbrengsten HHSK voorgaande jaren

Belastingen: HHSK Nog op te leggen voorgaande jaren	Balanspost 2015	Opgelegd t/m sept 16	Nog op te leggen	Prognose	Verschil begr vs prognose
Watersysteemheffing					
* ingezetenen	€ 12.000	€ 10.316	€ 1.684	€ 12.000	€ -
* gebouwd	€ 587.000	€ 666.998		€ 666.998	€ 79.998
* ongebouwd	€ 124.000	€ 71.163	€ 52.837	€ 124.000	€ -
* ongebouwd wegen	€ 126.000	€ 30.634	€ 95.366	€ 126.000	€ -
* natuurterreinen	€ 5.000	€ 13.254	€ -8.254	€ 5.000	€ -
Wegenheffing					
* ingezetenen		€ 856		€ 856	€ 856
* gebouwd	€ 17.000	€ 14.371	€ 2.629	€ 17.000	€ -
* ongebouwd	€ -4.000	€ 8.787	€ -12.787	€ -4.000	€ -
* natuurterreinen	€ 7.000	€ 911	€ 6.089	€ 7.000	€ -
Zuiveringsheffing bedrijven	€ 1.733.000	€ 842.694	€ 883.287	€ 1.733.000	€ -
Verontreinigingsheffing bedrijven		€ 7.019			
Zuiveringsheffing huishoudens	€ 32.000	€ 33.626		€ 33.626	€ 1.626
Verontreinigingsheffing huishoudens		€ -53		€ -53	
Kwijtschelding					
* watersysteemheffing ingezetenen	€ -225.200	€ -140.395	€ -84.805	€ -225.200	€ -
* wegenheffing ingezetenen	€ -4.400	€ -3.124	€ -1.276	€ -4.400	€ -
* zuiveringsheffing huishoudens	€ -326.700	€ -223.031	€ -103.669	€ -326.700	€ -
Totaal balanspost belastingen	€ 2.082.700	€ 1.334.027	€ 831.100	€ 2.165.127	€ 82.480
Overige belastingen					
Precario		€ 11.557		€ 11.557	€ 11.557
Leges		€ 7.425		€ 7.425	€ 7.425
Totale netto-opbrengst vorige jaren	€ 2.082.700	€ 1.353.000	€ 831.100	€ 2.184.100	€ 101.500

Belastingopbrengst HHD 2016

Belastingen: HHDelfland Opbrengst heffingsjaar 2016	Primaire begroting 2016	Bijgestelde begroting 2016	Opgelegd t/m sept '16	Nog op te leggen	Prognose 2016	Verschil prim.begr vs prog
Watersysteemheffing						
* ingezetenen	€ 58.007.000	€ 58.938.000	€ 58.761.832	€ 176.168	€ 58.938.000	€ 931.000
* gebouwd	€ 35.094.000	€ 35.431.000	€ 33.823.471	€ 1.607.529	€ 35.431.000	€ 337.000
* ongebouwd	€ 1.291.000	€ 1.291.000	€ 213.674	€ 1.077.326	€ 1.291.000	€ -
* natuurterreinen	€ 8.000	€ 10.000	€ 2.339	€ 7.661	€ 10.000	€ 2.000
* ongebouwd wegen	€ 2.151.000	€ 2.151.000	€ 685.437	€ 1.465.563	€ 2.151.000	€ -
Verontreinigingsheffing	€ 38.000	€ 38.000		€ 10.110	€ 38.000	€ -
* huishoudens directe lozingen			€ 6.271			
* bedrijven directe lozingen			€ 21.620			
Zuiveringsheffing						
* huishoudens	€ 105.250.000	€ 106.182.000	€ 105.896.296	€ 285.704	€ 106.182.000	€ 932.000
* bedrijven	€ 29.970.000	€ 29.243.000	€ 25.503.527	€ 3.739.473	€ 29.243.000	€ -727.000
Bruto-opbrengst	€ 231.809.000	€ 233.284.000	€ 224.914.466	€ 8.369.534	€ 233.284.000	€ 1.475.000
Opgelegd in percentage van bruto-opbrengst			96,4%			
Kwijtschelding						
* watersysteemheffing ingezetenen	€ -6.381.000	€ -6.568.000	€ -5.602.318	€ -965.682	€ -6.568.000	€ -187.000
* zuiveringsheffing huishoudens	€ -4.789.000	€ -4.789.000	€ -4.257.300	€ -531.700	€ -4.789.000	€ -
Oninbaar (inclusief toevoeging voorz.)	€ -3.947.000	€ -3.947.000	€ -594.726	€ -3.352.274	€ -3.947.000	€ -
Totaal belastingen	€ 216.692.000	€ 217.980.000	€ 214.460.123	€ 3.519.877	€ 217.980.000	€ 1.288.000
Overige belastingen						
Precario	€ 225.000	€ 225.000	€ 186.893	€ 38.107	€ 225.000	€ -
Leges	€ 250.000	€ 250.000	€ 111.325	€ 138.675	€ 250.000	€ -
Totaal opbrengsten	**€ 217.167.000**	**€ 218.455.000**	**€ 214.758.300**	**€ 3.696.700**	**€ 218.455.000**	**€ 1.288.000**
Totale netto-opbrengst vorige jaren	**€ 4.013.000**	**€ 4.013.000**	**€ 382.400**	**€ 3.292.600**	**€ 3.675.000**	**€ 338.000-**
Totaal	**€ 221.180.000**	**€ 222.468.000**	**€ 215.140.700**	**€ 6.989.300**	**€ 222.130.000**	**€ 950.000**

Belastingopbrengst HHD voorgaande jaren

Belastingen: HHDelfland Nog op te leggen voorgaande jaren	Balanspost 2015	Opgelegd t/m sept '16	Nog op te leggen	Prognose 2016	Verschil begr vs prognose
Watersysteemheffing					
* ingezetenen	€ 155.000	€ 169.293		€ 169.293	€ 14.300
* gebouwd	€ 216.200	€ 155.624	€ 60.576	€ 216.200	€ -
* ongebouwd	€ 39.200-	€ 82.752-	€ 43.552	€ 39.200-	€ -
* natuurterreinen	€ 5.800	€ 2.566	€ 3.234	€ 5.800	€ -
* ongebouwd wegen	€ 176.000	€ 9.519-	€ 185.519	€ 176.000	€ -
Verontreinigingsheffing Bedrijven		€ 18.689		€ 18.689	€ 18.700
Zuiveringsheffing bedrijven	€ 4.646.500	€ 1.489.920	€ 3.156.580	€ 4.646.500	€ -
Zuiveringsheffing huishoudens	€ 260.200	€ 217.025	€ 43.175	€ 260.200	€ -
Kwijtschelding	€ 1.407.500-	€ 1.651.684-	€ 200.000-	€ 1.851.684-	€ 444.200-
Totaal balanspost belastingen	€ 4.013.000	€ 309.160	€ 3.292.637	€ 3.601.797	€ 411.200-
Overige belastingen					
Precario		€ 6.295-		€ 6.295-	€ 6.300-
Leges		€ 79.530		€ 79.530	€ 79.500
Totale netto-opbrengst vorige jaren	€ 4.013.000	€ 382.400	€ 3.292.600	€ 3.675.000	€ 338.000-

Belastingopbrengst Gemeente Delft 2016

Belastingen: Delft Opbrengst heffingsjaar 2016	Primaire begroting 2016	Opgelegd t/m sept 16	Nog op te leggen	Prognose 2016	Verschil begr vs progn
OZB eigenaar niet-woning	€ 6.597.300	€ 6.711.238		€ 6.711.238	€ 113.900
OZB eigenaar woning	€ 14.358.800	€ 14.175.041		€ 14.175.041	€ -183.800
OZB gebruiker niet-woning	€ 5.173.200	€ 5.259.469		€ 5.259.469	€ 86.300
reinigingsrechten	€ 411.000	€ 361.954		€ 361.954	€ -49.000
afvalstoffenheffing	€ 11.876.700	€ 12.595.636	€ -	€ 12.595.636	€ 718.900
afvalstoffenheffing (IHA)	€ 685.900	€ 391.522	€ 294.378	€ 685.900	€ -
rioolrechten eigenarendeel	€ 7.725.900	€ 8.360.626	€ -	€ 8.360.626	€ 634.700
rioolrechten gebruikersdeel klein	€ 2.744.800	€ 2.248.713		€ 2.248.713	€ -496.100
rioolrechten afvoerrecht groot	€ 253.200	€ 372.918		€ 372.918	€ 119.700
toeristenbelasting	€ 636.400	€ 313.593	€ 286.407	€ 600.000	€ -36.400
Subtotaal combi-aanslagen	€ 50.463.200	€ 50.790.708	€ 580.785	€ 51.371.493	€ 908.200
kwijtschelding afvalstoffenheffing (bijgesteld)	€ -1.280.000	€ -1.110.586	€ -224.551	€ -1.335.137	€ -55.100
kwijtschelding rioolrecht	€ -253.300	€ -195.079	€ -7.305	€ -202.384	€ 50.900
Oninbaar (inclusief toevoeging voorz.)		€ -87.364		€ -87.364	€ -87.400
Totaal opbrengsten combi aanslagen	**€ 48.929.900**	**€ 49.397.700**	**€ 348.900**	**€ 49.746.600**	**€ 816.600**
Voor onderstaande belastingen, retributies en leges wordt de primaire registratie door gemeente Delft verzorgd					
precariobelasting V&O	€ 279.200	€ 373.181			
precariobelasting BWT					
precariobelasting haven	€ 161.100	€ 88.175			
reclamebelasting	€ 210.100	€ 229.596			
kadegelden (haven)					
onderhoud graf	€ 857.600	€ 48.418			
lijkbezorgingsrechten		€ 556.723			
parkeerbelasting	€ 1.775.500	€ 967.614			
leges APV	€ 31.600	€ 55.004			
leges reclame	€ 11.100				
leges horeca	€ 28.400				
leges haven					
leges parkeren	€ 38.200				
leges gehandicapten	€ 46.200	€ 5.292			
leges overig BWT		€ 5.384			
leges bodeminformatie	€ 22.200				
leges omgeving	€ 2.338.500	€ 254.312			
Totaal opbrengst overige aanslagen	*€ 5.799.700*	*€ 2.583.699*	*€ -*		

Belastingopbrengst Gemeente Delft voorgaande jaren

Belastingen: Delft Nog op te leggen voorgaande jaren	Balanspost 2015	Opgelegd t/m sept 16	Nog op te leggen	Prognose 2016	Verschil Balanspost / prog
OZB eigenaar niet-woning	€ 49.995	€ -14.688	€ 25.000	€ 10.312	€ -39.700
OZB eigenaar woning		€ -7.280		€ -7.280	€ -7.300
OZB gebruiker niet-woning	€ 82.927	€ 97.358	€ 25.000	€ 122.358	€ 39.400
reinigingsrechten	€ 12.119	€ -12.437	€ 16.000	€ 3.563	€ -8.600
afvalstoffenheffing	€ 18.532	€ -3.142	€ 4.500	€ 1.358	€ -17.200
afvalstoffenheffing (IHA)					
rioolrechten eigenarendeel	€ 3.719	€ -6.788	€ 2.000	€ -4.788	€ -8.500
rioolrechten gebruikersdeel klein en groot	€ 5.795	€ -14.141	€ 25.000	€ 10.859	€ 5.100
toeristenbelasting	€ 175.000	€ 198.177		€ 198.177	€ 23.200
kwijtschelding afvalstoffenheffing	€ -124.813	€ -118.639	€ -6.174	€ -124.813	€ -
kwijtschelding rioolrecht	€ -9.953	€ -20.091		€ -20.091	€ -10.100
Totaal opbrengst voorgaande jaren combi	€ 213.321	€ 98.330	€ 91.326	€ 189.656	€ -23.700
Voor onderstaande belastingen, retributies en leges wordt de primaire registratie door gemeente Delft verzorgd					
precariobelasting V&O	€ 37.200	€ 61.489			
precariobelasting BWT					
precariobelasting haven	€ 4.900	€ 1.297			
reclamebelasting		€ 28.249			
marktgelden di	€ 5.642	€ 5.370			
marktgelden do	€ 29.985	€ 28.382			
marktgelden za	€ 14.018	€ 14.018			
kadegelden (haven)	€ 19.000	€ 21.700			
onderhoud		€ 381			
lijkbezorgingsrechten	€ 52.400	€ 50.867			
parkeerbelasting		€ 69.234			
leges APV		€ 11.217			
leges reclame					
leges horeca					
leges haven					
leges parkeren					
leges gehandicapten					
leges overig BWT		€ 47.452			
leges bodeminformatie		€ 1.100			
leges omgeving	€ 36.000	€ 819.466			
Totaal balanspost belastingen	€ 412.466	€ 1.258.551			

Belastingopbrengst Gemeente Vlaardingen 2016

Belastingen: Vlaardingen Opbrengst heffingsjaar 2016	Primaire begroting 2016	Opgelegd t/m sept 16	Nog op te leggen	Prognose 2016	Verschil begr vs prog
OZB eigenaar woning	€ 8.613.100	€ 8.819.904		€ 8.819.904	€ 206.800
OZB eigenaar niet-woning	€ 3.857.900	€ 4.238.460		€ 4.238.460	€ 380.600
OZB gebruiker niet-woning	€ 3.483.000	€ 3.246.728		€ 3.246.728	€ -236.300
Reinigingsrechten (BTW)	€ 185.000	€ 273.739	€ -10.000	€ 263.739	€ 78.700
Afvalstoffenheffing	€ 9.043.000	€ 9.217.374	€ -20.000	€ 9.197.374	€ 154.400
Rioolheffing eig. woning en niet woning	€ 5.710.000	€ 5.710.782		€ 5.710.782	€ 800
Rioolheffing gebruikersdeel	€ 230.900	€ 265.190	€ -50.190	€ 215.000	€ -15.900
Toeristenbelasting	€ 158.000	€ 105.869	€ 52.131	€ 158.000	€ -
Hondenbelasting	€ 239.676	€ 319.083		€ 319.083	€ 79.400
Bedrijven investering zone	€ 50.000	€ 22.675		€ 22.675	€ -27.300
Subtotaal combi-aanslagen	€ 31.570.576	€ 32.219.804	€ -28.060	€ 32.191.745	€ 621.200
Kwijtschelding Afvalstoffenheffing	€ -600.000	€ -765.972	€ -25.003	€ -790.974	€ -191.000
Oninbaar (inclusief toevoeging voorz.)	€ -54.400	€ -69.468		€ -69.468	€ -15.100
Totaal opbrengsten combi-aanslagen	**€ 30.916.200**	**€ 31.384.400**	**€ -53.100**	**€ 31.331.300**	**€ 415.100**
Voor onderstaande belastingen, retributies en leges wordt de primaire registratie door gemeente Vlaardingen verzorgd					
Precario vast	€ 447.000	€ 518.209			
Precario haven		€ 15.833			
Precario container en bouwplaatsen	€ 129.600				
Precario reclame	€ 59.600				
Marktgelden					
Begrafenisrechten	€ 761.500	€ 559.789			
Vergunningen gem. contact centrum	€ 17.300	€ 8.071			
Leges Degeneratiekosten		€ 15.874			
Leges Huwelijk		€ 32.514			
Leges uittreksel GBA		€ 5.483			
Leges uittreksel BS		€ 4.510			
Leges RVV Ontheffing		€ 8			
Leges gehandicaptenparkeerkaart	€ 20.400	€ 9.249			
Leges Kapvergunningen		€ 1.446			
Bouwleges	€ 1.100.000	€ 714.789			
Havengelden vaste ligplaats		€ 10.508			
Havengelden Buizengat					
Totaal opbrengst overige aanslagen	*€ 2.535.400*	*€ 1.896.281*	*€ -*	*€ -*	*€ -*

Onlangs werd bekend dat Unilever haar vestiging in Vlaardingen wil gaan sluiten. Los van de directe economische gevolgen voor de gemeente Vlaardingen betekent dit ook dat de totale WOZ-waarde en daarmee de opbrengst) van deze gemeente zal dalen.

Belastingopbrengst Gemeente Vlaardingen voorgaande jaren

Belastingen: Vlaardingen Nog op te leggen voorgaande jaren	Balanspost 2015	Opgelegd t/m sept 16	Nog op te leggen	Prognose 2016	Verschil Balanspost / prog
OZB eigenaar niet-woning		€ 1.561	€ 15.000	€ 16.561	€ 16.561
OZB eigenaar woning		€ 1.964		€ 1.964	€ 1.964
OZB gebruiker niet-woning	€ 17.100	€ -7.560	€ 35.000	€ 27.440	€ 10.340
Reinigingsrechten (incl. BTW)	€ 6.900	€ -206.075	€ 6.000	€ -200.075	€ -206.975
Afvalstoffenheffing	€ 5.200	€ -14.326	€ 3.000	€ -11.326	€ -16.526
				€ -	
Rioolheffing eig. woning en niet woning		€ 1.420	€ 5.000	€ 6.420	€ 6.420
Rioolheffing gebruikersdeel		€ -41.580	€ 17.000	€ -24.580	€ -24.580
				€ -	
Toeristenbelasting	€ 37.000	€ 43.032		€ 43.032	€ 6.032
Hondenbelasting	€ 16.300	€ 15.721	€ 3.800	€ 19.521	€ 3.221
Bedrijven investering zone		€ -193		€ -193	€ -193
				€ -	
Kwijtschelding Afvalstoffenheffing	€ -45.600	€ -106.392	€ -15.000	€ -121.392	€ -75.792
Totaal opbrengst voorgaande jaren combi	€ 36.900	€ -312.428	€ 69.800	€ -242.628	€ -279.528
Voor onderstaande belastingen, retributies en leges wordt de primaire registratie door gemeente Vlaardingen verzorgd					
Precario vast		€ 17.574			
Precario haven	€ 16.000				
Precario container en bouwplaatsen					
Precario reclame					
Marktgelden		€ -6.648			
Begrafenisrechten	€ 68.900	€ 60.612			
Leges					
Vergunningen gem. contact centrum	€ 7.300	€ 6.740			
Leges Degeneratiekosten					
Leges Huwelijk		€ -24			
Leges uittreksel GBA		€ 692			
Leges uittreksel BS		€ 560			
Leges RVV Ontheffing					
Leges gehandicaptenparkeerkaart		€ 661			
Leges Kapvergunningen		€ 299			
Bouwleges	€ 50.200	€ 314.393			
Havengelden vaste ligplaats		€ 731			
Havengelden Buizengat					
Totaal balanspost belastingen	*€ 179.300*	*€ 83.160*			

Toelichting Balanspost Reinigingsrecht
In de jaarrekening 2015 is bij het reinigingsrecht € 6.900 opgenomen als balanspost. Na het tweede kwartaal 2016 blijkt dat bij de berekening van deze balanspost geen rekening is gehouden met de te verwachten verminderingen over 2014 en 2015.

De reden voor deze verminderingen is dat de aanslagen reinigingsrecht 2014 en 2015 voor een groot gedeelte via ambtshalve regeling heeft plaatsgevonden. Een groot aantal ondernemers gaf niet tijdig informatie aan ons voor de aanslagregeling, ook niet na een rappel. Pas nadat wij in 2015 ambtshalve (hoog geschatte) aanslagen verstuurden, ontvingen wij via de bezwaarprocedure de werkelijke informatie. In de eerste twee kwartalen van 2016 is om die reden € 220.000 verminderd over de aanslagen 2014 en 2015.

Belastingopbrengst Gemeente Schiedam 2016

Belastingen: Schiedam Opbrengst heffingsjaar 2016	Prim.begroting 2016	Opgelegd t/m sept 16	Nog op te leggen	Prognose 2016	Verschil begr vs jrek
OZB eigenaar woning	€ 6.710.000	€ 6.794.502		€ 6.794.502	€ 84.500
OZB eigenaar niet-woning	€ 4.216.000	€ 4.340.563		€ 4.340.563	€ 124.600
OZB gebruiker niet-woning	€ 2.828.000	€ 2.833.318		€ 2.833.318	€ 5.300
Reinigingsrechten (BTW)	€ 157.000	€ 235.812	€ 15.000	€ 250.812	€ 93.800
Afvalstoffenheffing	€ 10.508.000	€ 10.574.297	€ -15.000	€ 10.559.297	€ 51.300
Rioolheffing woningen	€ 8.283.000	€ 8.320.083		€ 8.320.083	€ 37.100
Rioolheffing niet woningen	€ 732.000	€ 742.914		€ 742.914	€ 10.900
Hondenbelasting	€ 421.000	€ 412.443		€ 412.443	€ -8.600
Reclamebelasting Binnenstad	€ 115.000	€ 75.600	€ 16.000	€ 91.600	€ -23.400
BIZheffing - Vijfsluizen	€ 68.000	€ 72.455		€ 72.455	€ 4.500
Subtotaal combi-aanslagen	€ 34.038.000	€ 34.401.987	€ 16.000	€ 34.417.987	€ 380.000
Opgelegd in percentage van bruto-opbrengst		101,1%			
Kwijtschelding Afvalstoffenheffing	€ -684.000	€ -846.380	€ -113.620	€ -960.000	€ -276.000
Kwijtschelding OZB	€ -10.000			€ -10.000	€ -
Oninbaar (incl toevoeging voorziening)				€ -	€ -
Totaal opbrengsten combi-aanslagen	**€ 33.344.000**	**€ 33.555.607**	**€ -97.600**	**€ 33.448.000**	**€ 104.000**
Voor onderstaande belastingen, retributies en leges wordt de primaire registratie door gemeente Schiedam verzorgd					
Precariobelasting kabel- en buizenrechten	€ 160.000	€ 128.413			
Woonschepenrecht	€ 24.000	€ 23.651			
Woonwagenrecht	€ 37.000	€ 21.716			
Leges leegstandswet		€ 5.720			
Leges splitsingen	€ 28.000	€ 15.627			
Leges WABO	€ 660.000	€ 1.280.033			
Leges huisvesting	€ 13.000	€ 9.154			
Leges geluidshinder		€ 1.200			
Leges vastgoed	€ 36.000				
Leges drank horecawet	€ 12.000	€ 15.739			
leges speelautomaten e.d.	€ 15.000				
leges evenementenvergunning	€ 7.000	€ 3.453			
Leges wet bodembescherming	€ 10.000	€ 2.971			
Leges verkeer en vervoer		€ 2.466			
Leges winkeltijdenwet		€ 32			
Leges telecommunicatie kabels en leidingen		€ 34.147			
Totaal opbrengst overige aanslagen	*€ 1.002.000*	*€ 1.544.322*			

Belastingopbrengst Gemeente Schiedam voorgaande jaren

Belastingen: Schiedam Nog op te leggen voorgaande jaren	Balanspost 2015	Opgelegd t/m sept 16	Nog op te leggen	Prognose 2016	Verschil Balanspost / prognose
OZB eigenaar woning	€ 39.100	€ -29.843		€ -29.843	€ -68.900
OZB eigenaar niet-woning	€ 24.500	€ 38.670		€ 38.670	€ 14.200
OZB gebruiker niet-woning	€ 8.700	€ 32.106	€ 16.000	€ 48.106	€ 39.400
				€ -	
Reinigingsrechten (BTW)	€ 15.100	€ -10.917	€ 5.000	€ -5.917	€ -21.000
Afvalstoffenheffing	€ 5.600	€ 3.856		€ 3.856	€ -1.700
				€ -	
Rioolheffing woningen	€ 2.400	€ 2.444		€ 2.444	€ -
Rioolheffing niet woningen		€ 3.554		€ 3.554	€ 3.600
				€ -	
Hondenbelasting	€ 25.300	€ 23.408		€ 23.408	€ -1.900
Reclamebelasting Binnenstad		€ -13.130		€ -13.130	€ -13.100
BIZheffing - Vijfsluizen		€ -2.736		€ -2.736	€ -2.700
Subtotaal combi-aanslagen	€ 120.700	€ 47.412	€ 21.000	€ 68.412	€ -52.100
Opgelegd in percentage van bruto-opbrengst		39,3%			
Kwijtschelding Afvalstoffenheffing	€ -101.000	€ -83.707	€ -17.293	€ -101.000	€ -
Kwijtschelding OZB				€ -	€ -
Totaal opbrengsten combi-aanslagen	**€ 19.700**	**€ -36.300**	**€ 3.700**	**€ -32.600**	**€ -52.100**
Voor onderstaande belastingen, retributies en leges wordt de primaire registratie door gemeente Schiedam verzorgd					
Precariobelasting kabel- en buizenrechten		€ -3.227			
Woonschepenrecht					
Woonwagenrecht					
Leges leegstandswet					
Leges splitsingen					
Leges WABO		€ -166.718			
Leges wet vervoer gevaarlijke stoffen		€ -54			
Leges huisvesting					
Leges geluidshinder		€ -200			
Leges vastgoed					
Leges drank horecawet		€ 612			
leges speelautomaten e.d.					
leges evenementenvergunning		€ -417			
Leges wet bodembescherming		€ -21			
Leges verkeer en vervoer		€ -439			
Leges telecommunicatie kabels en leidingen		€ 1.802			
Totaal opbrengst overige aanslagen	*€ -*	*€ -168.663*			
Totale netto-opbrengst vorige jaren	€ 19.700	€ -204.963	€ 3.700	€ -32.600	€ -52.100

Bijlage 2: Liquiditeitsoverzicht

Verloop geldstromen per maand; stand per 30 september 2016	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
Delfland									
Ontvangsten	8.037.762	15.934.918	31.038.121	25.572.876	30.794.157	19.718.459	24.724.959	21.815.808	6.112.221
Saldo rekening	-150.000								
Afromingen	7.887.762	15.934.918	31.038.121	25.572.876	30.794.157	19.718.459	24.724.959	21.815.808	6.112.221
Afromingen cumulatief	**7.887.762**	**23.822.680**	**54.860.800**	**80.433.677**	**111.227.834**	**130.946.293**	**155.671.251**	**177.487.060**	**183.599.281**
Planning CF	***3.335.453***	***9.351.157***	***19.729.222***	***19.922.487***	***32.315.189***	***27.920.116***	***23.239.158***	***19.947.849***	***16.080.971***
Cumulatief	***3.335.453***	***12.686.609***	***32.415.831***	***52.338.319***	***84.653.508***	***112.573.623***	***135.812.782***	***155.760.630***	***171.841.601***
HHSK									
Ontvangsten	5.216.450	7.548.282	7.872.493	4.689.079	11.241.695	9.382.069	13.225.230	6.549.130	6.581.833
Saldo rekening	-125.000								
Afromingen	5.091.450	7.548.282	7.872.493	4.689.079	11.241.695	9.382.069	13.225.230	6.549.130	6.581.833
Afromingen cumulatief	**5.091.450**	**12.639.732**	**20.512.224**	**25.201.303**	**36.442.998**	**45.825.067**	**59.050.297**	**65.599.426**	**72.181.259**
Planning CF	***2.399.600***	***7.688.818***	***5.867.453***	***3.466.404***	***8.164.148***	***11.515.474***	***10.526.521***	***8.931.456***	***7.271.125***
Cumulatief	***2.399.600***	***10.088.418***	***15.955.871***	***19.422.274***	***27.586.422***	***39.101.896***	***49.628.417***	***58.559.873***	***65.830.999***
Delft									
Ontvangsten	822.000	4.238.000	16.836.000	10.968.000	5.579.000	1.483.000	2.758.000	0	6.067.000
Saldo rekening	-50.000	0	0						
Afromingen	772.000	4.238.000	16.836.000	10.968.000	5.579.000	1.483.000	2.758.000	0	6.067.000
Afromingen cumulatief	**772.000**	**5.010.000**	**21.846.000**	**32.814.000**	**38.393.000**	**39.876.000**	**42.634.000**	**42.634.000**	**48.701.000**
Planning CF (obv ontvangsten 2015)	***858.701***	***6.052.640***	***14.799.746***	***9.656.946***	***5.177.830***	***2.744.312***	***2.842.993***	***2.775.815***	***3.136.083***
Cumulatief	***858.701***	***6.911.341***	***21.711.087***	***31.368.034***	***36.545.864***	***39.290.176***	***42.133.170***	***44.908.985***	***48.045.067***
* voor de gemeente Delft is de cashflowplanning gebaseerd op de werkelijke ontvangsten 2015									
Vlaardingen									
Ontvangsten	1.072.000	0	3.953.000	11.977.000	2.863.000	3.824.000	1.167.000	0	4.097.000
Saldo rekening	-25.000	0	0						
Afromingen	1.047.000	0	3.953.000	11.977.000	2.863.000	3.824.000	1.167.000	0	4.097.000
Afromingen cumulatief	**1.047.000**	**1.047.000**	**5.000.000**	**16.977.000**	**19.840.000**	**23.664.000**	**24.831.000**	**24.831.000**	**28.928.000**
Planning CF (obv ontvangsten 2015)	***633.094***	***735.900***	***3.631.266***	***11.469.459***	***3.343.037***	***2.780.458***	***1.977.338***	***1.716.838***	***1.681.519***
Cumulatief	***633.094***	***1.368.994***	***5.000.260***	***16.469.718***	***19.812.755***	***22.593.213***	***24.570.551***	***26.287.389***	***27.968.907***
* voor de gemeente Vlaardingen is de cashflowplanning gebaseerd op de werkelijke ontvangsten 2015									
Schiedam									
Ontvangsten	1.151.000	0	3.621.000	8.638.000	7.688.000	2.803.000	2.292.000	0	3.568.000
Saldo rekening	-25.000	0	0						
Afromingen	1.126.000	0	3.621.000	8.638.000	7.688.000	2.803.000	2.292.000	0	3.568.000
Afromingen cumulatief	**1.126.000**	**1.126.000**	**4.747.000**	**13.385.000**	**21.073.000**	**23.876.000**	**26.168.000**	**26.168.000**	**29.736.000**
Planning CF (obv ontvangsten 2015)	***0***	***9.126***	***4.101.100***	***7.791.860***	***8.038.580***	***1.967.590***	***2.022.428***	***1.596.117***	***1.653.051***
Cumulatief	***0***	***9.126***	***4.110.226***	***11.902.086***	***19.940.666***	***21.908.257***	***23.930.685***	***25.526.803***	***27.179.853***
Totaal RBG									
Ontvangsten	16.299.211	27.721.200	63.320.613	61.844.955	58.165.852	37.210.528	44.167.189	28.364.938	26.426.055
Saldo rekeningen	-375.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Afromingen	15.924.211	27.721.200	63.320.613	61.844.955	58.165.852	37.210.528	44.167.189	28.364.938	26.426.055
Cumulatieve afromingen	15.924.211	43.645.411	106.966.024	168.810.980	226.976.832	264.187.359	308.354.548	336.719.486	363.145.540
Planning CF	***7.226.847***	***23.837.641***	***48.128.787***	***52.307.156***	***57.038.784***	***46.927.951***	***40.608.439***	***34.968.075***	***29.822.748***
Cumulatief planning	***7.226.847***	***31.064.488***	***79.193.275***	***131.500.431***	***188.539.215***	***235.467.166***	***276.075.605***	***311.043.680***	***340.866.428***
Cumulatief in % planning	1,7%	7,5%	19,2%	31,8%	45,6%	56,9%	66,8%	75,2%	82,4%
Cumulatief in % realisatie	3,9%	10,6%	25,9%	40,8%	54,9%	63,9%	74,6%	81,4%	87,8%

Bijlage 3: project "afschaffing kwijtschelding zuiveringsheffing Delfland"

Vanaf 1 januari 2016 heeft HHD haar kwijtscheldingsbeleid aangepast.
In twee jaar tijd wordt het niet meer mogelijk om kwijtschelding te krijgen voor de aanslag zuiveringsheffing. Voor het belastingjaar 2016 kan nog voor 50% kwijtschelding worden verkregen. De kwijtschelding voor watersysteemheffing blijft bestaan.
In de vastgestelde begroting 2017 van de RBG is een kostenraming opgenomen van €800.000, - voor uitvoering van diverse werkzaamheden. Deze raming is onderverdeeld in kostensoorten per uitvoeringsactiviteit. De financiële rapportage is bijgevoegd.
Tot en met september is ca € 631.800, = aan kosten gemaakt. Onze prognose is dat de totale kosten zullen uitkomen op € 760.000, =. Kortom de kosten passen tot heden binnen het totale budget voor de extra werkzaamheden als gevolg van de beleidswijziging van Delfland.

Werkzaamheden:
Afgesproken is dat per kwartaal inzicht wordt gegeven in werkzaamheden die verricht zijn om het proces van afschaffing kwijtschelding effectief te kunnen uitvoeren.

Groep 1: 25.175 klanten die kwijtschelding hebben gekregen na toetsing Inlichtingenbureau in januari.

Minnelijk traject:
In de maand april zijn 6.700 (kosteloze) herinneringsbrieven verstuurd en is pro actief uitgebeld om de klanten te laten betalen. Vervolgens hebben in de periode mei-juni 3.200 klanten een huisbezoek gekregen om hen persoonlijk te benaderen.
Op 1 juli hadden nog 2.319 klanten het openstaande bedrag niet betaald. In juli is hiervoor het reguliere incassotraject gestart door middel van het verzenden van een aanmaning.

Aanmaningen
In juli en augustus zijn aan bovengenoemde klanten aanmaningen verzonden.
Bij de berekening van de kosten (7 euro) is coulant omgegaan. Als een klant contact opnam met ons en er volgde een volledige betaling of een betalingsregeling via de AIC, dan werden de verschuldigde invorderingskosten afgeboekt.

Nabellen
In september zijn alle klanten waarvan een telefoonnummer bekend was nog een keer gebeld om hen uit te leggen dat de kwijtschelding veranderd is en dat een betaling of het treffen van een betalingsregeling nog steeds mogelijk was.

Overzicht per 30-09-2016

Status	Aantal aanslagen	Opgelegd bedrag	Ontvangen bedrag
BETAALD (DEEL BETAALD)	17.938	€ 1.294.274,43	€ 1.245.887,68
BETALINGSREGELING	264	€ 30.127,60	€ 15.981,92
AIC	5.597	€ 778.008,00	€ 629.059,69
NIETS BETAALD	1.338	€ 118.230,28	-
ONINBAAR	38	€ 3.583,23	€ 776,40
	25.175	€ 2.224.223,54	€ 1.890.929,29

Groep 2: alle overige klanten die een volledige aanslag hebben gekregen en na een verzoek kwijtschelding hebben ontvangen.

Vanaf februari zijn aanslagen verzonden aan klanten die niet direct in aanmerking kwamen voor kwijtschelding. Voor deze groep is geen apart invorderingstraject ingesteld. Bij het verzenden van de aanslag voor het jaar 2016 hebben deze klanten al een brief ontvangen waarin het gewijzigde kwijtscheldingsbeleid is verwoord. Voor de klanten die een eerste verzoek om kwijtschelding indienen geldt dat zij via de ontvangstbevestiging en de uitspraakbeschikking geïnformeerd worden over het nieuwe kwijtscheldingsbeleid van HHD. Per 30 september 2016 zijn 22.814 (nieuwe) verzoeken om kwijtschelding toegewezen.

Per 30 september 2016 hadden 2.858 klanten nog niet betaald en/of geen betalingsregeling gesloten. Van ruim 1.500 klanten is de betaaltermijn nog niet verlopen omdat hun verzoek recent is toegewezen.

Overzicht per 30-09-2016

Status	Aantal aanslagen	Opgelegd bedrag	Ontvangen bedrag
BETAALD (DEEL BETALING)	15.465	€ 1.314.864,23	€ 1.306.951,92
BETALINGSREGELING	384	€ 47.998,01	€ 9.873,60
AIC	4.021	€ 540.294,12	€ 272.539,71
NIETS BETAALD	2.858	€ 272.693,75	€ 1.942,12
ONINBAAR	86	€ 8.182,11	€ 766,20
	22.814	€ 2.184.032,22	€ 1.592.073,56

Financiële rapportage Project KWS Delfland **Maand:** **9**

		Budget	Exploitatie	prognose	prognose	verschil
		2016	t/m september 2016	restant jaar	jaar 2016	t.o.v begroting
	Communicatie en afhandeling klantreacties					
1	Opstellen brochures, mailing en aanpassingen website, telefoonplatform, correspondentie	€ 70.000	€ 26.449	€ 3.551	€ 30.000	€ 40.000-
2	Opvangen telefonische reacties en nabellen van klanten	€ 150.000	€ 216.711	€ 33.289	€ 250.000	€ 100.000
3	Beveiliging aan de balie	€ 75.000	€ 48.659	€ 26.341	€ 75.000	€ -
4	Afhandelen bezwaar, klachten, verzoeken teruggaaf, correspondentie, mailverkeer	€ 75.000	€ 42.099	€ 7.901	€ 50.000	€ 25.000-
5	Verwerken te digitaliseren documenten/correspondentie t.b.v. geautomatiseerde systemen	€ 25.000	€ 26.566	€ 13.434	€ 40.000	€ 15.000
	Totaal Communicatie en Klantreacties	**€ 395.000**	**€ 360.485**	**€ 84.515**	**€ 445.000**	**€ 50.000**
	Incassotraject					
6	Het opstellen en versturen van kosteloze herinneringen en invorderingsstukken	€ 30.000	€ 8.064	€ 6.936	€ 15.000	€ 15.000-
7	Het afleggen van huisbezoeken	€ 150.000	€ 87.460	€ 12.540	€ 100.000	€ 50.000-
8	Het verwerken van de administratieve invorderingsprocedures (o.a. verkorte kwijtscheldingsprocedure)	€ 75.000	€ 47.151	€ 2.849	€ 50.000	€ 25.000-
9	Het verwerken van de invorderingstrajecten en beoordelingen oninbaar	€ 75.000	€ 63.912	€ 11.088	€ 75.000	€ -
10	Het verwerken van de verzoeken om betalingsregelingen en bewaken adm. procedure	€ 75.000	€ 60.489	€ 14.511	€ 75.000	€ -
	Totaal Incassotraject	**€ 405.000**	**€ 267.075**	**€ 47.925**	**€ 315.000**	**€ -90.000**
	Subtotaal kosten	**€ 800.000**	**€ 627.560**	**€ 132.440**	**€ 760.000**	**€ -40.000**
11	Bijdrage HHD	€ 800.000	€ 600.000	€ 200.000	€ 800.000	€ -
	Subtotaal opbrengsten	**€ 800.000**	**€ 600.000**	**€ 200.000**	**€ 800.000**	**€ -**
	Saldo	**€ -**	**€ -27.560**	**€ 67.560**	**€ 40.000**	**€ 40.000**

Dashboard prestaties RBG 2016 t/m Q3

	Prestatie-contract	Indicator	Norm	Q1	Q2	Q3	Q4
Advisering/ beleid (3.1)							
1	Adviezen vanuit de RBG worden aangeleverd volgens de vooraf afgesproken planning met de opdrachtgevers, zodanig dat ze aan de wettelijke en inhoudelijke eisen en interne behandeltermijnen kunnen voldoen. De opdrachtgevers zorgen voor de planning en stemmen deze tijdig af met de RBG	% van de adviezen dat op tijd is	100% planning	Alleen inhoudelijke toelichting op geleverde adviezen	Alleen inhoudelijke toelichting op geleverde adviezen	Alleen inhoudelijke toelichting op geleverde adviezen	
Beheer van basisgegevens (3.2)							
2	Basisgegevens worden dagelijks verwerkt tenzij aanlevering van een externe partij plaatsvindt met een andere periodiciteit. In dat geval is die periodiciteit leidend.	GBA mutaties	dagelijks	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	
		Kadastrale mutaties	maandelijks	kan beter: kadastrale mutaties ontbreken, software Centric is in testfase	kan beter: kadastrale mutaties ontbreken, software Centric is in testfase	kan beter: kadastrale mutaties ontbreken, software Centric is in testfase	
		WOZ gegevens	periodiek	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	
	Het percentage aanslagbiljetten particulieren onbestelbaar retour. Dit percentage wordt per kwartaal cumulatief weergegeven.	% aanslagbiljetten onbestelbaar retour	≤ 0,5%	0.37%	0.40%	0.40%	
	Het percentage aanslagbiljetten bedrijven onbestelbaar retour	% aanslagbiljetten onbestelbaar retour	≤ 2,0%	niet gerapporteerd	niet gerapporteerd	niet gerapporteerd	
Aanslagoplegging (3.3)							
4a	Aanslagoplegging conform jaarlijks afgesproken planning in het belastingjaar van de op te leggen kohieren.		planning	Gebruikers: 78% cf plan Eigenaren: 65% cf plan	Gebruikers: 91% cf plan Eigenaren: 89% cf plan	Gebruikers: 99% cf plan Eigenaren: 97% cf plan	
4b	De planning, inclusief geraamde percentages kwijtschelding en oninbaar, wordt jaarlijks vóór 1 december van het begin van het belastingjaar aan de deelnemers aangeboden.	Aangeboden planning	vóór 1-dec	conform planning			
5	Het percentage jaarlijks opgelegde aanslagen aan alle in dat jaar bij de RBG bekende belastingplichtigen.	% opgelegde aanslagen	≥98%	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	
6	Binnen de wettelijke termijn (3 jaar) na het ontstaan van de belastingplicht of het einde van het tijdvak zijn alle aanslagen definitief opgelegd.	Bedrijven 2013	vanaf 3 jaar oud: 0	geen cijfers, alles binnen 3 jaar opgelegd	geen cijfers, alles binnen 3 jaar opgelegd	geen cijfers, alles binnen 3 jaar opgelegd	
		Woonruimten 2013 (WS heffing)		,,	,,	,,	
		Eigenaren 2013		,,	,,	,,	
Afdoen van kwijtscheldingsverzoeken (3.4)							
7	Binnengekomen kwijtscheldingsaanvragen worden binnen 5 werkdagen afgedaan of in ieder geval binnen 5 werkdagen na ontvangst aan de afzender bevestigd door middel van schriftelijke ontvangstbevestiging	% v/d kwijtscheldingsaan-vragen binnen 5 werkdagen behandeld	100%	100%	100%	100%	
8	Binnengekomen kwijtscheldingsaanvragen worden binnen de wettelijke termijn van 8 weken na ontvangst afgedaan. Indien navraag bij de aanvrager of bij derden moet worden gedaan, wordt deze termijn verlengd.	% v/d kwijtscheldingsaan-vragen binnen 8 weken na ontvangst afgedaan	100%	% wordt niet gerapporteerd Gem. doorlooptijd: 4 weken	% wordt niet gerapporteerd Gem. doorlooptijd: 5 weken	% wordt niet gerapporteerd Gem. doorlooptijd: 6 a 7 weken	
9	Beroepsschriften tegen een afwijzing kwijtschelding worden binnen de wettelijke termijn van **16** weken na ontvangst afgedaan (generiek, niet onderscheiden naar deelnemers)	% v/d beroepsschriften tegen afwijzing kwijtschelding dat binnen **16** weken na ontvangst	100%	% wordt niet gerapporteerd Gem. doorlooptijd: 5 weken	% wordt niet gerapporteerd Gem. doorlooptijd: 2,7 weken	% wordt niet gerapporteerd Gem. doorlooptijd: 9,3 weken	
10	Toewijzingspercentage naar aanleiding van beroepschriften kwijtschelding (generiek, niet onderscheiden naar deelnemers)	% v/d toewijzingen n.a.v. beroepschriften kwijtschelding	≤ 2,0%	% wordt niet gerapporteerd 182 beroepschriften	1.6%	0.4%	
Afdoen van bezwaar-, verzoek-, en beroepsschriften (3.5)							
11	95% van alle overige binnengekomen bezwaar- en verzoekschriften worden binnen 12 weken na dagtekening van de aanslag afgedaan, met een mogelijkheid tot verlenging van 6 weken verdaging.	binnen 6 weken, 6 weken na vervaldatum	95%	100%	100% binnen wettelijke termijn; gem. doorlooptijd =6,3 wkn	100% binnen wettelijke termijn; gem. doorlooptijd =6 wkn	
12	Het aantal gegronde bezwaren (plicht) is maximaal 1% van het aantal aanslagen. Het aantal cumulatief 2016 wordt getoond.	% gegronde bezwaren	< 1%	Bezwaren: 26 Ongegrond: 1 Schikkingen: 4 Nog niet beslist: 27	Bezwaren: 49 Ongegrond: 5 Schikkingen: 10 Nog niet beslist: 34	Bezwaren: 89 Ongegrond: 34 Schikkingen: 14 Nog niet beslist: 41	
Uitvoering (dwang-)invorderingsmaatregelen (3.6)							
13	Alle betalingen die naar aanleiding van heffing- of invorderingsacties door of in opdracht van de RBG worden gedaan, worden **dagelijks** na ontvangst geboekt in de debiteurenadministratie van RBG. Een uitzondering wordt gemaakt voor de piekperioden die in de jaarplanning zichtbaar worden.	% betalingen dat dagelijks wordt geboekt in de debiteurenadministratie van de RBG	100%	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	
14	Eventuele restituties vinden elke 2 weken plaats	voldoen van restituties	elke 2 weken	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	
15	Invorderingsmaatregelen worden binnen één maand na het verstrijken van de laatste vervaldatum van de aanslag opgestart, eventuele verdere vervolgstappen telkens één maand later	Invorderingsmaatregelen opgestart	binnen 1 maand na vervaldatum	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	
Afhandelen van klantreacties (3.7)							
16	Schriftelijke en digitaal binnengekomen reacties worden binnen 5 werkdagen afgedaan, of in ieder geval binnen 5 werkdagen na ontvangst aan de afzender bevestigd door middel van een schriftelijke of digitale ontvangstbevestiging, waarin de termijn van afdoening is opgenomen	% v/d binnengekomen reacties dat binnen 5 werkdagen wordt behandeld	100%	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	
17	Telefonische reacties worden op de dag van binnenkomst 1e lijns afgedaan. Is dat niet mogelijk dan wordt er over de afhandeling(stermijn) een afspraak gemaakt met de klant. De reactie wordt in dat geval 2e lijns afgehandeld waarbij vragen en of klachten over de hoogte van de belastingtarieven door de deelnemers zullen worden afgedaan	% v/d 1e lijns vragen dat binnen 1 dag behandeld/afgedaan wordt	100%	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	uitvoering conform kader	

Hoogheemraadschap van
Delfland

Aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
1283427
DATUM D&H VERGADERING
--

DELFT
17 november 2016

ONDERWERP
Onderzoeksonderwerpen rekeningcommissie

Geachte leden,

Hierbij deel ik u het volgende mee.

Voor de bestuursperiode 2015 – 2019 heeft de rekeningcommissie de fracties geraadpleegd met betrekking tot onderzoeksonderwerpen. Die inventarisatie heeft geleid tot een tiental onderwerpen.

In de bijeenkomst van de rekeningcommissie van 29 juni 2016 is met het oog op de beschikbare capaciteit gekozen voor de volgende onderwerpen, een en ander in volgorde van onderzoek.

1. Kwaliteit ramingen exploitatie en investeringen
2. Samenwerken in de afvalwaterketen
3. Naleving inkoopprocedure en aanbesteding.

Het onderzoek van het onder punt 1 genoemde onderwerp is inmiddels begonnen. Het streven is dat de rapportage hierover in maart 2017 wordt afgerond. In de bijeenkomst van de rekeningcommissie in december 2016 zal nader worden besloten met betrekking tot het onder punt 2 genoemde onderwerp. Het derde onderzoeksonderwerp zal mogelijk in de tweede helft van 2017 een vervolg krijgen.

De zeven niet geprioriteerde onderwerpen worden in beraad gehouden.

Met vriendelijke groet,
de Secretaris van de Rekeningcommissie,

drs. ing. T.R.J. Janssen

Hoogheemraadschap van
Delfland

Aan de verenigde vergadering

ONS KENMERK
1279157
DELFT
8 november 2016

ONDERWERP
Energie Efficiëntie Plan 2017-2020

De Unie en het Rijk hebben medio 2010 het Klimaatakkoord Unie-Rijk (DMS 895308) getekend. In het beleidskader Duurzaamheid (DMS 912438) heeft het bestuur van Delfland de doelen uit het Klimaatakkoord Unie-Rijk onderschreven. In het kader van de Meer Jaren Afspraken energie efficiëntie (MJA) wordt door het Rijk gevolgd of de gewenste energie besparing wordt bereikt. De systematiek van de MJA is vanaf 2005 toegepast bij de afvalwaterzuivering. In het kader van de Green Deal Energie die in maart 2016 door de Unie is afgesloten met het Rijk is het gehele waterschap onder MJA gebracht.

Het MJA verplichting bestaat uit twee delen:
1. Een energie efficiëntie plan waarin de maatregelen voor de komende vierjarige periode worden aangegeven;
2. Een jaarlijkse rapportage van de voortgang.

Met deze brief wordt U geïnformeerd over het recent vastgestelde Energie Efficiëntie Plan 2017-2020 (hiernavolgend EEP genoemd). In dit EEP wordt zowel het effect meegenomen van besparing op het gebruik van energie als het effect van het vergroten van de eigen winning.

In het EEP 2017-2020 is vastgelegd welke maatregelen zijn gepland. Uit een mix van maatregelen kan Delfland de beoogde 8% verbetering van de energie efficiëntie in de periode 2017-2020 behalen. Daarmee voldoet Delfland aan de klimaatdoelstellingen die voor de periode 2005-2020 zijn opgesteld. Naast de maatregelen aan eigen installaties worden ook de ketenmaatregelen meegenomen in het EEP. Dit zijn maatregelen in de keten, waarvan Delfland een deel aan zich mag toekennen. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld het overnemen van de afvalwaterzuivering van Nutricia of heet aandeel van Delfland in het GEMINI windpark van HVC.

Het effect van de maatregelen is bepaald op basis van de verwachtte besparing of de verwachte energieopbrengst (eigen winning). De totalen van de verschillende onderdelen zijn hierbij gegeven in Tera Joule (Tera Joule = 1.000.000.000.000 Joule) en in % ten opzichte van het totale energieverbruik van Delfland in 2015 (665 TJ).

onderverdeling maatregelen	Efficiëntie in TJ	Efficiëntie in %
Watersysteem	2,7	0,4%
Facilitair	3,7	0,6%
Afvalwaterzuiveringen	24,3	3,7%
Totaal door Delfland	30,7	4,7%
HVC, duurzame energie	94,3	14,2%
Ketenmaatregelen	62,2	9,4%
Totaal	187,2	28,2%

Uit deze gegevens is af te leiden dat er voldoende maatregelen zijn voorzien om de over deze periode gewenste toename van de energie efficiëntie (4*2%=8%) te behalen. De bijdrage van de duurzame energie maatregelen van HVC, die grotendeels zeker zijn (11,7%), geeft zekerheid dat de bovengenoemde 8% toename gehaald worden.

De maatregelen voor wat betreft de afvalwaterzuiveringen (regio Zuid) worden meegenomen bij de normale vervangingsinvesteringen. Energie efficiëntie maatregelen worden daarbij beoordeeld op hun terugverdientijd. Alle maatregelen die een terugverdientijd hebben van vijf jaar of minder worden zeker uitgevoerd (wettelijke verplichting).
De maatregelen voor wat betreft de afvalwaterzuiveringen van regio Noord worden meegenomen in het kader van de uitvoering van het DBFO-contract.
De maatregelen voor wat betreft het facilitair bedrijf zijn al voorzien in het krediet voor het Huisvestingsplan Gemeenlandshuis (DMS 1195248).
De financiën voor de maatregelen in het watersysteembeheer, in het bijzonder het aanpassen van het Beslis Ondersteunend Systeem (BOS) zijn nog niet voorzien in de begroting; dit wordt meegenomen in de kadernota 2018.

In het kader van het Energie Efficiëntie Plan c.q. de Meer Jaren Afspraken Energie efficiëntie worden er ook eisen gesteld aan de energiezorg van Delfland. De energiezorg binnen afvalwaterzuivering voldoet al aan deze eisen, echter binnen watersysteem en facilitair moet deze energiezorg nog worden vormgegeven. Delfland heeft daar 2 á 3 jaar de tijd voor om dit te realiseren. De uitwerking daarvan moet nog worden vormgegeven. Naast de energie-gegevens moet ook de voortgang in de energiezorg worden gerapporteerd in de jaarlijkse MJA3 rapportage.

Hoogachtend,
Namens Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,

de Secretaris,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart

de Dijkgraaf,

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van
Delfland

Aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
1282112
DATUM D&H VERGADERING
22 november 2016
DELFT

ONDERWERP
Voortgang verdieping Nieuwe Waterweg

Geachte leden,

Het Havenbedrijf Rotterdam gaat de Nieuwe Waterweg verdiepen met als doel het verbeteren van de bereikbaarheid voor grote schepen. Dit initiatief kan voor Delfland gevolgen hebben, vooral op het gebied van toenemende verzilting. U bent in dit traject op de belangrijke momenten geïnformeerd[1] over onze inzet om de belangen van Delfland te borgen. Het uitgangspunt van de waterschappen is steeds geweest dat alle optredende negatieve effecten volledig gemitigeerd of gecompenseerd moeten worden en een duurzame zoetwatervoorziening behouden blijft.

In juni 2016 heeft Delfland, in goede samenwerking met de buurwaterschappen, een zienswijze ingediend op de ontwerp-ontgrondingsvergunning Verdieping Nieuwe Waterweg. Op 12 oktober 2016 heeft Rijkswaterstaat de ontgrondingsvergunning Verdieping Nieuwe Waterweg gepubliceerd. Hierbij is een Nota van antwoord opgenomen waarin staat beschreven hoe met de zienswijze van de waterschappen is omgegaan. De vergunning met Nota van antwoord is te vinden op: http://www.platformparticipatie.nl/projecten/alle-projecten/projectenlijst/verdieping-nieuwe-waterweg

Parallel aan het vergunningenspoor heeft Delfland overleg gevoerd met het Havenbedrijf Rotterdam om afspraken te maken over compensatie van de voorziene negatieve effecten die optreden door de verdieping. De gemaakte afspraken zijn vastgelegd in een hoofd-overeenkomst (tussen het Havenbedrijf en de betrokken waterschappen) en een deel-overeenkomst (tussen het Havenbedrijf en Delfland), zie bijlage 1 en 2.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris, de Dijkgraaf, loco,

mr.drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A. Houtzager

Bijlagen:
1. Hoofdovereenkomst HbR - Waterschappen
2. Deelovereenkomst schadevergoeding HbR - Delfland

[1] Zienswijze waterschappen op de Nota Reikwijdte en Detailniveau (december 2014), informatieve VV over verdieping van de Nieuwe Waterweg (januari 2016), adviesbrief aan Rijkswaterstaat op de MER verdieping Nieuwe Waterweg (februari 2016), zienswijze aan Rijkswaterstaat op de ontwerp-ontgrondingsvergunning (juni 2016).

Overeenkomst met betrekking tot passende maatregelen ter compensatie en mitigatie van de ongewenste gevolgen voor de Waterschappen van de verdieping van de Nieuwe Waterweg, het Scheur, de Nieuwe Maas en de Botlekhavens inclusief de Tweede Petroleumhaven

ONDERGETEKENDEN:

1. Het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, gevestigd te Houten en kantoorhoudende te 3994 DD Houten aan de Poldermolen 2 (postadres: Postbus 550, 3990 GJ Houten) bij machtiging krachtens artikel 95 van de Waterschapswet rechtsgeldig vertegenwoordigd door dhr. P.J.M. Poelmann, ter uitvoering van het besluit van het college van dijkgraaf en hoogheemraden van 16 augustus 2016 met kenmerk DM 1093067 tot het aangaan van deze overeenkomst,
2. Het Hoogheemraadschap van Rijnland, gevestigd te Leiden en kantoorhoudende te 2333 CM Leiden aan de Archimedesweg 1 (postadres: Postbus 156, 2300 AD Leiden) bij machtiging krachtens artikel 95 van de Waterschapswet rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevrouw M.E.F. Leewis, ter uitvoering van het besluit van het college van dijkgraaf en hoogheemraden van 23 augustus 2016 met kenmerk 16.067969 tot het aangaan van deze overeenkomst,
3. Het Hoogheemraadschap van Delfland, gevestigd te Delft en kantoorhoudende te 2611 AL Delft aan de Phoenixstraat 32 (postadres: Postbus 3061, 2601 DB Delft), krachtens artikel 95 Waterschapswet op basis van door de dijkgraaf gegeven volmacht rechtsgeldig vertegenwoordigd door de hoogheemraad, mevrouw I.J.A. ter Woorst, die hierbij handelt ter uitvoering van het besluit, met zaaknummer 52439, van dijkgraaf en hoogheemraden van 30 augustus 2016,
4. Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, gevestigd te Rotterdam en kantoorhoudende te 3063 GK Rotterdam aan de Maasboulevard 123 (postadres: Postbus 4059, 3006 AB Rotterdam) krachtens artikel 95 Waterschapswet rechtsgeldig vertegenwoordigd door de hoogheemraad mevrouw T.M.B. Gerts, kantoorhoudende bij voormeld hoogheemraadschap, handelend ter uitvoering van het op 20 september 2016 door dijkgraaf en hoogheemraden genomen besluit met zaaknummer 2016.07302,
5. Het Waterschap Hollandse Delta, gevestigd te Ridderkerk en kantoor houdende te 2988 DC Ridderkerk aan de Handelsweg 100 (postadres: Postbus 4103, 2980 GC Ridderkerk) krachtens artikel 95 Waterschapswet rechtsgeldig vertegenwoordigd door J.M. Geluk, handelend in de hoedanigheid van dijkgraaf, ter uitvoering van het besluit van het college van Dijkgraaf en Heemraden d.d. 23 augustus 2016,

   hierna tezamen ook: Waterschappen (of afzonderlijk: Waterschap)

6. De naamloze vennootschap Havenbedrijf Rotterdam N.V., statutair gevestigd te Rotterdam, kantoorhoudend te Rotterdam, aan de Wilhelminakade 909, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder KvK-nummer 24354561, in deze zaak rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer R. Paul, Chief Operating Officer en de Heer P.R.J.M. Smits, Chief Financial Officer
   hierna ook te noemen: HbR;

Hierna partijen 1 tot en met 6 tezamen ook te noemen: Partijen

DEFINITIES EN AFKORTINGEN

I. Verdieping: (project) verdieping van de Nieuwe Waterweg, het Scheur en de Nieuwe Maas en de Botlekhavens en de Tweede Petroleumhaven, zoals bedoeld in de vergunningaanvraag van HbR als initiatiefnemer in het kader van de Ontgrondingenwet, d.d. 22 december 2015 (Zaaknummer RWSV2O15-00007625).
II. Hoofdovereenkomst: deze overeenkomst
III. Deelovereenkomst: overeenkomst tussen HbR en een of meerdere Waterschappen, als aanvulling op de Hoofdovereenkomst

IV. KWA: Kleinschalige WaterAanvoervoorzieningen voor de aanvoer van zoet water in droge perioden, wanneer de inlaat van Gouda verzilt. De KWA omvat een stelsel van watergangen en kunstwerken, waarover het waterschap HDSR zeggenschap heeft en het beheer voert.

V. MER: Milieueffectrapport van de Verdieping d.d. 21 december 2015 (referentie 078220924:C), met de bijbehorende aanvullingen.

VI. NWW: Nieuwe Waterweg.

VII. Adviescommissie Monitoring Verdieping NWW: een door Partijen in te stellen adviescommissie, die adviseert over de inhoud van een monitoringsplan en de rapportage en duiding van monitoringsresultaten.

VIII. Bestuurlijk Overlegorgaan Verdieping NWW: overlegorgaan bestaande uit bestuurlijke vertegenwoordigers van Partijen.

IX. Bevoegd Gezag: Rijkswaterstaat namens de Minister van Infrastructuur en Milieu.

X. Rijkswaterstaat: beheerder van het hoofdwatersysteem als bedoeld in de Waterwet en verantwoordelijk voor de waterkwaliteit in het hoofdwatersysteem, waaronder in ieder geval begrepen de Nieuwe Waterweg, het Scheur en de Nieuwe Maas en de Botlekhavens inclusief de Tweede Petroleumhaven, en verantwoordelijk voor het bij het hoofdwatersysteembeheer behorende monitoringsprogramma (niet zijnde het monitoringprogramma, dat op basis van de ontgrondingenvergunning dient te worden opgesteld).

XI. Passende maatregelen: naar het oordeel van Partijen best beschikbare en kosteneffectieve bronmaatregelen, mitigerende maatregelen of compenserende maatregelen, alsmede de monitoring, die getroffen worden om aan de Verdieping toe te schrijven negatieve of ongewenste effecten voor het watersysteembeheer van de Waterschappen te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of te compenseren.

XII. Bronmaatregelen: maatregelen die voorkomen dat Voorziene ongewenste effecten of Onvoorziene ongewenste effecten optreden.

XIII. Mitigerende maatregelen: maatregelen die de gevolgen van (als gevolg van de Verdieping) opgetreden Voorziene ongewenste effecten en Onvoorziene ongewenste effecten voorkomen dan wel zo veel mogelijk beperken.

XIV. Compenserende maatregelen: maatregelen die de gevolgen van (als gevolg van de Verdieping) opgetreden Voorziene ongewenste effecten en Onvoorziene ongewenste effecten compenseren.

XV. Financiële compensatie: vergoeding door HbR aan een of meer Waterschappen teneinde door Waterschappen te nemen Passende maatregelen, toegenomen beheerkosten en kosten voor (vervangings)investeringen als gevolg van de Verdieping te compenseren.

XVI. Monitoring: een onderzoeksprogramma aan de hand waarvan kan worden vastgesteld in hoeverre voorziene en onvoorziene ongewenste effecten voor het watersysteem dan wel het beheer van dat watersysteem zijn te toe te schrijven aan de Verdieping.

XVII. Voorziene ongewenste effecten: voor het watersysteem dan wel het beheer van dat watersysteem nadelige effecten als gevolg van de Verdieping die zien op een toename van verzilting, gewijzigde grondwaterstromen en veranderende morfologische processen, zoals beschreven in het MER. Een toename van de beheerkosten of (vervangings)investeringen voor de Waterschappen voortvloeiend uit de voorgestelde compenserende maatregelen wordt eveneens beschouwd als een Voorzien ongewenst effect.

XVIII. Onvoorziene ongewenste effecten: alle niet Voorziene ongewenste effecten van de Verdieping alsmede het in grotere mate optreden van de Voorziene ongewenste effecten en onvoorziene schade als gevolg van de Verdieping.

XIX. Ontgrondingenvergunning: de vergunning van het bevoegd gezag op grond van de Ontgrondingenwet, zoals die is verleend op basis van de aanvraag van HbR van 22 december 2015, voor zover deze op enig moment onherroepelijk is geworden.

Overwegende dat:

a) HbR de Verdieping wenst te realiseren teneinde grotere schepen dan thans het geval is toegang te kunnen verschaffen tot een deel van het Havengebied van Rotterdam en daarmee de concurrentiepositie van bedrijven in dit gebied te bevorderen;

b) Waterschappen tot taak hebben de waterstaatkundige verzorging van hun beheergebied. De zorg voor het watersysteem in die beheergebieden omvat onder andere de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en de waterveiligheid door voorkoming van overstromingen. Het voorzien in voldoende zoet water en het garanderen van voldoende stabiele keringen maken onderdeel uit van de verantwoordelijkheden van de Waterschappen;

c) de Verdieping leidt tot ongewenste effecten en/of risico's op het gebied van onder andere verzilting, grondwater en morfologie, welke effecten reiken tot in de beheergebieden van de Waterschappen;
d) in de Ontgrondingenvergunning voorschriften worden opgenomen ten aanzien van het zoveel mogelijk voorkomen en beperken van deze ongewenste effecten die het gevolg zijn van de Verdieping, waaronder begrepen het voorschrijven van Passende maatregelen;
e) er Passende maatregelen voor een deel van de Voorziene ongewenste effecten van de Verdieping te treffen zijn waarvoor in aanvulling op en ter concretisering van de voorschriften in de ontgrondingenvergunning in deze Hoofdovereenkomst en de bijbehorende deelovereenkomsten afspraken worden gemaakt;
f) Waterschappen Mitigerende of Compenserende maatregelen kunnen treffen;
g) HbR in voorkomende gevallen bereid is door de Waterschappen te nemen Mitigerende of Compenserende maatregelen te financieren onder de noemer Financiële compensatie.
h) Partijen afspraken wensen te maken over hoe te handelen in geval van Voorziene ongewenste effecten en Onvoorziene ongewenste effecten;
i) Specifieke afspraken over Passende maatregelen met de betrokken Waterschappen zullen worden uitgewerkt in Deelovereenkomsten;
j) HbR ten aanzien van zijn monitoringsverplichting aansluiting kan zoeken bij bestaande meetnetwerken, zoals die van Rijkswaterstaat en de Waterschappen.

komen het volgende overeen:

1. Doel van deze overeenkomst

1.1 Partijen wensen negatieve dan wel ongewenste effecten van de Verdieping te voorkomen dan wel de gevolgen daarvan zoveel als mogelijk ongedaan te maken of te compenseren.
1.2 Partijen beogen, gelet op lid 1, dat met de afspraken in deze Hoofdovereenkomst en Deelovereenkomsten wordt bereikt dat de Waterschappen gezien hun taken en verantwoordelijkheden geen nadeel ondervinden van de Verdieping.

2. Monitoring

2.1 Monitoringplan
De wijze waarop Voorziene ongewenste effecten en Onvoorziene ongewenste effecten zullen worden gemeten en gemonitord, alsmede de omvang, frequentie en duur van metingen, worden beschreven in een monitoringsplan dat HbR op basis van de Ontgrondingenvergunning dient op te stellen.
Voorafgaand aan het op te stellen en door het Bevoegd Gezag goed te keuren monitoringsplan zullen Partijen door middel van de Adviescommissie Monitoring Verdieping NWW met elkaar in overleg treden over de inhoud van het monitoringsplan.

2.2 Rapportage monitoring en duiding
De resultaten van metingen en monitoring zullen met een in het monitoringsplan per onderwerp vastgestelde frequentie door HbR worden gerapporteerd aan het Bevoegd Gezag conform de voorschriften uit de Ontgrondingenvergunning. De rapportage van de resultaten van de monitoring en de interpretatie daarvan worden besproken in de Adviescommissie Monitoring Verdieping NWW.
Vervolgens zal de Adviescommissie Monitoring Verdieping NWW de resultaten van de monitoring en de interpretatie daarvan rapporteren aan het Bevoegd Gezag. Het doel hiervan is vast te stellen in hoeverre aangetroffen waarden zijn toe te schrijven aan de Verdieping dan wel de effecten van die Verdieping alsmede vaststelling van de onzekerheden die daarbij een rol spelen en het doen van voorstellen aan het Bevoegd Gezag voor Passende maatregelen indien zich Onvoorziene ongewenste effecten voordoen conform voorschriften uit de Ontgrondingenvergunning.

3. Afspraken Voorziene ongewenste effecten

Voor de volgende voorziene effecten zijn afspraken gemaakt:

3.1 Parksluizen
HbR maakt afspraken met het betreffende Waterschap over Passende maatregelen ter compensatie van de door de hogere zoutindringing door de sluizen veroorzaakte verminderde beschikbaarheid van zoet water, en biedt voor deze maatregelen Financiële compensatie. In een Deelovereenkomst tussen HbR en het Hoogheemraadschap van Delfland wordt dit uitgewerkt.

3.2 Boerengat
HbR ontwikkelt in samenwerking met het betreffende Waterschap Passende maatregelen ter compensatie van de verminderde beschikbaarheid van zoet water, en biedt voor deze maatregelen Financiële compensatie. In een Deelovereenkomst tussen HbR en het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard wordt dit uitgewerkt.

3.3 KWA
Ter compensatie van de verminderde beschikbaarheid van zoet water biedt HbR voor de inzet van de KWA Financiële compensatie voor een langer durende inzet van de KWA met daarbij behorend beheer en onderhoud.
De vorm en omvang van Financiële compensatie worden uitgewerkt in een Deelovereenkomst tussen HbR en het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden en het Hoogheemraadschap van Rijnland.

3.4 Morfologie
Mogelijke plotselinge versnellingen van morfologische processen kunnen acuut de stabiliteit van de waterkeringen bedreigen en daarmee de waterveiligheid in gevaar brengen. Vanwege de mogelijke plotselinge versnellingen van morfologische processen dient een depot met stortsteen beschikbaar te zijn om acuut omwille van de veiligheid noodmaatregelen te kunnen treffen.
De specifieke door HbR te bieden compensatie wordt uitgewerkt in een Deelovereenkomst tussen HbR en het Waterschap Hollandse Delta.

3.5 Onderzoek bronmaatregelen
Gegeven de onzekerheden van met name klimaatontwikkeling en de mogelijke gevolgen hiervan voor de verzilting van de Rijn-Maas-monding hechten Partijen aan de verdere ontwikkeling van effectieve, best beschikbare en kosteneffectieve Bronmaatregelen om verzilting in het hoofdwatersysteem tegen te gaan. Vervolgonderzoek in het hoofdwatersysteem naar Bronmaatregelen tegen verzilting is voorzien in het Deltaprogramma waarbij Rijkswaterstaat namens de Minister van Infrastructuur en Milieu als systeemverantwoordelijk dient op te treden. HbR zal een bijdrage leveren aan dergelijk vervolgonderzoek door het ter beschikking stellen van kennis en financiële middelen. Als doelmatige maatregelen in beeld komen zullen Partijen er bij de Minister van Infrastructuur en Milieu op aandringen de verziltingsopgave vanuit de bron te beperken.

4 Afspraken Onvoorziene ongewenste effecten

4.1 Overleg
Indien blijkt of waarschijnlijk is dat de Verdieping een Onvoorzien ongewenst effect heeft, treden de Waterschappen die het aangaat met HbR en Rijkswaterstaat in overleg. Op voorstel van een Waterschap vindt dit overleg in eerste instantie plaats door middel van een bijeenkomst van de Adviescommissie Monitoring Verdieping NWW. Ook mogelijke extreme omstandigheden of dreigende calamiteiten kunnen reden zijn voor het bijeenroepen van de Adviescommissie Monitoring Verdieping NWW.

4.2 Doel overleg
Het doel van het in artikel 4.1 bedoelde overleg is te komen tot een gezamenlijke conclusie over de mate waarin Onvoorziene ongewenste effecten een gevolg zijn van de Verdieping en welke Passende maatregelen getroffen zouden kunnen worden teneinde deze effecten te voorkomen dan wel de gevolgen van reeds opgetreden effecten zoveel mogelijk te beperken.

4.3 Maatregelen
Indien zich Onvoorziene effecten voordoen waar de Ontgrondingenvergunning niet op toe ziet, stellen Partijen gezamenlijk Passende maatregelen vast om verdere negatieve effecten te voorkomen dan wel de gevolgen van de reeds opgetreden effecten zoveel mogelijk te beperken. Indien, na toepassing van de Nadeelcompensatie, Onvoorziene effecten resteren waarvan causaliteit en toerekenbaarheid voor Partijen afdoende is aangetoond, vergoedt HbR de resterende kosten van het treffen van Passende maatregelen, voor zover voorliggende voorzieningen hierin niet toereikend zijn. HbR neemt hiervoor een aanvullende voorziening op van in beginsel €1 mln. HbR neemt dit bedrag op als projectrisico in de eigen projectbegroting.

4.4 Escalatie
Indien de Adviescommissie niet tot een eensluidend oordeel weet te komen over de inhoud van het monitoringsplan, de mate waarin Onvoorziene ongewenste effecten het gevolg zijn van de Verdieping, welke Passende maatregelen getroffen zouden moeten worden of de bekostiging daarvan, wordt hierover door de Adviescommissie gerapporteerd aan het Bestuurlijk Overlegorgaan Verdieping Nieuwe Waterweg.

5 Governance

5.1 Adviescommissie Monitoring Verdieping NWW
Partijen stellen een ambtelijke Adviescommissie Monitoring Verdieping NWW in. De Adviescommissie heeft tot taak bij te dragen aan hetgeen is vermeld in de artikelen 2.1, 2.2, 4.1, 4.3 en 4.4 van de Hoofdovereenkomst. Aan de Adviescommissie nemen afgevaardigden van alle Partijen deel. Partijen spannen zich in om ook Rijkwaterstaat als beheerder en de provincie Zuid-Holland deel uit te laten maken van de Adviescommissie. Wanneer daar aanleiding toe is, kan de commissie ook deskundigen laten aansluiten vanuit bijvoorbeeld kennisinstituten, gemeenten, drinkwater of landbouw. De Adviescommissie komt eens per jaar en zo nodig vaker bijeen om de (tussen)resultaten van metingen en monitoring volgens het monitoringsplan te bespreken. De Adviescommissie rapporteert aan een door Partijen in te stellen Bestuurlijk Overlegorgaan Verdieping NWW

5.2 Bestuurlijk Overlegorgaan Verdieping NWW
Het door Partijen ingestelde Bestuurlijk Overlegorgaan Verdieping NWW komt uitsluitend bijeen in geval de Adviescommissie door middel van een rapportage heeft verzocht om besluitvorming over aspecten waarover door de Adviescommissie geen eensluidend oordeel kon worden gevormd. Het Bestuurlijk Overlegorgaan kan besluiten nemen over hetgeen hem door de Adviescommissie wordt voorgelegd. Besluitvorming door het Bestuurlijk Overlegorgaan kan plaatsvinden onder voorbehoud van goedkeuring door de algemene directie van HbR en de goedkeuring van het dagelijks bestuur van de verschillende Waterschappen.
Het Bestuurlijk Overlegorgaan kan voorafgaand aan besluitvorming beslissen een oordeel te vragen aan een of meer onafhankelijke experts. Voor het aanvragen van een onafhankelijk oordeel is instemming van alle Partijen nodig met betrekking tot de vraagstelling en de keuze van experts.

5.3 Finale kwijting
5.3.1 Op voorwaarde dat HbR Passende maatregelen heeft getroffen dan wel dat HbR de Waterschappen volledig financieel heeft gecompenseerd, verlenen de Waterschappen HbR finale kwijting voor zover het gaat om schade die het gevolg is van een Voorzien ongewenst effect van de Verdieping zoals omschreven in hoofdstuk 3 van deze overeenkomst.
5.3.2 De Waterschappen verlenen HbR geen finale kwijting voor overige door Waterschappen te lijden schade als gevolg van de Verdieping.

6 Overige bepalingen

6.1 Ontbindende voorwaarden

Deze overeenkomst wordt gesloten onder de ontbindende voorwaarden dat:

- HbR niet voor 1 juli 2017 beschikt over alle voor de Verdieping benodigde onherroepelijke vergunningen en andere publiekrechtelijke toestemmingen of niet overgaat tot realisatie van de Verdieping zoals vergund.
- een Algemeen Bestuur van een Waterschap instemming wordt gevraagd over de ondertekening van de Hoofdovereenkomst en/of een Deelovereenkomst(en) en het betreffende Algemeen Bestuur die instemming niet verleent.
- de inhoud van de definitieve Ontgrondingenvergunning met betrekking tot een of meer van de onderwerpen verzilting, grondwater, morfologie, monitoring en bronmaatregelen naar het oordeel van de Waterschappen wezenlijk is gewijzigd ten opzichte van de op 12 mei 2016 afgegeven ontwerp-vergunning.

6.2 Wijzigingen

Iedere partij is gerechtigd een voorstel tot wijziging van deze overeenkomst aan de andere Partijen voor te leggen. Een wijziging van deze overeenkomst kan alleen geschieden met een namens elk der Partijen ondertekende schriftelijke verklaring.

6.3 Geschillen

6.3.1 Eventuele geschillen in verband met de uitvoering van deze overeenkomst worden in onderling overleg tot een oplossing gebracht, waarbij Partijen niet tussentijds over het geschil met derden zullen communiceren. Een geschil is aanwezig indien een der Partijen dat stelt. Partijen zullen zich maximaal inspannen om het geschil op te lossen.

6.3.2 Indien een geschil in eerste instantie niet tot oplossing komt, zullen de bij het geschil betrokken Partijen het geschil binnen hun organisatie voorleggen op het daartoe passende bestuursniveau.

6.4 Inwerkingtreding en looptijd

Nadat alle Partijen deze overeenkomst hebben ondertekend, treedt deze in werking. Deze overeenkomst eindigt een jaar na beëindiging van de op grond van de ontgrondingenvergunning voor HbR geldende monitoringsverplichtingen.

Aldus overeengekomen en in zesvoud ondertekend:

Te Ridderkerk op 28 oktober 2016

Het Havenbedrijf Rotterdam N.V
Namens deze,

R. Paul
Chief Operating Officer

P.R.J.M. Smits
Chief Financial Officer

Het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden,
Namens deze,

P.J.M. Poelmann
Dijkgraaf

Het Hoogheemraadschap van Rijnland,
Namens deze,

M.E.F. Leewis
Hoogheemraad

Waterschap Hollandse Delta
Namens deze,

Ing. J.M. Geluk
Dijkgraaf

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
Namens deze,

T.M.B. Gerts
Hoogheemraad

Hoogheemraadschap van Delfland
Namens deze,

I.J.A. ter Woorst
Hoogheemraad

Deelovereenkomst met betrekking tot schadevergoeding

ONDERGETEKENDEN/PARTIJEN:

1. de publiekrechtelijke rechtspersoon het **Hoogheemraadschap van Delfland**, gevestigd te Delft en kantoorhoudende te 2611 AL Delft aan de Phoenixstraat 32 (postadres: Postbus 3061, 2601 DB Delft), ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 50677969;
   hierbij op grond van artikel 95 van de Waterschapswet vertegenwoordigd door de hoogheemraad, mevrouw Ingrid Johanna Alfonsa ter Woorst, geboren te Neede op 14 juli negentienhonderd zevenzestig (14-07-1967), paspoortnummer NYLL48DF7 afgegeven door de gemeente Delft op zestien maart tweeduizend twaalf (16-03-2012), kantoorhoudende bij voormeld hoogheemraadschap, handelend ter uitvoering van het op 30 augustus 2016 door dijkgraaf en hoogheemraden genomen besluit met zaaknummer 52439;
   het Hoogheemraadschap van Delfland hierna ook te noemen: **Delfland**;

en

2. De naamloze vennootschap **Havenbedrijf Rotterdam N.V.**, statutair gevestigd te Rotterdam, kantoorhoudend te Rotterdam, aan de Wilhelminakade 909, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder KvK-nummer 24354561, in deze zaak rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer R. Paul, Chief Operating Officer en de P.R.J.M. Smits, Chief Financial Officer, hierna ook te noemen: **HbR**;

overwegen dat:

a) HbR de Verdieping van de Nieuwe Waterweg, het Scheur en de Nieuwe Maas, de Botlekhavens en de Tweede Petroleumhaven wenst te realiseren om grotere schepen dan thans het geval is toegang te kunnen verschaffen tot het Havengebied van Rotterdam en daarmee de concurrentiepositie van bedrijven in het gebied wil bevorderen;
b) Delfland tot taak heeft de waterstaatkundige verzorging van zijn beheergebied, dit omvat onder andere de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater;
c) Uit de daarvoor opgestelde MER blijkt dat de Verdieping een aantal negatieve effecten zal hebben die reiken tot in het beheergebied van Delfland;
d) Partijen, tezamen met enkele andere waterschappen, in de Hoofdovereenkomst afspraken hebben vastgelegd over het tegengaan van deze negatieve effecten;
e) In die Hoofdovereenkomst ook is opgenomen dat specifieke afspraken per waterschap zullen worden neergelegd een Deelovereenkomst;
f) Eén van de negatieve effecten voor Delfland van de Verdieping is extra zoutindringing bij sluizen en in het bijzonder bij de Parksluizen in Rotterdam. Om dit tegen te gaan en de waterkwantiteit en -kwaliteit op peil te houden, moet Delfland extra zout water terugspoelen en het oppervlaktewater met zoet water aanvullen;
g) Hiervoor dient extra zoetwater te worden toegevoerd naar het oppervlaktewater, hetgeen kosten voor Delfland meebrengt, waarvoor HbR bereid is schadevergoeding te betalen;
h) In onderhavige overeenkomst worden hierover afspraken vastgelegd.

komen het volgende overeen:

Artikel 1. Definities

I. Verdieping: (project) verdieping van de Nieuwe Waterweg, het Scheur en de Nieuwe Maas, de Botlekhavens en de Tweede Petroleumhaven, zoals bedoeld in de vergunningaanvraag van HbR als initiatiefnemer in het kader van de Ontgrondingenwet, d.d. 22 december 2015 (Zaaknummer RWSV2O15-00007625).
II. Hoofdovereenkomst: de overeenkomst over het tegengaan van negatieve effecten van de Verdieping die wordt/is gesloten tussen HbR en enkele waterschappen waaronder Delfland.
III. Deelovereenkomst: onderhavige overeenkomst, als aanvulling op de Hoofdovereenkomst.
IV. Schadevergoeding: de financiële tegemoetkoming door HbR in de kosten die Delfland moet maken voor de Zoetwatersuppletie, derhalve een betaling zonder tegenprestatie en niet met BTW belast.
IV. Zoetwatersuppletie: de toegenomen zoetwaterbehoefte als gevolg van de Verdieping.

Artikel 2. Doel en afbakening van deze overeenkomst

2.1 Het doel van deze overeenkomst is invulling geven aan artikel 3.1 van de Hoofdovereenkomst, zijnde het vastleggen van afspraken over de schadevergoeding.

Artikel 3. Schadevergoeding

3.1 HbR betaalt aan Delfland een eenmalige Schadevergoeding van € 1.197.000,- (zegge: één miljoen en honderdzevenennegentigduizend euro).
3.2 De schadevergoeding is gebaseerd op een Zoetwatersuppletie van 300.000 m^3 gemiddeld per jaar voor een periode van 50 jaar.

Artikel 4. Betaling

4.1 Betaling geschiedt ineens, door overmaking van het bedrag op rekeningnummer NL71 NWAB 0636 751 651 van Delfland, onder vermelding van: Schadevergoeding Zoetwatersuppletie.
4.2 De Schadevergoeding zal binnen 6 maanden na start van het baggerwerk voor realisatie van de Verdieping door HbR aan Delfland worden betaald. De datum van de start van de realisatie zal door HbR schriftelijk aan Delfland kenbaar worden gemaakt.

Artikel 5. Grotere zoetwatersuppletie

5.1 Als de benodigde Zoetwatersuppletie groter blijkt te zijn dan 300.000 m^3 gemiddeld per jaar, dan wordt het meerdere beschouwd als 'onvoorzien' en gelden daarvoor de afspraken in de Hoofdovereenkomst.

Artikel 6. Geschillen

6.1. Een partij die meent dat een geschil in of een gebrek aan de naleving van de afspraken uit deze Deelovereenkomst bestaat, deelt dat schriftelijk aan de andere partij mee. Die mededeling bevat een beschrijving van het geschil en een voorstel voor een oplossing.
6.2. De andere partij antwoordt schriftelijk binnen 2 weken op de mededeling als bedoeld in het eerste lid, desgewenst met een alternatieve oplossing.
6.3. Partijen treden in geval van een almaar voortdurend geschil zo spoedig mogelijk in overleg.
6.4. Indien niet tot overeenstemming kan worden gekomen, kan de partij die dat wenst, het geschil voorleggen aan de bevoegde rechter in Rotterdam.

Artikel 7. Inwerkingtreding en opschortende voorwaarde

7.1. Deze Deelovereenkomst treedt in werking de dag nadat deze door beide partijen is ondertekend.

7.2. Als opschortende voorwaarde geldt dat deze Deelovereenkomst, met uitzondering van dit artikel, eerst in werking treedt nadat de Hoofdovereenkomst door alle daarbij betrokken partijen is ondertekend en in werking is getreden.

7.3. Het is geen der partijen toegestaan haar rechten en verplichtingen uit deze Deelovereenkomst over te dragen aan een derde zonder uitdrukkelijke toestemming van de andere partij.

Artikel 8. Totstandkoming aanvullingen en wijzigingen

8.1. Deze Deelovereenkomst samen met de Hoofdovereenkomst, bevat alle afspraken tussen partijen inzake de Schadevergoeding en vervangt alle voorafgaande afspraken mochten die tegenstrijdig zijn met het in genoemde overeenkomsten bepaalde.

8.2. Wijziging van en aanvulling op deze Deelovereenkomst is slechts van kracht voor zover zij schriftelijk tussen partijen is overeengekomen.

8.3. Indien één -of meer- bepalingen van deze Deelovereenkomst niet rechtsgeldig blijkt -blijken- te zijn, zal de Deelovereenkomst voor het overige van kracht blijven.
Partijen zullen over de bepalingen die niet rechtsgeldig zijn, overleg plegen, teneinde een vervangende regeling te treffen die wel rechtsgeldig is en zoveel mogelijk aansluit bij de strekking van de te vervangen bepaling.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend:

Te Ridderkerk op 28 oktober 2016

Het Havenbedrijf Rotterdam N.V,
Namens deze,
Chief Operating Officer

R. Paul

en Chief Financial Officer,

P.R.J.M. Smits

Hoogheemraadschap van Delfland
namens deze,
de hoogheemraad,

I.J.A. ter Woorst

agendapunt 07.08
1277139

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

BEDRIJFSVERGELIJKING ZUIVERINGSBEHEER 2015

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
Kennis te nemen van de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015.

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Voorstel Commissie Gezond, schoon en gezuiverd water 29-11-2016
Kennis te nemen van de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015.

Advies Commissie Gezond, schoon en gezuiverd water 29-11-2016

Hoogheemraadschap van Delfland

Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015

1. Probleemstelling - context

In opdracht van de Unie van Waterschappen is over het jaar 2015 voor de zesde keer een Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer uitgevoerd. Met deze bedrijfsvergelijking maken de waterschappen transparant hoe het zuiveringsbeheer er voor staat en zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Daarnaast is de bedrijfsvergelijking een prikkel voor de waterschappen om hun prestaties te verbeteren en om van elkaar te leren. Dat geldt niet alleen voor de zuiveringsprestaties en kosten, maar ook voor de resultaten op het gebied van milieu, innovatie en dienstverlening.

2. Beoogd effect

Het informeren van de Verenigde Vergadering door middel van een informatieve brief (zie bijlage 4) over de resultaten van de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015.

3. Kernboodschap

De kosten voor het zuiveren en transporteren van afvalwater zijn landelijk met 2,6% gedaald ten opzichte van de bedrijfsvergelijking 2012. Bij Delfland zijn de kosten met 6,4% gedaald. Dit, tezamen met wederom een score van 100% op de naleving van de lozingseisen en voldoen aan de afnameverplichting, is een goed resultaat.
Naar aanleiding van de vorige Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer over het jaar 2012 zijn er landelijkdrie speerpunten benoemd te weten:

- het polymeergebruik bij slibontwatering;
- discrepantie (het verschil tussen de vuilvracht die binnenkomt en de vuilvracht waarvoor via de zuiveringsheffing betaald wordt);
- en het omgaan met rioolvreemd water.

Door de landelijke aandacht is het polymeerverbruik ten opzichte van 2012 gestabiliseerd en is de toename trend doorbroken. Ook de discrepantie is stabiel gebleven. Overigens is de discrepantie bij Delfland met -0,01% verwaarloosbaar. In de toekomst zal landelijk aandacht blijven worden besteedt aan rioolvreemd water. Ook Delfland zal zich voornamelijk hierop focussen.

4. Historie - eerdere besluitvorming

In opdracht van de Unie van Waterschappen heeft in 2016 de zesde Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer over het jaar 2015 plaatsgevonden. De eerdere bedrijfsvergelijkingen gingen over de jaren 1999, 2002, 2006, 2009 en 2012.

5. Regelgeving en Beleid

n.v.t.

6. Financiën

n.v.t.

7. Duurzaamheid

Delfland is ten opzichte van 2012 1.858.046 Nm^3 meer biogas gaan produceren. Samen met een 8,8% lager energieverbruik heeft dit ertoe geleid dat de zelfvoorzienendheid (eigen energieopwekking) bij Delfland is toegenomen van 38,21% in 2012 tot 48,49% in 2015. Ook is de zelfvoorzienendheid (eigen energieopwekking) bij Delfland toegenomen van 38,21% in 2012 tot 48,49% in 2015, waarmee Delfland tot de top 4 van Nederland behoort.

8. Organisatorische en personele consequenties

n.v.t.

9. OR/GO

n.v.t.

10. Risico- en beheersmaatregelen

n.v.t.

11. Communicatie (in- en extern)

De nu voorliggende bedrijfsvergelijking zal intern worden gecommuniceerd. Ook is de BVZ 2015 aan de minister aangeboden. En de resultaten worden bij voorkeur op de website van Delfland gezet.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

n.v.t.

13. Bevoegd orgaan

n.v.t.

14. Toelichting

Voor meer gedetailleerde informatie wordt verwezen naar de bijlagen.

15. Bijlagen

1. Samenvatting Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015.
2. Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015 (Hoogheemraadschap van Delfland).
3. Landelijke rapportage Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015.
4. Informatieve brief aan de VV over de resultaten van de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015 (kenmerk 1278377).

Samenvatting bedrijfsvergelijking zuiveringsbeheer 2015

De Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer over het jaar 2015 is uitgevoerd in opdracht van de Unie van Waterschappen. Met deze bedrijfsvergelijking maken de waterschappen transparant hoe het zuiveringsbeheer er voor staat en zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Daarnaast is de bedrijfsvergelijking een prikkel voor de waterschappen om hun prestaties te verbeteren en om van elkaar te leren. Dat geldt niet alleen voor de zuiveringsprestaties en kosten, maar ook voor de resultaten op het gebied van milieu, innovatie en dienstverlening.

Functioneren van installaties

De landelijke prestaties in het zuiveringsbeheer zijn goed en zijn ten opzichte van 2012 stabiel gebleven. Delfland scoort 100% op de kentallen nalevingspercentage (in welke mate voldoen de RWZI's aan de lozingseisen) en afnameverplichting (in hoeverre wordt voldaan aan de met gemeenten afgesproken hoeveelheid af te nemen afvalwater). De zuiveringsprestatie van een RWZI geeft aan in welke mate de belangrijkste afvalstoffen stikstof (N), fosfaat (P) en zuurstofbindende stoffen (CZV) worden verwijderd. Landelijk ligt de gemiddelde zuiveringsprestatie op 87,2% en is daarmee hoger dan Delfland met 83,7%. Delfland heeft er bewust voor gekozen om niet meer stikstof en fosfaat te verwijderen dan strikt noodzakelijk is om te voldoen aan de lozingseisen. Dit alles om chemicaliën en daarmee ook kosten te besparen.

De gemiddelde biologische belastinggraad van de zuiveringen is bij Delfland toegenomen van 78,5% in 2012 naar 82,1% in 2015. Dit is het gevolg van de bevolkingsgroei in het gebied. Landelijk ligt de gemiddelde belastinggraad op 85,2%. De lagere belastinggraad bij Delfland komt omdat AWZI Harnaschpolder een relatief grote biologische overcapaciteit heeft. De hydraulische capaciteit wordt overigens nagenoeg volledig benut.

Niet alle waterschappen zijn in staat gebleken om gegevens te overleggen ten aanzien van het percentage rioolvreemd water dat wordt aangevoerd. Gemiddeld kregen de waterschappen in 2015 13,5% rioolvreemd water aangevoerd. Delfland kreeg met 10,8% minder rioolvreemd water aangevoerd. Het is hierbij bekend dat AWZI De Groote lucht een relatief hoog percentage (30%) rioolvreemd water ontvangt.

Door diverse procesmatige aanpassingen heeft Delfland het ontwateringspercentage van het zuiveringsslib weten te verbeteren van 21,4% in 2012 naar 22.5 % in 2015. Ten opzicht van 2012 heeft Delfland 1.858.046 Nm^3 meer biogas uit het slib geproduceerd. Als gevolg hiervan is er minder slib naar de eindverwerker getransporteerd.

Financiën

De totale exploitatiekosten van de zuiveringstechnische werken van alle waterschappen zijn met 2,6% gedaald van € 1.040 miljoen in 2012 naar € 1.013 miljoen in 2015. De inflatie in deze jaren was in totaal 4,1%, zodat in reële zin sprake is van een daling van de kosten voor de zuiveringstechnische werken met 6,7%. Bij Delfland zijn de kosten met 6,4% gedaald respectievelijk 10,5% (inclusief inflatie).

Delfland scoort met de operationele beheers en onderhoudskosten landelijk gemiddeld. De operationele beheers en onderhoudskosten van het transportstelsel en zuiveren liggen enigszins boven het gemiddelde terwijl deze voor de slibverwerking juist daaronder liggen.

Hoewel de bedrijfsvergelijking een sterke daling laat zien voor de totale kosten voor de zuiveringstechnische werken is het zuiveringstarief van Delfland in de periode 2012 – 2015 trapsgewijs verhoogd van 85,14 euro per ve in 2012 naar 94,39 euro per ve in 2015. Landelijk is een verhoging van het zuiveringstarief met name het gevolg van minder onttrekkingen aan reserves, meer kwijtscheldingen en oninbaarverklaarde belastingopbrengsten, hogere kosten van planvormingen van het waterschapsbestuur. Deze 'kosten verhogende' factoren maken geen deel uit van de kosten zuiveringstechnische werken, maar zijn wel een onderdeel van het zuiveringstarief. In de afgelopen periode is binnen Delfland de negatieve reserve zuiveringsheffing omgezet naar een positief saldo en is het ook een bestuurlijke keuze om leningen af te lossen of om geld te reserveren voor een tariefsverlaging. De zuiveringsheffing van andere waterschappen is aanzienlijk lager met een gemiddelde van 55,69 euro per ve.

De discrepantie is het verschil tussen de vuilvracht (ve's) die op de zuivering en binnenkomt (ve's) en de vuilvracht waarvoor via de zuiveringsheffing door inwoners en bedrijven voor betaald wordt. Landelijk is de gemiddelde discrepantie 12,8%. Bij Delfland is deze met -0,01% verwaarloosbaar klein.

Milieu

In het MJA3 hebben waterschappen afgesproken om per jaar 2% energie-efficiency na te streven. Landelijk wordt hieraan voldaan met een behaalde energie-efficiency van 7.2% over de periode 2012-2015. Delfland is tussen 2012 en 2015 8,8% energie-efficiënter geworden en scoort hierin hoger dan het landelijk gemiddelde. Delfland is ten opzichte van 2012 1.858.046 Nm^3 meer biogas gaan produceren. Samen met de verbetering van de energie-efficiency heeft dit ertoe geleidt dat de zelfvoorzienendheid (eigen energieopwekking) bij Delfland is toegenomen van 38,21% in 2012 tot 48,49% in 2015, waarmee Delfland tot de top 4 van Nederland behoort.

Het chemicaliënverbruik bij Delfland is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. Het chemicaliënverbruik voor de defosfatering is tussen 2012 en 2015 met 5,78% licht gestegen, waardoor Delfland wat ruimer aan het gebiedsrendement van 75% voldoet. Daarnaast is het chemicaliënverbruik van de PE slibontwatering met -0,97% lichtelijk afgenomen, terwijl het gemiddelde slibontwateringsresultaat met ruim 1% is gestegen.

Speerpunten van de BVZ 2012

Naar aanleiding van de vorige bedrijfsvergelijking zuiveringsbeheer over het jaar 2012 zijn er landelijk drie speerpunten benoemd t.w.:

- het polymeergebruik bij slibontwatering;
- discrepantie (het verschil tussen de vuilvracht die binnenkomt en de vuilvracht waarvoor via de zuiveringsheffing voor betaald wordt);
- en het omgaan met rioolvreemd water.

Door de landelijke aandacht is het polymeerverbruik ten opzicht van 2012 gestabiliseerd en is de toename trend doorbroken. Ook de discrepantie is stabiel gebleven. Overigens is de discrepantie bij

Delfland met -0,01% verwaarloosbaar. In de toekomst zal landelijk aandacht blijven worden besteedt aan rioolvreemd water. Ook Delfland zal zich voornamelijk hierop focussen.

Samenvattend

Landelijk zijn de kosten voor het zuiveringsbeheer ten opzicht van 2012 gedaald. Bij Delfland is deze daling twee maal zo groot, terwijl de zuiveringsprestaties verbeterd zijn en er wederom 100% voldaan is aan de lozingseisen en de afnameverplichting. Delfland is doorgegaan met de samenwerking in verschillende verbanden om doelmatigheid verder te verbeteren. Delfland is in de periode 2012-2015 8,8% energie-efficiënter geworden en heeft daarmee voldaan aan de doelstelling van het MJA3. Ook is de zelfvoorzienendheid (eigen energieopwekking) bij Delfland toegenomen van 38,21% in 2012 tot 48,49% in 2015. Delfland behoort daarmee tot de top 4 van Nederland.

Het gemiddelde slibontwateringsresultaat is ten opzicht van 2012 met 1% verbeterd tot 22,5%, waarbij het polymeerverbruik zelfs lichtelijk is gedaald. De doelstelling voor de komende jaren is, om opnieuw dichter bij het maximale toelaatbare droge stof gehalte van 24 procent te komen. De hoeveelheid rioolvreemd water is vooral een aandachtspunt voor de zuiveringen in regio Zuid met name voor zuivering De Groote Lucht. Hier zal de komende jaren de focus op worden gelegd. Door in te zoomen op deelgebieden van het gemeentelijk rioolstelsel kunnen eventuele knelpunten worden gesignaleerd en waar mogelijk aanpassingen gedaan worden om de hoeveelheid rioolvreemd water richting de zuivering terug te dringen. Mogelijke aanpassingen zijn: Toezichthouden op indirecte lozingen en foutaansluitingen, het verhogen van overstort-drempels, ontvlechten van riolering- en watersystemen en afkoppelen van hemelwater en drainagegebieden.

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015 (BVZ 2015)

Delfland

Inhoudsopgave

Inleiding **5**
1. Algemeen **6**
Kerncijfers, 2015 6
Samenvatting, 2015 7
2. Functioneren installaties **9**
2.1 Transport afvalwater 12
2.2 Zuivering afvalwater 15
2.3 Slibverwerking 34
2.4 Onderhoud 37
3. Financiën **43**
3.1 Totale kosten zuiveringsbeheer 46
3.2 Kosten transport afvalwater 51
3.3 Kosten zuivering afvalwater 54
3.4 Kosten slibverwerking 57
3.5 Totale kosten zuiveringskring 60
3.6 Discrepantie 62
4. Milieu **63**
4.1 Specifiek energieverbruik afvalwaterzuivering 64
4.2 Energieopwekking afvalwaterzuivering 68
4.3 Duurzame energie afvalwaterzuivering 70
4.4 Grondstoffen 71
5. Toekomst **74**
Bijlage: Beschrijvingen **77**

In de digitale versie kan gebruik worden gemaakt van een hyperlink voor elke paragraaf.

Rapportage bedrijfsvergelijking zuiveringsbeheer 2015
Delfland

Inleiding
Dit is de rapportage van de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer (BVZ) die in opdracht van de Unie van Waterschappen is uitgevoerd. De bedrijfsvergelijking maakt de prestaties van het zuiveringsbeheer transparanter en reikt de besturen en managers van de waterschappen een instrument aan om hun bedrijfsvoering te verbeteren. Eerdere vergelijkingen hebben een succesvolle impuls gegeven aan de kwaliteitsverbetering in het zuiveringsbeheer en aan het leren en verbeteren bij de waterschappen. De afgelopen jaren zijn de zuiveringsprestaties aanzienlijk verbeterd, terwijl de waterschappen de kosten nagenoeg gelijk hebben weten te houden.
Alle deelnemende waterschappen ontvangen met dit document hun eigen waterschapsrapport met daarin de vergelijking op detailniveau van de resultaten van het zuiveringsbeheer over 2015 met waar mogelijk een vergelijking met 2009 en 2012. Per onderdeel van het zuiveringsbeheer worden kengetallen gepresenteerd per waterschap en per RWZI om de prestaties en de ontwikkelingen op een eenduidige manier in beeld te kunnen brengen. Waar mogelijk worden verklarende variabelen beschreven, waarmee de verschillen tussen de waterschappen kunnen worden uitgelegd.

1. Algemeen

De kerncijfers van waterschap Delfland zijn weergegeven in de onderstaande tabel. De cijfers worden in de tabel vergeleken met het landelijk gemiddelde. De kolom totaal waterschappen geeft de optelling (indien van toepassing) weer van alle waterschappen.

Kerncijfers, 2015

	Delfland	Gemiddelde	Totaal
		Waterschappen	Waterschappen
RWZI's	4	15	338
Totale capaciteit rioolgemalen [m3/uur]	65.595	42.950	944.891
Totale ontwerpcapaciteit RWZI's [i.e.-150]	1.932.408	1.368.169	30.099.712
Gemiddelde belasting RWZI's [i.e.-150]	1.586.206	1.166.317	25.658.963
Aangeslagen v.e. (voorlopig) [v.e.]	1.436.200	1.011.399	22.250.788
Aantal m3 afvalwater gezuiverd [m3/dag]	360.659	243.376	5.354.268
Aantal i.e. verwijderd	1.484.823	1.078.728	23.732.007
Totale slibproductie slibontwatering [ton ds]	18.066	15.659	328.848
Lengte transportstelsel [km]	126	363	7.976
Totale kosten zuiveringstechnische werken [x mln.euro]	107,2	46,1	1.014,5
Discrepantie [procent]	-0,1	12,8	12,8
Huishoudens dat afvalwater loost [v.e.]	1.119.700	767.327	16.881.184
Bedrijven dat afvalwater loost [v.e.]	316.500	244.073	5.369.604
Aandeel effluent geloosd op buitenwater [procent]	100,0	42,0	42,0
Oppervlakte [hectare] *	40.547	159.077	3.499.687
Inwoners [aantal] *	1.150.000	783.837	17.244.412

* Bron: Waterschapsspiegel 2016, overige onderwerpen komen uit de uitvraag van de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015 (BVZ2015).

Samenvatting, 2015

	Delfland		Gemiddelde waterschappen		Minimum	Maximum
	2012	2015	2012	2015	2015	2015
Functioneren installaties						
Transport afvalwater						
2.1.1 Afnamecapaciteit (liter/uur per i.e)	30,8	32,6	32,2	33,4	15,8	49,0
2.1.2 Aandeel voldoen aan afnameverplichting (procent)	100,0	100,0	97,5	97,3	92,5	100,0
Zuivering afvalwater						
2.2.1 Gemiddelde belastinggraad (procent)	78,5	82,1	83,0	85,2	70,3	99,8
2.2.2 Nalevingspercentage m.b.t. lozingseisen (procent)	100,0	100,0	98,6	98,8	89,6	100,0
2.2.3 Rendement voor N+P+CZV verwijdering (procent)	82,4	83,7	86,6	87,2	82,0	92,9
2.2.4 Rendement voor stikstofverwijdering (procent)	79,4	80,4	82,8	83,4	77,4	91,0
2.2.5 Rendement voor fosfaatverwijdering (procent)	75,4	77,6	84,4	85,3	76,8	91,8
2.2.6 Rendement voor CZV verwijdering (procent)	92,3	93,2	92,7	93,0	88,8	95,9
2.2.7 % i.e.'s verwijderd (procent)	92,7	93,6	92,6	92,5	89,0	95,5
2.2.8 Hoeveelheid aangevoerd afvalwater per i.e. (liter/dag per i.e.)	244	227	215	209	128	270
2.2.9 % rioolvreemd water dat wordt aangevoerd (procent)		10,8		13,5	4,1	27,1
2.2.10 % hemelwater dat wordt aangevoerd (procent)		37,4		33,5	10,2	51,7
2.2.11 Hydraulische capaciteit (liter/uur per i.e)	34,5	34,5	36,4	36,6	26,1	51,7
2.2.12 Fosfaatbalans (procent)		-5,3		6,2	-40,2	88,7
2.2.13 BZV/P-verhouding (mgO2/mgP)		31,1		30,4	23,5	39,5
2.2.14 CZV/P-verhouding (mgO2/mgP)	68,4	71,0	72,3	74,7	56,7	95,9
2.2.15 BZV/N-verhouding (mgO2/mgN)		4,6		4,6	3,6	5,2
2.2.16 CZV/N-verhouding (mgO2/mgN)	9,8	10,4	10,9	11,2	9,3	12,6
2.2.17 CZV/BZV-verhouding (mgO2/mgBZV)		2,3		2,5	2,3	2,9
Slibverwerking						
2.3.1 Slibproductie (ton ds)	18.304	18.066	15.581	15.659	4.171	27.667
2.3.2 Ontwateringspercentage slib (procent)	21,4	22,5	23,4	23,3	21,1	28,5
Onderhoud						
2.4.1a Technische betrouwbaarheid transportsysteem; MTBF (uren)	1.457	972	933	1.853	6	8.760
2.4.2a Technische betrouwbaarheid zuiveringsinstallaties; MTBF (uren)	4.379	1.751	1.683	2.907	14	8.760
2.4.3a Technische betrouwbaarheid slibverwerkingsinstallaties; MTBF (uren)	4.372	8.760	1.271	5.549	44	8.760
2.4.1b Verlies beschikbaarheid transportsysteem (procent)	0,19	0,16	5,51	2,27	0,00	11,06
2.4.2b Verlies beschikbaarheid zuiveringsinstallaties (procent)	0,01	0,04	10,19	2,31	0,00	19,27
2.4.3b Verlies beschikbaarheid slibverwerkingsinstallaties (procent)	0,19	0,00	4,06	1,94	0,00	17,49

	Delfland		Gemiddelde waterschappen		Minimum	Maximum
	2012	2015	2012	2015	2015	2015
Financiën						
Totale kosten zuiveringsbeheer						
3.1.1 Tarief zuiveringsheffing (euro)	85,14	94,38	53,51	55,69	45,96	94,38
3.1.2 Totale kosten zuiveringstechnische werken (euro)	114.497.120	107.204.968	47.291.308	46.113.832	19.323.172	107.204.968
3.1.3 Totale kosten zuiveringstechnische werken per v.e. (euro)	82,64	75,99	46,25	45,02	34,58	75,99
3.1.4 Totale directe kosten zuiveringstechnische werken (euro/i.e verwijderd)	76,06	63,52	39,65	36,85	26,56	63,52
3.1.5 Totale directe kosten zuiveringstechnische werken (1000*euro/m3 per jaar)	792,47	716,42	467,62	447,46	355,39	716,42
Kosten transport afvalwater						
3.2.1 Totale directe kosten transporteren afvalwater (1.000*euro/m3*km)	25,20	28,83	15,57	16,27	5,80	53,65
3.2.2 Totale gestand. kosten transport. afvalwater (1.000*euro/m3*km)	39,11	48,77	30,82	32,61	10,45	90,45
3.2.3 Op. beheer- en onderhoudskosten trans. afvalwater (1.000*euro/m3*km)	5,05	6,89	5,49	6,12	2,48	18,31
Kosten zuivering afvalwater						
3.3.1 Totale directe kosten zuiveren afvalwater (euro/i.e. verwijderd)	52,92	42,89	24,57	22,71	16,10	42,89
3.3.2 Totale gestand. kosten zuiveren afvalwater (euro/i.e. verwijderd)	56,25	55,61	36,90	35,93	24,49	55,61
3.3.3 Op. beheer- en onderhoudskosten zuiv. afvalwater (euro/i.e. verwijderd)	10,66	12,29	10,34	10,50	6,45	13,70
Kosten slibverwerking en afzet						
3.4.1 Totale directe kosten slibverwerking (euro/ton d.s.)	621,25	637,58	620,78	597,21	406,22	921,39
3.4.2 Totale gestand. kosten slibverwerking (euro/ton d.s.)	541,91	548,55	340,17	340,55	126,68	693,84
3.4.3 Op. beheer- en onderhoudskosten slibverwerking (euro/ton d.s.)	130,36	130,46	177,89	170,99	39,09	270,55
Totale kosten zuiveringskring						
3.5.1 Totale directe kosten transp. en zuiv. afvalwater (euro/i.e. verwijderd)	67,97	55,76	30,88	28,54	19,91	55,76
3.5.2 Totale directe kosten transp. en zuiv. afvalwater (1.000*euro/m3 per jaar)	708,19	628,92	364,19	346,62	249,32	628,92
Discrepantie						
3.6.1 Discrepantie (procent)	-1,2	-0,1	12,3	12,8	-0,1	27,0
Milieu						
Specifiek energieverbruik afvalwaterzuivering						
4.1.1 Specifiek energieverbruik transporteren afvalwater (GJ/ mln m3km)	114,3	134,8	117,3	117,8	57,7	292,4
4.1.2 Specifiek energieverbruik zuiveren afvalwater (GJprim/1000 i.e. verwijderd)	374,1	344,9	294,6	274,1	181,0	344,9
4.1.3 Specifiek energieverbruik slibontwatering (GJprim/1000 ton ds)	1.334,3	1.299,1	1.152,2	1.217,7	53,9	3.654,5
4.1.4 Totaal energieverbruik (GJprim/1000 i.e. verwijderd)	418,9	382,2	337,6	314,9	234,3	417,7
Energieopwekking afvalwaterzuivering						
4.2.1 Energie-opwekking: biogasproductie (Nm3)	10.307.661	12.165.707	4.796.176	5.100.675	412.759	17.518.181
4.2.2 Energie-opwekking: zelfvoorzienendheid m.b.v. biogas (procent)	38,21	48,49	29,03	32,34	2,78	74,90
Duurzame energie afvalwaterzuivering						
4.3.1 Duurzame energie: % groene energie (incl inkoop) (procent)	95,8	99,6	101,5	104,5	97,0	147,8
Grondstoffen						
4.4.1 Specifiek chemicaliënverbruik defosfatering (mol/(1000 i.e. verwijderd))	12,14	17,92	19,94	16,94	2,10	32,19
4.4.2 Specifiek chemicaliënverbruik PE slibontwatering (g/ kg ds)	17,21	16,24	13,71	13,80	6,51	23,79
4.4.3 Specifiek chemicaliënverbruik Fe slibontwatering (g/ kg ds)	0,00	0,22	2,79	2,97	0,00	25,94

2. Functioneren installaties

Kerntabel functioneren 2015

	Delfland		Gemiddelde waterschappen		Minimum	Maximum
	2012	2015	2012	2015	2015	2015
Functioneren installaties						
Transport afvalwater						
2.1.1 Afnamecapaciteit (liter/uur per i.e)	30,8	32,6	32,2	33,4	15,8	49,0
2.1.2 Aandeel voldoen aan afnameverplichting (procent)	100,0	100,0	97,5	97,3	92,5	100,0
Zuivering afvalwater						
2.2.1 Gemiddelde belastinggraad (procent)	78,5	82,1	83,0	85,2	70,3	99,8
2.2.2 Nalevingspercentage m.b.t. lozingseisen (procent)	100,0	100,0	98,6	98,8	89,6	100,0
2.2.3 Rendement voor N+P+CZV verwijdering (procent)	82,4	83,7	86,6	87,2	82,0	92,9
2.2.4 Rendement voor stikstofverwijdering (procent)	79,4	80,4	82,8	83,4	77,4	91,0
2.2.5 Rendement voor fosfaatverwijdering (procent)	75,4	77,6	84,4	85,3	76,8	91,8
2.2.6 Rendement voor CZV verwijdering (procent)	92,3	93,2	92,7	93,0	88,8	95,9
2.2.7 % i.e.'s verwijderd (procent)	92,7	93,6	92,6	92,5	89,0	95,5
2.2.8 Hoeveelheid aangevoerd afvalwater per i.e. (liter/dag per i.e.)	244	227	215	209	128	270
2.2.9 % rioolvreemd water dat wordt aangevoerd (procent)		10,8		13,5	4,1	27,1
2.2.10 % hemelwater dat wordt aangevoerd (procent)		37,4		33,5	10,2	51,7
2.2.11 Hydraulische capaciteit (liter/uur per i.e)	34,5	34,5	36,4	36,6	26,1	51,7
2.2.12 Fosfaatbalans (procent)		-5,3		6,2	-40,2	88,7
2.2.13 BZV/P-verhouding (mgO2/mgP)		31,1		30,4	23,5	39,5
2.2.14 CZV/P-verhouding (mgO2/mgP)	68,4	71,0	72,3	74,7	56,7	95,9
2.2.15 BZV/N-verhouding (mgO2/mgN)		4,6		4,6	3,6	5,2
2.2.16 CZV/N-verhouding (mgO2/mgN)	9,8	10,4	10,9	11,2	9,3	12,6
2.2.17 CZV/BZV-verhouding (mgO2/mgBZV)		2,3		2,5	2,3	2,9
Slibverwerking						
2.3.1 Slibproductie (ton ds)	18.304	18.066	15.581	15.659	4.171	27.667
2.3.2 Ontwateringspercentage slib (procent)	21,4	22,5	23,4	23,3	21,1	28,5
Onderhoud						
2.4.1a Technische betrouwbaarheid transportsysteem; MTBF (uren)	1.457	972	933	1.853	6	8.760
2.4.2a Technische betrouwbaarheid zuiveringsinstallaties; MTBF (uren)	4.379	1.751	1.683	2.907	14	8.760
2.4.3a Technische betrouwbaarheid slibverwerkingsinstallaties; MTBF (uren)	4.372	8.760	1.271	5.549	44	8.760
2.4.1b Verlies beschikbaarheid transportsysteem (procent)	0,19	0,16	5,51	2,27	0,00	11,06
2.4.2b Verlies beschikbaarheid zuiveringsinstallaties (procent)	0,01	0,04	10,19	2,31	0,00	19,27
2.4.3b Verlies beschikbaarheid slibverwerkingsinstallaties (procent)	0,19	0,00	4,06	1,94	0,00	17,49

Inleiding

De leerpunten van de BVZ 2012 zijn vertaald naar speerpunten voor het zuiveringsbeheer. In de vragenlijst van 2015 is een aantal nieuwe parameters toegevoegd om de voortgang van deze speerpunten te kunnen monitoren. De speerpunten en nieuw uitgevraagde parameters zijn:

- Discrepantie:
  - P-balans, om inzicht te krijgen in de betrouwbaarheid van de metingen;
  - Definitief aangeslagen v.e. versus voorlopig aangeslagen v.e;
  - Aandeel rioolvreemd- en hemelwater van de totale aanvoer;
- PE-verbruik
  - PE verbruik bij de mechanische indikking van slib;
  - een eenmalige set vragen over de inkoop en dosering van PE bij slibontwatering, ontwerp en procesvoering van de ontwateringsinstallatie en de kwaliteit van het ingaande slib.

In het algemeen zijn de prestaties in het zuiveringsbeheer goed en worden de resultaten als het gaat om het nalevingspercentage en het voldoen aan de afnameverplichting geconsolideerd. Het gemiddelde zuiveringsrendement voor stikstof en fosfaat neemt licht toe.

Transport afvalwater
Het voldoen aan de afnameverplichting stabiliseert ten opzichte van 2012. Dit geldt voor zowel de gemiddelde waarde (98%) als de minimale waarde (93%). Het schriftelijk vastleggen van deze afnameverplichting blijft ook onveranderd hoog met 90% gemiddeld. Het aantal waterschappen waarbij dit voor 100% van toepassing is, neemt wel toe van 13 naar 15. Deze afspraken beschrijven in 91% van de gevallen ook de prognoses voor de komende 5 – 10 jaar, ook dit is vergelijkbaar met de situatie in 2012 (88%).

De afnamecapaciteit (de afgesproken hoeveelheid afvalwater (m^3/h) gedeeld door de ontwerpcapaciteit van de zuivering laat sinds 2009 een constant beeld zien. Wel blijven er opvallende verschillen tussen waterschappen met een minimum van 16 en een maximum van 49 liter per uur per vervuilingseenheid. Hetzelfde beeld is te zien als gekeken wordt naar de werkelijk aangekomen hoeveelheid afvalwater op de zuivering per i.e. Het gemiddelde varieert sinds 2006 tussen de 206 en 218 liter per dag per vervuilingseenheid, met ook hier opvallende verschillen tussen waterschappen.

Het percentage rioolvreemd- en hemelwater kon nog niet door alle waterschappen worden opgegeven, 60% van de waterschappen hebben voor deze parameters een waarde ingevuld. Het gemiddelde percentage rioolvreemdwater bedroeg 13%, voor hemelwater bedroeg dit 34% (beide van totaal aangevoerde hoeveelheid afvalwater).

Zuivering afvalwater
Op jaarbasis is er net als in 2012 bijna 2 miljard m^3 afvalwater gezuiverd. De totale capaciteit van de 338 RWZI's in Nederland bedraagt ruim 30 miljoen i.e. In 2015 zijn bijna 26 miljoen i.e. aangevoerd naar de RWZI's waarvan de waterschappen bijna 24 miljoen i.e. uit het afvalwater hebben verwijderd. Het gemiddelde verwijderingsrendement is daarmee ook nagenoeg gelijk gebleven aan 2012 (92%). Sinds 2009 is de aangevoerde hoeveelheid vuilvracht met bijna een miljoen i.e. toegenomen, waarvan een half miljoen kan worden toegeschreven aan bevolkingsgroei.

In de afgelopen jaren is geconstateerd dat de discrepantie sterk fluctueert. Om hier meer inzicht in te krijgen is in 2015 een tweetal mogelijke factoren onderzocht. In 2015 zijn voor het eerst gegevens opgevraagd om een P-balans over de zuivering op te stellen, om hiermee inzicht te krijgen in de meetnauwkeurigheid. Als de meetnauwkeurigheid voldoende is, kan worden gesteld dat het aantal i.e.'s betrouwbaar kan worden vastgesteld. Bij 70% van de waterschappen bleek dat de afwijking kleiner dan 10% was, voor nog eens 20% van de waterschappen lag de afwijking tussen de 10 en 20%. Voor het overgrote deel van de waterschappen is de meetnauwkeurigheid dus ruim voldoende. In 2015 zijn ook de definitieve gegevens over de aangeslagen v.e.'s opgevraagd van 2012 om deze te kunnen vergelijken met de voorlopig aangeslagen v.e.'s die in 2012 zijn opgegeven. Bij 60% van de waterschappen bleek dat het verschil tussen de definitieve en de voorlopige aanslag kleiner was dan 10%, bij 25% van de waterschappen lag het verschil tussen de 10 en 20%.

De gemiddelde belastingsgraad is in de afgelopen jaren steeds verder gestegen en bedraagt nu gemiddeld 85% (was 83% in 2012). Dit is onder ander het gevolg van het feit dat een aantal RWZI's is gesloten en waarvan het afvalwater nu gezuiverd wordt op een andere RWZI. Het aantal RWZI's is sinds 2006 afgenomen van 363 naar 338 in 2015. Hierdoor neemt de hoeveelheid vuilvracht per RWZI toe van 66.000 i.e in 2012 naar 76.000 in 2015.

Het nalevingspercentage met betrekking tot de lozingseisen is zeer licht gestegen tot gemiddeld 98,8% in 2015 (was 98,6%). Dat betekent dat bijna alle RWZI's vrijwel het gehele jaar volledig voldoen aan hun lozingsvergunning. Wel zijn

er verschillen tussen de waterschappen waar te nemen, er zijn enkele stijgers, maar bij enkele waterschappen daalde het nalevingspercentage.

Hoewel tussen 2006 en 2009 nog een stijging van het gemiddelde zuiveringsrendement (CZV, N en P) waarneembaar was, blijft deze stabiel op 87% tussen 2009 en 2015. Wel is in de beschouwde periode de aangevoerde vuilvracht op de RWZI's gestegen, zodat gesteld kan worden dat de netto zuiveringsprestatie is toegenomen. Het verwijderingsrendement voor stikstof en fosfaat namen beide iets toe; van 83 naar 84% voor stikstof en van 84 naar 85% voor fosfaat.

De hoeveelheid aangevoerde afvalwater per i.e. (in $l.d^{-1}.i.e.^{-1}$) vertoont grote verschillen tussen waterschappen. De gemiddelde hoeveelheid bedroeg in 2015 211 $l.d^{-1}.i.e.^{-1}$ met een spreiding van 126 tot 270 $l.d^{-1}.i.e.^{-1}$.

Slibverwerking
Mechanische indikking van slib vindt plaats op 104 RWZI's (is 30% van totaal aantal), het specifieke verbruik van polymeer bedraagt gemiddeld 3 g PE_{actief}/kg ds.

De totale slibhoeveelheid die wordt afgevoerd naar de slibeindverwerking bedroeg in 2015 328.000 ton drogestof. Dit is nagenoeg hetzelfde als in de periode 2006 - 2012. In dezelfde periode nam wel de ontvangen vuilvracht met 4% toe, zodat per saldo de specifieke slibproductie in lichte mate is gedaald (2%).

Het ontwateringspercentage van het slib is sinds 1999 min of meer constant op gemiddeld ongeveer 23%. Om dit ontwateringsresultaat te bereiken was wel steeds meer polymeer nodig. In 2006 bedroeg het specifiek verbruik nog geen 10 g/kg ds, in 2012 bedroeg dit 13,6 g/kg ds, een toename van bijna 30%. In 2015 lijkt het specifieke verbruik zich te stabiliseren en bedroeg het specifieke verbruik 13,9 g/kg ds.

Ontwatering vindt voor 50% plaats door middel van centrifuges, het aandeel van de kamerfilterpers, zeefbandpers en membraanfilterpers ligt elk op 16%. Eindverwerking van het slib vindt voor 55% van het slib plaats in een monoverbrandingsinstallatie. Biologische droging en daarna verbranding in een elektriciteitscentrale vindt plaats voor 20% van het slib. Thermische droging en afzet naar de cementindustrie vindt plaats voor 18% van het slib. Tot slot wordt 7% van het slib meeverbrand in een afvalverwerkingsinstallatie.

Onderhoud
In de bedrijfsvergelijking zijn de betrouwbaarheid en technische beschikbaarheid in beeld gebracht van zowel het transportsysteem, de zuiverings- als de slibverwerkingsinstallaties. In 2012 is geconstateerd dat het nog niet voor alle waterschappen mogelijk was om de betreffende gegevens over 2012 aan te leveren. Voor de bedrijfsvergelijking 2015 is er daarom extra aandacht besteed om te komen tot een meer volledig beeld van de technische beschikbaarheid van de installaties. Het beeld wat in 2015 naar voren komt is dat de kwaliteit van de data is verbeterd, maar dat er nog ruimte is voor verbetering. Een voorzichtige analyse van de data laat zien dat de technische beschikbaarheid van alle installaties vanaf 2009 steeds toeneemt.

2.1 Transport afvalwater

2.1.1 Afnamecapaciteit (liter/uur per i.e)

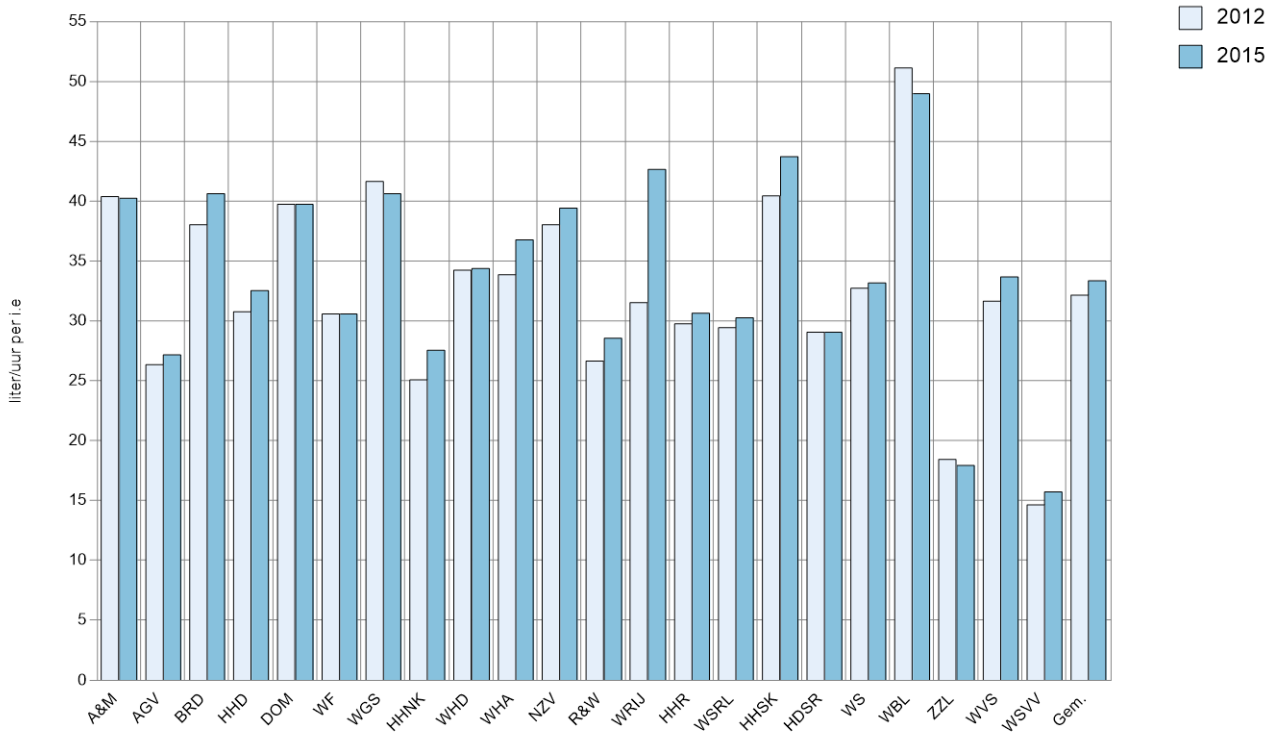

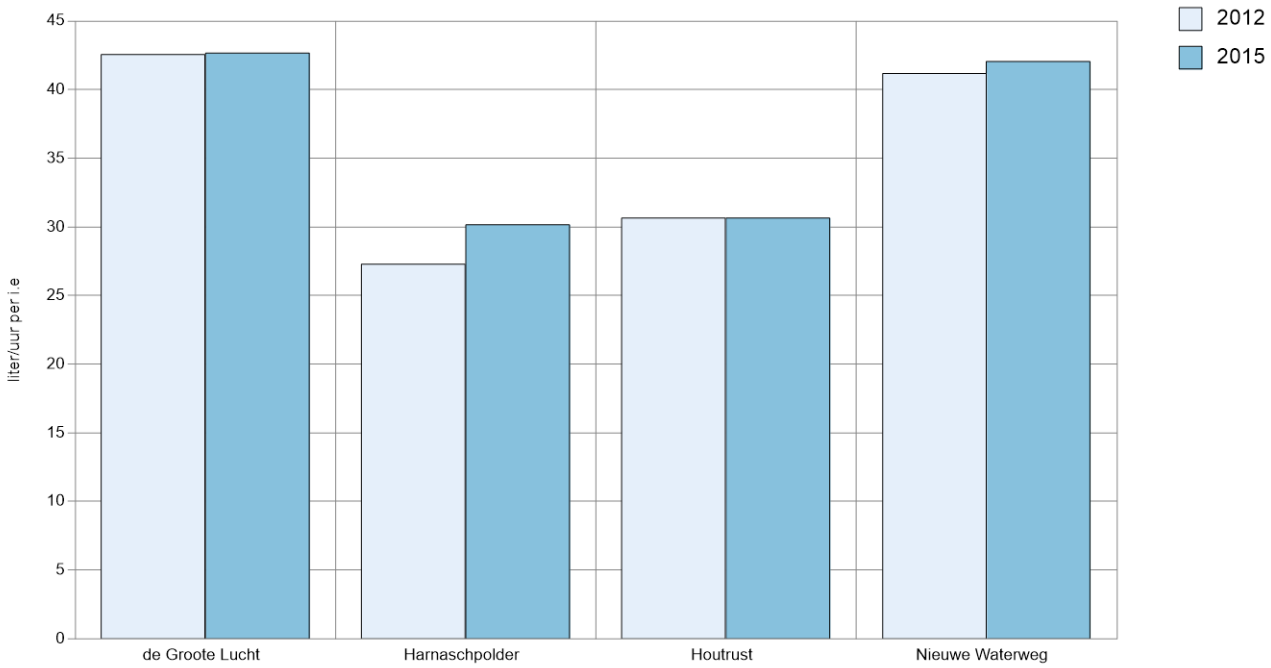

Afnamecapaciteit (liter/uur per i.e)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	29,2	33,2	13,5	53,1
2012	30,8	32,2	14,7	51,2
2015	32,6	33,4	15,8	49,0

2.1.2a Aandeel voldoen aan afnameverplichting (procent)

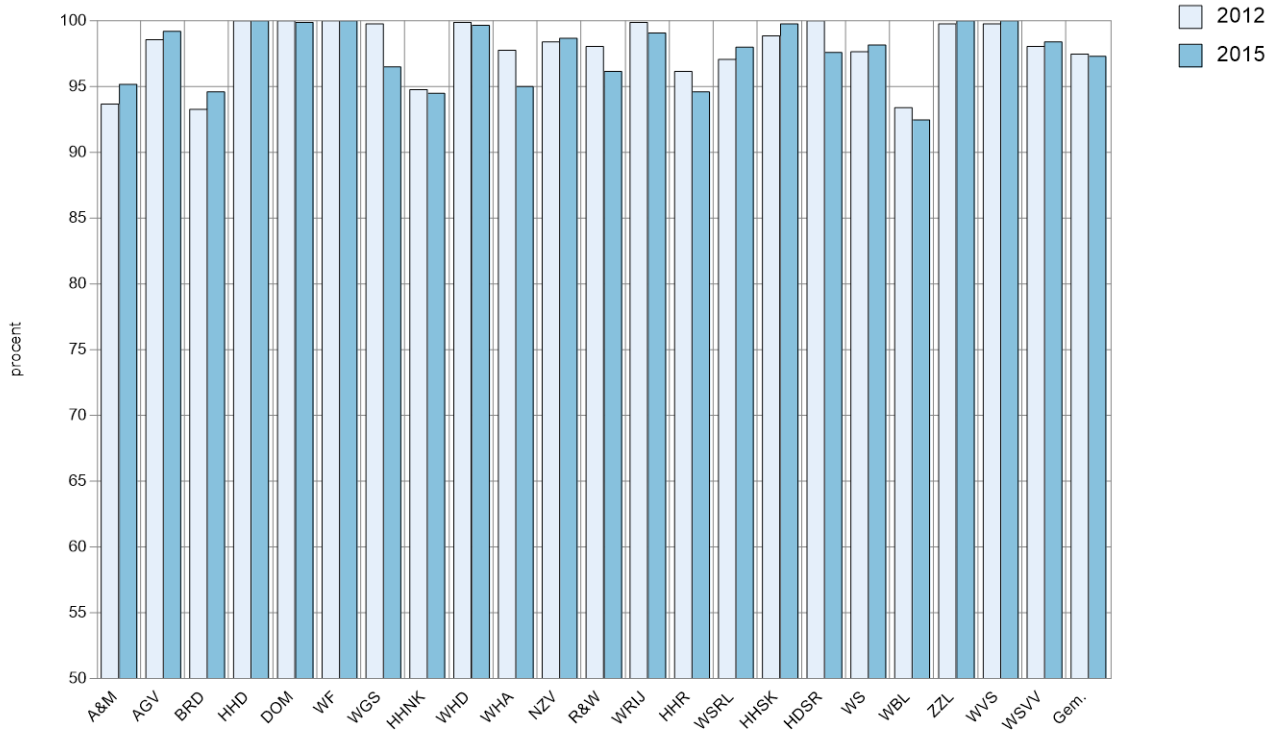

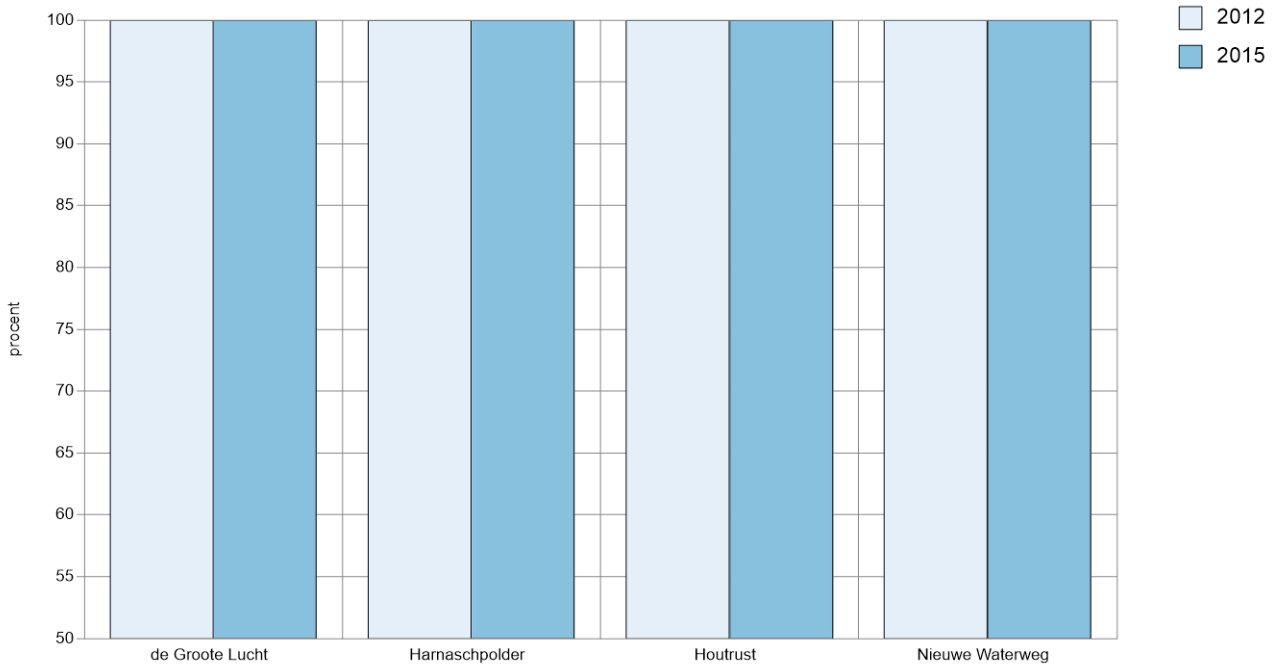

Aandeel voldoen aan afnameverplichting (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	100,0	96,1	89,4	100,0
2012	100,0	97,5	93,3	100,0
2015	100,0	97,3	92,5	100,0

2.1.2b Aandeel voldoen aan afnameverplichting (procent), 2015

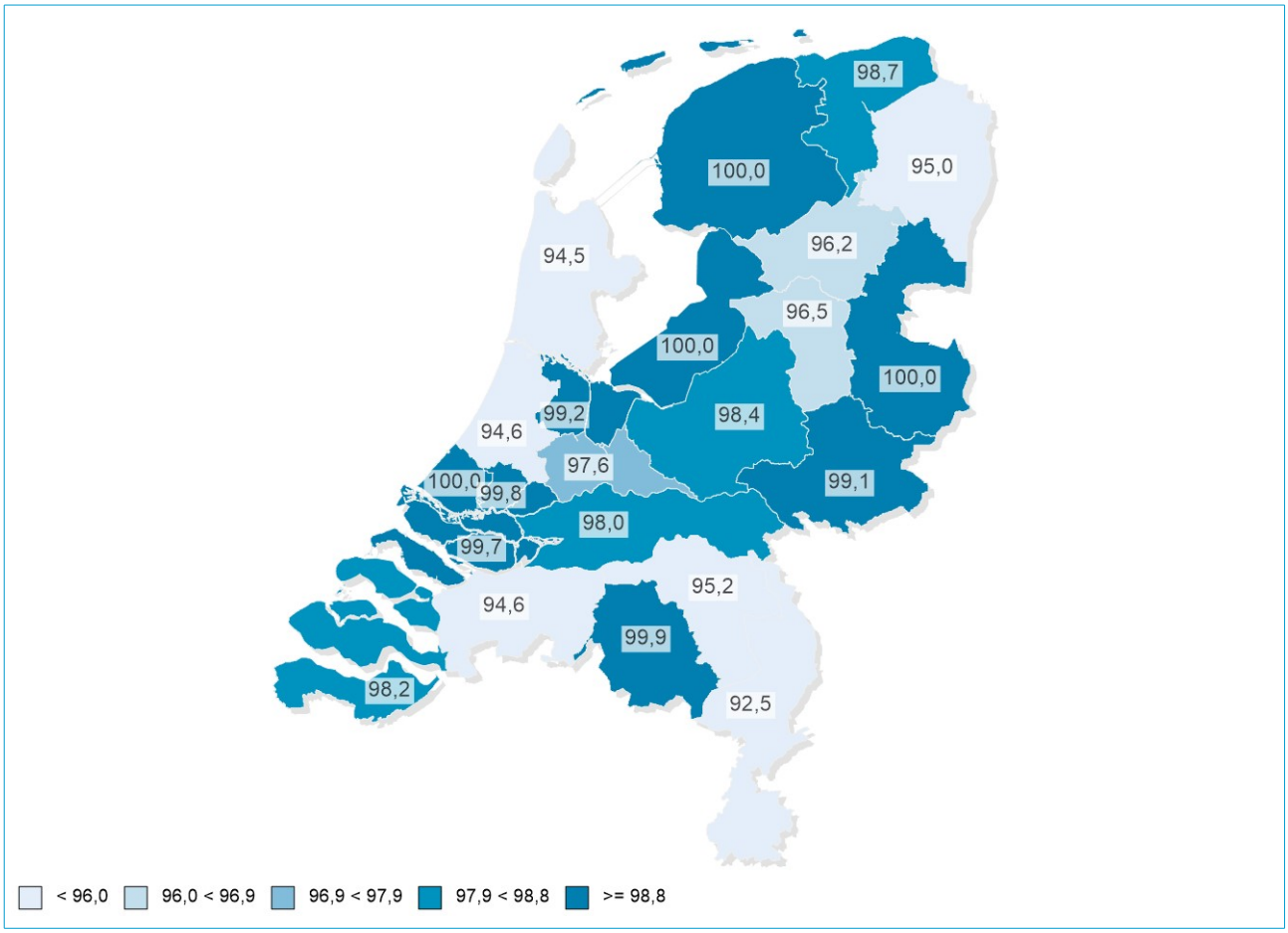

2.2 Zuivering afvalwater

2.2.1 Gemiddelde belastinggraad (procent)

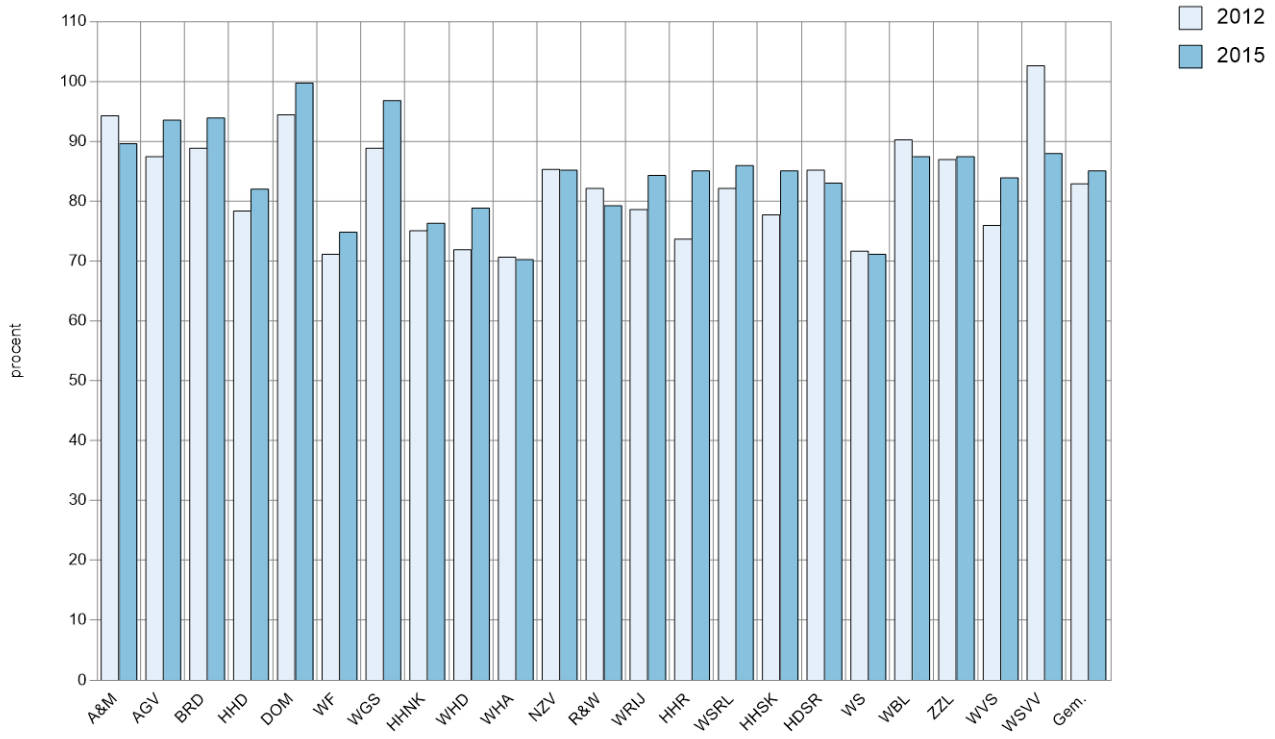

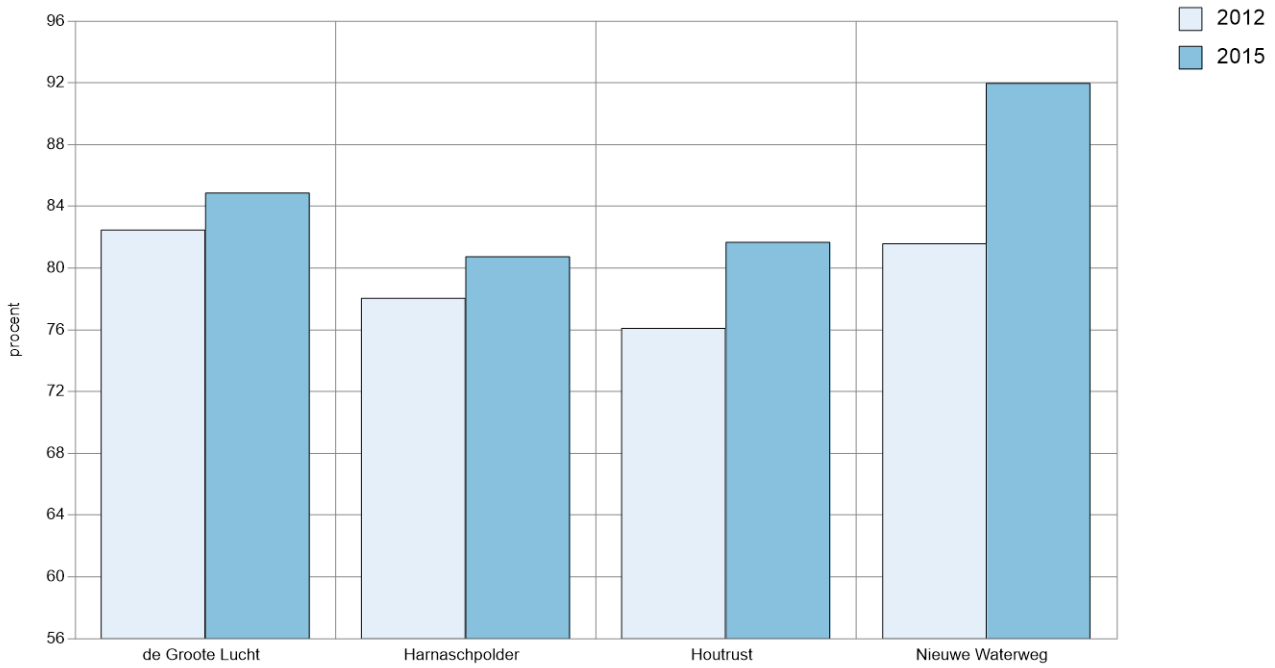

Gemiddelde belastinggraad (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	78,3	81,6	63,6	100,0
2012	78,5	83,0	70,7	102,7
2015	82,1	85,2	70,3	99,8

2.2.2a Nalevingspercentage m.b.t. lozingseisen (procent)

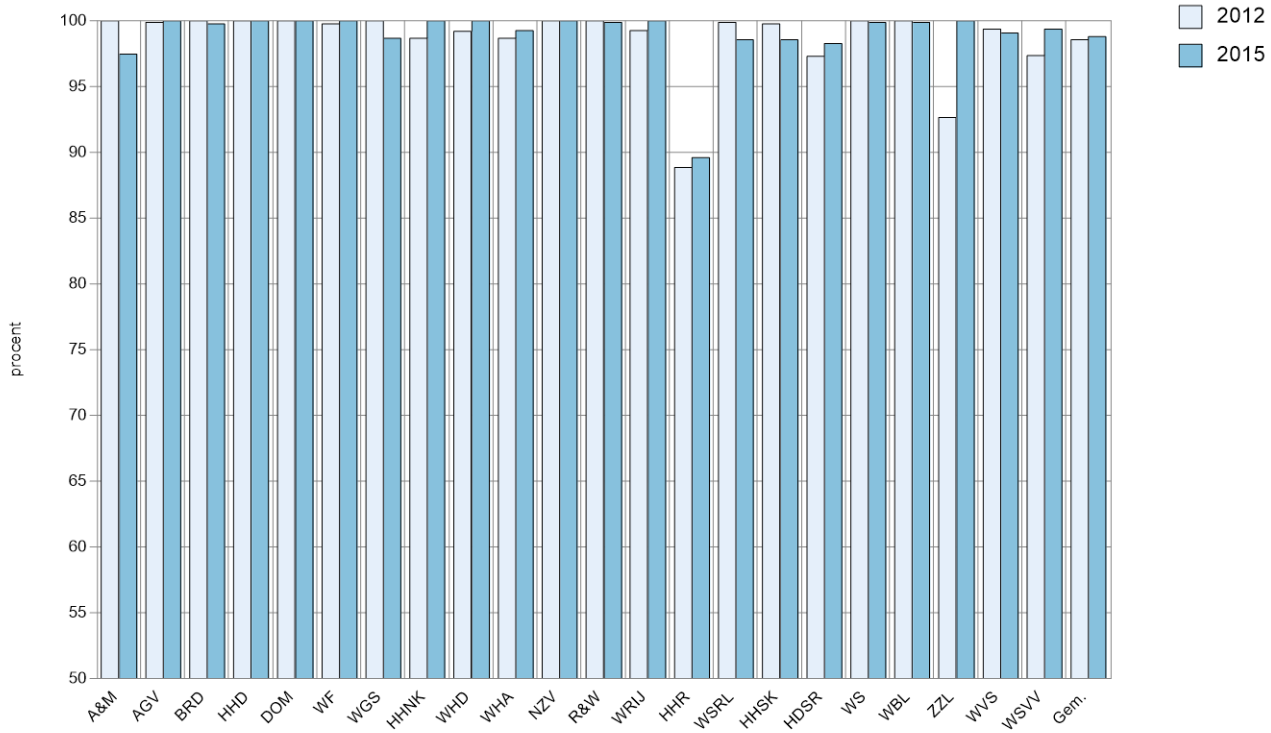

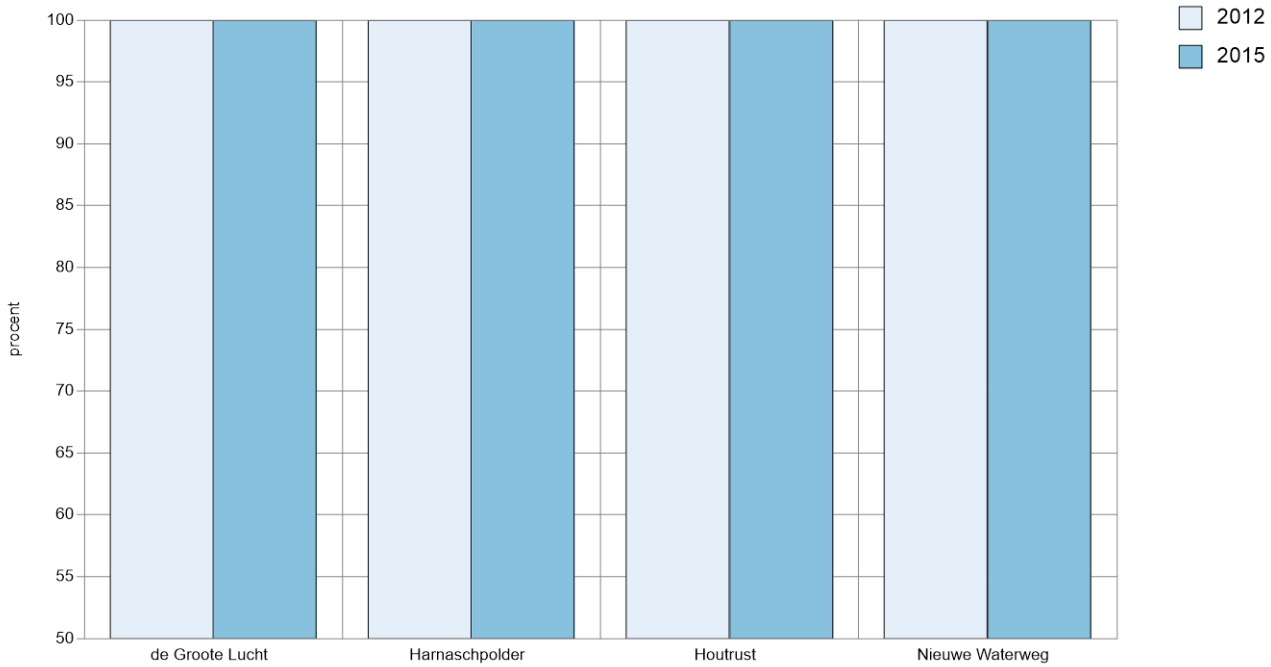

Nalevingspercentage m.b.t. lozingseisen (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	100,0	97,5	89,5	100,0
2012	100,0	98,6	88,9	100,0
2015	100,0	98,8	89,6	100,0

2.2.2b Nalevingspercentage m.b.t. lozingseisen (procent), 2015

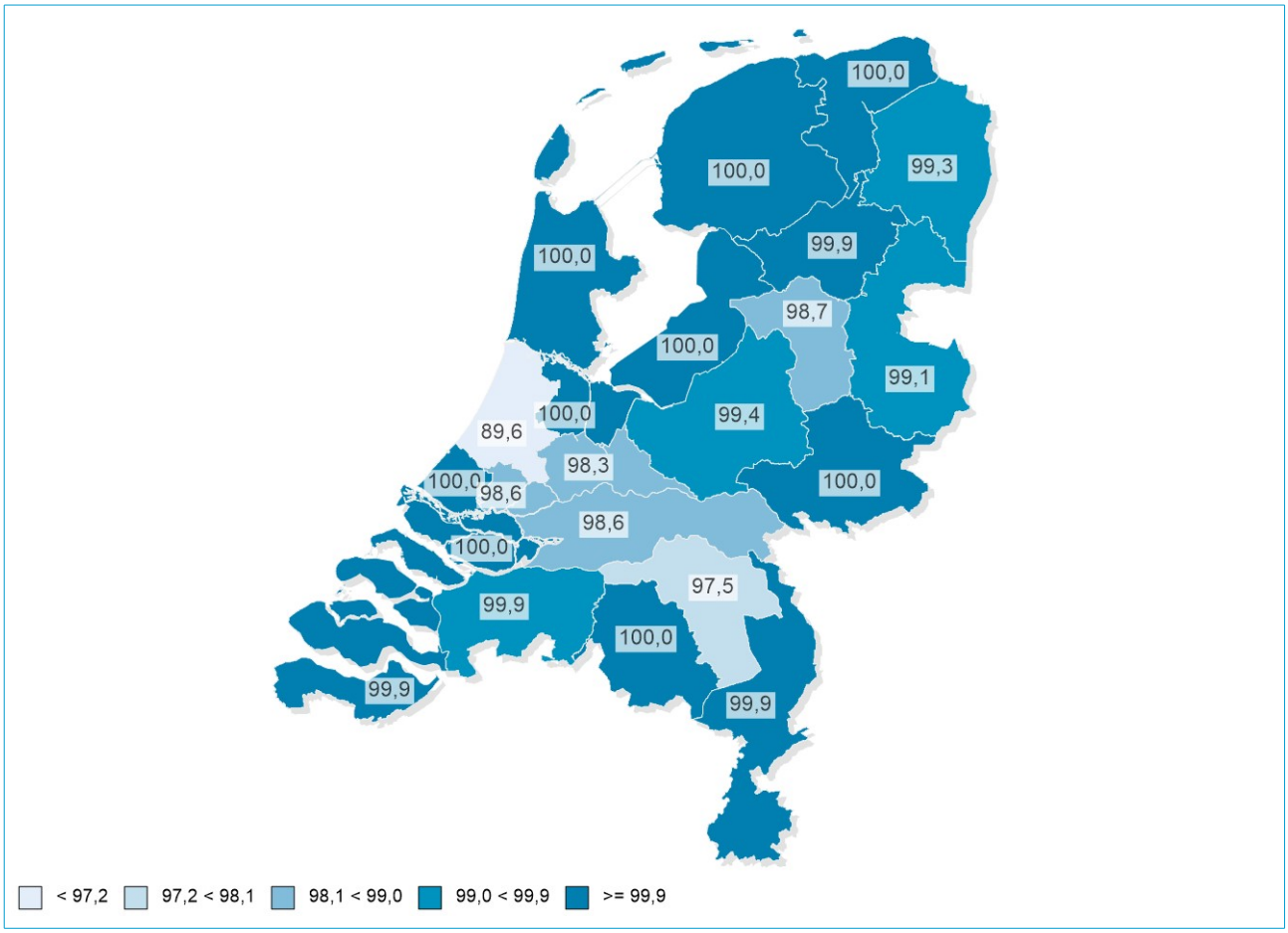

2.2.3a Rendement voor N+P+CZV verwijdering (procent)

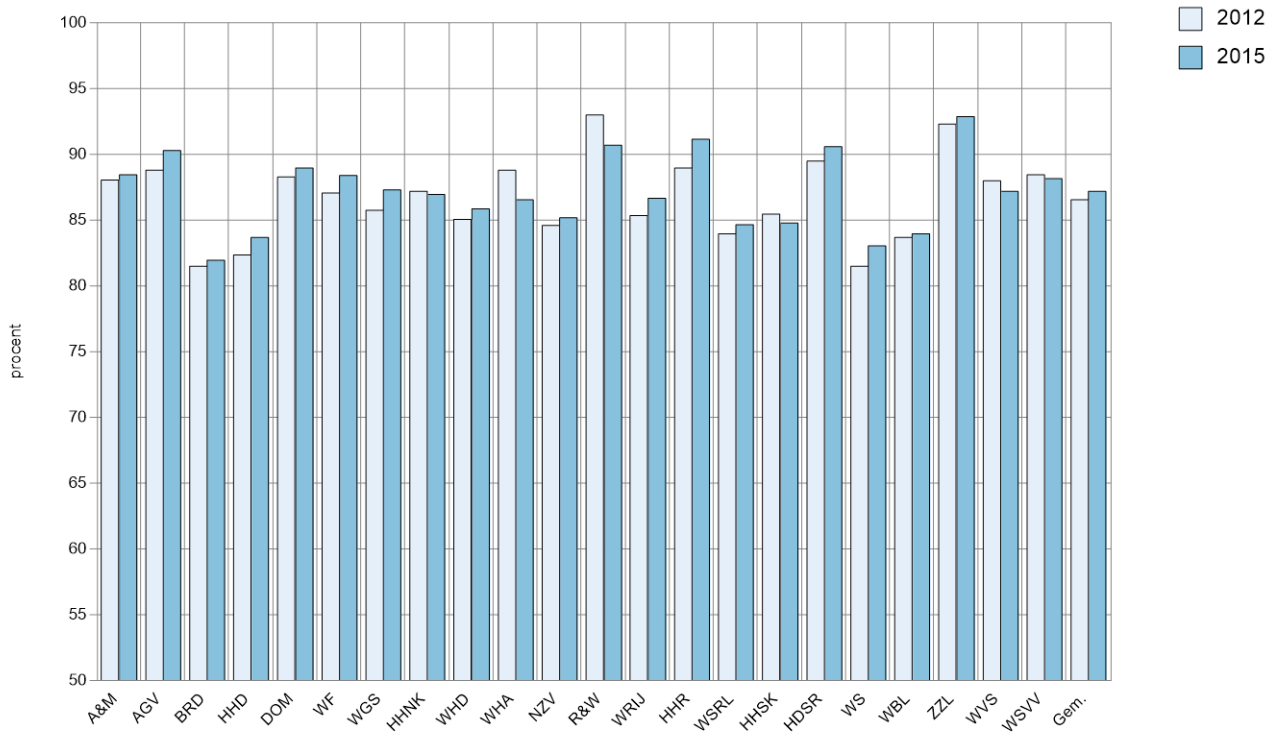

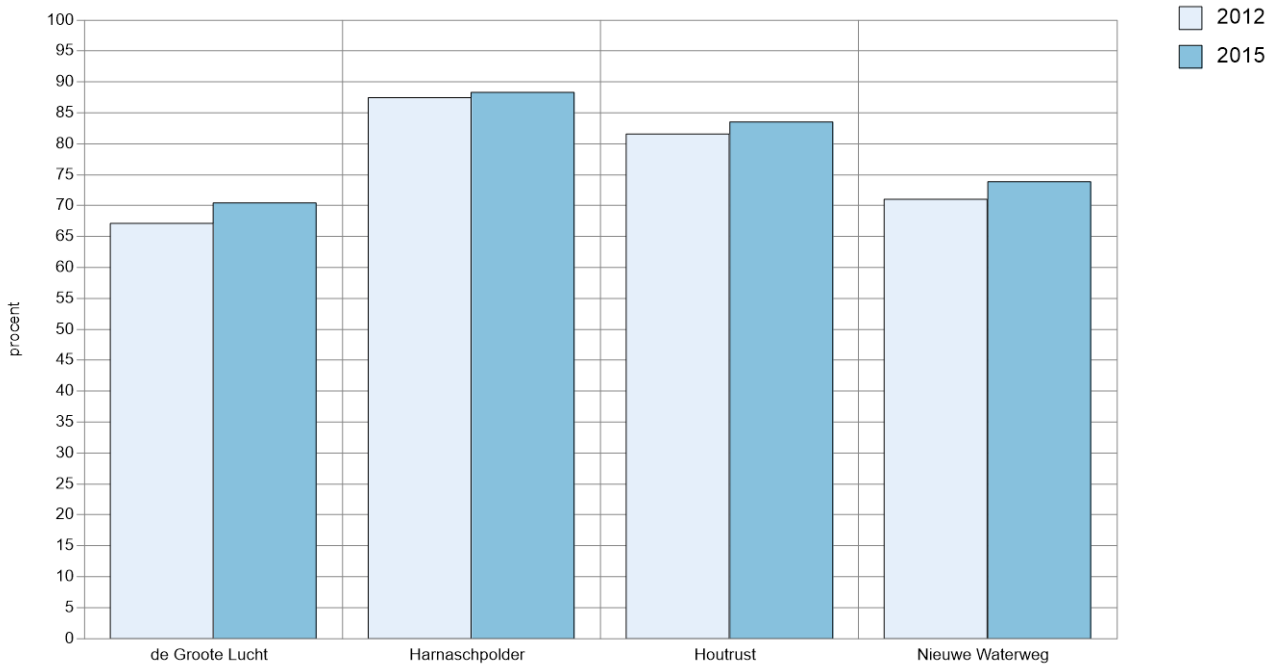

Rendement voor N+P+CZV verwijdering (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	85,4	86,5	81,3	91,3
2012	82,4	86,6	81,5	93,0
2015	83,7	87,2	82,0	92,9

2.2.3b Rendement voor N+P+CZV verwijdering (procent), 2015

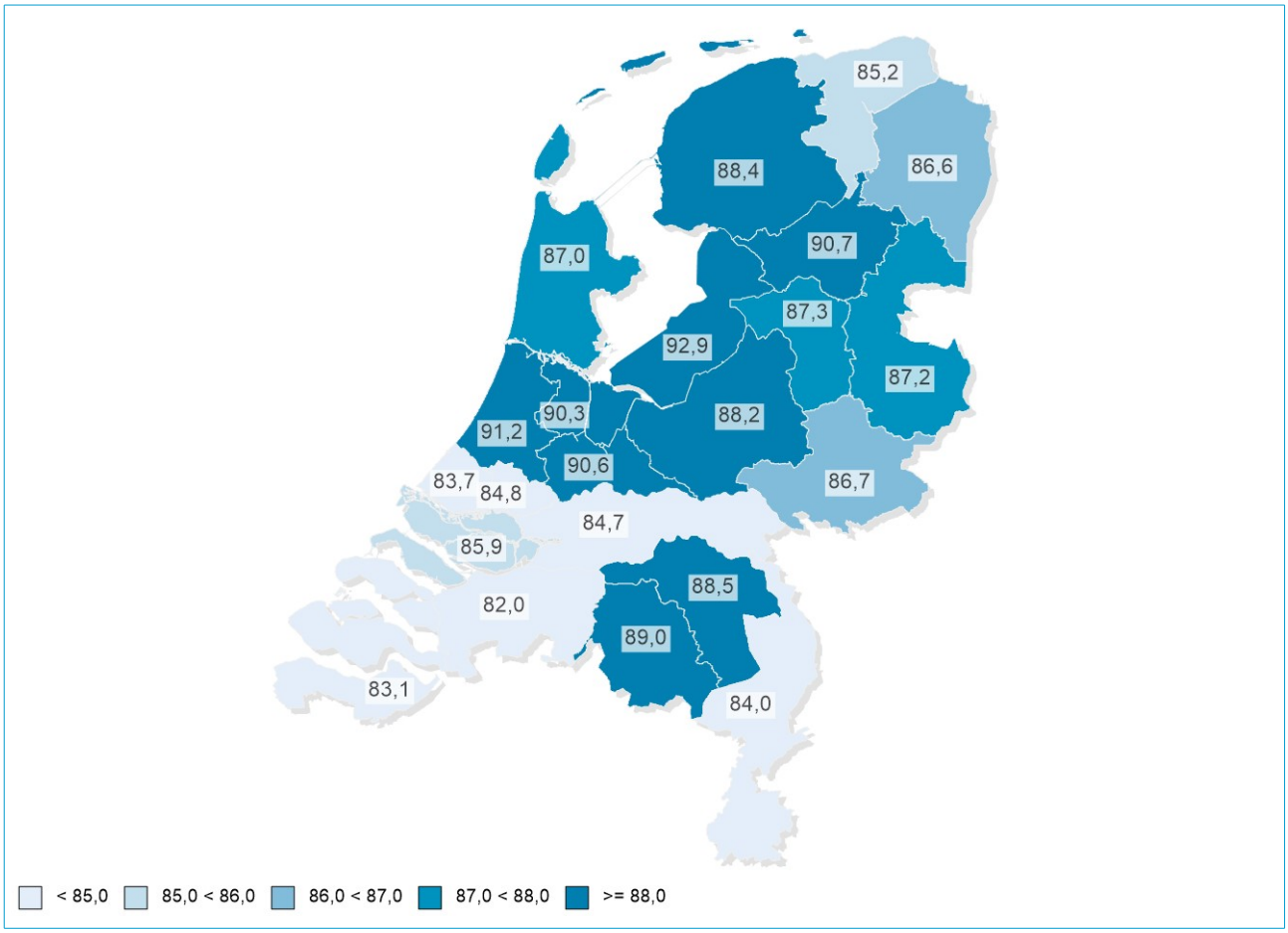

2.2.4 Rendement voor stikstofverwijdering (procent)

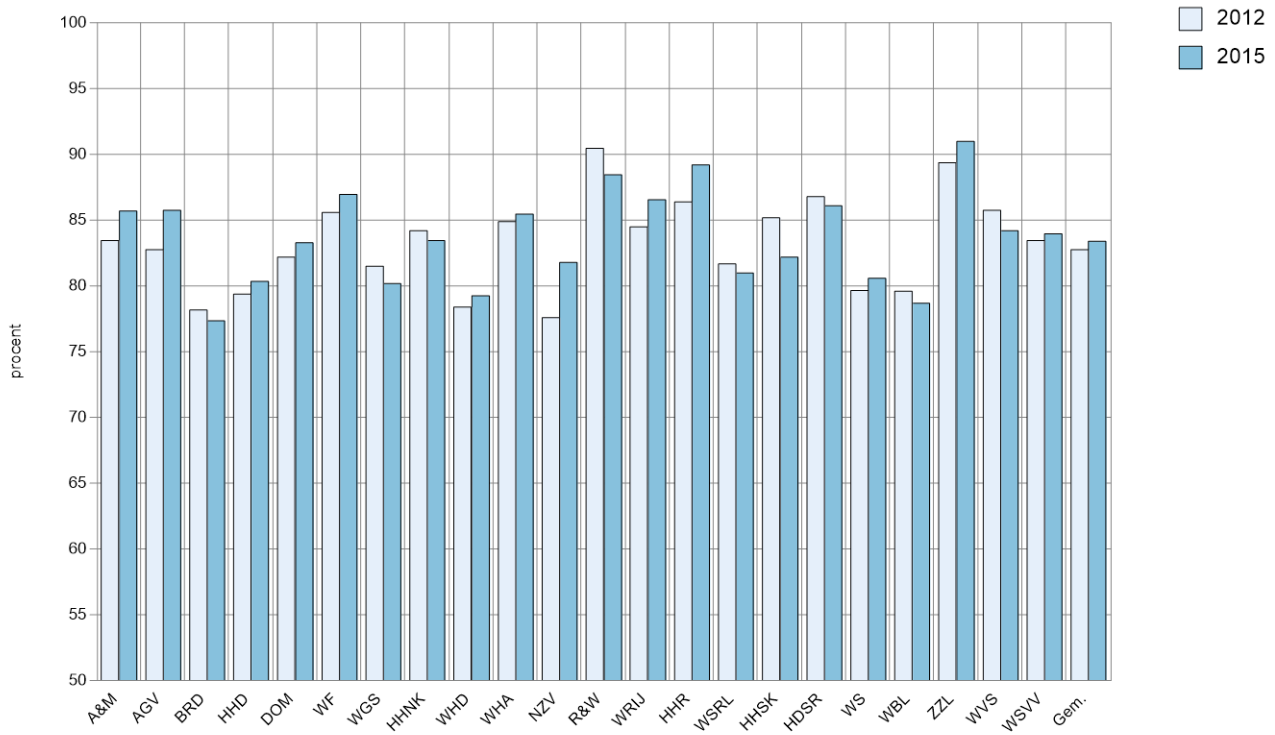

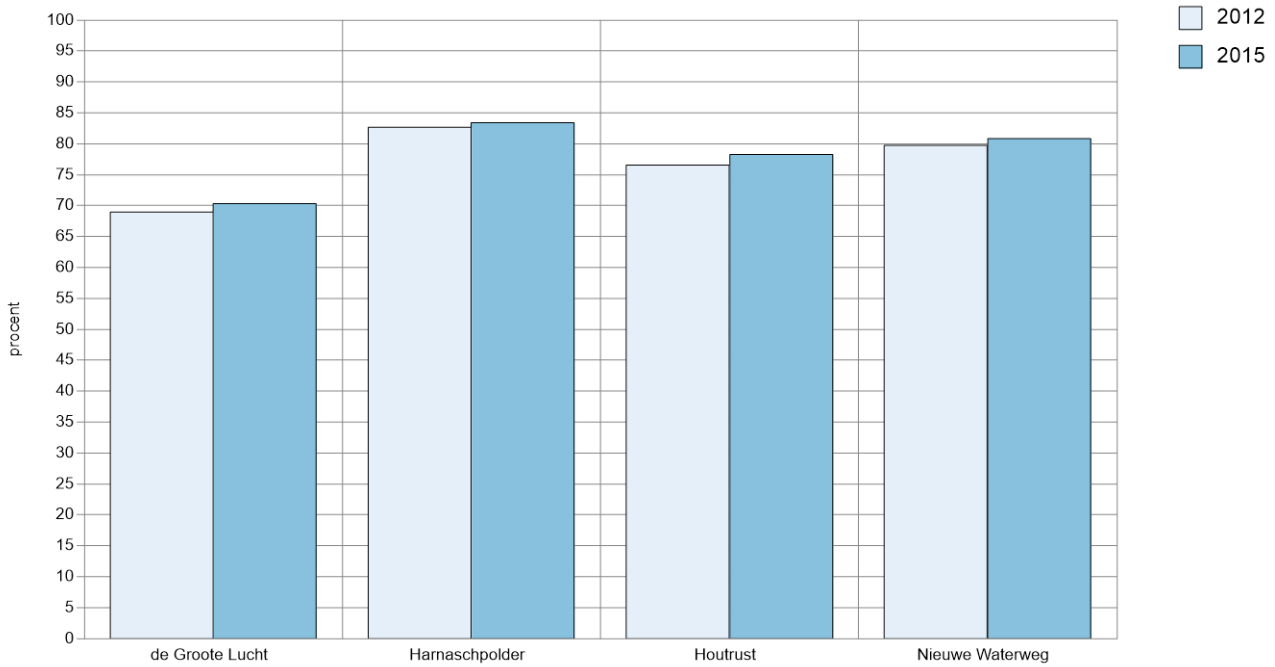

Rendement voor stikstofverwijdering (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	82,9	83,1	72,8	88,8
2012	79,4	82,8	77,6	90,5
2015	80,4	83,4	77,4	91,0

2.2.5 Rendement voor fosfaatverwijdering (procent)

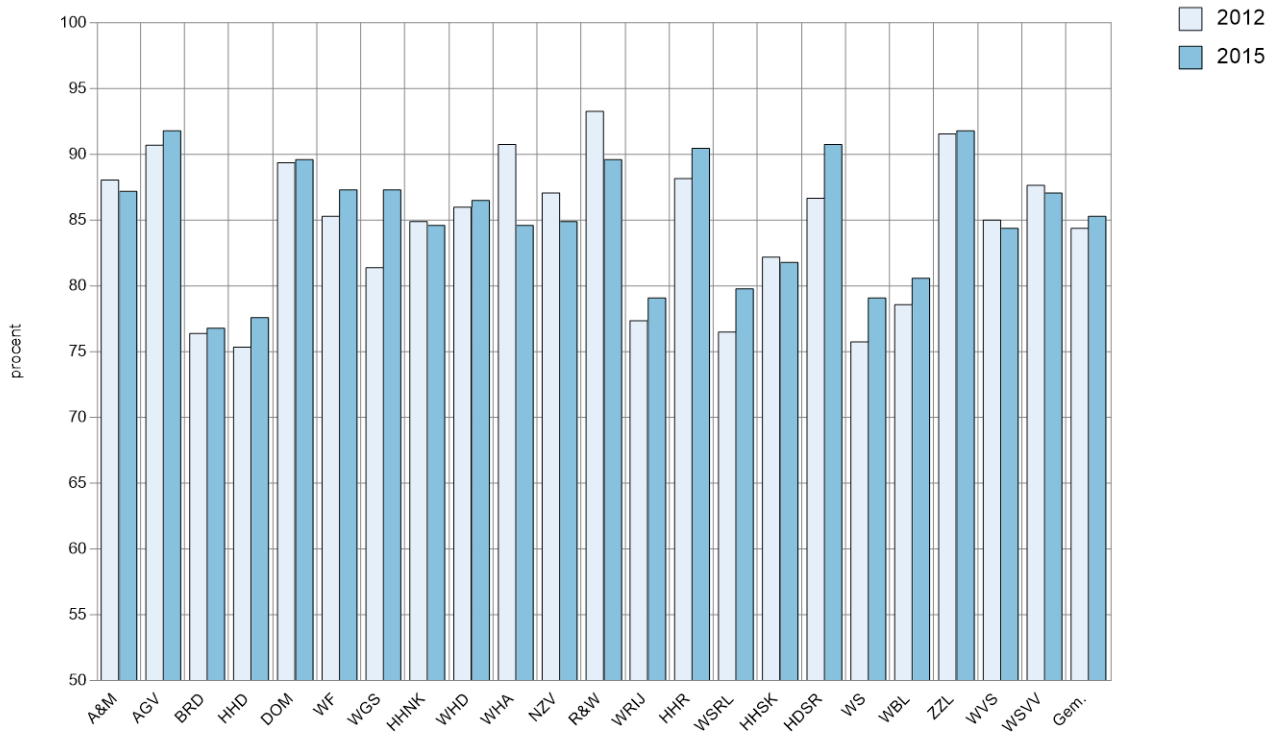

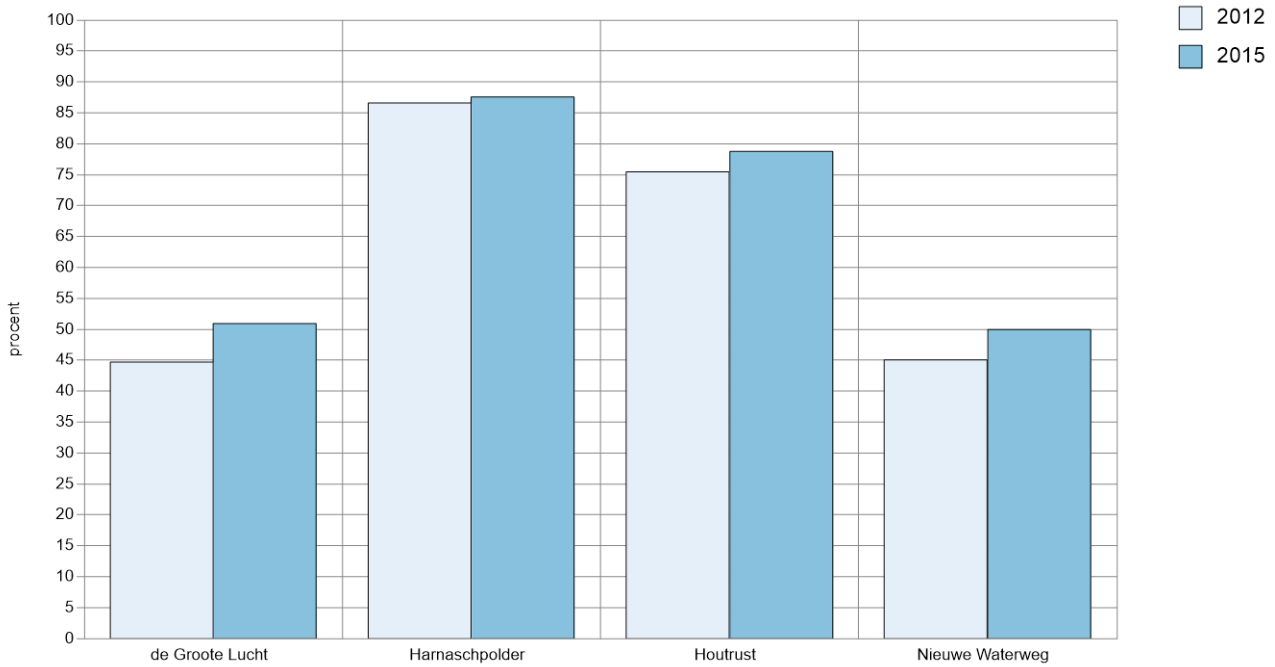

Rendement voor fosfaatverwijdering (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	80,5	84,4	75,2	92,6
2012	75,4	84,4	75,4	93,3
2015	77,6	85,3	76,8	91,8

2.2.6 Rendement voor CZV verwijdering (procent)

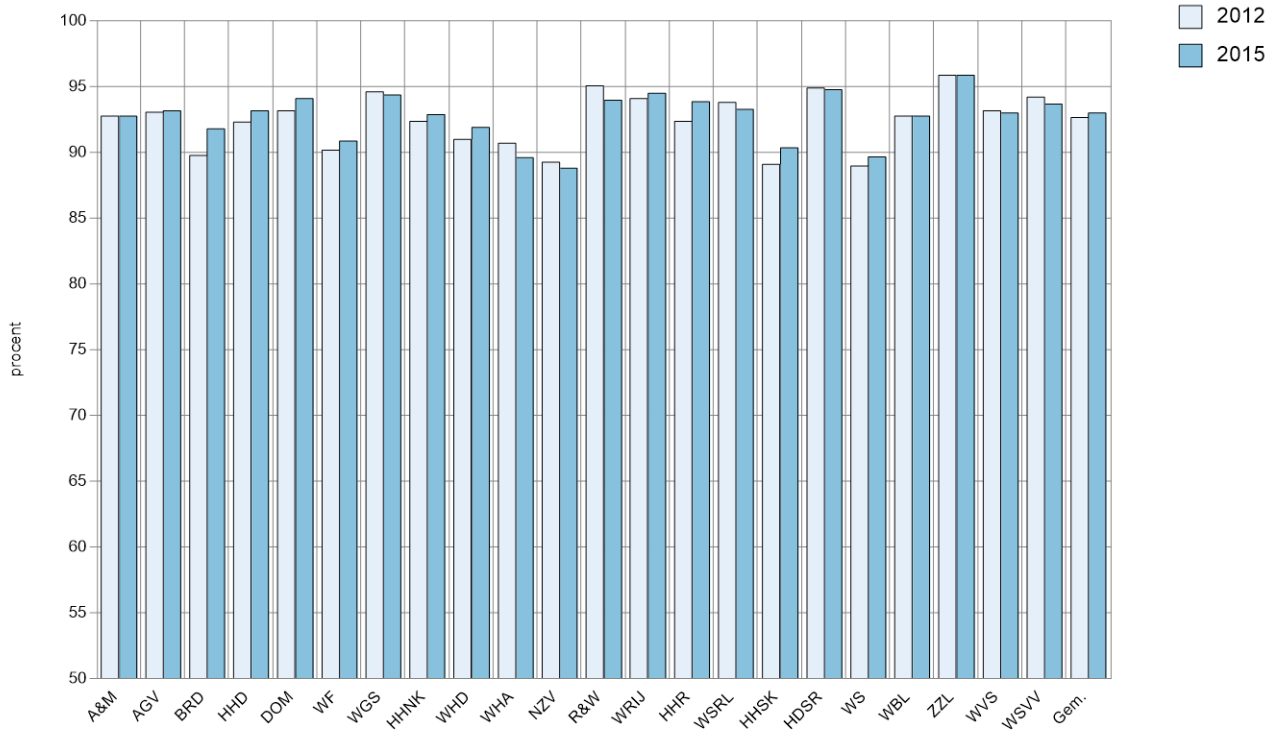

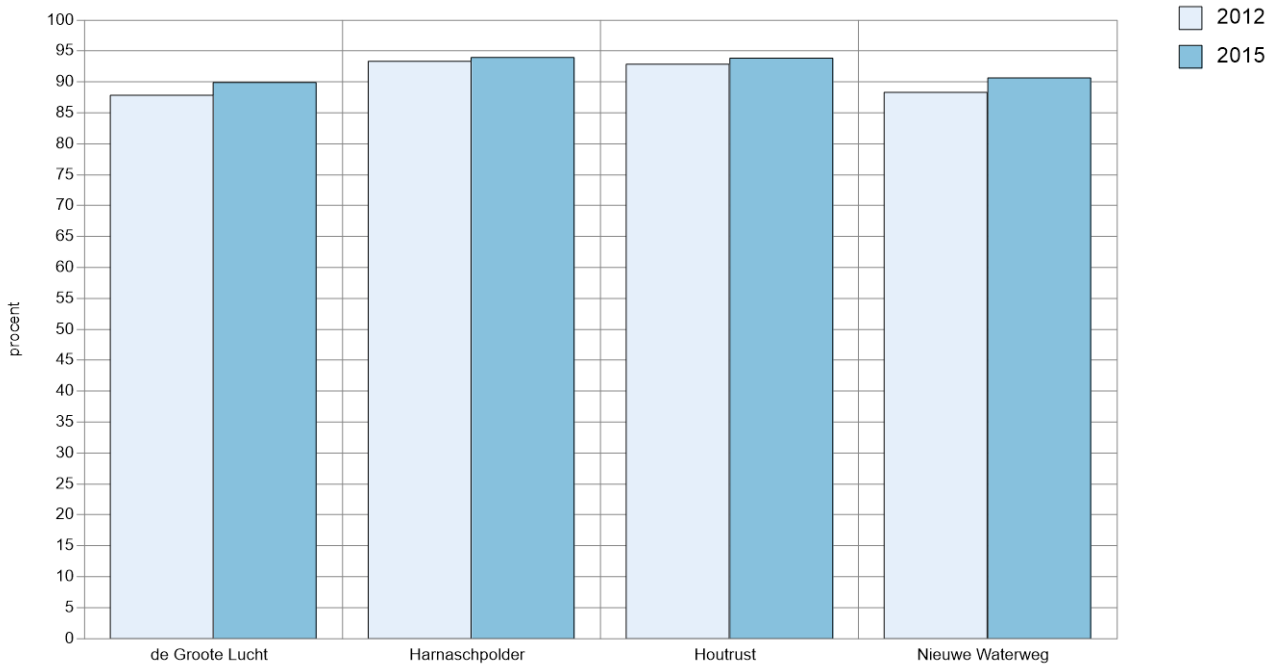

Rendement voor CZV verwijdering (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	92,7	92,3	88,2	95,3
2012	92,3	92,7	89,0	95,9
2015	93,2	93,0	88,8	95,9

2.2.7 % i.e.'s verwijderd (procent)

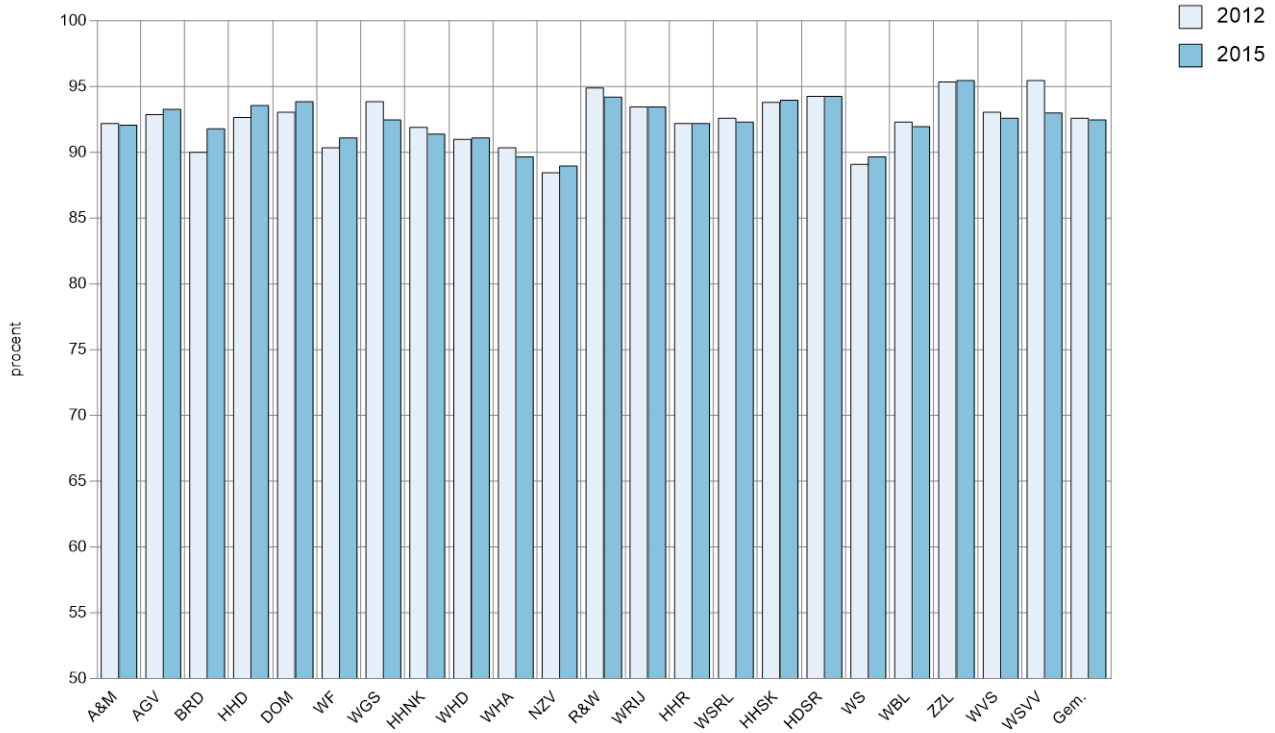

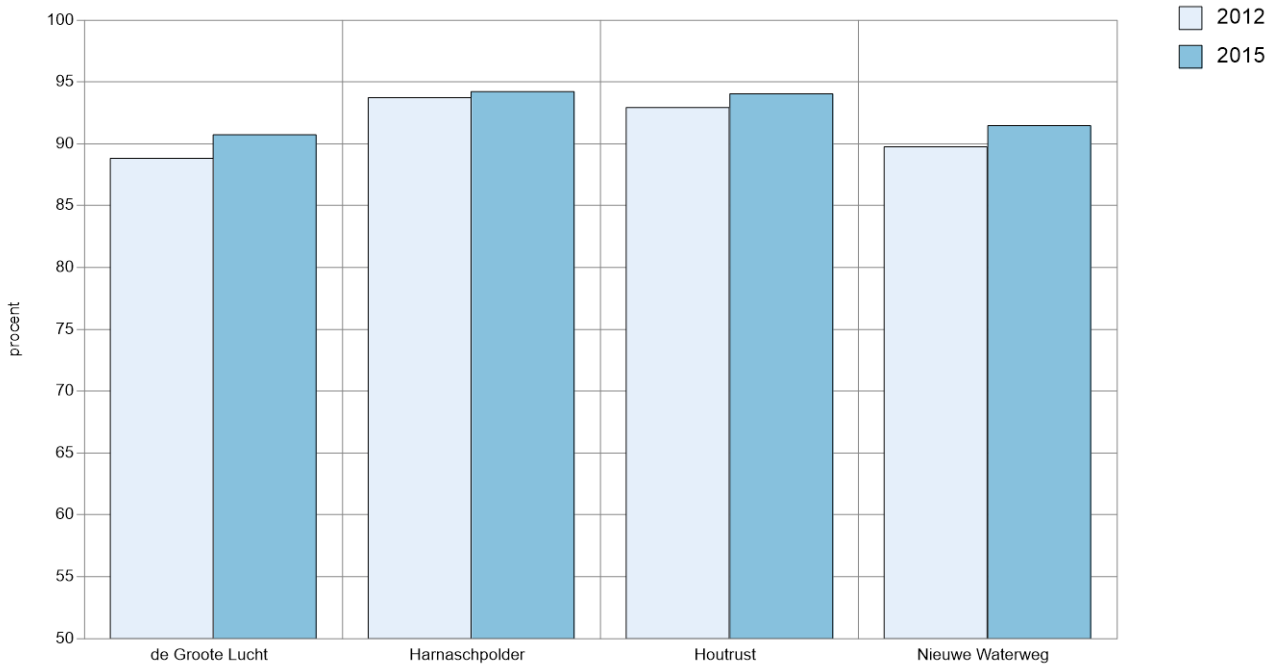

% i.e.'s verwijderd (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	93,3	92,6	87,1	94,5
2012	92,7	92,6	88,5	95,5
2015	93,6	92,5	89,0	95,5

2.2.8 Hoeveelheid aangevoerd afvalwater per i.e. (liter/dag per i.e.)

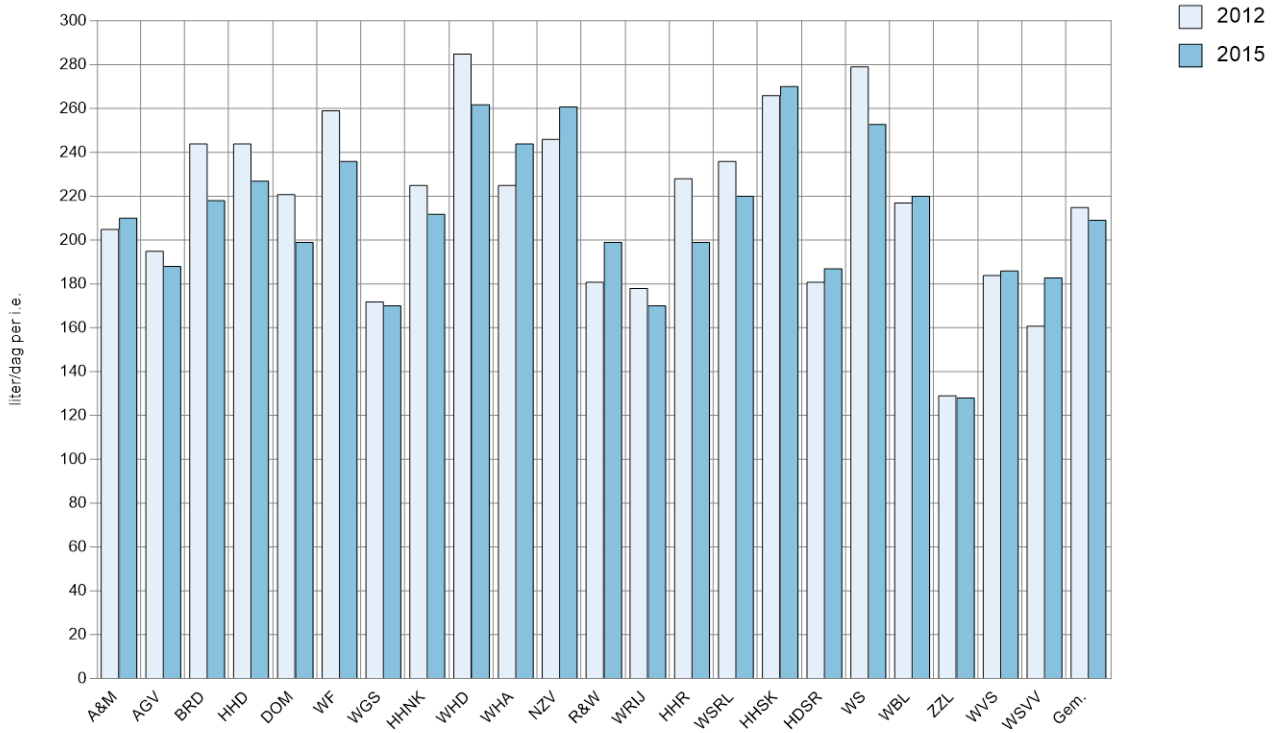

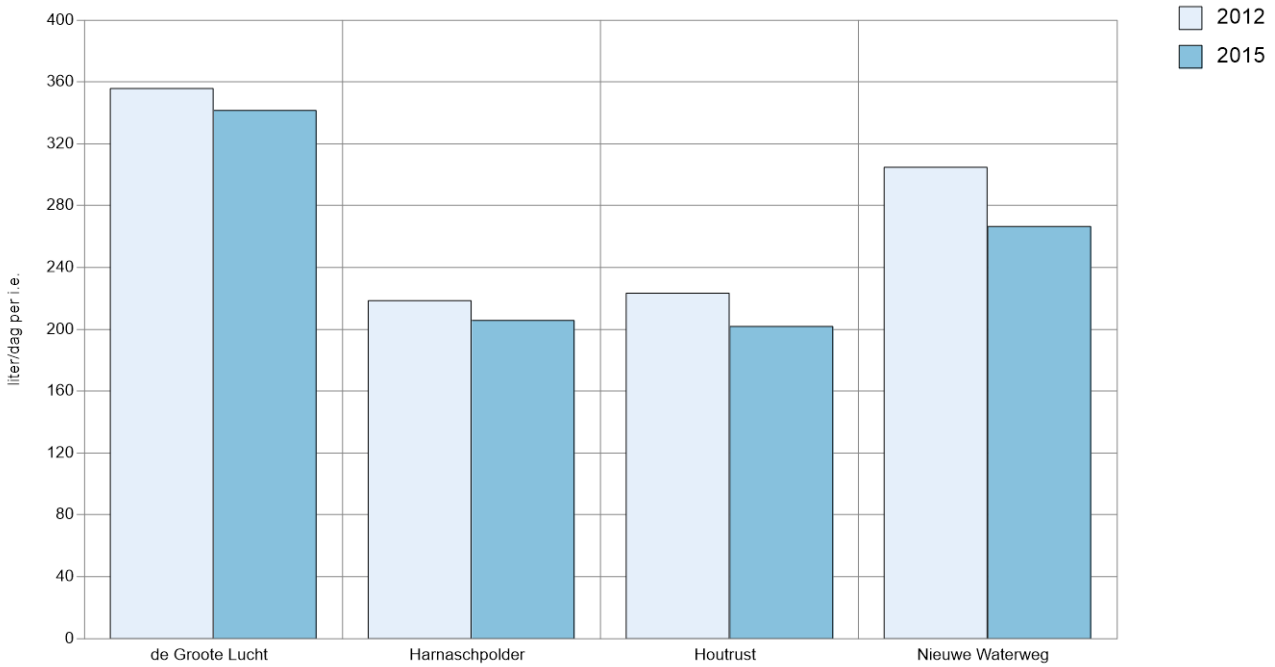

Hoeveelheid aangevoerd afvalwater per i.e. (liter/dag per i.e.)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	214	203	137	297
2012	244	215	129	285
2015	227	209	128	270

2.2.9 % rioolvreemd water dat wordt aangevoerd (procent)

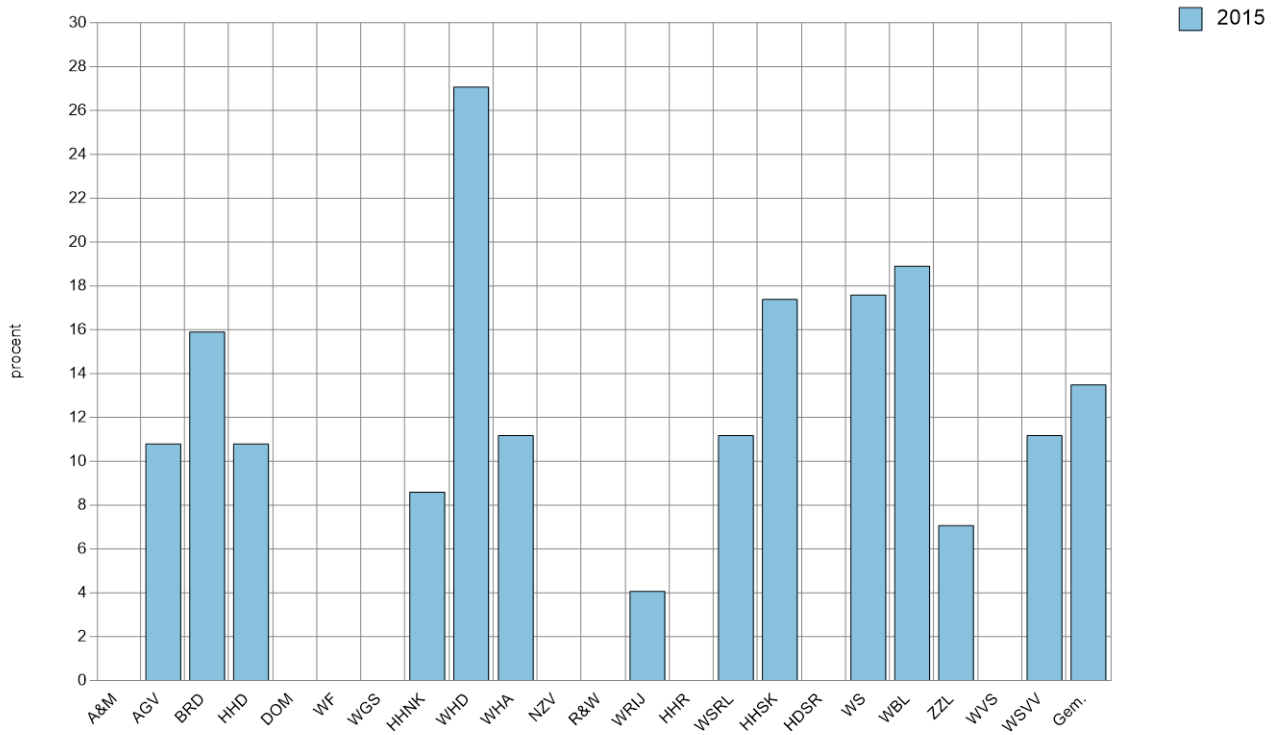

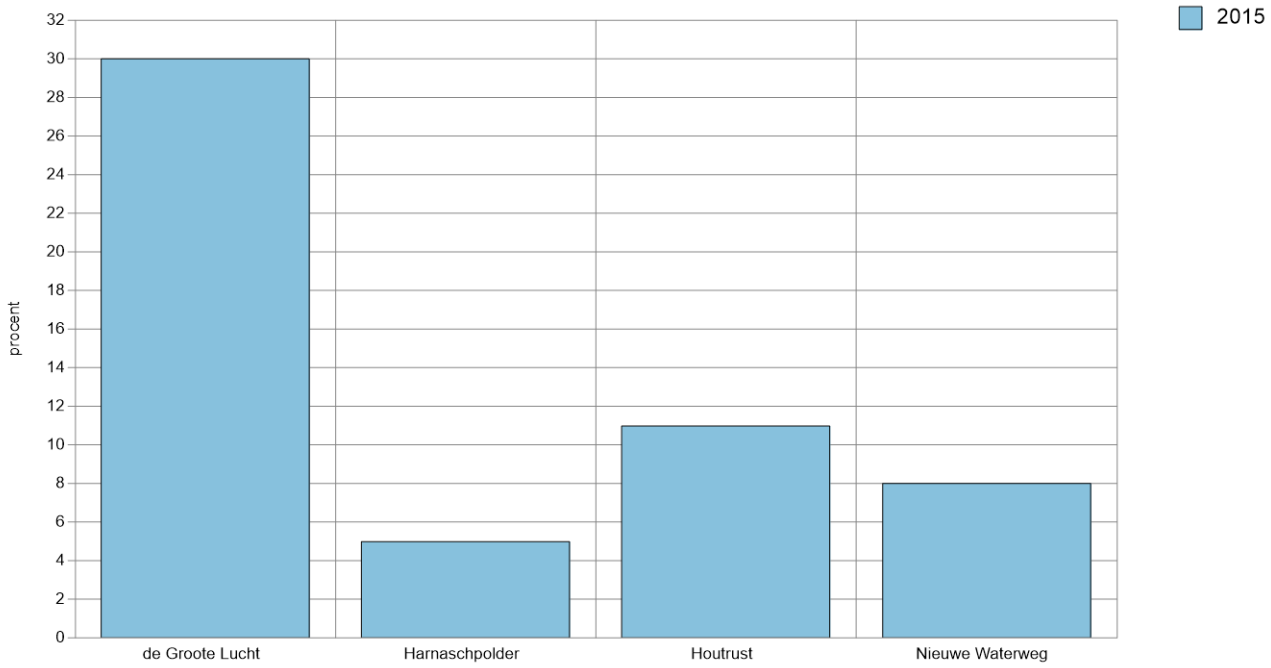

% rioolvreemd water dat wordt aangevoerd (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2015	10,8	13,5	4,1	27,1

2.2.10 % hemelwater dat wordt aangevoerd (procent)

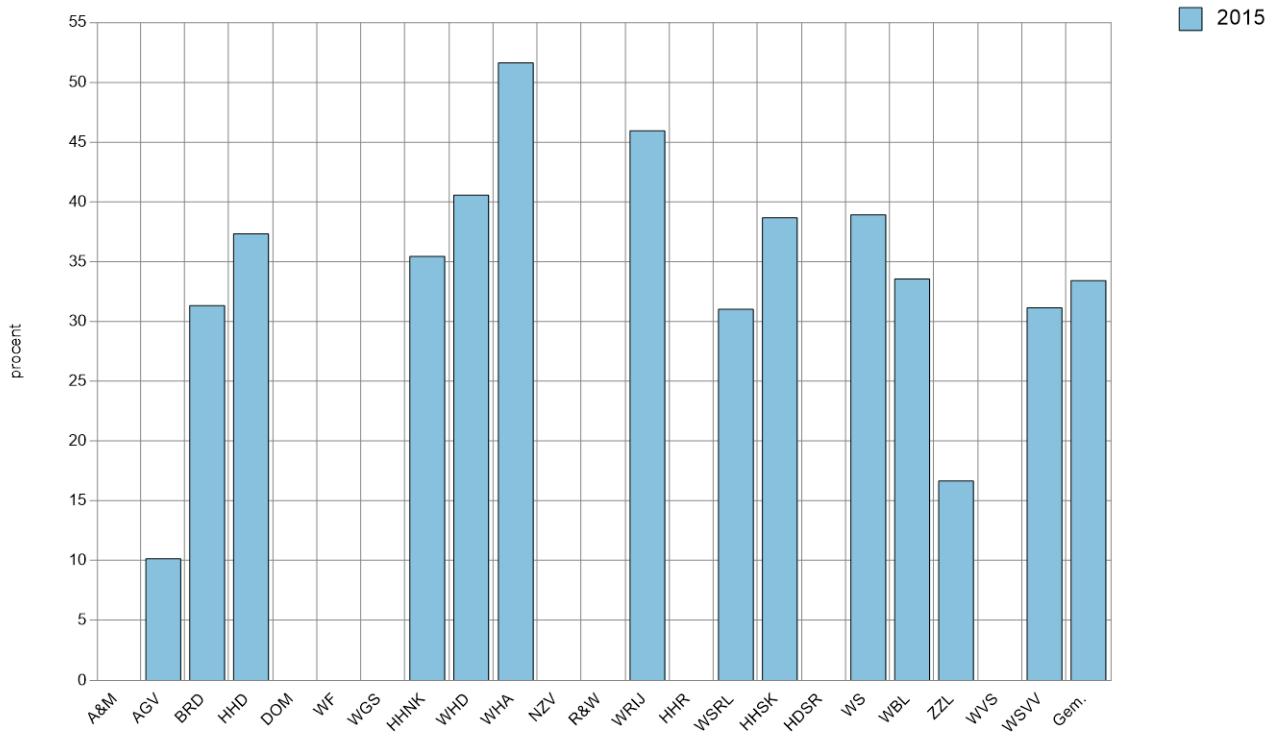

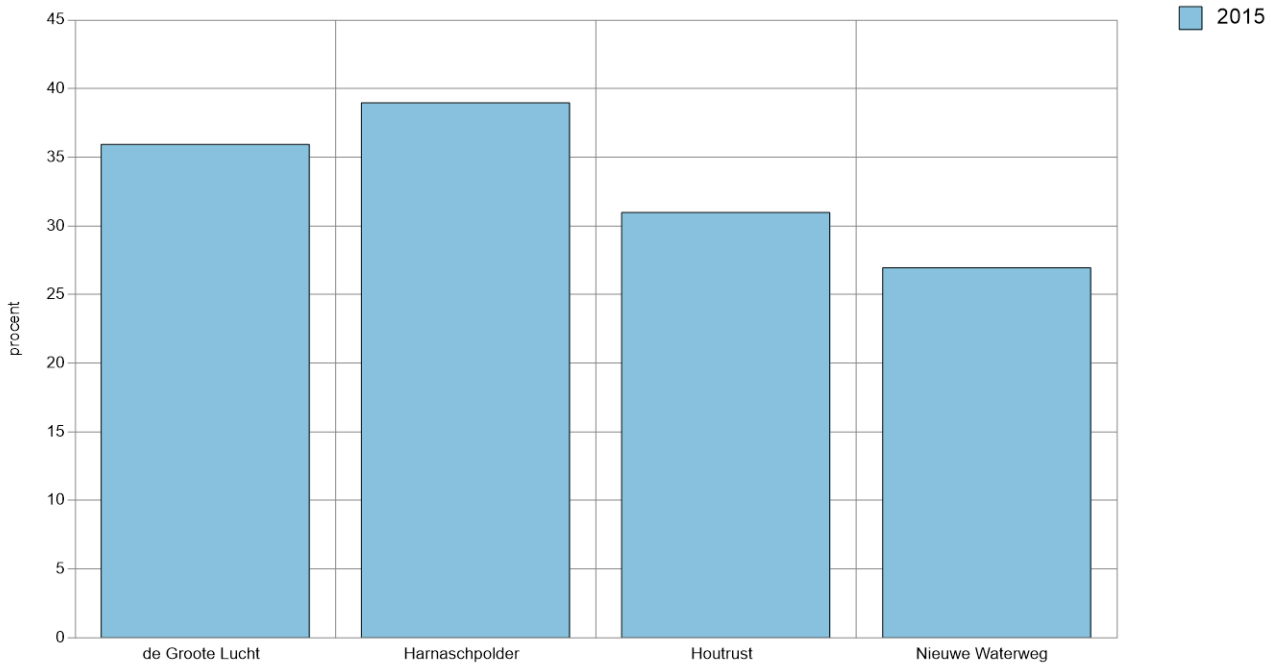

% hemelwater dat wordt aangevoerd (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2015	37,4	33,5	10,2	51,7

2.2.11 Hydraulische capaciteit (liter/uur per i.e)

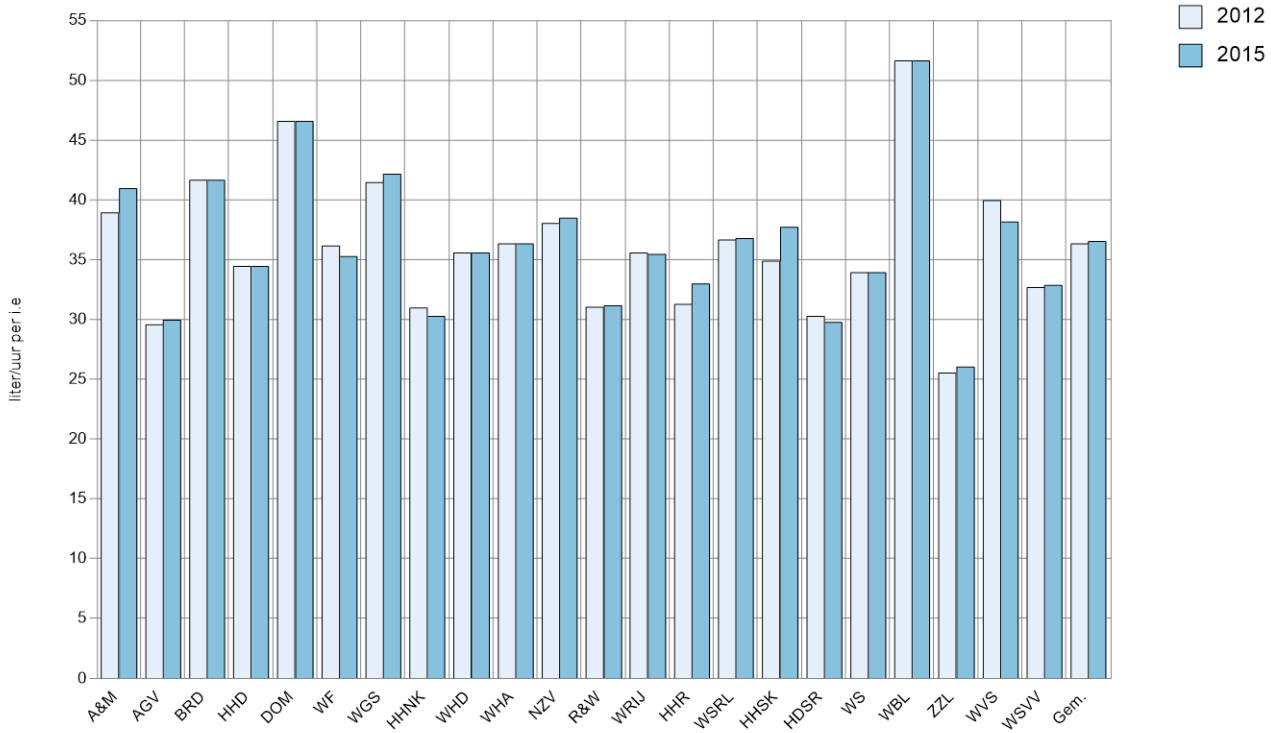

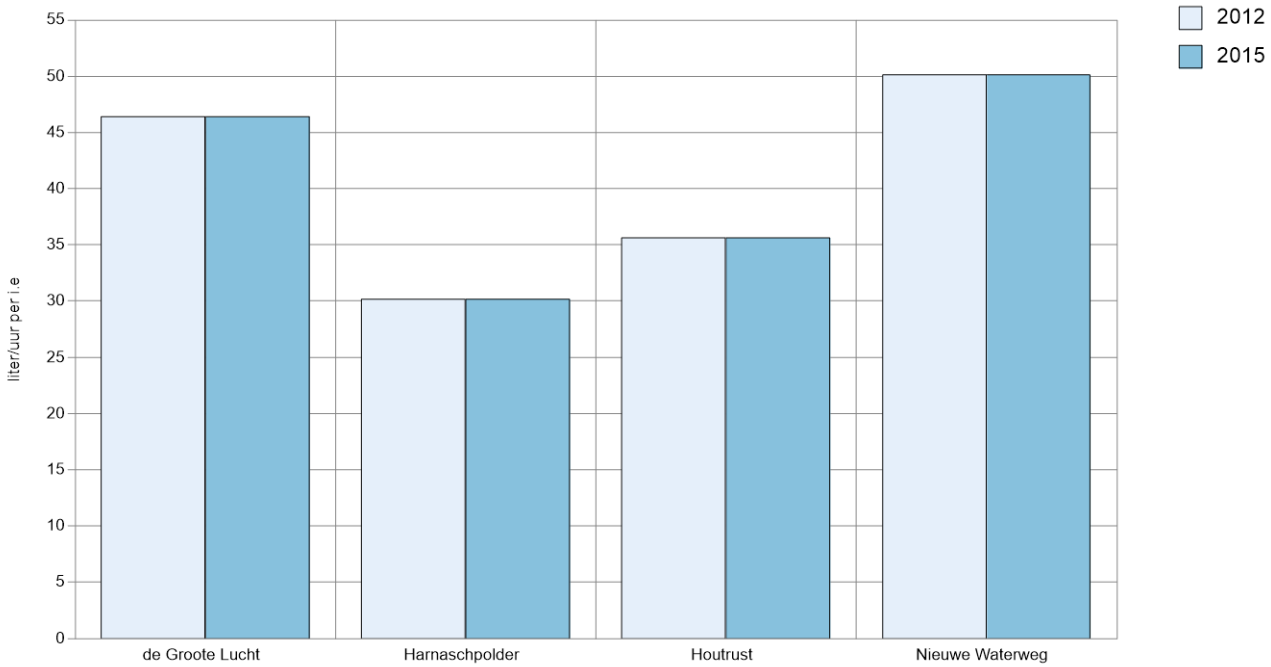

Hydraulische capaciteit (liter/uur per i.e)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	34,0	35,9	25,8	52,4
2012	34,5	36,4	25,6	51,7
2015	34,5	36,6	26,1	51,7

2.2.12 Fosfaatbalans (procent)

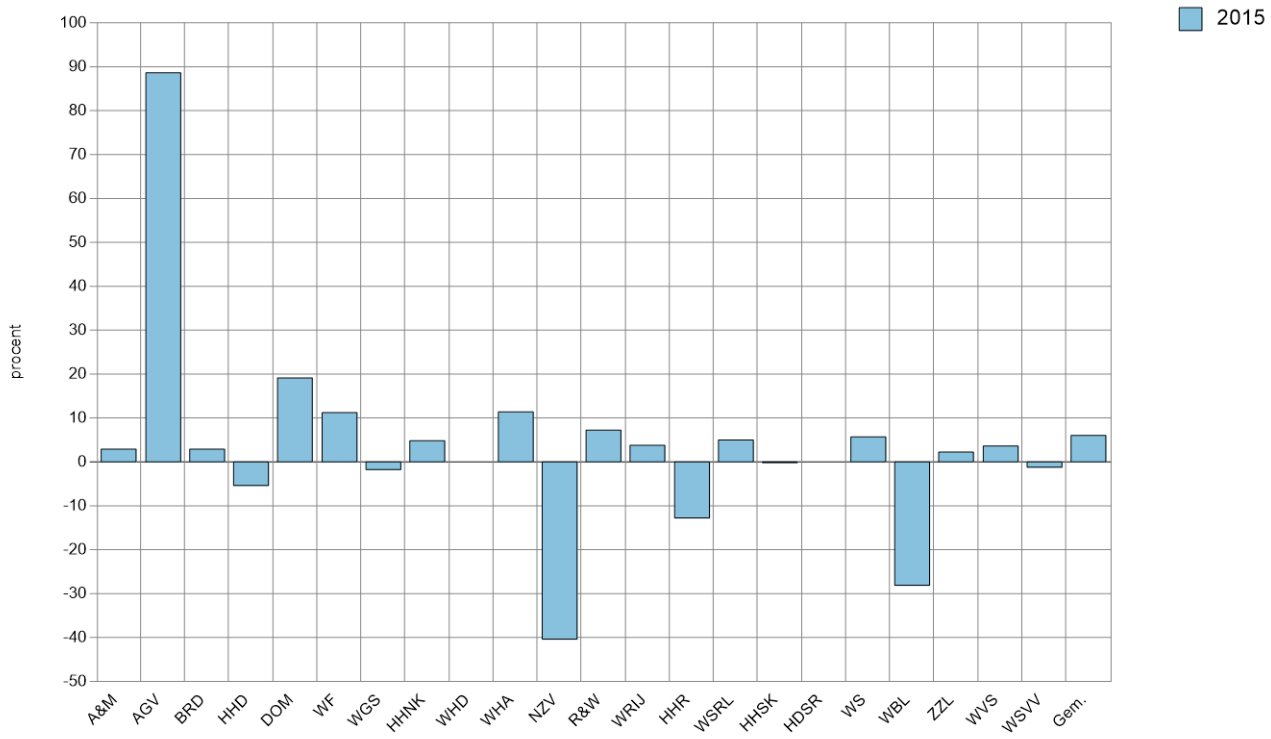

2015

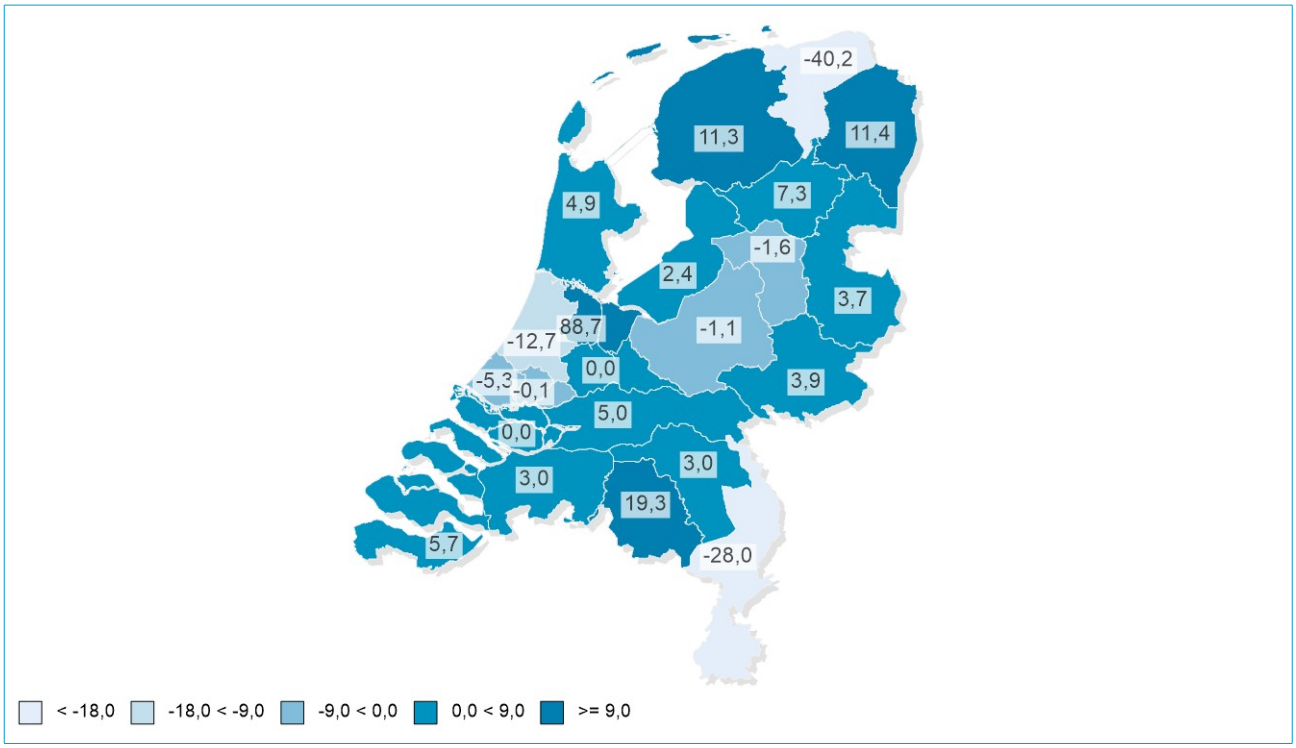

Fosfaatbalans (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2015	-5,3	6,2	-40,2	88,7

2.2.13 BZV/P-verhouding (mgO2/mgP)

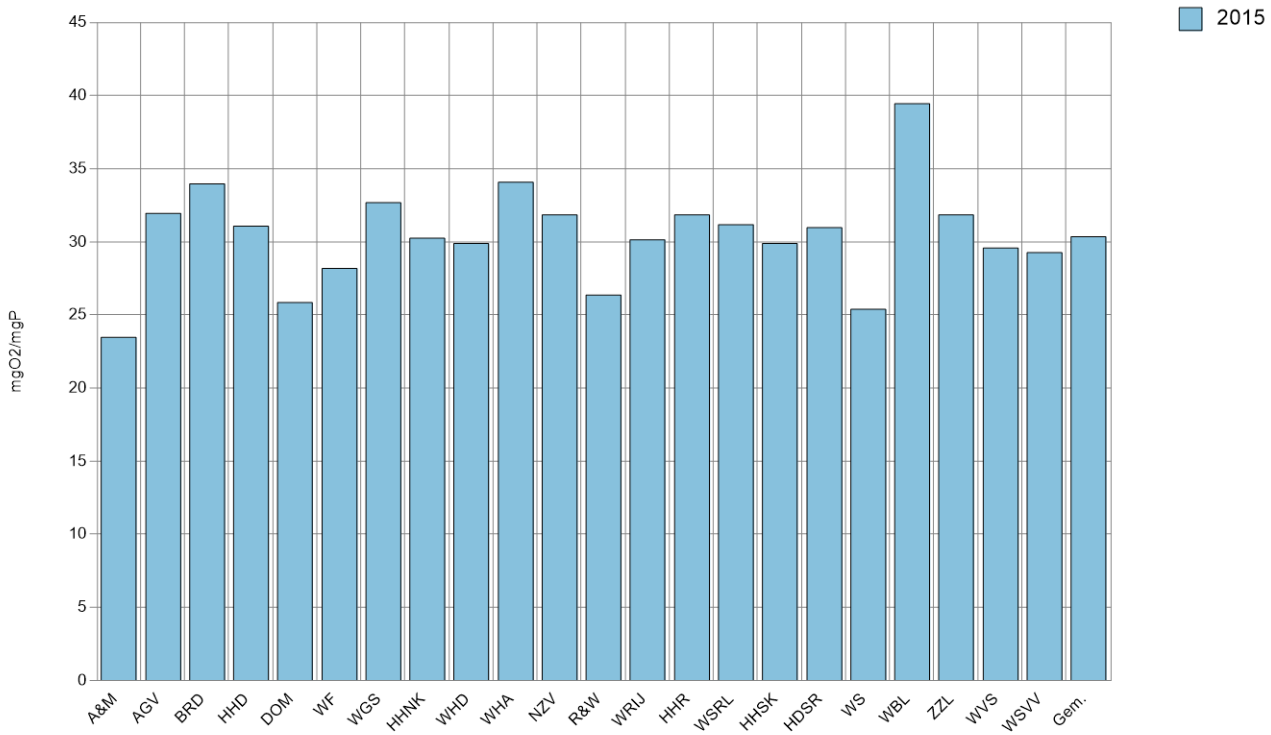

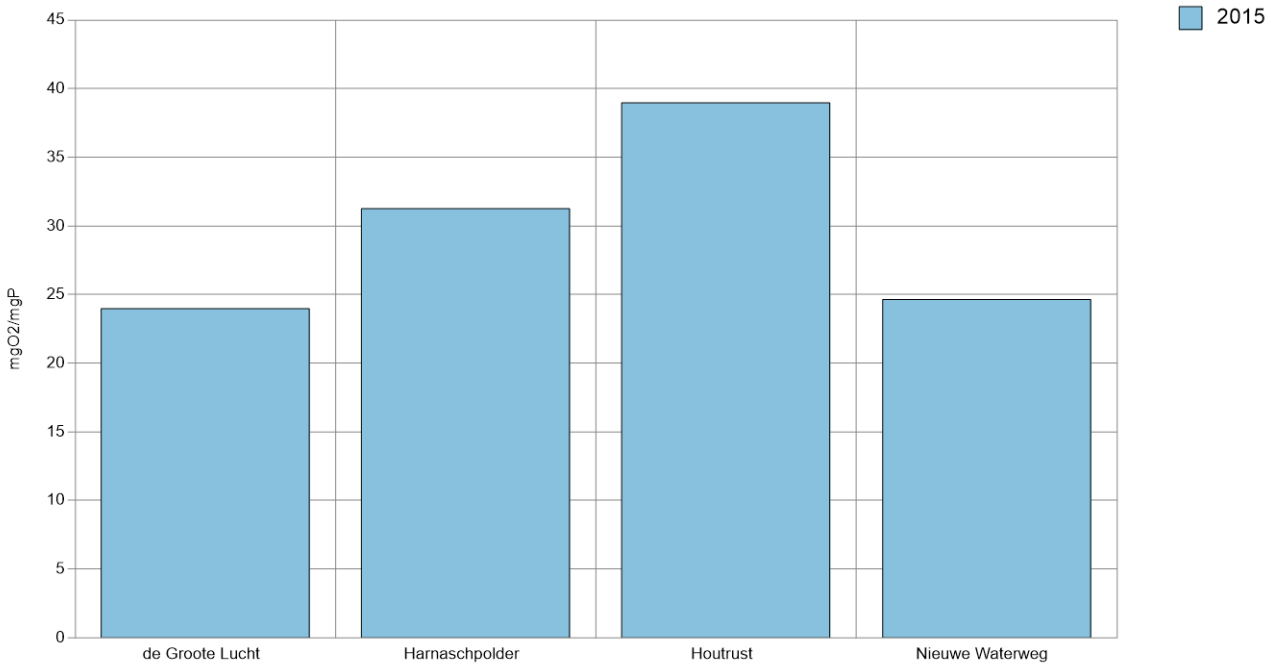

BZV/P-verhouding (mgO2/mgP)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2015	31,1	30,4	23,5	39,5

2.2.14 CZV/P-verhouding (mgO2/mgP)

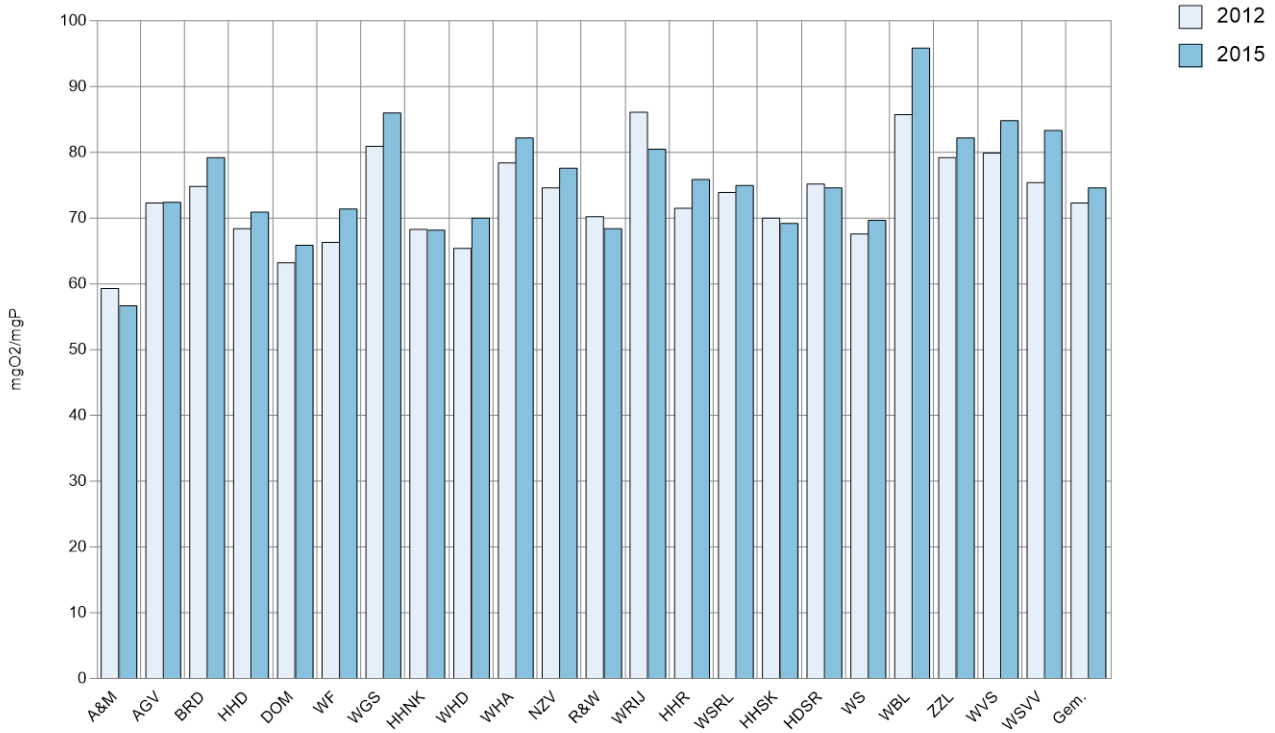

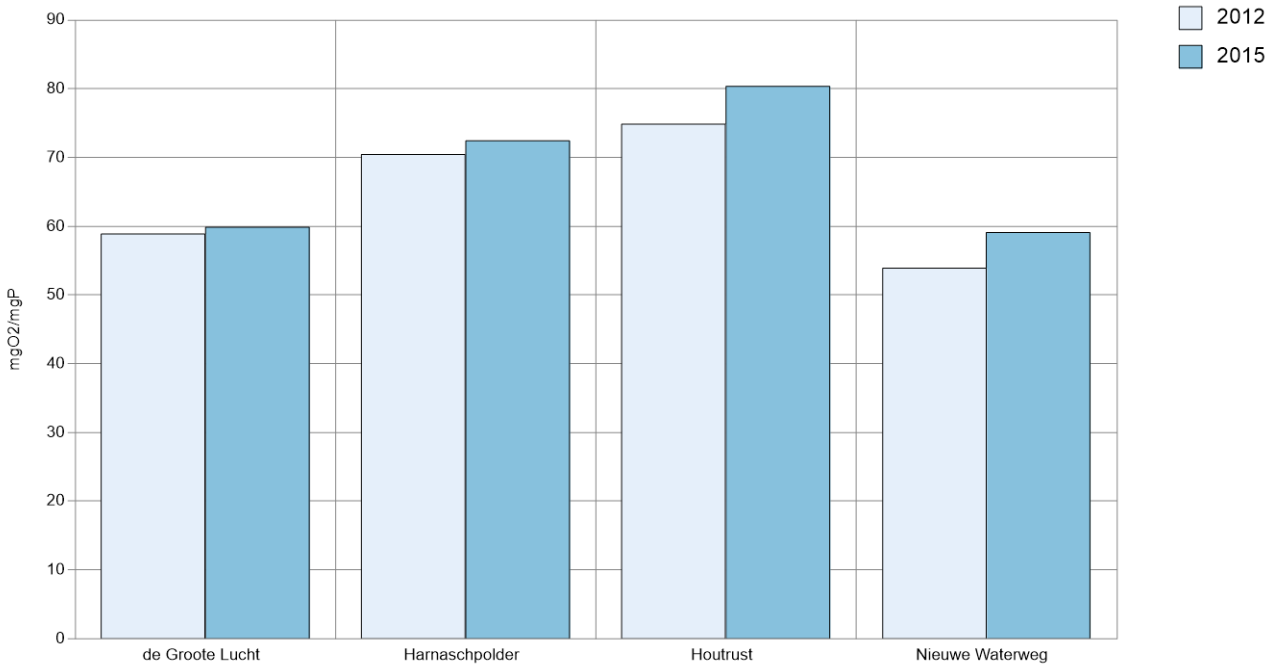

CZV/P-verhouding (mgO2/mgP)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	63,8	64,5	45,1	73,2
2012	68,4	72,3	59,4	86,1
2015	71,0	74,7	56,7	95,9

2.2.15 BZV/N-verhouding (mgO2/mgN)

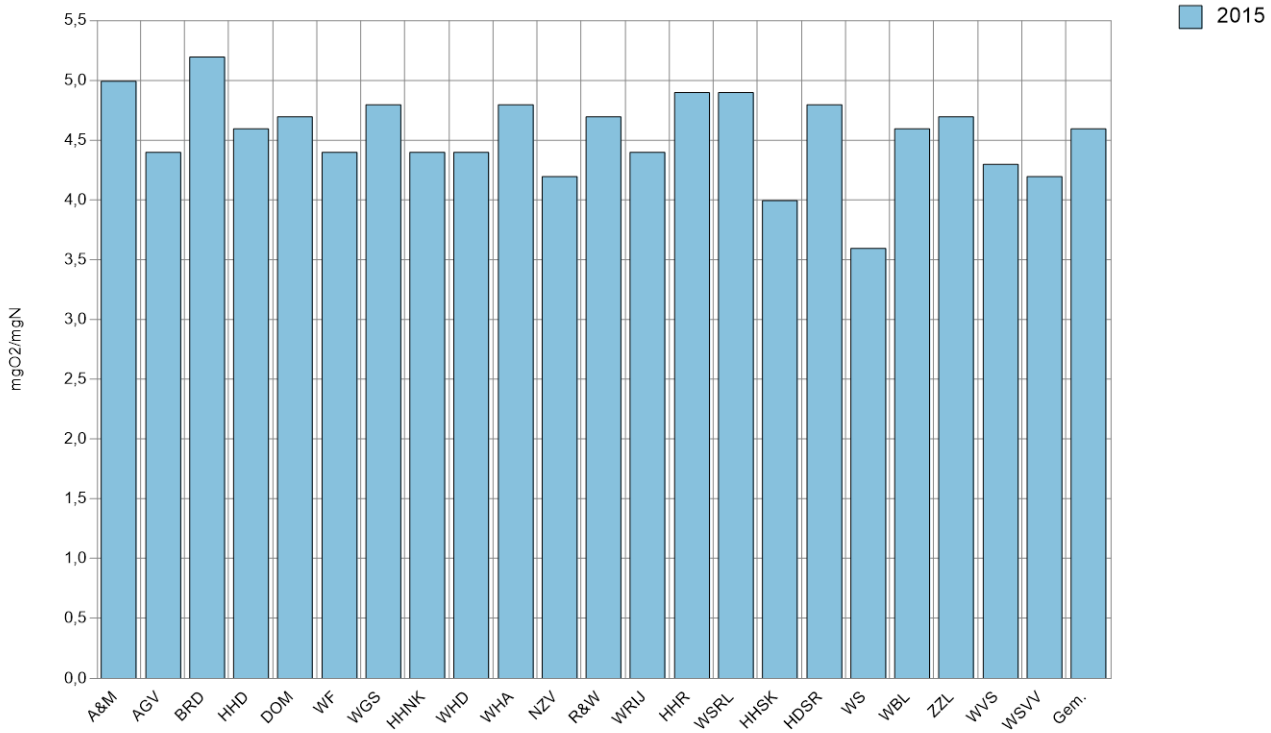

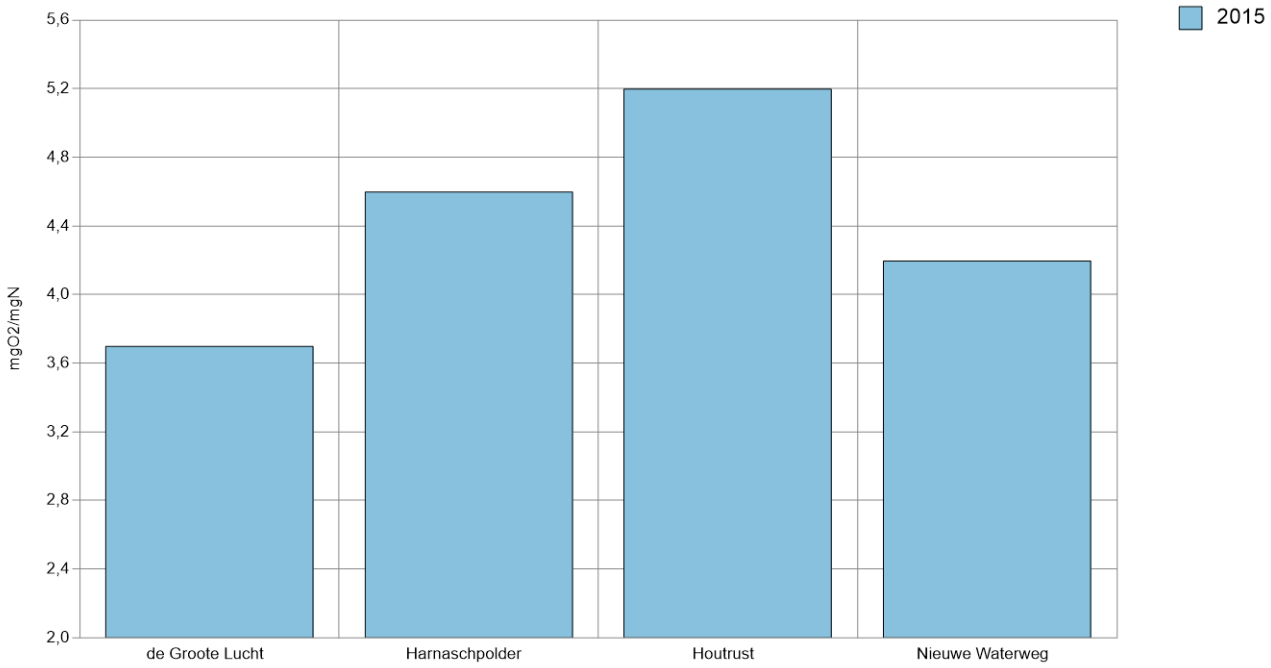

BZV/N-verhouding (mgO2/mgN)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2015	4,6	4,6	3,6	5,2

2.2.16 CZV/N-verhouding (mgO2/mgN)

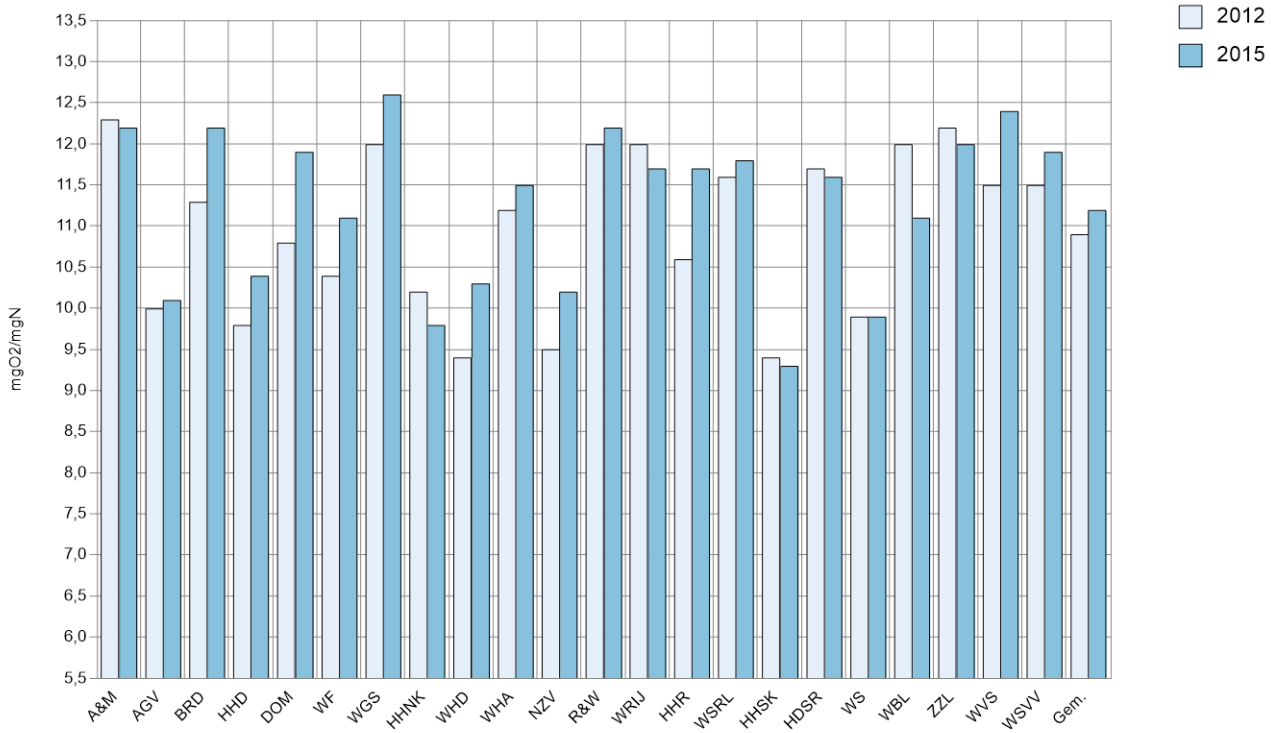

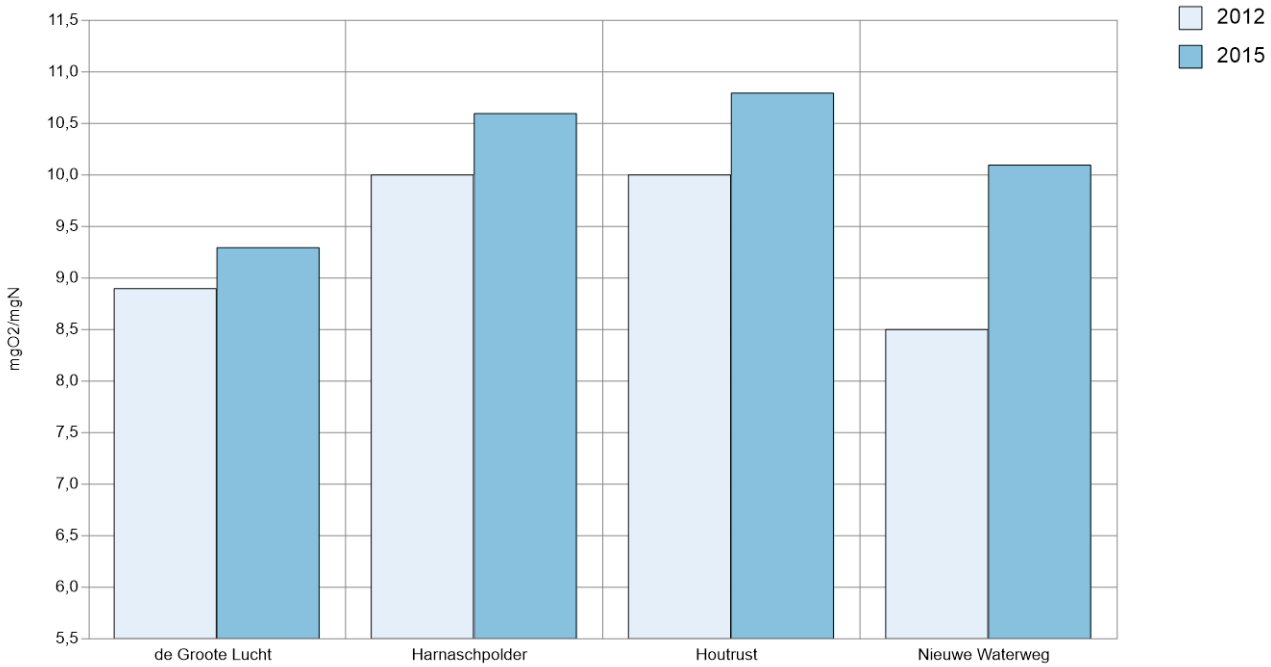

CZV/N-verhouding (mgO2/mgN)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	10,3	10,5	7,8	12,8
2012	9,8	10,9	9,4	12,3
2015	10,4	11,2	9,3	12,6

2.2.17 CZV/BZV-verhouding (mgO2/mgBZV)

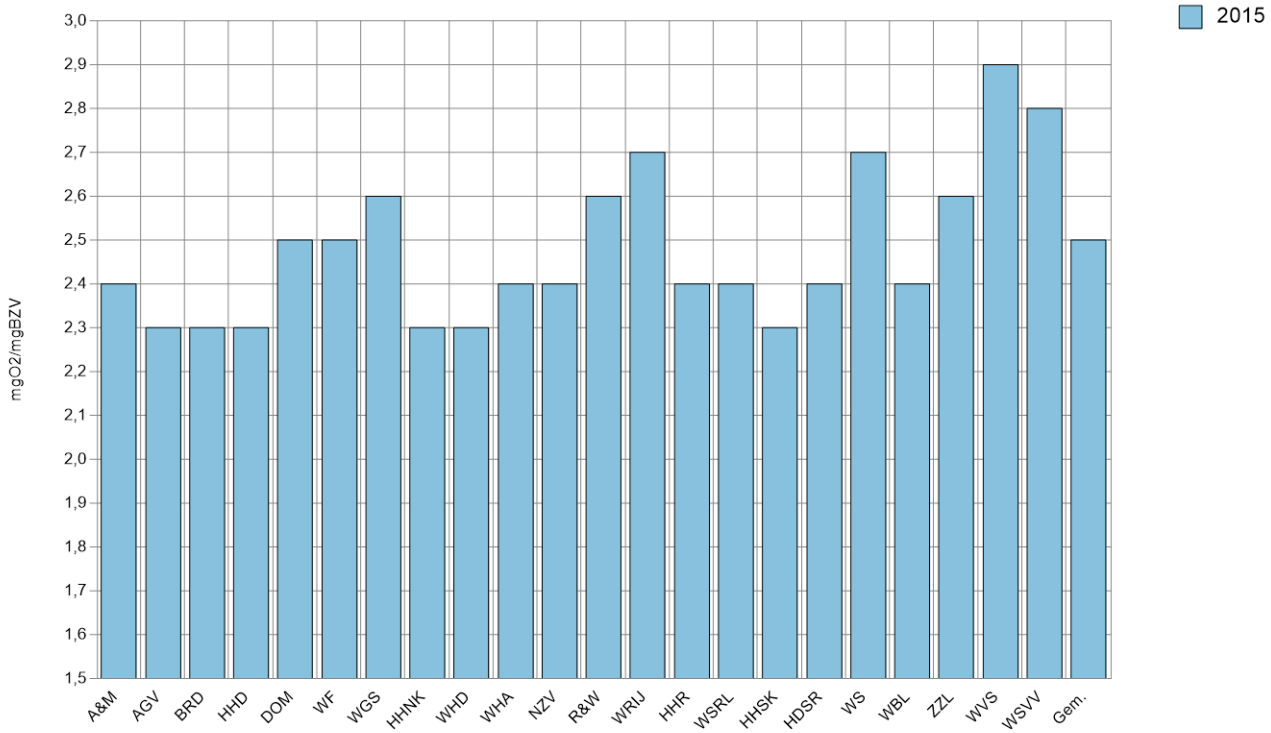

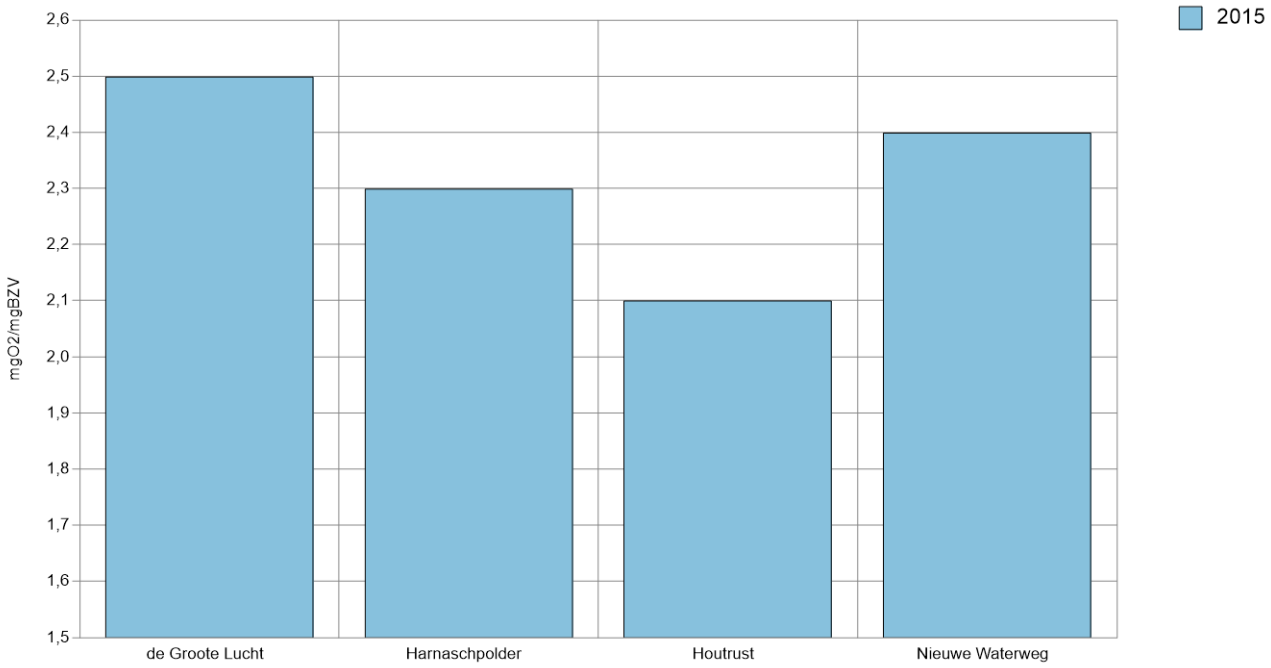

CZV/BZV-verhouding (mgO2/mgBZV)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2015	2,3	2,5	2,3	2,9

2.3 Slibverwerking

2.3.1a Slibproductie (ton ds)

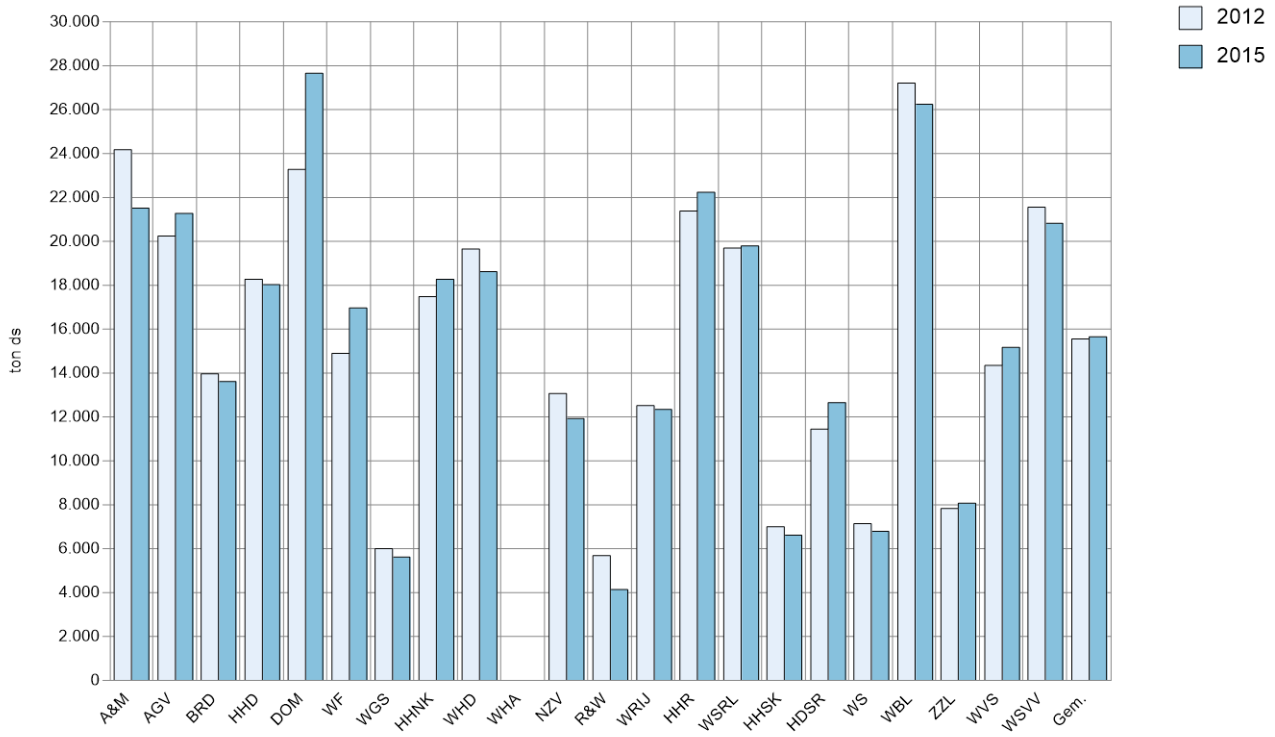

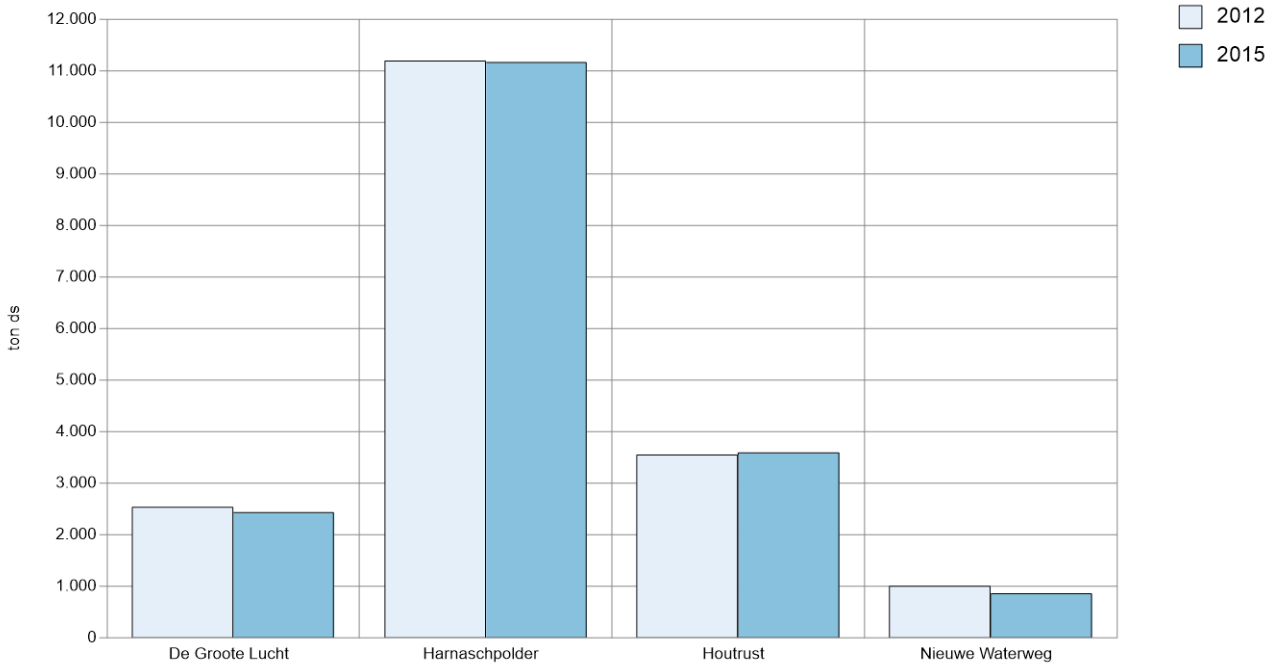

Slibproductie (ton ds)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	18.378	15.783	5.346	28.095
2012	18.304	15.581	5.697	27.231
2015	18.066	15.659	4.171	27.667

2.3.1b Slibproductie (ton ds), 2015

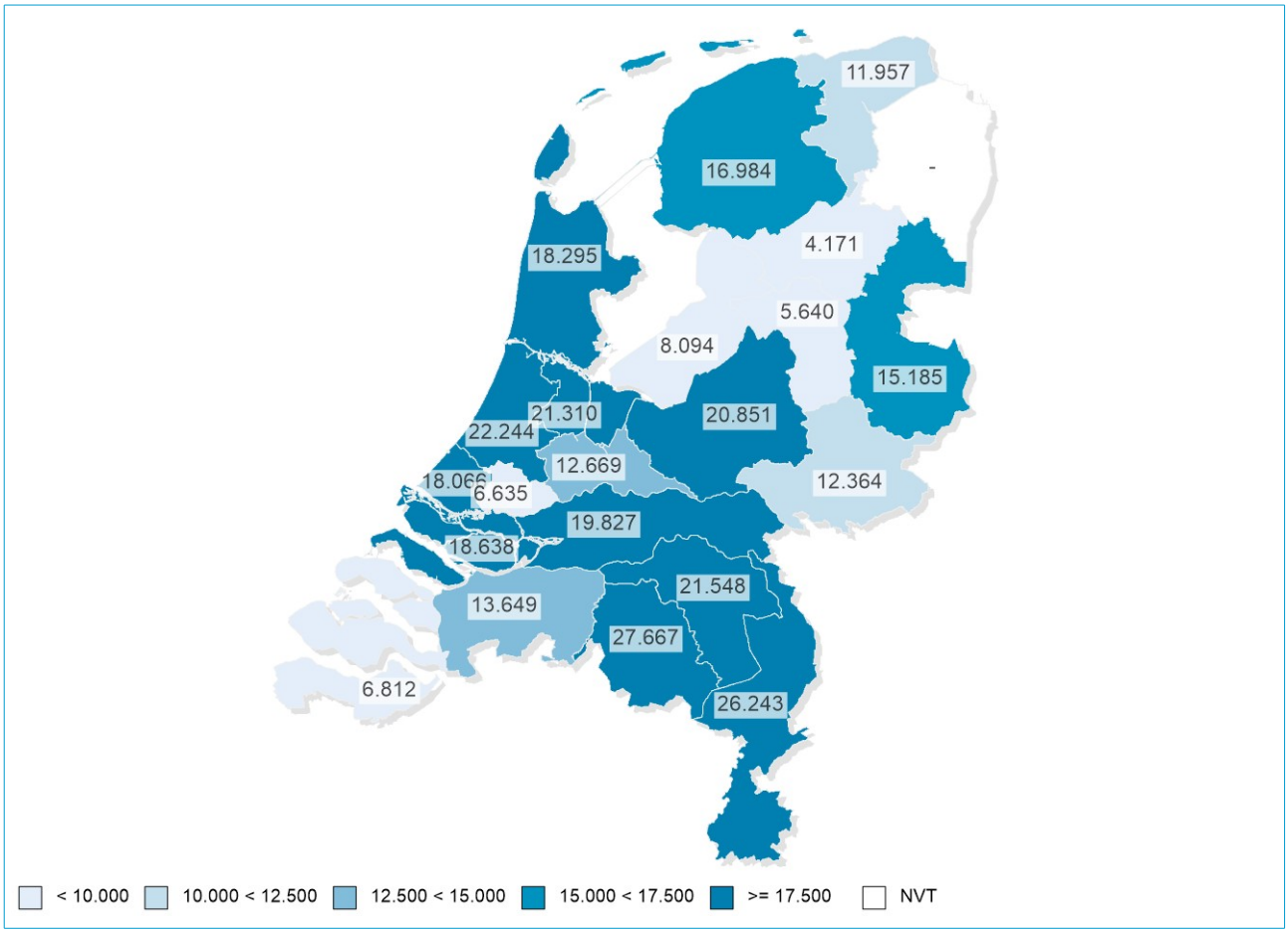

2.3.2 Ontwateringspercentage slib (procent)

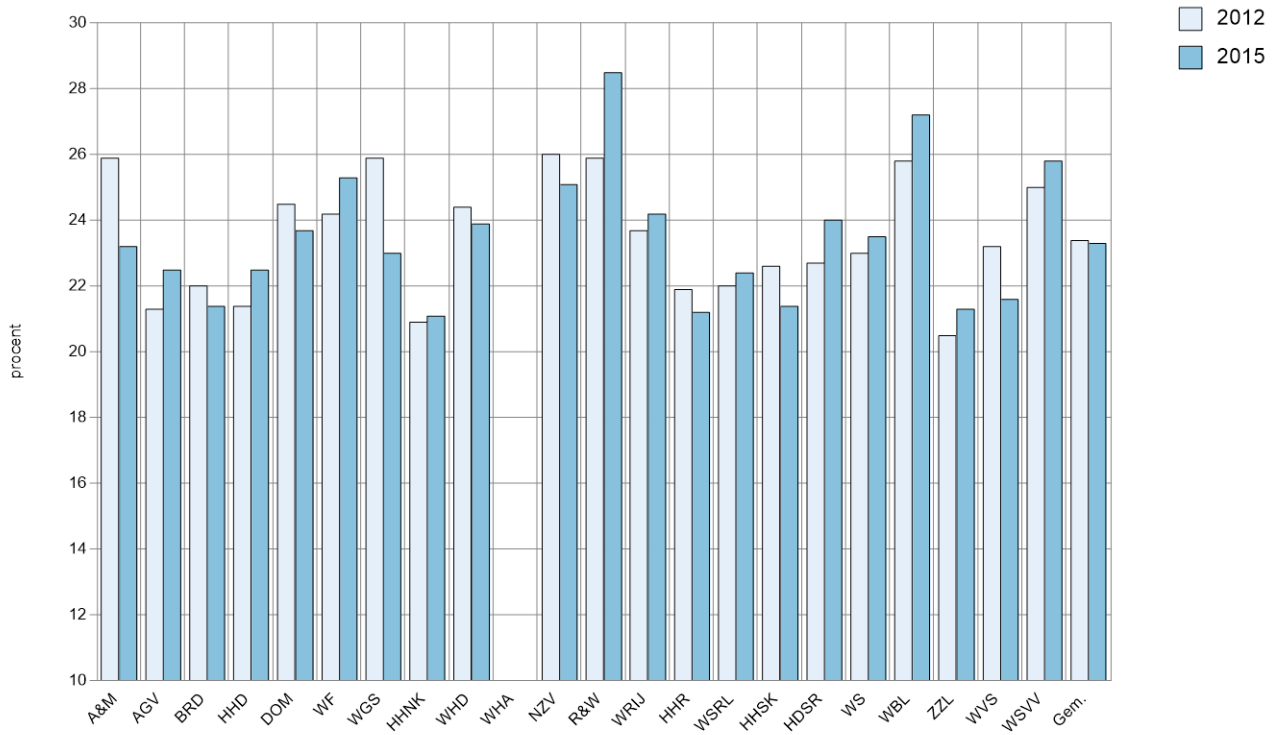

2015

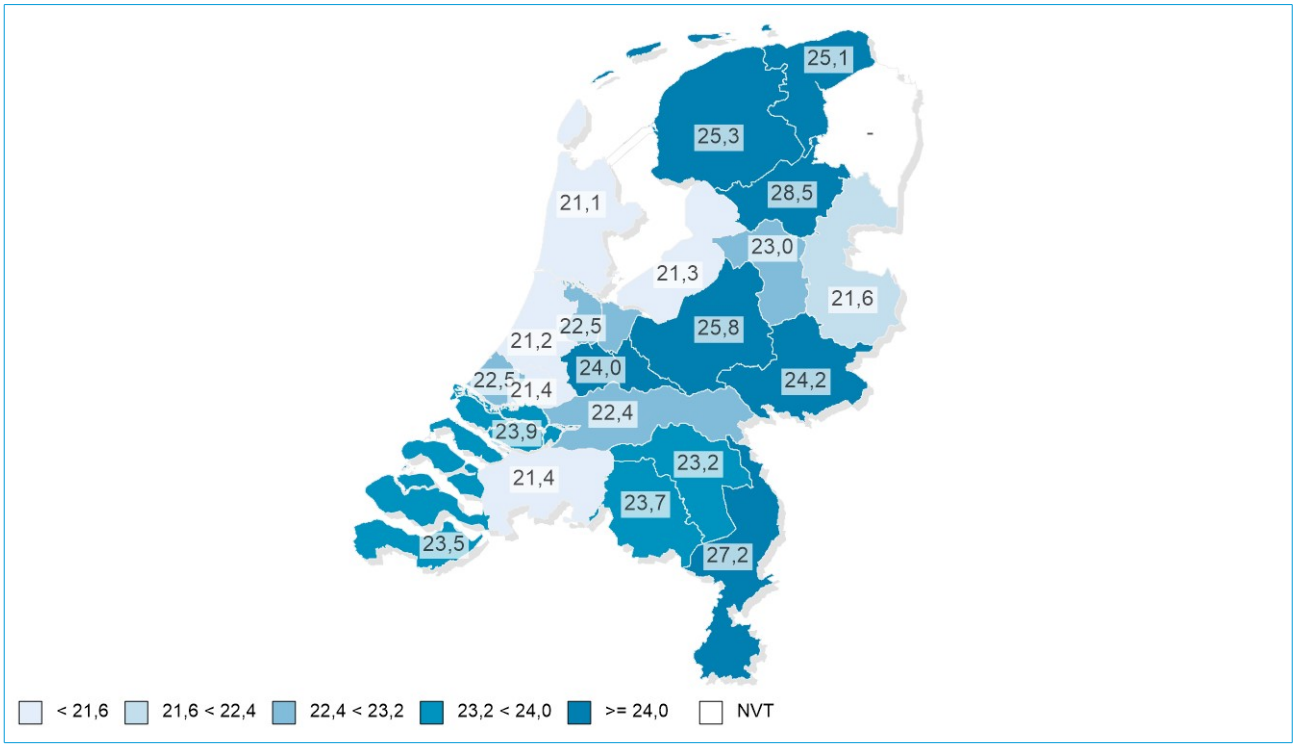

Ontwateringspercentage slib (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	20,7	23,0	20,7	27,5
2012	21,4	23,4	20,5	26,0
2015	22,5	23,3	21,1	28,5

2.4 Onderhoud

2.4.1a Technische betrouwbaarheid transportsysteem; MTBF (uren)

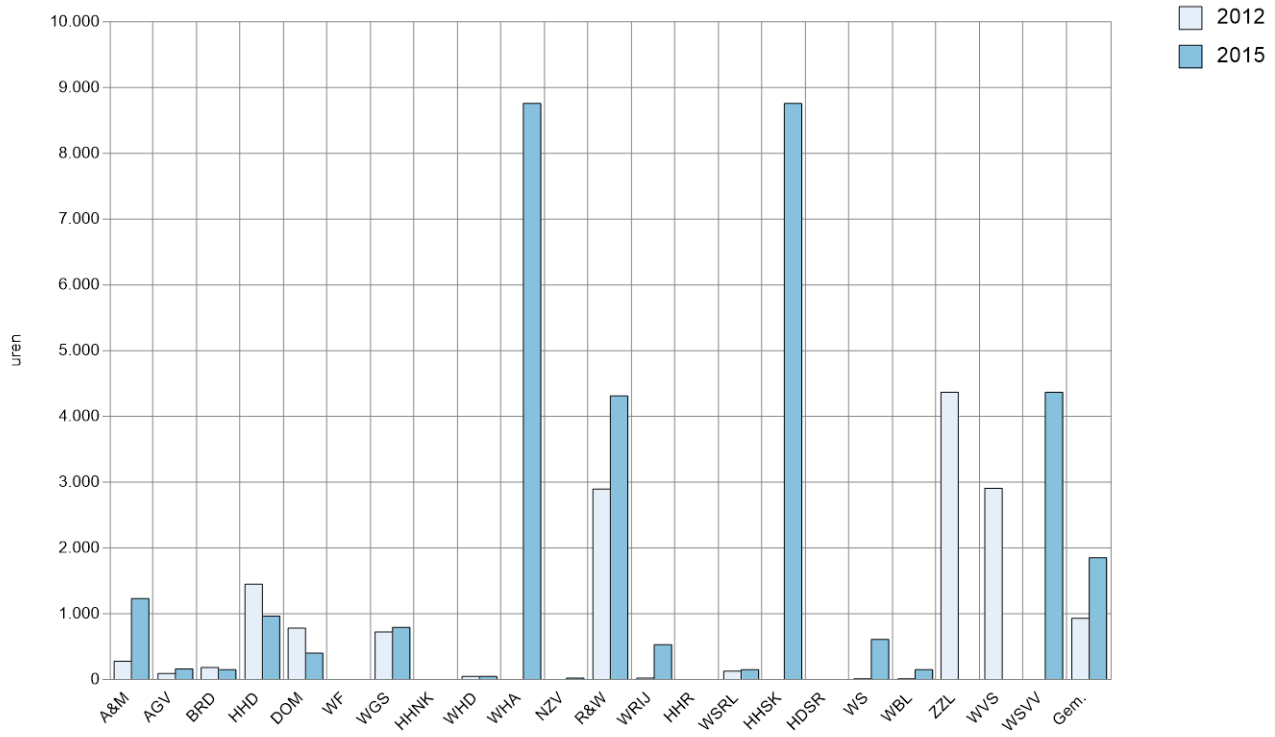

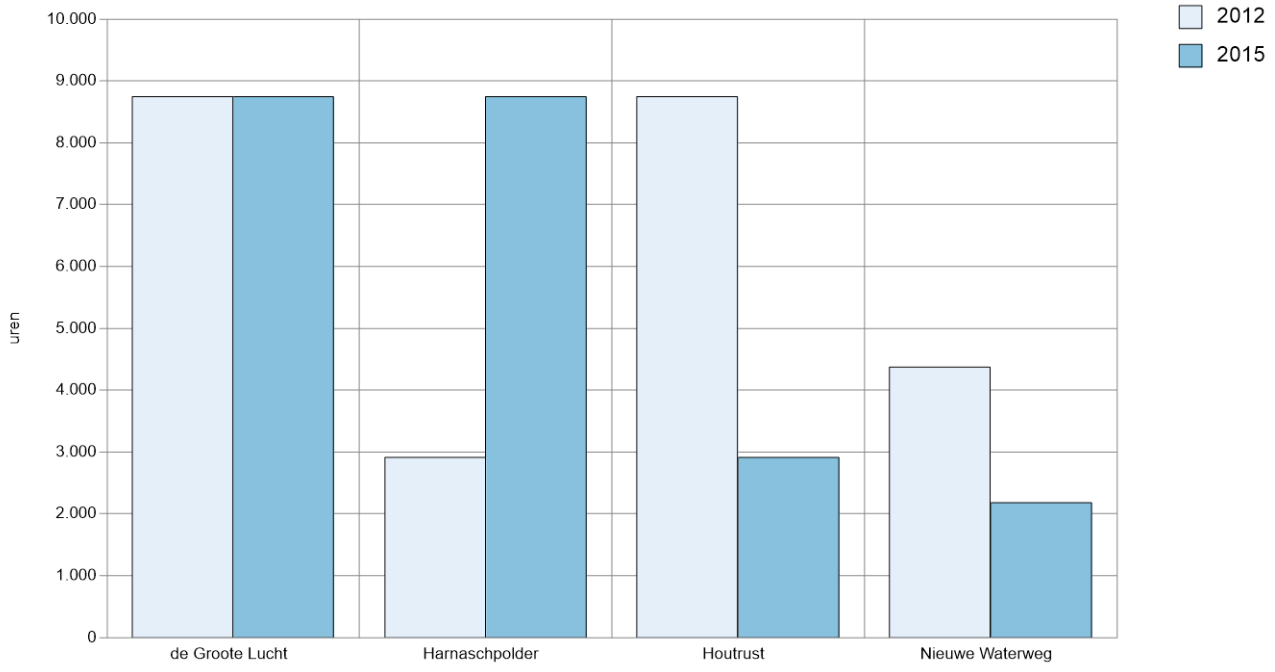

Technische betrouwbaarheid transportsysteem; MTBF (uren)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	1.092	5.315	5	8.760
2012	1.457	933	3	4.376
2015	972	1.853	6	8.760

2.4.1b Verlies beschikbaarheid transportsysteem (procent)

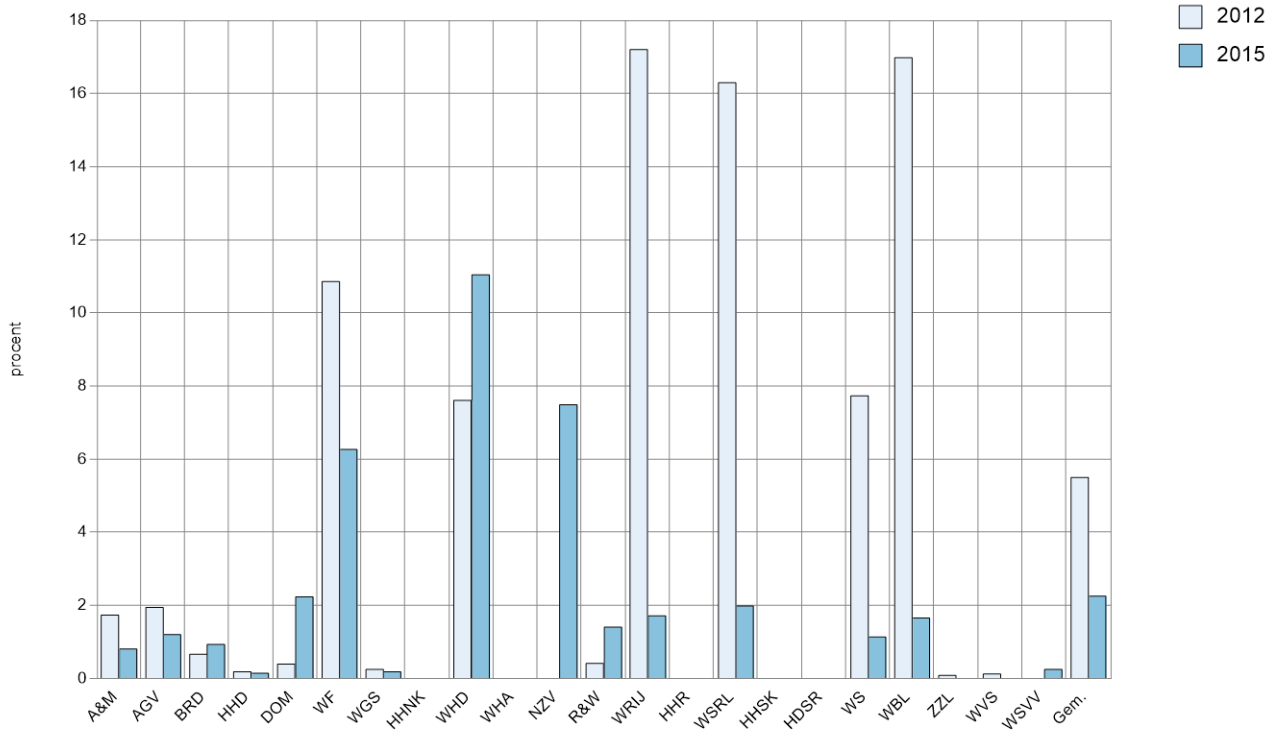

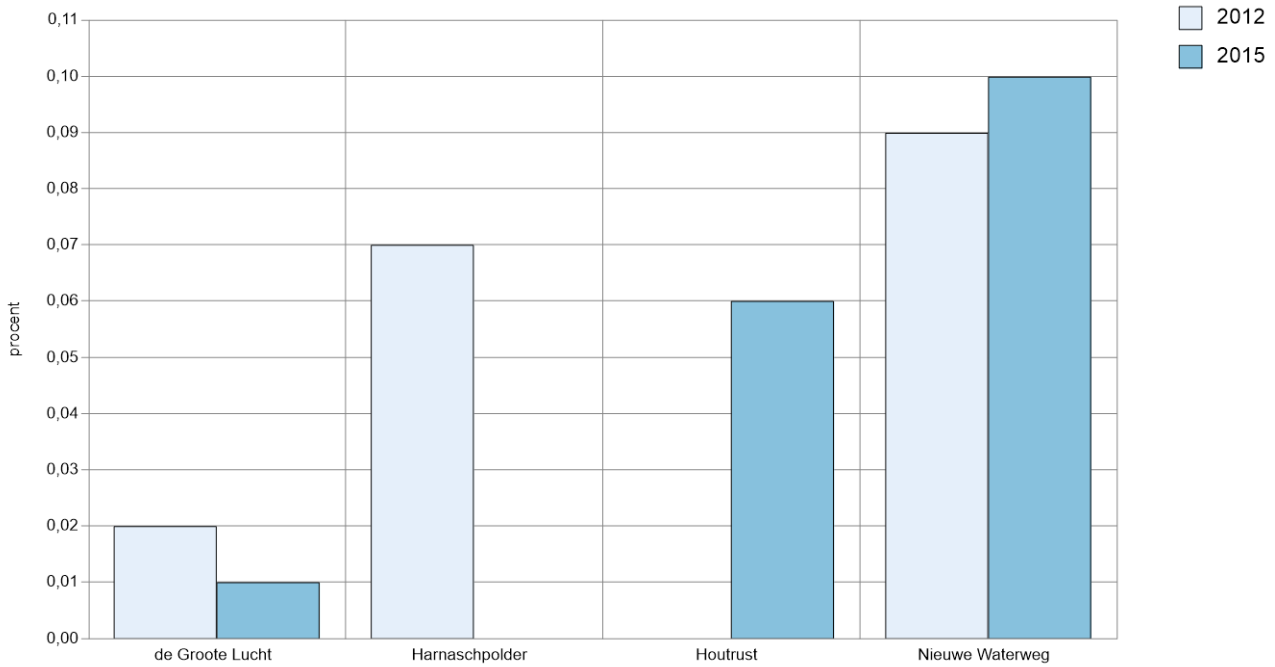

Verlies beschikbaarheid transportsysteem (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	0,30	3,85	0,00	37,91
2012	0,19	5,51	0,09	17,23
2015	0,16	2,27	0,00	11,06

2.4.2a Technische betrouwbaarheid zuiveringsinstallaties; MTBF (uren)

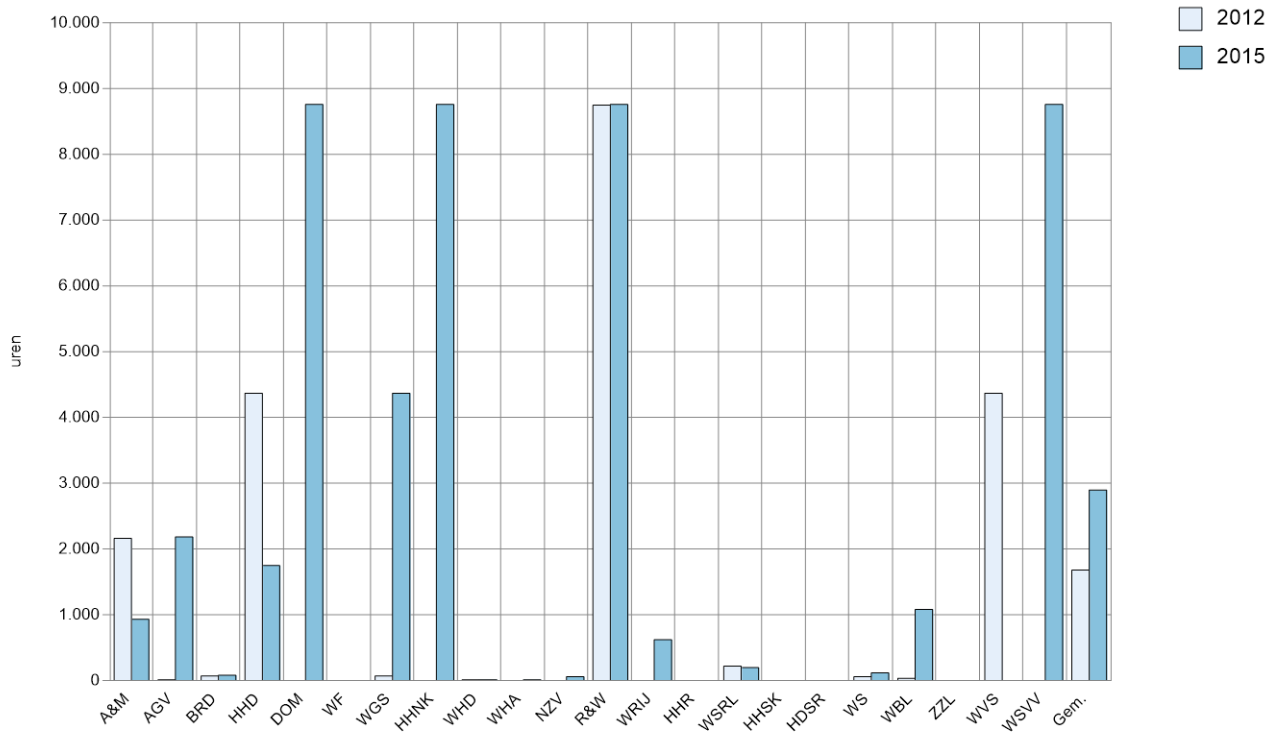

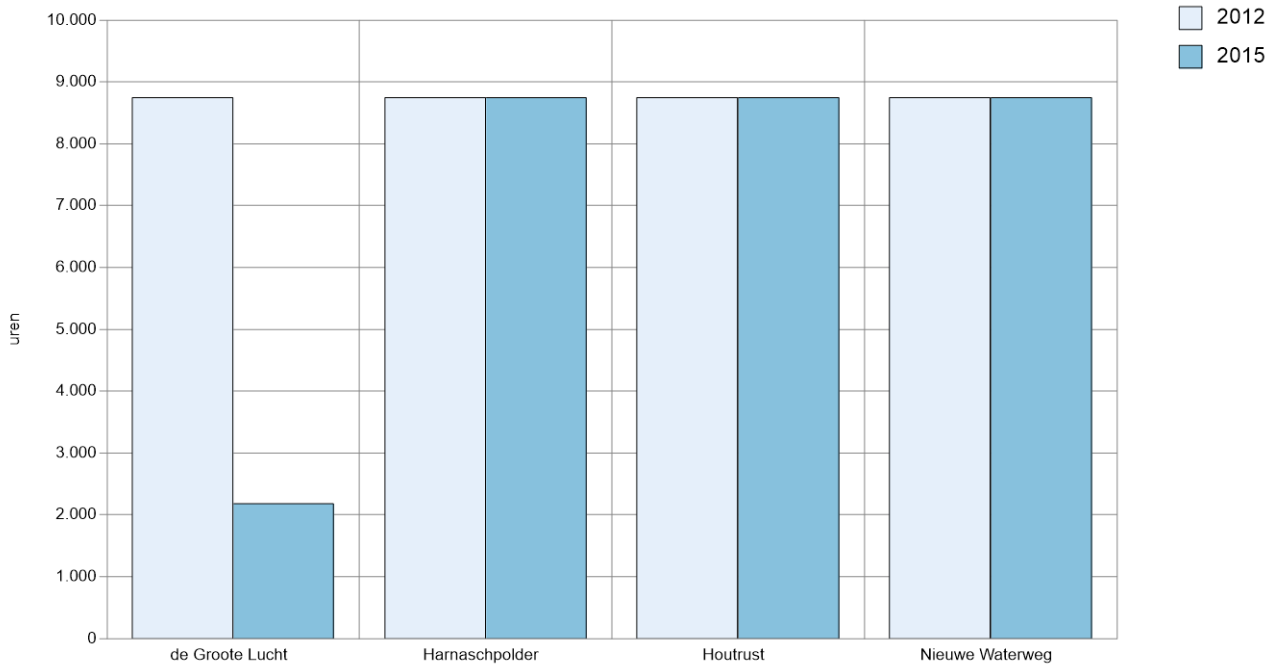

Technische betrouwbaarheid zuiveringsinstallaties; MTBF (uren)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	971	5.733	2	8.760
2012	4.379	1.683	7	8.756
2015	1.751	2.907	14	8.760

2.4.2b Verlies beschikbaarheid zuiveringsinstallaties (procent)

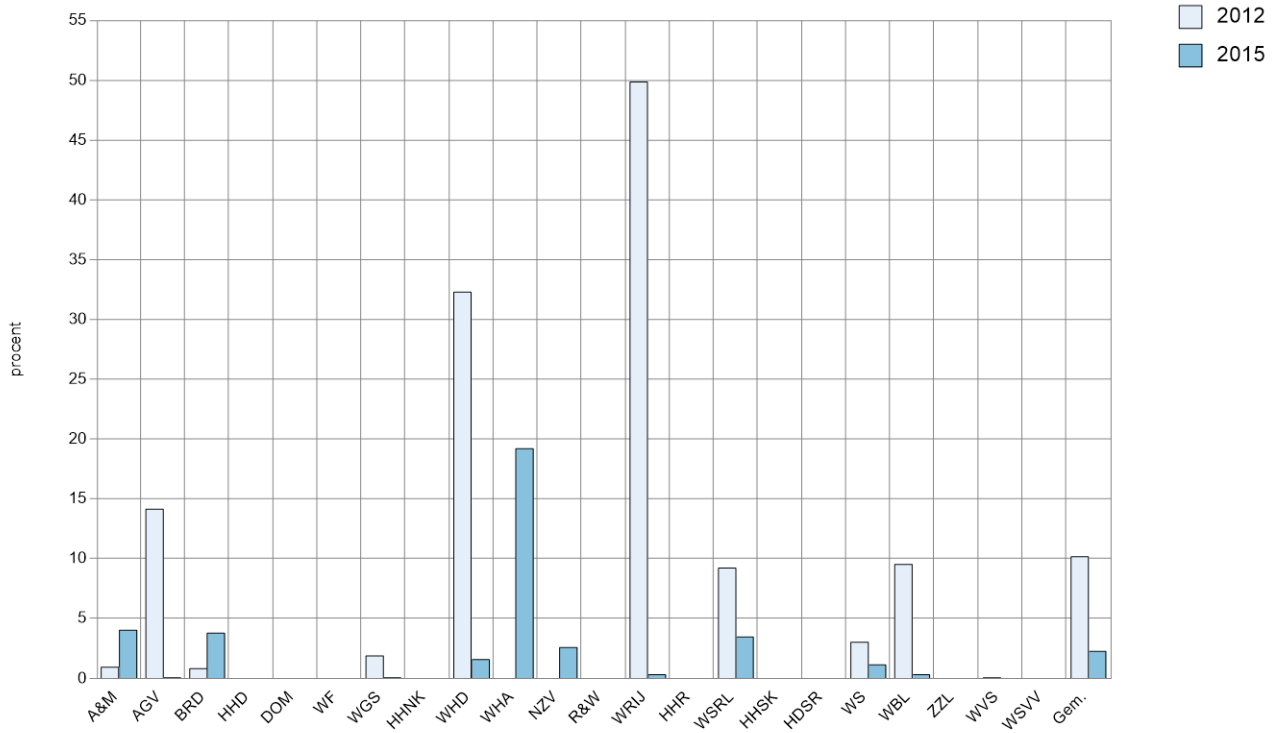

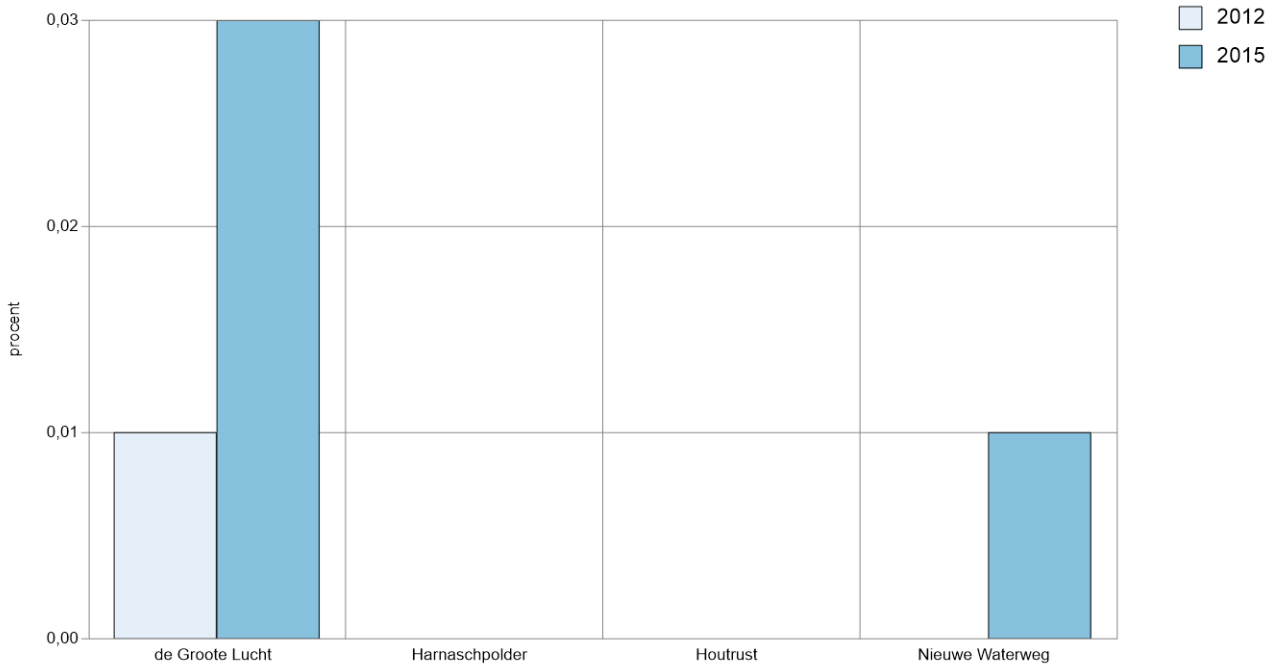

Verlies beschikbaarheid zuiveringsinstallaties (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	0,23	8,03	0,00	66,62
2012	0,01	10,19	0,01	49,92
2015	0,04	2,31	0,00	19,27

2.4.3a Technische betrouwbaarheid slibverwerkingsinstallaties; MTBF (uren)

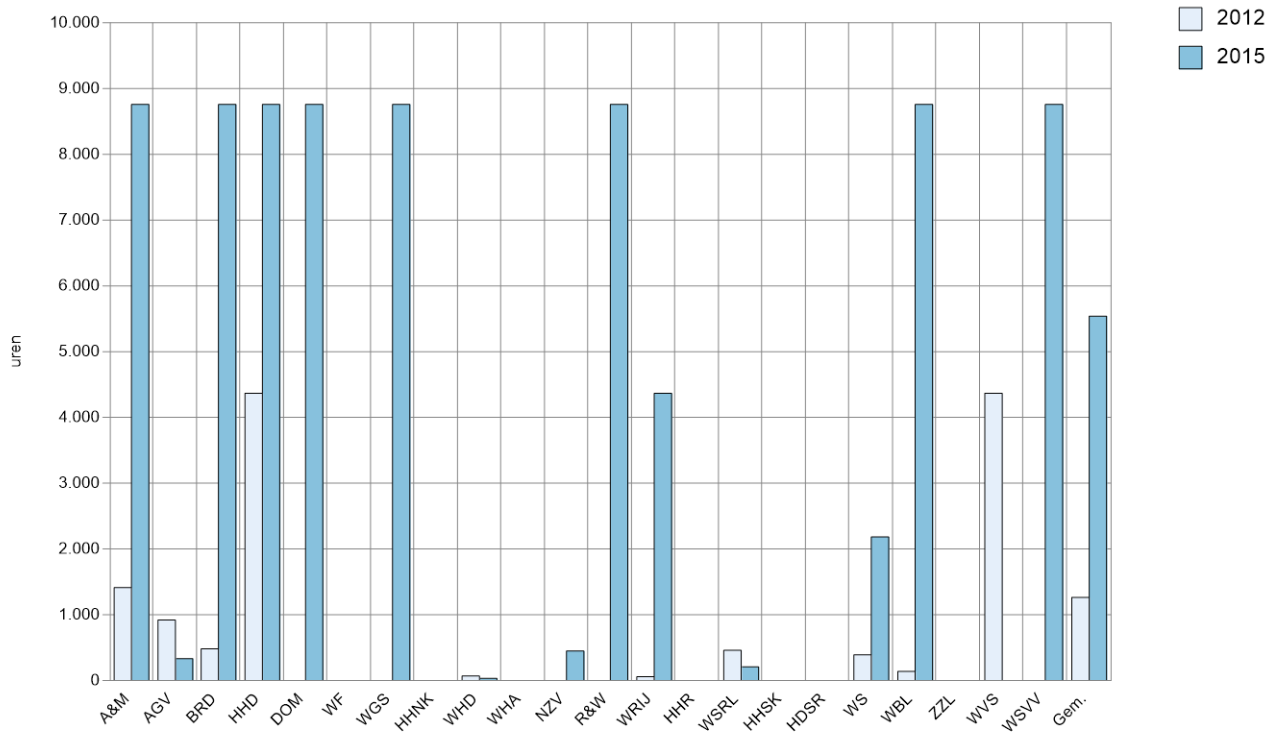

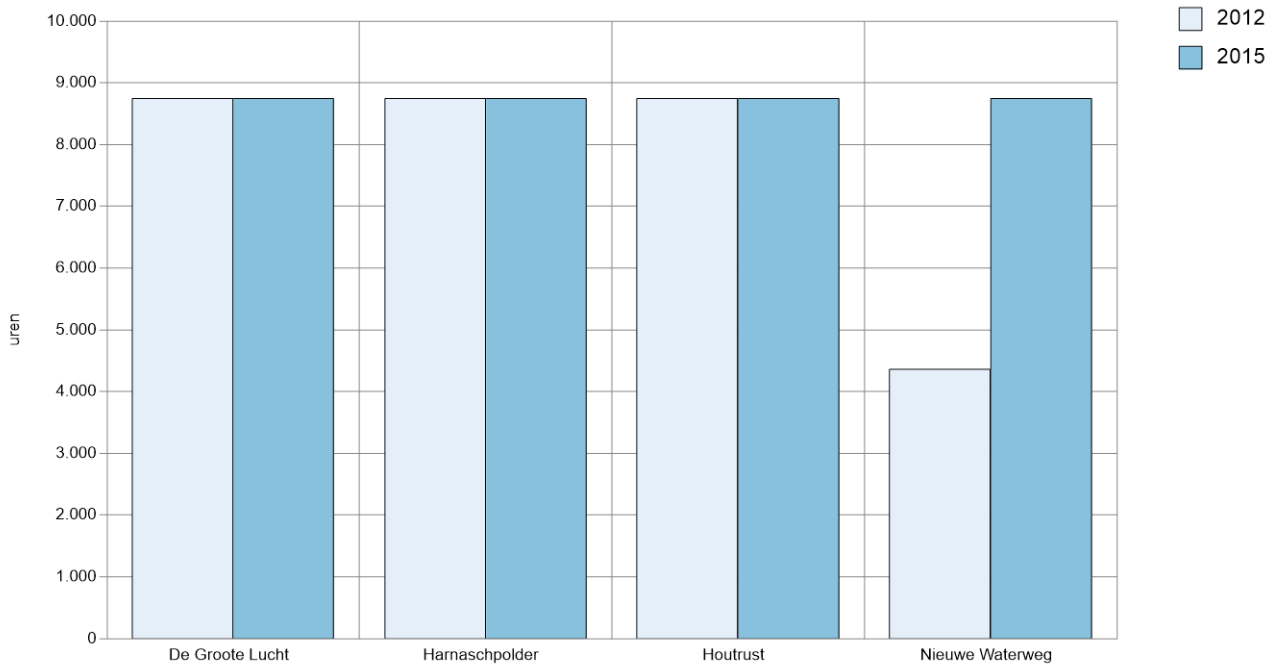

Technische betrouwbaarheid slibverwerkingsinstallaties; MTBF (uren)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	8.760	6.451	14	8.760
2012	4.372	1.271	63	4.376
2015	8.760	5.549	44	8.760

2.4.3b Verlies beschikbaarheid slibverwerkingsinstallaties (procent)

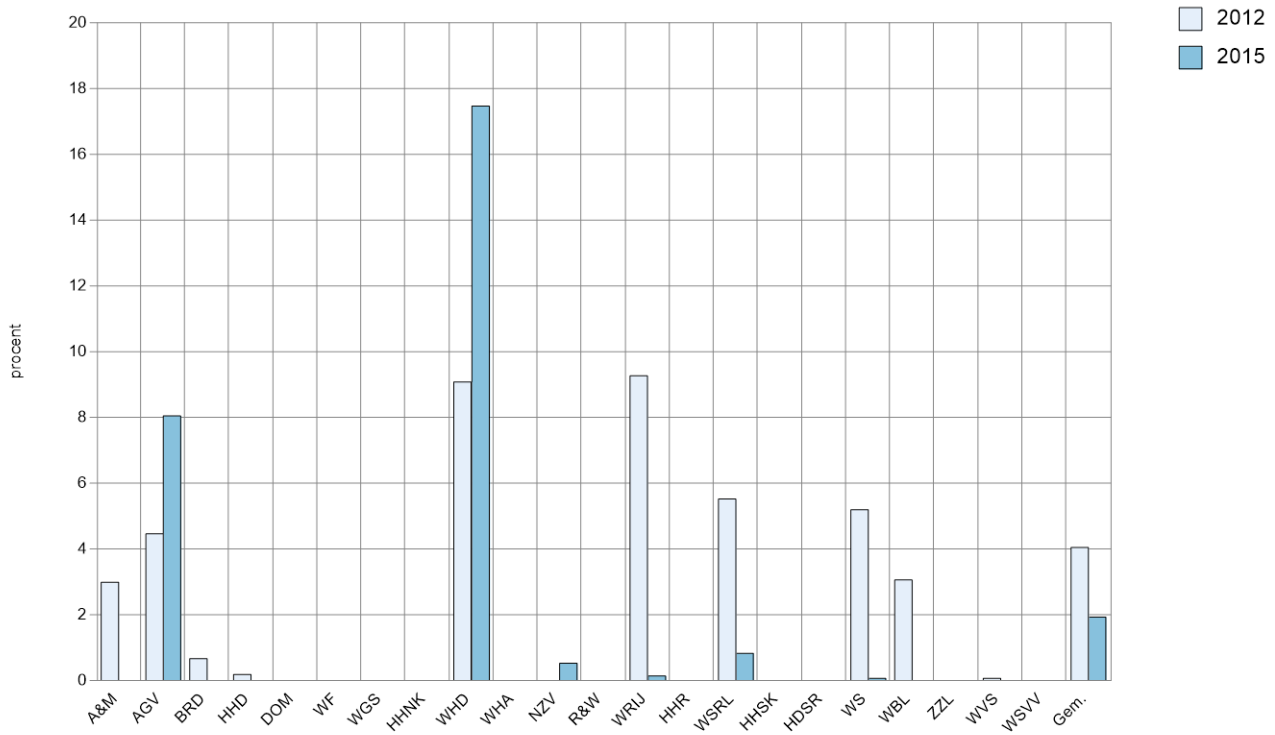

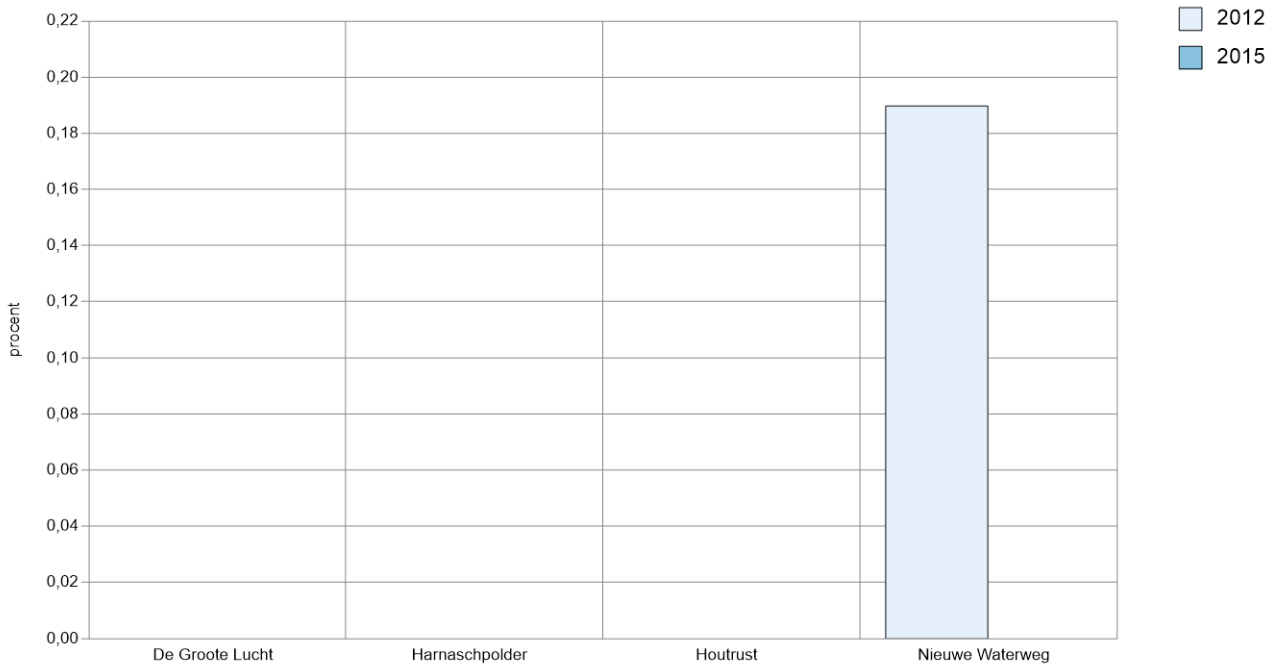

Verlies beschikbaarheid slibverwerkingsinstallaties (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	0,00	2,77	0,00	39,42
2012	0,19	4,06	0,09	9,27
2015	0,00	1,94	0,00	17,49

3. Financiën

Kerntabel financiën 2015

	Delfland		Gemiddelde waterschappen		Minimum	Maximum
	2012	2015	2012	2015	2015	2015
Financiën						
Totale kosten zuiveringsbeheer (euro's)						
3.1.1 Tarief zuiveringsheffing per v.e	85,14	94,38	53,51	55,69	45,96	94,38
3.1.2 Totale kosten zuiveringstechnische werken	114.497.120	107.204.968	47.291.308	46.113.832	19.323.172	107.204.968
3.1.3 Totale kosten zuiveringstechnische werken per v.e.	82,64	75,99	46,25	45,02	34,58	75,99
3.1.4 Totale directe kosten zuiveringstechnische werken (euro/i.e verwijderd)	76,06	63,52	39,65	36,85	26,56	63,52
3.1.5 Totale directe kosten zuiveringstechnische werken (1000*euro/m3 per jaar)	792,47	716,42	467,62	447,46	355,39	716,42
Kosten transport afvalwater (1.000*euro/m3*km)						
3.2.1 Totale directe kosten transporteren afvalwater	25,20	28,83	15,57	16,27	5,80	53,65
Totaal netto directe kosten (euro's)	21.154.245	19.109.266	6.664.898	6.289.595	1.303.284	19.109.266
Totale hoeveelheid aangevoerd afvalwater vermenigvuldigd met het aantal km leiding (m3 km)	839.457.141	662.922.000	428.030.494	386.470.917	62.675.343	1.534.683.115
3.2.2 Totale gestand. kosten transport. afvalwater	39,11	48,77	30,82	32,61	10,45	90,45
Gestandaardiseerde kapitaallasten (euro's)	28.591.160	27.761.190	10.841.186	10.236.633	2.549.875	27.761.190
Totale gestandaardiseerde kosten transporteren afvalwater (euro's)	32.827.307	32.331.049	13.192.932	12.602.420	3.421.170	32.331.049
3.2.3 Op. beheer- en onderhoudskosten trans. afvalwater	5,05	6,89	5,49	6,12	2,48	18,31
Netto directe operationele beheerkosten (euro's)	2.281.923	2.272.504	1.291.768	1.243.102	401.244	2.374.967
Netto directe operationele onderhoudskosten (euro's)	1.954.224	2.297.355	1.059.979	1.122.686	160.500	2.404.235
Kosten zuivering afvalwater (euro/i.e. verwijderd)						
3.3.1 Totale directe kosten zuiveren afvalwater	52,92	42,89	24,57	22,71	16,10	42,89
Totale netto directe kosten (euro's)	74.400.884	63.682.298	25.975.593	24.501.630	9.442.687	63.682.298
i.e.'s verwijderd (i.e.-150)	1.405.907	1.484.823	1.057.013	1.078.728	377.909	1.756.229
3.3.2 Totale gestand. kosten zuiveren afvalwater	56,25	55,61	36,90	35,93	24,49	55,61
Gestandaardiseerde kapitaallasten (euro's)	64.087.163	64.313.885	28.076.934	27.428.319	6.599.795	64.313.885
Totale gestandaardiseerde kosten zuiveren afvalwater (euro's)	79.081.015	82.566.000	39.001.848	38.754.736	10.826.569	82.566.000
3.3.3 Op. beheer- en onderhoudskosten zuiv. afvalwater	10,66	12,29	10,34	10,50	6,45	13,70
Netto directe operationele beheerkosten (euro's)	7.155.820	6.476.425	6.645.432	6.672.542	2.423.697	13.998.985
Netto directe operationele onderhoudskosten (euro's)	7.838.032	11.775.690	4.279.483	4.653.875	1.305.941	11.775.690
Kosten slibverwerking en afzet (euro/ton d.s.)						
3.4.1 Totale directe kosten slibverwerking	621,25	637,58	620,78	597,21	406,22	921,39
Totaal netto directe kosten verwerken en afzetten van slib en restproducten. (euro's)	11.371.277	11.518.297	9.269.747	8.957.505	673.808	14.464.096
Slibproductie (ton ds)	18.304	18.066	15.581	15.659	4.171	27.667
3.4.2 Totale gestand. kosten slibverwerking en afzet	541,91	548,55	340,17	340,55	126,68	693,84
Gestandaardiseerde kapitaallasten (euro's)	7.533.139	7.552.962	2.413.705	2.534.522	0	7.552.962
Totale gestandaardiseerde kosten slibverwerking en afzet (euro's)	9.919.157	9.909.896	5.059.400	5.090.397	0	11.035.068
3.4.3 Op. beheer- en onderhoudskosten slibverwerking	130,36	130,46	177,89	170,99	39,09	270,55
Netto directe operationele beheerkosten (euro's)	1.453.392	1.498.466	2.212.614	1.949.169	0	4.216.925
Netto directe operationele onderhoudskosten (euro's)	932.626	858.468	559.066	606.706	0	2.182.107

	Delfland		Gemiddelde waterschappen		Minimum	Maximum
	2012	2015	2012	2015	2015	2015
Totale kosten zuiveringskring						
3.5.1 Totale directe kosten transp. en zuiv. afvalwater (euro/i.e. verwijderd)	67,97	55,76	30,88	28,54	19,91	55,76
3.5.2 Totale directe kosten transp. en zuiv. afvalwater (1.000*euro/m3 per jaar)	708,19	628,92	364,19	346,62	249,32	628,92
Discrepantie (procent)						
3.6.1 Discrepantie	-1,2	-0,1	12,3	12,8	-0,1	27,0

Ontwikkeling kosten zuiveringstechnische werken
De exploitatiekosten van de zuiveringstechnische werken van de bedroegen in 2015 € 1.013 miljoen. Ten opzichte van 2012, waarover de vorige bedrijfsvergelijking ging, zijn de kosten met 2,6% gedaald (toen: € 1.040 miljoen). De inflatie in deze jaren was in totaal 4,1%, zodat in reële zin is sprake van een daling van de kosten voor zuiveringstechnische werken met 6,7%.

Een belangrijke oorzaak van deze daling ten opzichte van 2012 zijn lagere kapitaallasten (-€52 miljoen). Deze lagere kapitaallasten zijn deels het gevolg van een rentevoordeel door lagere rente op de geld- en kapitaalmarkt en hebben daarnaast hun oorsprong in de steeds intensievere toepassing van assetmanagementprincipes. In dat kader wordt na onderzoek nogal eens besloten om zuiveringstechnische werken later te gaan vervangen dan oorspronkelijk gepland. De onderhoudskosten nemen dan wel toe (met €11 miljoen ten opzichte van 2012) maar per saldo is sprake van een financieel voordeel omdat meer wordt bespaard op afschrijvingskosten.

Een andere oorzaak van de lagere kosten van zuiveringstechnische werken zijn lagere energiekosten. Deze zijn ten opzichte van 2012 met €7 miljoen gedaald. Ruim de helft van het voordeel (€3,8 miljoen) is een prijsvoordeel. Het overige deel is het gevolg van minder energieverbruik. De ontwikkelingen op het gebied van eigen energieopwekking, onder andere in energiefabrieken, dragen hieraan bij.

Een kostenverhogende factor ten opzichte van 2012 zijn de toegerekende kosten van centrale ondersteunende functies binnen het waterschap, zoals huisvesting, ICT, P&O en financiën. Deze kosten zijn € 12 miljoen hoger dan in 2012, veelal door een herijking van de verdeelsleutels van de toerekening van de kosten van ondersteuning.

Onderstaande grafiek van de meerjarige ontwikkeling van deze kosten laat zien dat de kosten van zuiveringstechnische werken zich in 2015 (gecorrigeerd voor inflatie) op een lager niveau bevinden dan in 2002. Daarbij geldt dat in deze periode de prestaties van de zuiveringstechnische werken aanzienlijk zijn verbeterd.

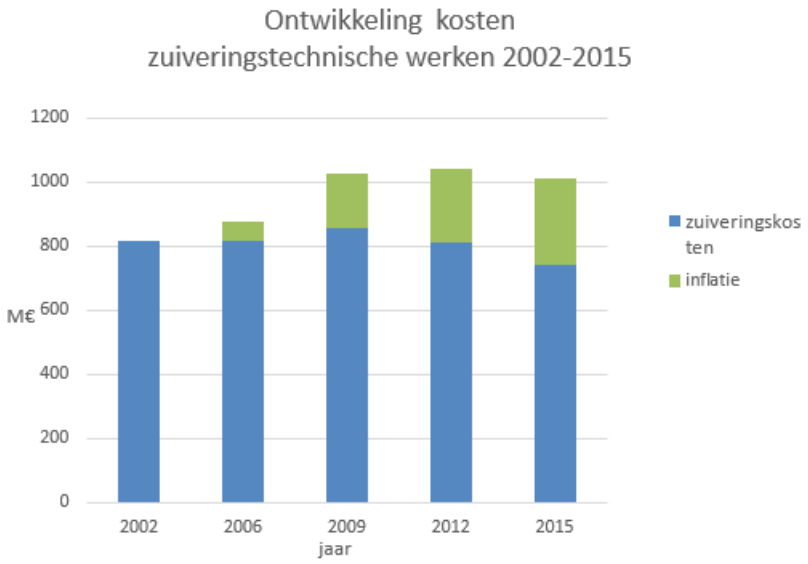

Verhouding kosten-prestatie
De kosten van de zuiveringstechnische werken van de waterschappen zijn ten opzichte van 2012 dus gedaald. Daarbij geldt dat er een toename van het aantal verwerkte i.e.'s is (van 23,2 miljoen in 2012 naar 23,7 miljoen in 2015) en dat de prestaties van de waterschappen op zuiveringsgebied opnieuw zijn verbeterd. Het nalevingspercentage met betrekking tot de lozingseisen is toegenomen van 98,6% in 2012 naar 98,8% in 2015 en dat geldt ook voor de zuiveringsrendementen van de verwijdering van stikstof, fosfaat en zuurstofbindende stoffen (het gemiddelde was 86,6% in 2012 en 87,2% in 2015). Alleen het voldoen aan de afnameverplichting is licht gedaald van gemiddeld 97,5% in 2012 naar 97,3% in 2015.

Tarief zuiveringsheffing
Huishoudens en bedrijven betalen voor de zuivering van hun afvalwater door middel van de 'zuiveringsheffing'. In het tarief van deze belasting zijn naast de kosten van zuiveringstechnische werken ook andere kosten en opbrengsten van het waterschap die samenhangen met de taak 'zuivering van afvalwater' verdisconteerd. Het gaat dan om kosten van planvorming, belastingheffing en –inning, communicatie, bestuur en kwijtschelding alsmede de opbrengsten uit reserves en dividend. Het gewogen gemiddelde tarief van de zuiveringsheffing was in 2015 € 55,69 per vervuilingseenheid. Ten opzichte van 2012 is er een stijging met 4,1% (2012: € 53,51). Het tarief stijgt dus ondanks lagere kosten van zuiveringstechnische werken. Dit is met name het gevolg van minder onttrekkingen aan reserves (€6 miljoen in 2015 versus €44 miljoen in 2012), meer kwijtgescholden en oninbaar verklaarde belastingopbrengsten (€65 miljoen in 2015 versus €50 miljoen in 2012) en hogere kosten van planvorming (€24 miljoen in 2015 versus €16 miljoen in 2012) en van het waterschapsbestuur (€29 miljoen in 2015 versus €23 miljoen in 2012, vooral veroorzaakt door de in 2015 gehouden waterschapsverkiezingen). Deze 'kostenverhogende' factoren zijn wel onderdeel van het tarief van de zuiveringsheffing, maar niet van de kosten van zuiveringstechnische werken.

3.1 Totale kosten zuiveringsbeheer

3.1.1 Tarief zuiveringsheffing (euro)

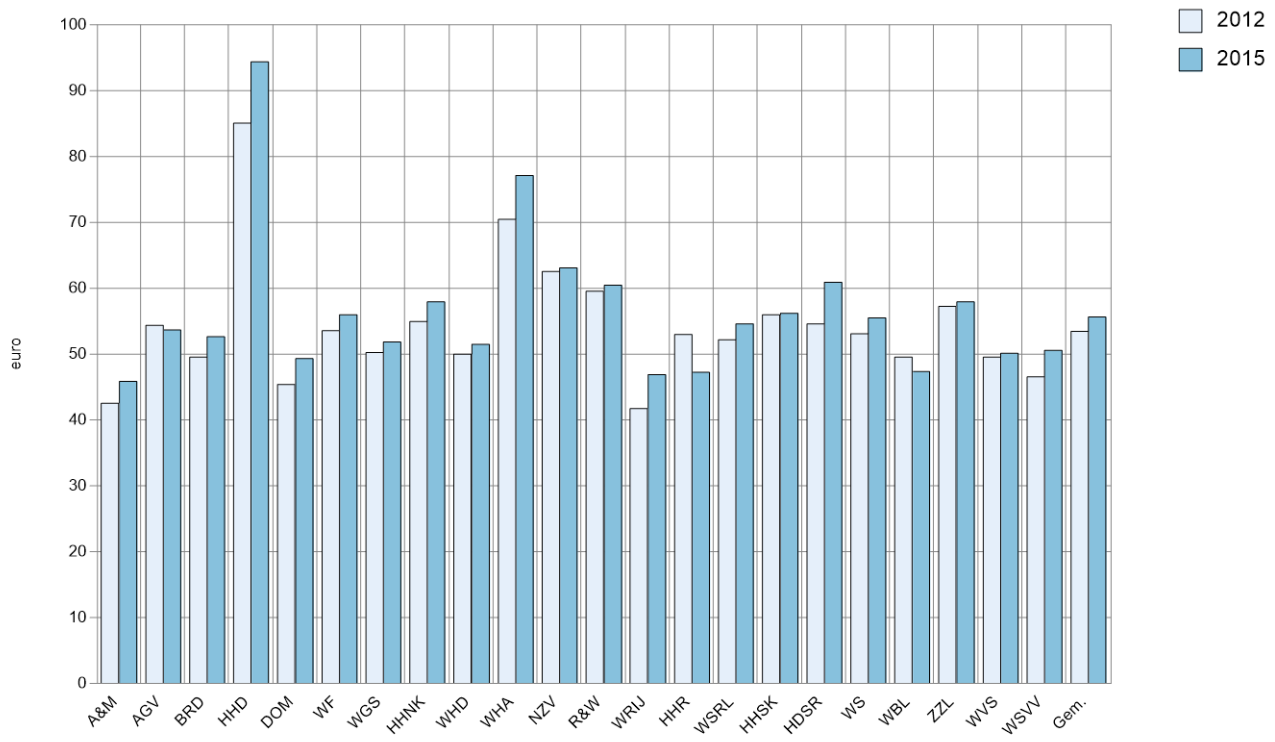

2015

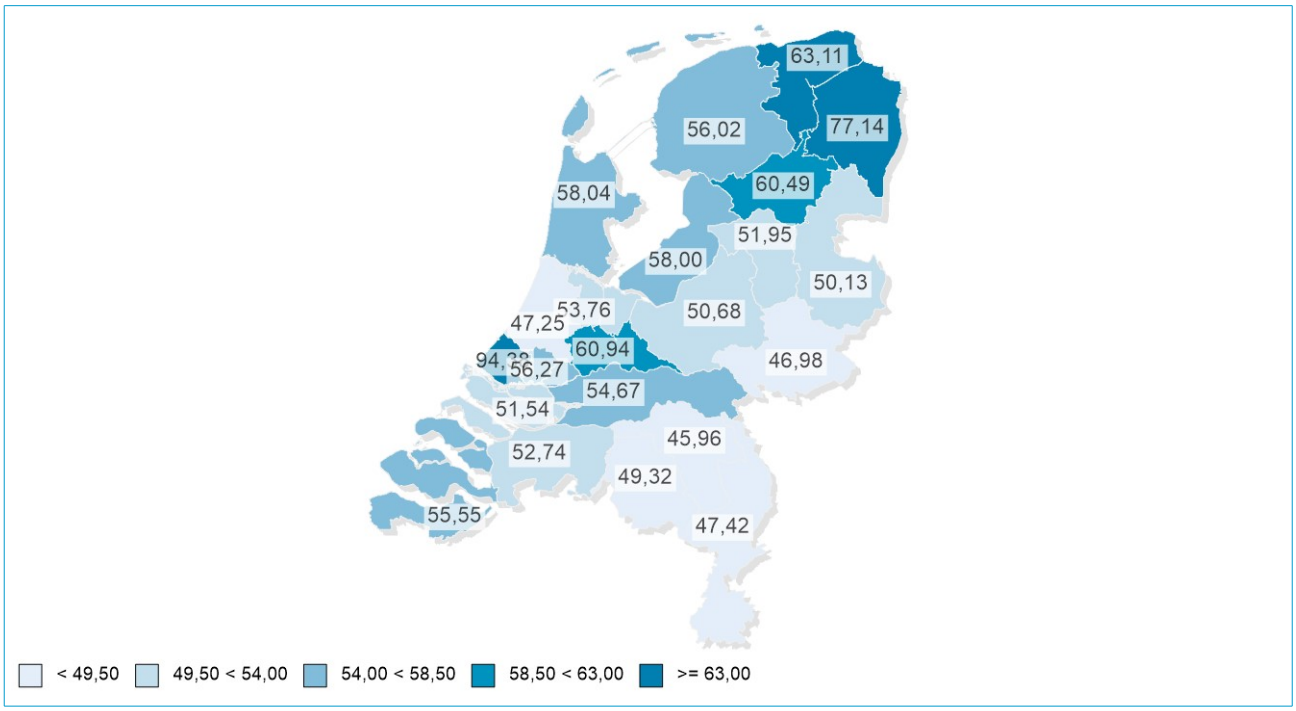

Tarief zuiveringsheffing (euro)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	65,06	49,47	36,84	68,76
2012	85,14	53,51	41,76	85,14
2015	94,38	55,69	45,96	94,38

3.1.2 Totale kosten zuiveringstechnische werken (euro)

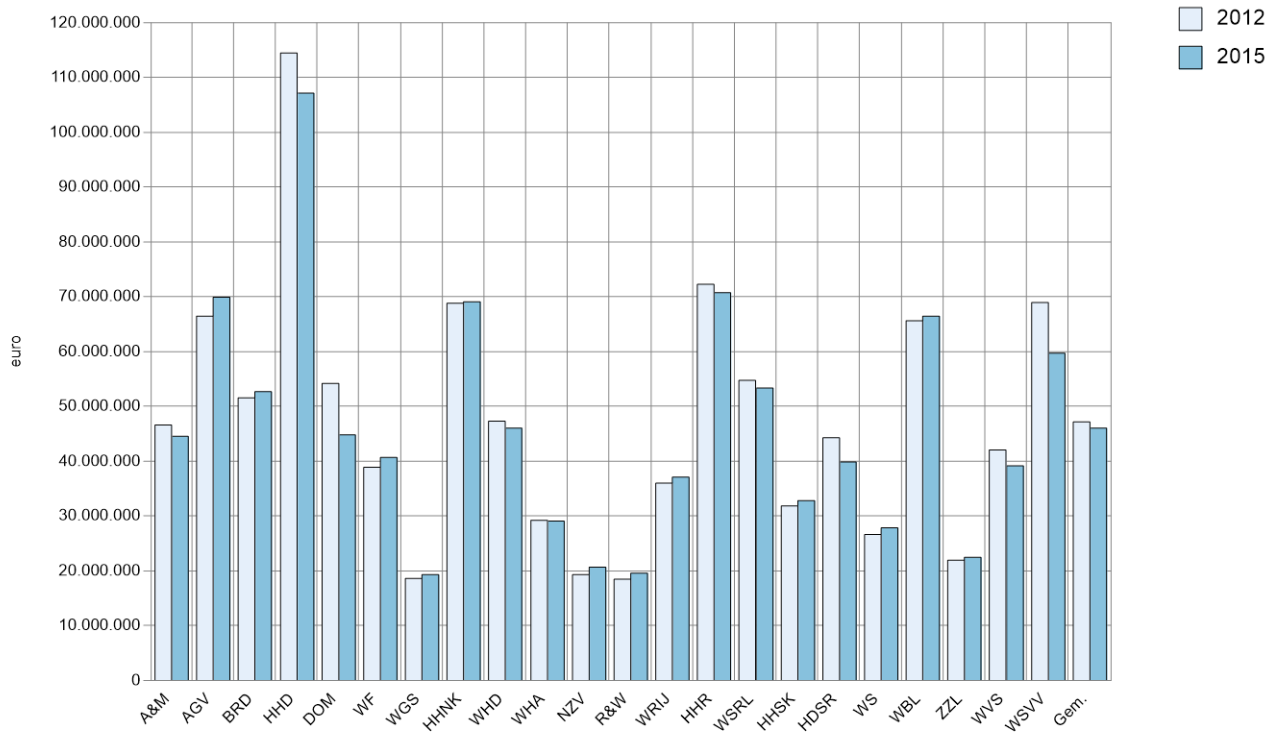

2015 (x mln.euro)

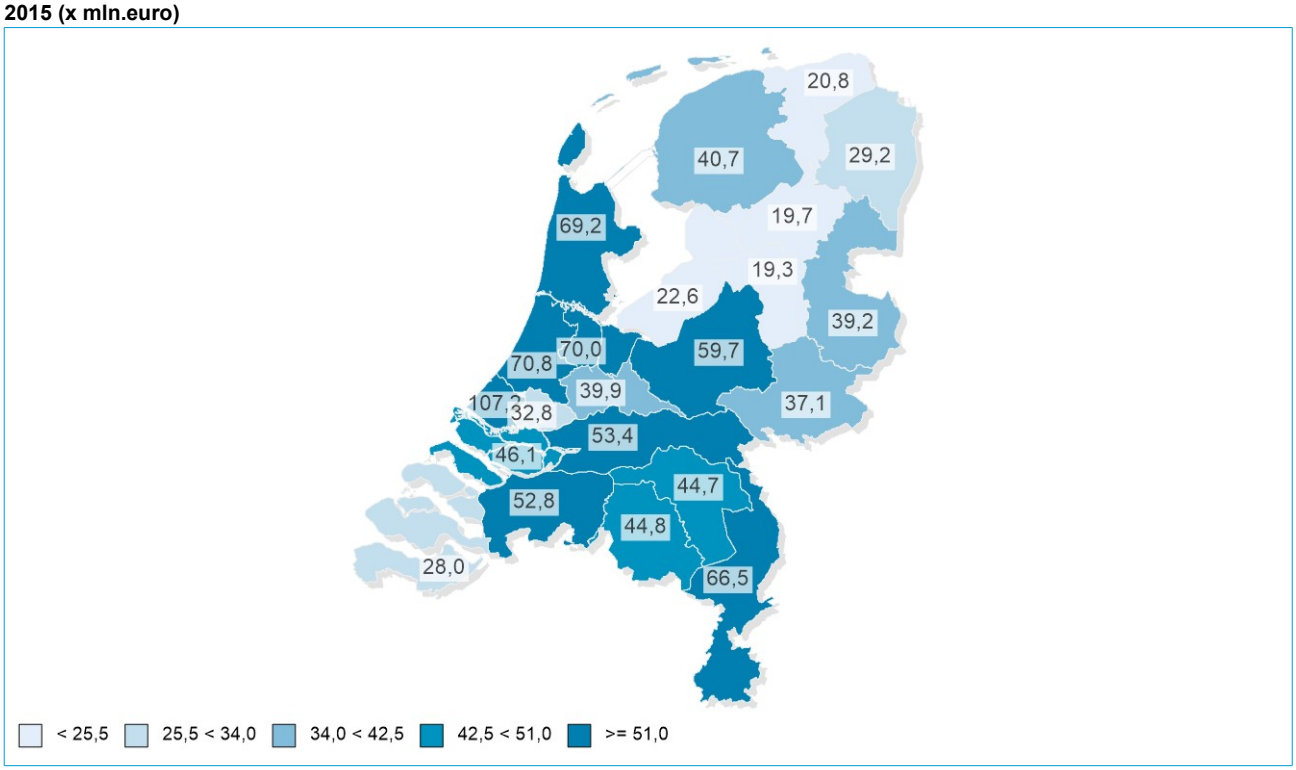

Totale kosten zuiveringstechnische werken (euro)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	119.662.466	46.572.038	15.062.849	119.662.466
2012	114.497.120	47.291.308	18.602.202	114.497.120
2015	107.204.968	46.113.832	19.323.172	107.204.968

3.1.3 Totale kosten zuiveringstechnische werken per v.e. (euro)

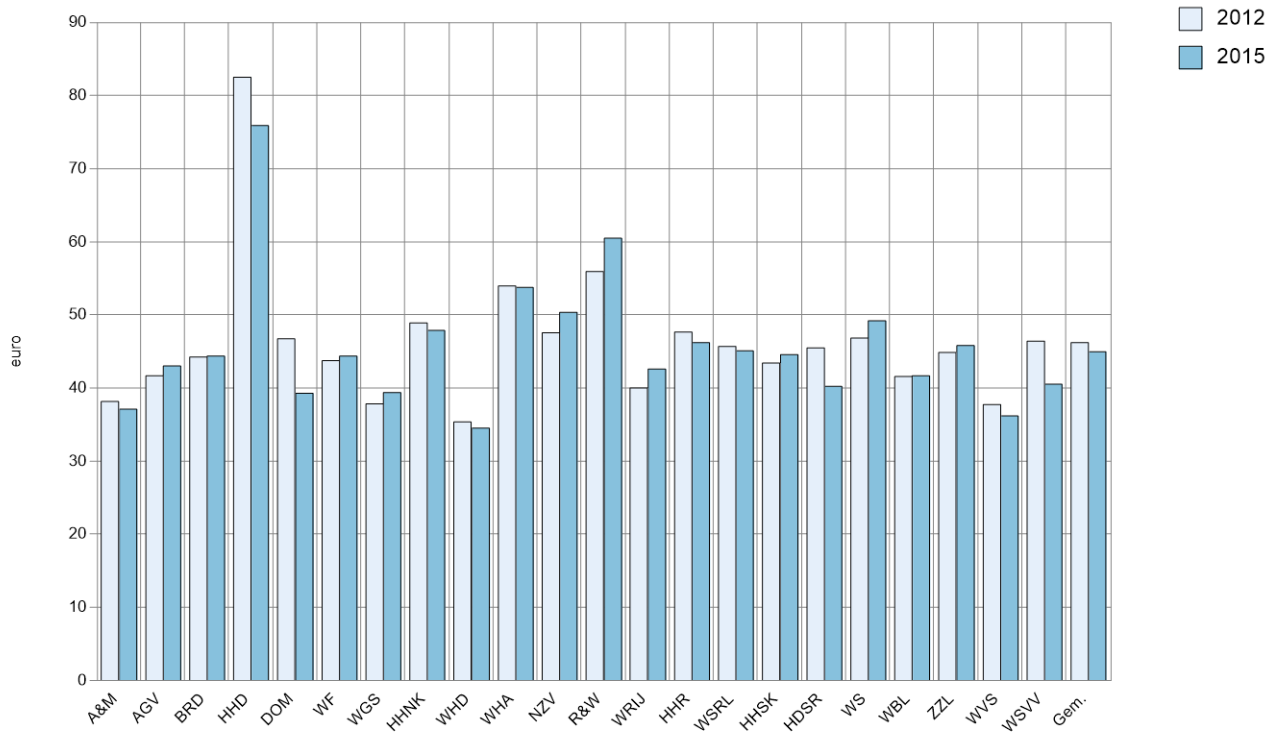

2015

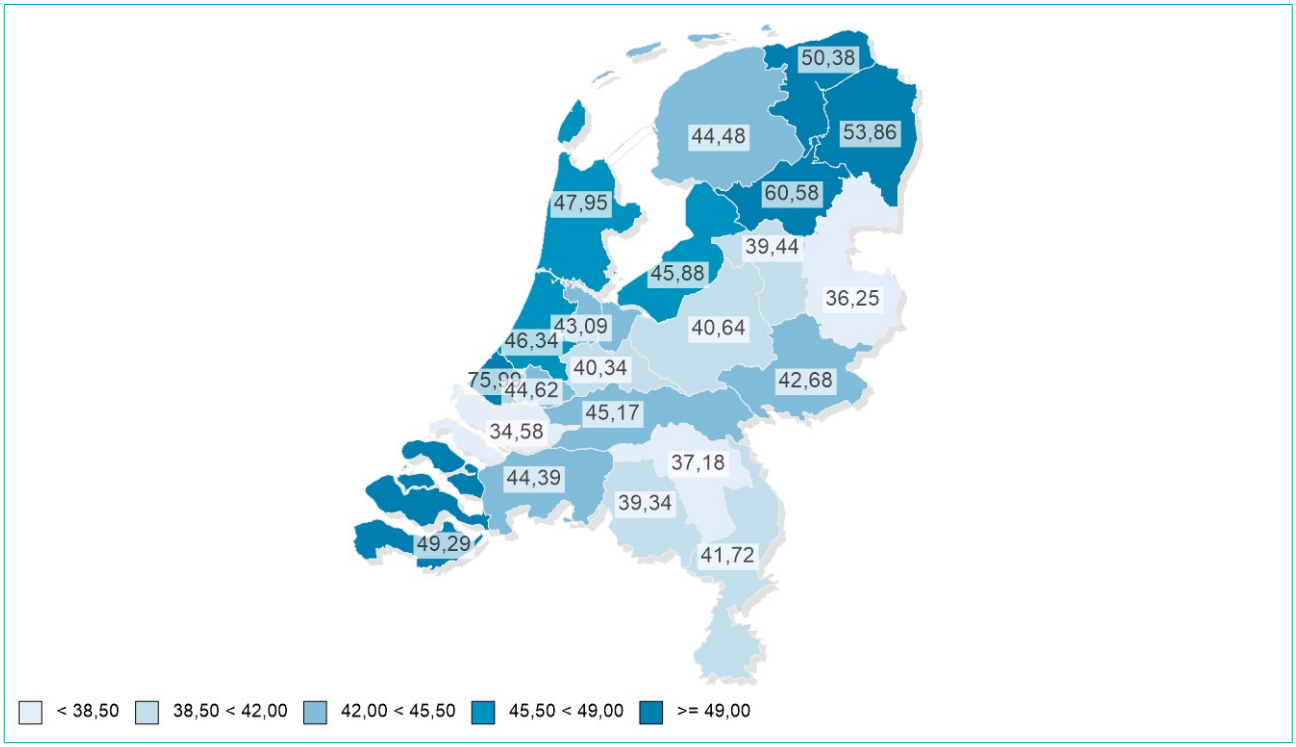

Totale kosten zuiveringstechnische werken per v.e. (euro)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	88,78	45,91	36,47	88,78
2012	82,64	46,25	35,45	82,64
2015	75,99	45,02	34,58	75,99

3.1.4 Totale directe kosten zuiveringstechnische werken (euro/i.e verwijderd)

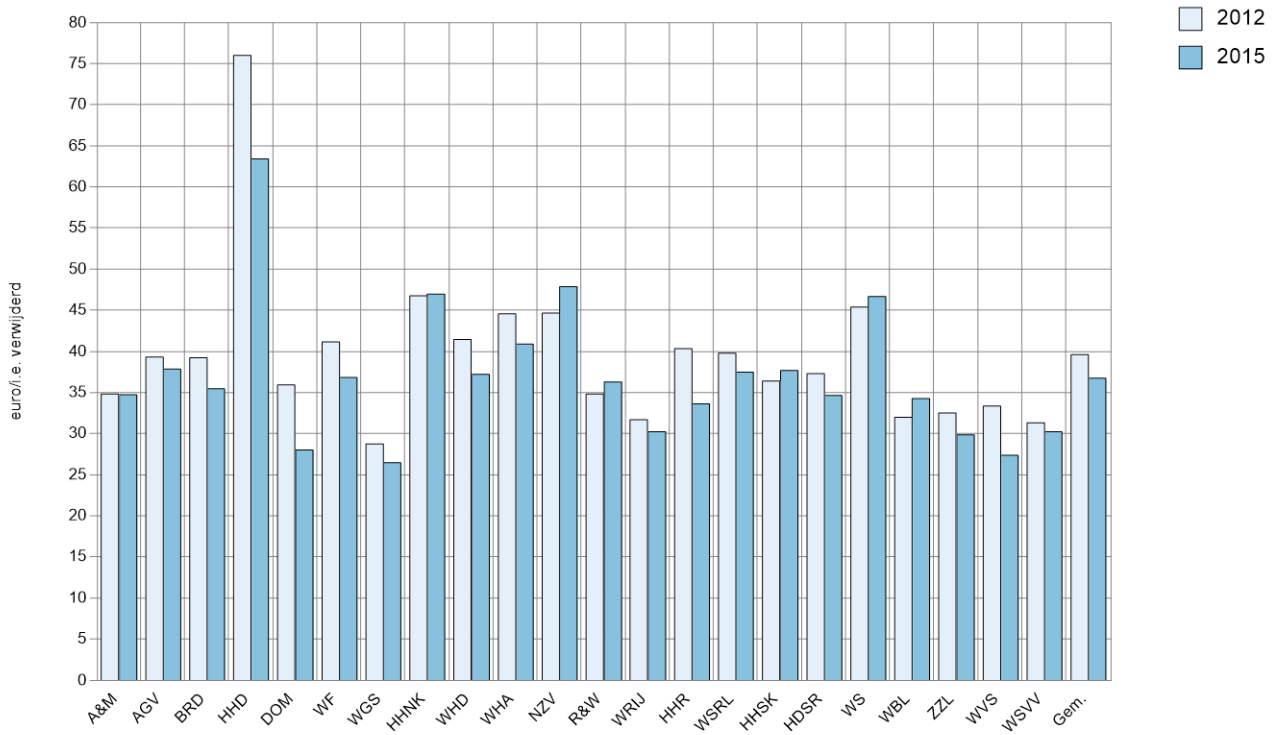

2015

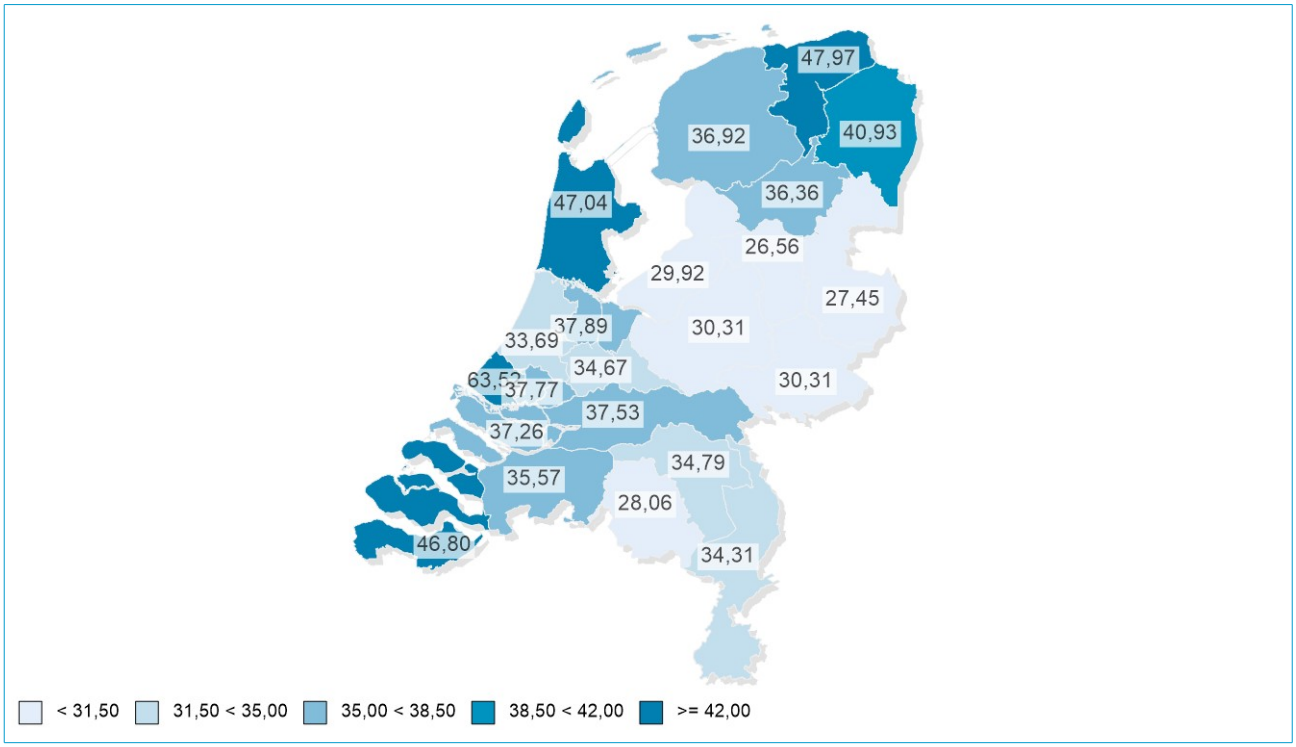

Totale directe kosten zuiveringstechnische werken (euro/i.e verwijderd)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	67,34	39,62	31,15	67,34
2012	76,06	39,65	28,80	76,06
2015	63,52	36,85	26,56	63,52

*3.1.5 Totale directe kosten zuiveringstechnische werken (1000*euro/m3 per jaar)*

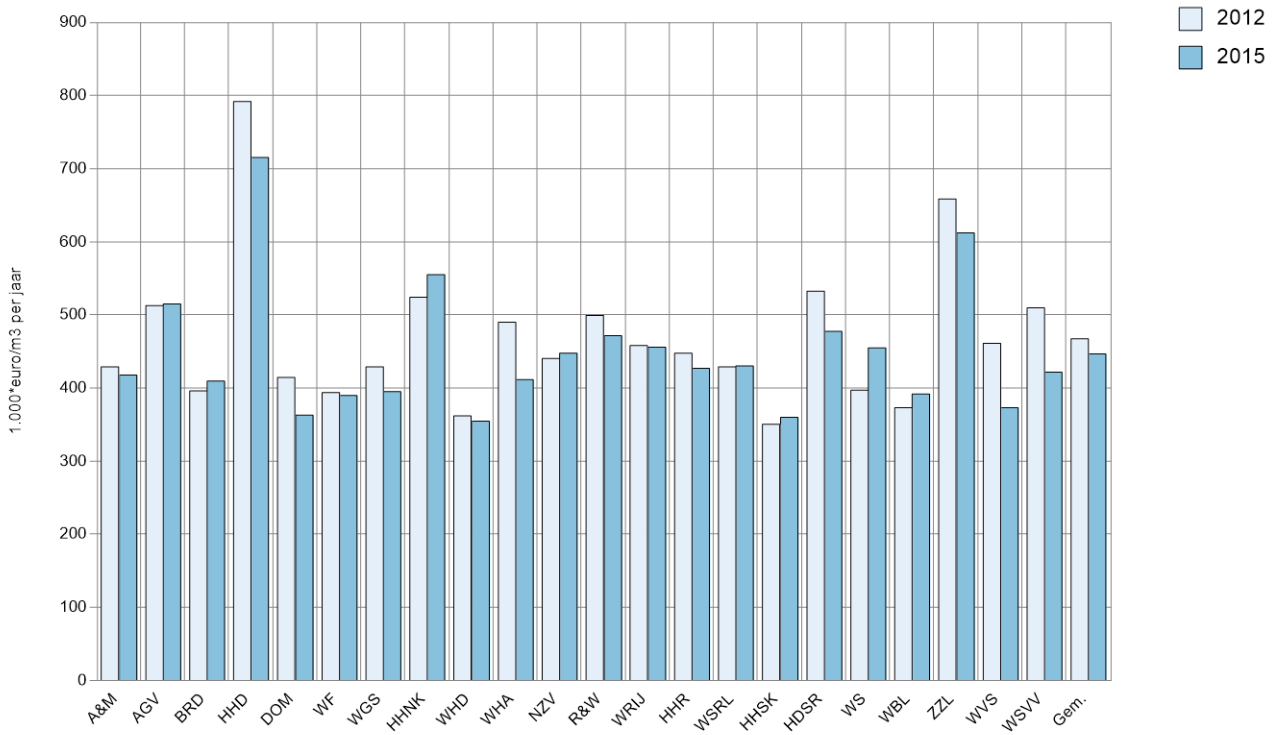

2015

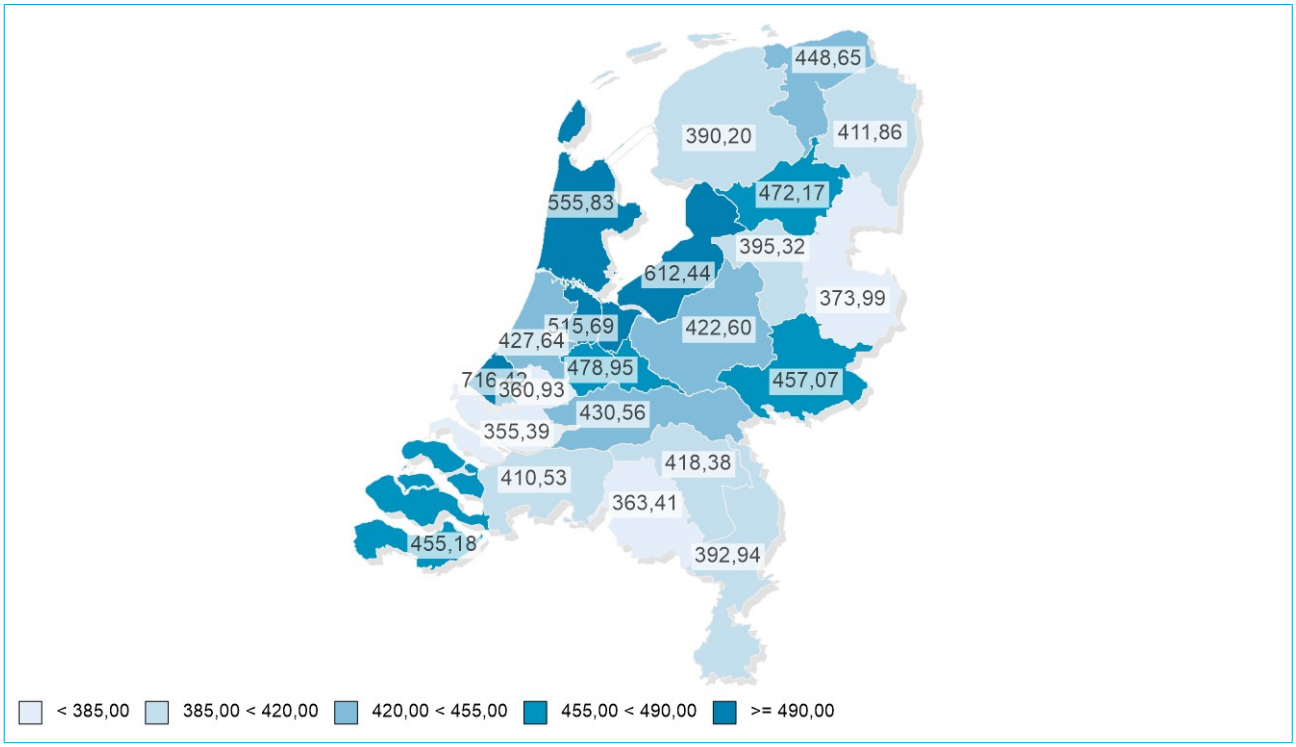

Totale directe kosten zuiveringstechnische werken (1000*euro/m3 per jaar)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	805,75	496,18	357,84	833,10
2012	792,47	467,62	351,37	792,47
2015	716,42	447,46	355,39	716,42

3.2 Kosten transport afvalwater

*3.2.1 Totale directe kosten transporteren afvalwater (1.000*euro/m3*km)*

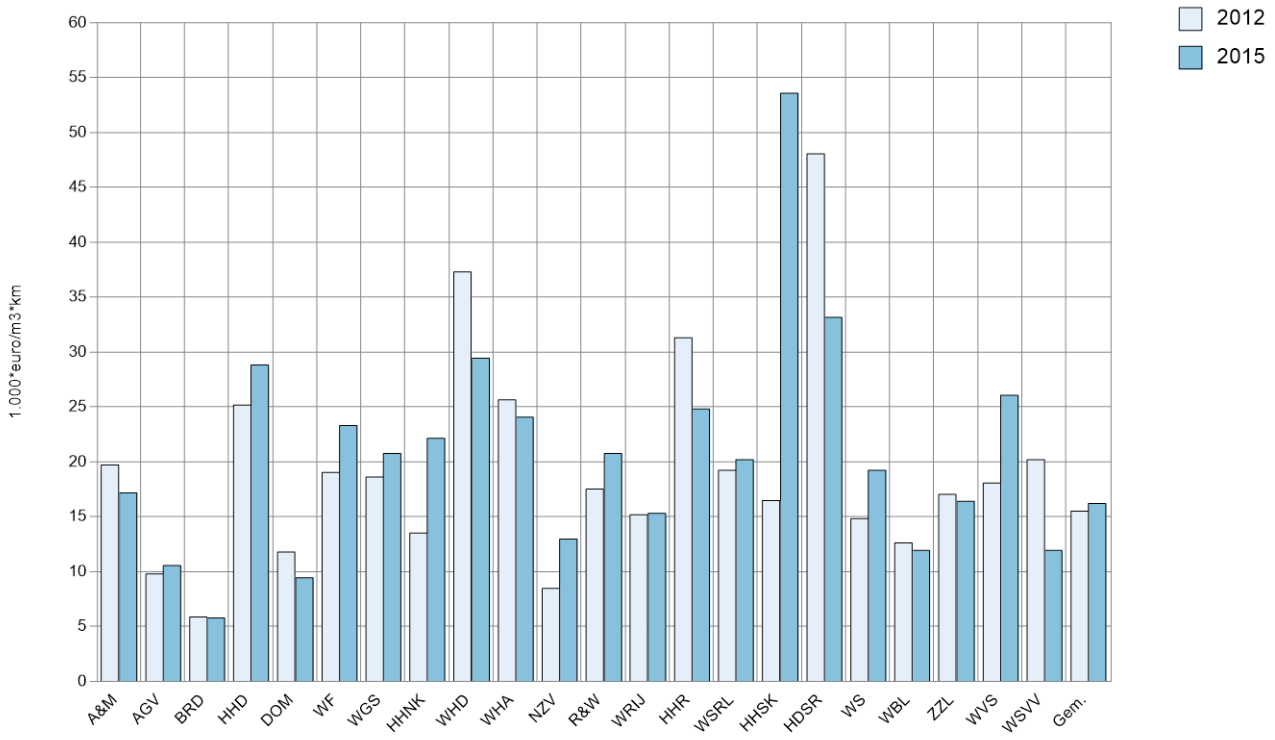

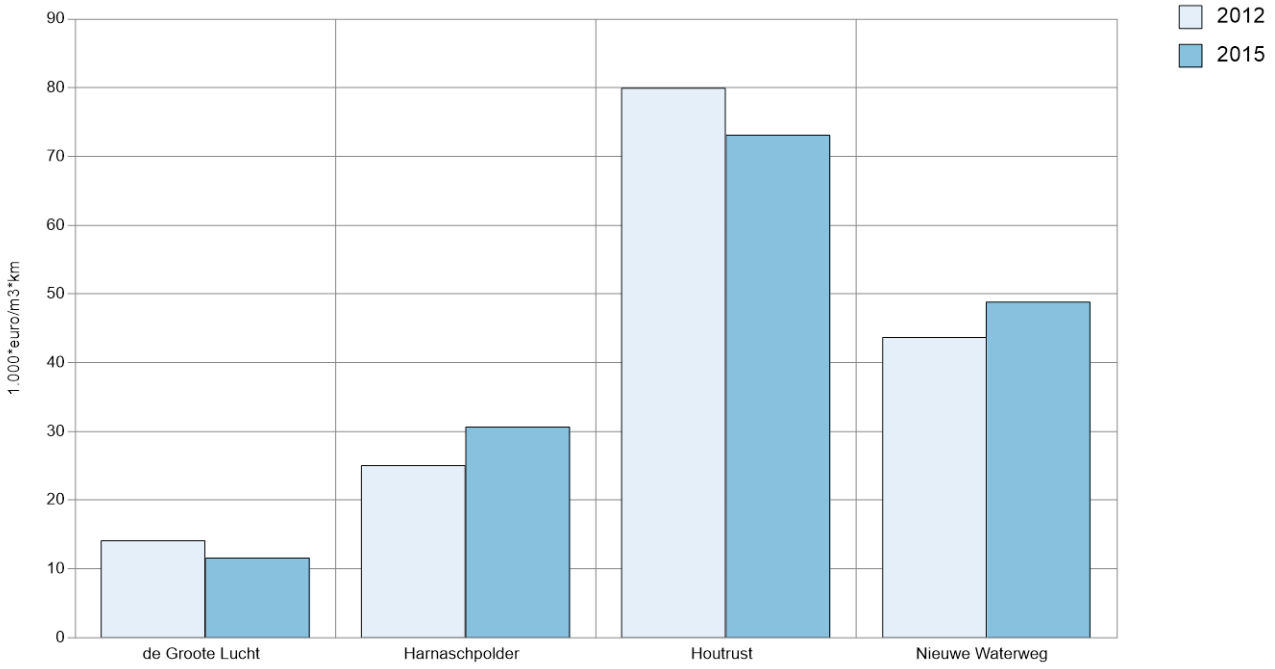

De post "Opbrengsten transportstelsel anders dan transport voor andere waterkwaliteitsbeheerders" is buiten beschouwing gelaten.

Totale directe kosten transporteren afvalwater (1.000*euro/m3*km)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	24,03	15,65	6,30	42,25
2012	25,20	15,57	5,92	48,12
2015	28,83	16,27	5,80	53,65

3.2.2 Totale gestandaardiseerde kosten transport afvalwater (1.000*euro/m3*km)

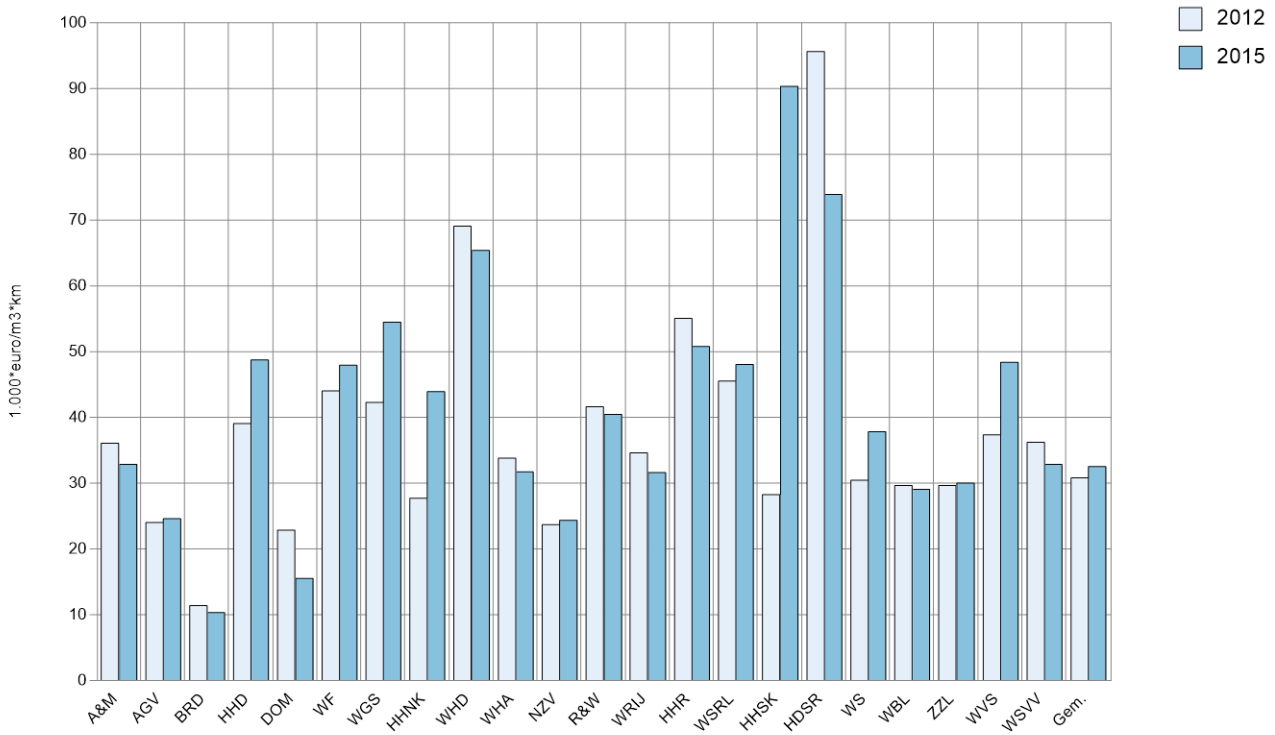

2015

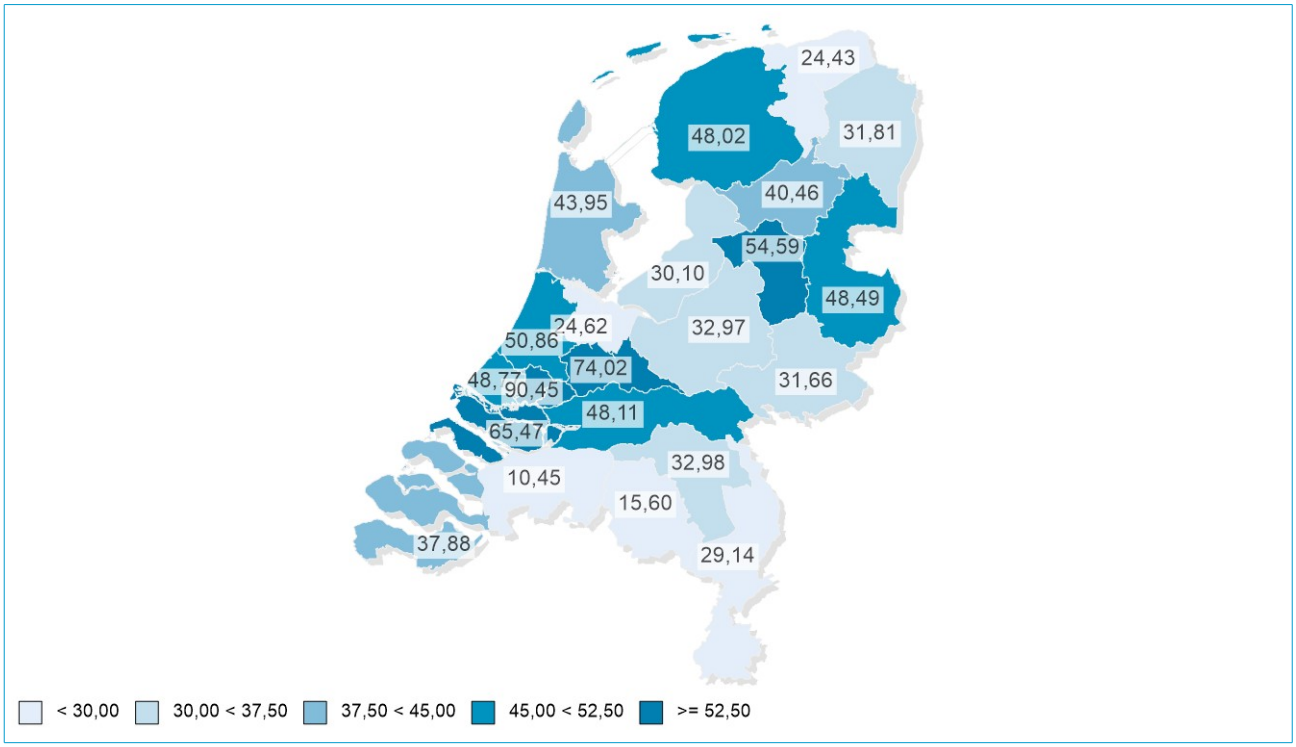

Totale gestandaardiseerde kosten transport afvalwater (1.000*euro/m3*km)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	46,49	32,66	13,42	71,95
2012	39,11	30,82	11,48	95,64
2015	48,77	32,61	10,45	90,45

3.2.3 Operationele beheer- en onderhoudskosten transporteren afvalwater (1.000*euro/m3*km)

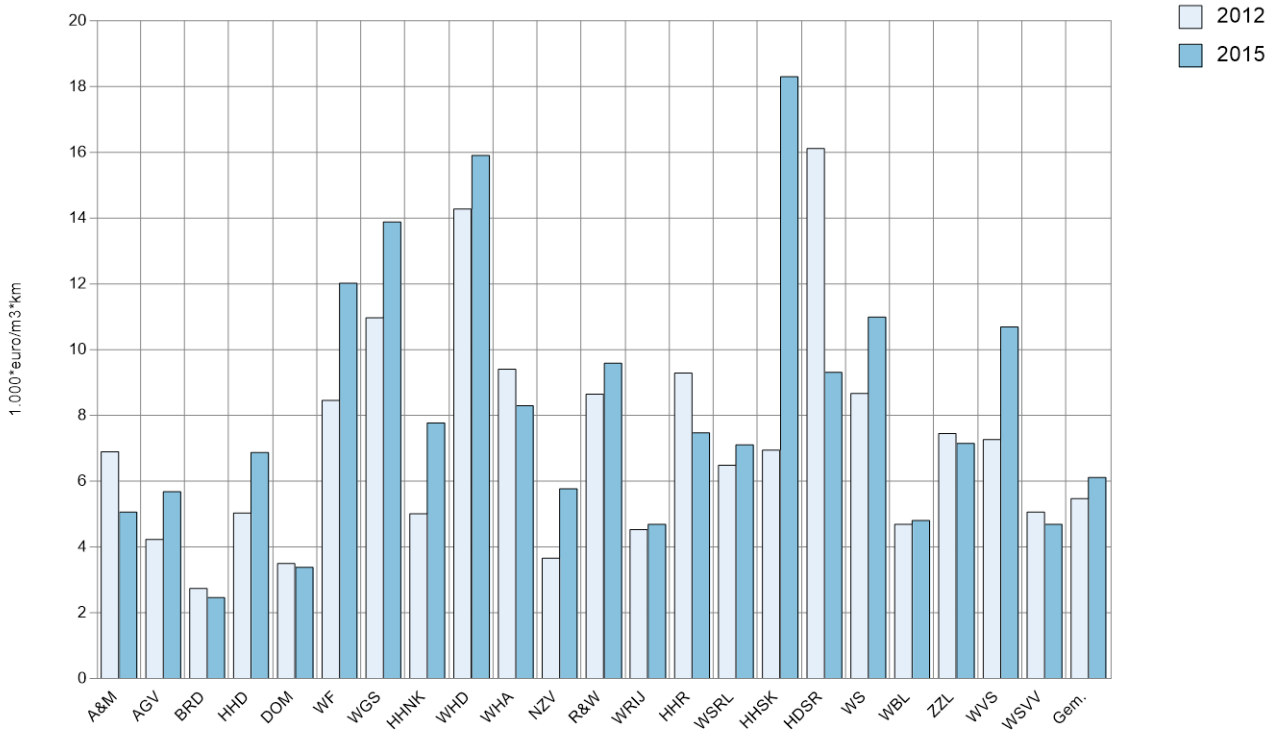

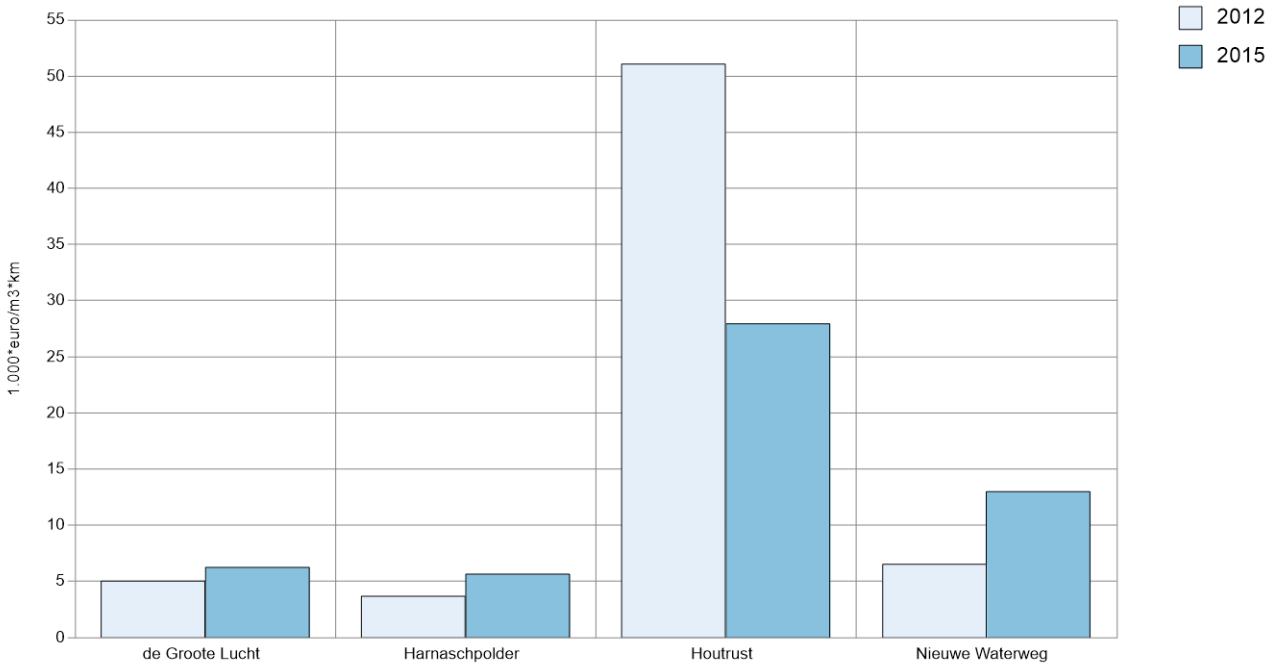

Operationele beheer- en onderhoudskosten transporteren afvalwater (1.000*euro/m3*km)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	6,42	6,07	2,85	21,16
2012	5,05	5,49	2,75	16,12
2015	6,89	6,12	2,48	18,31

3.3 Kosten zuivering afvalwater

3.3.1 Totale directe kosten zuiveren afvalwater (euro/i.e. verwijderd)

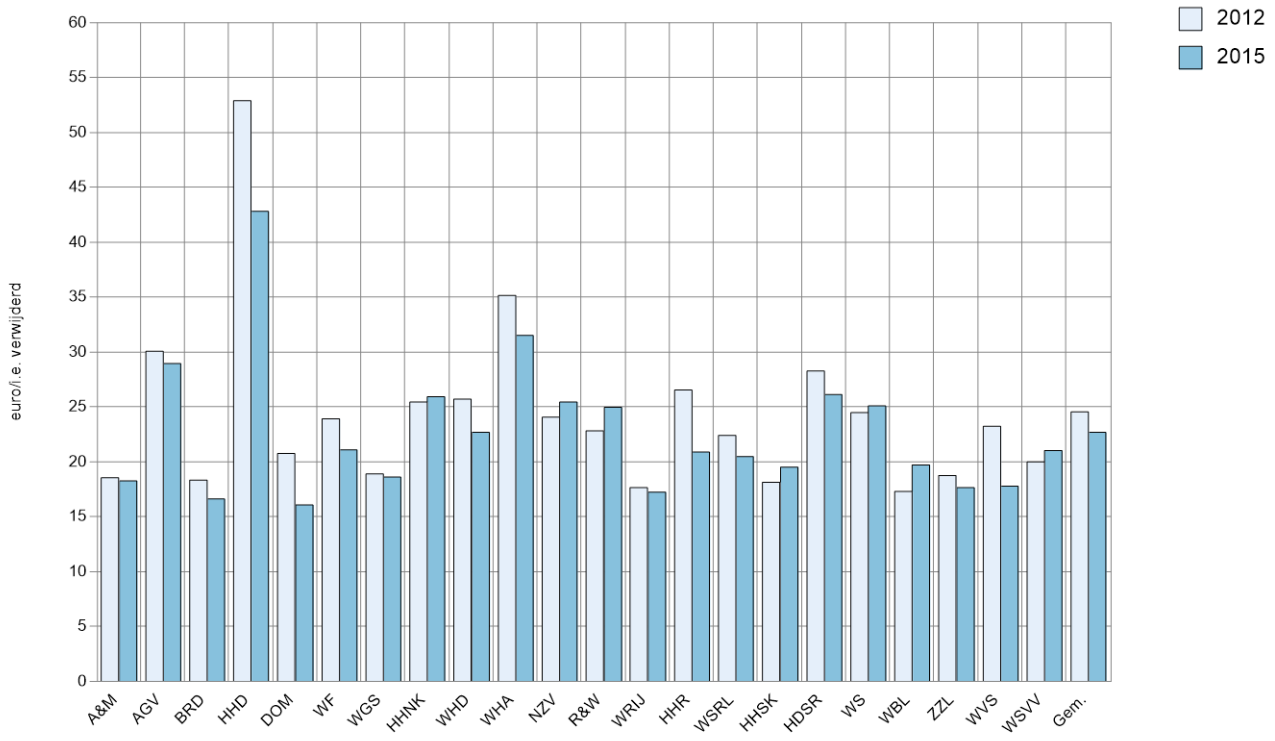

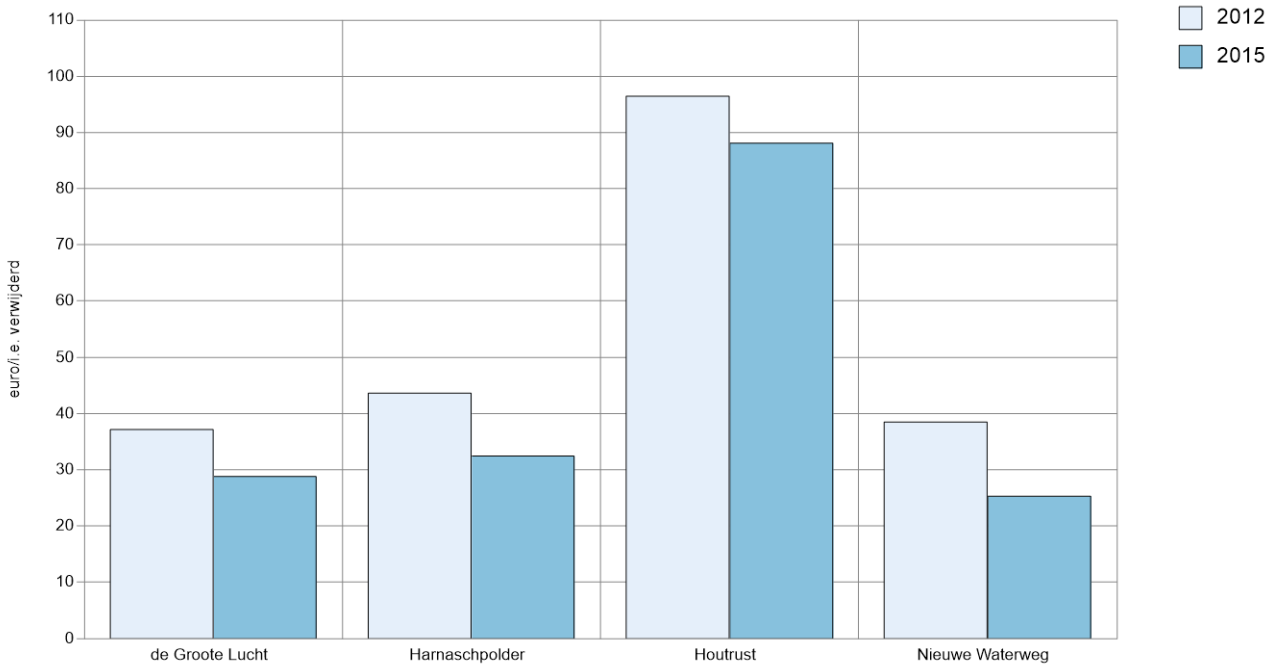

De post "Opbrengsten zuiveringsinstallaties excl. zuivering voor andere waterkwaliteitsbeheerders" is buiten beschouwing gelaten.

Totale directe kosten zuiveren afvalwater (euro/i.e. verwijderd)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	48,99	23,99	18,01	48,99
2012	52,92	24,57	17,34	52,92
2015	42,89	22,71	16,10	42,89

3.3.2 Totale gestandaardiseerde kosten zuiveren afvalwater (euro/i.e. verwijderd)

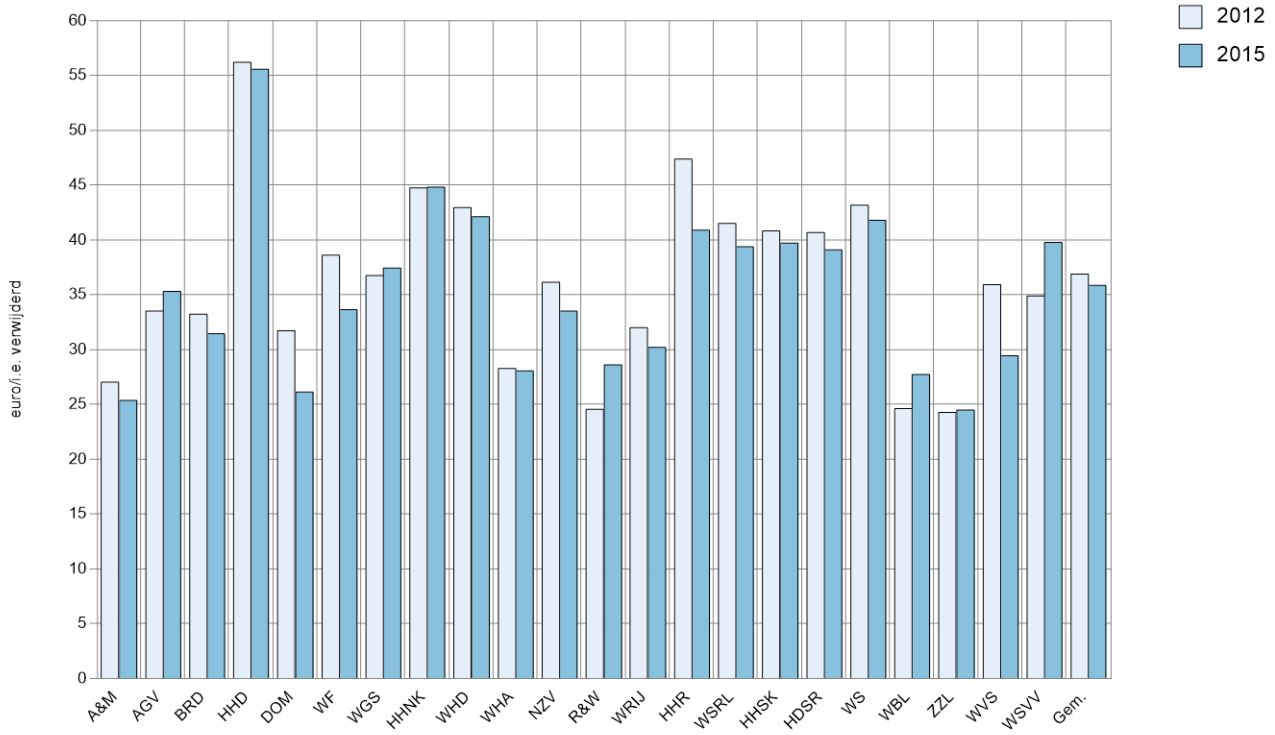

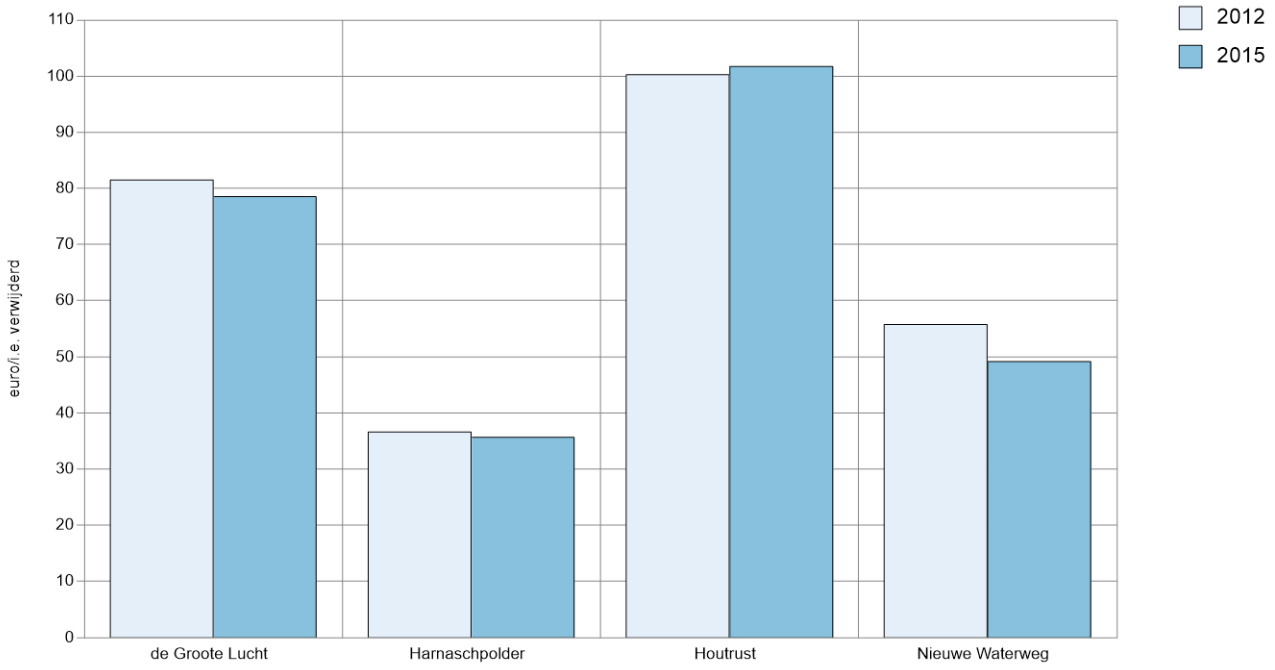

Totale gestandaardiseerde kosten zuiveren afvalwater (euro/i.e. verwijderd)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	60,95	37,04	23,94	60,95
2012	56,25	36,90	24,34	56,25
2015	55,61	35,93	24,49	55,61

3.3.3 Operationele beheer- en onderhoudskosten zuiveren afvalwater (euro/i.e. verwijderd)

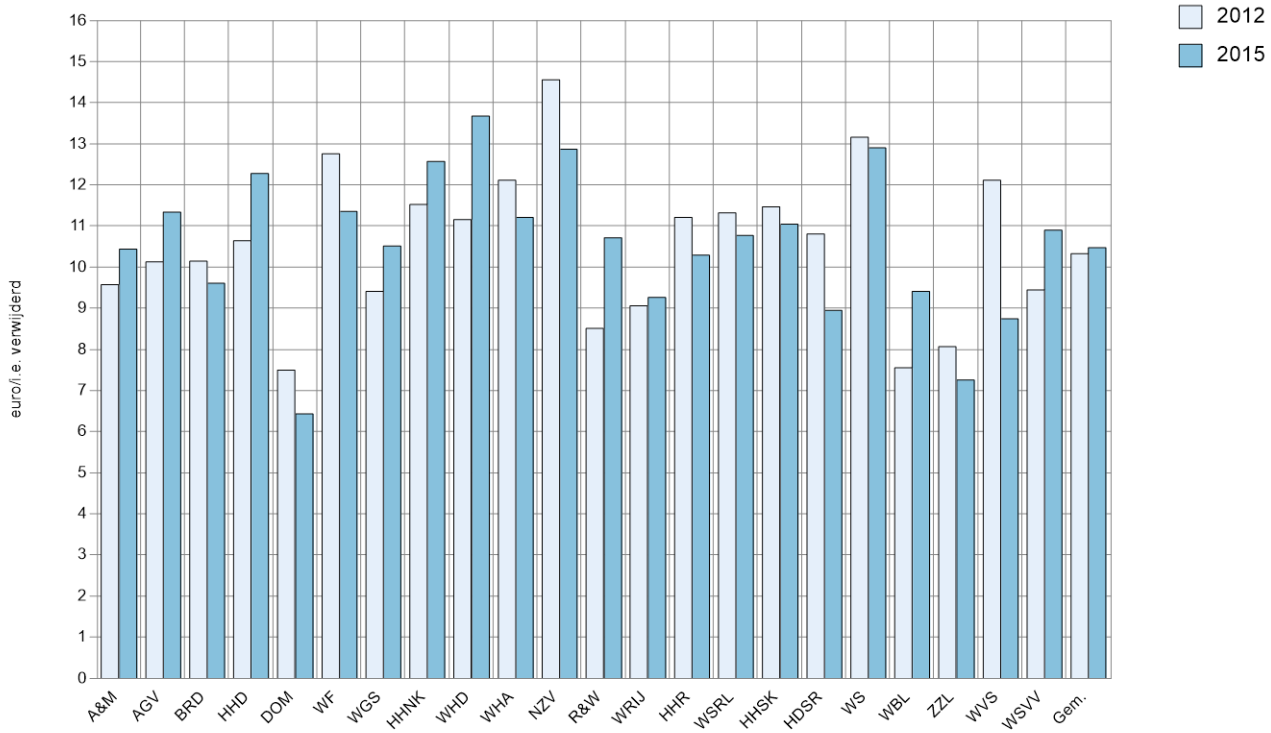

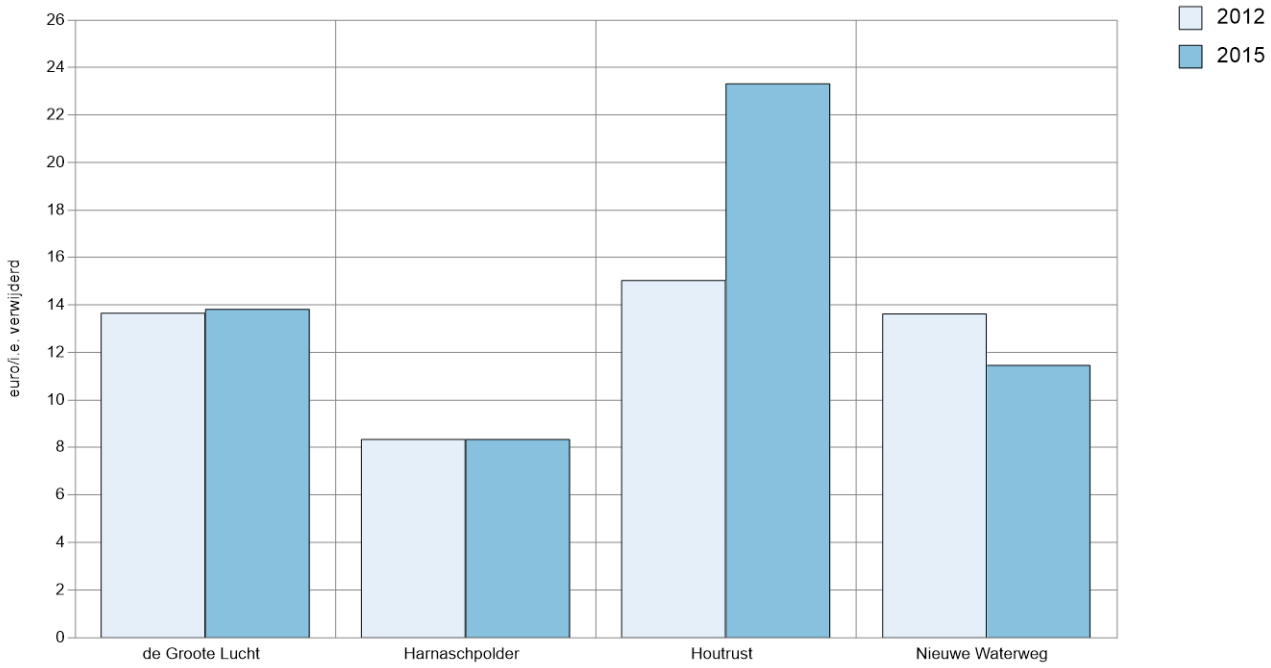

Operationele beheer- en onderhoudskosten zuiveren afvalwater (euro/i.e. verwijderd)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	14,06	10,66	8,74	16,76
2012	10,66	10,34	7,51	14,58
2015	12,29	10,50	6,45	13,70

3.4 Kosten slibverwerking

3.4.1 Totale directe kosten slibverwerking (euro/ton d.s.)

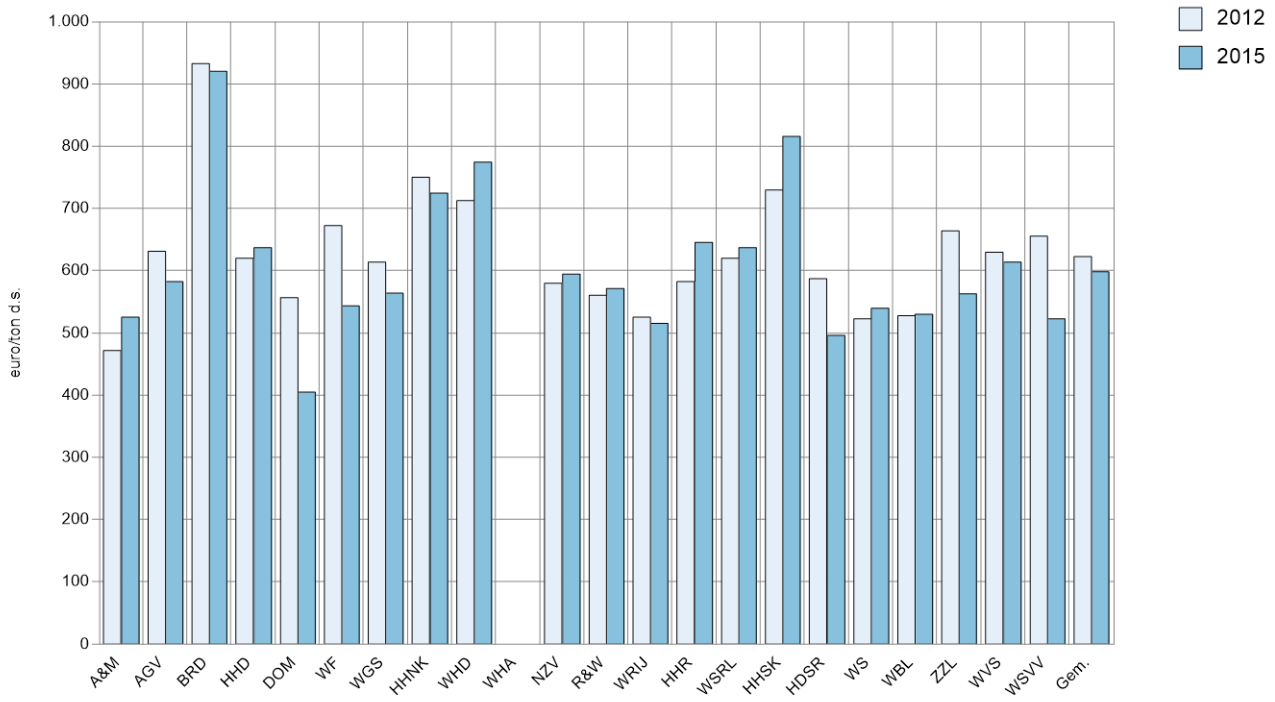

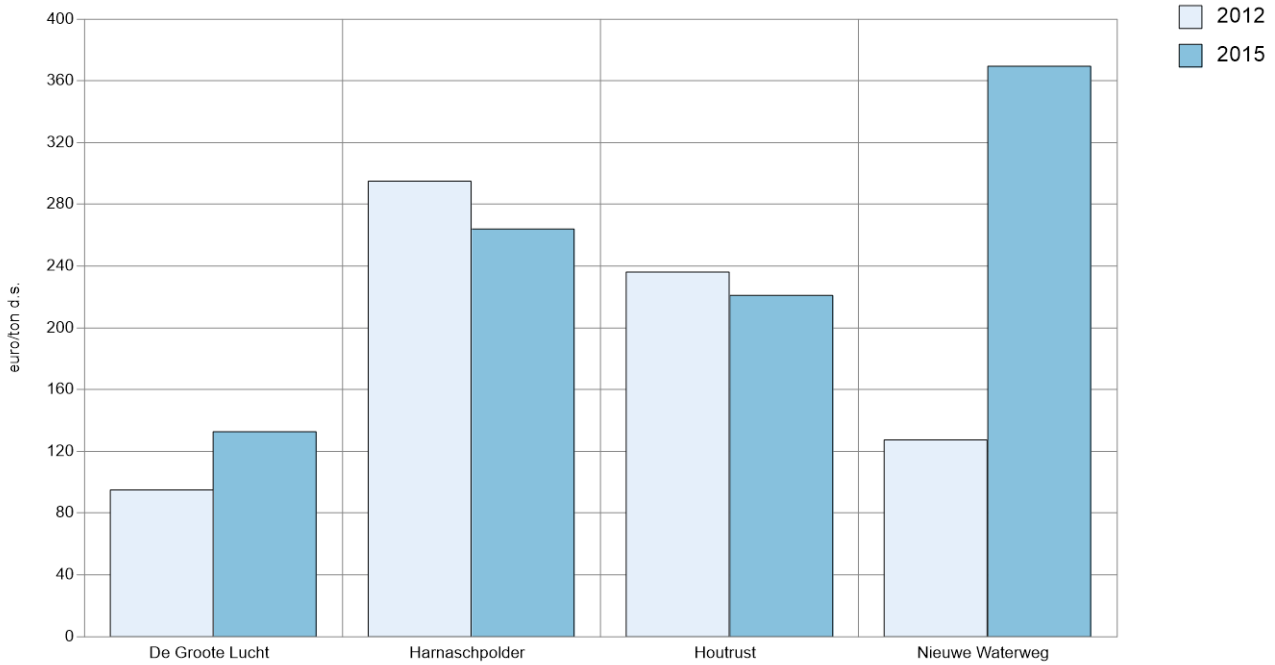

De post "Opbrengsten ontwateren en transport van slib excl. andere waterkwaliteitsbeheerders" is buiten beschouwing gelaten.

Totale directe kosten slibverwerking (euro/ton d.s.)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	484,11	648,25	484,11	895,19
2012	621,25	620,78	472,03	933,71
2015	637,58	597,21	406,22	921,39

3.4.2 Totale gestandaardiseerde kosten slibverwerking (euro/ton d.s.)

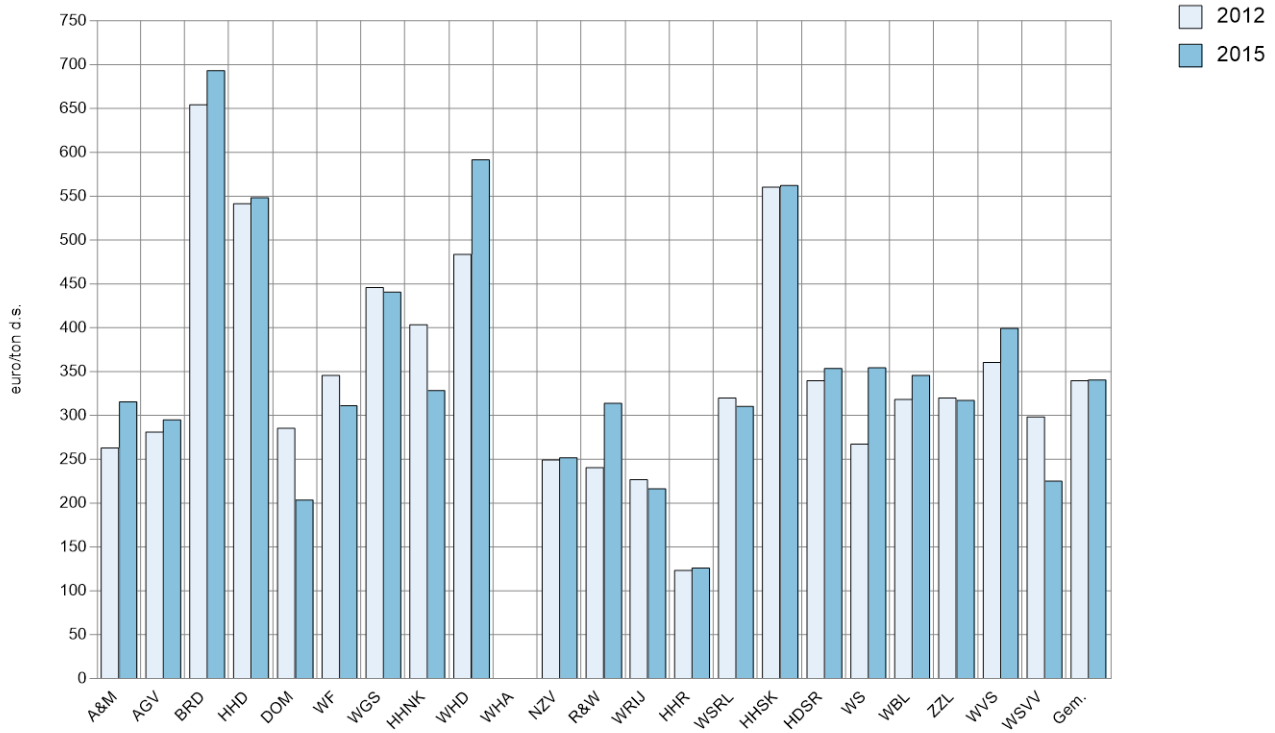

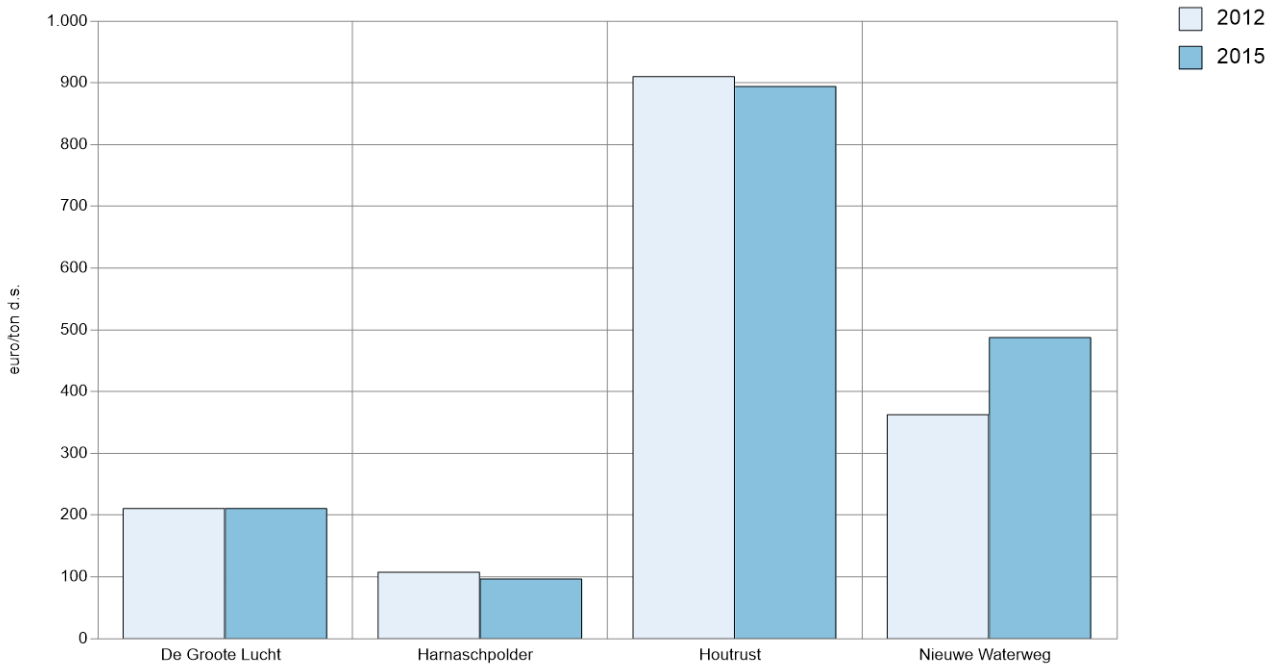

Totale gestandaardiseerde kosten slibverwerking (euro/ton d.s.)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	484,97	317,86	163,10	555,15
2012	541,91	340,17	124,03	654,72
2015	548,55	340,55	126,68	693,84

3.4.3 Operationele beheer- en onderhoudskosten slibverwerking (euro/ton d.s.)

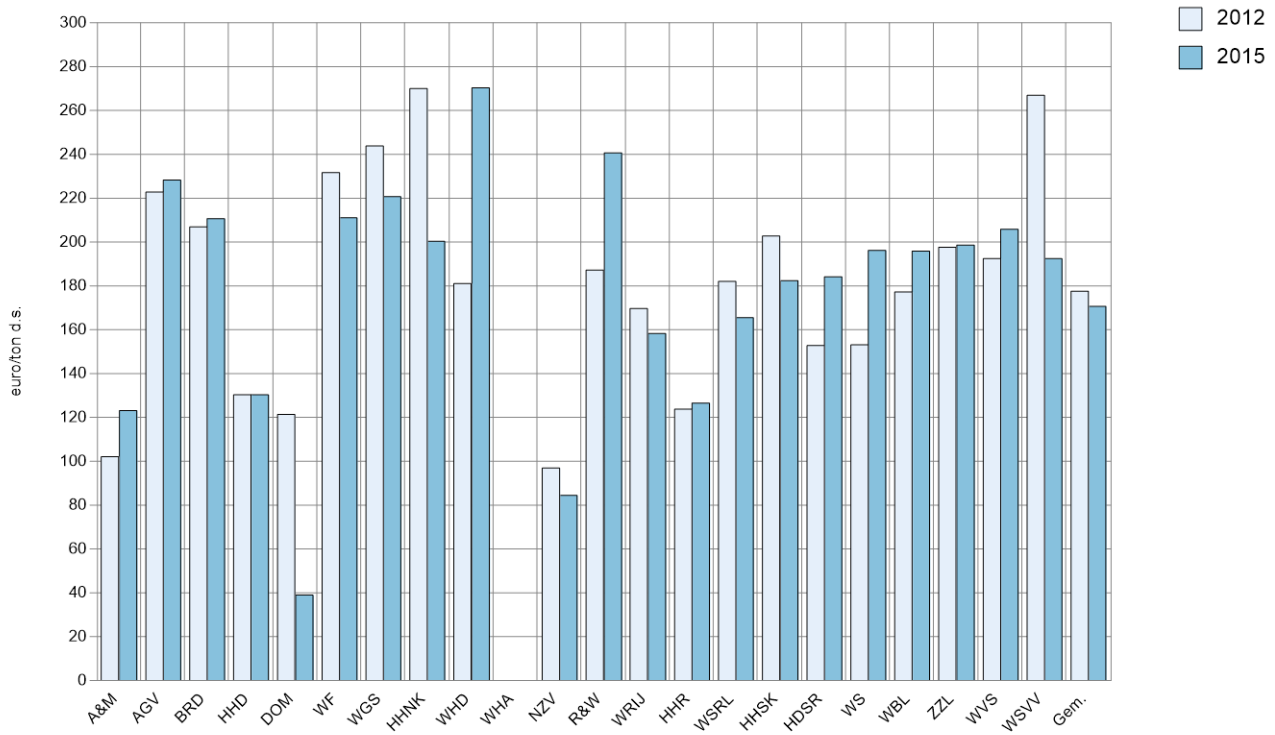

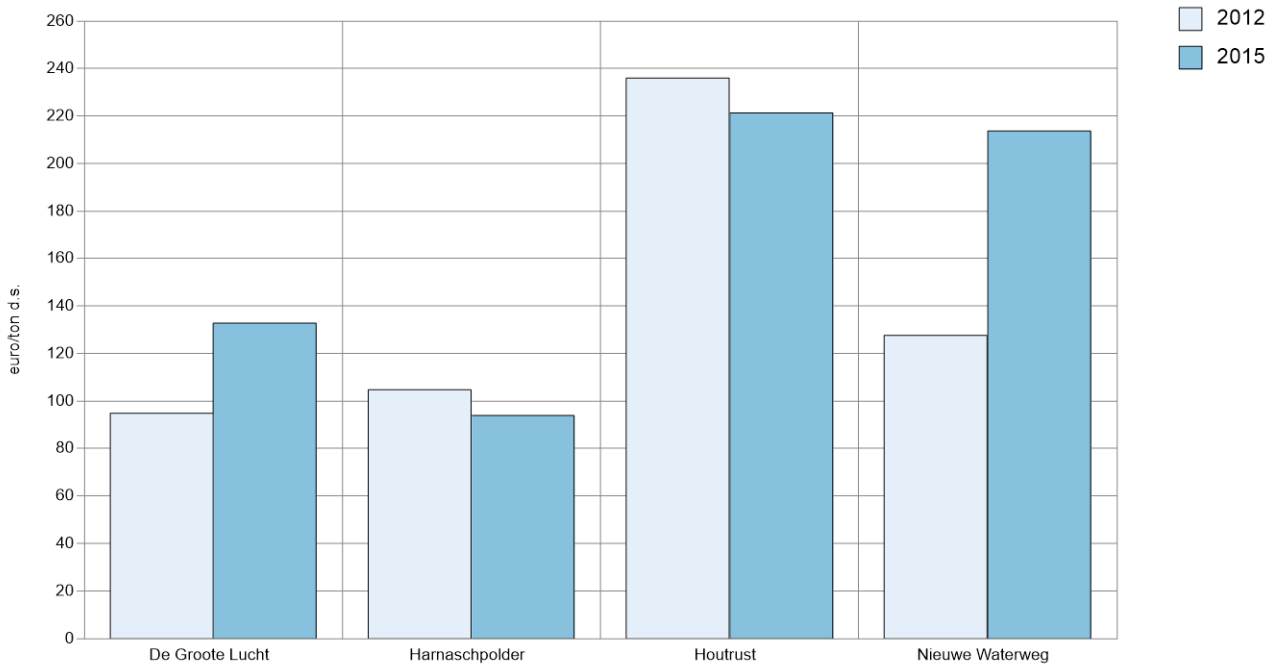

Operationele beheer- en onderhoudskosten slibverwerking (euro/ton d.s.)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	77,51	168,47	57,19	245,18
2012	130,36	177,89	97,03	270,08
2015	130,46	170,99	39,09	270,55

3.5 Totale kosten zuiveringskring

3.5.1 Totale directe kosten transport en zuivering afvalwater (euro/i.e. verwijderd)

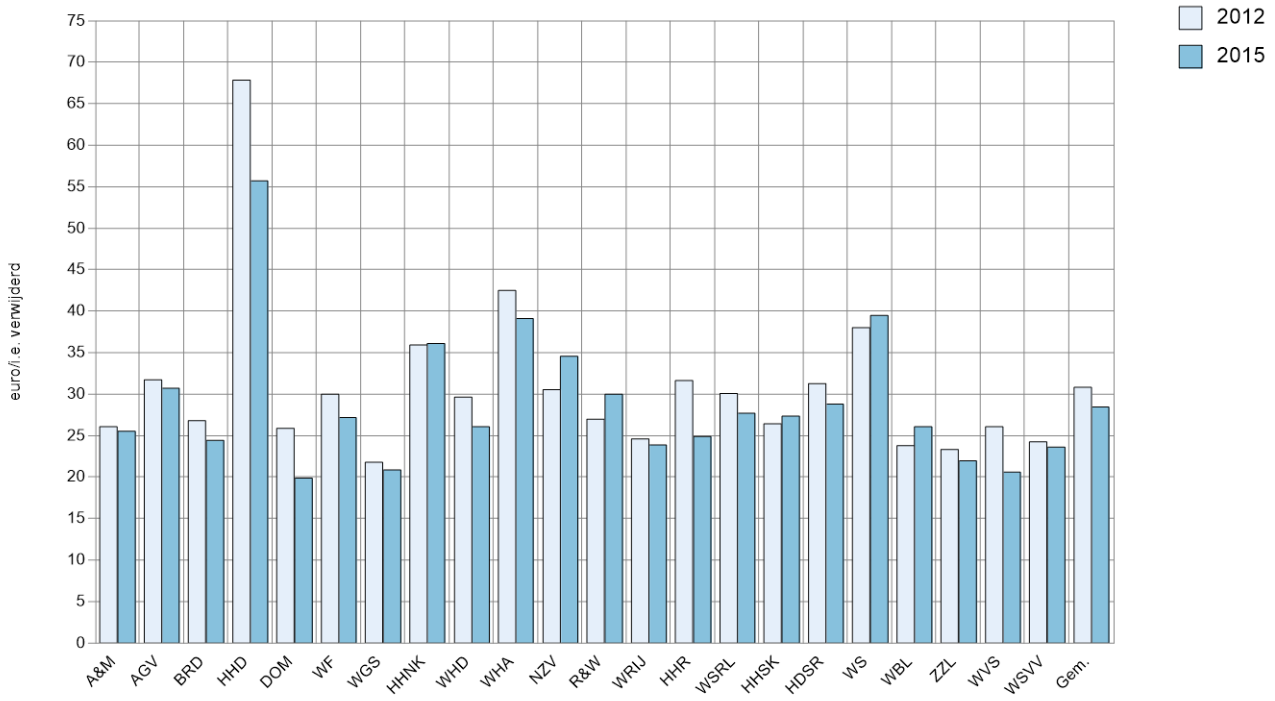

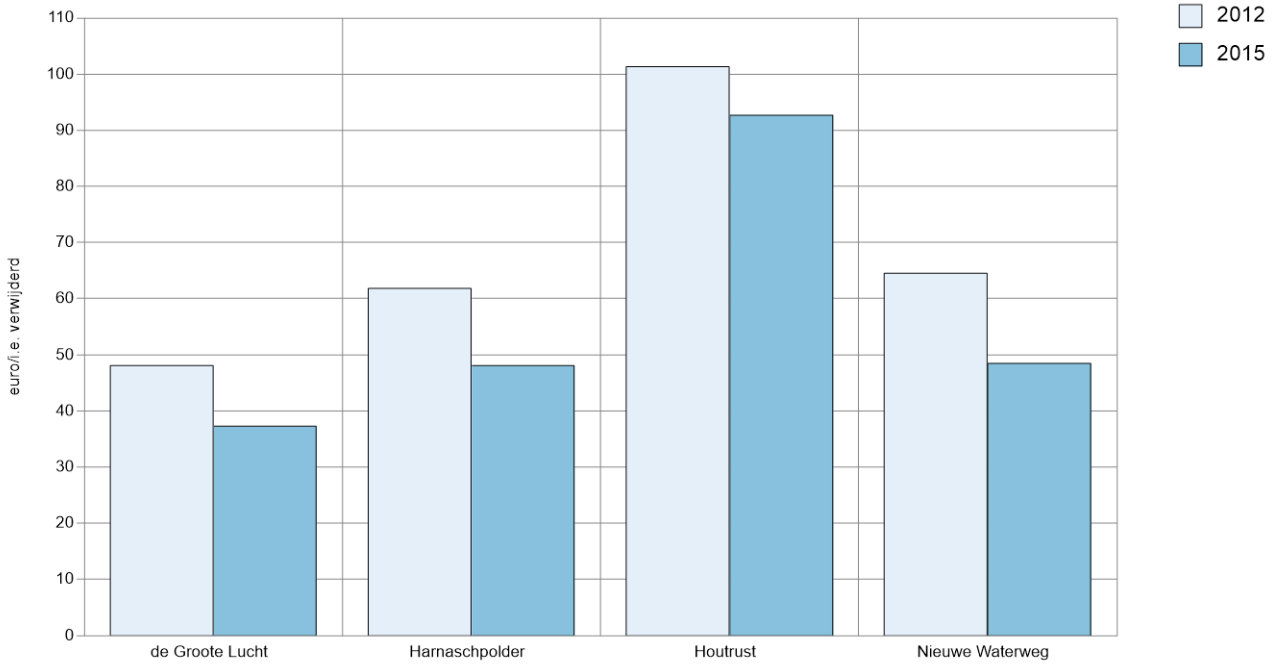

De posten "Opbrengsten transportstelsel anders dan transport voor andere waterkwaliteitsbeheerders" en "Opbrengsten zuiveringsinstallaties excl. zuivering voor andere waterkwaliteitsbeheerders" zijn buiten beschouwing gelaten.

Totale directe kosten transport en zuivering afvalwater (euro/i.e. verwijderd)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	61,03	29,96	23,49	61,03
2012	67,97	30,88	21,82	67,97
2015	55,76	28,54	19,91	55,76

3.5.2 Totale directe kosten transport en zuivering afvalwater (1.000*euro/m3 per jaar)

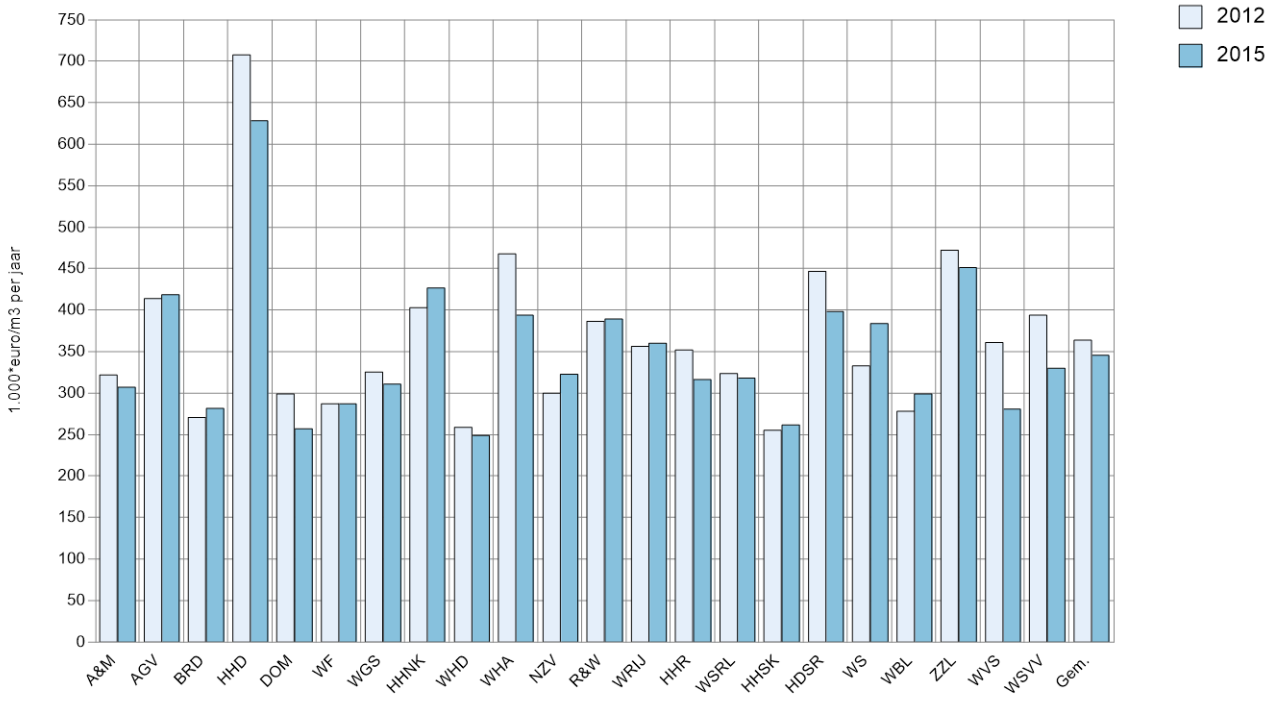

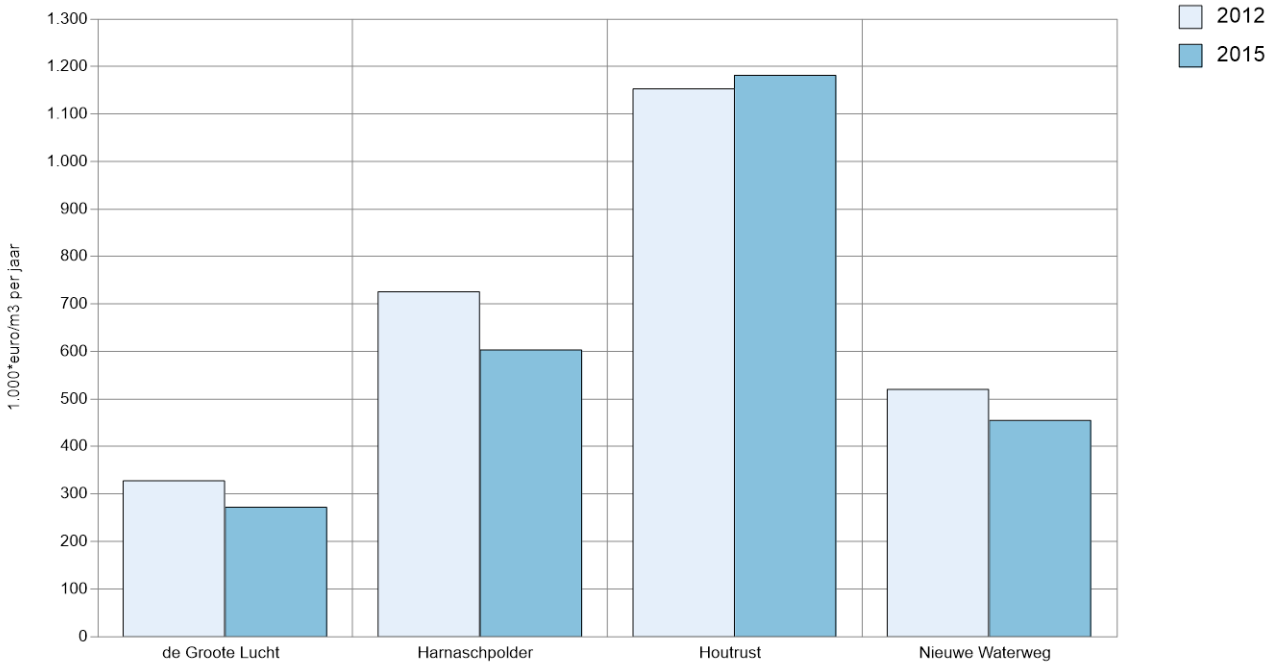

De posten "Opbrengsten transportstelsel anders dan transport voor andere waterkwaliteitsbeheerders" en "Opbrengsten zuiveringsinstallaties excl. zuivering voor andere waterkwaliteitsbeheerders" zijn buiten beschouwing gelaten.

Totale directe kosten transport en zuivering afvalwater (1.000*euro/m3 per jaar)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	730,32	375,16	240,46	730,32
2012	708,19	364,19	255,63	708,19
2015	628,92	346,62	249,32	628,92

3.6 Discrepantie

3.6.1 Discrepantie (procent)

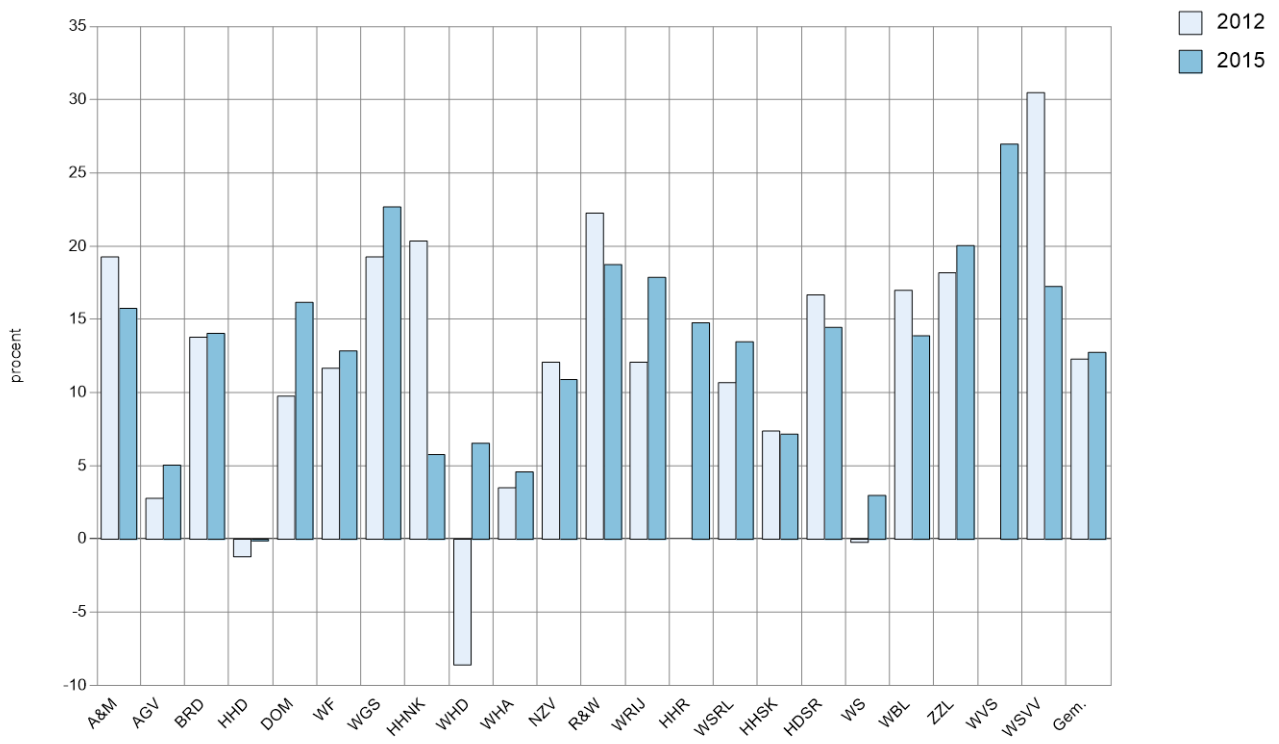

2015

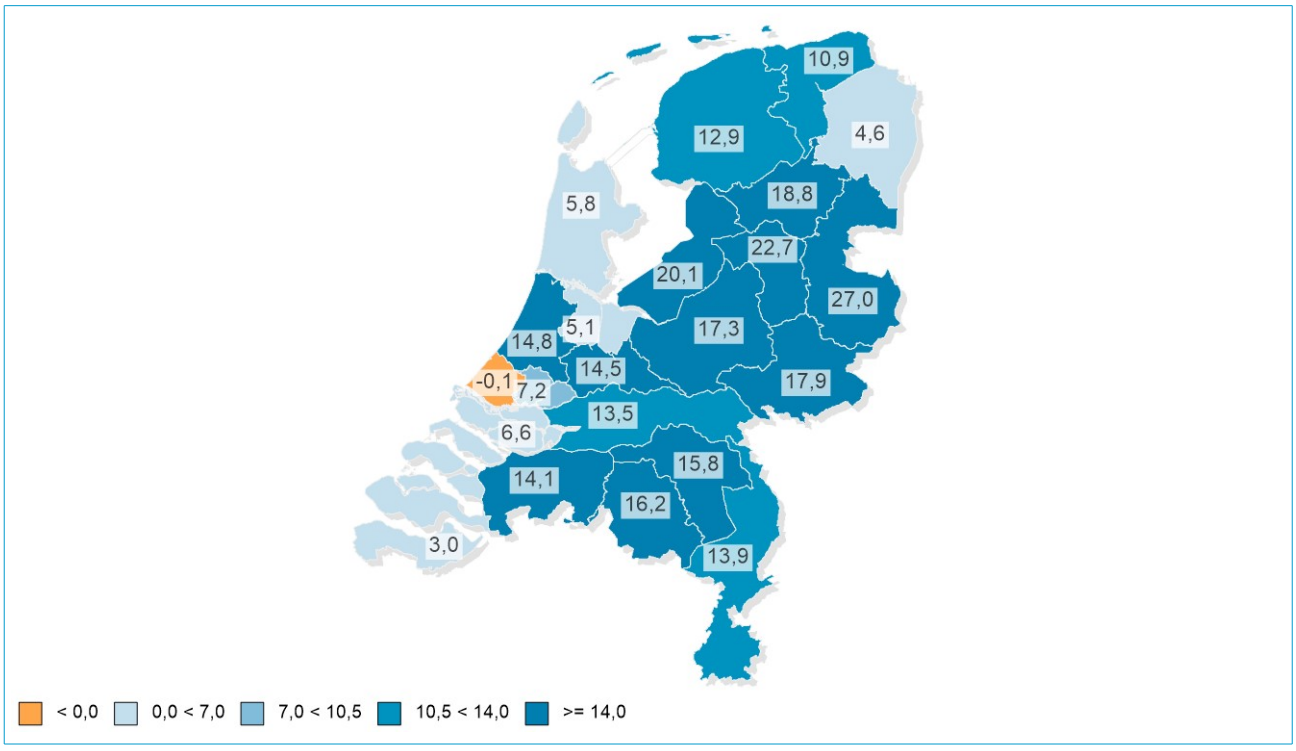

Discrepantie (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	0,8	10,4	-13,5	37,6
2012	-1,2	12,3	-8,6	30,5
2015	-0,1	12,8	-0,1	27,0

4. Milieu

Kerntabel milieu 2015

	Delfland		Gemiddelde waterschappen		Minimum	Maximum
	2012	2015	2012	2015	2015	2015
Milieu						
Specifiek energieverbruik afvalwaterzuivering						
4.1.1 Transporteren afvalwater (GJ/ mln m3km)	114,3	134,8	117,3	117,8	57,7	292,4
4.1.2 Zuivering afvalwater (GJprim/1000 i.e. verwijderd)	374,1	344,9	294,6	274,1	181,0	344,9
4.1.3 Slibontwatering (GJprim/1000 ton ds)	1.334,3	1.299,1	1.152,2	1.217,7	53,9	3.654,5
4.1.4 Totaal energieverbruik (GJprim/1000 i.e. verwijderd)	418,9	382,2	337,6	314,9	234,3	417,7
Energieopwekking afvalwaterzuivering						
4.2.1 Biogasproductie (Nm3)	10.307.661	12.165.707	4.796.176	5.100.675	412.759	17.518.181
4.2.2 Zelfvoorzienendheid m.b.v. biogas (procent)	38,21	48,49	29,03	32,34	2,78	74,90
Duurzame energie afvalwaterzuivering						
4.3.1 Percentage groene energie (procent)	95,8	99,6	101,5	104,5	97,0	147,8
Grondstoffen						
4.4.1 Specifiek chem. verbruik defosfatering (mol/(1000 i.e. verwijderd))	12,14	17,92	19,94	16,94	2,10	32,19
4.4.2 Specifiek chem. verbruik PE slibontwatering (g/ kg ds)	17,21	16,24	13,71	13,80	6,51	23,79
4.4.3 Specifiek chem. verbruik Fe slibontwatering(g/ kg ds)	0,00	0,22	2,79	2,97	0,00	25,94

Inleiding
De waterschappen nemen actief deel aan de Meerjarenafspraken Energie-Efficiency (MJA-3). Dit convenant betreft afspraken tussen de overheid en bedrijven over het effectiever en efficiënter inzetten van energie. De doelstelling van MJA3 is om bij de aangesloten bedrijven en sectoren 30% energie-efficiëntieverbetering te bereiken in de periode 2005-2020. Daarnaast hebben de waterschappen een Klimaatakkoord met het Rijk gesloten, waarin de duurzame ambities in samenhang zijn gebracht en verankerd (2010). De belangrijkste afspraken zijn:

- 30% energie-efficiency verbetering tussen 2005 en 2020 (MJA-3);
- 40% zelfvoorziening door eigen duurzame energieproductie in 2020 (Klimaatakkoord);
- 100% duurzame inkoop in 2015 (Klimaatakkoord);

Energiebesparing
Het totale energieverbruik bedroeg in 2015 7.500 GJ_p, een daling van 5% ten opzichte van 2012 toen het totale verbruik nog 7.800 GJ_p bedroeg. In 2012 bedroeg het specifieke energieverbruik 338 GJ_p/Δi.e. en in 2015 bedroeg deze 315 GJ_p/Δi.e. Een daling van in totaal 7,2% in 3 jaar, en dus een daling van 2,4% per jaar. Het specifieke elektriciteitsverbruik bedroeg in 2015 32 kWh/Δi.e., in 2012 bedroeg deze nog 34 kWh/Δi.e.

Groene energie
In 2015 bedroeg het aandeel groen ingekochte energie 71%, in 2012 was dit 74%. De eigen energieproductie bedroeg in 2015 32% tegen 28% in 2012. De groene energieproductie stijgt daarmee van 101% in 2012 naar 103% in 2015. Het aandeel niet-groene energie daalde van 2,5% in 2012 naar 1,5% in 2015. In 2015 werd 12,5 miljoen m^3 biogas geproduceerd, waaruit 200 miljoen kWh werd opgewekt, in 2012 bedroeg dit 10 miljoen m^3 respectievelijk 170 miljoen kWh.

Verbruik chemicaliën
Voor de verwijdering van fosfaat werd in 2015 per dag 405.000 mol metaalzout gedoseerd, in 2012 bedroeg dit 465.000 mol metaalzout per dag, een daling van zelfs 15%.
Het PE verbruik voor de mechanische indikking van slib is in 2015 voor het eerst uitgevraagd. Het totale verbruik in 2015 lag op 643.000 kg PE_{actief}/j, het specifieke verbruik lag op 3,1 g PE_{actief}/kg DS. Het gemiddelde drogestofgehalte na mechanische indikking bedroeg 6%.
Het totale PE verbruik voor het ontwateren van slib bedroeg in zowel 2012 als 2015 4,5 miljoen kg PE_{actief}/j, het specifieke verbruik lag in 2012 op 13,6 g PE_{actief}/kg DS en in 2015 op g PE_{actief}/kg DS.

4.1 Specifiek energieverbruik afvalwaterzuivering

4.1.1 Specifiek energieverbruik transporteren afvalwater (GJ/ mln m3km)

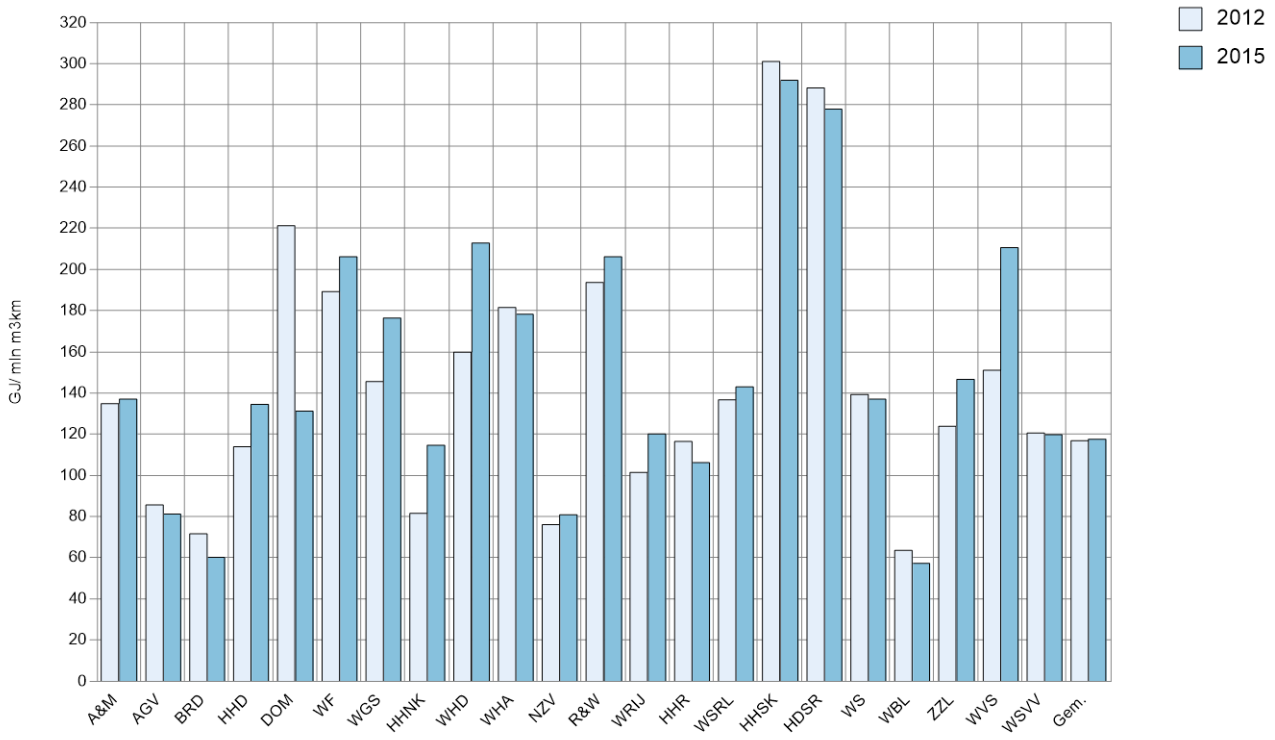

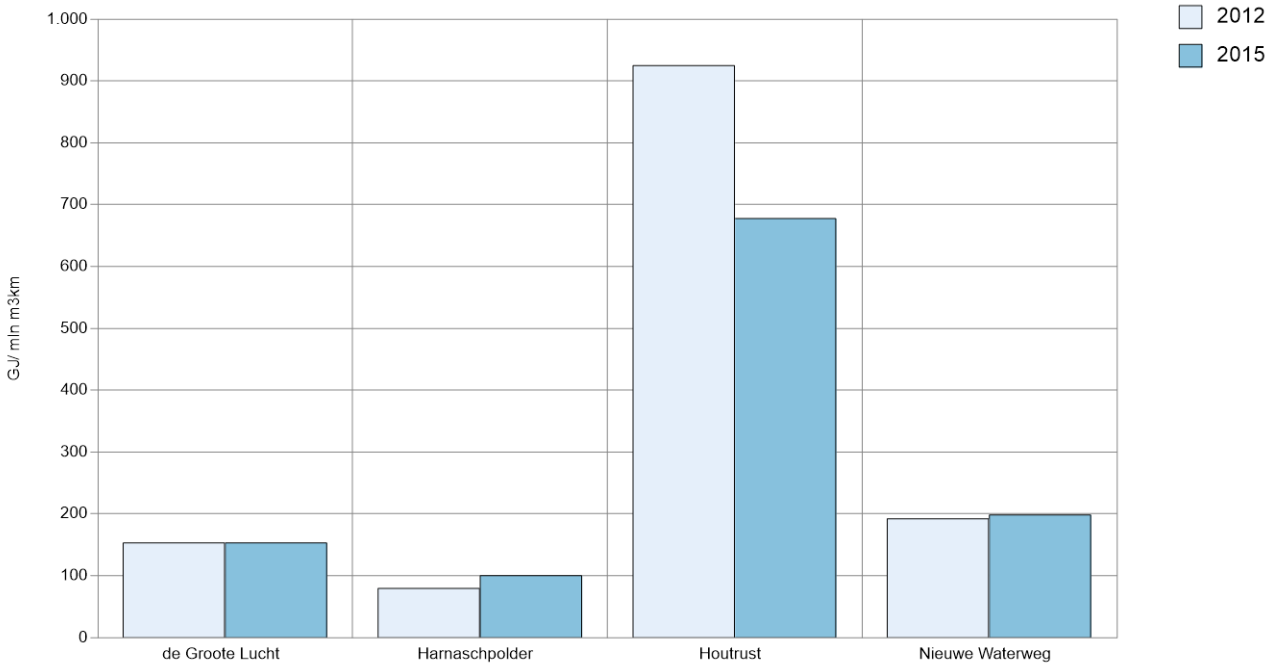

Specifiek energieverbruik transporteren afvalwater (GJ/ mln m3km)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2012	114,3	117,3	63,9	301,5
2015	134,8	117,8	57,7	292,4

4.1.2 Specifiek energieverbruik zuiveren afvalwater (GJprim/1000 i.e. verwijderd)

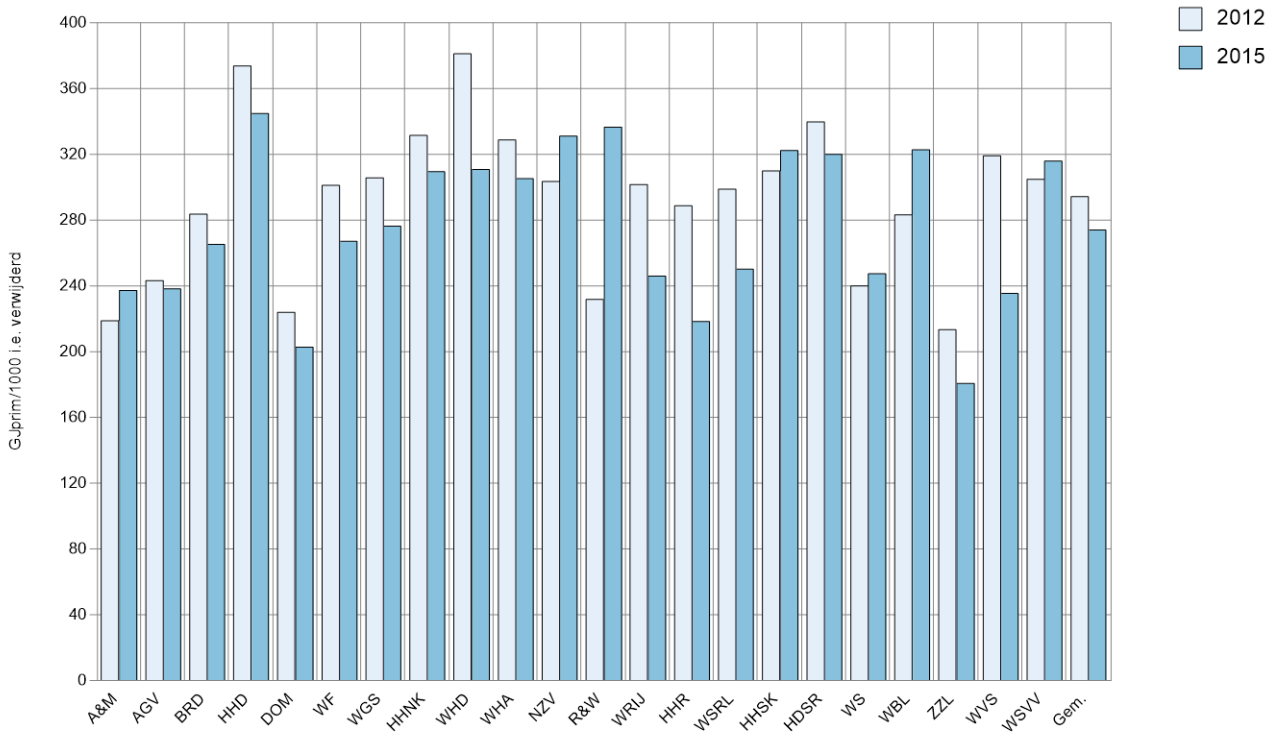

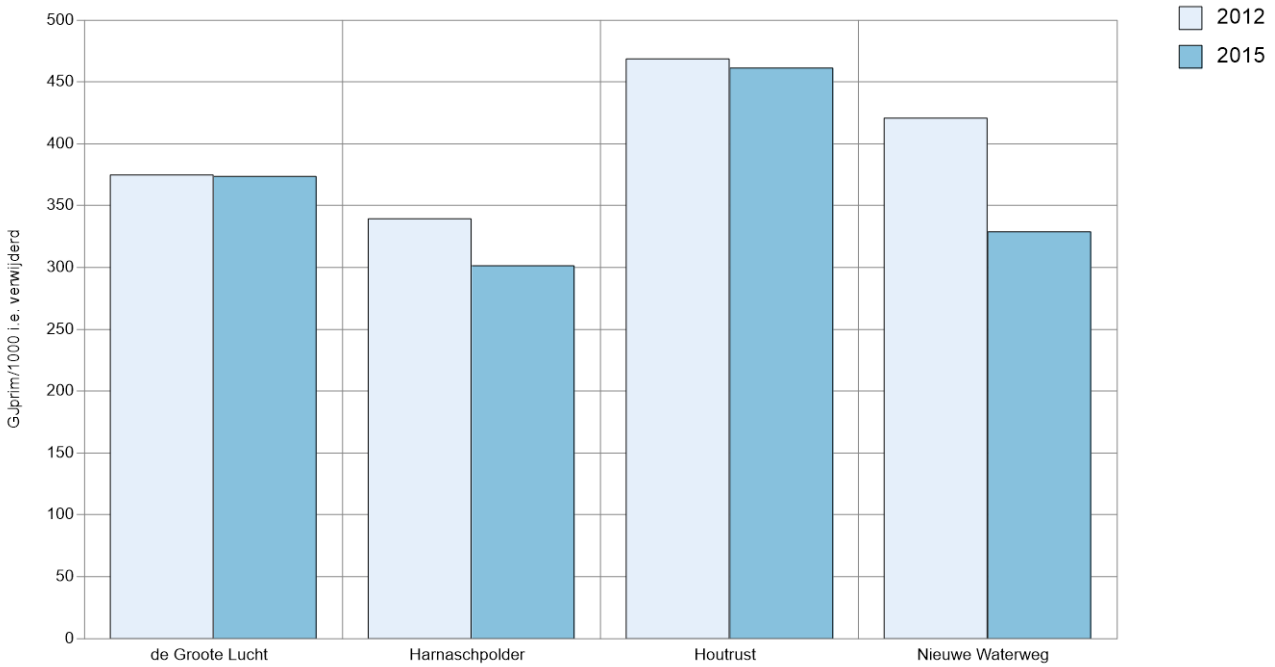

Specifiek energieverbruik zuiveren afvalwater (GJprim/1000 i.e. verwijderd)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2012	374,1	294,6	213,4	381,6
2015	344,9	274,1	181,0	344,9

4.1.3 Specifiek energieverbruik slibontwatering (GJprim/1000 ton ds)

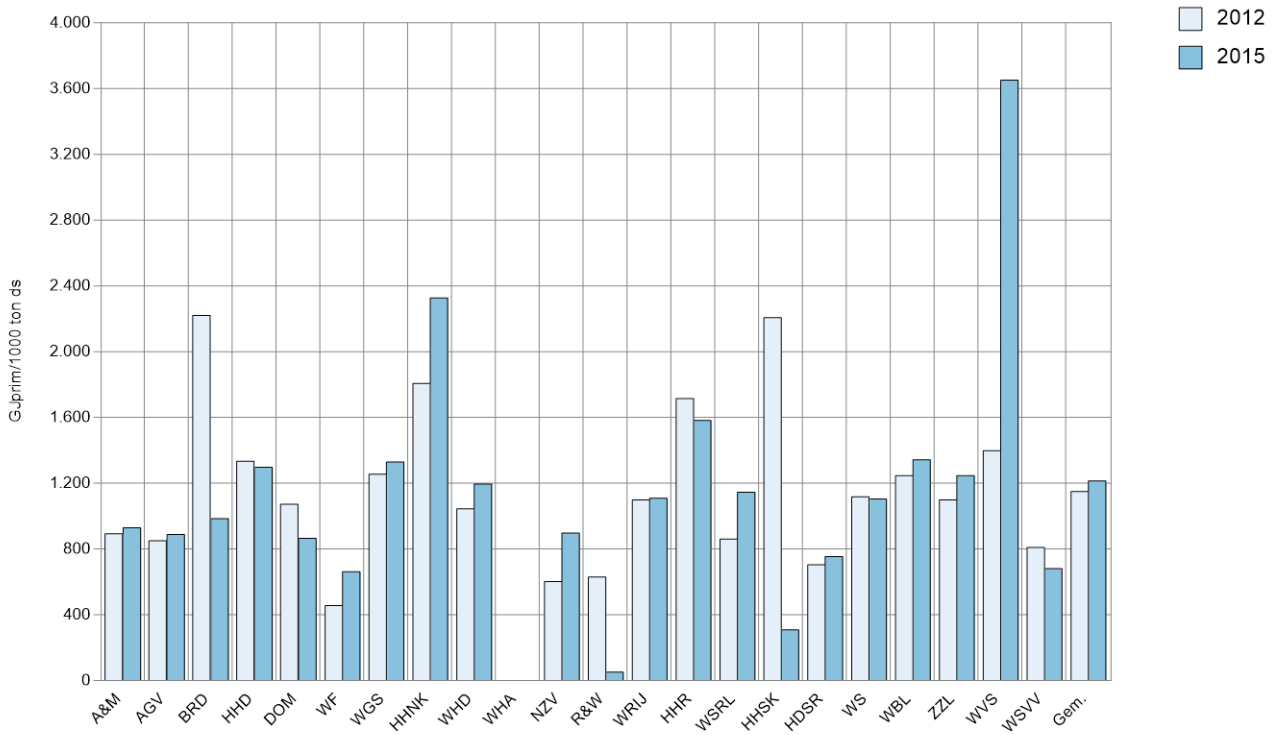

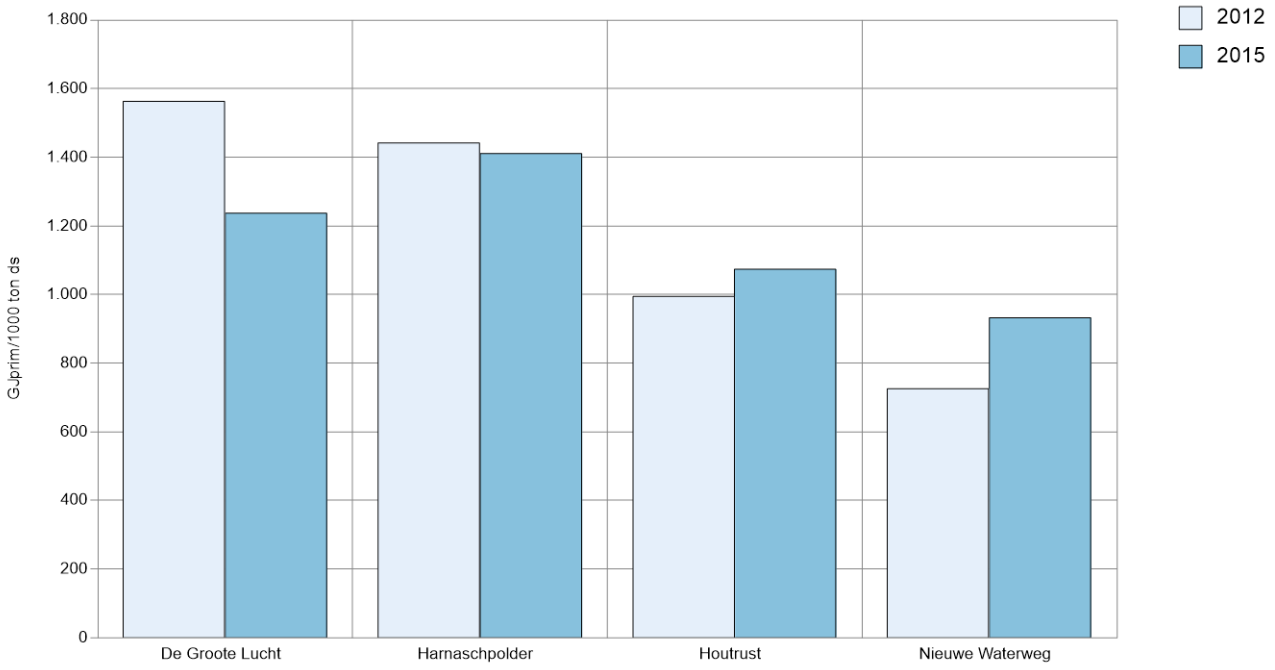

Specifiek energieverbruik slibontwatering (GJprim/1000 ton ds)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2012	1.334,3	1.152,2	459,6	2.222,1
2015	1.299,1	1.217,7	53,9	3.654,5

4.1.4 Totaal energieverbruik (GJprim/1000 i.e. verwijderd)

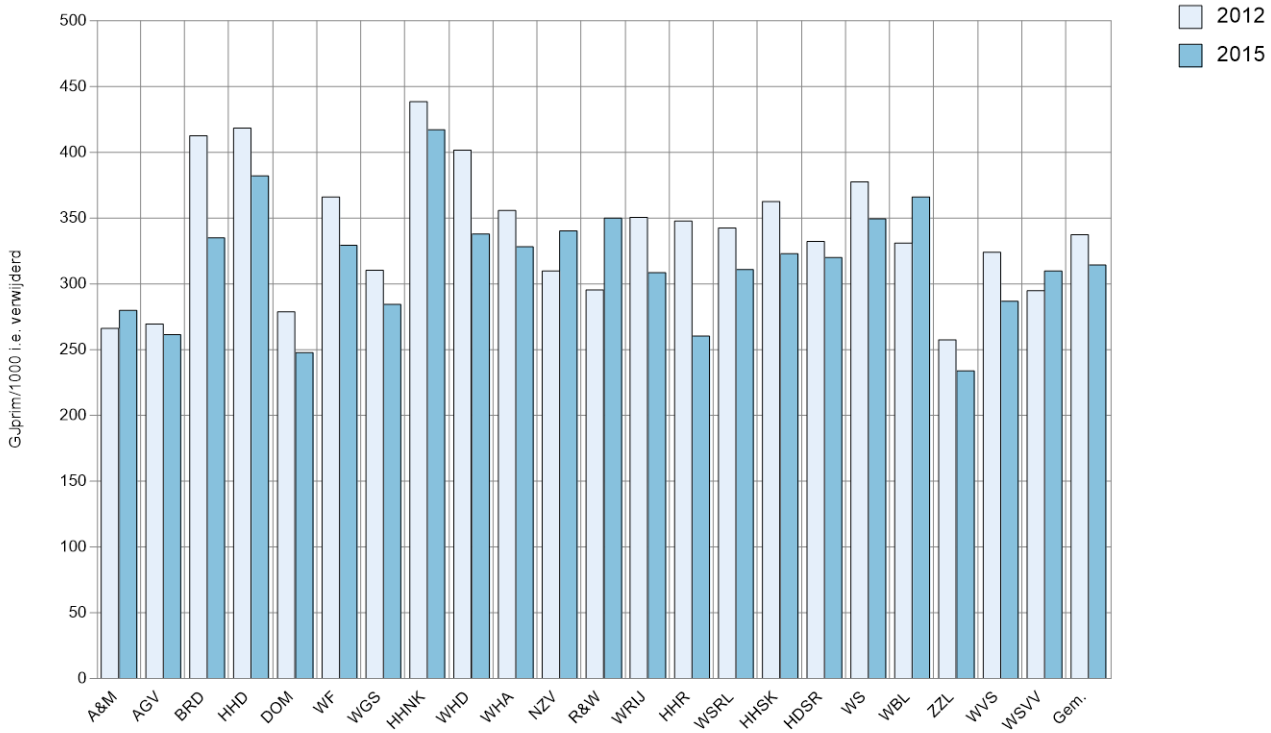

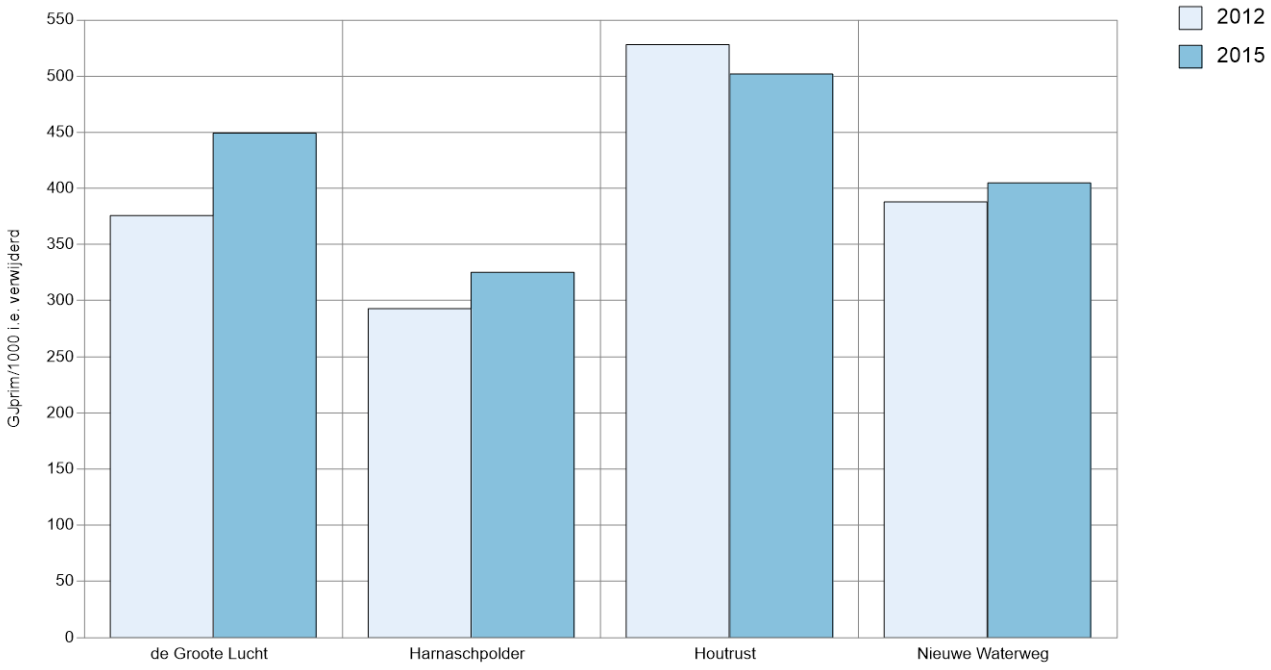

Totaal energieverbruik (GJprim/1000 i.e. verwijderd)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2012	418,9	337,6	257,6	438,6
2015	382,2	314,9	234,3	417,7

4.2 Energieopwekking afvalwaterzuivering

4.2.1 Energie-opwekking: biogasproductie (Nm3)

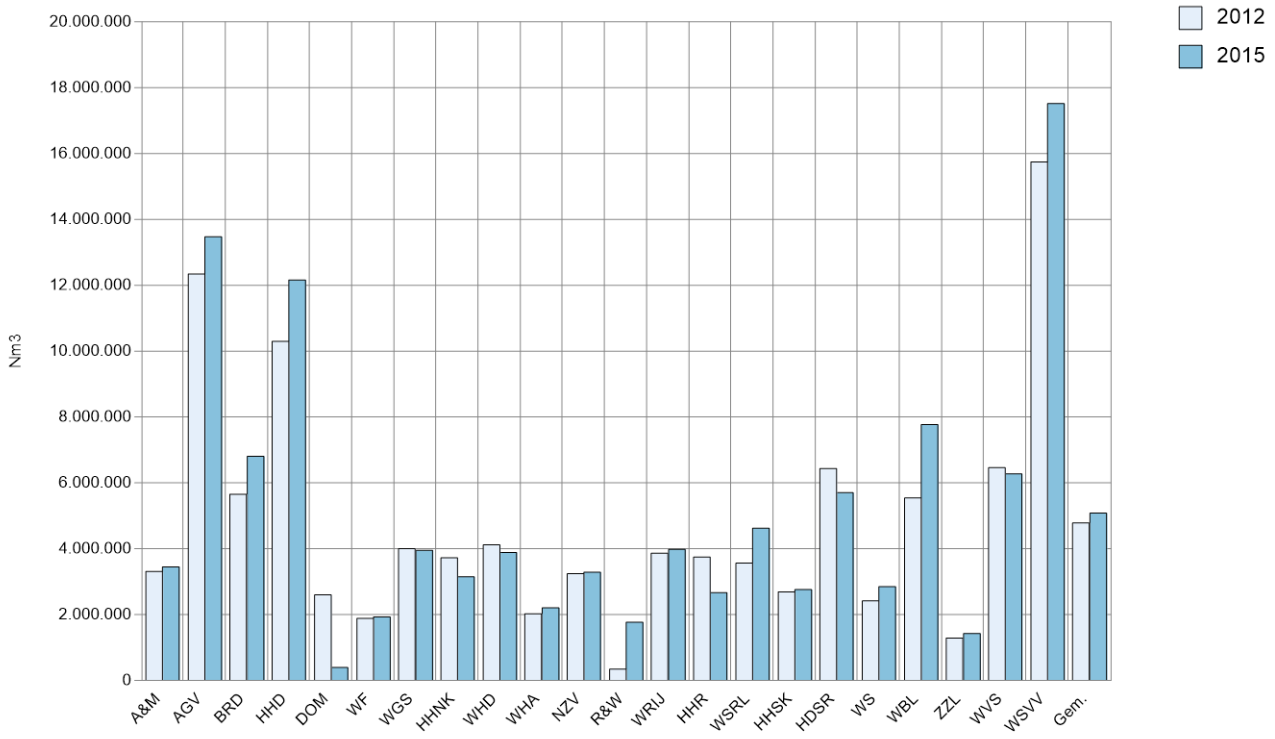

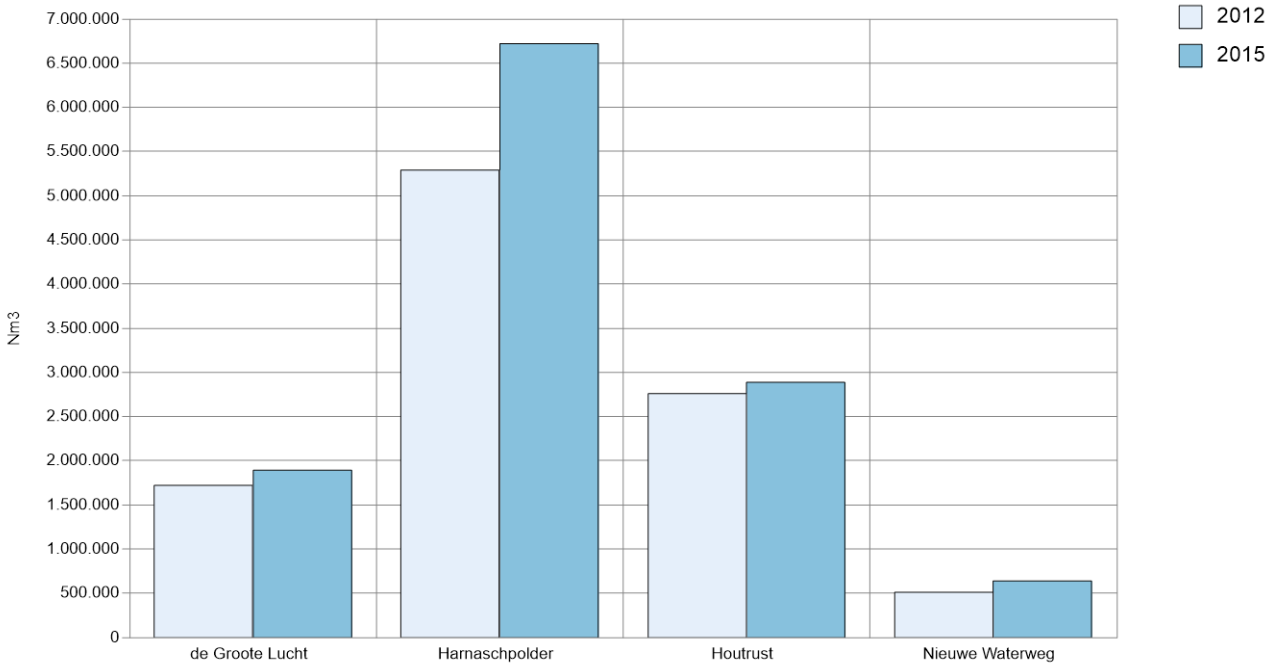

Energie-opwekking: biogasproductie (Nm3)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2012	10.307.661	4.796.176	345.115	15.760.321
2015	12.165.707	5.100.675	412.759	17.518.181

4.2.2 Energie-opwekking: zelfvoorzienendheid m.b.v. biogas (procent)

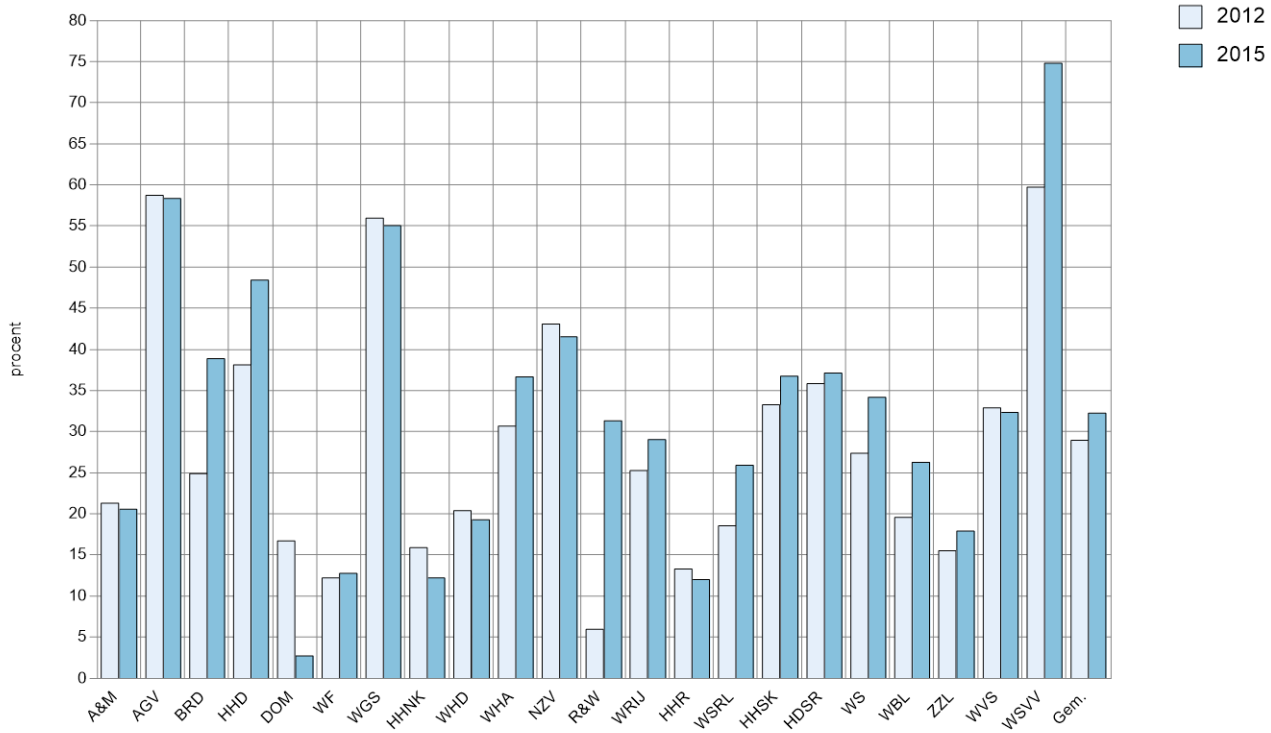

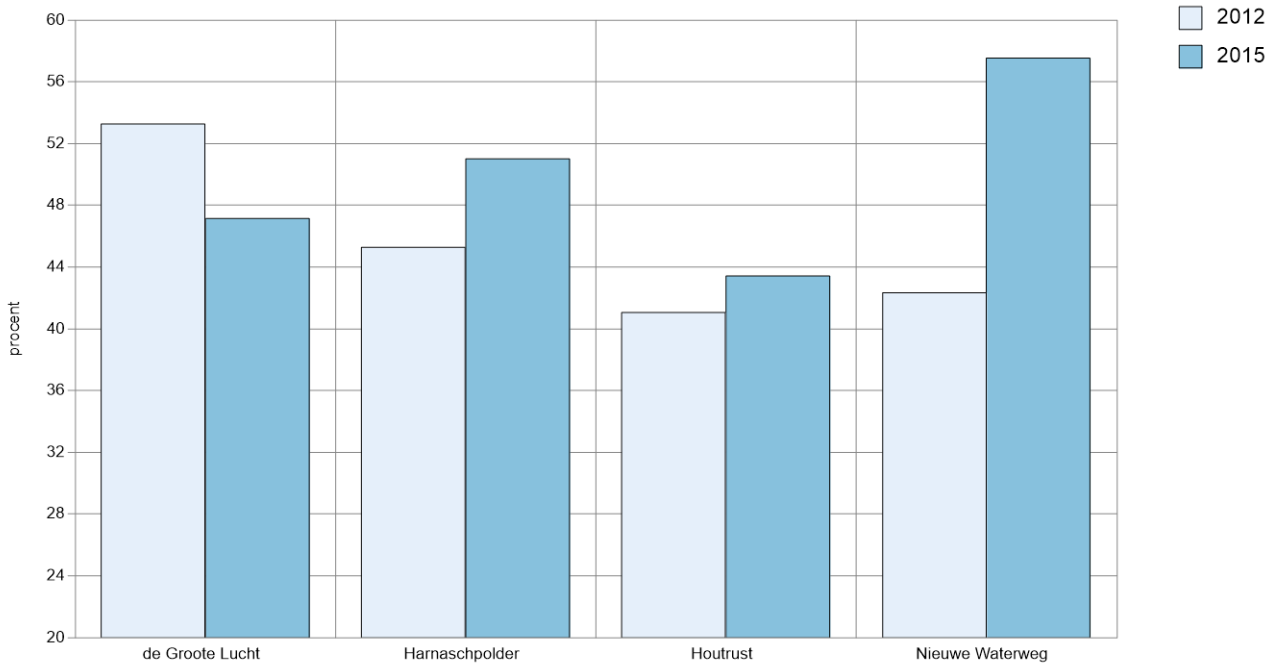

Energie-opwekking: zelfvoorzienendheid m.b.v. biogas (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2012	38,21	29,03	6,02	59,82
2015	48,49	32,34	2,78	74,90

4.3 Duurzame energie afvalwaterzuivering

4.3.1 Duurzame energie: % groene energie (incl inkoop) (procent)

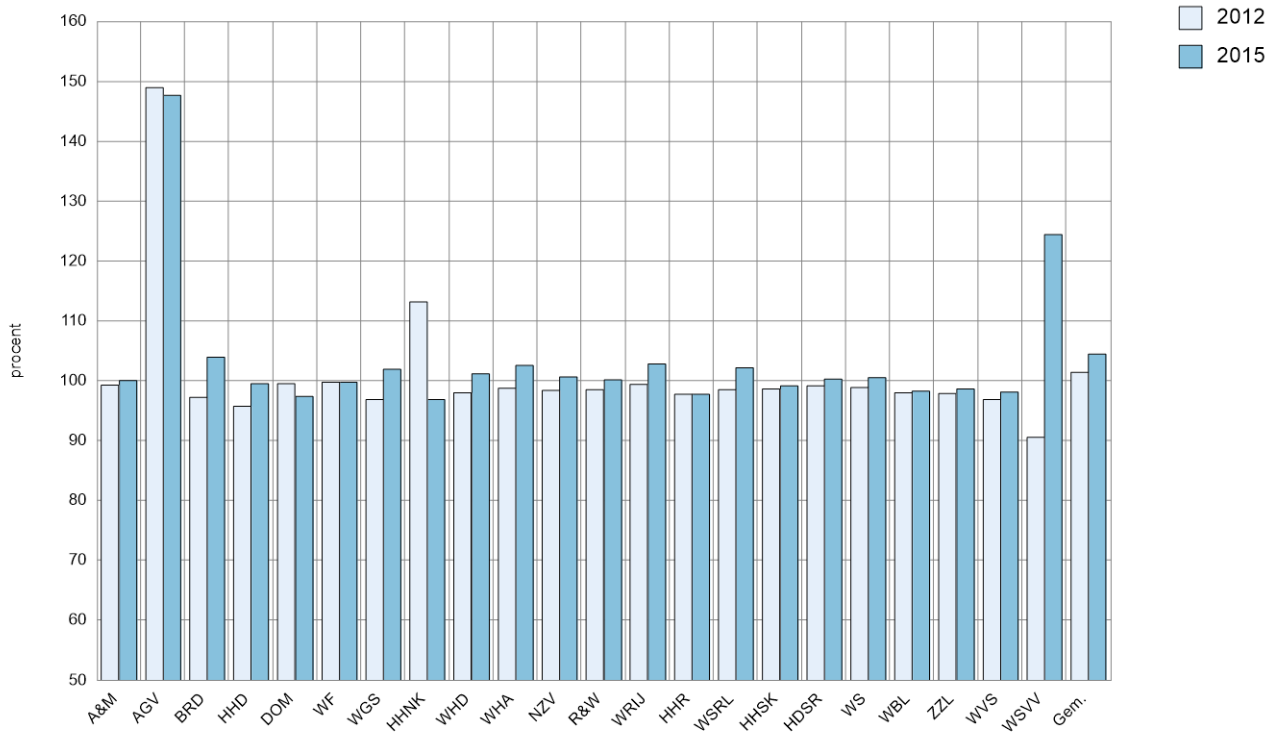

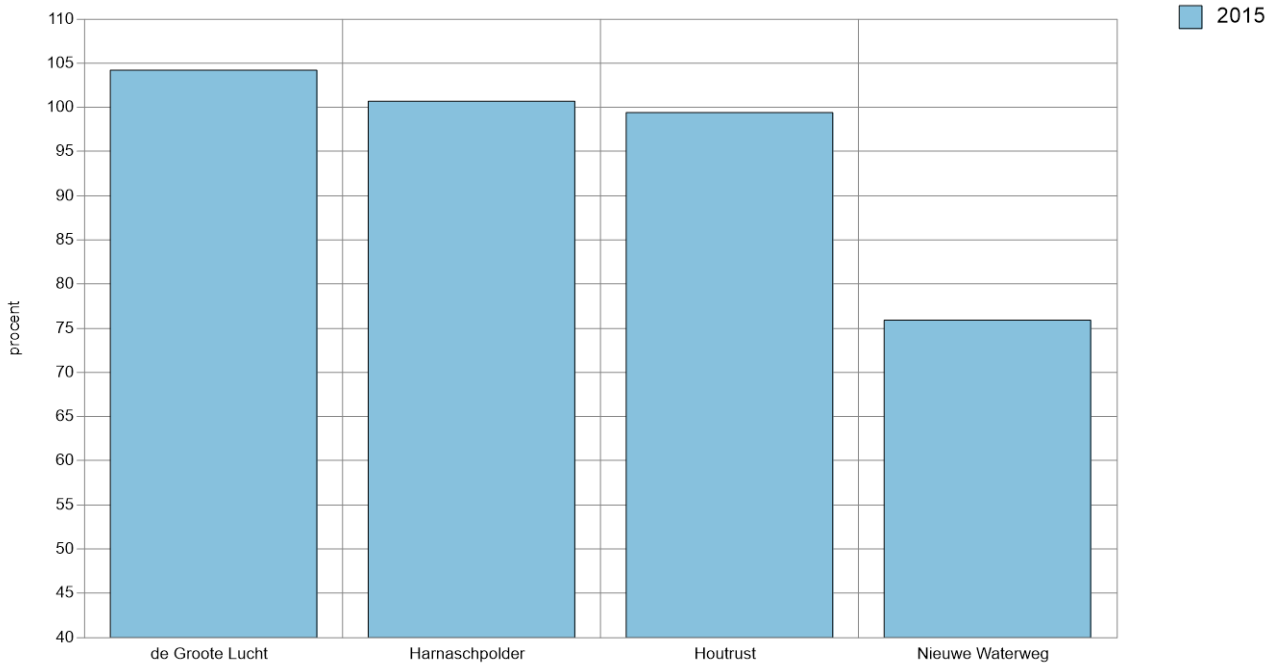

Duurzame energie: % groene energie (incl inkoop) (procent)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2012	95,8	101,5	90,7	149,1
2015	99,6	104,5	97,0	147,8

4.4 Grondstoffen

4.4.1 Specifiek chemicaliënverbruik defosfatering (mol/(1000 i.e. verwijderd))

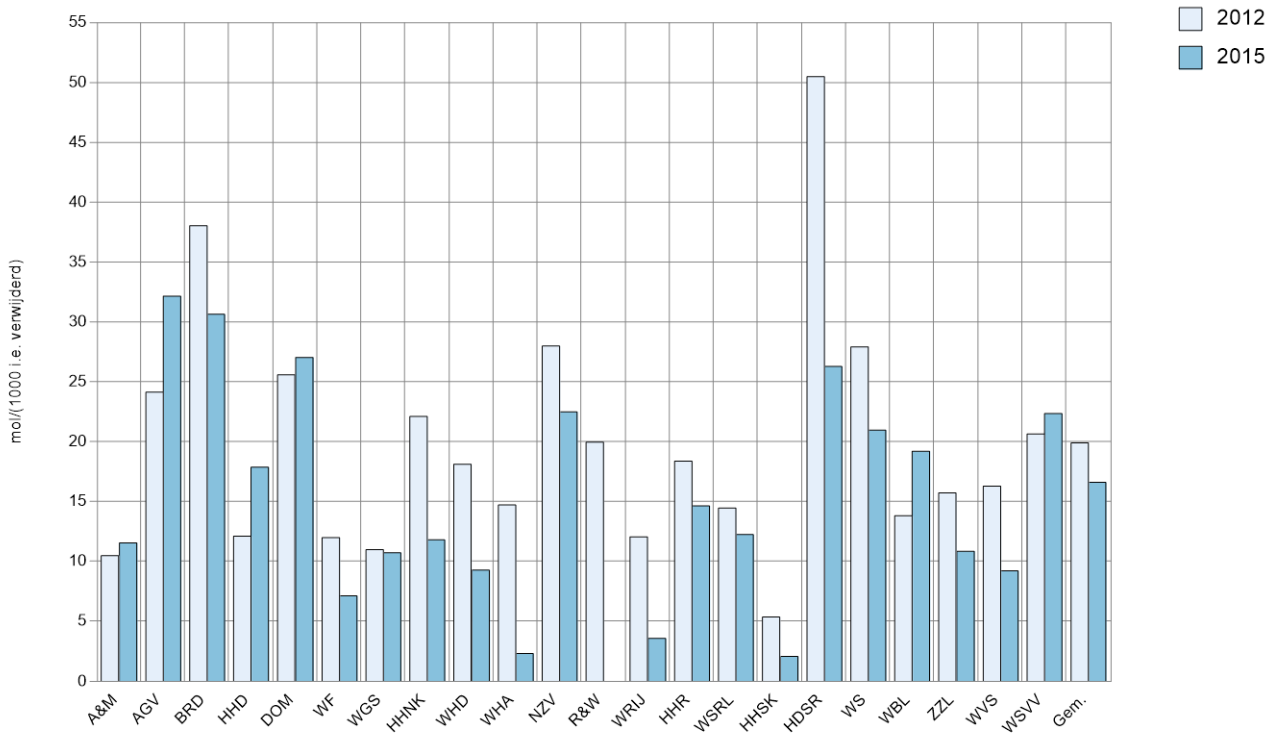

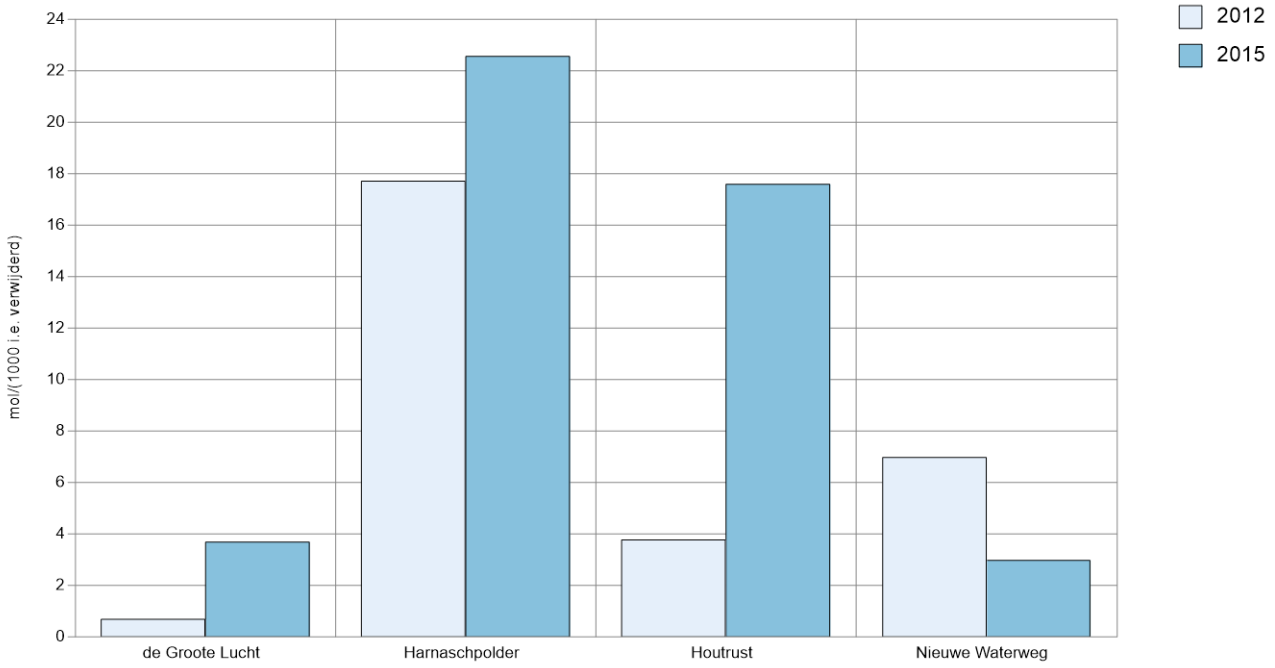

Specifiek chemicaliënverbruik defosfatering (mol/(1000 i.e. verwijderd))

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	15,53	20,51	0,80	48,65
2012	12,14	19,94	5,38	50,52
2015	17,92	16,94	2,10	32,19

4.4.2 Specifiek chemicaliënverbruik PE slibontwatering (g/ kg ds)

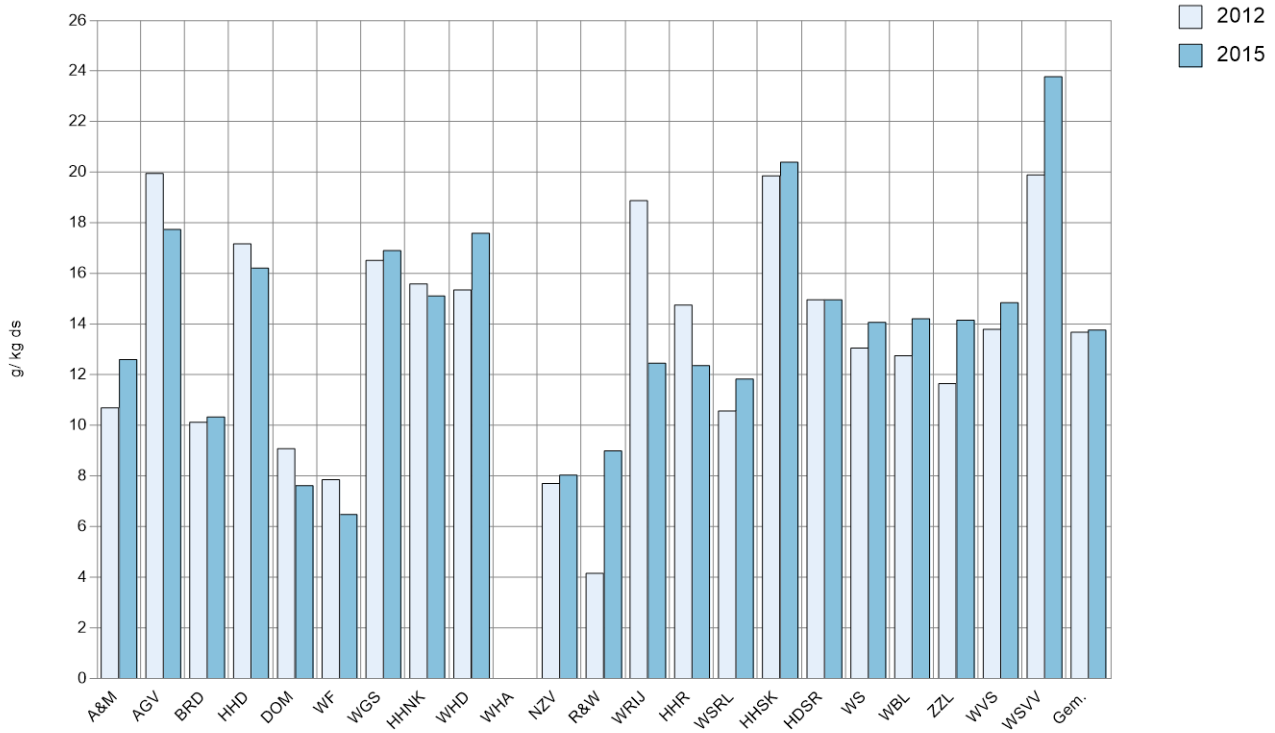

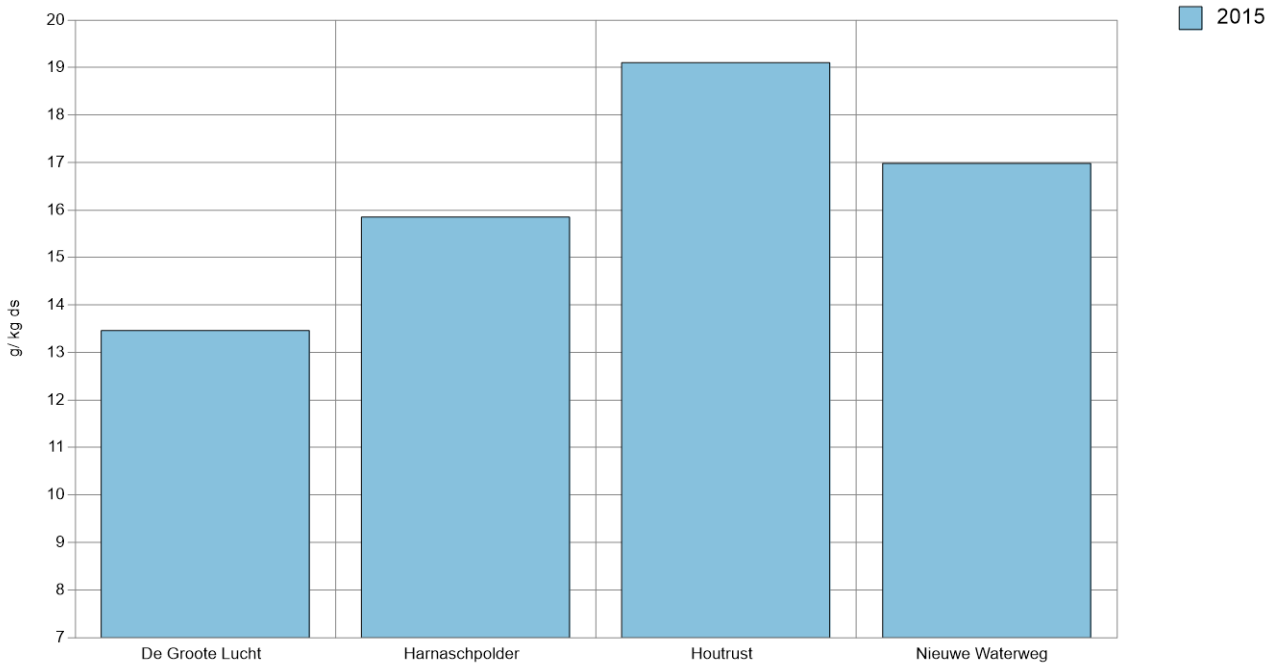

Specifiek chemicaliënverbruik PE slibontwatering (g/ kg ds)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	13,26	11,63	5,33	19,12
2012	17,21	13,71	4,18	19,99
2015	16,24	13,80	6,51	23,79

4.4.3 Specifiek chemicaliënverbruik Fe slibontwatering (g/ kg ds)

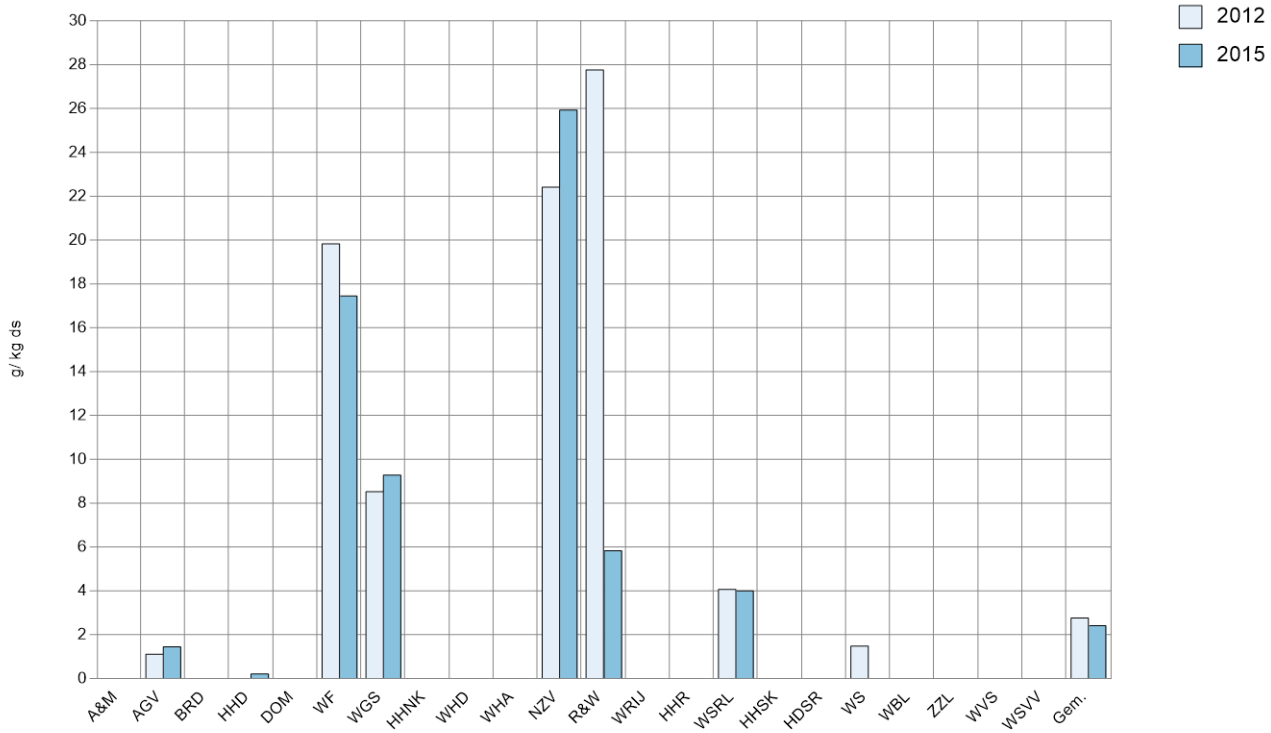

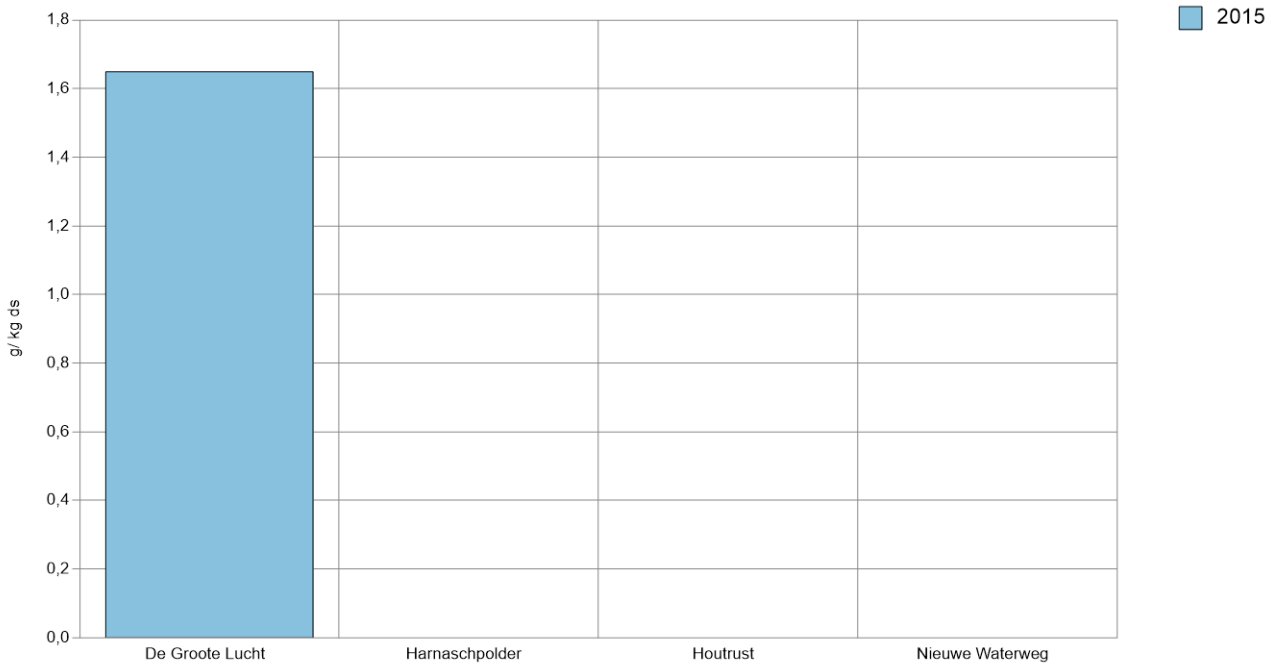

Specifiek chemicaliënverbruik Fe slibontwatering (g/ kg ds)

Jaar	Delfland	Gem. waterschappen	Minimum	Maximum
2009	0,00	3,06	0,00	24,29
2012	0,00	2,79	0,00	27,78
2015	0,22	2,97	0,00	25,94

5. Toekomst

In 2015 is de focus van dit hoofdstuk veranderd ten opzichte van vorige jaren. Er zijn geen vragen gesteld op het gebied van Arbo en Veiligheid. Over deze onderwerpen wordt in andere waterschapsbrede rapportages ingegaan. De focus van 2015 lag op:

- Grondstoffen
- Innovatie
- Slibeindverwerking

Grondstoffen
Rioolwaterzuiveringsinstallaties zijn allang niet alleen meer verwerkers van afvalstoffen, maar worden steeds meer producenten van nieuwe grondstoffen. Afvalwater is geen restproduct, maar de bron voor een grote selectie van nieuwe grondstoffen en gezuiverd water.

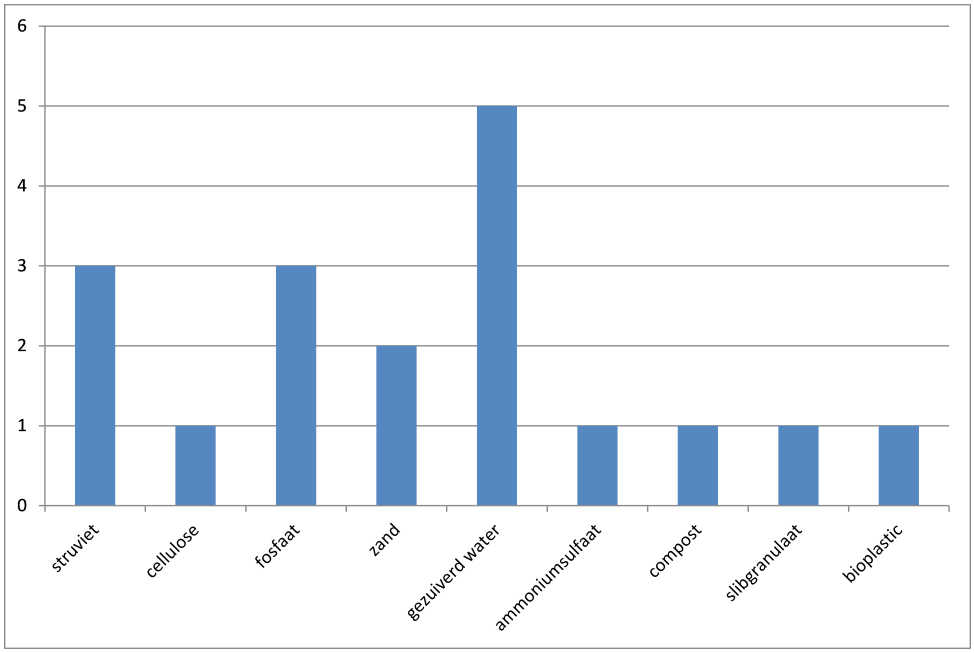

Op dit moment wordt op twee rwzi's struviet gewonnen, op een derde start dit binnenkort. Evenzo wordt nu op één rwzi fosfaat teruggewonnen, terwijl dat op twee andere rwzi's in de zeer nabije toekomst zal gebeuren.
Het effluent heeft een grote variëteit aan toepassingen zoals ten behoeve van de industrie, als gietwater maar ook aanvulling op zoetwater.

In alle situaties wordt door de waterschappen samengewerkt met marktpartijen voor het produceren van deze grondstoffen.

Hoewel het marktaandeel van de geproduceerde grondstoffen in alle gevallen gering is, is de inspanning van de waterschappen substantieel met het oog op hun mogelijkheden. Zo wordt bijvoorbeeld nu 20.000 ton zand teruggewonnen, terwijl de jaarlijkse productie in Nederland miljoenen tonnen is. Voor fosfaat geldt, dat het uit slib teruggewonnen fosfaat wordt geëxporteerd naar landen waar een fosfaattekort is (voor kunstmest). In Nederland wordt zeer veel fosfaat ingevoerd in veevoer en kunstmest, waardoor hier geen vraag is. Alleen het marktaandeel voor cellulose zou substantieel kunnen zijn, als op alle rwzi's cellulose zou worden teruggewonnen uit het ruwe afvalwater.

Voor bijna alle grondstoffen geldt, dat de drijfveer voor het terugwinnen het besparen op slibverwerkingskosten is. Deze kosten (en dus ook de toekomstige ontwikkelingen) hebben daarom een grote invloed op alle initiatieven voor het terugwinnen van grondstoffen.

Het terugwinnen van grondstoffen kan worden beschouwd in relatie tot het marktaandeel van de grondstoffen. Omdat deze markt vaak internationaal is, zal het percentage altijd gering zijn. Wellicht is het beter om te onderzoeken of het kan worden uitgedrukt in percentage recycling. Welk aandeel van het aangevoerde afvalwater en de daarin aanwezige stoffen wordt gerecycled? Hiermee komt de focus meer te liggen op wat mogelijk is voor de waterschappen.

Innovatie
Bij de door de waterschappen aangedragen innovaties valt op, dat een zeer groot deel gericht is op de terugwinning van grondstoffen. Een veel kleiner deel is gericht op het verbeteren van bestaande processen. Van alle waterschappen geven 17 (77%) aan, dat zij een innovatiebeleid hebben, 2 hebben geen beleid (9%) en 3 hebben niets ingevuld.
Als verder wordt gekeken of dit innovatiebeleid ook de Routekaart Afvalwaterketen 2030 ondersteunt, blijkt dat bij 6 van de 22 waterschappen het geval. De belangrijkste onderwerpen en beweegredenen hierbij zijn kostenbesparing, energiebesparing, waardecreatie, kringloopsluiting en samenwerking in de keten.

Slibeindverwerking
Bij de slibeindverwerking hebben 18 waterschappen zich verbonden aan een partij. Eén geeft aan niet gebonden te zijn en 3 hebben niets ingevuld. In 4 gevallen is sprake van verduurzaming bij de slibeindverwerking. Het gaat hierbij om compostering, droging ten behoeve van biobrandstof, droging en opwerken tot grondstof (voor de cementindustrie).

Uitkomsten per waterschap

Waterschap	Grondstoffen	Innovatie	Slibeindverwerking
Aa en Maas	Aa en Maas produceert in eigen beheer struviet (afgezet via Waterstromen B.V). Vanaf medio 2016: productie cellulose in eigen beheer, eindverwerking externe. Vanaf 2018: productie CNG aan afvalstoffendienst en afzet Biogas aan bierbrouwerij.	Beoogde innovatie-top 3 voor komende 5 jaar: 1) Superkritisch vergassen 2) Big Brown Data (inzet rioolwaterdata voor verbetering gezondheid) 3) Verwaarding grondstoffen, bv Produceren en verwaarden cellulose, Slib als grondverbeteraar, etc.	Slib van Aa en Maas wordt verwerkt bij SNB (monoverbranding).
Amstel, Gooi en Vecht	Amstel, Gooi en Vecht produceert in eigen beheer struviet en zet dit af via ICL. Geproduceerd cellulose gaat nu naar AEB.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Optimalisatie slib-en biogasverwerking 2) Wind- en zonne-energie 3) Nieuwe sanitatie.	Slib van Amstel, Gooi en Vecht wordt verwerkt bij AEB (slib- en afvalverbranding).
Brabantse Delta	Op dit moment produceert Brabantse Delta nog geen grondstoffen uit full-scale installatie. Vanaf 2018 wordt fosfaat uit as verbrand slib teruggewonnen. Wel loopt er kleine proef met productie van bioplastic uit slib.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Bioplastic (PHA) uit slib 2) thermofiele gisting/stikstofterugwinning/struviet 3) Koude anammox, doorontwikkeling Demon, EssDe en UNAS technologie.	Slib van Brabantse Delta wordt verwerkt bij SNB (monoverbranding).
Delfland	Er worden door Delfland op dit moment geen grondstoffen teruggewonnen.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn:1) Zoetwaterfabriek 2) Continu aeroobkorrelslibsysteem 3) Optimalisatie slib- en biogasverwerking.	Slib van Delfland wordt verwerkt bij HVC (monoverbranding).
De Dommel	Vanaf 2016 produceert de Dommel in eigen beheer struviet, afzet valt onder verantwoording aannemer.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Implementatie Kallisto 2) Verwaarden afvalwater 3) Nieuwe stoffen.	Slib van de Dommel wordt verwerkt bij SNB (monoverbranding).
Fryslân	Er worden door Wetterskip Fryslân op dit moment geen grondstoffen teruggewonnen.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Bioplastic uit slib 2) Schroefpers 3) Fosfaat en stikstofterugwinning.	Slib van Wetterskip Fryslân wordt extern gedroogd en granulaat ingezet als granulaat.
Groot Salland	.	.	Slib van Groot Salland wordt verwerkt bij GMB (composteren).
Hollands Noorderkwartier	Het winnen van cellulose uit afvalwater door het inzetten van fijnzeven op de RWZI Beemster.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Onderzoek nuttige toepassing CO2 uit biogas. 2)Proef winnen van struviet . 3) Biogas omzetten naar aardgaskwaliteit en gebruiken als brandstof voor transport.	Slib van Hollands Noorderkwartier wordt gedroogd in eigen installatie; Granulaat naar bio-energicentrale HVC.
Hollandse Delta	Hollandse Delta levert effluent aan de industrie en produceert zand, roostergoed en slib.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Koude anammox 2) verlagen energieverbruik / verhogen energieproductie 3) Sluiten van kringlopen.	Slib van Hollandse Delta wordt verwerkt bij HVC (verbranding).
Hunze en Aa's	Bij Hunze en Aa's wordt biogas opgewerkt tot aardgas.	De beoogde top 2 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Slibdroging met lage temperatuur droging 2) Gruisdosering bij ontwatering.	Slib van Hunze en Aa's wordt thermisch gedroogd (SwissCombi), granulaat naar ENCI.
Noorderzijlvest	Er worden door Noorderzijlvest op dit moment geen grondstoffen teruggewonnen.	.	Slib van Noorderzijlvest wordt thermisch gedroogd (SwissCombi), granulaat naar ENCI.
Reest en Wieden	.	.	Slib van Reest en Wieden wordt verwerkt bij GMB (composteren).

Waterschap	Grondstoffen	Innovatie	Slibeindverwerking
Rijn en IJssel	Rijn en IJssel levert centraat aan Waterstromen B.V dat hieruit struviet terugwint en afzet.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Alginaat uit industrieel afvalwater 2) Ephyra/Themista 3) Slibdroging met restwarmte.	Slib van Rijn en IJssel wordt verwerkt bij GMB (composteren).
Rijnland	Rijnland levert zoet water ter bestrijding van verziltingsproblematiek in watersysteem.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) EssDe proces 2) slibontwatering zonder chemicaliën 3) actiever actief slib (AAS).	Slib van Rijnland wordt verwerkt bij HVC (monoverbranding).
Rivierenland	Rivierenland levert koel- en proceswater aan ARN. Bij compostering van het slib wordt ammoniumsulfaat en compost (biobrandstof) geproduceerd.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Aquafarm 2) Actieve kool dosering RWZI Papendrecht 3) Toepassing ORC bij WKK.	Slib van Rivierenland wordt verwerkt bij GMB (composteren; 70% slib), HVC (25% slib)en SNB (5% slib; SNB en HVC monoverbranding).
Schieland en de Krimpenerwaard	Schieland en de Krimpenerwaard levert gietwater voor glastuinbedrijven.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Themista 2) Grondstofterugwinning (P uit as) 3) Samenwerking met waterketenpartners.	Slib van Schieland en de Krimpenerwaard wordt verwerkt bij HVC (monoverbranding).
De Stichtse Rijnlanden	Op dit moment produceert De Stichtse Rijnland nog geen grondstoffen. Vanaf 2018 wordt fosfaat teruggewonnen uit de as van verbrand slib (via SNB).	.	Slib van De Stichtse Rijnlanden wordt verwerkt bij SNB (monoverbranding).
Scheldestromen	Scheldestromen produceert gedemineraliseerd water voor industrie en beregeningswater voor de landbouw.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Energiefabriek Walcheren 2) RTC regeling rioolgemalen 3) Biologische biogasreiniging.	Slib van Scheldestromen wordt verwerkt bij SNB (monoverbranding).
Waterschapsbedrijf Limburg	Waterschapsbedrijf Limburg produceert zand voor nuttig hergebruik in o.a. wegenbouw. Granulaat (gedroogd slib) wordt afgezet bij de cementindustrie.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Actiever actief slib (zeving actief slib) 2) Affiniteits adsorptie (verwijdering medicijnresten) 3) Ontwikkeling Forward Osmose.	De helft van het slib van WBL wordt verwerkt bij SNB (monoverbranden). De andere helft wordt gedroogd in eigen installatie, granulaat naar ENCI.
Zuiderzeeland	.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Ephyra 2) Schroefpers 3) TORWASH.	Slib van Zuiderzeeland wordt verwerkt bij GMB (composteren).
Vechtstromen	Via ketenpartner SNB produceert Vechtstromen CO2 en kalk bij verbranding slib. In Emmen wordt puur water geproduceerd voor NAM. Zand wordt ingezet als secundaire bouwstof.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Koude anammox 2) actiever actief slib (zeefbocht) 3) Power to Protein.	Slib van Vechtstromen wordt verwerkt bij SNB (monoverbranding).
Vallei & Veluwe	In 2015 produceerde Vallei en Veluwe struviet. Vanaf 2017 wordt ook alginaat en cellulose geproduceerd.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) BECH bio-energiecentrale 2) Co-creatie waterfabriek Wilp 3) Alginaat extractie.	Slib van Vallei en Veluwe wordt verwerkt bij GMB (composteren).

Bijlage: Beschrijvingen

2.1.1 Afnamecapaciteit (liter/uur per i.e)

De afnamecapaciteit van een zuiveringskring is een maat voor de capaciteit van het transportsysteem en geeft de hoeveelheid afvalwater weer dat volgens de gemaakte afspraken met gemeenten gezuiverd moet worden.

Terug

2.1.2a Aandeel voldoen aan afnameverplichting (procent)

Het kengetal "Aandeel voldoen aan afnameverplichting (procent)" geeft aan in hoeverre de transportcapaciteit van de gemalen is afgestemd op de met de gemeenten overeengekomen verplichting voor afname van het afvalwater.
Het kengetal wordt direct door de waterschappen berekend door per overnamepunt de beschikbare transportcapaciteit (m3/uur) en de afnameverplichting (m3/uur) te bepalen voor het gehele verzorgingsgebied van de rwzi's. Overcapaciteit mag hierbij niet worden meegnomen. De transportcapaciteit is dus per overnamepunt nooit hoger dan de afnameverplichting. De mate waarin aan de afnameverplichting wordt voldaan wordt door de waterschappen opgegeven als percentage per verzorgingsgebied van een rwzi. Op waterschapsniveau wordt een gewogen gemiddelde berekend (weging op basis van ontwerpcapaciteit).

Elk waterschap heeft afspraken met gemeenten over de hoeveelheid afvalwater die door het waterschap van de gemeenten moet worden afgenomen. Deze afspraken zijn vastgelegd in een aansluitvergunning, overeenkomst of een Basis Rioleringsplan (BRP). Het kengetal geeft aan in hoeverre de waterschappen voldoende transportcapaciteit hebben geïnstalleerd om aan de afnameverplichting te voldoen. Indien niet aan de afnameverplichting (transporteren van afvalwater) wordt voldaan kan het risico van periodieke overstorten van ongezuiverd afvalwater uit riolering en transportstelsel op het oppervlaktewater groter zijn.

Terug

2.2.1 Gemiddelde belastinggraad (procent)

Het kengetal geeft de verhouding weer tussen de gemiddelde belasting en ontwerpcapaciteit van de rwzi's.
De gemiddelde belasting en de ontwerpcapaciteit worden uitgedrukt in i.e.'s a 150 g TZV. Tot en met 2006 was dit 136 g TZV. Het kengetal wordt weergegeven in procenten. Als de belastinggraad groter dan 100% is, betekent dit dat er mogelijk onvoldoende capaciteit beschikbaar is om de belasting te verwerken.

Het kengetal geeft aan of er voldoende capaciteit voorzien is om de belasting te verwerken. Als er onvoldoende capaciteit is kan dit leiden tot verslechtering van de zuiveringsprestatie.

Terug

2.2.2a Nalevingspercentage m.b.t. lozingseisen (procent)

Het nalevingspercentage geeft aan in welke mate wordt voldaan aan de individuele lozingseisen van de rwzi's.
Het gaat hier om de eisen m.b.t. BZV, CZV, onopgeloste bestanddelen, stikstof en fosfaat. In vergelijking met het kengetal voldoen aan de lozingseisen is dit geen absolute toets. Bijvoorbeeld: indien er 100 maal is bemonsterd en er 10 overschrijdingen zijn geweest, leidt dit tot een nalevingspercentage van 90%.

Het kengetal is een aanvulling op het kengetal "voldoen aan de lozingseisen" en geeft een genuanceerder beeld van de mate waarin wordt voldaan aan de lozingseisen. Het kengetal is in 2006 voor het eerst opgenomen in de bedrijfsvergelijking. In 2006 is getoetst aan het "Lozingenbesluit stedelijke afvalwater". In 2009 is dit veranderd in toetsing aan de eisen uit de lozingsvergunning.

Terug

2.2.3a Rendement voor N+P+CZV verwijdering (procent)

Het kengetal "Rendement voor N+P+CZV verwijdering" is een overall parameter voor het presteren van de rwzi's. Dit kengetal is een combinatie van CZV-verwijdering, stikstofverwijdering en fosfaatverwijdering. De zuiveringsprestatie wordt als volgt berekend: Zuiveringsprestatie = (%CZV + %Ntotaal + %Ptotaal)/3

De zuiveringsprestatie geeft een goed beeld van de prestaties van een rwzi m.b.t. de parameters CZV, stikstof en fosfaat, en dus van het eindproduct dat wordt afgeleverd: goed gezuiverd afvalwater.

Terug

2.2.4 Rendement voor stikstofverwijdering (procent)

Het kengetal stikstofverwijdering geeft aan het percentage stikstof dat door de waterschappen uit het afvalwater wordt verwijderd. Het kengetal wordt berekend door de verwijderde hoeveelheid stikstof (kg) te delen door de hoeveelheid stikstof (kg) in het aangevoerde afvalwater. Het kengetal wordt uitgedrukt in procenten.

Terug

2.2.5 Rendement voor fosfaatverwijdering (procent)

Het kengetal fosfaatverwijdering geeft het percentage fosfaat aan dat door de waterschappen uit het afvalwater wordt verwijderd. Het kengetal wordt berekend door de verwijderde hoeveelheid fosfaat (kg) te delen door de hoeveelheid fosfaat (kg) in het aangevoerde afvalwater. Het kengetal wordt uitgedrukt in procenten.

Terug

2.2.6 Rendement voor CZV verwijdering (procent)

Het kengetal CZV-verwijdering geeft aan het percentage CZV uit het afvalwater dat wordt verwijderd tijdens het zuiveringsproces. Het kengetal wordt berekend door de verwijderde hoeveelheid CZV (kg) te delen door de hoeveelheid CZV (kg) in het aangevoerde afvalwater. Het kengetal wordt uitgedrukt in procenten.

Terug

2.2.7 % i.e.'s verwijderd (procent)

Het kengetal "% i.e.'s verwijderd (procent)" geeft aan het percentage i.e.'s dat uit het afvalwater verwijderd tijdens het zuiveringsproces. Het kengetal wordt berekend door de verwijderde hoeveelheid i.e.'s te delen door het aantal i.e.'s in het aangevoerde afvalwater. Het kengetal wordt uitgedrukt in procenten. Het kengetal is gebaseerd op i.e.'s a 150 g TZV.

Dit kengetal geeft inzicht in het functioneren van de rwzi's op het gebied van de i.e.-verwijdering, hetgeen mede bepalend is voor de kwaliteit van het eindproduct (goed gezuiverd effluent).

Terug

2.2.8 Hoeveelheid aangevoerd afvalwater per i.e. (liter/dag per i.e.)

De op basis van het jaargemiddelde aangevoerde hoeveelheid afvalwater gedeeld door het aantal i.e.

Terug

2.2.9 % rioolvreemd water dat wordt aangevoerd (procent)

Geef per zuiveringskring op welk percentage van de totaal aangevoerde hoeveelheid afvalwater bestaat uit rioolvreemd water.

Terug

2.2.10 % hemelwater dat wordt aangevoerd (procent)

Geef per zuiveringskring op welk percentage van de totaal aangevoerde hoeveelheid afvalwater bestaat uit hemelwater.

Terug

2.2.11 Hydraulische capaciteit (liter/uur per i.e)

De hydraulische capaciteit van een RWZI is een maat voor de hoeveelheid afvalwater die er binnen een zuiveringskring kan worden gezuiverd en die aangeeft in welke mate het afvalwater verdund is met hemelwater.

Terug

2.2.12 Fosfaatbalans (procent)

((fosfaatjaarvracht (P-totaal) in het influent - (fosfaatjaarvracht (P-totaal) in het effluent + fosfaatjaarvracht (P-totaal) in het slib + fosfaatjaarvracht (Ptotaal) afgevoerd met bv struviet)) / fosfaatjaarvracht (P-totaal) in het influent)*100

Terug

2.2.13 BZV/P-verhouding (mgO2/mgP)

BZV-jaarvracht in het influent / fosfaatjaarvracht (P-totaal) in het influent

Terug

2.2.14 CZV/P-verhouding (mgO2/mgP)

CZV-jaarvracht in het influent / fosfaatjaarvracht (P-totaal) in het influent

Terug

2.2.15 BZV/N-verhouding (mgO2/mgN)

BZV-jaarvracht in het influent / stikstofjaarvracht (N-totaal) in het influent

Terug

2.2.16 CZV/N-verhouding (mgO2/mgN)

CZV-jaarvracht in het influent / stikstofjaarvracht (N-totaal) in het influent

Terug

2.2.17 CZV/BZV-verhouding (mgO2/mgBZV)

CZV-jaarvracht in het influent / BZV-jaarvracht in het influentaal) in het influent

Terug

2.3.1 Slibproductie (ton ds)

Dit is de hoeveelheid slib die bij de slibeindverwerking vrijkomt (in ton droge stof)

Terug

2.3.2 Ontwateringspercentage slib (procent)

Het geeft het percentage droge stof van het ontwaterde slib weer. Het ontwateringpercentage wordt gecorrigeerd voor eventuele aan het slib toegevoegde toeslagstoffen.

Het kengetal geeft een indicatie van het eindresultaat van het slibontwateringsproces. Dit eindresultaat is deels bepalend voor de kosten die worden gemaakt in de volgende fase van het slibverwerkingsproces.

Terug

2.4.1 t/m 2.4.3 Technische betrouwbaarheid en verlies beschikbaarheid; MTBF

Definitie technische betrouwbaarheid: het totaal aantal uren op jaarbasis min de totale storingsduur gedeeld door het aantal storingen (is de gemiddelde tijd in uren tussen opeenvolgende storingen).
De storingsduur is de totale tijd in uren dat een transportsysteem, zuiveringsinstallatie of slibverwerkingsinstallatie buiten bedrijf was als gevolg van een storing.

Het verlies aan beschikbaarheid is het percentage dat een transportsysteem/zuiveringsinstallatie/slibverwerkingsinstallatie als gevolg van een storing uit bedrijf was gedeeld door het totale aantal uren dat het in bedrijf had moeten zijn.

MTBF: Mean Time Between Failures.

Terug

3.1.1 Tarief zuiveringsheffing (euro)

Het tarief van de zuiveringsheffing van de afzonderlijke waterschappen. In 2009 is een nieuw belastingstelsel ingevoerd, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen zuiveringstechnische maatregelen (en overige maatregelen) ten behoeve van het waterkwaliteitsbeheer. Deze laatste maken in 2009 geen onderdeel meer uit van de zuiveringsheffing.

Dit kengetal geeft aan wat de ‘klant’ betaalt. De klant betaalt niet alleen voor zuivering van zijn afvalwater, maar ook voor andere zaken die tot het ‘zuiveringsbeheer’ worden gerekend, zoals beheersing van lozingen en planvorming.

Terug

3.1.2 en 3.1.3 Totale kosten zuiveringstechnische werken

Betreft de totale kosten die het waterschap moet maken voor het exploiteren en in stand houden van zuiveringstechnische werken. Het is de som van de kosten die gemaakt worden voor het transporteren van afvalwater naar de rioolwaterzuivering (rwzi), het zuiveren van afvalwater op de rwzi en het verwerken en afzetten van het slib dat vrijkomt bij de zuivering van afvalwater. Voor indicator 3.1.3 worden de totale kosten zuiveringsbeheer gedeeld door het aantal v.e..

Het gaat bij dit kengetal uitsluitend nog om de taak zuiveringsbeheer. Deze taak bestaat uit het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken en afzetten van het daarbij ontstane slib. De waterschappen doen dit niet per se zelf. Soms wordt afvalwater of slib bij een buurwaterschap verwerkt. Naast de uitvoeringskosten worden er ook nog effluentheffingen betaald, kunnen er afhaaksubsidies aan bedrijven worden betaald en kunnen er kosten voor IBA's worden gemaakt.

Terug

3.1.4 Totale directe kosten zuiveringstechnische werken (euro/i.e verwijderd)

De totale directe kosten zuiveringstechnische werken zijn opgebouwd uit de kosten bouw en verwerving, de operationele onderhouds- en beheerkosten. De kosten worden uitgedrukt in euro/i.e. verwijderd.

Terug

*3.1.5 Totale directe kosten zuiveringstechnische werken (1000*euro/m3 per jaar)*

De totale directe kosten zuiveringstechnische werken zijn opgebouwd uit de kosten bouw en verwerving, de operationele onderhouds- en beheerkosten. De kosten worden uitgedrukt in 1.000*euro/m3 per jaar.

Terug

*3.2.1 Totale directe kosten transporteren afvalwater (1.000*euro/m3*km)*

De totale directe kosten transporteren van afvalwater zijn opgebouwd uit de kapitaallasten transporteren afvalwater (netto kosten bouw en verwerving), de operationele onderhouds- en beheerkosten transporteren afvalwater en de overige opbrengsten transporteren afvalwater (zoals in de boekhouding opgenomen). De kosten worden uitgedrukt in 1.000*euro/m3*km.

De totale directe kosten transporteren van afvalwater zijn de kosten de kosten voor het transport van afvalwater zonder toerekening van kosten van ondersteuning. Bij de totale kosten transporteren van afvalwater is het aantal v.e. de maatstaf, terwijl dat hier bij de directe kosten het aantal m3 km is.

Terug

*3.2.2 Totale gestandaardiseerde kosten transport afvalwater (1.000*euro/m3*km)*

De totale gestandaardiseerde kosten transporteren afvalwater bestaan uit de gestandaardiseerde kapitaallasten transporteren afvalwater en de operationele kosten transporteren afvalwater. De gestandaardiseerde kosten leveren een betere vergelijking tussen de waterschappen, omdat de kapitaallasten op een gestandaardiseerde en daarmee een vergelijkbare manier zijn uitgerekend.

Terug

*3.2.3 Operationele beheer- en onderhoudskosten transporteren afvalwater (1.000*euro/m3*km)*

Operationele beheer- en onderhoudskosten transporteren afvalwater bestaan uit: kosten personeel, kosten materieel, kosten derden, kosten energie en overige kosten. De operationele beheer- en onderhoudskosten transporteren afvalwater worden uitgedrukt in 1000 x Euro per kubieke meter getransporteerd water over een lengte van een kilometer.

De operationele beheer- en onderhoudskosten zijn een belangrijk deel van totale directe kosten transporteren van afvalwater en zijn op korte termijn beïnvloedbaar

Terug

3.3.1 Totale directe kosten zuiveren afvalwater (euro/i.e. verwijderd)

De totale directe kosten zuiveren van afvalwater zijn opgebouwd uit de kapitaallasten zuiveren afvalwater (netto kosten bouw en verwerving), de operationele kosten zuiveren afvalwater en de overige opbrengsten zuiveren afvalwater (zoals in de boekhouding opgenomen). De kosten worden uitgedrukt in euro/i.e. verwijderd.

Om de doelmatigheid van de eigen RWZI's met die van andere waterschappen te kunnen vergelijken, worden hier de kosten beperkt tot de directe kosten - dus zonder toegerekende ondersteuning, afvalwaterbehandeling door derden, effluentheffing, anti-afhaaksubsidies en IBA's - en worden deze gerelateerd aan de prestatie: de verwijderde i.e.

Terug

3.3.2 Totale gestandaardiseerde kosten zuiveren afvalwater (euro/i.e. verwijderd)

De totale gestandaardiseerde kosten zuiveren afvalwater bestaan uit de gestandaardiseerde kapitaallasten zuiveren afvalwater en de operationele kosten zuiveren afvalwater. De gestandaardiseerde kosten leveren een betere vergelijking tussen de waterschappen, omdat de kapitaallasten op een gestandaardiseerde manier zijn uitgerekend.

Terug

3.3.3 Operationele beheer- en onderhoudskosten zuiveren afvalwater (euro/i.e. verwijderd)

Operationele beheer- en onderhoudskosten zuiveren afvalwater bestaan uit: kosten personeel, kosten derden, kosten energie, kosten chemicaliën, kosten materieel en overige kosten. Operationele beheer- en onderhoudskosten zuiveren worden uitgedrukt in Euro per i.e.-verwijderd, zijn een belangrijk deel van totale directe kosten zuiveren van afvalwater en zijn op korte termijn beïnvloedbaar.

Terug

3.4.1 Totale directe kosten slibverwerking (euro/ton d.s.)

De totale directe kosten verwerken en afzetten slib zijn opgebouwd uit de kapitaallasten slibontwatering (netto kosten bouw en verwerving), de operationele kosten ontwateren en transport, de kosten transport nat slib naar derden en de operationele kosten eindverwerking en afzet slib/restproducten (zoals in de boekhouding opgenomen). De kosten worden uitgedrukt in Euro/ton ds (afgevoerd slib).

Om de doelmatigheid van de eigen SOI's met die van andere waterschappen te kunnen vergelijken, worden hier de kosten beperkt tot de directe kosten - dus zonder toegerekende ondersteuning – en worden deze gerelateerd aan de prestatie: de afgevoerde ton droge stof. Bij de totale kosten verwerken en afzetten slib is het aantal v.e. de maatstaf, terwijl dat hier bij de directe kosten het aantal ton droge stof is.

Terug

3.4.2 Totale gestandaardiseerde kosten slibverwerking (euro/ton d.s.)

De totale gestandaardiseerde kosten verwerken en afzetten slib bestaan uit de gestandaardiseerde kapitaallasten verwerken en afzetten slib en de operationele kosten verwerken en afzetten slib. De gestandaardiseerde kosten leveren een betere vergelijking tussen de waterschappen, omdat de kapitaallasten op een gestandaardiseerde manier zijn uitgerekend.

Terug

3.4.3 Operationele beheer- en onderhoudskosten slibverwerking (euro/ton d.s.)

Operationele kosten eindverwerking en afzet slib/restproducten bestaan uit: kosten eindverwerking, transport ontwaterd slib en overige kosten. In de tabel onder de grafiek is de opbouw van de operationele kosten opgenomen. Het kengetal wordt uitgedrukt in Euro per ton ds (afgevoerd).

Het kengetal is een belangrijk deel van totale directe kosten verwerken en afzetten slib. Op korte termijn beïnvloedbaar.

Terug

3.5.1 Totale directe kosten transport en zuivering afvalwater (euro/i.e. verwijderd)

De totale directe kosten transporteren en zuiveren afvalwater uitgedrukt in euro/i.e. verwijderd. De totale directe kosten transporteren van afvalwater zijn opgebouwd uit de kapitaallasten transporteren afvalwater (netto kosten bouw en verwerving), de operationele onderhouds- en beheerkosten transporteren afvalwater en de overige opbrengsten transporteren afvalwater (zoals in de boekhouding opgenomen).

De totale directe kosten zuiveren van afvalwater zijn opgebouwd uit de kapitaallasten zuiveren afvalwater (netto kosten bouw en verwerving), de operationele kosten zuiveren afvalwater en de overige opbrengsten zuiveren afvalwater (zoals in de boekhouding opgenomen).

Terug

*3.5.2 Totale directe kosten transport en zuivering afvalwater (1.000*euro/m3 per jaar)*

De totale directe kosten transporteren en zuiveren afvalwater uitgedrukt in 1.000*euro/m3 per jaar. De totale directe kosten transporteren van afvalwater zijn opgebouwd uit de kapitaallasten transporteren afvalwater (netto kosten bouw en verwerving), de operationele onderhouds- en beheerkosten transporteren afvalwater en de overige opbrengsten transporteren afvalwater (zoals in de boekhouding opgenomen).

De totale directe kosten zuiveren van afvalwater zijn opgebouwd uit de kapitaallasten zuiveren afvalwater (netto kosten bouw en verwerving), de operationele kosten zuiveren afvalwater en de overige opbrengsten zuiveren afvalwater (zoals in de boekhouding opgenomen).

Terug

3.6.1 Discrepantie (procent)

Het kengetal geeft het verschil tussen de aangeboden i.e.'s en geheven v.e.'s weer (in procenten). Het verschil tussen aangeboden i.e.'s en geheven v.e.'s kan een verklaring voor verschil tussen de kosten zuiveringsbeheer per v.e. en per i.e. geven.

Terug

4.1.1 Specifiek energieverbruik transporteren afvalwater (GJ/ mln m3km)

Het totale netto energieverbruik voor het transporteren van het afvalwater uitgedrukt in GJ/ mln m3km als maat voor de energie-efficiency.

Terug

4.1.2 Specifiek energieverbruik zuiveren afvalwater (GJprim/1000 i.e. verwijderd)

Het totale netto energieverbruik voor het zuiveren van het afvalwater uitgedrukt in GJprim/1000 i.e. verwijderd als maat voor de energie-efficiency.

Terug

4.1.3 Specifiek energieverbruik slibontwatering (GJprim/1000 ton ds)

Het totale netto energieverbruik voor de slibontwatering uitgedrukt in GJprim/1000 ton ds als maat voor de energie-efficiency.

Terug

4.1.4 Totaal energieverbruik (GJprim/1000 i.e. verwijderd)

Het totale netto energieverbruik voor het transporten en zuiveren van afvalwater en de slibontwatering uitgedrukt in GJprim/1000 i.e. verwijderd als maat voor de energie-efficiency. De slibeindverwerking wordt buiten beschouwing gelaten.

Terug

4.2.1 Energie-opwekking: biogasproductie (Nm3)

De hoeveelheid biogas [Nm3] die door het waterschap wordt geproduceerd.

Terug

4.2.2 Energie-opwekking: zelfvoorzienendheid m.b.v. biogas (procent)

Het aandeel van het totale energieverbruik [%] dat door het waterschap zelf wordt geproduceerd.

Terug

4.3.1 Duurzame energie: % groene energie (incl inkoop) (procent)

Het totale percentage groene energie dat door een waterschap wordt ingekocht en opgewekt.

Terug

4.4.1 Specifiek chemicaliënverbruik defosfatering (mol/(1000 i.e. verwijderd))

De hoeveelheid gebruikte chemicaliën voor defosfatering uitgedrukt in mol / (1000 i.e. verwijderd) als maat voor de efficiency van het zuiveringsproces.

Terug

4.4.2 Specifiek chemicaliënverbruik PE slibontwatering (g/ kg ds)

Het gebruik van poly-electroliet (PE) voor de slibontwatering uitgedrukt in g/kg droge stof als maat voor de efficiency van het chemicalienverbruik voor de slibontwatering.

Terug

4.4.3 Specifiek chemicaliënverbruik Fe slibontwatering (g/ kg ds)

Het gebruik van ijzer (Fe) voor de slibontwatering uitgedrukt in g/kg droge stof als maat voor de efficiency van het chemicalienverbruik voor de slibontwatering.

Terug

Voor nadere informatie over het Informatiesysteem WAVES / BVZ of deze rapportage kunt u contact op nemen met mevrouw Anke van Houten, Unie van Waterschappen, (ahouten@uvw.nl).

Disclaimer

Dit rapport is met zorg samengesteld door de Unie van Waterschappen en ABF Research, op basis van de BVZ uitvraag in 2015 en eerdere jaren. De Unie van Waterschappen of ABF Research kunnen geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten of onvolkomenheden. Dit rapport is automatisch gegenereerd. In voorkomende gevallen moet in plaats van Waterschap 'Hoogheemraadschap' worden gelezen.

BEDRIJFS-VERGELIJKING ZUIVERINGS-BEHEER 2015

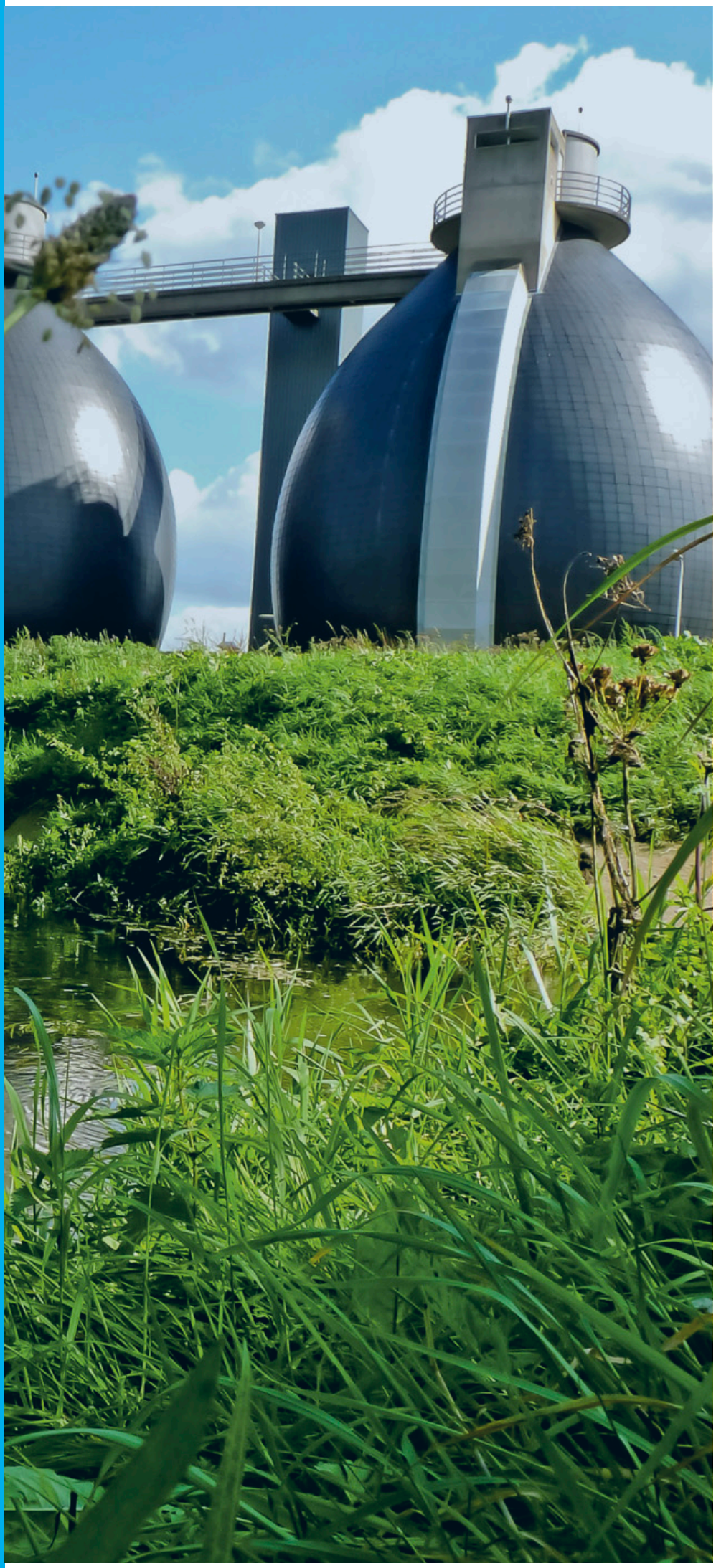

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

COLOFON

UITGAVE
Unie van Waterschappen

DRUKWERKPRODUCTIE
Opmeer BV, Den Haag

FOTOGRAFIE
Foto voorzijde:
Waterschap Vechtstromen, Gisting Berflobeek

VOORWOORD

ZUIVERINGSBEHEER STEEDS DUURZAMER, EN STEEDS MEER WAAR VOOR JE GELD

Voor u ligt de landelijke brancherapportage van de zesde Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer (BVZ). Met deze bedrijfsvergelijking krijgen de waterschappen inzicht in hun prestaties op het gebied van het zuiveringsbeheer over het jaar 2015 en de ontwikkelingen bij de collega-waterschappen. Het zuiveringsbeheer speelt een essentiële rol in de leefbaarheid van onze volle delta. Het is haast onvoorstelbaar dat pas sinds de jaren '70 van de vorige eeuw, het afvalwater standaard wordt gezuiverd voordat het terugvloeit naar het oppervlaktewater. Het zuiveren van het afvalwater heeft de laatste tientallen jaren dan ook een belangrijke bijdrage geleverd aan het verbeteren van de waterkwaliteit.

De zuiveringsinstallaties helpen ook in de strijd tegen klimaatverandering, doordat zij meer en meer energie opwekken. Deze rapportage laat zien dat de waterschappen met eigen opwekking inmiddels al voor 32% voorzien in hun energiebehoefte.

De zuiveringsprestaties zijn daarbij van een blijvend hoog niveau en de totale kosten zijn gecorrigeerd voor inflatie zelfs gedaald met 6,7% ten opzichte van 2012.

We kunnen als sector trots zijn op deze resultaten.

Maar uitdagingen zijn er ook. We worden geconfronteerd met nieuwe verontreinigingen die onze gezondheid en het milieu bedreigen zoals medicijnresten en microverontreinigingen. We willen het gebruik van chemicaliën in het zuiveringsproces verder terugdringen en werken aan verschillende manieren om zoveel mogelijk grondstoffen terug te winnen uit het afvalwater.

Deze bedrijfsvergelijking wil waterschappen vooral aanzetten om met elkaar te kijken naar de verschillen in aanpak en prestaties. De in dit rapport vermelde resultaten zijn daarom bedoeld als verse input voor de continue leer- en verbeterprocessen op het gebied van zuiveringsbeheer, duurzaamheid en kostenbeheersing.

Net als andere jaren hebben alle waterschappen meegedaan aan deze bedrijfsvergelijking. In verschillende duidingsrondes is al met elkaar gesproken over de resultaten en zijn al weer suggesties gedaan om deze rapportage nog verder te verbeteren. Dit commitment is belangrijk voor een goede, betrouwbare bedrijfsvergelijking en vooral ook voor het vervolgtraject om samen te leren van elkaars prestaties

In 2013 hebben de waterschappen besloten de resultaten van de bedrijfsvergelijkingen te willen delen met de buitenwereld. De luiken staan inmiddels wijd open via waterschapsspiegel.nl/zuiveren. We nodigen een ieder uit –binnen en buiten onze organisatie – om mee te denken over hoe we met behulp van de afvalwaterzuiveringen de leefbaarheid in ons land nóg verder kunnen verbeteren.

Ingrid ter Woorst
Portefeuillehouder Waterketen Unie van Waterschappen

MANAGEMENTSAMENVATTING: ZUIVERINGSBEHEER STEEDS DUURZAMER EN STEEDS MEER WAAR VOOR JE GELD

Met de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015 (BVZ) maken de waterschappen transparant hoe het zuiveringsbeheer er voor staat en zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Onder zuiveringsbeheer wordt verstaan het transporteren en het zuiveren van het afvalwater en de slibverwerking. Daarnaast is de bedrijfsvergelijking een prikkel voor de waterschappen om hun prestaties te verbeteren en om van elkaar te leren. Dat geldt niet alleen voor de zuiveringsprestaties en kosten voor het zuiveringsbeheer, maar ook voor de resultaten op het gebied van het milieu, innovatie en dienstverlening. Doordat de bedrijfsvergelijking sinds 1999 nu voor de zesde keer is uitgevoerd, kunnen ook landelijke trends worden gepresenteerd.

Zuiveringsprestaties stabiel goed

De 22 waterschappen die verantwoordelijk zijn voor het zuiveringsbeheer in Nederland beheren in totaal 338 rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's), het afvalwater wordt door ruim 2.200 rioolgemalen en 8.000 km transportleiding naar deze RWZI's getransporteerd. De hoeveelheid getransporteerd afvalwater bedraagt bijna 2 miljard m^3.

Het hoge niveau van 2012 voor de kengetallen nalevingspercentage (in welke mate voldoen de RWZI's aan de lozingseisen) en afnameverplichting (in hoeverre wordt voldaan aan de met gemeenten afgesproken hoeveelheid af te nemen afvalwater) is in 2015 gehandhaafd. Het nalevingspercentage bedraagt 99% en het voldoen aan de afnameverplichting is 98%. De gemiddelde zuiveringsprestatie, die aangeeft in welke mate de belangrijkste afvalstoffen (stikstof, fosfor, CZV) uit het afvalwater worden verwijderd is ook stabiel gebleven op 87%. Het gemiddelde verwijderingsrendement voor stikstof en fosfor namen beide licht toe van 83% in 2012 naar 84% in 2015 voor stikstof en van 84% naar 85% voor fosfor.

De absolute slibproductie in 2015 bedroeg bijna 328.000 ton drogestof, wat bijna gelijk was aan de slibproductie in 2012 (327.000 ton ds/j) terwijl de behandelde hoeveelheid afvalwater wel meer toenam (4%). Dit betekent dat de specifieke slibproductie daalde van 14,1 kg ds/i.e. in 2012 naar 13,8 kg ds/i.e. in 2015. Dit is het gevolg van het feit dat meer slib is vergist in 2015 (76% tegenover 71% in 2012) en dat de prestatie van de bestaande gistingen is verbeterd. Met de vergisting van slib wordt energie teruggewonnen in de vorm van biogas, dat na verbranding wordt omgezet in elektriciteit dat weer kan worden ingezet in het zuiveringsproces.

Kosten zuiveringsbeheer gedaald

De exploitatiekosten van de zuiveringstechnische werken bedroegen in 2015 € 1.013 miljoen. Ten opzichte van 2012, waarover de vorige bedrijfsvergelijking ging, zijn de kosten met 2,6% gedaald (toen: € 1.040 miljoen). De inflatie in deze jaren was in totaal 4,1%, zodat in reële zin is sprake van een daling van de kosten voor zuiveringstechnische werken met 6,7%.

Huishoudens en bedrijven betalen voor de zuivering van hun afvalwater door middel van de 'zuiveringsheffing'. In het tarief van deze belasting zijn naast de kosten van zuiveringstechnische werken ook andere kosten en opbrengsten van het waterschap die samenhangen met de taak 'zuivering van afvalwater' verdisconteerd. Het gaat dan om kosten van planvorming, belastingheffing en –inning, communicatie, bestuur en kwijtschelding alsmede de opbrengsten uit reserves en dividend. Het gewogen gemiddelde tarief van de zuiveringsheffing was in 2015 € 55,69 per vervuilingseenheid. Ten opzichte van 2012 is er een stijging met 4,1% (2012: € 53,51). Het tarief stijgt dus ondanks lagere kosten van zuiveringstechnische werken. Dit is met name het gevolg van minder onttrekkingen aan reserves, meer kwijtgescholden en oninbaar verklaarde belastingopbrengsten, hogere kosten van planvormingen van het waterschapsbestuur (vooral veroorzaakt door de in 2015 gehouden waterschapsverkiezingen). Deze 'kostenverhogende' factoren zijn wel onderdeel van het tarief van de zuiveringsheffing, maar niet van de kosten van zuiveringstechnische werken.

De kosten voor alléén het zuiveren van afvalwater laten zien dat het zuiveren op kleinere RWZI's duurder is dan op grotere RWZI's, al dient er wel rekening mee te worden gehouden dat de spreiding in de data groot is (+/- 30 euro/i.e. verwijderd) en dat de transportkosten zullen stijgen bij centralisatie van RWZI's.

Zuiveringsbeheer steeds duurzamer

Het terugdringen van het energieverbruik, het investeren in innovatieve, energiezuinigere oplossingen en het inzetten van andere hulpbronnen zijn belangrijke speerpunten in het zuiveringsbeheer. De waterschappen leveren daarmee een bijdrage aan de landelijke energiedoelstellingen en aan de afspraken die gemaakt zijn in MJA3 en het Klimaatakkoord. De in de Bedrijfsvergelijking gerapporteerde energiegegevens zijn uitgevraagd in het kader van de MJA. In 2015 bedroeg het totale energieverbruik van de waterschappen voor het zuiveringsbeheer 7.500 TJ (vergelijkbaar met het elektriciteitsverbruik van circa 235.000 huishoudens). In 2012 bedroeg het

totale energieverbruik 7.900 TJ. De winst in energie-efficiency die in de periode 2012 – 2015 werd behaald, bedroeg 7,2%. Per jaar betekent dit een reductie van bijna 2,5%, waardoor de waterschappen voldoen aan de doelstellingen die in de MJA-3 zijn gesteld (2% energie-efficiency per jaar). Deze energie-efficiency is bijna volledig toe te schrijven aan het verminderde verbruik van elektriciteit.

De waterschappen produceerden in 2015 circa 110 miljoen m^3 biogas, een stijging ten opzichte van de circa 105 miljoen m^3 in 2012. Deze hoeveelheid biogas werd vooral geproduceerd door de vergisting van slib, maar werd ook gedeeltelijk verkregen door de vergisting van andere afvalstoffen. Gemiddeld kunnen de waterschappen hiermee in 32% van het eigen energieverbruik voorzien. In 2015 werd 71% van het eigen energieverbruik groen ingekocht. De groene energieproductie komt daarmee op 103% (was 101% in 2012). Deze waarde is groter dan 100%, omdat een deel van de zelf geproduceerde groene energie niet op de productielocatie kan worden gebruikt en wordt geleverd aan het energienet. Het aandeel niet-groene energie is afgenomen tot circa 1,5%.

Sinds 2009 wordt een dalende trend waargenomen in het verbruik van chemicaliën voor de verwijdering van fosfaat, ook in 2015 zet deze daling door. Ten opzichte van 2012 daalde het verbruik in 2015 zelfs met 15%.

Doelmatigheidswinst

De kosten voor het zuiveringsbeheer laten een dalende trend zien sinds 2009. Bij deze daling hoort een stabiel hoog niveau als het gaat om de zuiveringsprestaties. Ook wat betreft de bedrijfszekerheid van de zuiveringstechnische werken (uitval door storingen) en duurzaamheid scoren de waterschappen goed. Een dergelijke prestatieverbetering zonder kostenstijging is alleen mogelijk als de doelmatigheid verbetert.

Waterschappen innoveren

Waterschappen investeren in vernieuwingen en verbeteringen in het zuiveringsbeheer, niet alleen in technische zin, maar ook in de organisatie en bedrijfsvoering. Deze innovaties worden onder meer gestuurd vanuit een landelijke toekomstvisie, die is beschreven in de Routekaart Afvalwaterketen 2030. Veel van de innovaties richten zich dan ook op het verhogen van de energie-efficiency en het terugwinnen van grondstoffen zoals fosfor, stikstof, vezels, maar ook voor het gezuiverde water worden steeds vaker nuttige toepassingen gevonden. Vernieuwingen worden ook doorgevoerd in de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer. Sinds 2012 wordt gebruik gemaakt van een web-based database voor het invoeren en analyseren van de data, kunnen data direct worden ingevoerd vanuit een centraal systeem met alle zuiveringsinformatie (Z-info) en worden steeds meer data openbaar via http://waterschapsspiegel.nl/.

Betrouwbaarheid en beschikbaarheid

Een belangrijke indicator om de kwaliteit van de dienstverlening in beeld te brengen, is de mate waarin de aanwezige voorzieningen daadwerkelijk gebruikt kunnen worden. In de bedrijfsvergelijking zijn daarom de betrouwbaarheid en technische beschikbaarheid in beeld gebracht van zowel het transportsysteem, de zuiverings- als de slibverwerkingsinstallaties. Bij 20 van de 22 waterschappen worden storingen geregistreerd in een onderhoudsregistratiesysteem. Maar de storingsduur wordt bij 7 van de 22 waterschappen niet of niet volgens de landelijke onderhoudsdefinities geregistreerd. Bij 3 van de 22 waterschappen is waarschijnlijk de waarde rondom verlies aan beschikbaarheid te hoog omdat niet elke technische storing tot een verlies van de procesfunctie leidt. 4 van de 22 waterschappen konden het aantal storingen en de storingsduur, volgens de definities, niet leveren door diverse oorzaken.

De kwaliteit van de onderhoudsinformatie moet de komende jaren verder worden verbeterd. Landelijk moeten afspraken worden gemaakt rondom de eenduidigheid van definities en rondom de inrichting van de onderhoudsregistratiesystemen (OBS). Dit wordt opgepakt door het actieteam onderhoud van de Vereniging van Zuiveringsbeheerders (VvZB).

Het beeld dat in 2015 naar voren komt, is dat de kwaliteit van de data is verbeterd, maar dat er nog ruimte is voor verbetering. Een voorzichtige analyse van de data laat zien dat de technische beschikbaarheid van alle installaties vanaf 2009 steeds toeneemt.

Samenwerking in de afvalwaterketen

In voorgaande jaren is in het kader van de Bedrijfsvergelijking ook onderzocht in hoeverre waterschappen samenwerken, met elkaar, met partners in de afvalwaterketen en andere externe partijen. In 2015 is dit geen onderdeel geweest van de Bedrijfsvergelijking. De waterschappen hebben een uitgebreid instrumentarium om te verantwoorden op welke wijze zij invulling geven aan samenwerking. Zo is bijvoorbeeld eind 2015 de 'Kansenkaart waterketen' gelanceerd. De kansenkaart waterketen richt het vizier op de brede samenwerking in de waterketen. Er wordt in de meeste regio's goed samengewerkt aan het behalen van de gestelde doelen. De kansenkaart biedt concrete voorbeelden die dienen als inspiratie voor nieuwe initiatieven. Daarnaast gaan de koepels (van gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven) de tweede helft van de looptijd van het Bestuurs Akkoord Water (2016-2020) verder met het faciliteren van de samenwerking in de waterketen door (thema)bijeenkomsten te organiseren. Uitwisseling van informatie en kennis vindt plaats via het digitale platform samenwerkenaanwater.nl.

Door de ontwikkeling van het terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater wordt er ook steeds meer samengewerkt met externe partijen om de teruggewonnen grondstoffen af te kunnen zetten in de markt.

Waterschappen gebruiken de BVZ als leer- en verbeterinstrument

Het belangrijkste doel van de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer is verbetering van de prestaties van de waterschappen. In de bedrijfsvergelijking van 2012 is een aantal speerpunten benoemd die de sector gezamenlijk wilden oppakken. Deze speerpunten waren het polymeerverbruik bij slibontwatering, het omgaan met rioolvreemdwater en de mate van discrepantie (mate van verschil in ontvangen vuilvracht (i.e.'s) en aangeslagen v.e.'s). Voor deze drie parameters werd in 2012 een stijgende trend gesignaleerd, met een effect op kosten (polymeerverbruik, discrepantie) en functioneren (rioolvreemdwater). Ten opzichte van 2012 is de stijging gestopt en stabiliseert deze zich nu op het niveau van 2012. Door ook de komende periode blijvend aandacht te geven aan deze onderwerpen en de opgedane kennis en ervaring verder te delen beogen de waterschappen het verbruik aan polymeer voor ontwatering te reduceren, de mate van discrepantie te verlagen en het aandeel rioolvreemdwater te verminderen.

INHOUDSOPGAVE

1 VOORWOORD
1 Zuiveringsbeheer steeds duurzamer, en steeds meer waar voor je geld

2 MANAGEMENTSAMENVATTING:
ZUIVERINGSBEHEER STEEDS DUURZAMER EN STEEDS MEER WAAR VOOR JE GELD

7 1 INLEIDING
7 1.1 Leren en verbeteren voorop
7 1.2 Een gebalanceerde vergelijking
7 1.3 Deelnemers

8 2 DE ZUIVERINGSPRESTATIES STABIEL GOED
8 2.1 Kengetallen
8 2.2 Voldoen aan de afnameverplichting
8 2.3 Nalevingspercentage (voldoen aan lozingseisen)
9 2.4 Zuiveringsprestatie

10 3 KOSTEN ZUIVERINGSTECHNISCHE WERKEN DALEN
10 3.1 Ontwikkeling kosten zuiveringstechnische werken
10 3.2 Kosten – prestatie verhouding
10 3.3 Zuiveringstarief
11 3.4 Kosten-omvang

12 4 ZUIVERINGSBEHEER STEEDS DUURZAMER
12 4.1 Energie
13 4.2 Verbruik chemicaliën

14 5 ZUIVERINGSBEHEER STEEDS INNOVATIEVER
14 5.1 Innovaties
14 5.2 Grondstoffen
15 5.3 Slibeindverwerking

16 6 BETROUWBAARHEID EN BESCHIKBAARHEID

17 7 DE BVZ ALS LEER- EN VERBETERINSTRUMENT
17 7.1 Polymeerverbruik
17 7.2 Discrepantie
18 7.3 Rioolvreemdwater

19 BIJLAGE 1 PRESTATIES PER WATERSCHAP
19 Voldoen aan afnameverplichting
19 Nalevingspercentage (lozingseisen)
20 Zuiveringsprestatie
20 Stikstofverwijdering
21 Fosforverwijdering
21 Specifieke slibproductie
22 Zuiveringstarieven
22 Kosten zuiveringstechnische werken
23 Specifiek energieverbruik per i.e. verwijderd
23 Discrepantie (verschil tussen i.e. en v.e.)
24 Specifiek verbruik van polymeer bij ontwatering van slib
25 Verlies technische beschikbaarheid zuiveringsinstallatie
25 Verlies technische beschikbaarheid slibverwerkingsinstallatie

26 GRONDSTOFFEN, INNOVATIES EN SLIBEINDVERWERKING

1 INLEIDING

Het belang en de omvang van de taak afvalwaterzuivering van de waterschappen is groot. De waterschappen vinden het belangrijk transparant te zijn over hun resultaten en willen verbeteringen doorvoeren in de bedrijfsvoering. Daarom hebben de waterschappen via de Unie van Waterschappen in 1997 het initiatief genomen een periodieke bedrijfsvergelijking te ontwikkelen. In deze bedrijfsvergelijking wordt gefocust op het transporteren en zuiveren van afvalwater en de slibverwerking. Dit rapport bevat de belangrijkste resultaten van zesde landelijke Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer (BVZ) en is gericht op alle externe partijen (politiek, ministeries, gemeenten, provincies, kennisinstellingen) die geïnteresseerd zijn in het Nederlandse zuiveringsbeheer. De resultaten hebben betrekking op het jaar 2015 en laten de landelijke trends in het zuiveringsbeheer zien in de periode 2006-2015.

ZUIVERINGSBEHEER ALS MIDDEL OM DE WATERKWALITEIT TE VERBETEREN

In de jaren zeventig van de 20ste eeuw begon het besef door te dringen dat ongezuiverde lozingen op het oppervlaktewater grote gevolgen hadden voor de waterkwaliteit en het leefmilieu. De waterschappen kregen de taak om via rioolwaterzuiveringsinstallaties het afvalwater van huishoudens en bedrijfsleven te zuiveren. Dit leverde een aanzienlijke kwaliteitsverbetering op, die gelijk op ging met de technologische ontwikkelingen bij de rioolwaterzuiveringen. Daarnaast hebben de waterschappen ook andere maatregelen getroffen om de waterkwaliteit te verbeteren, zoals het saneren van vervuilde waterbodems, de aanpak van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en overtollig mest in de landbouw en de aanpak van lozingen vanuit de industrie. Het zuiveringsbeheer is daarmee één van de instrumenten om de waterkwaliteit te verbeteren.

1.1 LEREN EN VERBETEREN VOOROP

Het belangrijkste doel van de BVZ is verbetering van de prestaties van het zuiveringsbeheer van de waterschappen. De BVZ helpt bij het identificeren van mogelijkheden voor verbeteringen binnen het zuiveringsproces en de bedrijfsvoering. In deze externe rapportage over de resultaten van de BVZ worden vooral landelijke trends op het gebied van zuiveringsbeheer gepresenteerd. De individuele resultaten van de waterschappen zijn kort samengevat in bijlage 1. Verder is er voor intern gebruik per waterschap een interne vergelijkingsrapportage van de bedrijfsvergelijking zuiveringsbeheer opgesteld, waarin de prestaties van het betreffende waterschap op het niveau van zuiveringsinstallatie worden vergeleken met prestaties uit het verleden en met de prestaties van andere waterschappen.

1.2 EEN GEBALANCEERDE VERGELIJKING

De Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer is een brede en afgewogen vergelijking, waarin niet alleen gekeken wordt naar zuiveringsprestaties en financiën. Er is ook gekeken naar de resultaten op het gebied van milieu en duurzaamheid (vooral energieverbruik en grondstoffen), innovatie, en bedrijfszekerheid. In 1999/2000 is de methodiek voor de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer ontwikkeld. Deze is in de jaren daarna geëvalueerd en aangescherpt.

In de BVZ 2015 zijn de volgende vijf perspectieven belicht:

1. Functioneren installaties: hier wordt aangegeven hoe waterschappen hun zuiveringstaak uitvoeren en presteren bij het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken van het daarbij vrijkomende zuiveringsslib (hoofdstuk 2).
2. Financiën: hierbij gaat het erom hoeveel kosten de totale verwerking van afvalwater met zich meebrengt (hoofdstuk 3).
3. Milieu: bij dit perspectief gaat het om milieubewustzijn binnen het zuiveringsbeheer. Er wordt gekeken naar het verbruik en de productie van duurzame energie en het gebruik van grondstoffen bij het zuiveringsproces (hoofdstuk 4).
4. Innovatie: vanuit dit perspectief wordt gekeken naar de mate waarin waterschappen bezig zijn om de zich in technische of organisatorische zin te vernieuwen en te verbeteren (hoofdstuk 5).
5. Betrouwbaarheid en beschikbaarheid: bij dit perspectief is gekeken in welke mate de installaties voor het transporteren en zuiveren van afvalwater en verwerken van slib betrouwbaar (aantal storingen) en beschikbaar zijn (hoe snel kunnen storingen worden opgelost zodat het onderdeel beschikbaar blijft voor het uitvoeren van de taak) (hoofdstuk 6).

1.3 DEELNEMERS

Alle 22 waterschappen die verantwoordelijk zijn voor het zuiveringsbeheer in Nederland participeren in de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer[1]. Ten opzichte van de bedrijfsvergelijking 2012 heeft de volgende wijziging plaatsgevonden:

- het waterschap Vechtstromen is in 2014 ontstaan uit een fusie van de waterschappen Regge en Dinkel en Velt en Vecht en heeft daarmee de zuiveringstaken van die waterschappen overgenomen.

1 Het Waterschapsbedrijf Limburg zuivert het afvalwater namens de waterschappen Peel en Maasvallei en Roer en Overmaas.

2 DE ZUIVERINGSPRESTATIES STABIEL GOED

2.1 KENGETALLEN

De 22 waterschappen die verantwoordelijk zijn voor het zuiveringsbeheer in Nederland beheren in totaal 338 rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's), het afvalwater wordt door ruim 2.200 rioolgemalen en 8.000 km transportleiding naar deze RWZI's getransporteerd. De hoeveelheid getransporteerd afvalwater bedraagt bijna 2 miljard m^3. De totale ontwerpcapaciteit waarin deze hoeveelheid afvalwater wordt behandeld bedraagt 30 miljoen i.e.[2] De kosten voor het transport en de zuivering van het afvalwater en de verwerking van het zuiveringsslib bedragen in totaal 1.013 miljoen euro per jaar. Het aantal formatieplaatsen in het zuiveringsbeheer bedraagt in totaal bijna 1.700 fte.

2.2 VOLDOEN AAN DE AFNAMEVERPLICHTING

Waterschappen en gemeenten maken afspraken over de hoeveelheid afvalwater die door het waterschap van de gemeenten moet worden afgenomen. Mede door de bedrijfsvergelijking zuiveringsbeheer worden deze afspraken steeds vaker gemaakt, in 90% van de gevallen wordt deze ook schriftelijk vastgelegd, voor 70% van de waterschappen ligt dit percentage zelfs op 100%. Deze afspraken beschrijven in 90% van de gevallen ook de prognoses voor de komende 5 – 10 jaar. Het voldoen aan de afnameverplichting geeft aan in welke mate de waterschappen hebben voldaan aan de afgesproken afnameverplichting. Ten opzichte van 2012 laat deze een stabiel beeld zien met een gemiddelde van 98% voor alle waterschappen.

Figuur 2.1 Gemiddelde prestatie van alle waterschappen voor voldoen aan afnameverplichting.

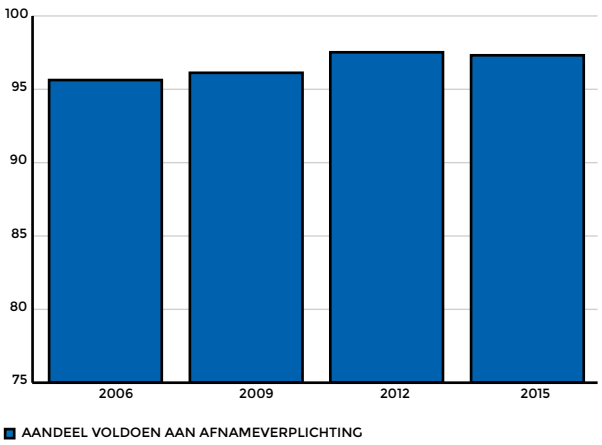

2.3 NALEVINGSPERCENTAGE (VOLDOEN AAN LOZINGSEISEN)

Het belangrijkste aspect van het zuiveringsproces is het reduceren van de hoeveelheid vervuilende stoffen zodat een gezonde oppervlaktewaterkwaliteit blijft gehandhaafd. Om dit te realiseren heeft elke RWZI een vergunning, waarin lozingseisen zijn vastgelegd waaraan de installatie moet voldoen. Het nalevingspercentage geeft aan in hoeveel procent van de metingen de waterschappen voldoen aan de eisen die gesteld worden aan de lozing. Het nalevingspercentage blijft in 2015 onverminderd hoog met 99%. Dit percentage is zo hoog, omdat de overschrijdingen veelal incidenteel zijn, veroorzaakt door hevige regenval of door incidentele lozingen vanuit de industrie die het zuiveringsproces kunnen verstoren.

Figuur 2.2 Gemiddelde prestatie van alle waterschappen voor nalevingspercentage (voldoen aan lozingseisen).

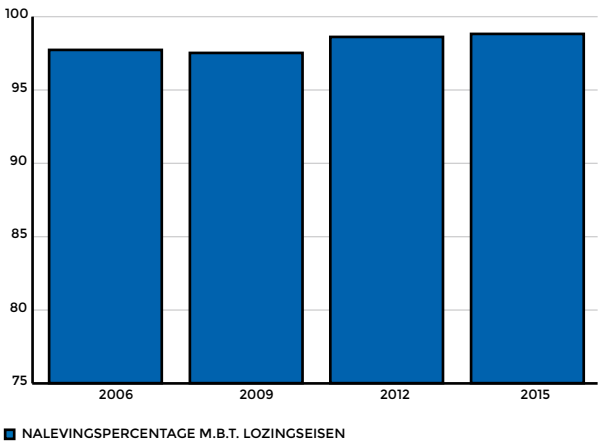

2 De afkorting i.e. staat voor inwonerequivalent en geeft de hoeveelheid afvalwater en de daarin aanwezige vuillast weer die gemiddeld door één persoon wordt geproduceerd

2.4 ZUIVERINGSPRESTATIE

De zuiveringsprestatie van een RWZI geeft aan in welke mate de belangrijkste afvalstoffen uit het afvalwater worden verwijderd. De zuiveringsprestatie is een samengesteld kengetal dat de belangrijkste componenten die uit afvalwater verwijderd worden betreft: stikstof (N), fosfor (P) en zuurstofbindende stoffen[3] (CZV). In 2002 bedroeg de gemiddelde zuiveringsprestatie nog 79%, in 2015 bedraagt deze net als in de voorgaande jaren 87%. Het gemiddelde verwijderingsrendement voor stikstof en fosfor nam in 2015 licht toe tot 84% voor stikstof en 85% voor fosfor. Voor beide componenten wordt daarmee ruimschoots voldaan aan het in de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater vastgelegde minimale rendement van 75%. Dit rendement is voor veel van de Nederlandse zuiveringen ook opgenomen in de lozingsvergunning.

Figuur 2.3 Gemiddelde zuiveringsprestatie voor alle zuiveringsinstallaties.

(ZUIVERINGSRENDEMENT (%))

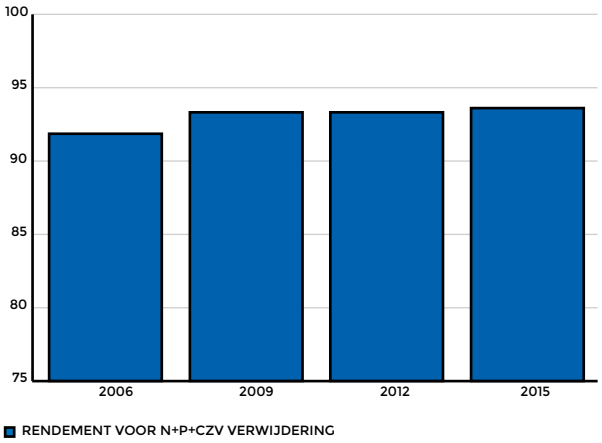

Het aantal RWZI's neemt steeds verder af, omdat afvalwater steeds meer centraal wordt gezuiverd. Tegelijkertijd neemt de hoeveelheid te behandelen afvalwater toe, sinds 2009 met circa 1 miljoen i.e. Beide ontwikkelingen leiden er toe dat de gemiddelde belastinggraad (ontvangen vuilvracht gedeeld door ontwerpvuilvracht) van de rwzi's toeneemt van 81% in 2009 tot 85% in 2015.

De hoeveelheid vuilvracht die per RWZI wordt behandeld neemt ook toe van 66.000 i.e. per RWZI in 2012 naar 76.000 i.e. per RWZI in 2015.

Het slib dat na zuivering van het afvalwater overblijft wordt voor het merendeel eerst vergist om de hoeveelheid te reduceren, waardoor de kosten voor het afzetten van slib worden verlaagd. In 2012 werd 71% van het slib (ton drogestof) vergist, in 2015 steeg dit naar 76%. Met de vergisting van slib wordt tegelijkertijd energie geproduceerd in de vorm van biogas dat weer wordt omgezet naar elektriciteit, die bij het zuiveringsproces weer kan worden ingezet. Hiermee dragen de waterschappen bij aan de afspraken in het kader van de MJA-3 en het klimaatakkoord (zie hoofdstuk 4). De absolute slibproductie in 2015 bedroeg bijna 328.000 ton drogestof, wat bijna gelijk was aan de slibproductie in 2012 (327.000 ton ds/j) terwijl de behandelde hoeveelheid afvalwater wel meer toenam (4%). Dit betekent dat de specifieke slibproductie daalde van 14,1 kg ds/i.e. in 2012 naar 13,8 kg ds/i.e. in 2015. Dit is het gevolg van het feit dat meer slib is vergist in 2015 en dat de prestaties van de bestaande gistingen zijn verbeterd.

Figuur 2.4 Gemiddelde specifieke slibproductie voor alle waterschappen.

(TON DS /I.E.)

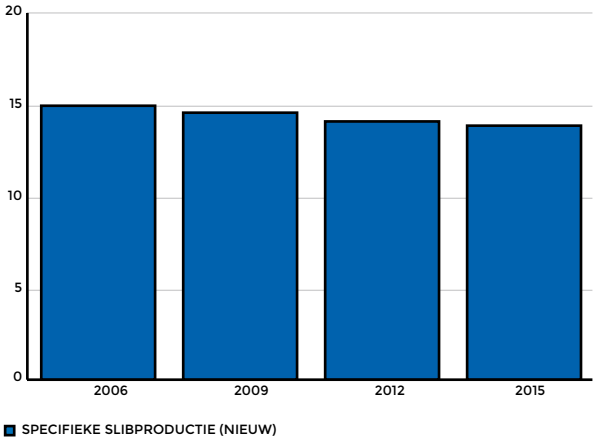

3 Zuurstofbindende stoffen zijn organische verbindingen zoals eiwitten, koolhydraten en vetten die in het afvalwater terecht komen via onder meer uitwerpselen, schoonmaakproducten en etensresten. Deze stoffen zijn chemisch en/of biologisch afbreekbaar door binding van zuurstof. Bij dit afbraakproces zorgen bacteriën voor het omzetten van organisch materiaal in anorganische stoffen die weer kunnen worden opgenomen in het natuurlijke stofwisselingsproces.

3 KOSTEN ZUIVERINGSTECHNISCHE WERKEN DALEN

3.1 ONTWIKKELING KOSTEN ZUIVERINGS-TECHNISCHE WERKEN

De kosten van de waterschappen voor beheer en exploitatie van de zuiveringstechnische werken bedroegen in 2015 1.013 miljoen euro per jaar. Ten opzichte van 2012 is dit een daling van 3% (zonder inflatiecorrectie). De daling is vooral toe te schrijven aan lagere kosten bij het transport en zuiveren van het afvalwater. Het merendeel van de kosten (68%) wordt gemaakt bij het zuiveren van afvalwater, het aandeel voor het transport van afvalwater bedraagt 9%, voor de verwerking van slib 23%.

Figuur 3.1 Ontwikkeling kosten zuiveringstechnische werken.

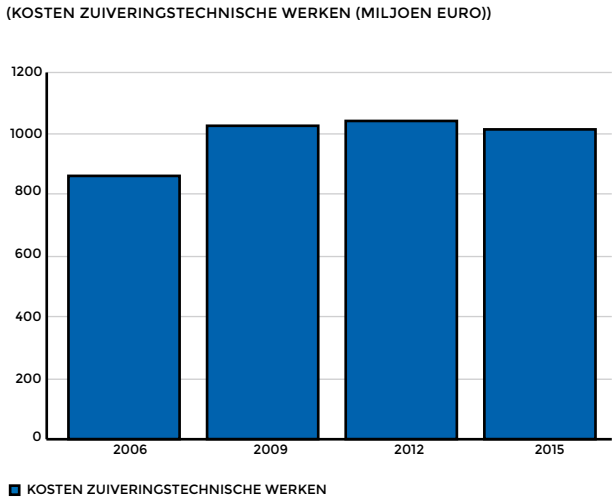

3.2 KOSTEN – PRESTATIE VERHOUDING

De kosten voor het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken van slib zijn in 2015 gedaald terwijl er meer afvalwater is verwerkt. Tegelijkertijd staat daar tegenover dat de prestaties van de waterschappen op zuiveringsgebied stabiel hoog blijven. Betere of gelijkblijvende prestaties tegen lagere kosten zijn toe te kennen aan verbetering van de doelmatigheid. De samenwerking en uitwisseling van kennis en ervaring door de waterschappen onderling en met gemeenten en drinkwaterbedrijven, heeft daar een belangrijke bijdrage aan geleverd.

3.3 ZUIVERINGSTARIEF

Huishoudens en bedrijven betalen voor de zuivering van hun afvalwater door middel van de 'zuiveringsheffing'. In het tarief van deze belasting zijn naast de kosten van zuiveringstechnische werken ook andere kosten en opbrengsten van het waterschap die samenhangen met de taak 'zuivering van afvalwater' verdisconteerd. Het gaat dan om kosten van planvorming, belastingheffing en –inning, communicatie, bestuur en kwijtschelding alsmede de opbrengsten uit reserves en dividend. Het gewogen gemiddelde tarief van de zuiveringsheffing was in 2015 € 55,69 per vervuilingseenheid. Ten opzichte van 2012 is er een stijging met 4,1% (2012: € 53,51). Het tarief stijgt dus ondanks lagere kosten van zuiveringstechnische werken. Dit is met name het gevolg van minder onttrekkingen aan reserves, meer kwijtgescholden en oninbaar verklaarde belastingopbrengsten, hogere kosten van planvormingen van het waterschapsbestuur (vooral veroorzaakt door de in 2015 gehouden waterschapsverkiezingen). Deze 'kostenverhogende' factoren zijn wel onderdeel van het tarief van de zuiveringsheffing, maar niet van de kosten van zuiveringstechnische werken.

Figuur 3.2 Zuiveringstarieven in Nederland (2015).

NOOT: VOOR DE BEIDE LIMBURGSE WATERSCHAPPEN IS HET GEMIDDELDE TARIEF WEERGEGEVEN. DE AFZONDERLIJKE TARIEVEN ZIJN: PEEL EN MAASVALLEI: € 47,37, ROER EN OVERMAAS: € 47,45.

3.4 KOSTEN-OMVANG

In onderstaande grafiek zijn de gestandaardiseerde kosten van alléén zuiveren per i.e. gerelateerd aan de capaciteit van de RWZI's in i.e.'s. In de grafiek zijn de gemiddelde kosten weergegeven per capaciteitsklasse. Te zien is dat het zuiveren op kleinere RWZI's duurder is dan op grotere RWZI's, al dient er ook wel rekening mee te worden gehouden dat de spreiding in de data groot is (+/- 30 euro/i.e. verwijderd) en dat de transportkosten zullen stijgen bij centralisatie van RWZI's.

Figuur 3.3 Relatie gestandaardiseerde zuiveringskosten (dus exclusief transport en slibverwerking) en zuiveringscapaciteit.

(KOSTEN ZUIVEREN AFVALWATER (EURO/I.E. VERWIJDERD))

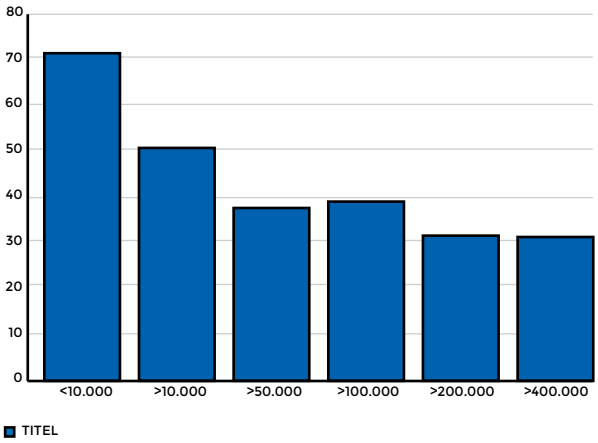

Voor het volledige beeld zijn ook de gestandaardiseerde kosten voor transport en slibverwerking samen met zuiveren weergegeven.

Figuur 3.4 Gestandaardiseerde kosten voor transport, zuiveren en slibverwerking; de percentages geven het aandeel weer in de totale gestandaardiseerde kosten.

(GESTANDAARDISEERDE KOSTEN (EURO/I.E. VERWIJDERD))

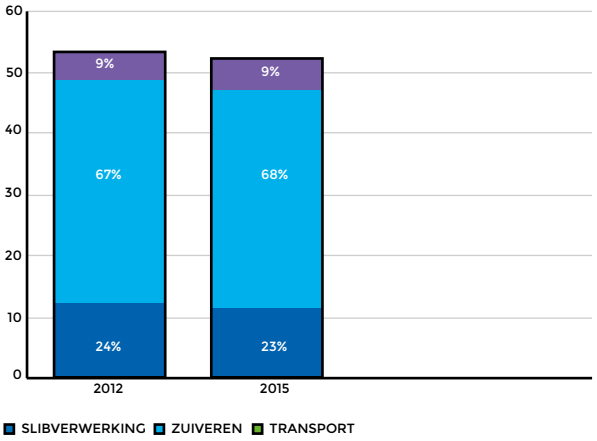

4 ZUIVERINGSBEHEER STEEDS DUURZAMER

4.1 ENERGIE

De waterschappen nemen actief deel aan de Meerjarenafspraken Energie-Efficiency (MJA-3). Dit convenant betreft afspraken tussen de overheid en bedrijven over het effectiever en efficiënter inzetten van energie. De doelstelling van MJA-3 is om bij de aangesloten bedrijven en sectoren 30% energie-efficiëntieverbetering te bereiken in de periode 2005-2020. In de eerste twee planperioden lag de focus op het zuiveringsbeheer, voor de derde en laatste planperiode (2016 – 2020) nemen ook de overige bedrijfsonderdelen van het waterschap deel aan de MJA-3. Daarnaast hebben de waterschappen een Klimaatakkoord met het Rijk gesloten, waarin de duurzame ambities in samenhang zijn gebracht en verankerd (2010). Deze ambities zijn bevestigd in de Lokale Klimaatagenda (2011), in het SER Energieakkoord (2013) en de Green Deal Energie (2016). De belangrijkste afspraken zijn:

- 30% energie-efficiency verbetering tussen 2005 en 2020 (MJA-3);
- 40% zelfvoorziening door eigen duurzame energieproductie in 2020 (Klimaatakkoord);
- 100% duurzame inkoop in 2015 (Klimaatakkoord);

4.1.1 Energiebesparing

In 2015 bedroeg het totale energieverbruik van de waterschappen voor het zuiveringsbeheer 7.500 TJ (vergelijkbaar met het elektriciteitsverbruik van circa 235.000 huishoudens). Ten opzichte van 2012 is dit een daling van 5%. Hierbij moet ook nog rekening worden gehouden dat in 2015 meer afvalwater is behandeld (3% meer). Voor de werkelijke reductie is er gekeken naar het specifieke energieverbruik (GJ per i.e. verwijderd). Deze bedroeg in 2015 315 GJ/1000 i.e.verwijderd en in 2012 338 GJ/1000 i.e.verwijderd, een reductie van zelfs 7,2%. Per jaar betekent dit een reductie van bijna 2,5%, waardoor de waterschappen ruimschoots voldoen aan de doelstellingen die in de MJA-3 zijn gesteld (2% energie-efficiency per jaar). Deze energie-efficiency is bijna volledig toe te schrijven aan het verminderde verbruik van elektriciteit.

Figuur 4.1 Gemiddeld specifiek elektriciteitsverbruik (voor transport, zuiveren en slibverwerking; alle waterschappen).

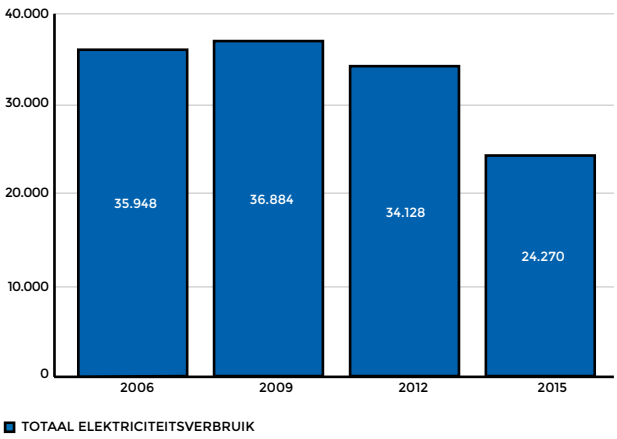

4.1.2 Groene energie

In 2015 werd 71% van het eigen energieverbruik groen ingekocht, nog eens 32% werd zelf geproduceerd. Het aandeel groene energie ligt daarmee op 103%. Deze waarde is groter dan 100%, omdat een deel van de zelf geproduceerde groene energie wordt geleverd aan het energienet.

Het aandeel niet-groene energie is afgenomen tot circa 1,5%. De belangrijkste bron van de zelf opgewekte groene energie is de productie van elektriciteit uit biogas. In 2015 werd op deze manier bijna 200 miljoen kWh elektriciteit zelf opgewekt, waarvan 15 miljoen kWh werd terug geleverd aan het net. Met de bijna 200 miljoen kWh kon voor circa 25% in het eigen elektriciteitsverbruik worden voorzien.

Figuur 4.2 Overzicht van de mate waarin waterschappen zelfvoorzienend zijn in hun energievraag (% zelf opgewekte groene energie ten opzichte van totale energieverbruik).

NOOT: VOOR DE BEIDE LIMBURGSE WATERSCHAPPEN IS HET GEMIDDELDE TARIEF WEERGEGEVEN

4.2 VERBRUIK CHEMICALIËN

Bij het zuiveren van afvalwater en verwerken van slib wordt bij diverse processen chemicaliën gedoseerd. De belangrijkste processen waarbij chemicaliën worden gedoseerd zijn bij de verwijdering van fosfor en bij de verwerking van slib. Bij de verwijdering van fosfor gaat het om de dosering van metaalzouten (vaak ijzer), bij de voorindikking en ontwatering van slib gaat om de dosering van polymeren, soms in combinatie met de dosering van metaalzouten (bij ontwatering).

Sinds 2009 is het verbruik van metaalzouten ten behoeve van de fosforverwijdering gedaald met 15%. Deze daling wordt grotendeels veroorzaakt doordat steeds meer fosfor biologisch wordt verwijderd.

In de bedrijfsvergelijking van 2015 is voor het eerst ook gekeken naar het polymeerverbruik bij het mechanisch voorindikken van het slib. Het mechanisch voorindikken van slib vindt plaats voordat het slib wordt afgevoerd naar een centrale gisting- en/of ontwateringslocatie of direct naar een slibeindverwerker. Mechanische voorindikking van slib vindt plaats op 104 RWZI's (is 30% van totaal aantal), het specifieke verbruik van polymeer bedraagt gemiddeld 3 g PEactief/kg ds.

In de voorgaande bedrijfsvergelijkingen is geconstateerd dat het polymeerverbruik voor het ontwateren van slib sterk toenam terwijl het ontwateringsresultaat gelijk bleef. Ondanks de onderzoeksinspanningen leverde dat in 2012 nog geen verbeteringen op en bleef het polymeerverbruik stijgen. Het polymeerverbruik in 2015 daarentegen laat een ander beeld zien; er treedt nagenoeg geen stijging op in het specifieke polymeerverbruik (g polymeer per kg drogestof slib) ten opzichte van 2012. In 2012 bedroeg dit 13,6 g polymeer/kg ds, in 2015 lag het specifieke verbruik op 13,9 g polymeer/kg ds. In de bedrijfsvergelijking van 2015 is een aantal extra vragen gesteld over het toepassen van PE bij slibontwatering. In hoofdstuk 7 worden de resultaten hiervan besproken.

5 ZUIVERINGSBEHEER STEEDS INNOVATIEVER

De opzet van dit hoofdstuk is aangepast ten opzichte van voorgaande jaren. Er zijn geen vragen gesteld op het gebied van Arbo en Veiligheid. In 2015 lag de focus op:

- Innovaties
- Grondstoffen
- Slibeindverwerking

5.1 INNOVATIES

Van alle waterschappen geven er 17 (77%) aan dat zij een innovatieprogramma hebben. De innovaties richten zich in merendeel (ongeveer de helft) op het terugwinnen van energie en grondstoffen uit afvalwater en slib. Door ongeveer een kwart van de waterschappen wordt gekeken naar het optimaliseren van de zuivering of de wijze van slib verwerken. Met deze innovaties geven de waterschappen vorm aan de visie die samen met de Vereniging van Nederlandse gemeenten is opgesteld in de Routekaart Afvalwaterketen 2030. Om de transitie van afvalwaterzuivering naar hergebruik van energie en grondstoffen uit afvalwater te bewerkstelligen hebben de waterschappen zich verenigd in de Energie- en Grondstoffenfabriek. Via WaterWegen beogen de waterschappen door anders te denken en te doen hun taken maatschappelijk te verbreden en anders op te lossen en zo te bouwen aan de toekomst.

5.2 GRONDSTOFFEN

Niet langer wordt rioolwater enkel als een eindproduct gezien, waterschappen beschouwen rioolwater steeds meer als een bron van duurzame energie en waardevolle grondstoffen en willen door het winnen van deze grondstoffen een bijdrage leveren aan de circulaire economie. Daarnaast voorkomt terugwinning op de zuivering veel onderhoud aan leidingen en pompen en levert het in bepaalde gevallen ook flinke besparing van energiekosten op. Een win-win situatie dus. Per jaar wordt er op deze manier meer dan 2 miljard m3 afvalwater van huishoudens en bedrijven gezuiverd en mede dankzij de rioolwaterzuivering door de waterschappen is enorme winst voor de kwaliteit van de leefomgeving geboekt.

Nederland (en Europa) heeft de circulaire economie hoog op de agenda staan. Ook waterschappen hebben verregaande ambities op het gebied van de circulaire economie. Door middel van verschillende 'Green Deals' en convenanten realiseren de waterschappen deze ambities en versnellen zij innovaties. Voorbeelden van deze afspraken zijn de Green Deal Energiefabrieken en fosfaat (2011), de Green Deal Grondstoffen, het Ketenakkoord Fosfaat (2011) en de Green Deal Energie (2016).[4]

De ambitie is om de kringlopen te sluiten en in 2050 het Nederlandse afvalwater voor 100% om te zetten in waardevolle producten. In 2020 willen waterschappen 40% duurzame energie produceren en ze verkennen de mogelijkheden om te komen tot volledige energieneutraliteit. Deze doelen worden met name gerealiseerd binnen de zogenaamde Energie- en Grondstoffenfabrieken (EFGF)[5], een netwerkorganisatie waarbij alle 22 waterschappen zijn aangesloten en waarbij bestaande rioolwaterzuiveringsinstallaties worden omgebouwd tot Energie- en Grondstoffenfabrieken. Veel wordt al gerealiseerd: op diverse rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) wordt grootschalig fosfaat teruggewonnen en ook zijn er steeds meer duurzame energieprojecten in het watersysteem. Projecten voor terugwinning van alginaat, cellulose, bioplastics en CO2 zijn in ontwikkeling en de locaties hiervoor in aanbouw. Tevens zijn er inmiddels 85 productlocaties voor biogas alsmede 9 Energiefabrieken. Om deze projecten te realiseren wordt samengewerkt met het bedrijfsleven (kennis van technieken en marktkansen).

Bij het realiseren van hun ambities lopen waterschappen echter tegen een aantal innovatiebarrières op. De voornaamste barrière ligt in het feit dat teruggewonnen grondstoffen uit afvalwater niet beoordeeld worden om hun kwaliteit, maar om hun afkomst en nog steeds als afvalstof gezien worden, wat het lastig maakt om deze stoffen te 'vermarkten'. In 2014 sloten de waterschappen, samen met de Ministeries van Infrastructuur & Milieu en Economische Zaken en de STOWA daarom de Green Deal Grondstoffen. Deze Green Deal heeft onder meer als doel om belemmeringen op te heffen en gunstige randvoorwaarden te scheppen voor de terugwinning van deze grondstoffen uit rioolwater. Afgesproken is dat partijen gezamenlijk werken aan het verbeteren van de technische, juridische en organisatorische randvoorwaarden. Deze barrières zullen immers moeten worden weggenomen om de circulaire economie ten volle te kunnen benutten. De uitvoering van de afspraken uit deze Green Deal vindt nu plaats. In maart 2016 werd door de Tweede Kamer een aantal moties aangenomen die deze 'einde afval status' aankaartten, wat een ondersteuning is voor ons pleidooi om de einde afval status toe te kennen aan teruggewonnen grondstoffen uit afvalwater (waarbij kwaliteitscriteria vanzelfsprekend onverminderd voorop staan). Het Rijk werkt nu aan een Rijksbrede visie Circulaire economie, waarbij dit wordt meegenomen.

4 Voor de overige Green Deals en convenanten, zie: https://www.uvw.nl/thema/duurzaamheid/grondstoffen/
5 Website Energie- en Grondstoffenfabriek: www.efgf.nl

5.3 SLIBEINDVERWERKING

Voor de eindverwerking van slib worden in Nederland 4 technieken toegepast. Voor meer dan de helft (55%) wordt het slib verbrand in één van de twee monoverbrandingsinstallaties. Twintig procent van het slib wordt gecomposteerd, een zelfde hoeveelheid slib wordt gedroogd. De overige 5% van het slib wordt meeverbrand in een afvalverbrandingsoven.

6 BETROUWBAARHEID EN BESCHIKBAARHEID

Een belangrijke indicator om de kwaliteit van de dienstverlening in beeld te brengen, is de mate waarin de aanwezige voorzieningen daadwerkelijk gebruikt kunnen worden. In de bedrijfsvergelijking zijn daarom de betrouwbaarheid en technische beschikbaarheid in beeld gebracht van zowel het transportsysteem, de zuiverings- als de slibverwerkingsinstallaties.

Om een onderhoudsproces te kunnen sturen is informatie nodig. Afhankelijk van het soort informatie kunnen beslissingen genomen worden, die tot verbeteringen of aanpassingen kunnen leiden. In 2007 is door het landelijk actieteam onderhoud een minimale set aan informatievelden vastgesteld. Het doel was om tot een uniforme storingsregistratie te komen, waarmee KPI's bepaald kunnen worden. In 2012 is geconstateerd dat het nog niet voor alle waterschappen mogelijk was om de betreffende gegevens aan te leveren. Voor de bedrijfsvergelijking 2015 is daarom extra aandacht besteed om te komen tot een meer volledig beeld van de technische beschikbaarheid van de installaties.

Bij 20 van de 22 geënquêteerde waterschappen worden storingen geregistreerd in een onderhouds-registratiesysteem. Maar de storingsduur wordt bij 7 van de 22 waterschappen niet of niet volgens de landelijke onderhoudsdefinities geregistreerd. Bijvoorbeeld de reparatietijd wordt gehanteerd en niet de tijd van het verlies van de procesfunctie. Dit leidt tot een vertekend beeld rondom de KPI verlies aan technische beschikbaarheid. Bij 3 van de 22 waterschappen is waarschijnlijk de waarde rondom verlies aan beschikbaarheid te hoog omdat niet elke technische storing tot een verlies van de procesfunctie leidt. 4 van de 22 waterschappen konden het aantal storingen en de storingsduur, volgens de definities, niet leveren door diverse oorzaken.

De kwaliteit van de onderhoudsinformatie moet de komende jaren verder worden verbeterd. Landelijk moeten afspraken worden gemaakt rondom de eenduidigheid van definities en rondom de inrichting van de onderhoudsregistratiesystemen (OBS). Dit wordt opgepakt door het actieteam onderhoud van de VVZB

Het beeld dat in 2015 naar voren komt, is dat de kwaliteit van de data is verbeterd, maar dat er nog ruimte is voor verbetering. Een voorzichtige analyse van de data laat zien dat de technische beschikbaarheid van alle installaties vanaf 2009 steeds toeneemt.

7 DE BVZ ALS LEER- EN VERBETERINSTRUMENT

Het belangrijkste doel van de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer is verbetering van de prestaties van de waterschappen. De BVZ helpt bij het identificeren van mogelijkheden voor verbeteringen in het zuiveringsproces en de bedrijfsvoering van de individuele waterschappen. In de bedrijfsvergelijking van 2012 is een aantal speerpunten benoemd die de sector gezamenlijk wil oppakken. Deze speerpunten waren:

- het hoge polymeerverbruik bij de ontwatering van slib;
- discrepantie (kwaliteitsslag meten en bemonsteren)
- het omgaan met rioolvreemd water.

In dit hoofdstuk blikken we terug en kijken we vooruit op deze speerpunten.

7.1 POLYMEERVERBRUIK

Bij de ontwatering van slib wordt door de waterschappen een polymeer gebruikt. Het verbruik hiervan nam de laatste jaren steeds meer toe terwijl het ontwateringsresultaat gelijk blijft. Om na te gaan op welke wijze het verbruik kan worden verminderd is een STOWA onderzoek uitgevoerd naar het effect van tweewaardige kationen, zoals calcium en magnesium, op de ontwaterbaarheid van slib en het verbruik van polymeer. Tegelijkertijd zijn er in de bedrijfsvergelijking aanvullende vragen gesteld rondom de ontwatering van slib en de dosering van polymeer. Gekeken is naar aspecten zoals de bedrijfsvoering rondom de dosering van het polymeer, het ontwerp en de bedrijfsvoering van de ontwateringsinstallatie en de kwaliteit van het ingaande (en uitgaande) slib. Gebleken is dat regelmatig overleg plaats vindt met de PE leverancier. Verder lijkt het type ontwateringsinstallatie van invloed op het PE-verbruik. Het specifieke PE verbruik bij centrifuges ligt met 17 g PEactief/kg ds gemiddeld hoger dan bij het gebruik van zeefbandpersen, waar het gemiddelde ligt op 10 g PEactief/kg ds. Daar staat tegenover dat met centrifuges een hoger ontwateringsresultaat wordt behaald, gemiddeld 23,5% tegenover 20,1% met zeefbandpersen. Een andere factor die invloed lijkt te hebben op het PE-verbruik is de wijze waarop fosfaat wordt verwijderd. Op basis van cijfers op waterschapsniveau blijkt er een voorzichtige relatie te zijn tussen het P-gehalte van het slib en het PE-verbruik, waarbij een hoger P-gehalte (meer biologische P verwijdering) leidt tot een hoger PE verbruik. Mede door de aandacht die aan de polymeerdosering is besteed, stabiliseert het verbruik in 2015.

Figuur 7.1 Ontwikkeling van gemiddeld verbruik van polymeer (PE) en ontwateringresultaat (DS%).

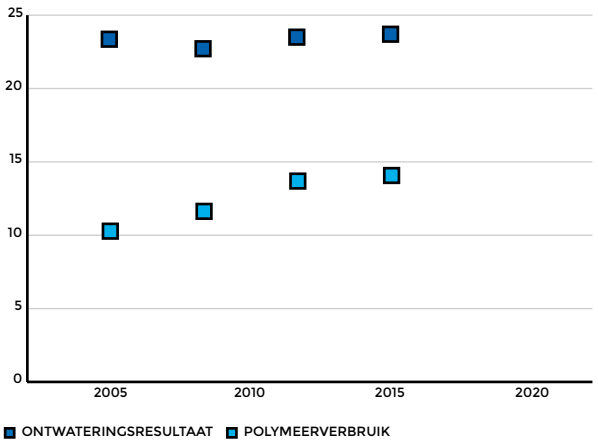

Ook in de toekomst zal er aandacht worden gegeven aan het verminderen van het polymeerverbruik om de kosten voor het verwerken van slib te reduceren. Tegelijkertijd kijkt STOWA ook naar de mogelijkheden om groene polymeren te gebruiken die niet meer gemaakt zijn op basis van olie, maar op basis van 'biobased' materialen.

7.2 DISCREPANTIE

In de bedrijfsvergelijking van 2012 is vastgesteld dat de discrepantie (het verschil tussen de vuilvracht die binnenkomt en de vuilvracht waarvoor via de zuiveringsheffing voor betaald wordt) gestegen was tot gemiddeld 12,5% (op basis van voorlopig aangeslagen v.e's). Om inzicht te krijgen in de oorzaken van discrepantie is het belangrijk om eerst vast te stellen of deze op basis van betrouwbare data wordt berekend. In de bedrijfsvergelijking is daarom gekeken naar de nauwkeurigheid van de meetdata op basis waarvan de binnenkomende vuilvracht wordt berekend en is nog eens goed gekeken naar de aangeslagen v.e.'s (vuilvracht waarvoor betaald wordt). Na analyse van deze data blijkt dat de metingen voldoende betrouwbaar zijn en dat ook de aangeslagen v.e.'s bij het merendeel van de waterschappen (60%) op de juiste manier worden bepaald. Hiermee kan er nu richting de toekomst verder gekeken worden naar het verder terugdringen van de discrepantie.

Voor het eerst is in 2015 ook gevraagd naar de definitief aangeslagen v.e.'s, waardoor deze konden worden vergeleken met de voorlopig aangeslagen v.e.'s. Uit deze vergelijking blijkt dat de discrepantie op basis van de definitieve aangeslagen v.e.'s gemiddeld 15,1% bedroeg. De stijging ten opzichte van de 12,5% discrepantie op basis van voorlopig aangeslagen v.e's, wordt veroorzaakt door een beperkt aantal waterschappen (2), waar een groot verschil (>50%) waarneembaar was tussen voorlopig en definitief aangeslagen v.e.'s.

De aandacht die er sinds de bedrijfsvergelijking voor discrepantie is heeft er toe geleid dat de mate van discrepantie stabiel blijft en dat het aantal waterschappen dat deze weet terug te dringen toeneemt.

Figuur 7.2 Ontwikkeling gemiddelde discrepantie voor alle waterschappen.

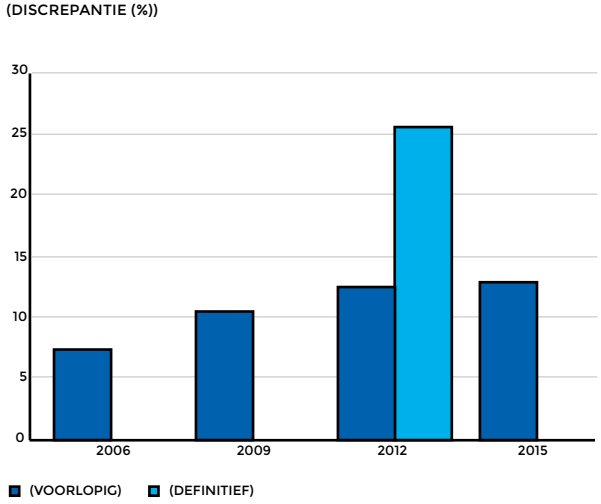

7.3 RIOOLVREEMDWATER

Rioolvreemdwater is water dat eigenlijk niet in het riool thuis hoort zoals intredend oppervlaktewater of grondwater. De extra hoeveelheid (schoon) water leidt in algemene zin tot hogere kosten en lagere zuiveringsprestaties. In 2012 is vastgesteld dat het aantal liter water dat per i.e. (vuilvracht) naar de RWZI's werd aangevoerd steeg.
Door verschillen in afspraken over de afnameverplichting en het type rioolstelsel (gemengd, gescheiden, verbeterd gescheiden) is er sprake van een relatief grote spreiding van de vuilvracht tussen de waterschappen (van 130 l.dag-1.i.e.-1 tot 270 l.dag-1.i.e.-1). Om grip te krijgen op het aandeel rioolvreemdwater en zo steeds minder schoon water naar de zuivering te hoeven transporteren en daar te zuiveren, is er in de bedrijfsvergelijking van 2015 gekeken naar het aandeel rioolvreemdwater en hemelwater (neerslag). Een eerste voorzichtige analyse laat zien dat het aandeel rioolvreemdwater circa 15% bedraagt (van totale aanvoer) en het aandeel hemelwater circa 35%. In de toekomst zal aandacht aan dit onderwerp blijven worden besteed om zo meer inzicht te krijgen in het aandeel rioolvreemdwater.

BIJLAGE 1
PRESTATIES PER WATERSCHAP

VOLDOEN AAN AFNAMEVERPLICHTING

Het kengetal voldoen aan de afnameverplichting geeft aan in hoeverre waterschappen voldoen aan de afname van de met gemeenten overeengekomen hoeveelheid afvalwater. Lijn in grafiek geeft gemiddelde aan voor alle waterschappen.

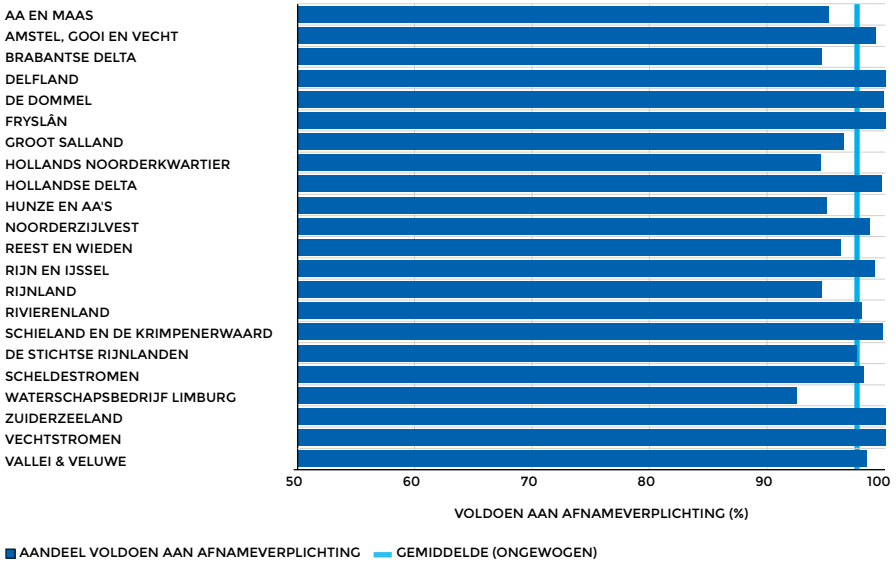

NALEVINGSPERCENTAGE (LOZINGSEISEN)

De mate waarin waterschappen voldoen aan de lozingseisen voor de RWZI's wordt uitgedrukt via het nalevingspercentage. Lijn in grafiek geeft gemiddelde aan voor alle waterschappen.

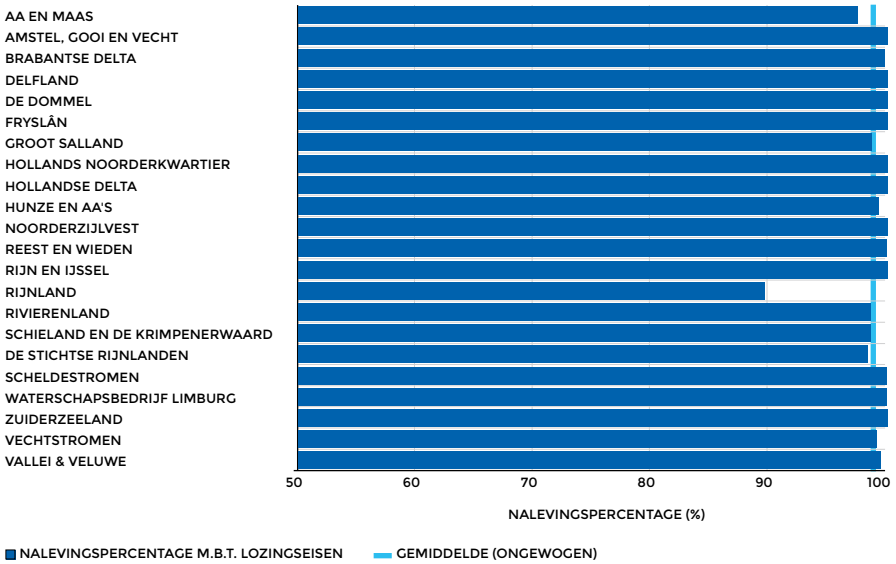

ZUIVERINGSPRESTATIE

De zuiveringsprestatie wordt uitgedrukt via het gemiddelde zuiveringsrendement (N, P en CZV). Lijn in grafiek geeft gemiddelde aan voor alle waterschappen.

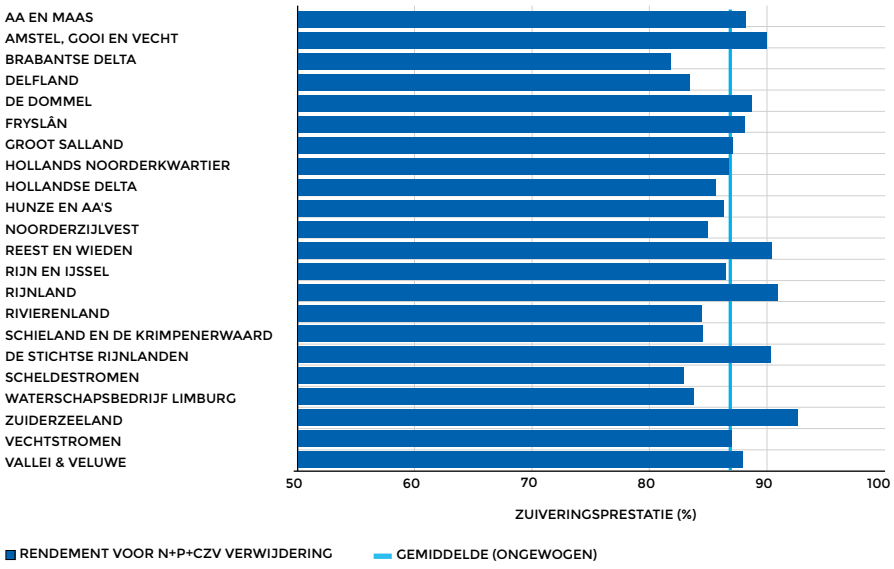

STIKSTOFVERWIJDERING

Het percentage stikstof dat tijdens het zuiveringsproces wordt verwijderd. Lijn in grafiek geeft gemiddelde aan voor alle waterschappen.

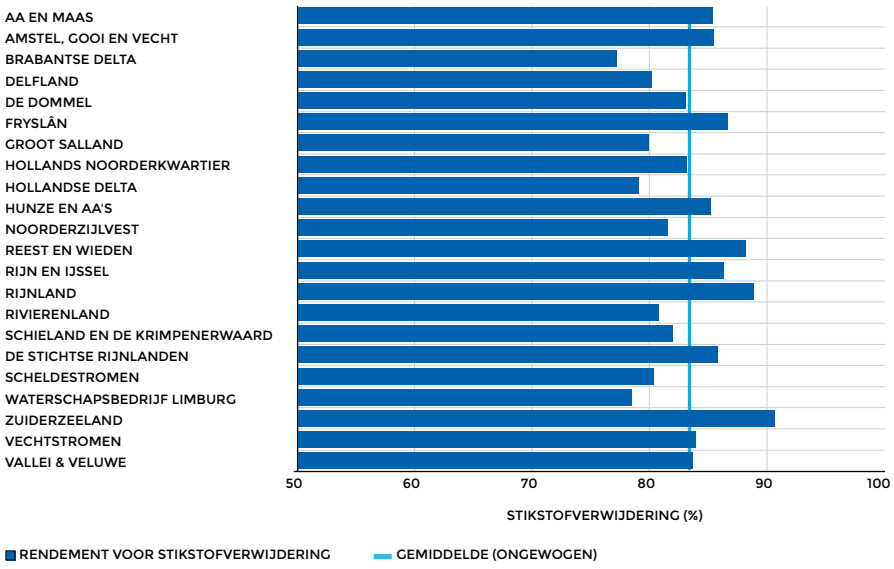

FOSFORVERWIJDERING

Het percentage fosfor dat tijdens het zuiveringsproces wordt verwijderd. Lijn in grafiek geeft gemiddelde aan voor alle waterschappen.

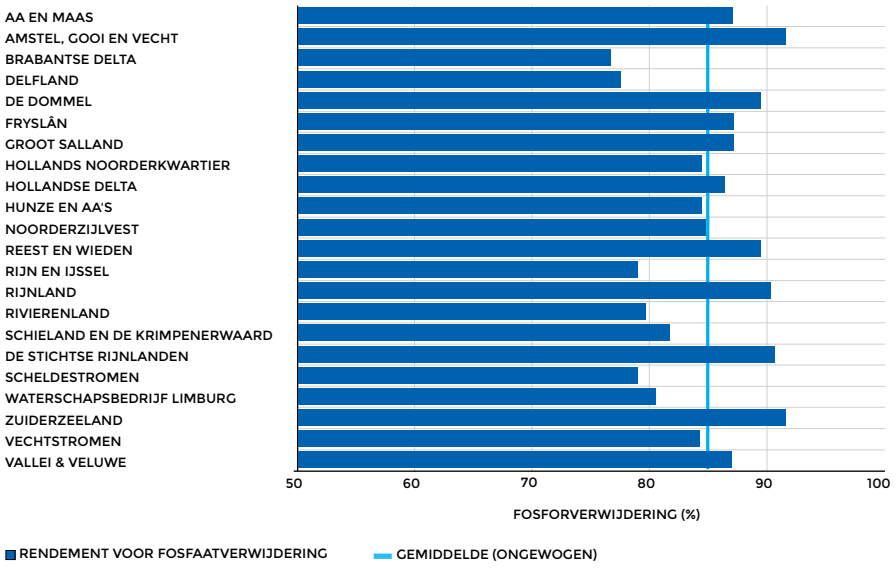

SPECIFIEKE SLIBPRODUCTIE

De specifieke slibproductie is berekend op basis van de hoeveelheid slib die wordt afgezet en de hoeveelheid verwijderde vuilvracht (i.e.). Lijn in grafiek geeft gemiddelde aan voor alle waterschappen.

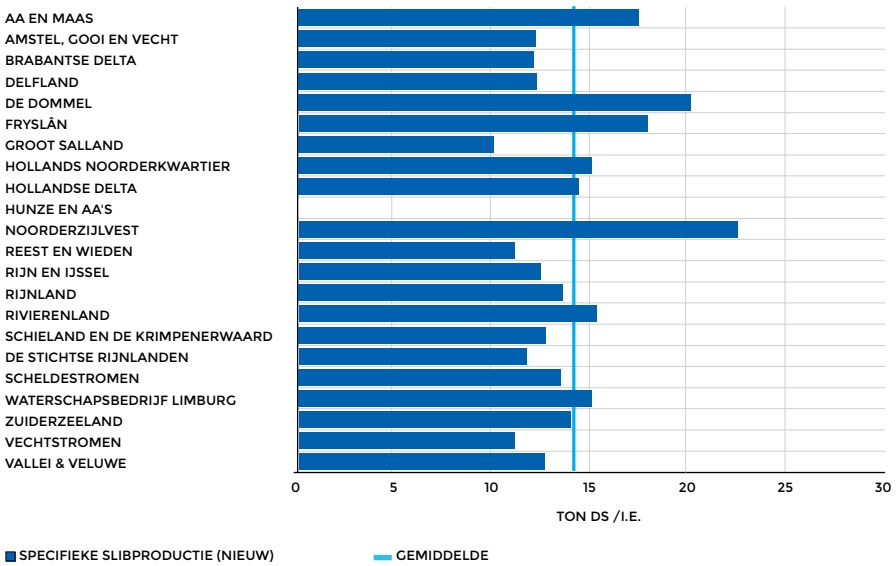

ZUIVERINGSTARIEVEN

Het zuiveringstarief per waterschap in euro's gerelateerd aan het aantal geraamde v.e.'s. Lijn in grafiek geeft gemiddelde aan voor alle waterschappen.

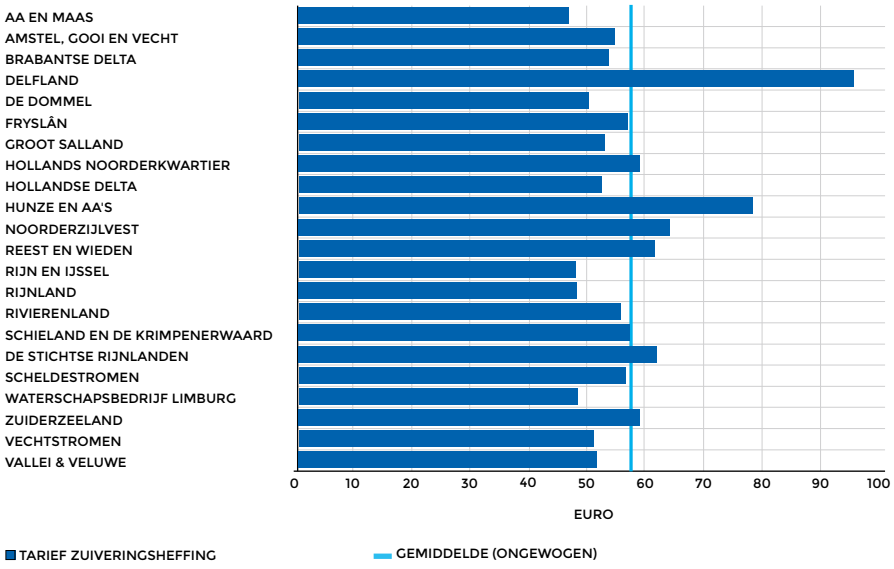

KOSTEN ZUIVERINGSTECHNISCHE WERKEN

Om de kosten voor de zuiveringstechnische werken (transport, zuivering en slibverwerking) goed te kunnen vergelijken, worden die kosten gerelateerd aan het aantal verwijderde i.e.'s. In tegenstelling tot het zuiveringstarief gaat het hier alleen om de directe kosten voor de zuiveringstechnische werken (dus zonder de kosten voor bijvoorbeeld belastinginning, kwijtschelding, huisvesting etc.). Lijn in grafiek geeft gemiddelde aan voor alle waterschappen.

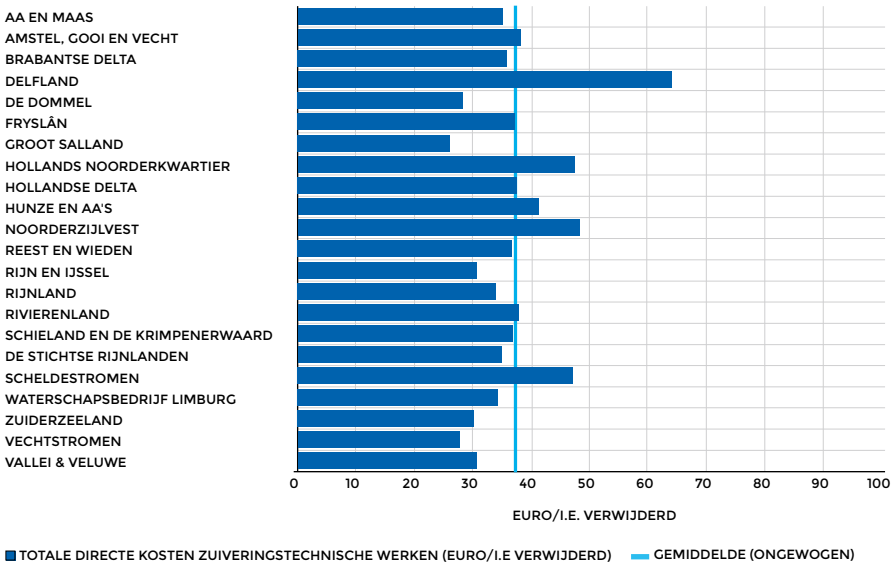

SPECIFIEK ENERGIEVERBRUIK PER I.E. VERWIJDERD

Om het energieverbruik van het zuiveringsproces te kunnen vergelijking wordt het verbruik gerelateerd aan het aantal i.e.'s dat tijdens het proces is verwijderd. Het energieverbruik omvat hier het transport en zuiveren van afvalwater en de verwerking van slib. Lijn in grafiek geeft gemiddelde aan voor alle waterschappen.

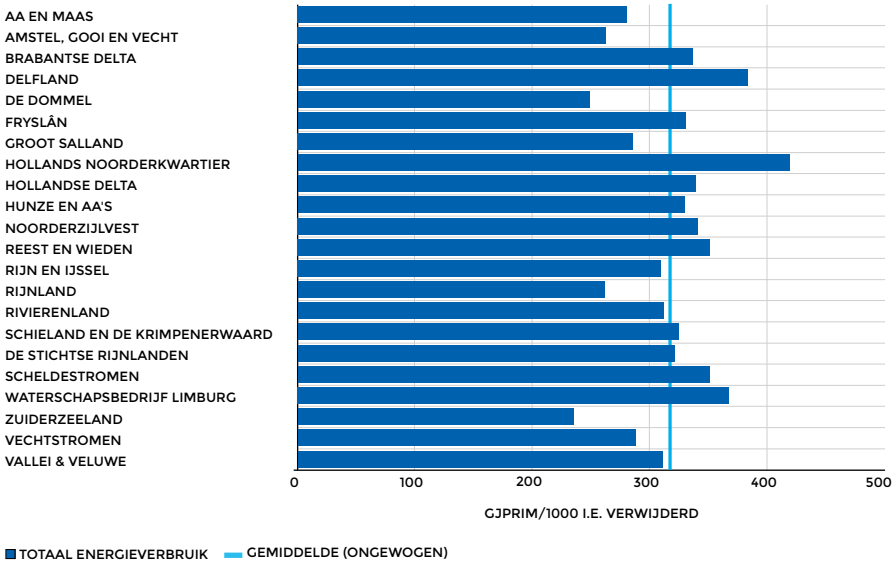

DISCREPANTIE (VERSCHIL TUSSEN I.E. EN V.E.)

De discrepantie is een maat voor het verschil tussen het gemeten aantal i.e.'s en het aantal aangeslagen v.e.'s. Lijn in grafiek geeft gemiddelde aan voor alle waterschappen.

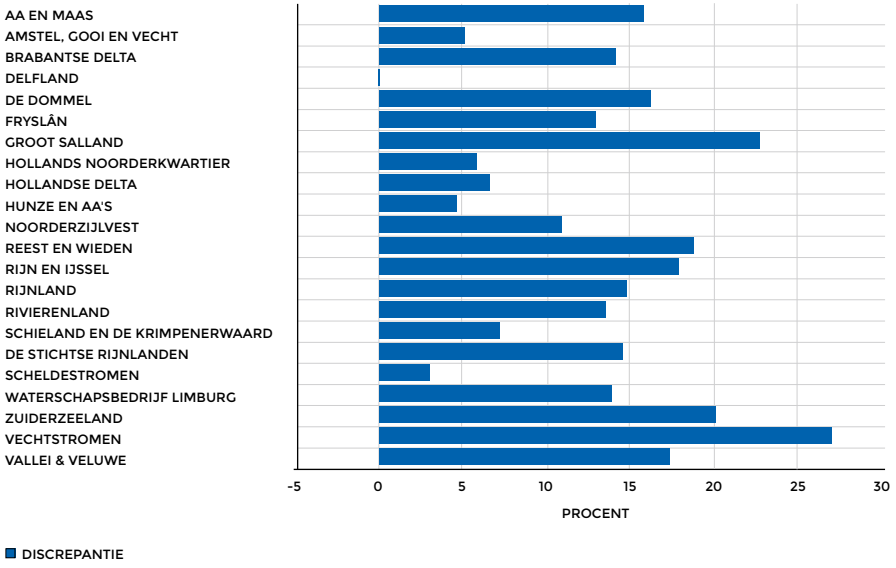

SPECIFIEK VERBRUIK VAN POLYMEER BIJ ONTWATERING VAN SLIB

Het specifieke verbruik van polymeer (PE) geeft de hoeveelheid gebruikt polymeer weer per kilogram drogestof (ds). Lijn in grafiek geeft gemiddelde aan voor alle waterschappen. Het slib van waterschap Hunze en Aa's wordt ontwaterd bij waterschap Noorderzijlvest en kent daarom geen eigen specifiek PE verbruik.

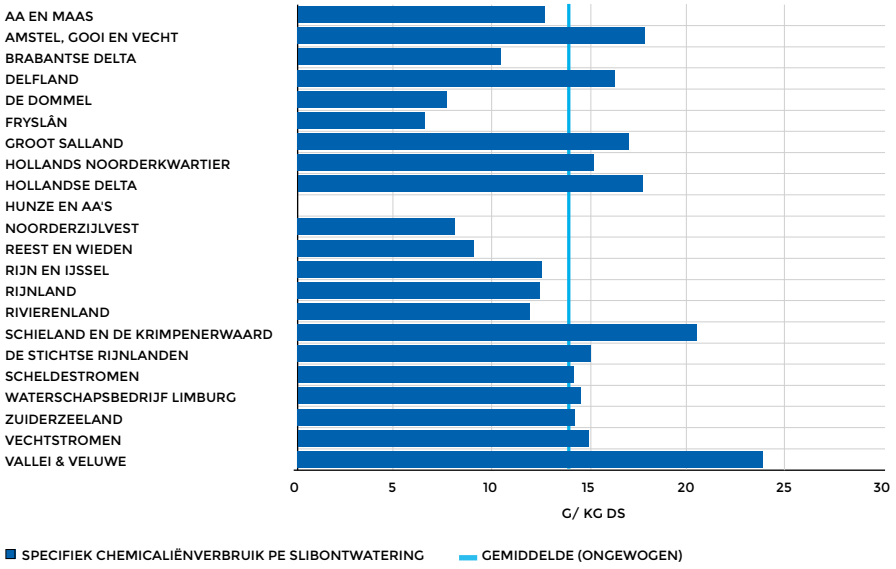

VERLIES TECHNISCHE BESCHIKBAARHEID TRANSPORTSYSTEEM

Het verlies aan beschikbaarheid is het percentage dat een transportsysteem als gevolg van een storing uit bedrijf was gedeeld door het totale aantal uren dat het in bedrijf had moeten zijn.

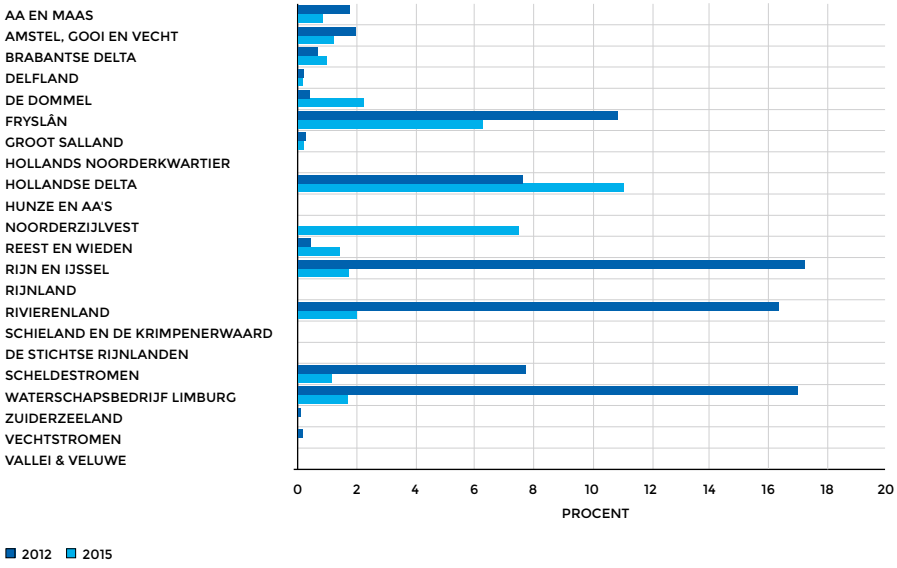

VERLIES TECHNISCHE BESCHIKBAARHEID ZUIVERINGSINSTALLATIE

Het verlies aan beschikbaarheid is het percentage dat een zuiveringsinstallatie als gevolg van een storing uit bedrijf was gedeeld door het totale aantal uren dat het in bedrijf had moeten zijn.

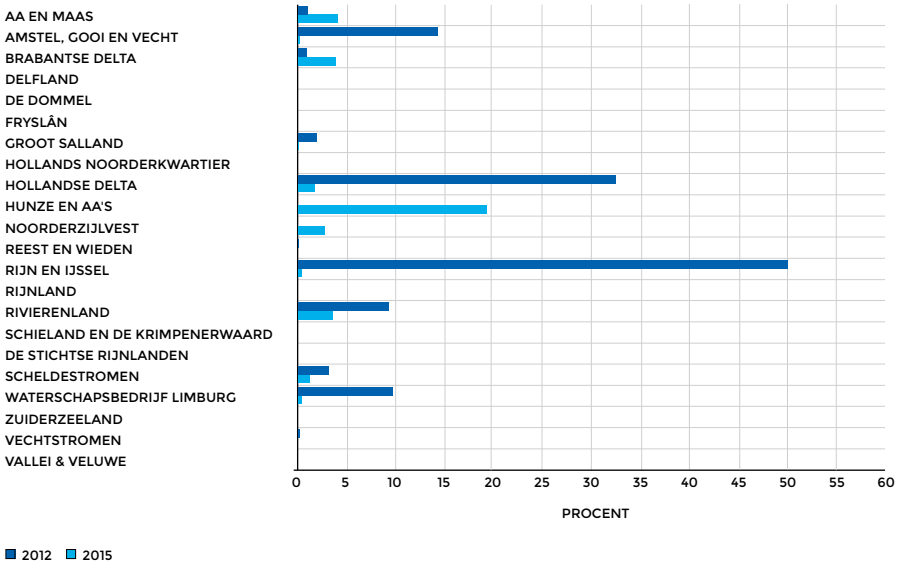

VERLIES TECHNISCHE BESCHIKBAARHEID SLIBVERWERKINGS-INSTALLATIE

Het verlies aan beschikbaarheid is het percentage dat een slibverwerkingsinstallatie als gevolg van een storing uit bedrijf was gedeeld door het totale aantal uren dat het in bedrijf had moeten zijn.

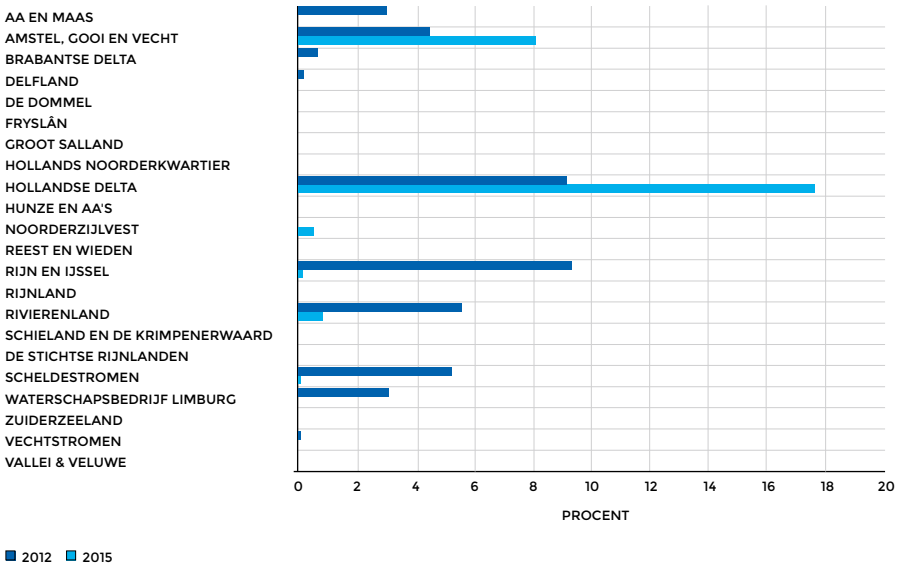

GRONDSTOFFEN, INNOVATIES EN SLIBEINDVERWERKING

	Grondstoffen	Innovaties	Slibeindverwerking
Aa en Maas	Aa en Maas produceert in eigen beheer struviet. Struviet wordt afgezet via Waterstromen B.V. Vanaf medio 2016 wordt cellulose in eigen beheer geproduceerd, eindverwerking door externe partij. Vanaf 2018 productie van CNG aan afvalstoffendienst en afzet van Biogas aan bierbrouwerij	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Superkritisch vergassen 2) Big Brown Data (benutting data uit rioolwater voor verbetering gezondheid van de stad/omgeving). 3) Verwaarding grondstoffen - Produceren en verwaarden van cellulose, Slib inzetten als grondverbeteraar, terugwinnen fosfaat uit afvalwater en slib, van biogas in WKK's naar CNG in vrachtauto's. Aa en Maas koppelt dit ook aan de biomassa's uit het watersysteem: zoals productie van bio composiet of eiwitten uit maaisel	Slib van Aa en Maas wordt verwerkt bij SNB (monoverbranding)
Amstel, Gooi en Vecht	Amstel, Gooi en Vecht produceert in eigen beheer struviet en zet dit af via ICL. Geproduceerd cellulose gaat nu naar AEB.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Optimalisatie slib-en biogasverwerking 2) Wind- en zonne-energie 3) Nieuwe sanitatie	Slib van Amstel, Gooi en Vecht wordt verwerkt bij AEB (slib- en afvalverbranding)
Brabantse Delta	Op dit moment produceert Brabantse Delta nog geen grondstoffen uit full-scale installatie. Vanaf 2018 wordt fosfaat uit as verbrand slib teruggewonnen. Wel loopt er kleine proef met productie van bioplastic uit slib.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Bioplastic (PHA) uit slib 2) thermofiele gisting/ stikstofterugwinning/struviet 3) Koude anammox, doorontwikkeling Demon, EssDe en UNAS technologie	Slib van Brabantse Delta wordt verwerkt bij SNB (monoverbranding)
Delfland	Er worden door Delfland op dit moment geen grondstoffen teruggewonnen.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Zoetwaterfabriek 2) Continu aeroobkorrelslibsysteem 3) Optimalisatie slib- en biogasverwerking	Slib van Delfland wordt verwerkt bij HVC (monoverbranding)
De Dommel	Vanaf 2016 produceert de Dommel in eigen beheer struviet, afzet valt onder verantwoording aannemer	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Implementatie Kallisto 2) Verwaarden afvalwater 3) Nieuwe stoffen	Slib van de Dommel wordt verwerkt bij SNB (monoverbranding)
Wetterskip Fryslân	Er worden door Wetterskip Fryslân op dit moment geen grondstoffen teruggewonnen.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Bioplastic uit slib 2) Schroefpers 3) Fosfaat en stikstofterugwinning	Slib van Wetterskip Fryslân wordt extern gedroogd en granulaat ingezet als granulaat
Groot Salland			Slib van Groot Salland wordt verwerkt bij GMB (composteren)
Hollands Noorderkwartier	Het winnen van cellulose uit afvalwater door het inzetten van fijnzeven op de RWZI Beemster.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Onderzoek naar nuttige toepassing van CO2 uit biogas. 2)Proef met winnen van struviet op RWZI Den Helder. 3) Biogas omzetten naar aardgaskwaliteit op RWZI Beverwijk en gebruiken als brandstof voor transport.	Slib van Hollands Noorderkwartier wordt gedroogd in eigen installatie; Granulaat naar bio-energicentrale HVC

	Grondstoffen	Innovaties	Slibeindverwerking
Hollandse Delta	Hollandse Delta levert effluent aan de industrie en produceert zand, roostergoed en slib.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Koude anammox 2) verlagen energieverbruik / verhogen energieproductie 3) Sluiten van kringlopen	Slib van Hollandse Delta wordt verwerkt bij HVC (verbranding)
Hunze en Aa's	Bij Hunze en Aa's wordt biogas opgewerkt tot aardgas.	De beoogde top 2 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Slibdroging met lage temperatuur droging 2) Gruisdosering bij ontwatering	Slib van Hunze en Aa's wordt thermisch gedroogd (SwissCombi), granulaat naar ENCI.
Noorderzijlvest	Er worden door Noorderzijlvest op dit moment geen grondstoffen teruggewonnen.		Slib van Noorderzijlvest wordt thermisch gedroogd (SwissCombi), granulaat naar ENCI.
Reest en Wieden			Slib van Reest en Wieden wordt verwerkt bij GMB (composteren)
Rijn en IJssel	Rijn en IJssel levert centraat aan Waterstromen B.V dat hieruit struviet terugwint en afzet.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Alginaat uit industrieel afvalwater 2) Ephyra/Themista 3) Slibdroging met restwarmte	Slib van Rijn en IJssel wordt verwerkt bij GMB (composteren)
Rijnland	Rijnland levert zoet water ter bestrijding van verziltingsproblematiek in watersysteem.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) EssDe proces 2) slibontwatering zonder chemicaliën 3) actiever actief slib (AAS)	Slib van Rijnland wordt verwerkt bij HVC (monoverbranding)
Rivierenland	Rivierenland levert koel- en proceswater aan ARN. Bij compostering van het slib wordt ammoniumsulfaat en compost (biobrandstof) geproduceerd.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Aquafarm 2) Actieve kool dosering RWZI Papendrecht 3) Toepassing ORC bij WKK	Slib van Rivierenland wordt verwerkt bij GMB (composteren; 70% slib), HVC (25% slib)en SNB (5% slib; SNB en HVC monoverbranding)
Schieland en de Krimpenerwaard	Schieland en de Krimpenerwaard levert gietwater voor glastuinbedrijven.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Themista 2) Grondstofterugwinning (P uit as) 3) Samenwerking met waterketenpartners	Slib van Schieland en de Krimpenerwaard wordt verwerkt bij HVC (monoverbranding)
De Stichtse Rijnlanden	Op dit moment produceert De Stichtse Rijnland nog geen grondstoffen. Vanaf 2018 wordt fosfaat teruggewonnen uit de as van verbrand slib (via SNB).		Slib van De Stichtse Rijnlanden wordt verwerkt bij SNB (monoverbranding)
Scheldestromen	Scheldestromen produceert gedemineraliseerd water voor industrie en beregeningswater voor de landbouw.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Energiefabriek Walcheren 2) RTC regeling rioolgemalen 3) Biologische biogasreiniging	Slib van Scheldestromen wordt verwerkt bij SNB (monoverbranding)

	Grondstoffen	Innovaties	Slibeindverwerking
Waterschapsbedrijf Limburg	Waterschapsbedrijf Limburg produceert zand voor nuttig hergebruik in o.a. wegenbouw. Granulaat (gedroogd slib) wordt afgezet bij de cementindustrie.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Actiever actief slib (zeving actief slib) 2) Affiniteits adsorptie (verwijdering medicijnresten) 3) Ontwikkeling Forward Osmose	De helft van het slib van WBL wordt verwerkt bij SNB (monoverbranden). De andere helft wordt gedroogd in eigen installatie, granulaat naar ENCI
Zuiderzeeland		De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Ephyra 2) Schroefpers 3) TORWASH	Slib van Zuiderzeeland wordt verwerkt bij GMB (composteren)
Vechtstromen	Via ketenpartner SNB produceert Vechtstromen CO2 en kalk bij verbranding slib. In Emmen wordt puur water geproduceerd voor NAM. Zand wordt ingezet als secundaire bouwstof.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) Koude anammox 2) actiever actief slib (zeefbocht) 3) Power to Protein	Slib van Vechtstromen wordt verwerkt bij SNB (monoverbranding)
Vallei & Veluwe	In 2015 produceerde Vallei en Veluwe struviet. Vanaf 2017 wordt ook alginaat en cellulose geproduceerd.	De beoogde top 3 van innovaties voor de komende 5 jaar zijn: 1) BECH bio-energiecentrale 2) Co-creatie waterfabriek Wilp 3) Alginaat extractie	Slib van Vallei en Veluwe wordt verwerkt bij GMB (composteren)

BEZOEKADRES
Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES
Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

Oktober 2016

info@uvw.nl
www.uvw.nl

Hoogheemraadschap van
Delfland

Aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
1278377
DATUM D&H VERGADERING
8 november 2016
DELFT

ONDERWERP
Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015

Geachte leden,

Door middel van deze brief informeren wij u over de resultaten van de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015. Met de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015 (BVZ) maken de waterschappen transparant hoe het zuiveringsbeheer ervoor staat en zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld.

Functioneren installaties
Landelijk zijn de kosten voor het zuiveringsbeheer ten opzichte van 2012 gedaald. Bij Delfland is deze daling twee maal zo groot, terwijl de zuiveringsprestaties verbeterd zijn en er wederom 100% voldaan is aan de lozingseisen en de afnameverplichting. Delfland is doorgegaan met de samenwerking in verschillende verbanden om doelmatigheid verder te verbeteren.

Het gemiddelde slibontwateringsresultaat is ten opzichte van 2012 met 1% verbeterd tot 22,5%, waarbij het polymeerverbruik zelfs lichtelijk is gedaald. De doelstelling voor de komende jaren is, om opnieuw dichter bij het maximale toelaatbare droge stof gehalte van 24% te komen.

Financiën
Delfland scoort met de operationele beheer- en onderhoudskosten landelijk gemiddeld. De operationele beheer- en onderhoudskosten van het transportstelsel en zuiveren liggen enigszins boven het gemiddelde terwijl deze voor de slibverwerking juist daaronder liggen.

Hoewel de bedrijfsvergelijking een sterke daling laat zien voor de totale kosten voor de zuiveringstechnische werken is het zuiveringstarief van Delfland in de periode 2012–2015 trapsgewijs verhoogd van 85,14 euro per ve in 2012 naar 94,39 euro per ve in 2015. (Het zuiveringstarief van alle waterschappen is gemiddeld 55,69 euro per ve.) Landelijk is een verhoging van het zuiveringstarief met name het gevolg van minder onttrekkingen aan reserves, meer kwijtscheldingen en oninbaarverklaarde belastingopbrengsten en hogere kosten van planvormingen van het waterschapsbestuur. Deze 'kosten verhogende' factoren maken geen deel uit van de kosten zuiveringstechnische werken, maar zijn wel een onderdeel van het zuiveringstarief. In de afgelopen periode is binnen Delfland de negatieve reserve zuiveringsheffing omgezet naar een positief saldo en is het ook een bestuurlijke keuze om leningen af te lossen of om geld te reserveren voor een tariefsverlaging.

Milieu
Delfland is in de periode 2012-2015 8,8% energie-efficiënter geworden en heeft daarmee voldaan aan de doelstelling van het MJA3. Ook is de zelfvoorzienendheid (eigen energieopwekking) bij Delfland toegenomen van 38,21% in 2012 tot 48,49% in 2015. Delfland behoort daarmee tot de top 4 van Nederland.

Speerpunten BVZ 2012
Naar aanleiding van de vorige bedrijfsvergelijking zuiveringsbeheer over het jaar 2012 zijn er landelijk drie speerpunten benoemd, te weten:

- het polymeergebruik bij slibontwatering;
- discrepantie (het verschil tussen de vuilvracht die binnenkomt en de vuilvracht waarvoor via de zuiveringsheffing voor betaald wordt);
- en het omgaan met rioolvreemd water.

Door de landelijke aandacht is het polymeerverbruik ten opzicht van 2012 gestabiliseerd en is de toename trend doorbroken. Ook de discrepantie is stabiel gebleven. Overigens is de discrepantie bij Delfland met -0,01% verwaarloosbaar. In de toekomst zal landelijk aandacht blijven worden besteed aan rioolvreemd water. Ook Delfland zal zich voornamelijk hierop focussen.
De hoeveelheid rioolvreemd water is vooral een aandachtspunt voor de zuiveringen in regio Zuid, met name voor zuivering De Groote Lucht. Hier zal de komende jaren de focus op worden gelegd.

In de samenvatting (bijlage 1) wordt ingegaan op de verschillende prestatie indicatoren per hoofdonderdeel van de BVZ 2015. Voor meer gedetailleerde informatie wordt verwezen naar de door de Unie van Waterschappen gepubliceerde rapportages (bijlagen 2 en 3).

Hoogachtend,
Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris, de Dijkgraaf,

mr.drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

Bijlagen:

1. Samenvatting Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015.
2. Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015 (Hoogheemraadschap van Delfland).
3. Landelijke rapportage Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer 2015.

Hoogheemraadschap van
Delfland

Aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
1281947
DATUM D&H VERGADERING
22 november 2016
DELFT

ONDERWERP
resultaten bestuurlijke bijeenkomst muskusrattenbeheer van 30 september 2016 en informatie landelijke veldproef

Geachte leden,

Op 30 september jl. heeft op Fort Wierickerschans te Bodegraven een bestuurlijke discussiebijeenkomst plaats gevonden met als doel input te leveren voor de op te stellen beleidsvisie Muskusrattenbeheer 2017- 2020. Ter voorbereiding van deze bijeenkomst heeft onder andere een breed samengestelde beleidsgroep met daarin beleidsmedewerkers van de 6 aan de regeling deelnemende waterschappen zich gebogen over de onderwerpen waar het tijdens de discussiebijeenkomst over zou moeten gaan. Dit heeft geresulteerd in een 5-tal te bespreken bestuurlijke dilemma's. Deze dilemma's en de toelichting die ter voorbereiding van de discussies is gegeven maar ook de uiteindelijke oogst van de op de 30e gevoerde discussies zijn als bijlage bij deze brief gevoegd. De oogst van de bestuurlijke bijeenkomst wordt gebruikt als basis voor de op te stellen beleidsvisie. Volgens planning zal de beleidsvisie begin 2017 gereed zijn en ter besluitvorming aan u worden voorgelegd. Naast deze visie zal er een jaarlijks beheerplan met concrete maatregelen worden uitgewerkt.

Veldproef
In deze beleidsnotitie was het ook de bedoeling om de resultaten van de 3 jaar durende veldproef mee te nemen. In de landelijke veldproef is onderzocht hoe verschillende vormen van muskusrattenbeheer de muskusrattenpopulaties beïnvloeden en daarmee de veiligheid. Op 30 september is echter door de unie-commissie muskus- en beverratten besloten dat de veldproef moet worden gecontinueerd om nog een aantal vragen beantwoord te krijgen. Met name de onderdelen objectbescherming, preventieve maatregelen en monitoring populatieherstel in de proefhokken lopen dit jaar en voor een deel nog zelfs tot in 2017 door.
Voor dit moment zijn de resultaten van de veldproef samen met de resultaten van een aantal eerdere historische onderzoeken verzameld in een tussenrapportage. Besluiten rond de te volgen bestrijdingsstrategie worden pas genomen nadat alle resultaten van de veldproef beschikbaar zijn. Naar verwachting pas op zijn vroegst in het voorjaar 2018.

Om in 2018 een afgewogen besluit te kunnen nemen wordt voorbereidend gewerkt aan:

- Het zoeken van samenwerking met onze omringende landen vanwege waterveiligheid;
- Een visie op preventieve maatregelen rekening houdend met andere gravende soorten als bever, beverrat en invasieve soorten als uitheemse kreeften.
- Motivatie en vaardigheden van beheerders en management;
- Innoveren in kennis en methodes: wat kennisontwikkeling betreft streven wij naar een samenwerking op landelijk niveau.

Totdat het eindadvies ten aanzien van de te voeren strategie wordt gegeven is er voor gekozen de huidige bestrijdingsstrategie te handhaven. Dat betekent dat tot het voorjaar 2018 vlakdekkend, jaarrond bestreden dient te worden met minimaal de huidige doelstelling (<0,15 vangsten/km^1). Het besluit van de unie-commissie muskus- en beverratten is als bijlage bij deze brief gevoegd. De tussenrapportage wordt niet integraal verspreid maar is indien gewenst wel beschikbaar voor inzage.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris, de Dijkgraaf, loco,

mr.drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A. Houtzager

Bijlagen:

1. Presentatie dilemma's bestuurlijke bijeenkomst muskusrattenbeheer 30 september 2016
2. Resultaten bestuurlijke bijeenkomst muskusrattenbeheer 30 september 2016
3. Informatie landelijke veldproef commissie muskus- en beverratten (CMB) van de UvW

muskusrattenbeheer

Dilemma's

Dilemma 1:

Belang dieren vs. belang veiligheid

muskusrattenbeheer

Dilemma 1

Belang dieren vs. belang veiligheid

Noodzaak doden van dieren (bestrijding)

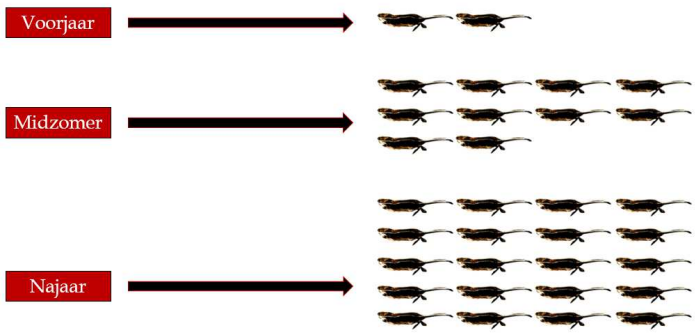

muskusrattenbeheer

Dagopbrengst (!) 2004

Muskusrattenbeheer ● werk van het waterschap

muskusrattenbeheer

Dilemma 1

Belang dieren vs. belang veiligheid

Noodzaak doden van dieren (bestrijding)

Onderzoek DHV, 2006:
- Veiligheid alle typen waterkeringen (m.u.v. zeewering) neemt af door graverij
- Door aantasting voldoet waterkering niet aan gestelde veiligheidsnorm
- In termen van overschrijdingskansen neemt veiligheid af met factor 2 tot max. 10

Onderzoek DHV, 2007:
-Elke aantasting door graverij leidt tot afname veiligheid

Tussenrapport Veldproef
- Stijgend verband aantal schades en aantal vangsten

Bouw met nestkom

Muskusrattenbeheer ● werk van het waterschap

muskusrattenbeheer

Dilemma 1

Belang dieren vs. belang veiligheid

Preventieve maatregelen

Onderzoek DHV, 2007:

- Geen van preventieve maatregelen geeft voldoende zekerheid dat geen schade optreedt door graverij
- Aantal preventieve maatregelen effect, maar bij toenemende populatie onacceptabele risico's
- Bestrijden van muskusratten blijft noodzakelijk om omvangpopulatie te beheersen

Tussenrapport Veldproef:

- Gebieden (of perioden) uitsluiten van bestrijding wordt als ongewenst beschouwd

Scherm van zwelklei (bentoniet) in de kade met daarin gaas na schade muskusratten

muskusrattenbeheer

Dilemma 1

Belang dieren vs. belang veiligheid

Preventieve maatregelen

Onderzoek DHV, 2007:

- Geen van preventieve maatregelen geeft voldoende zekerheid dat geen schade optreedt door graverij
- Aantal preventieve maatregelen effect, maar bij toenemende populatie onacceptabele risico's
- Bestrijden van muskusratten blijft noodzakelijk om omvangpopulatie te beheersen

Tussenrapport Veldproef:

- Gebieden (of perioden) uitsluiten van bestrijding wordt als ongewenst beschouwd

Scherm van zwelklei (bentoniet) in de kade met daarin gaas na schade muskusratten

Muskusrattenbeheer werk van het waterschap

muskusrattenbeheer

Dilemma 1

Belang dieren vs. belang veiligheid

(On)zin van bestrijding

Onderzoek Altenburg & Wymenga, 2009:
- Bestrijding leidt tot kleinere populatie
- Hoe intensiever bestrijding, hoe kleiner populatie
- Bij intensieve bestrijding, in absolute zin, minder dieren gedood dan bij extensieve bestrijding
- Niet bestrijden geen optie, als doel populatie verminderen

Tussenrapport Veldproef
- Historische gegevens tonen dat bestrijding kan leiden tot dalende aantallen muskusratten
- Vooralsnog geen statistisch bewijs effect bestrijding
- Lijnen van bewijs die effect bestrijding lijken aan te tonen

muskusrattenbeheer

Dilemma 1

Belang dieren vs. belang veiligheid

Diervriendelijkheid

Diervriendelijkheid veel aandacht (gedragscode, klem, in verdrinkval, otterring, etc.)

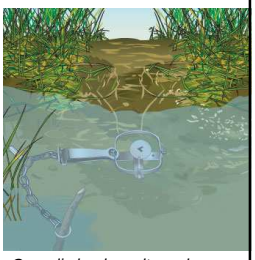

Onnodig leed wordt voorkomen. Pootklem buiten gebruik

Bijvangsten onvermijdelijk, maar minimaliseren

Bijvangsten
Royal Haskoning, 2011

- Circa 70% bijvangsten als niet-bezwaarlijk beschouwd (bruine en woelrat)
- Zoogdieren m.n. op klem, vissen en overig verdrinkvallen
- Reductie door aantal uitstaande vallen te verminderen

Muskusrattenbeheer werk van het waterschap

muskusrattenbeheer

Dilemma's

Dilemma 2:

Overal vangen vs. risicobenadering

muskusrattenbeheer

Dilemma 2

Overal vangen vs. risicobenadering

Huidige strategie vlakdekkend omdat:

- Bestrijden populatieniveau
- Geen 'haarden' die tot verspreiding leiden
- Onnodig (lang) veel dieren doden (en bijvangsten)

Onderzoek Altenburg & Wymenga, 2009:

- Bestrijding leidt tot kleinere populatie
- Hoe intensiever bestrijding, hoe kleiner populatie
- Bij intensieve bestrijding, in absolute zin, minder dieren gedood dan bij extensieve bestrijding
- Niet bestrijden geen optie, als doel populatie verminderen
- Meer onderzoek nodig

Muskusrattenbeheer werk van het waterschap

muskusrattenbeheer

Dilemma 2

Overal vangen vs. risicobenadering

Tussenrapport Veldproef

- Ruimtelijk samenhangende bestrijding over logische en grote ruimtelijke eenheden => jaarrond en vlakdekkend bestrijden
- Andere strategieën minder kansrijk voor bereiken lange aantallen
- Objectbescherming nog geen harde conclusies
- Seizoensbestrijding als nadruk op winter en voorjaar en voorjaar

muskusrattenbeheer

Dilemma 2

Overal vangen vs. risicobenadering

Tussenrapport Veldproef

Algemene beeld strategie

1. Bestrijding alleen succesvol wanneer bestrijdingsinzet voldoende hoog
2. Bestrijding langere tijd volhouden
3. Kwaliteit op voldoende niveau
4. Ruimtelijk samenhangende strategie

Muskusrattenbeheer werk van het waterschap

muskusrattenbeheer

Dilemma's

Dilemma 3:

Meer ruimte voor natuur vs veiligheid

muskusrattenbeheer

Dilemma 3

Meer ruimte voor natuur vs veiligheid

Natuurvriendelijke oevers maken bestrijding moeilijker en duurder. Aantal natuurvriendelijke oevers neemt toe

muskusrattenbeheer

Dilemma 3

Meer ruimte voor natuur vs veiligheid

Niet toegankelijke gebieden houden haarden in stand => onnodig veel vangsten

muskusrattenbeheer

Dilemma 3

Meer ruimte voor natuur vs veiligheid

Verboden wegens broedseizoen => niet jaarrond

Muskusrattenbeheer werk van het waterschap

muskusrattenbeheer

Dilemma's

Dilemma 4:

Veiligheidsnorm of grotere ambitie

muskusrattenbeheer

Dilemma 4

Veiligheidsnorm of grotere ambitie

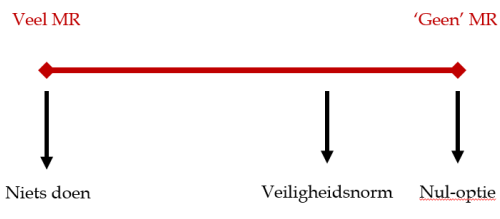

Jaarrond bestrijden. Nadruk op winter en voorjaar. Zwaar werk.

muskusrattenbeheer

Dilemma 4

Veiligheidsnorm of grotere ambitie

- Beverrat nul-optie
- Engeland
- België
- Veldproef: reële optie

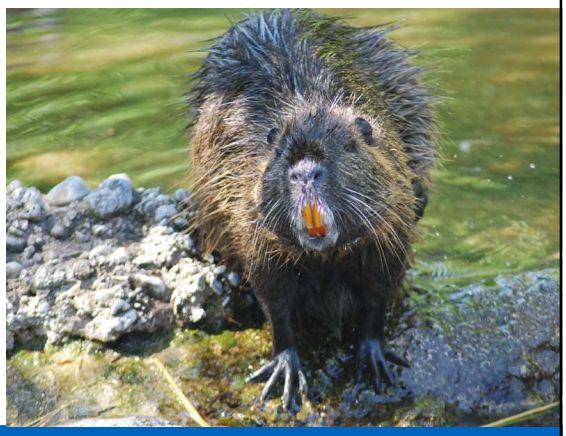

Muskusrattenbeheer ● werk van het waterschap

muskusrattenbeheer

Dilemma 4

Veiligheidsnorm of grotere ambitie

Open gegraven bouw muskusrat

In beeld brengen nul-optie:

1. Kostenontwikkeling
2. Aanpak landelijk (en buurlanden)
3. Gevolgen toegankelijkheid gebieden
4. Organisatie aansturing
5. …

Muskusrattenbeheer ● werk van het waterschap

muskusrattenbeheer

Dilemma's

Dilemma 5:

Innovatie: trendsetter of volger

muskusrattenbeheer

Dilemma 5

Innovatie: trendsetter of volger

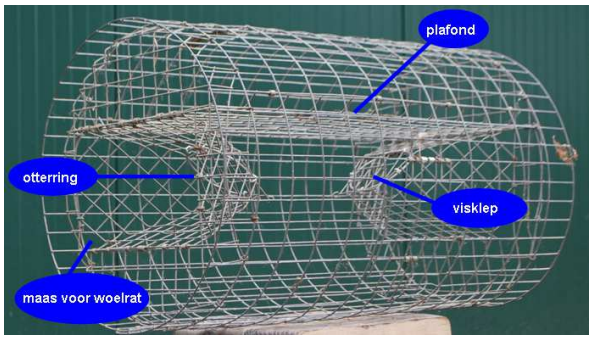

Er is al veel gebeurd (vangmiddelen)

Muskusrattenbeheer ● werk van het waterschap

muskusrattenbeheer

Dilemma 5

Innovatie: trendsetter of volger

Er is al veel gebeurd (efficiency en HR-beleid)

muskusrattenbeheer

Dilemma 5

Innovatie: trendsetter of volger

Er is al veel gebeurd (registratie)

Muskusrattenbeheer ● werk van het waterschap

muskusrattenbeheer

Dilemma 5

Innovatie: trendsetter of volger

Welke ambitie en investering voor de toekomst?

Resultaten dilemma's bestuurlijke discussiebijeenkomst

Dilemma 1: Belang dieren vs. belang veiligheid

Voor het merendeel van de discussiegroepen staat veiligheid voorop. Echter staat diervriendelijkheid hoog in het vaandel. Om dit laatste te bereiken is het advies om te investeren in (het onderzoek naar) preventieve en diervriendelijke maatregelen. Een aantal voorbeelden hiervan zijn compartimentering, natuurlijke barrière, het beïnvloeden van vruchtbaarheid, het gebruik van gaas, of chemische maatregelen.

Daarnaast moeten de kosten inzichtelijk gemaakt worden. Wat zijn de kosten van muskusrattenbeheer weggezet tegen de mogelijke (economische) schade die muskusratten kunnen veroorzaken? Moeten we muskusratten niet wegvangen tot een basisniveau en accepteren dat er dan muskusratten blijven zitten?

Bestrijden in het voorjaar is belangrijk. Hoe meer muskusratten er dan worden weggevangen, hoe minder dieren er in het najaar worden gevangen. Dit zorgt direct voor minder dierenleed.

Niet alleen veiligheid is belangrijk in deze discussie. Er kan ook schade ontstaan die economisch van aard is, vooral boeren kunnen hier last van ondervinden. Muskusratten eten (een deel van) de landbouwgewassen en destabiliseren de kades waarop boeren met zware voortuigen rijden.

Relevant in deze discussie zijn de resultaten van de Veldproef. Dat deze ontbreken is een gemis.

Valt er te bezien of er een restwaarde is op de gevangen muskusratten, zonder dat dit dan verdere negatieve consequenties heeft (bijvoorbeeld het fokken en/of uitzetten van muskusratten)?

Dilemma 2: Overal vangen vs. risicobenadering

Het merendeel van de groepen geeft de voorkeur aan vlakdekkend speuren. Hiermee voorkom je dat de populatie opveert en er zogenoemde haarden ontstaan. Naast vlakdekkend speuren moet er ruimte blijven voor flexibele inzet. Dit wordt als meest kosteneffectief gezien.

Een groep geeft aan het liefst voor slimme compartimentering te gaan. Als dat niet mogelijk blijkt te zijn, moet er alsnog overal gevangen worden. Er moet meer ingezet worden op de risicogebieden. Deze risicogebieden worden gevormd door de economische waarde van het achterliggende land en de hoeveelheid muskusratten in het gebied.

Een aantal groepen ervaart onduidelijkheid over dit dilemma. Het is niet helder over welk risico hier wordt gesproken. Daarnaast moet piekbestrijding verder worden onderzocht.

Er wordt door een discussiegroep de vraag gesteld: Wat is het belang van de mrb-organisatie?

Dilemma 3: Meer ruimte voor natuur vs. veiligheid

De muskusrattenbeheerder is een professional op het gebied van vangen en de natuur. Daarvan uitgaande zou de mogelijkheid er moeten zijn om de wettelijke taak ook in een natuurgebied uit te voeren. Natuurgebieden moeten op basis daarvan betreedbaar zijn voor muskusrattenbeheerders. De professionaliteit van muskusrattenbeheerders kan wellicht breder ingezet worden. Hierbij kan worden gekeken naar de taken van bijvoorbeeld een boswachter (voorbeeld Oostvaardersplassen).

Ook andere beroepsgroepen kunnen meehelpen bij het speuren. Denk hierbij aan loonwerkers, agrariërs, medewerkers van andere waterschappen en inspecteurs.

Het liefst ziet men de ontwikkeling van een muskusrat-onvriendelijke èn tegelijkertijd een natuurvriendelijke oever. De aanleg van natuurvriendelijke oevers (nvo) zorgt voor hogere beheerkosten. Dit vraagt om een integrale afweging bij de besluitvorming. Verder moeten vangstmethodes verwerkt worden in het ontwerp van een nvo.

Daarnaast zijn er nog een aantal opmerkingen gemaakt:

- MRB moet bijvangsten beperken en monitoren;
- Het broedseizoen opnemen in de werkplanning;
- Kan de muskusrat niet in het biologische schap van de supermarkt?

Tot slot wordt gesteld dat dit dilemma eigenlijk geen dilemma moet zijn. De veiligheid staat voorop, maar ruimte voor natuur moet er zijn. Meer natuur hoeft niet ten koste te gaan van veiligheid met een efficiëntere organisatie.

Dilemma 4: Veiligheidsnorm of grotere ambitie

Meerdere groepen raden aan om voorlopig de veiligheidsnorm te hanteren. De nuloptie moet wel onderzocht worden. We moeten zoveel mogelijk richting die nul gaan. Voorwaarde is dat daar commitment voor is aan de ‘voorkant’. Wellicht past dit in een sluitende business case (10 jaar) met een pilot in Hollands Noorderkwartier en Zeeland.

Het kostenplaatje is een veelbesproken onderwerp. Er is vrees voor hoge kosten bij totale eliminatie. Deze kosten moeten duidelijk in beeld gebracht worden, ook op de lange termijn. Er is behoefte aan een duidelijke kosten-baten analyse als het gaat om de nuloptie. Wellicht is het acceptabel om initieel hoge kosten te hebben, omdat we daar later van kunnen profiteren.Hierdoor ontstaat direct minder dierenleed, minder schades, minder bijvangsten en op de langere termijn waarschijnlijk minder weerstand en lagere kosten.

Vanuit de groepen worden een aantal vragen gesteld:

- Is totaal eliminatie mogelijk?
- Is dit realistisch met een lange open grens?

De organisatie moet gebruik maken van de kennis en ervaring van derden, zoals de ervaringen die in België zijn opgedaan.

In een groep is er een hevige discussie over dit dilemma. Er is veel vraag naar onderzoeksgegevens, zodat er een beeld gevormd kan worden voor de consequenties van de drie varianten zoals genoemd in de Veldproef. Zitten we niet teveel vast in ‘oude’ ideeën?

Dilemma 5: Innovatie: trendsetter of volger

Innovatie is belangrijk. Dit belang wordt door alle groepen ondersteund. Innovatie moet ingezet worden om de nuloptie te bewerkstelligen (door bijvoorbeeld DNA-monitoring). Voorop lopen brengt kosten met zich mee. Daarom is het wellicht beter om te kiezen voor *proved technology* (bewezen technieken) en deze op een nieuwe manier toe te passen. Een voorbeeld van technische innovatie is het gebruik van *drones* voor waterschapswerk (niet alleen voor muskusrattenbeheer). Ook de werkprocessen moeten we blijven vernieuwen.

Bij een kosten/baten analyse moeten de kosten van innovatie ook worden afgewogen tegen de voordelen voor de fysieke belasting van het personeel.

Een landelijke samenwerking aangaande dit onderwerp is een goed idee, omdat ideeën en ervaringen dan gedeeld worden. De Unie van Waterschappen kan hierin een rol spelen.

In tegenstelling tot de andere groepen, geven twee groepen aan wel echt trendsetter op het gebied van innovatie te willen zijn. Er moet een open houding naar innovatie zijn, omdat dit noodzakelijk is in ons complexe gebied. We moeten niet volgen, maar actief innoveren. Hier wordt een rol voor Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) gezien. STOWA is het kenniscentrum van regionale waterbeheerders in Nederland. STOWA ontwikkelt, vergaart en verspreidt kennis die nodig is om de opgaven waar waterbeheerders voor staan, goed uit te voeren.

Er is behoefte naar de uitkomsten van het veldonderzoek. Deze moeten vertaald worden naar de beleidsvisie, naar aanleiding hiervan kunnen er echte keuzes gemaakt worden.

VELDPROEF MUSKUSRATTEN (TUSSENRAPPORTAGE BEHEER VAN MUSKUSRATTEN IN NEDERLAND - EFFECTIVITEIT VAN BESTRIJDING OP GROND VAN HISTORIE EN EEN GROOTSCHALIGE VELDPROEF)

Hetty Klavers, Patrick Poelmann/Dolf Moerkens

BESLUIT 30 SEPTEMBER 2016

1. Inhoudelijke beslispunten
   1.1. Te wachten met het nemen van een besluit over de te volgen bestrijdingsstrategie totdat de resultaten van:
      - het onderdeel objectbescherming van de Veldproef Muskusratten en
      - de monitoring van het 'terugbrengen van de populatie in de proefuurhokken tot het beginniveau' afgerond zijn.
   1.2. Om in 2018 een afgewogen besluit te kunnen nemen wordt voorbereidend gewerkt aan:
      1.2.1. De strategie 'complete removal': op papier wordt deze strategie uitgewerkt en vergeleken met de andere strategieën ('complete removal' is het terugbrengen van de binnenlandse populatie tot '0' in combinatie met beheersing van de instroom)[1]. In deze uitwerking komen onder meer de volgende zaken aan de orde:
         - Hoe kan de strategie 'complete removal' het best geïmplementeerd en uitgevoerd worden?
         - Welke consequenties heeft dit voor de bestrijding, nu en in de toekomst?
         - Wat zijn de kosten en baten van 'complete removal'?
         - Wat zijn de consequenties voor de toekomstige financiering van de muskusratbestrijding?
      1.2.2. Samenwerking te zoeken met de ons omringende landen om gezamenlijk de grens te bepalen waar bestrijding noodzakelijk is om reden van waterveiligheid;
      1.2.3. Een visie ten aanzien van preventieve maatregelen te ontwikkelen rekening houdend met andere gravende soorten zoals de bever, de beverrat en invasieve exoten zoals uitheemse rivierkreeften;
      1.2.4. Te investeren in de motivatie en competentie van bestrijders en management;
      1.2.5. Te innoveren in kennis en methodes.
2. Procedurele beslispunten
   2.1. Totdat de resultaten van objectbescherming en de monitoring beschikbaar zijn en mogelijk gekozen wordt voor een andere bestrijdingsstrategie, handhaven we de huidige bestrijdingsstrategie: vlakdekkend-jaarrond bestrijden met minimaal de huidige doelstelling en in de grensgebieden een beheersing van de instroom zodat geen doorstroom plaats zal vinden naar het achterland.
   2.2. Begin 2017 een bijeenkomst te organiseren voor de portefeuillehouders van alle waterschappen.
   2.3. Samen met Stowa een onderzoek agenda 'muskusratten en andere gravers' op te stellen.

[1] De tussenrapportage geeft 'complete removal' als mogelijke bestrijdingsstrategie voor de toekomst. Het implementeren, uitvoeren en in stand houden van een andere strategie dan de huidige stelt waarschijnlijk andere eisen aan de organisatie en financiering van de bestrijding dan nu het geval is. Onderzocht wordt op welke wijze zo'n andere strategie het beste kan worden geïmplementeerd en welke organisatorische, financiële en juridische randvoorwaarden dan nodig zijn. Ook is het van belang een helder zicht te krijgen op de kosten en verwachte baten hiervan.

DE KERN VAN HET ADVIES

A. Aanleiding: De Unie van Waterschappen heeft samen met de waterschappen in de afgelopen drie jaar een Veldproef Muskusratten uitgevoerd waarin op praktisch vlak kennis over de populatieontwikkeling is verzameld bij verschillende manieren van bestrijden.
B. Belang: Een zestal bureaustudies uit de periode 2005 tot 2008 en een kritische reflectie daarop van dierenwelzijnsorganisaties kwamen tot de conclusie dat veldonderzoek in de Nederlandse situatie wenselijk was om relevante vragen vanuit verschillende maatschappelijke geledingen te kunnen beantwoorden.
C. Context: De veldproef beoogde inzicht te geven in de inzet van bestrijding (tijd in velduren) in relatie tot de populatie en de schade aan waterkeringen. De werkwijze bestond daarom vooral uit het systematisch variëren van de bestrijdingsinzet, het vastleggen van vangsten en het goed monitoren van schade aan oevers en waterkeringen gedurende een periode drie jaar.
De Veldproef Muskusratten heeft geen overtuigend verband kunnen leggen tussen inzet en populatie, een historische analyse laat wel helder zien, dat bestrijding kan leiden tot dalende aantallen muskusratten, mits de inspanningen in verhouding staan tot de grootte van de populatie.

OVERWEGINGEN

1 Inhoudelijk

1.1 *Te wachten met het nemen van een besluit*

De proef objectbescherming in Dinteloord en Lelystad loopt tot april 2017, de daaruit volgende analyses zullen in de loop van 2017 gereed zijn. De ontwikkeling van de aantallen kunnen belangwekkende ondersteunde informatie geven over bestrijding.
Monitoring proefuurhokken In de 117 proefuurhokken is 3 jaar lang volgens een door de veldproef 'opgelegd' regime gewerkt. Vanaf 1-1-2016 kunnen de bestrijdingsorganisaties zelf bepalen hoeveel tijd besteed wordt in de voormalige proefuurhokken. Door de UvA worden, over de periode januari 2016 tot december 2017, zowel de inzet als de vangsten gevolgd tijdens de periode waarin de populatie weer naar het beginniveau teruggebracht wordt. De gegevens worden gebruikt om het door de UvA gebouwde populatie dynamisch model te ijken. Voor de ijking van het model zijn door de bestrijdingsorganisaties middels expert judgement vangst- en urenprognoses afgegeven. In 2017 kunnen ook de 2 proefgebieden objectbescherming gemonitord gaan worden, in deze gebieden is van april 2014 tot april 2017 de bestrijding gestaakt. Vanaf april 2017 wordt hier gestart met het terugbrengen van de populatie tot het beginniveau.
Met de resultaten van het onderdeel objectbescherming en de monitoring van de proefuurhokken kan een integraal advies over de te volgen bestrijdingsstrategie worden uitgebracht.

1.2 *Er wordt voorbereidend gewerkt aan:*

1.2.1 Complete removal is als strategie succesvol ingezet bij de beverrat, de binnenlandse populatie is teniet gedaan en de inzet is nu gericht op het beheersen van de instroom. Bij de muskusrat gaat het om een geheel andere schaal, zowel voor wat betreft de aanwezige populatie (> 100.000 t.o.v. max 6.000), de kosten (landelijk 35 miljoen € t.o.v. ruim 1 miljoen €) en de aansturing (regionaal versus landelijk). Alleen al om deze redenen is het noodzakelijk eerst een helder beeld te krijgen van de organisatorische, financiële en juridische consequenties van een dergelijke bestrijdingsstrategie. Wij gaan parallel aan de afronding van de veldproef deze bedrijfsmatige consequenties verkennen om begin 2018 een afgewogen besluit te kunnen nemen.

1.2.2 De muskusrat houdt zich niet aan administratieve grenzen Samenwerking, niet alleen tussen de Nederlandse bestrijdingsorganisaties, maar ook over de landsgrens is noodzakelijk om de populatie terug te kunnen brengen naar het 0-niveau.

1.2.3 Een visie op preventieve maatregelen is gewenst Preventieve maatregelen kunnen, indien juist geconstrueerd, bijdragen aan de waterveiligheid op locaties met grote economische- en/of maatschappelijke belangen. Houd hierbij ook rekening met andere gravende soorten, zoals de bever en de beverrat en invasieve exoten zoals de Amerikaanse rivierkreeft. Betrek hierin op termijn ook de resultaten van pilots preventieve maatregelen tegen graverij door muskusratten die zijn aangelegd door Rijnland en HDSR.

1.2.4 Investeer in de motivatie en competentie van bestrijders en management De kwaliteit van de betrokken medewerkers is uiteindelijk de sleutel naar succes. Goed opgeleide en breed inzetbare medewerkers dragen uiteindelijk niet alleen bij aan de bestrijdings- en/of waterveiligheidsdoelstellingen maar ook aan de organisatiedoelstellingen.

1.2.5 Innovatie helpt om:
- meer kennis te verzamelen over het gedrag en de plaatskeuze van muskusratten.
- nieuwe methodes uit te proberen om de aanwezigheid van dieren te ontdekken.
- nieuwe methodes om efficiënter te vangen te ontwikkelen en te testen.

2 Procedureel

2.1 *Handhaaf vooralsnog de strategie landsdekkend- en jaarrond bestrijden*

2.2 De huidige inzet draagt bij om uiteindelijk elke bestrijdingsstrategie te kunnen kiezen, waaronder ook 'complete removal'. Het is daarom ongewenst om nu de teugels te laten vieren in afwachting van de resultaten van het onderdeel objectbescherming en de monitoring van het stoppen van de proef.

2.3 *Organiseer begin 2017 een bijeenkomst voor de portefeuillehouders van alle waterschappen*
De monitoring van de proefuurhokken en de 2 objectbeschermingsgebieden is weliswaar pas eind 2017 afgerond, er is nu een enorme behoefte bij de waterschappen om kennis te nemen van de tussenresultaten. Op termijn volgen de resultaten van de Veldproef Muskusratten en de monitoring van de proefuurhokken en wordt een integraal advies gegeven over de te volgen bestrijdingsstrategie. Hierin worden ook de resultaten van de eerder genoemde kosten/baten analyse gepresenteerd.

2.4 *Stel in samenwerking met Stowa een onderzoek agenda op*
De veldproef heeft eens te meer aan het licht gebracht dat er nog leemtes in kennis zijn. Daarnaast neemt graverij door andere soorten toe. Stowa is voorstander van het bundelen van overlast door graverij.

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN/ ANDERE PARTIJEN:

De Begeleidingscommissie Veldproef Muskusratten op 27 juni met daarin vertegenwoordigers van Dierenbescherming, LTO (niet aanwezig) en VBNE heeft verzocht te wachten met publicatie totdat ook het onderdeel objectbescherming afgerond is.

Op dit moment is de Europese Unie doende met de exotenverordening. De beverrat is opgenomen in de eerste, door de Europese Commissie vastgestelde- en inmiddels gepubliceerde, lijst van invasieve soorten. De muskusrat staat op de shortlist voor de 2e lijst die naar verwachting in de loop van dit jaar wordt vastgesteld.

gemeente
Schiedam
Hoogheemraadschap van
Delfland
Wateragenda Schiedam
2016-2020

Voorwoord

Water brengt – letterlijk en figuurlijk – leven in de woon- en werkomgeving. Van veilig, schoon en duurzaam water profiteren bewoners, bedrijven, natuur en recreanten. Reden genoeg om water te integreren bij plannen en ontwikkelingen binnen de gemeentegrenzen.

Naast veilig en schoon water is het voor zowel de bewoners van Schiedam als de bezoekers van de stad van belang dat het water er aantrekkelijk uitziet en dat we er ook recreatief gebruik van kunnen maken. Er is dan ook steeds meer aandacht voor de cultuurhistorische waarde van de havens in de binnenstad en voor recreatie. Bovendien wordt Schiedam nadrukkelijk geconfronteerd met de verwachte gevolgen van de klimaatverandering en bodemdaling. We moeten zorgen dat het watersysteem en het stedelijk gebied ook in de toekomst veilig (droge voeten), schoon (gezond water met goede kwaliteit voor mens en natuur) en duurzaam (anticiperen op klimaatverandering, bewustwording en beleving) blijft.

Nu de economie weer aantrekt neemt ook de bedrijvigheid weer toe en worden er meer nieuwe woningen gebouwd in de stad. Met name in en rond de binnenstad en langs de nieuwe A4 gaat de komende jaren veel veranderen. Het is een uitdaging om het water en de manier waarop we daarmee omgaan voldoende ruimte en aandacht te geven. Wij als gemeente en hoogheemraadschap beseffen dat we ook op de langere termijn klimaatbestendig moeten blijven. Door de verwachte gevolgen van de klimaatverandering en de daaraan gerelateerde zeespiegelstijging en door hevigere buien afgewisseld met langere periodes van droogte worden we geconfronteerd met nieuwe opgaven.

Naast de stedelijke ontwikkelingen zien we dat individuele Schiedammers zich meer betrokken voelen bij het water. Wateroverlast is de afgelopen jaren een terugkerend thema en bewoners hebben mogelijk goede ideeën om het water aantrekkelijker te maken. Daar maken wij dankbaar gebruik van en dit willen we vooral stimuleren.

We zien een verdergaande verstedelijking, een aantrekkende economie, kansen voor de stad door de stad aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering en we zien een grotere betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij het water. Schiedam en Delfland zetten hun samenwerking voort om een goed werkend watersysteem te behouden en kansen tot verbetering te benutten. Deze wateragenda geeft ons hierbij houvast. Schiedam en Delfland leggen hierin de onderlinge afspraken voor de komende jaren vast en stemmen activiteiten op elkaar af. Tegelijkertijd geven we burgers, bedrijven, andere overheden en maatschappelijke organisaties een indruk van onze plannen om het Schiedamse water nu en in de toekomst veilig, schoon en duurzaam te houden.

Schiedam en Delfland zetten samen in op het verminderen van de wateroverlast in de stad, het ontvlechten van schoon en vuil water, het versterken van de ecologische structuur (natuurwaarden) en het recreatief gebruik van water. We pakken de kansen die nieuwbouwplannen en ontwikkelingen in de openbare ruimte bieden, maar we zoeken ook door de hele stad naar initiatieven, klein en groot, die bijdragen aan een verbeterde leefkwaliteit en een robuuster watersysteem. Vele kleintjes maken één grote. Dit is een grote uitdaging en biedt kansen voor de komende jaren.

Alexander van Steenderen

Wethouder,
Gemeente Schiedam

Hans Middendorp

Hoogheemraad,
Hoogheemraadschap van Delfland

1. Wateragenda

De samenwerking tussen Schiedam en Delfland is sinds 2013 steeds beter en intensiever geworden, met name als het gaat om het voorkomen van wateroverlast. In verschillende gebiedsprocessen wordt gezamenlijk gewerkt aan oplossingen. Met deze wateragenda wordt de goede samenwerking geformaliseerd. Er staan heldere afspraken in over het omgaan met water in en om de stad. Met deze wateragenda pakken Schiedam en Delfland de wateropgaven integraal op in samenhang met ruimtelijke ontwikkelingen, economie, recreatie, cultuurhistorie en maatschappelijke opgaven.

Verdeling van verantwoordelijkheden
Schiedam en Delfland hebben ieder een duidelijk eigen verantwoordelijkheid in het waterbeheer. Om aan deze individuele verantwoordelijkheden invulling te geven stellen Schiedam en Delfland ieder ook hun eigen plannen op.

Delfland is verantwoordelijk voor het peilbeheer (dat wil zeggen: het aan- en afvoeren van water en het op niveau houden van het waterpeil in de sloten) en voor beheer en onderhoud van dijken, waterkeringen en sloten. Daarbij bewaakt Delfland ook de waterkwaliteit en verzorgt voor Schiedam en de omliggende gemeenten de zuivering van het afvalwater. De doelen hiervoor zijn op verschillende niveaus vastgelegd. Het hoogheemraadschap concretiseert deze doelen via het Waterbeheerplan 2016-2021 voor het gehele beheersgebied van Delfland en in onderliggende programma's en inhoudelijke beleidsnota's. De gemeente steunt Delfland bij het nastreven van die doelen en het treffen van maatregelen.

De gemeente beheert de riolering en de voorzieningen die regenwater afvoeren (niet alleen de watergangen en oevers, maar ook bijvoorbeeld grasvelden die regenwater tijdelijk opvangen waarna het in de bodem kan zakken). Hiermee zorgt zij voor inzameling en transport van afval- en regenwater, en waar nodig van overtollig grondwater in openbaar gebied.
Belangrijke gemeentelijke plannen die de basis vormen voor de wateragenda zijn de Stadsvisie Schiedam 2030, de Groen Blauwe Structuurvisie Schiedam, het Gemeentelijk Rioleringsplan 2014-2018, het Waterplan Schiedam 2^{e} fase 2006-2015 en het nog op te stellen gemeentelijk waterbeheerplan.

Gedeelde verantwoordelijkheid
Delfland en Schiedam delen een verantwoordelijkheid in het dagelijks onderhoud van watergangen. Delfland is verantwoordelijk voor de Schiedamse Schie en de havens in het verlengde daarvan, alsmede voor de vaarten met een primaire waterafvoerende taak. Schiedam is verantwoordelijk voor het overige water. Ieder voor zich hebben we ook ecologische doelstellingen en daarbij is duidelijk dat de ecologie op het droge nooit volledig los kan worden gezien van de natte ecologie. Groen en blauw zijn sterk verweven. Waar de verantwoordelijkheden bij elkaar komen worden gezamenlijke plannen opgesteld. Samen zijn acties opgepakt in de Bestuursovereenkomst Schoon en gezond water Delfland 2015-2021 ('waterkwaliteit'), het Netwerk Afvalwaterketen Delfland ('afvalwater/rioleringszorg'), en Optimalisatie Afvalwaterketenstudie de Groote Lucht.
Een voorbeeld van de goede samenwerking in de afgelopen jaren is de bijdrage van Delfland aan de Groen Blauwe Structuurvisie Schiedam. Verder is er het instrument watertoets, dat ervoor zorgt dat water bij ruimtelijke plannen (bestemmingsplannen, structuurvisies) een duidelijke plek krijgt. Dit instrument blijft in ontwikkeling met de nieuwe Omgevingswet die is voorzien voor 2018.

Op gemeentelijk niveau wordt bovendien gewerkt aan plannen die een relatie hebben met duurzaam waterbeheer. Op dit moment wordt gewerkt aan de voorbereiding van een strategie om Schiedam bestand te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering. Schiedam en Delfland komen elkaar ook tegen in samenwerkingsverbanden met

anderen, zoals bij de Watertafel en de Community of Practice Klimaatadaptatie en het platform Slappe Bodem. Samenwerking speelt ook een grote rol bij planvorming rondom ontwikkelingsprojecten als de A4-Midden Delfland en de herstructurering van Oost.

De bewoner of eigenaar
De bewoner heeft ook een taak in het waterbeheer op het eigen perceel. De perceeleigenaar is verantwoordelijk voor de riolering in huis en op het eigen terrein. Een perceeleigenaar moet sinds 2009 in principe zelf het regenwater 'verwerken' dat op zijn of haar terrein valt, net als de gemeente als eigenaar van de openbare ruimte. In de praktijk voert de perceeleigenaar het regenwater meestal af via de riolering. Tegen grondwaterproblemen neemt de perceeleigenaar zelf maatregelen.

Participatie
Samenwerking is de succesfactor voor een toekomstbestendige leefomgeving. Bij ons werk aan water zoeken wij de verbinding met de omgeving, wij staan open voor initiatieven van inwoners en sluiten daar graag bij aan. Daarnaast gaan we bij de uitvoering van onze plannen bewoners vragen om ook zelf bij te dragen aan het anders inrichten van de leefomgeving en te helpen bij het beheren en onderhouden. Bijvoorbeeld door regentonnen of het ontharden van de tuin.

Doel wateragenda
Met een gezamenlijke agenda, die wordt ingevuld met concrete acties en projecten, is het mogelijk om gezamenlijk doelen en ambities na te streven. Voor de komende jaren is een programma op hoofdlijnen opgesteld. Zowel Schiedam als Delfland concentreren zich hierbij op een efficiënte uitvoering van hun wettelijke taken en leggen de nadruk op het klimaatbestendig maken van de stad. De wateragenda zorgt voor afstemming van maatregelen van Schiedam en Delfland en voor de invulling van de opgaven binnen de kaders van de beschikbare middelen.

Met deze wateragenda wordt de samenwerking concreet gemaakt. In de agenda wordt vastgelegd aan welke projecten gezamenlijk wordt gewerkt en wat de planning daarbij is. Deze eerste versie van de wateragenda focust vooral op het voorkomen van wateroverlast in het stedelijk gebied. Bij de vertaling naar projecten zal integraal naar het watersysteem worden gekeken, dus ook naar de kansen en mogelijkheden voor ecologie en waterkwaliteit. Jaarlijks wordt de agenda tegen het licht gehouden en up-to-date gemaakt.

2. Watersysteem Schiedam

Het watersysteem in Schiedam bestaat uit verschillende onderdelen, die zijn verbonden met deelgebieden met elk hun eigen karakteristiek. Vanaf de Nieuwe Waterweg gezien naar het noorden heeft Schiedam:

- Buitendijks gebied (Riviersysteem): ten zuiden van de Westfrankenlandsedijk, de dijk in park Maasboulevard en de Maasdijk en ten oosten van de Nieuw-Mathenesserstraat ligt het buitendijkse gebied. Dit gebied wordt niet beschermd door een dijk (primaire waterkering) en de neerslag die hier valt stroomt rechtstreek af naar de Nieuwe Maas. Het buitendijkse gebied is in het verleden opgehoogd en de hoge ligging van het gebied zorgt voor bescherming tegen hoge rivierwaterstanden.

- Boezemland (Boezemwatersysteem): het historische centrum van Schiedam is zogeheten boezemland en ligt tussen de boezemkanalen Noordvestgracht, Nieuwe Haven en Lange Haven. Het maaiveld ligt hier hoger dan het boezemwater, waardoor deze gebieden direct kunnen afwateren naar de boezem. Het boezemwatersysteem is

het hoofdafvoersysteem van Delfland en wordt in Schiedam gevormd door de Schie die via het Schiegemaal op de kop van de Houthaven afwatert op de Nieuwe Maas.

- Polders (Polderwatersysteem): aan weerszijden van het boezemland en aan de noordkant van Schiedam ligt een drietal polders: Schiedam Oost, Schiedam West en de Poldervaartpolder. Deze polders liggen over het algemeen lager dan de boezem. In de Poldervaartpolder wordt neerslag opgevangen, vastgehouden en vertraagd weggepompt naar de boezem. In Schiedam West en Schiedam Oost wordt neerslag grotendeels afgevoerd naar de gemengde riolering en bij extreme neerslag naar Nieuwe Maas. De grootste opgave ten aanzien van water liggen in deze dichtbebouwde en daarmee sterk verharde polders die sterk onderhevig zijn aan bodemdaling. Hier zal de komende decennia het meeste moeten gebeuren om wateroverlast te voorkomen. De hele stad is dooraderd met bredere watergangen, de zogenoemde hoofdwatergangen.

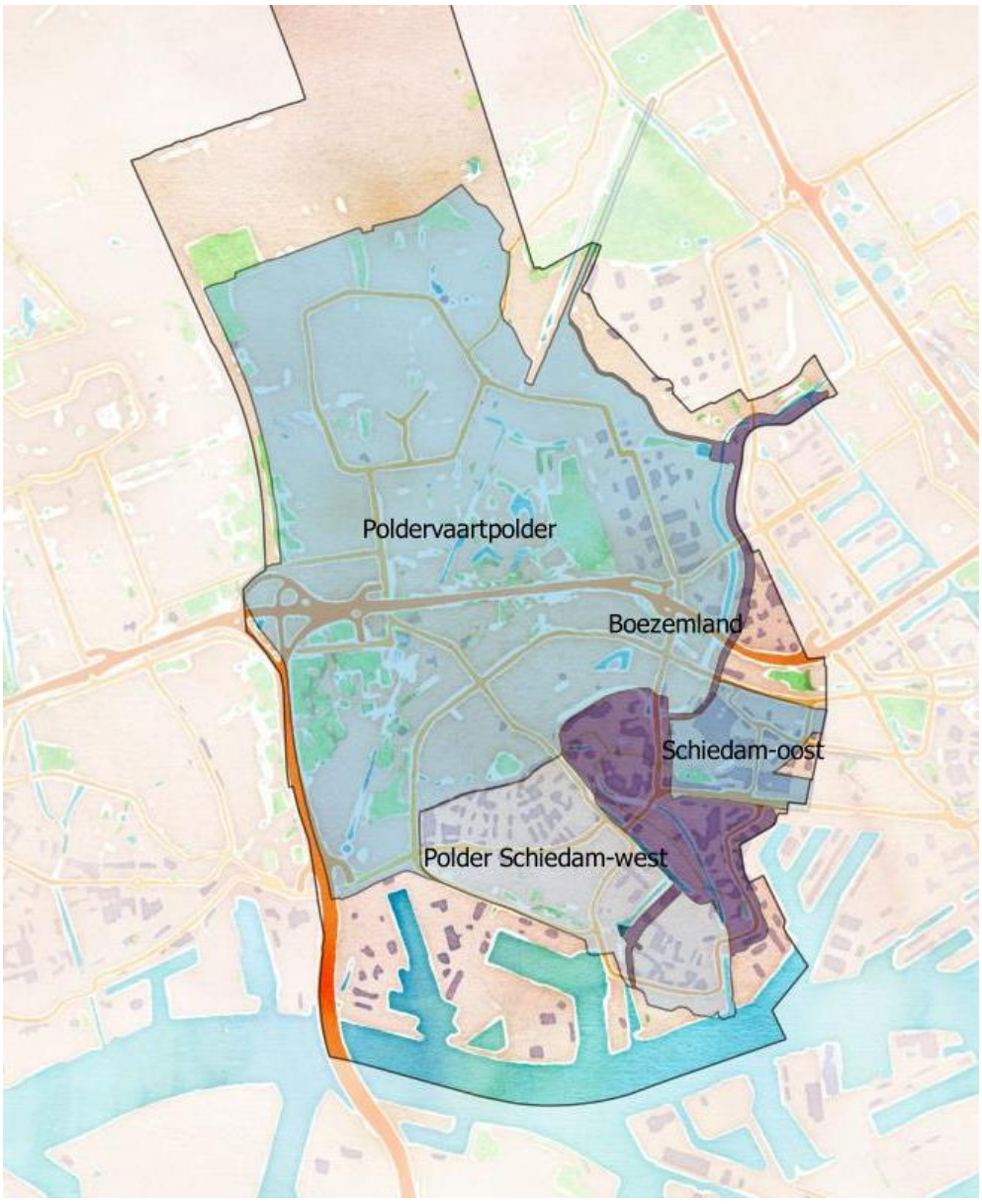

Afbeelding 1. Ligging van de polders en het boezemgebied van het stedelijk gebied Schiedam.

3. Doelen en ambities

De langetermijndoelstellingen voor het water in Schiedam zijn onder te verdelen in volgende beleidsdoelen:

1. Veilig water: veilige waterkeringen langs de rivier en langs de boezemkanalen zorgen ervoor dat lagere delen van Schiedam niet overstromen.

2. Droge voeten: Schiedam heeft voldoende bergings- en afvoercapaciteit in zowel oppervlaktewater als riolering om wateroverlast zoveel mogelijk te voorkomen. Daarbij hebben bewoners zelf ook een rol. Indien wateroverlast niet kan worden voorkomen, is voor Schiedammers duidelijk hoe zij moeten handelen om schade en onveilige situaties zoveel mogelijk vóór te zijn. Bij het bepalen van wateroverlast wordt rekening gehouden met meer en heftigere regenbuien als gevolg van klimaatverandering.

3. Gezond water: het Schiedamse watersysteem is uiterlijk in 2027 (doeljaar voor de Europese Kader Richtlijn Water), chemisch schoon en gezond én ecologisch robuust ingericht.

4. Beleving van water: het Schiedamse watersysteem is zodanig ingericht dat de burgers en bezoekers van Schiedam de stad een aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving vinden. Schiedamse burgers waarderen het water in hun directe leefomgeving en weten welke bijdragen zij zelf kunnen leveren aan het bereiken en in stand houden van een veilig, schoon en duurzaam watersysteem. Maatregelen worden uitgewerkt in samenhang met andere maatschappelijke opgaven als ruimtelijke ordening, recreatie, cultuurhistorie en economie.

5. Duurzaamheid: Het watersysteem levert een bijdrage in het beperken van gebruik van energie, grondstoffen en negatieve impact op het milieu.
In samenhang met bovenstaande beleidsdoelen is Schiedam bezig met een strategie voor het aanpassen van de stad aan de gevolgen van klimaatverandering (klimaatadaptatie). In de toekomst verwachten we hevigere neerslag, langere periodes met droogte en extreme hitte. De maatregelen in de wateragenda zijn ondersteunend bij de ontwikkeling van de klimaatadaptatiestrategie.

4. Wat gaan we doen?

Schiedam is een divers stedelijk gebied met een uniek watersysteem. In Schiedam spelen uiteenlopende “water-issues”. In sommige stadsdelen is weinig oppervlaktewater of is er sprake van wateroverlast, grondwateroverlast en -onderlast, soms is sprake van een slechte doorstroming, teveel verharding, verzakkingen, etc. Deze issues spelen op verschillende niveau’s en hebben te maken met grondwater, waterkwaliteit en waterkwantiteit. Door de diversiteit van het gebied en de verschillende issues die spelen ten aanzien van water, is er niet één pan-klare oplossing te geven. Per gebied zal naar de beste oplossing gezocht moeten worden. Onderstaand is per gebied aangegeven waar Schiedam en Delfland samenwerken om de nu bekende knelpunten aan te pakken.

Schiedam West
Een groot deel van de neerslag die in Schiedam West valt komt in het gemengde rioolstelsel terecht. Onder normale omstandigheden wordt dit rioolwater naar de afvalwaterzuivering afgevoerd. Dit is geen wenselijke situatie, omdat het de prestaties van de zuivering negatief beïnvloedt. Bovendien komt in normale omstandigheden (met normale buien) het schone neerslagwater onnodig in de zuivering. Dat is niet duurzaam. Wanneer het hard regent, kan het rioolstelsel de waterhoeveelheden niet verwerken en wordt het water, inclusief het ongezuiverde rioolwater, rechtstreeks naar de Nieuwe Maas gepompt. Dit noemen we overstortbemaling.

Een klein deel van de neerslag die in Schiedam West valt komt in de enige watergang van deze polder uit: de Stadhouderslaansingel. Deze staat via 2 inlaatduikers in verbinding met de boezem. Wanneer het waterpeil in deze singel te hoog wordt (bij hevige buien), stroomt het water deels af naar de boezem en loopt het water deels over in het riool.

Knelpunten

- Weinig oppervlaktewater, veel verhard oppervlak, verzakkende woningen en deels lage ligging van de wijk veroorzaken overlast door grondwater, rioolwater op straat en rioolwater in de woningen.
- De waterkwaliteit is matig door een sterke interactie tussen riolering en oppervlaktewater.
- Hemelwaterafvoer loopt via de gemengde riolering, zodat schoon hemelwater wordt afgevoerd naar de afvalwaterzuivering. Dit levert kosten op voor transport en zuivering en is op lange termijn niet duurzaam.
- Overstortbemaling zorgt voor afvoer van grote hoeveelheden vuil water naar de Nieuwe Maas.

Een integrale aanpak is noodzakelijk om de wijk in de toekomst voldoende te beschermen tegen wateroverlast. In Schiedam-West wordt gedeeltelijk ingezet op het scheiden van hemelwater en afvalwater door de aanleg van gescheiden riolering. Daarbij wordt het gebied verdeeld, waarbij het water in de hogere wijkdelen direct op de boezem wordt afgevoerd. De riolering in de lager gelegen wijkdelen wordt geïsoleerd van de hogere delen. Het afvalwater gaat naar de afvalwaterzuivering, het schone hemelwater wordt via de Julianasingel afgevoerd naar de boezem. Dit zal tevens leiden tot een betere lokale waterkwaliteit. Met het aanleggen van gescheiden riolering wordt, waar nodig, ook drainage aangelegd, zodat de openbare ruimte goed wordt gedraineerd. Het biedt wijkbewoners de mogelijkheid om het eigen overtollige grondwater aan het regenwaterriool aan te bieden.

Bewoners worden betrokken bij het gezamenlijk oplossen van de overlast. Visie is dat 'woning-gebonden' berging van regenwater een belangrijke bijdrage kan leveren aan het afvlakken van de piekafvoer. Dit is niet alleen techniek, maar ook bewustwording. Voorbeelden zijn het realiseren van een groen dak of het gebruik van regenwater voor bevloeien van tuinplanten, het inzetten van een regenton voor berging en het ontharden van tuinen.

Schiedam Oost
Ook in Schiedam Oost komt het overgrote deel van de neerslag terecht in het riool. Ook vanuit deze sterk versteende polder gaat neerslag onder normale omstandigheden naar de afvalwaterzuivering en wordt het bij hevige neerslag direct uitgemalen op de boezem en de Nieuwe Maas. Schiedam Oost beschikt daarnaast over een aantal watergangen die via lange duikers met elkaar zijn verbonden. Het water wordt aan de westzijde vanuit de Schie ingelaten en stroomt via de watergangen naar een riooloverstort waar het uiteindelijk in de riolering terechtkomt en deels afstroomt naar Rotterdams water.

Knelpunten

- Weinig oppervlaktewater, veel verhard oppervlak, verzakkende woningen en deels lage ligging van de wijk veroorzaken overlast door grondwater, rioolwater op straat en rioolwater in de woningen, o.a. in de Oosterstraat.
- De waterkwaliteit is matig door een sterke interactie tussen riolering en oppervlaktewater.
- Hemelwaterafvoer loopt via de gemengde riolering, zodat schoon hemelwater wordt afgevoerd naar de afvalwaterzuivering. Dit levert extra kosten op voor transport en zuivering en is op lange termijn niet duurzaam.

- Overstortbemaling zorgt voor afvoer van grote hoeveelheden vuil water naar de Nieuwe Maas.
- Funderingsproblemen door te lage grondwaterstanden in het hoge gebied.

Ook hier is een integrale aanpak noodzakelijk om de wijk in de toekomst voldoende te beschermen tegen wateroverlast. Delen van Schiedam Oost staan aan de vooravond van grootschalige herstructurering, die kansen biedt om het riolerings- en watersysteem duurzaam te ontwikkelen. In 2016 wordt door de gemeente Schiedam een proces opgestart, waarin een Masterplan water en een afkoppelstructuurvisie voor de wijk worden uitgewerkt. Dit resulteert in een uitvoeringsprogramma.

De Wetenschappersbuurt en de 3-Lanen worden de komende jaren opnieuw ingericht. In deze gebieden worden alvast maatregelen genomen om hemelwater en afvalwater te scheiden. Lokaal worden groen-, weg- en rioleringsonderhoud aangegrepen om meer water vast te houden en (ondergronds) te bergen en wordt oppervlaktewater gerealiseerd in de Wetenschappersbuurt. Het isoleren en onderbemalen van de riolering in de lage delen van de wijk biedt mogelijk oplossingen voor wateroverlast.

Daarnaast gaat de Gemeente in 2017 in een gebiedsproces "aanpak wijk Oost" op zoek naar fysieke, maatschappelijke en sociale kansen. De aanpak van wateroverlast moet hier integraal onderdeel van zijn.

Poldervaartpolder
Ten opzichte van de polders Schiedam Oost en West werkt de Poldervaartpolder als een échte polder. De neerslag die er valt komt voor een groot deel in sloten terecht en gaat via een stelsel van sloten en duikers naar het poldergemaal aan de Fokkerstraat, waarmee het naar de boezem wordt verpompt. De polder bestaat uit verschillende peilvakken met een waterpeil zo tussen de 2 en 3 meter onder NAP.
Een vreemde eend in de bijt is de Poldervaart; een oude watergang en boezemtak die deels hoger dan de polder ligt. Kwalitatief gezien heeft ook in de Poldervaartpolder het riool een grote invloed.
Flinke delen van de Poldervaartpolder beschikken over een gemengd rioolstelsel, dat bij hevige neerslag overstort op het oppervlaktewater.

Knelpunten

- Het noorden van de Poldervaartpolder heeft een slappe ondergrond. Zonder maatregelen zakken stedelijke functies hier letterlijk richting het (grond)waterpeil.
- In een aantal peilvakken is een tekort aan waterberging.
- De polderkade aan de Kasteelweg is niet hoog genoeg.

In de Poldervaartpolder wordt ingezet op afkoppelen van de riolering in delen van Nieuwland en Schiedam Noord. Waar nodig wordt extra oppervlaktewater gerealiseerd. Bebouwing en de openbare ruimte worden aangepast aan eigenschappen van het gebied (in relatie tot slappe bodem in noorden Poldervaartpolder). Het ophogen van de polderkade wordt in combinatie met de aanpak van het fietspad opgepakt.

Bijdorp
De wijk Bijdorp is onderdeel van de Poldervaartpolder, maar kent zijn eigen problematiek. De wijk ligt laag ten opzichte van de rest van de Poldervaartpolder.

Knelpunten

- De drooglegging (het verschil tussen maaiveld en waterpeil) is klein, waardoor het risico op wateroverlast door hevige regenval in deze wijk groot is.
- De riolering raakt bij hevige regenval overbelast.
- Het watersysteem is krap.

- Obstakels in watergangen stremmen de doorstroming.

Wateroverlast kan worden voorkomen door het watersysteem van de wijk af te sluiten van de rest van de polder. Hierdoor ontstaat een apart peilgebied met een eigen gemaal (onderbemaling). Hierdoor kan de peilstijging in de rest van de Poldervaartpolder omhoog en kan de gemeente Schiedam nieuwe ontwikkelingen in deze polder mogelijk maken met minder areaal aan oppervlaktewater. Een samenhangend maatregelenpakket in watersysteem en riolering van Bijdorp maakt dit mogelijk en voorkomt wateroverlast in de toekomst.

Boezemgebied
Kwantitatief gezien is de boezem in Schiedam op orde. Dit betekent dat de boezemkanalen voldoende capaciteit hebben om ook bij extreme neerslag het water af te kunnen voeren richting de Nieuwe Maas. Kwalitatief gezien kan de boezem nog wel verbeteren. Zowel chemisch, als ecologisch is het nodig om de waterkwaliteit te verbeteren. Hiervoor kunnen bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers worden aangelegd. De Polderwatering biedt hier goede kansen voor. Daarnaast kan het terugdringen van het aantal riooloverstorten en ongezuiverde lozingen de waterkwaliteit verbeteren.

Enkele regionale waterkeringen langs de boezem zijn nog niet op de vereiste hoogte om de achtergelegen polders te beschermen. Door voortschrijdende maaivelddaling blijft het op hoogte houden van de waterkeringen een continue punt van aandacht. Het op hoogte houden van de waterkeringen wordt bij voorkeur tegelijkertijd met andere werkzaamheden in de openbare ruimte opgepakt. Met name daar waar een weg of fietspad op de waterkering ligt.

Buitendijks gebied en hoogwaterbescherming
De primaire waterkering Westfrankenlandsedijk, dijk door park Maasboulevard, Maasdijk, Nieuw-Mathenesserstraat, Rotterdamsedijk beschermt niet alleen Schiedam, maar een groot deel van West Nederland tegen extreem hoge waterstanden op de rivier (en op zee). Als gevolg van de klimaatverandering zal de zeespiegel stijgen en zullen met grotere regelmaat extreem hoge waterstanden voor gaan komen op de rivier. Om de waterveiligheid in Nederland ook op de lange termijn te kunnen borgen is de Deltabeslissing Waterveiligheid genomen. Deze deltabeslissing introduceert nieuwe normen voor de waterveiligheid, die uitgaan van een risicobenadering. Vanaf 2017 worden de primaire waterkeringen in Nederland getoetst aan deze normen en in de periode 2023-2050 vindt eventuele versterking plaats. Indien de primaire waterkering in Schiedam negatief uit de toetsing komt zal deze versterkt moeten worden. In de tussentijd is het van belang dat ruimtelijke ontwikkelingen in- en om de primaire waterkering een eventuele dijkversterking in de toekomst niet in de weg staan. Delfland zal hierover adviseren in het kader van het watertoetsproces en/of bij vergunningverlening.

In de afgelopen periode is onderzoek gedaan naar de noodzaak om in het gebied tussen Hoek van Holland en Rotterdam Delfshaven naast de primaire waterkering ook secundaire of binnenwaterkeringen in stand te houden. Deze studie heeft erin geresulteerd dat voor Schiedam is gekozen de bestaande zogeheten compartimenteringskering in stand te houden. De Vlaardingerdijk, Korte Haven, Hoogstraat, Rotterdamsedijk behoudt een waterkerende functie. In het geval de primaire waterkering mocht falen (doorbreken) en het rivierwater Schiedam binnenstroomt, beschermt deze compartimenteringskering het achterliggende gebied.

Aan de waterkeringen worden eisen gesteld ten aanzien van hoogte, breedte, bebouwing en beplanting.

5. Proces tot samenwerking

Aan het begin van elk jaar wordt het uitvoeringsprogramma bij deze wateragenda geactualiseerd (kwartaal 1) en in het Bestuurlijk Overleg tussen Schiedam en Delfland vastgesteld. Waar nodig wordt dan ook de wateragenda geactualiseerd. Aan het eind van elk jaar (kwartaal 4) wordt de voortgang van het uitvoeringsprogramma in het Bestuurlijk Overleg tussen Schiedam en Delfland besproken.

De ambtelijke samenwerking vindt plaats in de verschillende gebiedsprocessen. Daarbij zijn de projectleiders van beide partijen vertegenwoordigd. Aanvullend vindt 4 keer per jaar ambtelijk overleg plaats over de voortgang.

Om kansen voor het verduurzamen van het watersysteem en het klimaatadaptief maken van Schiedam gezamenlijk te verkennen en te verzilveren, blijven we elkaar in de initiatieffase van ruimtelijke ontwikkelingen opzoeken. Het watertoetsproces (bijlage 1) en de gebiedsintegrale aanpak biedt hiervoor een goed kader.
In alle processen wordt aandacht besteed aan de communicatie met de Schiedammers.

6. Financiering van maatregelen

Vertrekpunt in de kostenverdeling is in eerste instantie de wettelijke taak en verantwoordelijkheid van beide organisaties. Delfland heeft de zorg voor het oppervlaktewatersysteem en de afvalwaterzuivering, de gemeente voor de openbare ruimte, waaronder de riolering. Aangezien in grote delen van Schiedam het watersysteem en de waterketen volledig met elkaar vervlochten zijn, is een exacte verdeling van kosten op basis van deze taken en verantwoordelijkheden niet (altijd) te maken. Maatregelen in het watersysteem dragen bij aan knelpunten in de riolering en vice versa. Bovendien is een individuele maatregel in de meeste gevallen niet doelmatig, het gaat vaak om de uitvoering van een totaalpakket aan maatregelen. Kostenverdelingen vragen dus bijna altijd om maatwerk.

Met deze wateragenda wordt de intentie uitgesproken om de financiën voor de benodigde maatregelen, voor zover bekend, op de Meerjarenbegroting te houden of te plaatsen. Bij de gemeente vindt financiering grotendeels plaats via het GRP 2014-2018 en het Meerjaren Beheer- en Onderhoudsprogramma (MBOP).

Delfland zal individuele maatregelen indien nodig ter besluitvorming aan het algemeen bestuur voorleggen. Deze wateragenda dient daarbij als paraplu.

Bijlage 1. Water in ruimtelijke plannen

Deze bijlage geeft aan hoe bij ruimtelijke plannen en besluiten invulling kan worden gegeven aan het aspect 'waterkwantiteit', als onderdeel van de watertoets. De watertoets is een wettelijk instrument om te zorgen dat waterhuishoudkundige belangen expliciet en evenwichtig meeweegt bij ruimtelijke plannen en besluiten. De watertoets wordt ingezet bij het opstellen van structuurvisies, bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen (met ruimtelijke onderbouwingen). Het is niet een toets achteraf, maar een proces dat initiatiefnemer en waterbeheerder met elkaar in gesprek brengt in een zo vroeg mogelijk stadium. De watertoets heeft betrekking op meerdere aspecten van de waterhuishouding: stevige dijken, voldoende water, schoon water en gezuiverd afvalwater. Deze bijlage richt zich specifiek op het aspect waterkwantiteit.

Watertoets

Een nieuw ruimtelijk plan wordt beoordeeld op basis van de 'Handreiking watertoets voor gemeenten'. De actuele versie is te vinden op: https://www.hhdelfland.nl/overheid/ruimtelijke-plannen/watertoets. De handreiking bevat een overzicht van het beleid van Delfland en de doorwerking hiervan in ruimtelijke plannen.
Delfland hanteert bij de watertoets twee uitgangspunten:
1. het standstill beginsel: ruimtelijke ontwikkelingen worden waterneutraal aangelegd zodat de waterhuishouding minimaal even goed blijft functioneren.
2. bij ruimtelijke ontwikkelingen worden kansen benut die zich voordoen om bestaande knelpunten te helpen oplossen of die het watersysteem verbeteren.

Transparant proces naar de beste oplossing

Om alle betrokken partijen mee te nemen in het proces van mogelijkheden en afwegingen worden in de watertoets de volgende stappen aangehouden:

1. De initiatiefnemer maakt een beschrijving van de waterhuishouding in de huidige situatie in het plangebied en de waterhuishoudkundige eenheid.
2. De initiatiefnemer maakt, eventueel in overleg met de gemeente en de waterbeheerder, een beschrijving van de positieve en/of negatieve effecten van de ontwikkeling op de waterhuishouding.
3. De gemeente en de waterbeheerder maken gezamenlijk een afweging voor de te nemen maatregelen om de waterhuishouding minimaal even goed te laten functioneren dan wel te verbeteren.

Nadere toelichting op deze drie stappen:
1. Beschrijving van het waterhuishoudkundig systeem
Een waterhuishoudkundige eenheid is meestal een polder, de boezem of een buitendijks gebied. Voor een beschrijving van het waterhuishoudkundige systeem kan gebruik worden gemaakt van actuele beschikbare informatie zoals watersysteemanalyses.

2. Beschrijving van de effecten van de ontwikkeling op de waterhuishouding
Gebaseerd op stap 1 wordt hier beschreven wat het effect van de ontwikkeling is op de waterhuishouding. Hierbij wordt de gebiedsaanpak gehanteerd, waarbij zowel gekeken wordt naar de locatie van de ontwikkeling, als naar de waterhuishoudkundige eenheid waar de ontwikkeling in ligt. Bij eventuele negatieve effecten wordt beschreven hoe deze kunnen worden voorkomen dan wel gecompenseerd. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de 'watersleutel', een rekenmodel dat Delfland gebruikt om de wateropgave te berekenen. Ook andere instrumenten, zoals een watersysteemanalyse kunnen gebruikt worden.

3. Keuze waterhuishoudkundige maatregelen
De gemeente Schiedam en Delfland maken een gezamenlijke afweging voor de te nemen waterhuishoudkundige maatregelen, waarbij de gemeente uitgaat van een goede

ruimtelijke ordening en de waterbeheerder streeft naar een duurzame, robuuste waterhuishouding (stevige dijken, voldoende water, schoon water en gezuiverd afvalwater). Hierbij wordt de gebiedsaanpak gehanteerd: er wordt zowel gekeken naar de locatie van de ontwikkeling, als naar de waterhuishoudkundige eenheid. Delfland geeft zo vroeg mogelijk advies en toetst uiteindelijk of de waterhuishouding door ruimtelijke veranderingen minimaal even goed blijft functioneren (stand-still beginsel).
Bij ruimtelijke plannen en besluiten zijn de volgende twee principes leidend: de gebiedsgerichte aanpak en het standstill beginsel.

Gebiedsgerichte aanpak
Het beoordelen van elke afzonderlijke ontwikkeling en het zoeken naar de beste oplossing om de (negatieve) gevolgen van een ruimtelijke ontwikkeling op het watersysteem te compenseren, levert niet altijd de meest optimale oplossing op. Door meerdere ontwikkelingen te combineren en de effecten daarvan op het watersysteem te bekijken in een groter gebied, ontstaan er meer mogelijkheden voor een optimale oplossing (‘de taart vergroten’). We spreken dan van een gebiedsgerichte aanpak.

Standstill beginsel
Ruimtelijke ontwikkelingen worden waterneutraal gerealiseerd en mogen niet leiden tot een grotere kans op wateroverlast of droogte. Het watersysteem blijft minimaal even goed functioneren, inclusief de afvoer- en buffercapaciteit. Eventuele negatieve effecten op de waterhuishouding moeten worden voorkomen of dienen te worden gecompenseerd (voor de start van de werkzaamheden). We noemen dit het standstill principe.
Voor de locatiekeuze wordt een voorkeursvolgorde gehanteerd:
I Compensatie binnen het plangebied en binnen de waterhuishoudkundige eenheid (peilgebied).
II Compensatie buiten het plangebied, maar binnen de waterhuishoudkundige eenheid (peilgebied).
III Compensatie buiten de waterhuishoudkundige eenheid (peilgebied), maar binnen de polder of bemalingseenheid (zoals boezemgebied).
Aanvullend mag er ook anderszins geen verslechtering optreden in het functioneren van het watersysteem: bijvoorbeeld in structuur, afvoer, beheer en/of onderhoud. Conform de beleidsregel ‘eerst graven dan dempen’ dient de compensatie voorafgaand aan de ontwikkeling te zijn gerealiseerd.

Bijlage 2. Uitvoeringsprogramma

Locatie	Onderwerp	Regie	Toelichting	Resultaat	Gereed	Kosten Schiedam	Kosten HHD	Veilig	Droog	Gezond	Beleving	Duur-zaam
Schiedam-algemeen	Strategie ontwikkelen om in Schiedam voor te sorteren op klimaat-verandering	Schiedam	Hoe om te gaan met klimaatverandering (wateroverlast, waterveiligheid, hitte en droogte)	Strategie (visie en maatregelenpakket)	2017	**pm**		✓	✓	✓	✓	✓
	Nieuw GRP Schiedam	Schiedam	2018 verloopt het huidige GRP	Beleid en financiering gemeentelijke watertaken	2019	**pm**			✓	✓		✓
	Monitoring riooloverstorten in Schiedam	Schiedam		Inzicht in potentiële risico's voor de waterkwaliteit	Doorlopend rapportage 2018	**pm**				✓		✓
	Slimme regenton	Schiedam/ Delfland	Projectplan in concept gereed voor besluitvorming		Pm	**pm**	**pm**		✓		✓	✓
	Verbeteringen watersysteem		Ruimtelijke uitbreidingen, afkoppelen en maatregelen klimaatbestendigheid zorgen voor ander functioneren watersysteem op lange termijn	Procesafspraken (naast bestaande instrumenten (watertoets, peilbesluit etc.)	Doorlopend				✓	✓		
	Waterbeheerplan Schiedam	Schiedam	Opstellen van een beheer- en onderhoudsplan voor de watergangen in Schiedam	Meerjaren preventief onderhoudsplanning en kosten in beeld	2017	**pm**				✓	✓	
	Burgerparticipatie	Schiedam	Bewoners veel meer betrekken bij het waterbeheer. aandachtspunt in alle planvormingsprocessen	Betrokken bewoners die zelf een bijdrage leveren aan het voorkomen van wateroverlast	Doorlopend	**pm**	**pm**		✓	✓	✓	✓

Locatie	Onderwerp	Regie	Toelichting	Resultaat	Gereed	Kosten Schiedam	Kosten HHD	Veilig	Droog	Gezond	Beleving	Duur-zaam
	Afstemming (wo communicatie) bij incidenten en calamiteiten	Schiedam	Bij calamiteiten wordt een eenduidige boodschap vanuit de gemeente, Delfland en de Veiligheidsregio uitgezonden	Protocol via incidentenplan riolering	2017	**pm**		✓	✓	✓		
	Verkennen kansen initiatief fase ruimtelijke plannen	Schiedam	Zo vroeg mogelijk in het planproces gezamenlijk verkennen van kansen voor klimaatadaptatie	Kansen bij ruimtelijke plannen	Doorlopend			✓	✓	✓	✓	✓
Schiedam-West	Vervanging duikers Julianasingel Schiedam West	Delfland	Vergroting van de afvoer van de Julianasingel tbv diverse maatregelen in Schiedam West	Verbeterde waterafvoer	2017-2018		**525.000**		✓	✓		
	Aanleg waterberging Zadkine locatie	Schiedam	Nieuwbouw ontwikkellocatie Zadkine college	Extra waterberging ter voorkoming van water op straat vanuit de riolering	2017	**pm**	**pm**		✓	✓		✓
	Reconstructie Schrijversbuurt	Schiedam	Vergroten van rioolleidingen	Verbeteren afvoer Schrijversbuurt	2016	**600.000**			✓	✓		
	Reconstructie Fabribuurt en St. Liduinabuurt (noordwest)	Schiedam	Verhogen Aleidastraat. Afkoppelen en isoleren, plaatsen schuiven	Voorkomen wateroverlast uit hogere gebieden	2022	**500.000**			✓	✓		
	Reconstructie Fabribuurt en St. Liduinabuurt (zuidwest)	Schiedam	Verhogen Aleidastraat. Afkoppelen en isoleren, plaatsen schuiven	Voorkomen wateroverlast uit hogere gebieden	2022	**500.000**			✓	✓		

Locatie	Onderwerp	Regie	Toelichting	Resultaat	Gereed	Kosten Schiedam	Kosten HHD	Veilig	Droog	Gezond	Beleving	Duur-zaam
	Extra waterbergingen creëren	Schiedam	Nodig circa 3000 m3	Voorkomen wateroverlast, vergroting buffercapaciteit	2018-2022	**pm**	**pm**		✓	✓	✓	✓
	Reconstructie St. Liduinabuurt Zuid	Schiedam	Afkoppelen en isoleren	Voorkomen wateroverlast, vergroting buffercapaciteit	2020	**500.000**			✓	✓		✓
Schiedam-Oost	Opstellen Masterplan Water Schiedam-Oost	Schiedam	Watersysteemverbetering en afkoppelstructuurvisie	Strategie (afval)waterysteem Oost, vermindering wateroverlast en rioolvreemd water	2016/2017	**pm**	**pm**		✓	✓	✓	✓
	Afkoppelen en aanleg drainage 3-Lanen	Schiedam	Afkoppelen en drainage en infiltratievoorzieningen bij reconstructie 3-lanen	Vermindering wateroverlast en stabiele grondwaterstand		**600.000**			✓			
	Afkoppelen Wetenschappersbuurt	Schiedam		Vermindering gemengde overstort, vermindering wateroverlast		**700.000**			✓	✓		✓
	Aanleg ondergrondse waterberging Krajicek-court	Schiedam	Kans voor waterberging in stedelijk gebied	Vergroting buffercapaciteit		**168.000**	**84.000**		✓	✓	✓	
	Gebiedsproces Oosterstraat	Schiedam	Nav herhaalde wateroverlast	Korte-termijnoplossingen wateroverlast Oosterstraat	2017				✓			

Locatie	Onderwerp	Regie	Toelichting	Resultaat	Gereed	Kosten Schiedam	Kosten HHD	Veilig	Droog	Gezond	Beleving	Duur-zaam
	Onderzoek effecten onderbemaling haalbaarheid Oosterstraat	Schiedam	Mogelijke maatregelen om wateroverlast in de Oosterstraat te voorkomen	Middellange termijn oplossing wateroverlast Oosterstraat	2017	**Pm**	**pm**		✓			
	Vergroenen dak schouwburg	Schiedam	Studie van start	Vasthouden en vertraagd afvoeren van hemelwater middels een groen dak	Studie: 2017; dak: 2019	**Pm**	**pm**		✓	✓	✓	✓
Poldervaartpolder (Bijdorp)	Herinrichting watersysteem Bijdorp	Delfland	Verbeteringen watersysteem Bijdorp. Plaatsen nieuw gemaal, peilscheidingen en afsluiten aanvoer A20	Verbeterd en robuuster watersysteem ter voorkoming van wateroverlast.	2018	**Pm**	**Pm**		✓	✓		✓
	Aanleg waterberging park Bijdorp	Schiedam	Als onderdeel van de reconstructie van het park Bijdorp en watermaatregelpakket Bijdorp	Robuustheid vergroten watersysteem Bijdorp en aantrekelijkheid vergroten van het park.	2018	**Pm**	**pm**		✓		✓	
	Verbeteren doorstroming Schiedam Bijdorp	Schiedam	Bestaande watergangen vrijmaken van obstakels	Afwatering en doorstroming verbeteren.	2018	**pm**			✓	✓	✓	
	Afkoppelen riolering Bijdorp en vervangen duiker Schiedamseweg	Schiedam	Als onderdeel van maatregelen herinrichten Schiedam Bijdorp	Robuustheid vergroten watersysteem Bijdorp	2020	**pm**			✓	✓		
Boezem-gebied	Aansluiten historische woonboten	Schiedam	Aansluiten van boten op het aangelegde gemeentelijk rioolsysteem	Verbeterde waterkwaliteit	2018	**pm**				✓		

Locatie	Onderwerp	Regie	Toelichting	Resultaat	Gereed	Kosten Schiedam	Kosten HHD	Veilig	Droog	Gezond	Beleving	Duur-zaam
Buitendijks gebied	Ontwikkeling getijdenpark Kom Wilhelminahaven	Schiedam	Project in samenwerking met RWS; deelopgave is inpassen/realiseren van een robuuste waterkering	Getijdennatuur, natuurvriendelijke oever, oeverrecreatie	2019			✓		✓	✓	✓

Hoogheemraadschap van
Delfland

Aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
1284548
DATUM D&H VERGADERING
6 december 2016
DELFT

ONDERWERP
Wateragenda Schiedam 2016-2020

Geachte leden,

Op 6 december 2016 hebben wij de Wateragenda Schiedam vastgesteld. Deze is hier ter kennisname bijgevoegd.

De Wateragenda Schiedam is een belangrijk instrument in de samenwerking tussen Schiedam en Delfland. Deze eerste versie focust vooral op het voorkomen van wateroverlast in het stedelijk gebied. Bij de vertaling naar projecten zal integraal naar het watersysteem worden gekeken, dus ook naar de kansen en mogelijkheden voor ecologie en waterkwaliteit. Jaarlijks wordt de agenda tegen het licht gehouden en up-to-date en integraal gemaakt.

Het onderliggende uitvoeringsprogramma geeft projecten en plannen weer, waarmee invulling wordt gegeven aan de ambities van beide organisaties. Het Waterbeheerplan 2016-2021 is hiervoor leidend geweest voor Delfland. Voor Schiedam zijn het GRP, het Waterplan 2e fase 2006-2015, de Groenblauwe Structuurvisie en de Stadsvisie Schiedam 2030 bepalend voor de ambities.

De uitvoering van de maatregelen ligt bij zowel Schiedam als Delfland. Het uitvoeringsprogramma betreft gedeeltelijk lopende plannen en initiatieven die al via de begroting van Delfland zijn gedekt. Eventuele investeringsplannen die voortkomen uit projecten binnen de wateragenda worden apart ter besluitvorming voorgelegd aan de VV. Een voorbeeld hiervan is het geagendeerde investeringsplan voor de aanleg van een duiker aan de Stadhouderslaan.

Via een gezamenlijk moment van ondertekening van de Wateragenda Schiedam op het Bestuurlijk Overleg van 19 december 2016 is aandacht gegeven aan de goede samenwerking tussen Schiedam en Delfland.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris,

mr.drs. P.I.M. van den Wijngaart

de Dijkgraaf,

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Bijlage:

1. Wateragenda Schiedam 2016-2020

Hoogheemraadschap van
Delfland

Aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
1284220
DATUM D&H VERGADERING
6 december 2016
DELFT

ONDERWERP
Effectiviteit natuurvriendelijke oevers

Geachte leden,

Hierbij willen wij u informeren over het uitstellen van de evaluatie van de effectiviteit van natuurvriendelijke oevers van 2017 naar 2019. Gelijktijdig delen we met u de aanpak van de evaluatie die leidt tot afronding in 2019.

Uitstellen van de evaluatie van 2017 naar 2019
Delfland werkt aan het verbeteren van de ecologische waterkwaliteit. Daarvoor worden onder andere natuurvriendelijke oevers (nvo's) aangelegd. De natuurvriendelijke oevers dragen direct bij aan verbetering van vegetatiestand en via het bieden van leefgebied aan een gezonde macrofauna- (waterinsecten en dergelijke) en visstand. Dat nvo's bijdragen aan het verbeteren van de waterkwaliteit is zeker, maar hoeveel en of het voldoende effectief is voor het behalen van de KRW doestellingen van 2027 is nog niet bekend. In het Coalitieakkoord is afgesproken om in 2017 uitgebreid de natuurvriendelijke oevers te evalueren. In het licht van twee ontwikkelingen wordt de evaluatie uitgesteld naar 2019:

1. er zijn nog maar weinig 'volwassen natuurvriendelijke oevers' in Delfland omdat plantengroei 2-3 jaar nodig heeft om aan te slaan, en de vestiging en ontwikkeling van macrofauna en vispopulaties daarop volgt. De vertraging na aanleg wordt nog extra versterkt door overmatig ganzenvraat, bij net aangelegde oevers. Door in een te vroeg stadium de effectiviteit van de aanleg van nvo's te beoordelen, wordt een verkeerd beeld verkregen.

2. de STOWA komt in 2018 met een landelijk gedragen systematiek (zie ook toelichting hieronder) die inzicht geeft of de randvoorwaarden voor een watersysteem op orde zijn om de KRW-doelen te halen. De ecologische effectiviteit van natuurvriendelijke oevers is hier onderdeel van. Door aan te sluiten bij deze systematiek, wordt breed gebruik gemaakt van expertise over het functioneren van ecosystemen.

Aanpak van de evaluatie met afronding in 2019
De biologische KRW-doelen zijn gebaseerd op de, voor dat type watersysteem passende, hoeveelheid en diversiteit aan gewenste en ongewenste planten- en diersoorten. De KRW-doelen worden beoogd gehaald te worden in 2027. Omdat het ontwikkelen van een ecosysteem tijd kost en de effecten van maatregelen op

de ecologie vaak pas na meerdere jaren goed zichtbaar zijn, worden in de planperiode 2016-2021 de randvoorwaarden voor de gewenste toestand op orde gemaakt. Het aanleggen van de minimaal benodigde nvo-opgave behoort hiertoe. De kwaliteit en effectiviteit van nvo's is onderhevig aan voortschrijdende ontwikkeling en kan daarom pas na enige tijd zinvol worden beoordeeld.

Het effect van een natuurvriendelijke oever vindt plaats op verschillende schaalniveaus:
a) op lokaal niveau: plantenbedekking en biodiversiteit van planten en dieren ,
b) op watersysteem niveau, dus als deel van een groter geheel: het verbind verschillende leefgebieden met elkaar waardoor planten- en dierengemeenschappen de benodigde leefruimte en variatie hebben om zich te ontwikkelen en in stand te houden. Het effect van de nvo's tezamen is van belang voor de waterkwaliteit op het watersysteem niveau. De KRW-doelen zijn gericht op de waterkwaliteit op het watersysteem niveau en zijn geformuleerd per KRW-waterlichaam.

Om bij te dragen aan halen van de gewenste waterkwaliteit (KRW-doelen) wordt bij nvo's gestuurd op succes op beide hierboven genoemde schaalniveau's. Bij het beoordelen van de effectiviteit van nvo's, wordt daarom ook naar het functioneren op beide schaalniveaus gekeken. Hieronder staat, ten aan zien van nvo's, toegelicht wat er op welk schaalniveau plaatsvindt en hoe de effectiviteit bepaald wordt.

Lokaal niveau:
Na aanleg van nvo's inspecteert Delfland jaarlijks de toestand van de nvo's om te bepalen welk onderhoud de nvo's het komende jaar nodig hebben, zodat de nvo's blijven functioneren. Om dit werk te ondersteunen is daar dit jaar een ecospectie-app voor ontwikkeld. Deze inspectie wordt steeds verder ontwikkeld.

In 2013 is gestart met het monitoren van de biodiversiteitsontwikkeling (waterplanten, macrofauna en vis) van meerdere watergangen in Delfland. De metingen vinden plaats aan een set van (toen) nieuw aangelegde nvo's, en gelijktijdig ook vergelijkbare watergangen waar geen nvo's zijn aangelegd. Op deze manier wordt meer inzicht verkregen in hoeverre het leefgebied in een watergang verbeterd door de aanleg van een nvo, in vergelijking tot een watergang waar niets aan de inrichting is veranderd. De resultaten van dit onderzoek geven inzicht over de lokale effectiviteit van nvo's onder verschillende omstandigheden (omgevingsfactoren).

Watersysteem niveau:
In de periode 2016-2021 wordt gewerkt aan een netwerkstructuur van waterplanten in het beheergebied die de belangrijkste leefgebieden voor macrofauna en vis met elkaar verbindt. De opbouw van dit waterplanten-netwerk wordt in kaart gebracht met behulp van een recent ontwikkelde interactieve netwerk-kaart.

De toestand van het waterplanten-netwerk heeft een effect op de waterkwaliteit op watersysteem niveau. Met behulp van ecologische sleutelfactoren (ESF's) kunnen waterssysteemanalyses hier inzicht in geven. De ESF's geven inzicht in welke randvoorwaarden voor goed ecologisch functioneren op orde zijn of niet. De bijdrage van nvo's aan de waterkwaliteit op het watersysteem niveau wordt hiermee duidelijker. Deze ESF's worden momenteel door de STOWA ontwikkeld. Vervolgens kan Delfland in 2019 op basis van de ESF's evalueren wat de bijdrage van de nvo's is aan de waterkwaliteit.

Bepaling effectiviteit
In 2018 wordt het procesplan van de evaluatie effectiviteit nvo's opgesteld en met de commissie stedelijk water en watersysteem gedeeld. In 2019 volgt de evaluatie waarin de resultaten van de effectiviteitsbepaling op lokaal niveau en op watersysteem niveau worden samengenomen en geëvalueerd. Hierin wordt inzicht gegeven over de effectiviteit van de nvo's op het behalen van de KRW-doelen van 2027.
Deze kennis helpt vervolgens bij het sturen in de discussie over hoe de KRW-doelen van 2027 dienen te worden gehaald en landt in het in 2019 op te stellen 1ste concept KRW-Delfland programma 2022-2027 (input voor Stroomgebiedbeheerplan 3).

Hopend u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,

de Secretaris,	de Dijkgraaf,
mr.drs. P.I.M. van den Wijngaart	mr. M.A.P. van Haersma Buma

agendapunt B.00.a
1278134

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

BESLUIT TOT TOELATING PLAATSVERVANGEND COMMISSIELEDEN AWPD EN 50PLUS

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
De volgende plaatsvervangende commissieleden toe te laten voor: I. de AWPD: de heer P.J. de Haan, wonende in Delft; II. 50PLUS: de heer F.M. Hoynck van Papendrecht, wonende in 's-Gravenhage.

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Besluit tot toelating plaatsvervangende commissielid AWPD en 50PLUS

1. Probleemstelling - context

Op 17 november 2016 heeft de Verenigde Vergadering besloten de volgende plaatsvervangende commissieleden te benoemen voor:

1. De AWPD: de heer P.J. de Haan, wonende in Delft;
2. 50PLUS: de heer F.M. Hoynck van Papendrecht, wonende in 's-Gravenhage.

De commissie Geloofsbrieven heeft na benoeming onderzocht of er belemmeringen bestaan voor toelating van de benoemde plaatsvervangende commissieleden. Verwezen wordt naar het advies van de commissie Geloofsbrieven van 2 december 2016, welke is opgenomen als bijlage bij dit voorstel.

Voorgesteld wordt de bovengenoemde plaatsvervangende commissieleden toe te laten.

2. Beoogd effect

De plaatsvervangende leden kunnen na toelating hun taak als plaatsvervangende commissieleden uitoefenen.

3. Kernboodschap

Op 17 november 2016 zijn de plaatsvervangende commissieleden benoemd. De Verenigde Vergadering beslist op 15 december 2016 over hun toelating.

4. Historie - eerdere besluitvorming

De Verenigde Vergadering heeft op 17 november 2016 besloten tot benoeming van de heren De Haan en Hoynck van Papendrecht tot plaatsvervangende leden van de Vaste Adviescommissies van de Verenigde Vergadering.

5. Regelgeving en Beleid

In artikel 4, lid 5 van de Verordening Vaste Adviescommissies Delfland wordt de mogelijkheid geboden plaatsvervangende leden in de commissies te benoemen. Deze leden hebben zitting in de commissie bij verhindering of ontsteltenis van een lid.

Op grond van artikel 5, lid 1 van de Verordening Vaste Adviescommissies Delfland is de zittingsduur van de plaatsvervangende commissieleden, niet zijnde VV-leden, gelijk aan de zittingsperiode van de leden van de Verenigde Vergadering.

6. Financiën

Niet van toepassing

7. Duurzaamheid

Niet van toepassing

8. Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing

9. OR/GO

Niet van toepassing

10. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing

11. Communicatie (in- en extern)

Op de website van het hoogheemraadschap van Delfland worden na toelating de plaatsvervangende commissieleden vermeld.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Op 15 december 2016 leggen de toegelaten plaatsvervangende commissieleden na het besluit over hun toelating de belofte af.

13. Bevoegd orgaan

De Verenigde Vergadering besluit over toelating van de benoemde plaatsvervangende commissieleden.

14. Toelichting

De voorzitter zal bij het afnemen van de belofte de plaatsvervangende commissieleden er op wijzen dat een ieder verantwoordelijk is voor het in acht nemen van het uitgangspunt dat niet aan het debat en/of stemming meegedaan mag worden indien de betrokkene als gevolg van hoofd- en/of nevenfunctie een belang heeft bij een onderwerp.

15. Bijlagen

1.Verslag van de commissie Geloofsbrieven, d.d. 2 december 2016

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 1278134 Vergaderdatum : 15 december 2016

Beleidsveld : Organisatie Agendapunt : B.00.a

De Verenigde Vergadering van Delfland,

gelezen het advies van de commissie Geloofsbrieven van 2 december 2016;

overwegende dat:
1. de Verenigde Vergadering op 17 november 2016 de plaatsvervangende leden heeft benoemd;
2. de commissie Geloofsbrieven positief heeft geadviseerd over toelating van de plaatsvervangende commissieleden

Gelet op:
Artikel 4 lid 5 van de Verordening Vaste Adviescommissies Delfland

Besluit:
De volgende plaatsvervangende commissieleden toe te laten voor:
1. de AWPD: de heer P.J. de Haan, wonende in Delft;
2. 50PLUS: de heer F.M. Hoynck van Papendrecht, wonende in ’s-Gravenhage.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

Advies van de commissie Geloofsbrieven van 2 december 2016 inzake het onderzoek van de geloofsbrieven van de benoemde plaatsvervangende leden van de Vaste Adviescommissies van de Verenigde Vergadering.

Aanleiding

Het algemeen bestuur van Delfland, de Verenigde Vergadering, bestaat uit 30 leden. De leden nemen deel in de vaste adviescommissies van het Hoogheemraadschap van Delfland. Bij verhindering of ontstentenis van een lid kan een plaatsvervangend lid zitting nemen in de vaste adviescommissie.

Voor toelating van de plaatsvervangende leden gelden gelijke voorwaarden als voor de leden van de verenigde vergadering.

Regelgeving

Met betrekking tot het onderzoek zijn artikelen 31 en 33 van de Waterschapswet, artikel V4 van de Kieswet en artikel 8 van het Reglement van Orde Verenigde Vergadering Delfland van toepassing.

Bevoegd orgaan

De Verenigde Vergadering is bevoegd om over de toelating van de benoemden te beslissen. Het algemeen bestuur onderzoekt de geloofsbrieven en gaat na of de benoemden aan de vereisten voldoen, gelet op artikel 31 van de Waterschapswet geen onverenigbare betrekkingen vervullen en beslist omtrent de geschillen welke met betrekking tot de geloofsbrieven kunnen rijzen.

De voorzitter van het algemeen bestuur van het Hoogheemraadschap van Delfland heeft overeenkomstig artikel 8, eerste lid, van het Reglement van Orde Verenigde Vergadering (hierna ‘reglement’) mevrouw M.J. Hilders, de heren M.W. Belt, en S.F. Fekkes aangewezen als leden van de commissie die geschillen met betrekking tot de verkiezingen en de geloofsbrieven onderzoekt. De commissie brengt op grond van het bepaalde in artikel 8, derde lid, van het reglement verslag uit aan de vergadering en doet daarbij een voorstel tot het nemen van een besluit.

Onderzoeksverslag

De commissie heeft de geloofsbrieven van de heren P.J. de Haan en F.M. Hoynck van Papendrecht beoordeeld. De commissie is nagegaan of de heren De Haan en Hoynck van Papendrecht aan de vereisten van het lidmaatschap voldoen en geen met het lidmaatschap onverenigbare betrekkingen vervullen.

De commissie is voor wat betreft de heren De Haan en Hoynck van Papendrecht niet gebleken van betrekkingen als bedoeld in artikel 31 van de Waterschapswet. Gelet op artikel 33 van de Waterschapswet en de overlegde gegevens heeft de commissie geconcludeerd dat er voor wat betreft de plaatsvervangende leden geen sprake is van betrekkingen als in dat artikel bedoeld.

Betrokkenen geven met het uitspreken van de belofte aan dat zij zich onthouden van meningen, advisering en dergelijke, waar de hoofd- of nevenactiviteiten raken aan onderwerpen die Delfland betreffen.

Advies

Gezien het bovenstaande adviseert de commissie de heren De Haan en Hoynck van Papendrecht als plaatsvervangende commissieleden toe te laten.

Tekst belofte plaatsvervangend lid van een commissie

Ik verklaar dat ik, om tot plaatsvervangend lid van een commissie te worden benoemd, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, aan iemand enige gift of gunst heb gedaan of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets als plaatsvervangend lid van een commissie te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk van iemand enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als plaatsvervangend lid van een commissie naar eer en geweten zal vervullen.

Dat verklaar en beloof ik

agendapunt B.00.c
1285263

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

BESLUIT TOT BENOEMING PLAATSVERVANGEND COMMISSIELID WATER NATUURLIJK

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
Voor de fractie Water Natuurlijk als plaatsvervangende commissielid de heer M. Vissers, wonende te Delft, te benoemen

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Hoogheemraadschap van Delfland

Besluit tot benoeming plaatsvervangend commissielid Water Natuurlijk

1. Probleemstelling - context

De fractie Water Natuurlijk heeft de heer M. Vissers, wonende te Delft voorgedragen om als plaatsvervangend commissielid te worden benoemd.

2. Beoogd effect

De commissies op alle vergaderingen voltallig te kunnen laten vergaderen.

3. Kernboodschap

De Verordening Vaste Adviescommissies Delfland biedt de mogelijkheid om plaatsvervangende commissieleden te benoemen, die zitting in de commissie hebben bij verhindering of ontstentenis van een lid. De fractie Water Natuurlijk maakt gebruikt van deze mogelijkheid.

4. Historie - eerdere besluitvorming

Niet van toepassing

5. Regelgeving en Beleid

In artikel 4, lid 5 van de Verordening Vaste Adviescommissies Delfland wordt de mogelijkheid geboden om plaatsvervangende commissieleden te benoemen, die zitting in een commissie hebben bij verhindering of ontstentenis van een lid.

Op grond van artikel 5 lid 1 van de Verordening Vaste Adviescommissies Delfland is de zittingsduur van de plaatsvervangende commissieleden, niet zijnde VV-leden, gelijk aan de zittingsduur van de leden van de Verenigde Vergadering.

6. Financiën

Niet van toepassing

7. Duurzaamheid

Niet van toepassing

8. Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing

9. OR/GO

Niet van toepassing

10. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing

11. Communicatie (in- en extern)

Op de website van het hoogheemraadschap van Delfland wordt na toelating het plaatsvervangend commissielid vermeld.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Aan het benoemde plaatsvervangende commissielid wordt verzocht zijn geloofsbrieven te overleggen. Evenals VV-leden moeten plaatsvervangende commissieleden voldoen aan de eisen van artikel 31 en 33 van de Waterschapswet. De commissie Geloofsbrieven onderzoekt de geloofsbrieven van het plaatsvervangende commissielid en geeft de Verenigde Vergadering advies over toelating van dit lid. Over de toelating wordt op 16 februari 2017 beslist.

13. Bevoegd orgaan

De Verenigde Vergadering benoemt plaatsvervangende commissieleden.

14. Toelichting

Niet van toepassing

15. Bijlagen

Niet van toepassing

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 1285263 Vergaderdatum : 15 december 2016

Beleidsveld : Organisatie Agendapunt : B.00.c.

De Verenigde Vergadering van Delfland,

overwegende dat:
de fractie Water Natuurlijk een persoon heeft voorgedragen als plaatsvervangend commissielid;

Gelet op:
artikel 4, lid 5 van de Verordening Vaste Adviescommissies Delfland

Besluit:
voor de fractie Water Natuurlijk als plaatsvervangende commissielid de heer M. Vissers, wonende te Delft, te benoemen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

agendapunt B.14
1283585

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

RESERVE 'RESULTAATEGALISATIE PPS'

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
1. De reserve 'resultaategalisatie PPS' in te stellen.

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Voorstel Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering 29-11-2016
1. De reserve 'resultaategalisatie PPS' in te stellen.

Advies Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering 29-11-2016

Hoogheemraadschap van Delfland

Egalisatie reserve PPS

1. Probleemstelling - context

In mei 2016 is door de verenigde vergadering besloten tot herfinanciering van de PPS overeenkomst. De herfinanciering levert Delfland over de totale periode 2016-2033 een netto voordeel op van gemiddeld € 1,3 miljoen per jaar. Dit leidt tot een positieve kasstroom.

Bij die besluitvorming was niet bekend dat er jaarlijks sprake is van een fluctuerend exploitatieresultaat ten opzichte van dat gemiddelde. Tot en met 2030 is er sprake van een boekhoudkundig exploitatievoordeel groter dan het gemiddelde van € 1,3 miljoen. Dit leidt echter niet tot extra ontvangsten (geen extra kasstroom). In de periode 2031 tot en met 2033 is er een boekhoudkundig exploitatienadeel (circa € 57 miljoen). Dit had bekend moeten zijn en vermeld moeten worden in de besluitvorming in mei 2016.

Bij het verwerken van de herfinanciering in de begroting 2017 en meerjarenraming 2018-2021 is dit effect duidelijk geworden. Door het besluit te nemen tot de instelling van een daartoe bestemde reserve, wordt dit verzuim gecorrigeerd.

Erkend wordt, dat het wellicht anders had gekund, maar het college stelt het op prijs dit verzuim vóór 2017 af te ronden.

De reserve 'resultaategalisatie PPS' wordt met het huidige voorstel ingesteld.

2. Beoogd effect

Er wordt een reserve 'resultaategalisatie PPS' ingesteld.

3. Kernboodschap

Er wordt een reserve 'resultaategalisatie PPS' ingesteld ten behoeve van de administratieve verwerking van de herfinanciering van de PPS overeenkomst.

4. Historie - eerdere besluitvorming

PPS herfinanciering, VV 26 mei 2016 (zaaknummer 50381)
Programmabegroting 2017, VV 17 november 2016 (zaaknummer 52529)

5. Regelgeving en Beleid

Nota reserves en voorzieningen Delfland 2016

6. Financiën

Dit voorstel betreft louter het instellen van de reserve 'resultaategalisatie PPS'. Het instellen van de reserve als zodanig heeft geen financiële consequenties

De accountant is gevraagd de administratieve verwerking van de herfinanciering PPS te controleren. De bevindingen van de accountant worden begin 2017 gepresenteerd. Daaruit voortvloeiende consequenties worden behandeld bij de bespreking van de jaarrekening 2016 in de bijeenkomst van de verenigde vergadering op 18 mei 2017.

7. Duurzaamheid

Niet van toepassing.

8. Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing.

9. OR/GO

Niet van toepassing.

10. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing.

11. Communicatie (in- en extern)

Niet van toepassing.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

De bevindingen van de accountant worden begin 2017 gepresenteerd. Daaruit voortvloeiende consequenties worden behandeld bij de bespreking van de jaarrekening 2016 in de bijeenkomst van de verenigde vergadering op 18 mei 2017.

13. Bevoegd orgaan

De verenigde vergadering is bevoegd tot het instellen van een reserve.

14. Toelichting

Niet van toepassing.

15. Bijlagen

Geen.

Egalisatie reserve PPS

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 1283585 Vergaderdatum : 15 december 2016

Beleidsveld : Financiën Agendapunt : B.14

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 22 november 2016, kenmerk 54678;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering;

overwegende dat:
- De verenigde vergadering op 26 mei 2016 heeft ingestemd met de herfinanciering van de PPS.
- De Verenigde Vergadering op 17 november 2016 de Programmabegroting 2017 en Meerjarenraming 2018-2021 heeft vastgesteld.

Gelet op:

- De Waterschapswet.

Besluit:

1. Om de reserve 'resultaategalisatie PPS' in te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

agendapunt H.01
1275924

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

BESTUURLIJKE P&C-CYCLUS 2017

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
De Planning & Control-cyclus bestuurlijk 2017 zoals weergegeven in de bijlage vast te stellen en deze na vaststelling ter informatie aan te bieden aan de Rekeningcommissie.

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Voorstel Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering 29-11-2016
De verenigde vergadering te adviseren de bestuurlijke Planning&Controlcyclus 2017 vast te stellen en deze na vaststelling ter informatie aan te bieden aan de Rekeningcommissie.

Advies Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering 29-11-2016

Bestuurlijke P&C-cyclus 2017

1. Probleemstelling - context

Het college van D&H wordt gevraagd in te stemmen met de P&C-cyclus bestuurlijk 2017. In het document wordt beschreven uit welke documenten deze cyclus bestaat en wordt de jaarplanning van de P&C-producten weergegeven.

2. Beoogd effect

Na instemming in D&H wordt de P&C-cyclus 2017, inclusief eventuele wijzigingen, ter vaststelling aangeboden aan de VV.

3. Kernboodschap

Het doel van dit stuk is alle voor Delfland relevante informatie rond de P&C-cyclus zodanig weer te geven dat de P&C-producten efficiënt en rechtmatig kunnen worden samengesteld. Hiermee wordt een belangrijke basis gelegd voor het in control blijven van de organisatie.

4. Historie - eerdere besluitvorming

De P&C-cyclus wordt jaarlijks vastgesteld. Dit is de zevende keer.

5. Regelgeving en Beleid

In de P&C-cyclus wordt rekening gehouden met nationale en provinciale regelgeving. Daarnaast wordt rekening gehouden met de regelgeving vanuit afspraken met de VV van Delfland.

6. Financiën

NVT

7. Duurzaamheid

NVT

8. Organisatorische en personele consequenties

NVT

9. OR/GO

NVT

10. Risico- en beheersmaatregelen

NVT

11. Communicatie (in- en extern)

De P&C-cyclus bestuurlijk 2017 is voortgekomen uit een concernbreed gedeelde behoefte aan een betrouwbare samenhangende cyclus waarin duidelijk is wat er wanneer moet gebeuren en wie waarvoor verantwoordelijk is. De P&C-cyclus is een intern proces. Als zodanig wordt communicatie ingezet.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Na instemming door het college van D&H en na vaststelling door de verenigde vergadering wordt de P&C-cyclus ter informatie doorgestuurd aan de Rekeningcommissie.

13. Bevoegd orgaan

Het college van D&H wordt gevraagd in te stemmen met de bestuurlijke P&C-cyclus 2017 en deze ter vaststelling aan te bieden aan de verenigde vergadering. Na vaststelling wordt de P&C-cyclus ter informatie aangeboden aan de Rekeningcommissie.

14. Toelichting

NVT

15. Bijlagen

1. P&C-cyclus bestuurlijk 2017 versie 3.2 D&H 25 oktober 2016

Bestuurlijke P&C-cyclus 2017

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 1275924

Vergaderdatum : 15 december 2016

Beleidsveld : Organisatie

Agendapunt : H.01

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 8 november 2016, kenmerk 53663;

gelezen het positieve advies van de Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering;

overwegende dat:
- het doel van de P&C-cyclus is alle voor Delfland relevante informatie rond de P&C cyclus zodanig weer te geven dat de P&C producten efficiënt en rechtmatig kunnen worden samengesteld, waarmee een belangrijke basis wordt gelegd voor het in control blijven van de organisatie.

Gelet op:
- artikel 77 van de Waterschapswet;

Besluit:
De Planning & Control-cyclus bestuurlijk 2017 zoals weergegeven in de bijlage vast te stellen en deze na vaststelling ter informatie aan te bieden aan de Rekeningcommissie.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

Planning & Control cyclus 2017 Bestuurlijk

P&C cyclus bestuurlijk 2017 versie 5 VV 15.12.2016

Inleiding

Voor u ligt de bestuurlijke versie van de P&C cylcus 2017. Hierin worden de planning, het doel en de inhoud van de producten uit de P&C cyclus 2017 beschreven. De P&C kalender is als bijlage opgenomen.

1. De P&C cyclus op concernniveau

1.1 Waterbeheerplan

Het vertrekpunt voor de totstandkoming van de P&C cyclus producten is het waterbeheerplan (WBP).
Het waterbeheerplan is het kader voor alle activiteiten van de organisatie. Voor een periode van 6 jaar legt de VV vast welke doelstellingen ze wil bereiken en wat daarvoor gedaan moet worden. Het WBP geeft op hoofdlijnen een overzicht van de kosten die daarmee gemoeid zijn. WBP en Meerjarenraming moeten één op één op elkaar aansluiten: inhoud en benodigde middelen moeten met elkaar in overeenstemming zijn.
Het waterbeheerplan houdt rekening met de integrale plannen van het rijk, de provincie en de provinciale verordening.

Het Waterbeheerplan 2016-2021 is in de VV van 19 november 2015 vastgesteld evenals het uitvoeringsprogramma 2016. In dit uitvoeringsprogramma is per doel aangegeven welke resultaten in de WBP5-periode worden gerealiseerd om de geformuleerde doelen te behalen. De kadernota vormt de jaarlijkse actualisering van het uitvoeringsprogramma.

1.2 Kadernota 2018

Positie in de P&C-cyclus

- De kadernota 2018 volgt op de programmabegroting 2017 en meerjarenraming 2018-2021, de jaarrekening en het jaarverslag 2016.
- De kadernota 2018 wordt gevolgd door de programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2022.

Doel
Voor een effectief en efficiënt verloop van het begrotingsproces worden in de kadernota de kaders vastgesteld voor de komende (meerjaren)begroting. De kadernota vormt de start van het begrotingsproces voor 2018, die een termijn omvat van 2018 t/m 2022. Het WBP5 en het uitvoeringsprogramma 2016-2021 zijn het uitgangspunt voor de kadernota 2018.

De kadernota is vooral van belang voor de kader stellende en beleidsbepalende functie van het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur geeft via de kadernota het dagelijks bestuur de beleidsmatige en financiële kaders mee voor de begroting en meerjarenraming.

Inhoud
In de kadernota 2018 worden de ontwikkelingen en structurele effecten verwerkt die nog niet door de VV in de begrotingscyclus zijn vastgelegd en wordt aangegeven wat daarvan het effect is op het beleid van het waterschap voor de komende jaren. De financiële gevolgen worden in beeld gebracht. De kadernota leidt tot een besluit over welke financiële en inhoudelijke kaders gelden voor het begrotingsproces. De financiële kaders dienen aan te sluiten bij de in de nota geformuleerde ontwikkelingen en beleid. Het betreft zowel interne als externe ontwikkelingen, zowel financieel als inhoudelijk.
De kadernota is in vorm vrij omdat het geen wettelijk vereist P&C product is.

Naast de programmabeschrijving bestaat de kadernota uit een algemene toelichting, waarin ten minste staat:

- de gevolgen voor de WBP-doelstellingen per programma
- de financiële uitgangspunten voor de op te stellen begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2022.

De uitkomsten van de jaarlijkse stresstest worden betrokken bij het opstellen van de Kadernota.

Planning
De kadernota 2018 vormt de start van het begrotingsproces 2018 en wordt door de VV vastgesteld op 6 juli 2017.

1.3 Programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019 -2022

De kadernota vormt de basis van het begrotingsproces 2018. De ambtelijke voorbereiding van de Programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2022 is ten tijde van de vaststelling van de Kadernota door de VV al gestart. Eventuele gevolgen van de formele vaststelling van de kadernota worden later in het proces van de begroting verwerkt.

Doel
In de Programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2022 stelt de Verenigde Vergadering de financiële en inhoudelijke kaders vast waarbinnen het College de komende begrotingsjaren moet opereren; welke doelen zij wil bereiken, wat de beoogde effecten daarvan zijn en hoeveel dit mag kosten.

Inhoud
De Programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2022 zijn de uitwerking van de vastgestelde kadernota 2018 in concrete doelen en prestatie-indicatoren per programmalijn en de bijbehorende (financiële) middelen.

De programmabegroting 2018 bestaat uit de bestuurlijke programmabegroting en de meerjarenraming .

- De programmabegroting is het document dat de financiële en inhoudelijke kaders van de VV voor het college bevat voor het volgende begrotingsjaar. Hierover wordt tussentijds gerapporteerd via de Bestuursrapportage en de Najaarsbrief, en achteraf middels het Jaarverslag.
- De meerjarenraming bevat de meerjarige[1] doorkijk en is primair van belang voor de kostenontwikkeling, de financieringsonderbouwing en de tariefsstelling.

Op het niveau van de Toelichting (MJR) en Paragrafen (Begroting) omschrijft het Waterschapbesluit wat minstens in de begroting moet zijn opgenomen.[2]

1.4 Programmarapportage, Bestuursrapportage, Najaarsbrief en Jaarverslaggeving

1.4.1 Programmarapportage

Doel
Middels programmarapportages rapporteren doelverantwoordelijken over de voortgang ten aanzien van doelrealisatie aan de portefeuillehouder. Direct na het 1e, 2e en 3e kwartaal wordt hiertoe een programmarapportage opgesteld door de doelverantwoordelijke teamleider en de resultaatverantwoordelijke programmamanager voor investeringen.
De programmarapportage betreft de cumulatieve ontwikkeling in het jaar en wordt opgesteld in de maanden april (t/m Q1), jul i(t/m Q2) en oktober(t/m Q3). De programmarapportages van de maanden juli en oktober dienen als basis voor respectievelijk de bestuursrapportage en de najaarsbrief. Over geheel 2017 wordt geen programmarapportage opgesteld in verband met de jaarverslaggeving.

[1] WS-wet art 100: ten minste 3 op het begrotingsjaar volgende jaren.

[2] Waterschapbesluit artikel 4.7 en 4.8 omschrijft de minimale vereisten aan de inhoud van de toelichting (MJR); artikel 4.11 t/m 4.25 die voor de paragrafen (Begroting).

Inhoud
De programmarapportage bestaat uit:
- De voortgang algemeen;
- De voortgang per doel met daarin ten minste de prestatie-indicatoren;
- Een vermelding van (nieuwe ontwikkelingen in) risico's;
- De aandachtspunten voor de portefeuillehouder;
- Overzichten van de exploitatiebudgetten op programmalijnniveau;
- Overzichten van de investeringsprojecten op programmalijnniveau en vervolgens op fase;
- Een toelichting van projecten/budgetten die afwijken van de planning.

1.4.2 Bestuursrapportage

Doel
De Bestuursrapportage ('Burap') is de rapportage van het college van D&H aan de VV over de afwijkingen per programma ten opzichte van de doelrealisatie en de voortgang op de prestatie-indicatoren. De VV kan bijsturen door te beslissen over de voorgestelde begrotingswijzigingen van de lopende begroting en eventueel over structurele begrotingswijzigingen, die ook doorwerken in programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2022.

Inhoud
Gerapporteerd wordt over afwijkingen ten opzichte van de begroting van het lopende jaar inclusief de bijstellingen die voortkomen uit de structurele effecten op de oorspronkelijke begroting vanuit de jaarrekening van het vorig boekjaar. Daarnaast worden de financiële doelstellingen en beleidslijnen zoals verwoord in de Kadernota 2018 betreffende 2017, in de Burap verwerkt door middel van een begrotingswijziging.

1.4.3 Najaarsbrief

Doel
De Najaarsbrief is evenals de Burap een rapportage op afwijkingen in de vorm van een informatieve brief aan de VV. Omdat sprake is van een informatieve brief wordt in tegenstelling tot de Burap, de begroting niet formeel bijgesteld.
De najaarsbrief is een aanvullende informatievoorziening gedurende de relatief lange periode tussen de Burap en het jaarverslag.

Inhoud
In de Najaarsbrief wordt op hoofdlijnen de inhoudelijke afwijking van de verwachte doelrealisatie per programma ten opzichte van de Burap aangegeven.
Daarnaast wordt een indicatie gegeven van het verwachte exploitatieresultaat en de verwachte realisatie van het investeringsvolume. De peildatum is 30 september van het lopende jaar.

1.4.4 Jaarverslaggeving

Doel
De jaarverslaggeving betreft een verantwoording van D&H aan de VV over het door het college gevoerde bestuur[3], de bestede middelen en de bereikte resultaten ten opzichte van de begroting, waarbij rekening wordt gehouden met de bijstellingen vanuit de Bestuursrapportage.

[3] WS wet art. 103.

De jaarverslaglegging wordt getoetst door de accountant. De accountant brengt advies uit aan het bestuur inzake de getrouwheid van baten en lasten en activa en passiva, inclusief een oordeel over de kwaliteit, betrouwbaarheid en rechtmatigheid.

De jaarrekening is verder van belang voor een aantal externe doelen zoals de opgave voor de berekening van het totale EMU-saldo en CBS statistieken.

Inhoud
De indeling van jaarverslaglegging volgt de indeling van de programmabegroting. In het Waterschap besluit zijn verder vele wettelijke vereisten beschreven waaraan de verslaglegging moet voldoen. De volgende hoofdonderdelen zijn te onderscheiden:

- Het jaarverslag, met daarin opgenomen de programmaverantwoording en de financiële paragrafen[4].
- De jaarrekening, met daarin opgenomen: de exploitatierekening ingedeeld naar programma's, kostendragers en kosten- en opbrengstensoorten, balans[5] en investeringsoverzicht.

1.4.5 *Uitgangspunten P&C producten*

In verband met de onderlinge vergelijkbaarheid van de P&C-producten wordt in principe een identieke indeling gevolgd. Conform hoofdstuk 4 van het Waterschapbesluit gelden de volgende uitgangspunten:

- Er is een programma-indeling, waarin doelstellingen, beleid en de kosten zijn weergegeven. Over de afwijkingen ten opzichte van de doelen en kosten wordt gerapporteerd.
- Elk programma bestaat uit een overzicht van prestatie-indicatoren met een korte toelichting.
- Voor zowel de Burap als de Najaarsbrief geldt dat alleen over afwijkingen ten opzichte van het vorige vastgestelde P&C product wordt gerapporteerd. Voor wat betreft de inhoud gaat het om afwijkingen op de doelen en de voortgang betreffende de prestatie-indicatoren.

1.4.6 Voortgang op projecten

In het 1e kwartaal 2017 zal besluitvorming plaatsvinden inzake de wijze waarop separaat over projecten gerapporteerd zal worden. Conform de bestuurlijke afspraak zal tweemaal per jaar gerapporteerd worden over de voortgang van het beschikbaar gestelde bulkkrediet ten behoeve van het programma Klimaatadaptatie, veiligheid en stedelijk waterbeheer. Een pilot zal een rapportage over de voortgang bevatten.

[4] WS besluit art. 4.27 t/m 4.35
[5] WS besluit art. 4.36 t/m 4.62

2 Planning van de P&C cyclus 2017

De jaarverslaglegging is het sluitstuk van de jaarlijkse planning en control cyclus.
Het proces van de jaarverslaglegging over 2016 wordt eind 2016 reeds opgestart, maar chronologisch gezien is de jaarverslaglegging 2016 het eerste vast te stellen P&C product in 2017.
Vervolgens komen achtereenvolgens de Kadernota 2018, Bestuursrapportage 2017, de Programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2022 en de Najaarsbrief 2017 voor bestuurlijke behandeling aan de orde.
Eind 2017 start het proces van de jaarverslaglegging over 2017.

Het jaarverslag moet worden vastgesteld vóór de vaststelling van de Burap en de Kadernota, zodat de in de P&C-cyclus opeenvolgende documenten elkaar ook daadwerkelijk opvolgen.

De Burap 2017 (tot en met juni) volgt op de jaarrekening en jaarverslag 2016, de programma begroting 2017 en meerjarenraming 2018-2021 en de kadernota 2018.
De Burap 2017 wordt opgebouwd vanuit de Begroting 2017 en de programma- en teamrapportages januari t/m juni 2017.
De Burap 2017 wordt gevolgd door de Najaarsbrief en de jaarrekening en jaarverslag 2017.

De programmabegroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2022 volgen op de Kadernota 2018 en Burap 2017.

Voor de vaststelling van de Programmabegroting, Meerjarenraming en jaarverslaglegging gelden wettelijke bepalingen.
De datum van vaststelling van de Programmabegroting 2018 en de Meerjarenraming 2019-2022 door de VV wordt bepaald door de vereisten uit de waterschapwet[6] ten aanzien van aanlevering bij de provincie en het tijdig ingericht zijn van de administratie voor het nieuwe boekjaar.
Voor het jaarverslag geldt dat de vastgestelde jaarrekening inclusief besluit uiterlijk 15 juli van het volgende jaar aan de toezichthouder (de provincie) moet zijn aangeboden.

De planning van de bestuurlijke behandeling van de P&C producten is in bijlage 1 schematisch weergegeven. Met het realiseren van deze planning voldoet Delfland aan de wettelijke bepalingen.

[6] WS-wet art 101: het DB zendt de begroting binnen 2 weken na vaststelling, en uiterlijk 1 december aan GS van de provincie.

Bijlage: P&C-kalender 2017

	Jan.	Feb.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Jaarverslag 2016												
DMT			29									
PFO's				17								
D&H				25								
Rek.commissie				12								
Com.					2							
VV					18							
Bestuursrapportage 2017												
DMT							19					
PFO's								Vóór 2				
D&H								15				
Com.									5			
VV									21			
Najaarsbrief 2017												
DMT										11		
PFO's										Vóór 25		
D&H											7	
Com.											28	
VV												14
Programma rapportage 2017												
PFO's					1 - 22			Vóór 2		Vóór 25		
Kadernota 2018												
DMT					10							
PFO's					Vóór 31							
D&H						6						
Com.						20						
VV							6					
Begroting 2018												
DMT									13			
PFO's									Vóór 27			
D&H										10		
Com.										31		
VV											16	

agendapunt H.02
1278010

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

RBG: ZIENSWIJZE OVER ONTWERP 1E WIJZIGING BEGROTING 2017 VAN GR REGIONALE BELASTING GROEP

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
I. Bij de Gemeenschappelijke Regeling Regionale Belasting Groep geen zienswijze kenbaar te maken over het ontwerp van de 1e wijziging begroting 2017. II. De brief aan het dagelijks bestuur van de RBG inzake zienswijze ontwerp 1e wijziging begroting 2017 RBG, kenmerk 1281156 vast te stellen.

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Voorstel Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering 29-11-2016
De verenigde vergadering te adviseren: Bij de Gemeenschappelijke Regeling Regionale Belasting Groep geen zienswijze kenbaar te maken over het ontwerp van de 1 e wijziging begroting 2017.

Advies Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering 29-11-2016

RBG: Zienswijze over ontwerp 1e wijziging begroting 2017 van GR Regionale Belasting Groep

Hoogheemraadschap van Delfland

1. Probleemstelling – context

Het algemeen bestuur van de GR Regionale Belasting Groep (RBG) wenst de 1e wijziging van haar begroting 2017 vast te stellen en doorloopt daartoe de vereiste procedure.
De aanleiding van deze wijziging betreft de gevolgen van het nieuwe kwijtscheldingsbeleid van Schieland en de Krimpenerwaard en de aanpassing van de gevolgen van de tweede fase van het nieuwe kwijtscheldingsbeleid van Delfland. Hiervoor is in de (gewijzigde) begroting 2017 van de RBG € 350.000 opgenomen voor HHSK en € 700.000 voor Delfland (was eerder € 800.000). Deze kosten maken geen onderdeel uit van de algemene verdeelsleutel maar komen volledig ten laste van de respectievelijke waterschappen.
Het DB van de RBG biedt haar ontwerp van de 1e wijziging van de begroting 2017 aan de VV aan, opdat de VV kan besluiten om hierover al of niet een zienswijze kenbaar te maken.

2. Beoogd effect

De VV op de hoogte te brengen van het ontwerp van de 1e wijziging van de begroting 2017 en de VV voor te stellen hierover geen zienswijze kenbaar te maken.

3. Kernboodschap

De VV wordt in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze te geven over het ontwerp van de 1e wijziging van de begroting 2017 van de GR Regionale Belasting Groep.
Deze wijziging betreft de extra kosten die de RBG maakt als gevolg van het nieuwe kwijtscheldingsbeleid van Schieland en de Krimpenerwaard en Delfland.
Aan de VV wordt voorgesteld hierover geen zienswijze kenbaar te maken.

4. Historie - eerdere besluitvorming

Op 2 juli 2009, kenmerk 755190, heeft de VV ingestemd met het aangaan door D&H van een GR met het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard op het gebied van belastingen.
Op 7 juli 2016, kenmerk 1255236, heeft de VV kennis genomen van de ontwerpbegroting 2017 RBG en besloten daarover geen zienswijze kenbaar te maken.

5. Regelgeving en Beleid

Op grond van artikel 68, lid 3, van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is de VV bevoegd een zienswijze over - een wijziging van - de begroting kenbaar te maken.

6. Financiën

Met betrekking tot de kostenverdeling over de deelnemers zijn afspraken vastgelegd in het Bedrijfsplan RBG 2015. Gebaseerd op het aandeel van de werkzaamheden die de RBG voor elke deelnemer verricht, is de algemene verdeelsleutel voor 2017 als volgt:
Delfland 47,6%, HHSK 23,8%, Delft 12,0%, Vlaardingen 8,2% en Schiedam 8,4%.

Uitgezonderd van deze algemene verdeelsleutel zijn de geraamde kosten van specifieke dienstverlening voor één of meerdere deelnemers die liggen boven de grens van € 50.000. Deze kosten komen dan volledig voor rekening van de betreffende deelnemer.
Specifieke dienstverlening voor Delfland betreft de extra werkzaamheden die voortvloeien uit de versobering van het kwijtscheldingsbeleid vanaf 2016.
Op basis van de ervaringen van de RBG en de gemaakte kosten tot en met augustus 2016 zullen de eerder geraamde projectkosten voor 2017 dalen van € 800.000 naar € 700.000.

HHSK schaft in 2017 de kwijtschelding voor de zuiveringsheffing in een keer af. De extra kosten voor HHSK voor het jaar 2017 worden geraamd op € 350.000.

Voor Delfland daalt de bijdrage over 2017 aan de RBG van € 7.874.000 naar € 7.774.000. Op 17 november 2016 is de begroting 2017 van Delfland vastgesteld. Daarbij is met deze daling rekening gehouden.

7. Duurzaamheid

De GR Regionale Belasting Groep voldoet aan de duurzaamheiddoelstellingen van Delfland.

8. Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

9. OR/GO

N.v.t.

10. Risico- en beheersmaatregelen

N.v.t.

11. Communicatie (in- en extern)

N.v.t.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

N.v.t.

13. Bevoegd orgaan

De VV is bevoegd zienswijzen kenbaar te maken op grond van Wgr. art. 68 lid 3.

14. Toelichting

De GR RBG is ingesteld met het doel de belastingen te heffen en te innen, de kwaliteit van de werkprocessen en de kennis op gebied van belastingen te waarborgen, en te komen tot een kostenreductie voor de deelnemers.
Jaarlijks brengt de GR haar ontwerpbegroting en de eventuele wijzigingen daarop in procedure om tot een vastgestelde (gewijzigde) begroting te komen.
Volgens Wgr. art. 68 lid 1 moet het ontwerp van de gewijzigde begroting acht weken voordat zij aan het algemeen bestuur van de GR ter vaststelling wordt aangeboden, door het dagelijks bestuur van de GR aan het algemeen bestuur van de deelnemende overheden ter kennisname worden toegezonden (volgens planning wordt de gewijzigde begroting op 8 december 2016 behandeld in het AB van de RBG).
Na ontvangst door Delfland volgt de procedure als vermeld onder 5. Regelgeving en Beleid.
De enige verplichting die op Delfland rust, is het ter inzage leggen en het bekendmaken van de ontwerpbegroting; deze verplichting geldt echter niet voor ontwerpen tot wijziging van de begroting. Delfland is niet verplicht op te roepen tot reacties en evenmin iets met eventuele reacties te doen.
Op grond van Wgr. art. 68 stelt het algemeen bestuur van de GR de (gewijzigde) begroting voor het komende jaar vast.
Het dagelijks bestuur van de GR zendt de (gewijzigde) begroting binnen vier weken na vaststelling aan gedeputeerde staten van de provincie.

Ten opzichte van de eerder dit jaar door de RBG vastgestelde begroting 2017 zijn in deze 1e wijziging van de begroting 2017 RBG twee wijzigingen doorgevoerd:

- Lagere bijdrage Delfland door versobering kwijtschelding € 100.000 (van € 800.000 naar € 700.000);
- Hogere bijdrage HHSK door volledige afschaffing kwijtschelding € 350.000.

Blijkens de toelichting bij deze wijziging zijn deze bijdragen ‘grotendeels gebaseerd op de ervaringen met de afschaffing kwijtschelding zuiveringsheffing Delfland’.

Inmiddels heeft overleg plaatsgevonden met de RBG waaruit duidelijk is geworden dat de kostenverdeling deugdelijk is opgebouwd op basis van verwachte inzet en kosten per waterschap. Er is derhalve geen aanleiding een zienswijze kenbaar te maken.

Het verzoek van het DB van de RBG is om uiterlijk 14 november 2016 een zienswijze op de 1e wijziging van de begroting 2017 RBG kenbaar te maken. Omdat dit onderwerp pas op 15 december in de VV aan de orde komt wordt voorgesteld om direct na de behandeling in D&H op 8 november 2016 een voorlopige schriftelijke reactie naar de RBG te sturen. De zienswijze volgt direct na de VV-behandeling.

15. Bijlagen

1.a. Verzoek RBG om een zienswijze in te dienen over de 1e wijziging begroting 2017
1.b. Ontwerp 1e begrotingswijziging 2017 Regionale Belasting Groep
2. Brief van D&H aan het DB RBG m.b.t. zienswijze 1e wijziging begroting 2017, kenmerk 1280392.
3. Brief van de VV aan het DB RBG m.b.t. zienswijze 1e wijziging begroting 2017, kenmerk 1281156

RBG: Zienswijze over ontwerp 1e wijziging begroting 2017 van GR Regionale Belasting Groep

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 1278010 Vergaderdatum : 15 december 2016

Beleidsveld : Ondersteunend organisatie Agendapunt : H.02

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 8 november 2016, kenmerk 53877;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Organisatie en Bedrijfsvoering;

overwegende dat:

a. de GR Regionale Belasting Groep haar ontwerp van de 1e wijziging van de begroting voor het jaar 2017 heeft toegezonden;
b. er geen aanleiding bestaat tot het kenbaar maken van een zienswijze;
c. de GR hiervan op de hoogte zal worden gebracht.

gelet op:

- art. 68 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Besluit:

Bij de Gemeenschappelijke Regeling Regionale Belasting Groep geen zienswijze kenbaar te maken over het ontwerp van de 1e wijziging van de begroting 2017.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

REGIONALE
BELASTING
GROEP

Aan de verenigde vergadering van het hoogheemraadschap
van Delfland
Postbus 2929
2601 CX Delft

Onderwerp: Verzoek kenbaar maken zienswijze concept 1e wijziging begroting 2017
Bijlage: concept 1e wijziging begroting 2017 RBG
Datum: 19 september 2016

Geacht bestuur,

Het dagelijks bestuur van de Regionale Belasting Groep (RBG) heeft op 19 september 2016 het concept van de 1e wijziging van de begroting 2017 vastgesteld. De algemene besturen van de deelnemers worden in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze over de wijziging van de begroting te geven. Hierbij bieden wij u het concept van de 1e wijziging van de begroting 2017 van de RBG aan, met het verzoek uw zienswijze daarop, uiterlijk 14 november 2016, aan ons kenbaar te maken.

Het dagelijks bestuur van de Regionale Belasting Groep,
namens dezen,

directeur,

H.B. Sigmond

REGIONALE
BELASTING
GROEP

Begroting 2017

1e wijziging als gevolg van de wijziging kwijtscheldingsbeleid Schieland en de Krimpenerwaard

Inhoudsopgave

Inleiding		3
1.	**Toelichting**	4
2.	**Begroting naar kosten- en opbrengstensoort**	8
3.	**Gewijzigd meerjarenperspectief**	9
4.	**Gewijzigde bijdrage van de deelnemers**	10
5.	**Vaststelling**	11

Inleiding

Op 6 juli 2016 is de begroting 2017 RBG door het algemeen bestuur vastgesteld. In dezelfde periode heeft het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) besloten om de kwijtschelding op de zuiveringsheffing af te schaffen. Het effect van het besluit van HHSK was nog niet in de begroting 2017 van de RBG opgenomen.

In deze begrotingswijziging wordt een toelichting (paragraaf 1) gegeven op de extra werkzaamheden die de RBG moet uitvoeren als gevolg van deze beleidswijziging en het effect daarvan op de begroting 2017.

Het totaal bedrag van de begroting 2017 na de 1e wijziging, is € 250.000 hoger dan de begroting 2017 zoals die door het AB is vastgesteld op 6 juli 2016 en waarop de deelnemers hun zienswijzen hebben gegeven.
De bijdragen van de drie gemeenten in de begroting 2017 na de 1e wijziging, zullen echter niet veranderen en blijven gelijk aan de bijdragen uit de primaire begroting 2017. Een toename van € 350.000 wordt toegewezen aan HHSK, een afname van € 100.000 wordt toegerekend aan het hoogheemraadschap van Delfland (HHD).

Deze 1e wijziging van de begroting 2017 betreft alleen de wijziging als gevolg van de afschaffing van de kwijtschelding zuiveringsheffing van Delfland en van Schieland en de Krimpenerwaard. De uitgangspunten en paragrafen uit de primaire begroting 2017 zijn ongewijzigd gebleven.
De begroting naar opbrengst- en kostensoort (paragraaf 2) wordt verhoogd met de post projectkosten kwijtschelding Schieland en de Krimpenerwaard ad. € 350.000. De post projectkosten Delfland wordt verlaagd met € 100.000. Dat geldt ook voor het gewijzigd meerjarenperspectief (paragraaf 3) waarin deze twee posten vanaf 2018 afnemen met in totaal € 600.000.

De bijdragen van de gemeentelijke deelnemers (paragraaf 4) blijven ongewijzigd. De bijdrage van HHD neemt af met € 100.000 in 2017. De bijdrage van HHSK neemt toe met € 350.000 in 2017.

1. Toelichting

Inleiding

Op 29 juni 2016 heeft de verenigde vergadering van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard besloten de kwijtscheiding van de waterschapsbelastingen in te perken door deze te beperken tot de watersysteemheffing en de wegenheffing. Voor de zuiveringsheffing wordt met ingang van 1 januari 2017 geen kwijtscheiding meer verleend.

Eerder al had de verenigde vergadering van het hoogheemraadschap van Delfland op 21 november 2015 besloten om de kwijtscheidingregeling voor de zuiveringsheffing in twee jaar tijd af te bouwen van 50% van het bedrag van de aanslag in 2016 tot het volledig beëindigen van de kwijtscheidingsregeling voor de zuiveringsheffing in 2017. De RBG is in een vroegtijdig stadium door de waterschappen van dit voornemen op de hoogte gesteld; de mededelingen zijn ook gedaan in het dagelijks bestuur van de RBG.

Het vaststellen van het belasting- en kwijtscheidingsbeleid is een autonome bevoegdheid van de deelnemers. Voor een zo efficiënt mogelijke uitvoering hiervan, zijn de deelnemers gebaat bij een zo groot mogelijke mate van harmonisatie van het belasting- en kwijtscheidingsbeleid van de deelnemers. De afspraak is dat indien daarin wijzigingen worden aangebracht die de uitvoeringskosten verhogen, deze extra kosten specifiek aan de betreffende deelnemer zullen worden toegerekend.

Nu zowel HHD als HHSK hebben besloten de kwijtschelding gedeeltelijk (alleen voor de zuiveringsheffing), af te schaffen zal de RBG op een aantal terreinen extra werkzaamheden moeten uitvoeren, waardoor de kosten van de uitvoering stijgen. Ingeschat wordt dat deze extra kosten voor een groot deel een incidenteel karakter hebben door de beleidswijziging. Voor het jaar 2016 was voor de 1e fase afschaffing kwijtschelding Delfland € 800.000 geraamd waarbij de focus lag op extra kosten voor communicatie. In 2017 zullen daarentegen de inspanningen in het incassotraject verder toenemen omdat het te betalen bedrag – als gevolg van de volledige afschaffing van de kwijtschelding zuiveringsheffing Delfland - hoger wordt. We verwachten voor het begrotingsjaar 2017 dat, op basis van de ervaringen en de gemaakte kosten tot en met augustus 2016, de totale projectkosten zullen dalen van de eerder geraamde € 800.000 naar € 700.000. De aangepaste specificatie hiervan treft u aan in de volgende paragraaf.

HHSK schaft de kwijtschelding voor zuiveringsheffing in een keer af. De raming voor de extra kosten is grotendeels gebaseerd op de ervaringen met de afschaffing kwijtschelding zuiveringsheffing Delfland. We ramen de extra projectkosten voor HHSK voor het jaar 2017 op € 350.000.

In de reguliere kwartaalrapportages zullen de werkelijke projectkosten 2017 aan alle deelnemers worden gerapporteerd. De toerekening van deze projectkosten zullen ook bij de jaarrekeningcontrole 2017 door de accountant worden getoetst.

Zoals eerder in de 1e wijziging van de begroting 2016 is aangegeven zal een deel van het projectbedrag ook in de jaren na 2017 nodig zijn om het nieuwe kwijtscheldingsbeleid van HHD en van HHSK te kunnen blijven uitvoeren. De structurele extra inspanningen zitten voor een belangrijk deel in het incassotraject en de afhandeling van de klantenreacties (o.a. telefonie en correspondentie). Het gaat om een structurele extra last die op dit moment voor de jaren na 2017 structureel geraamd wordt op € 300.000 voor HHD en op € 150.000 voor HHSK. De structurele last voor Delfland was reeds in de vorige meerjarenraming opgenomen. Het structurele budget voor HHSK is in deze wijziging van de begroting 2017 in het meerjarenbeeld opgenomen.

Project kwijtschelding Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard .
De uitvoering van het gewijzigde kwijtscheldingsbeleid van HHD en van HHSK in 2016 en 2017 beschouwt de RBG als een project waarin een aantal componenten bijzondere aandacht krijgen:

- communicatie met de klanten die nu binnen het gebied van HHD en HHSK volledige kwijtschelding kregen en de afhandeling van klantenreacties;
- het afleggen van huisbezoeken;
- het innen van de aanslag zuiveringsheffing bij de desbetreffende groep.

Er is een inventarisatie gemaakt van de extra werkzaamheden (inclusief een raming van de kosten) die de RBG in 2017 moet uitvoeren om het gewijzigde kwijtscheldingsbeleid van HHD en HHSK naar behoren te kunnen uitvoeren. Voor de volledigheid wordt gemeld dat hierin niet de kosten zijn meegenomen die HHD en HHSK zelf maken voor hun eigen communicatie over de wijziging van het kwijtscheldingsbeleid.

Werkzaamheden die verband houden met communicatie en afhandeling klantenreacties:	Delfland	Schieland en de Krimpenerwaard
Het opstellen van brochures en mailing naar de klanten die in het verleden kwijtscheiding kregen. Aanpassingen in een aantal communicatiemiddelen zoals de website en het telefoonplatform (o.a. geautomatiseerde telefoondiensten). Aanpassingen in correspondentie gericht op de specifieke doelgroep (o.a. correspondentie in verschillende talen).	€ 5.000	€ 5.000
Het opvangen van de toename in telefonische reacties en nabellen van klanten.	€ 200.000	€ 125.000
Beveiliging vanwege reacties van klanten aan de balies.	€ 50.000	€ 25.000
Het afhandelen van de toename aan bezwaarschriften, klachten, verzoeken om teruggaaf, overige correspondentie en mailverkeer.	€ 50.000	€ 25.000
Het verwerken van de toename in te digitaliseren documenten/correspondentie t.b.v. geautomatiseerde systemen.	€ 30.000	€ 15.000
Werkzaamheden die verband houden met het incassotraject:		
Het opstellen (incl. vertalen) en versturen van kosteloze herinneringen en overige invorderingstukken.	€ 15.000	€ 10.000
Het afleggen van huisbezoeken aan klanten die tot 2016-2017 toe nog automatisch kwijtscheiding kregen. Deze huisbezoeken zijn erop gericht om de mensen te informeren en te bewegen om te betalen. Ook kunnen de huisbezoeken gebruikt worden om te bezien of er sprake is van schrijnende gevallen, die leiden tot oninbaar verklaring.	€ 50.000	€ 50.000
Het verwerken van arbeidsintensieve administratieve invorderingprocedures (o.a. verkorte kwijtscheldingsprocedures).	€ 50.000	€ 25.000
Het verwerken van de toename aan invorderingstrajecten en beoordelingen oninbaar (netto-budget).	€ 125.000	€ 35.000
Het verwerken van de toename aan verzoeken om betalingsregelingen en het bewaken van de daarmee samenhangende administratieve procedure (netto-budget).	€ 125.000	€ 35.000
Totaal	€ 700.000	€ 350.000

Structurele kosten
Ook na de gewennings- en afbouwperiode, dus na 2017, zal de RBG extra kosten houden voor de uitvoering van het nieuwe kwijtscheldingsbeleid van HHD en HHSK. Deze kosten zullen betrekking hebben op het opvangen van extra telefoonverkeer, maar vooral op de blijvende extra inspanning op het gebied van incasso. Daarbij moet gedacht worden aan het behandelen van verzoeken betalingsregelingen, beoordelingen oninbaar, afwijkende procedures administratieve invordering en de contacten met de schuldhulpverlening. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een extra structurele last van € 450.000, waarvan met ingang van 2018 € 300.000 aan HHD en € 150.000 aan HHSK zal worden doorbelast.

Personele consequenties
De extra kosten zoals eerder gespecificeerd hebben voor een groot deel betrekking op personele kosten.
Voor zo ver deze kosten niet structureel zijn zal de RBG tijdelijk extra personeel inhuren. De RBG werkt voor de uitvoering van haar reguliere activiteiten, vanuit efficiency overwegingen met een flexibele schil aan tijdelijke krachten. Een voorbeeld daarvan is de bemensing van het team klantencontacten waar de verhouding vaste krachten versus tijdelijke krachten ongeveer fifty-fifty is. Ook bij de afdoening van bezwaarschiften worden tijdelijke krachten ingehuurd.
Zoals vorig jaar al in de begroting aangegeven, is het optimum tussen vaste krachten en tijdelijke krachten inmiddels bereikt. Om deze balans niet te verstoren is de formatie met 4 fte. verhoogd binnen de begroting 2016 na de eerste wijziging. Over welk type functies het hier precies gaat, beraden wij ons nog. Invulling zal mede op basis van de ervaringen met het project kwijtschelding plaatsvinden. Eind 2016, begin 2017 zullen deze formatieplaatsen geleidelijk worden ingevuld.

2. Begroting naar kosten- en opbrengstensoort

	Begroting 2017 gewijzigd	Begroting 2017	Begroting 2016	Rekening 2015
Lasten				
Rente en afschrijvingen	**547.000**	**547.000**	**547.000**	**548.800**
Personeelslasten				
Lonen, premies en overige lasten	7.512.900	7.512.900	7.464.100	7.194.600
Reiskostenvergoeding	243.500	243.500	215.500	237.600
Opleidingen	182.500	182.500	180.700	115.200
Personeel van derden	808.000	808.000	800.000	944.800
Toevoeging voorzieningen				264.000
Subtotaal: Personeelslasten	**8.746.900**	**8.746.900**	**8.660.300**	**8.756.200**
Goederen en diensten van derden				
Druk en bindwerk	531.600	531.600	574.700	724.300
Onderhoud derden	1.207.100	1.207.100	1.192.800	1.105.000
Huur, service en facilitaire kosten	728.600	728.600	749.600	717.100
Kantoorautomatisering en telefonie	553.000	553.000	546.400	518.700
Portokosten	746.500	746.500	737.600	773.800
Woz-kosten	2.923.000	2.923.000	2.888.300	2.859.800
Bankkosten	244.600	244.600	192.300	242.700
Gegevensverstrekking	534.300	534.300	528.000	504.900
Overige diensten incl. klanteninformatie	1.149.900	1.149.900	1.156.000	838.700
Toevoeging voorzieningen				300.000
Subtotaal: Goederen en diensten van derden	**8.618.600**	**8.618.600**	**8.565.700**	**8.385.000**
Bijdragen aan derden	**0**	**0**	**0**	**0**
Toevoeging voorzieningen / onvoorzien				
Onvoorzien	250.000	250.000	250.000	0
Toevoeging voorzieningen/reserves	0	0	0	0
Subtot.: Toevoeging voorzieningen / Onvoorzien	**250.000**	**250.000**	**250.000**	**0**
Project kwijtscheiding Delfland	**700.000**	**800.000**	**800.000**	
Project kwijtscheiding Schieland en de Krimpenerwaard	**350.000**			
Totaal lasten	**19.212.500**	**18.962.500**	**18.823.000**	**17.890.000**
Baten				
Financiële baten	**0**	**0**	**0**	**25.200**
Personeelsbaten	**0**	**0**	**0**	
Opbrengsten dwangInvordering	**3.875.500**	**3.875.500**	**3.227.200**	**4.765.700**
Toevoeging voorzieningen dub. Debiteuren	**-700.000**	**-700.000**	**-351.700**	**-784.900**
Bijdrage van deelnemers	**16.037.000**	**15.787.000**	**15.947.500**	**14.968.000**
Onttrekking aan reserve huur				**161.300**
Totaal baten	**19.212.500**	**18.962.500**	**18.823.000**	**19.135.300**
Exploitatieresultaat	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 1.245.300-**

Netto-belastingopbrengsten	€ 431.141.800	€ 431.141.800	€ 422.888.000	€ 414.400.000

3. Gewijzigd meerjarenperspectief

Gewijzigd meerjarenperspectief RBG 2017-2021						bedragen in €
	Lasten	Totaal 2017	Totaal 2018	Totaal 2019	Totaal 2020	Totaal 2021
42000	***Personeel & Organisatie***					
	Loonkosten	7.512.900	7.588.029	7.663.909	7.740.548	7.817.954
	Reiskostenvergoeding	243.500	245.935	248.394	250.878	253.387
	Opleidingen	182.500	184.325	186.168	188.030	189.910
	Personeel van derden	808.000	816.080	824.241	832.483	840.808
	Subtotaal	**8.746.900**	**8.834.369**	**8.922.713**	**9.011.940**	**9.102.059**
43000	***Goederen en diensten van derden***					
	Druk- & bindwerk	531.600	537.979	544.435	550.968	557.580
	Onderhoud derden	1.207.100	1.221.585	1.236.244	1.251.079	1.266.092
	Portokosten	746.500	755.458	764.523	773.698	782.982
	Huur-, service- en facilitaire kosten	728.600	737.343	746.191	755.146	764.207
	Kantoorautomatisering en telefonie	553.000	559.636	566.352	573.148	580.026
	WOZ-kosten	2.923.000	2.958.076	2.993.573	3.029.496	3.065.850
	Bankkosten	244.600	247.535	250.506	253.512	256.554
	Gegevensverstrekking	534.300	540.712	547.200	553.767	560.412
	Overige diensten incl. klanteninformatie	1.149.900	1.163.699	1.177.663	1.191.795	1.206.097
	Subtotaal	**8.618.600**	**8.722.023**	**8.826.687**	**8.932.608**	**9.039.799**
45000	**Onvoorzien**					
	Onvoorzien	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
	Toevoeging aan voorzieningen	700.000	700.000	700.000	700.000	700.000
	Subtotaal	**950.000**	**950.000**	**950.000**	**950.000**	**950.000**
Totaal exploitatielasten		**18.315.500**	**18.506.392**	**18.699.400**	**18.894.548**	**19.091.858**
	Rente en afschrijving	547.000	547.000	547.000	547.000	547.000
	Project kws Delfland	700.000	300.000	300.000	300.000	300.000
	Project kws Schieland en de Krimpenerwaard	350.000	150.000	150.000	150.000	150.000
Totaal lasten inclusief overhead		**19.912.500**	**19.503.392**	**19.696.400**	**19.891.548**	**20.088.858**
830600	Bijdrage van deelnemers	16.037.000	15.627.892	15.820.900	16.016.048	16.213.358
840100	Opbrengst vervolging	3.875.500	3.875.500	3.875.500	3.875.500	3.875.500
Totaal baten RBG		**19.912.500**	**19.503.392**	**19.696.400**	**19.891.548**	**20.088.858**

4. Gewijzigde bijdrage van de deelnemers

	2017	2018	2019	2020	2021
Totale netto-kosten RBG x € 1.000	16.037	15.635	15.828	16.023	16.221
Bijdragen deelnemers wordt					
HHDelfland	7.774	7.467	7.559	7.651	7.744
HHSchieland en de Krimpenerwaard	3.887	3.734	3.779	3.825	3.872
Gemeente Delft	1.800	1.824	1.847	1.871	1.895
Gemeente Vlaardingen	1.321	1.338	1.355	1.371	1.389
Gemeente Schiedam	1.255	1.272	1.288	1.304	1.321
	16.037	15.635	15.828	16.023	16.221
Bijdragen deelnemers was					
HHDelfland	7.874	7.467	7.559	7.651	7.744
HHSchieland en de Krimpenerwaard	3.537	3.584	3.629	3.675	3.722
Gemeente Delft	1.800	1.824	1.847	1.871	1.895
Gemeente Vlaardingen	1.321	1.338	1.355	1.371	1.389
Gemeente Schiedam	1.255	1.272	1.288	1.304	1.321
	15.787	15.485	15.678	15.873	16.071
Mutaties ten opzichte van de meerjarenbegroting 2017-2021					
HHDelfland	-100	0	0	0	0
HHSchieland en de Krimpenerwaard	350	150	150	150	150
Gemeente Delft	0	0	0	0	0
Gemeente Vlaardingen	0	0	0	0	0
Gemeente Schiedam	0	0	0	0	0
	250	150	150	150	150

BTW-compensatie

Bovenstaande bijdragen betreffen de kosten inclusief btw. Voor de deelnemende gemeenten schuift de RBG jaarlijks de btw, die is betaald ter uitvoering van werkzaamheden voor de gemeentelijke deelnemers, op basis van de btw-transparantiemethode, door naar de gemeenten. De gemeenten compenseren deze doorgeschoven btw vervolgens bij het BTW-compensatiefonds.

De jaarlijks vast te stellen procentuele omvang van de door te schuiven btw per deelnemer is gelijk aan het procentuele aandeel in de kosten per deelnemer. Gemiddeld kan de gemeente Delft € 125.000, de gemeente Vlaardingen € 85.000 en de gemeente Schiedam ook € 85.000 aan btw compenseren. Door deze compensatie zijn de werkelijke kosten in de RBG voor de gemeenten lager dan bovengenoemde bijdragen.

5. Vaststelling

Ingevolge artikel 31 van de Gemeenschappelijke Regeling RBG, en artikel 5 en artikel 6, eerste lid, van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie RBG, opgemaakt door het dagelijks bestuur van de Regionale Belasting Groep.

Schiedam, 19 september 2016.

Het dagelijks bestuur van de Regionale Belasting Groep,

directeur,

H.B. Sigmond

voorzitter,

drs. A.J.B. van der Klugt

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur van de Regionale Belasting Groep in de openbare vergadering van 8 december 2016.

Het algemeen bestuur van de Regionale Belasting Groep,

directeur,

H.B. Sigmond

voorzitter,

drs. A.J.B. van der Klugt

Het dagelijks bestuur van de
Regionale Belasting Groep
Postbus 4083
3102 GB SCHIEDAM

UW BRIEF
19 september 2016
ONS KENMERK
1281156
DELFT
8 november 2016

ONDERWERP

Zienswijze ontwerp 1e wijziging begroting 2017 Regionale Belasting Groep

Geacht bestuur,

In uw brief van 19 september 2016 stelt u ons in de gelegenheid een zienswijze met betrekking tot het ontwerp van de 1e wijziging van de begroting 2017 van de Regionale Belasting Groep in te dienen.

Wij delen wij u mede dat in haar bijeenkomst van 15 december 2016 de verenigde vergadering heeft besloten geen aanleiding te zien een zienswijze in te dienen.

Hoogachtend,
De verenigde vergadering van Delfland,
de Secretaris, de voorzitter,

mr.drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

BIJLAGE(N) -
CONTACT mevrouw drs. M.M.L. Boeren - Snel • T (015) 260 81 57• E mboeren@hhdelfland.nl
POSTADRES Postbus 3061, 2601 DB Delft • WEBSITE www.hhdelfland.nl
SECTOR Bedrijfsvoering • TEAM Financiën

agendapunt H.03
1271297

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

VERORDENING NADEELCOMPENSATIE HOOGHEEMRAADSCHAP VAN DELFLAND

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
I. De Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland en de daarbij behorende bijlage vast te stellen; II. Te bepalen dat de Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland in werking treedt op 23 december 2016, onder gelijktijdige intrekking van de Verordening schadevergoeding Delfland, vastgesteld op 28 april 2011.

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Voorstel Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering 29-11-2016
In te stemmen met de Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland; Aan de Verenigde Vergadering in haar vergadering van 15 december 2016 de volgende besluiten voor te leggen: 1. De Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland vast te stellen; 2. Te bepalen dat de Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland in werking treedt op 23 december 2016, onder gelijktijdige intrekking van de Verordening schadevergoeding Delfland, vastgesteld op 28 april 2011.

Advies Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering 29-11-2016

Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland 2016

1. Probleemstelling - context

In de Verordening behandeling aanvragen Nadeelcompensatie zijn de procedureregels opgenomen voor het behandelen van verzoeken om schadevergoeding op grond van artikel 7.14 en 7.15 van de Waterwet (verzoeken om nadeelcompensatie). Deze Verordening is vastgesteld op 15 december 2011. In de afgelopen periode is geconstateerd dat de Verordening op enkele punten dient worden gewijzigd om aan te sluiten bij de praktijk. Daarnaast staan er in de Verordening bepalingen die in de Algemene wet bestuursrecht (de Awb) zijn geregeld en die daardoor overbodig zijn.

Dit voorstel betreft een aangepaste Verordening:

- waarin de bepalingen die al zijn geregeld in de Awb, zijn geschrapt;
- die in lijn is met de procedurebepalingen uit de Awb voor behandelingen van verzoeken om nadeelcompensatie die nog niet in werking zijn getreden en
- die aansluit bij de praktijk om zo efficiënt en doelgericht mogelijk de verzoeken te behandelen.

2. Beoogd effect

Delfland beschikt over een Verordening voor het behandelen van verzoeken om nadeelcompensatie die het mogelijk maakt om verzoeken efficiënt en doelgericht te behandelen.

3. Kernboodschap

Delfland heeft een Verordening vastgesteld die aansluit bij de bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht en die het mogelijk maakt om verzoeken om nadeelcompensatie zo efficiënt en doelgericht mogelijk te behandelen.

4. Historie - eerdere besluitvorming

De Verordening behandeling aanvragen Nadeelcompensatie is door de verenigde vergadering vastgesteld op 25 april 2002 (kenmerk 2001/13189) en gewijzigd op 14 september 2006 (kenmerk 587587) en op 28 april 2011 (kenmerk 898379).

5. Regelgeving en Beleid

De Waterwet biedt in artikel 7.14 eerste lid een wettelijke grondslag voor vergoeding van schade veroorzaakt door rechtmatig handelen van een waterschap in het kader van het waterbeheer.

De Waterwet biedt waterschappen in artikel 7.14 tweede, derde en vijfde lid de mogelijkheid om bij
verordening regels te stellen omtrent de inrichting, indiening en motivering van een verzoek tot schadevergoeding en omtrent de behandeling en de wijze van boordeling van een verzoek tot schadevergoeding. In de voorgestelde regeling wordt van die mogelijkheid gebruik

gemaakt.
In de Awb worden in de toekomst in titel 4.5 bepalingen opgenomen over verzoeken om nadeelcompensatie. Dit betreft onder andere de grondslag voor het indienen voor vergoeding van schade. Het is nog niet duidelijk wanneer deze bepalingen in werking treden.

Op grond van artikel 2, eerste lid van de Inspraakverordening is inspraak niet nodig omdat niet verwacht wordt dat er zienswijzen zullen worden ingediend over de verordening. De wijzigingen die zijn opgenomen in de verordening zijn niet in het nadeel van verzoekers.

6. Financiën

Geen financiële consequenties.

7. Duurzaamheid

Niet van toepassing

8. Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing

9. OR/GO

Niet van toepassing

10. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing

11. Communicatie (in- en extern)

Niet van toepassing

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

De Verordening zal na vaststelling door de verenigde vergadering worden bekend gemaakt in het Waterschapsblad.

13. Bevoegd orgaan

Op grond van artikel 78 van de Waterschapswet is de verenigde vergadering bevoegd tot het vaststellen van verordeningen.

14. Toelichting

Naast dat er diverse artikelen zijn gewijzigd, is tevens gekozen voor een andere, logischere indeling. Tekstueel vergelijken van de nieuwe en de huidige verordening is daarom niet mogelijk. Daarom worden de belangrijkste wijzigingen hieronder toegelicht.

Schrappen van bepalingen die gelden op grond van de Awb
In de huidige verordening staan enkele bepalingen die ook in de Awb zijn opgenomen.
Een verzoek om nadeelcompensatie is een aanvraag in de zin van de Awb. De beslissing op een verzoek tot schadevergoeding is een besluit. Dit brengt met zich mee dat op de behandeling van een verzoek om nadeelcompensatie diverse bepalingen van de Awb van toepassing zijn. Daarbij moet worden gedacht aan de bepalingen over een zorgvuldige voorbereiding en belangenafweging, bekendmaking, motivering, horen van belanghebbenden, beslistermijnen, bezwaar en beroep.

Verordening in lijn met de bepalingen uit de Awb die nog niet in werking zijn getreden
In de Awb is een nieuwe titel toegevoegd (titel 4.5). Bij inwerkingtreding van deze titel zal de algemene grondslag voor vergoeding van schade die het gevolg is van de rechtmatige uitoefening van een overheidstaak of -bevoegdheid (nadeelcompensatie) zich dan in de Awb

bevinden. Het is aannemelijk dat de grondslag in artikel 7.14 en 7.15 van de Waterwet dan komt te vervallen. In deze verordening is zoveel mogelijk vooruitgelopen op en rekening gehouden met de inwerkingtreding van deze bepalingen. Op dit moment is nog niet duidelijk wanneer die titel in de Awb in werking zal treden.

Wijzigingen met betrekking tot de procedure en de commissie
In de Verordening is ervoor gekozen om alleen nog een vaste voorzitter aan te wijzen die dijkgraaf en hoogheemraden adviseert over het afhandelen van verzoeken om nadeelcompensatie. Afhankelijk van de complexiteit van het verzoek kan de voorzitter aan dijkgraaf en hoogheemraden verzoeken om extra commissieleden in te schakelen die mede adviseren over het verzoek of verzoeken om een adviseur in te schakelen die over onderdelen van het verzoek een adviseert. Ook is een wijziging doorgevoerd in de bepaling wanneer een verzoek aan de commissie dient te worden voorgelegd. Voorheen was dit bij verzoeken met een schadebedrag van € 5.000,-, in de gewijzigde Verordening is dit bepaald op € 10.000,- Door deze wijzigingen kan worden gekozen voor maatwerk in de behandeling van het verzoek, hetgeen leidt tot een grotere doelmatigheid.

15. Bijlagen

Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland 2016

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 1271297 Vergaderdatum : 15 december 2016

Beleidsveld : Verordeningen Agendapunt : H.03

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 8 november 2016, kenmerk 52596;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering;

overwegende dat:
- de huidige verordening niet meer in lijn is met de praktijk om verzoeken om schadevergoedingen zo efficiënt en doelgericht te behandelen;
- de huidige verordening bepalingen bevat die al in de Algemene wet bestuursrecht zijn geregeld;
- de nieuwe verordening in lijn is met de procedurebepalingen uit de Awb voor behandelingen van verzoeken om nadeelcompensatie;

Gelet op:
- artikel 7.14, tweede, derde en vijfde lid van de Waterwet;
- artikel 77 van de Waterschapswet;

Besluit:
vast te stellen, onder gelijktijdige buitenwerkingstelling van de Verordening behandeling aanvragen Nadeelcompensatie, vastgesteld op 28 april 2011 voor de periode vanaf de datum dat de onderhavige verordening van kracht zal zijn, de navolgende:

Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland 2016

Artikel 1 Begripsomschrijving
Deze verordening verstaat onder:
a. Aanvraag: aanvraag: een aanvraag als bedoeld in artikel 3;
b. College: het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland;
c. Adviescommissie: commissie als bedoeld in artikel 8;
d. Nadeelcompensatie: de vergoeding als bedoeld in artikel 2.

Artikel 2 Recht op nadeelcompensatie
1. Indien een bestuursorgaan van het Hoogheemraadschap van Delfland in de rechtmatige uitoefening van zijn publiekrechtelijke bevoegdheid of taak schade veroorzaakt die uitgaat boven het normale maatschappelijke risico en die een benadeelde in vergelijking met anderen onevenredig zwaar treft, kent het college de benadeelde desgevraagd een vergoeding toe.

2. Schade blijft in elk geval voor rekening van de aanvrager voor zover:
    a. hij het risico van het ontstaan van de schade heeft aanvaard;
    b. hij de schade had kunnen beperken door binnen redelijke grenzen maatregelen te nemen, die tot voorkoming of vermindering van de schade hadden kunnen leiden;
    c. de schade anderszins het gevolg is van een omstandigheid die aan de aanvrager kan worden toegerekend, of
    d. de vergoeding van de schade anderszins is verzekerd.
3. Indien een schadeveroorzakende gebeurtenis als bedoeld in het eerste lid tevens voordeel voor de benadeelde heeft opgeleverd, wordt dit bij de vaststelling van de te vergoeden schade in aanmerking genomen.
4. Het college kan een vergoeding toekennen in een andere vorm dan betaling van een geldsom.

Artikel 3 De aanvraag

De aanvraag bevat mede:

1. een aanduiding van de schadeveroorzakende gebeurtenis;
2. een opgave van de aard van de geleden of te lijden schade en, voor zover redelijkerwijs mogelijk, het bedrag van de schade en een specificatie daarvan.

Artikel 4 Aanvullende vergoeding

1. Indien het college nadeelcompensatie toekent, vergoedt het tevens:
    a. redelijke kosten die zijn gemaakt ter voorkoming of beperking van schade;
    b. redelijke kosten ter zake van door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand of andere deskundige bijstand bij de vaststelling van de schade;
    c. de wettelijke rente vanaf de ontvangst van de aanvraag, of indien de schade op een later tijdstip ontstaat, vanaf dat tijdstip.

Artikel 5 Termijn beslissing op de aanvraag

1. Het college beslist binnen acht weken of – indien een adviescommissie wordt ingeschakeld – binnen zes maanden na de ontvangst van de aanvraag.
2. Het college kan de beslissing eenmaal voor ten hoogste acht weken of – indien een adviescommissie wordt ingeschakeld – zes maanden verdagen. Van de verdaging wordt schriftelijk mededeling gedaan aan de aanvrager.
3. Indien de schade mede is veroorzaakt door een besluit waartegen beroep kan worden ingesteld, kan het college de beslissing aanhouden totdat het besluit onherroepelijk is geworden.

Artikel 6 Verjaring

1. Het college kan de aanvraag afwijzen indien op het tijdstip van de aanvraag vijf jaren zijn verstreken na aanvang van de dag na die waarop de benadeelde bekend is geworden zowel met de schade als met het voor de schadeveroorzakende gebeurtenis verantwoordelijke bestuursorgaan, en in ieder geval na verloop van twintig jaren nadat de schade is veroorzaakt.
2. Indien een aanvraag betrekking heeft op schade veroorzaakt door een besluit waartegen beroep kan worden ingesteld, vangt de termijn van vijf jaren niet aan voordat dit besluit onherroepelijk is geworden.

Artikel 7 Afdoening zonder advisering door de adviescommissie

1. Het college doet de aanvraag af zonder zich te laten adviseren door de adviescommissie indien de aanvraag naar zijn oordeel:
    a. kennelijk ongegrond is;
    b. zonder nader onderzoek voor toewijzing vatbaar is;
    c. qua aard of omvang niet voor advisering door de adviescommissie in aanmerking komt;
    d. een schade minder dan € 10.000,00 betreft.

2. Een besluit om de aanvraag zonder nader onderzoek af te wijzen dan wel toe te wijzen wordt aan de aanvrager bij aangetekende brief medegedeeld binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag. In het geval dat, aanvullende informatie is gevraagd wordt de in de vorige volzin genoemde termijn opgeschort totdat de aanvullende informatie is ontvangen of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken.
3. Het college kan de in het vorige lid genoemde termijn eenmaal met ten hoogste acht weken verlengen. Het college stelt de aanvrager daarvan schriftelijk in kennis, met vermelding van de termijn waarop een besluit zal worden genomen.

Artikel 8 de adviescommissie

1. Indien geen toepassing wordt gegeven aan het bepaalde in artikel 7, eerste lid, stelt het college de aanvraag in handen van een adviescommissie.
2. De adviescommissie heeft tot taak het college van advies te dienen over de op de aanvraag te nemen beslissing.
3. De aanvraag, alsmede een reactie van het college op de aanvraag, wordt uiterlijk vier weken na de ontvangst van de aanvraag in handen gesteld van de adviescommissie.
4. Het college stelt de aanvrager in kennis van het feit dat de aanvraag in handen is gesteld van de adviescommissie.

Artikel 9 Samenstelling adviescommissie, secretariaat

1. De adviescommissie bestaat uit een voorzitter, die wordt benoemd, geschorst en ontslagen door het college. De voorzitter is niet werkzaam onder verantwoordelijkheid van Delfland en geen lid van het bestuur van Delfland.
2. Afhankelijk van de aard en omvang van de aanvraag worden naast de voorzitter externe deskundigen ingeschakeld om te adviseren over een aanvraag.
3. Externe deskundigen worden ingeschakeld na toestemming van het college.
4. Het secretariaat van de commissie wordt gevoerd door een door het college aan te wijzen ambtenaar in dienst van Delfland.

Artikel 10 Het door de adviescommissie te verrichten onderzoek

1. De adviescommissie dient het college van advies over de op de aanvraag te nemen beslissing.
2. De adviescommissie stelt, voor zover een zorgvuldige advisering daartoe noopt, een onderzoek in naar:
    a. de vraag of de door aanvrager in zijn aanvraag gestelde schade een gevolg is van de in de aanvraag aangeduide schadeoorzaak, indien en voor zover deze als een rechtmatige uitoefening door of namens Delfland van een taak of bevoegdheid in het kader van het waterbeheer als bedoeld in de artikelen 7.14 of 7.15 Waterwet kan worden aangemerkt;
    b. de omvang van de schade als bedoeld onder a;
    c. de vraag of deze schade redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de benadeelde behoort te blijven;
    d. de vraag of vergoeding van de schade niet, of niet voldoende, anderszins is verzekerd.
3. De adviescommissie brengt aan het college rapport uit over haar bevindingen. Indien aan de aanvrager schadevergoeding toekomt, adviseert de adviescommissie over de hoogte van de uit te keren schadevergoeding en doet, indien het college daar om heeft verzocht, voorstellen voor maatregelen of voorzieningen waardoor de schade, anders dan door een vergoeding in geld, kan worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Artikel 11 Bevoegdheden en verplichtingen

1. Het college stelt de adviescommissie, al dan niet op verzoek, de gegevens ter beschikking die nodig zijn voor een goede vervulling van haar taak. Artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur is van overeenkomstige toepassing.
2. De aanvrager verschaft de adviescommissie de gegevens en bescheiden die voor de advisering nodig zijn en waarover hij redelijkerwijs de beschikking heeft of kan krijgen.

3. De adviescommissie kan inlichtingen en adviezen inwinnen bij derden. Indien met het verstrekken van inlichtingen, of het verlenen van adviezen door derden kosten gemoeid zijn, oefent de adviescommissie deze bevoegdheid eerst uit na instemming van het college.
4. De door de adviescommissie naar het oordeel van het college in redelijkheid te maken kosten als genoemd in lid 3 van dit artikel, worden door Delfland vergoed.

Artikel 12 Procedure adviescommissie

1. De adviescommissie stelt de aanvrager in kennis van de procedure.
2. De adviescommissie stelt de aanvrager en het college in de gelegenheid tot het geven van een mondelinge of schriftelijke toelichting. Beiden kunnen zich laten bijstaan of vertegenwoordigen door een gemachtigde.
3. Meegebrachte deskundigen worden in de gelegenheid gesteld een toelichting te geven.
4. Van de toelichtingen wordt een verslag opgemaakt. Het verslag wordt aan de aanvrager en het college toegezonden.
5. De adviescommissie kan een plaatsopneming houden, indien zij dit nodig acht.
6. Alvorens de adviescommissie haar definitieve advies opstelt, maakt zij een conceptadvies op. Dit conceptadvies wordt aan de aanvrager en aan het college toegezonden.
7. De aanvrager en het college maken eventuele bedenkingen tegen het conceptadvies schriftelijk aan de adviescommissie kenbaar, uiterlijk vier weken na de datum van de verzending daarvan.
8. De adviescommissie stelt haar definitieve advies vast. Zij zendt het advies terstond toe aan de aanvrager en aan het college.

Artikel 13 Kabels en leidingen

In afwijking van deze verordening wordt een aanvraag die betrekking heeft op schade als gevolg van het verleggen van kabels of leidingen door de aanleg of wijziging van waterstaatswerken door of namens Delfland behandeld conform de Beleidsregel schadevergoeding kabels en leidingen Delfland.

Artikel 14 Inwerkingtreding, citeertitel, overgangsrecht

1. Deze verordening en de daarbij behorende bijlage treedt in werking met ingang van de dag na die van haar bekendmaking in het Waterschapsblad, onder gelijktijdige intrekking van de op 5 mei 2011 in werking getreden 'Verordening behandeling aanvragen Nadeelcompensatie'.
2. Deze verordening kan worden aangehaald als 'Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland 2016'.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

TOELICHTING

Algemene toelichting
Bij de uitoefening van een publiekrechtelijke taak of bevoegdheid door het Hoogheemraadschap van Delfland kan schade ontstaan voor derden, bijvoorbeeld als gevolg van de aanleg of wijziging van
waterstaatswerken. Uit jurisprudentie blijkt dat indien als gevolg van rechtmatig overheidshandelen schade wordt veroorzaakt in bepaalde gevallen een vergoeding dient te worden toegekend:
nadeelcompensatie. Momenteel kent de Algemene wet bestuursrecht (Awb) twee samenhangende bepalingen die verband houden met nadeelcompensatie. De artikelen 3:2 en 3:4, eerste lid, van de Awb schrijven voor dat aan overheidsbesluiten en feitelijke handelingen een zorgvuldige belangenafweging voorafgaat. Artikel 3:4, tweede lid, Awb bepaalt dat de nadelige gevolgen van een besluit voor één of meer belanghebbenden niet onevenredig mogen zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen. Dit wordt het égalité-beginsel genoemd: 'égalité devant les charges publiques' oftewel gelijke verdeling van publieke lasten. Vanwege het égalitébeginsel is in bepaalde gevallen vergoeding van schade geboden. Voor vergoeding komt dat deel van de schade in aanmerking dat buiten het normale maatschappelijke risico (of het normale bedrijfsrisico) valt. Dit wordt aangeduid als de abnormale last. De benadeelde maakt bovendien deel uit van een beperkte groep die nadelen ervaart, terwijl een grote groep baat heeft bij de overheidshandelingen. Dit wordt de speciale last genoemd.

In artikel 7.14, eerste lid, van de Waterwet is een regeling opgenomen voor de vergoeding van schade als gevolg van rechtmatig overheidshandelen. In deze bepaling is het égalité-beginsel terug te vinden. Bepalingen uit decentrale verordeningen mogen niet in strijd zijn met bepalingen uit een wet in formele zin, zoals de Waterwet. Aangezien deze verordening het 'redelijkerwijs-criterium' uit artikel 7.14 van de Waterwet nader invult door middel van artikel 2, eerste lid, is daar geen sprake van. Voor de inhoudelijke behandeling van een aanvraag om nadeelcompensatie vormen artikel 7.14 van de Waterwet en artikel 2 van deze verordening het relevante kader. Het tweede en derde lid
van artikel 7.14 van de Waterwet bieden de mogelijkheid om door middel van een verordening van het waterschap nadere regels te stellen omtrent de behandeling van een schadeverzoek. Door middel van deze verordening worden dergelijke regels gesteld. Artikel 2, eerste lid, en andere bepalingen van deze verordening stemmen materieel overheen met de Wet nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten, *Stb*. 2013, 50 (hierna: Wns) die wordt opgenomen in de Awb. Na inwerkingtreding van het onderdeel nadeelcompensatie van de Wns bevat titel 4.5 van de Awb algemene bepalingen over nadeelcompensatie. Deze verordening sluit grotendeels aan bij de toekomstige inhoud van titel 4.5.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Begripsomschrijvingen
Een aanvraag ziet op een verzoek als bedoeld in artikel 3 van deze verordening. Dit verzoek is te duiden als een aanvraag tot het geven van een beschikking als bedoeld in artikel 4:1 van de Awb.

Artikel 2 Recht op nadeelcompensatie
Deze bepaling is inhoudelijk identiek aan het toekomstige artikel 4:126 Awb. Indien deze wet op termijn in werking treedt, vormt artikel 4:126 het toekomstige, landelijke kader aan de hand waarvan nadeelcompensatieverzoeken worden beoordeeld. De in artikel 7.14 van de Waterwet opgenomen regeling over nadeelcompensatie komt inhoudelijk op hetzelfde neer als artikel 4:126. Artikel 2 kan als een nadere invulling van artikel 7.14 worden gezien.

Lid 1
Uitgangspunt is dat alleen een verplichting tot vergoeding van nadeel bestaat als de schade boven het normale maatschappelijke risico uitgaat en een bepaalde groep particulieren of ondernemingen in vergelijking met anderen onevenredig zwaar wordt getroffen. Beide vereisten zijn terug te vinden in het eerste lid. Hieruit blijkt dat niet alle schade voor

vergoeding in aanmerking komt. Bij de beoordeling spelen de hierna aan de orde komende aspecten een rol. Lid 1 wijkt af van artikel 4:126 in die zin dat de aanvraag altijd wordt behandeld door het college, ook indien de schade is veroorzaakt door een ander bestuursorgaan van Het Hoogheemraadschap van Delfland.

Lid 2
Van actieve risicoaanvaarding (onder a) is sprake wanneer de aanvrager bewust investeringsrisico's heeft genomen terwijl deze kon weten dat zich omstandigheden zouden voordoen die een zeker nadeel met zich kunnen brengen. De risico's hiervan behoren voor rekening van de aanvrager te blijven. Van passieve risicoaanvaarding (onder b) is sprake wanneer de aanvrager geen maatregelen heeft genomen om het nadeel te beperken vanaf het moment dat redelijkerwijs rekening kon worden houden met de mogelijkheid dat in de toekomst als gevolg van rechtmatige overheidshandelingen nadeel zou kunnen ontstaan. Het verzuim om het nadeel te beperken of te voorkomen wordt aan de aanvrager toegerekend. Ook indien de aanvrager op andere wijze heeft bijgedragen aan het ontstane nadeel (onder c) kan dit de aanvrager worden toegerekend. Op grond van het subsidiariteitvereiste (onder d) kan een aanvrager slechts aanspraak maken op een vergoeding, voor zover hierin niet op andere wijze kan worden voorzien. Als het nadeel bijvoorbeeld al is vergoed door aankoop, onteigening, planschade of een vergoeding in natura, vindt geen vergoeding van dit nadeel plaats op grond van deze verordening.

Lid 3
Indien de aanvrager (ook) gebaat is bij de overheidshandeling die de schade veroorzaakt, wordt dit voordeel met het nadeel verrekend. Voordeelstoerekening kan zich ook voordoen bij verwevenheid van besluiten, waarbij het door het ene besluit veroorzaakte voordeel wordt betrokken bij de beoordeling van de door het andere besluit veroorzaakte schade.

Lid 4
In deze bepaling wordt tot uitdrukking gebracht dat het college de vergoeding ook in een andere vorm dan geld kan voldoen. Het nemen van een feitelijke maatregel kan adequater zijn dan het verlenen van een schadevergoeding in geld.

Artikel 3 De aanvraag
Dit artikel stemt overeen met het toekomstige artikel 4:127 van de Awb. De eisen die worden gesteld aan de inhoud van een aanvraag vormen een aanvulling op hetgeen thans in de artikelen 4:1 en 4:2 van de Awb is opgenomen ten aanzien van de inhoudsvereisten van een aanvraag. Dit betekent dat de aanvraag wordt ondertekend en ten minste de naam en het adres van de aanvrager, de dagtekening en een aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, bevat. Daarnaast verschaft de aanvrager de gegevens en bescheiden die voor de beslissing op de aanvraag nodig zijn en waarover hij redelijkerwijs de beschikking kan krijgen. In de aanvraag wordt aangegeven wat de aard
en omvang is van het geleden nadeel. Indien mogelijk wordt een gespecificeerde opgave van de schade overgelegd. Dat bedrag behoeft niet hetzelfde te zijn als de totale geleden schade, alleen al omdat de omvang van de schade op voorhand niet exact bekend hoeft te zijn en in de vergoeding daarvan deels voorzien kan zijn door een andere compensatieregeling.

Artikel 4 Aanvullende vergoeding
Dit artikel stemt - afgezien van het vergoeden van betaald recht - overeen met het toekomstige artikel 4:129 van de Awb. Aangezien het redelijk is om van de aanvrager te verwachten dat hij zijn schade zoveel mogelijk voorkomt of beperkt, komen in redelijkheid de kosten daarvan voor vergoeding in aanmerking (onder a). Ook de kosten van deskundigenbijstand (onder b) kunnen voor vergoeding in aanmerking komen. Beoordeeld wordt of het redelijk is dat de aanvrager deskundigenbijstand heeft ingeroepen en of de daarmee gepaard gaande kosten redelijk zijn. Hierbij wordt getoetst of het bijzondere karakter van het onderzoek naar de vraag of recht bestaat op nadeelcompensatie een actieve inbreng vergt van degene die om vergoeding vraagt. Tevens kan een rol spelen in welke mate de deskundigenbijstand bijdraagt aan de vaststelling van een geobjectiveerde schadevergoeding. De vergoeding op basis van het bepaalde onder b is beperkt tot die kosten die verband houden met het vaststellen van (de omvang van) de schade. Het artikel ziet niet

op de kosten van deskundige bijstand in bezwaar en beroep. Hierop zijn de artikelen 7:15 en 8:75 van de Awb en het Besluit proceskosten bestuursrecht van toepassing. Tenslotte wordt ook de wettelijke rente over het schadebedrag vergoed (onder c). Het tijdstip waarop de rente ingaat wordt gesteld op de datum van ontvangst van het verzoek door het college, maar niet eerder dan na het tijdstip waarop de schade zich daadwerkelijk heeft geopenbaard.

Artikel 5 Termijn beslissing op de aanvraag
De termijn van acht weken sluit aan bij de in artikel 4:13 van de Awb opgenomen termijn van acht weken en sluit tevens aan bij het toekomstige artikel 4:130 van de Awb. De beslissing op het schadeverzoek kan eenmaal verdaagd worden (lid 2). De in lid 3 beschreven mogelijkheid om tweemaal drie maanden te verruimen naar tweemaal zes maanden is ontleend aan artikel 3:6, eerste lid, van de Awb waarin is opgenomen dat de termijn waarbinnen een advies wordt uitgebracht niet zodanig kort kan zijn, dat de adviseur zijn taak niet naar behoren kan vervullen. Het vierde lid biedt de mogelijkheid de beslissing aan te houden zolang het schadeveroorzakende besluit nog kan worden aangevochten bij de bestuursrechter.

Artikel 6 Verjaring
De inhoud van dit artikel stemt overeen met het toekomstige artikel 4:131 van de Awb en artikel 7.14, derde lid, van de Waterwet. Deze bepalingen zijn weer ontleend aan de verjaringsregeling zoals opgenomen in artikel 310 van boek 3 van het Burgerlijk Wetboek. In zijn algemeenheid zal de aanvrager die schade lijdt daarvan betrekkelijk snel op de hoogte zijn. Er kunnen echter gevallen zijn waarbij pas later bekend wordt dat er schade is geleden. Voor die gevallen regelt dit artikel dat de termijn voor het indienen van een aanvraag ingaat nadat bekendheid met de schade is ontstaan. Omdat het lang kan duren voordat de vijfjarentermijn gaat lopen, bijvoorbeeld in het geval van zettingschade, is eveneens bepaald dat de aanvraag om nadeelcompensatie kan worden afgewezen indien er twintig jaren zijn verstreken nadat de schade is veroorzaakt. Voor het geval de schade is veroorzaakt door een appellabel besluit is in het tweede lid bepaald dat de verjaringstermijn voor het indienen van een aanvraag om nadeelcompensatie niet aanvangt voordat het schadeveroorzakende besluit onherroepelijk is geworden.

Artikel 7 Afdoening zonder advisering door de adviescommissie
Deze regeling gaat ervan uit dat het onnodig is om voor bepaalde gevallen de zware procedure van behandeling van het aanvraag om schadevergoeding door een adviescommissie te volgen.
Lid 1
Van kennelijke ongegrondheid van een aanvraag is onder meer sprake in de volgende gevallen:

- indien na summier onderzoek duidelijk is dat de schade niet door of namens een bestuursorgaan van het Hoogheemraadschap van Delfland is veroorzaakt;
- indien de aanvrager onvoldoende aannemelijk weet te maken dat zijn schade redelijkerwijs niet voor zijn rekening behoort te blijven;
- indien na summier onderzoek duidelijk is dat de aanvraag niet kan worden gehonoreerd;
- indien na summier onderzoek duidelijk is dat de aanvraag steunt op een onrechtmatige uitoefening door of namens een bestuursorgaan van het Hoogheemraadschap van Delfland van een aan het publiekrecht ontleende taak of bevoegdheid;
- indien de aanvraag is gebaseerd op een besluit dat nog onderwerp is van een bezwaar- of beroepsprocedure. Als het besluit onherroepelijk is en daarmee de rechtmatigheid vaststaat, kan opnieuw een aanvraag tot schadevergoeding worden ingediend.
- indien toepassing wordt gegeven aan artikel 7:14 derde lid Waterwet, met andere woorden: indien sprake is van verjaring.

Artikel 8 De adviescommissie
Lid 2
De ruim bemeten termijn voor toezending aan de commissie is nodig, in verband met beantwoording van de vraag, of het aanvraag eenvoudig kan worden afgedaan conform het bepaalde in artikel 7.

Artikel 9 Samenstelling adviescommissie, secretariaat
Lid 2
De Adviescommissie bestaat uit een vaste voorzitter. De voorzitter bekijkt, afhankelijk van de aard en omvang van de aanvraag welke externe adviseurs (een taxateur, een accountant of een andere deskundige) nodig zijn om te kunnen adviseren over de aanvraag. Adviseurs kunnen, met instemming van het college worden ingeschakeld.

Artikel 14 Inwerkingtreding, citeertitel, overgangsrecht
Na bekendmaking treedt deze verordening in werking en wordt de Verordening behandeling aanvragen Nadeelcompensatie ingetrokken. Indien voor de inwerkingtreding van de Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland een aanvraag is ingediend, wordt deze aanvraag afgehandeld op basis van Verordening behandeling aanvragen Nadeelcompensatie.

Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland

De Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland,

Gezien het voorstel van Dijkgraaf en Hoogheemraden van 25 oktober 2016;

Gelet op artikel 78 van de Waterschapswet en artikel 7.14 van de Waterwet;

Besluit:
Vast te stellen de navolgende Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland en de daarbij behorende toelichting.

Artikel 1 Begripsomschrijving
Deze verordening verstaat onder:

a. Aanvraag: een aanvraag als bedoeld in artikel 3;
b. College: het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland;
c. Adviescommissie: commissie als bedoeld in artikel 8;
d. Nadeelcompensatie: de vergoeding als bedoeld in artikel 2.

Artikel 2 Recht op nadeelcompensatie

1. Indien een bestuursorgaan van het Hoogheemraadschap van Delfland in de rechtmatige uitoefening van zijn publiekrechtelijke bevoegdheid of taak schade veroorzaakt die uitgaat boven het normale maatschappelijke risico en die een benadeelde in vergelijking met anderen onevenredig zwaar treft, kent het college de benadeelde desgevraagd een vergoeding toe.
2. Schade blijft in elk geval voor rekening van de aanvrager voor zover:
    a. hij het risico van het ontstaan van de schade heeft aanvaard;
    b. hij de schade had kunnen beperken door binnen redelijke grenzen maatregelen te nemen, die tot voorkoming of vermindering van de schade hadden kunnen leiden;
    c. de schade anderszins het gevolg is van een omstandigheid die aan de aanvrager kan worden toegerekend, of
    d. de vergoeding van de schade anderszins is verzekerd.
3. Indien een schadeveroorzakende gebeurtenis als bedoeld in het eerste lid tevens voordeel voor de benadeelde heeft opgeleverd, wordt dit bij de vaststelling van de te vergoeden schade in aanmerking genomen.
4. Het college kan compensatie toekennen in een andere vorm dan betaling van een geldsom.

Artikel 3 De aanvraag
De aanvraag bevat mede:

1. een aanduiding van de schadeveroorzakende gebeurtenis;
2. een opgave van de aard van de geleden of te lijden schade en, voor zover redelijkerwijs mogelijk, het bedrag van de schade en een specificatie daarvan.

Artikel 4 Aanvullende vergoeding

1. Indien het college nadeelcompensatie toekent, vergoedt het tevens:
    a. redelijke kosten die zijn gemaakt ter voorkoming of beperking van schade;
    b. redelijke kosten ter zake van door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand of andere deskundige bijstand bij de vaststelling van de schade;
    c. de wettelijke rente vanaf de ontvangst van de aanvraag, of indien de schade op een later tijdstip ontstaat, vanaf dat tijdstip.

Artikel 5 Termijn beslissing op de aanvraag

1. Het college beslist binnen acht weken of – indien een adviescommissie wordt ingeschakeld – binnen zes maanden na de ontvangst van de aanvraag.
2. Het college kan de beslissing eenmaal voor ten hoogste acht weken of – indien een adviescommissie wordt ingeschakeld – zes maanden verdagen. Van de verdaging wordt schriftelijk mededeling gedaan aan de aanvrager.
3. Indien de schade mede is veroorzaakt door een besluit waartegen beroep kan worden ingesteld, kan het college de beslissing aanhouden totdat het besluit onherroepelijk is geworden.

Artikel 6 Verjaring

1. Het college kan de aanvraag afwijzen indien op het tijdstip van de aanvraag vijf jaren zijn verstreken na aanvang van de dag na die waarop de benadeelde bekend is geworden zowel met de schade als met het voor de schadeveroorzakende gebeurtenis verantwoordelijke bestuursorgaan, en in ieder geval na verloop van twintig jaren nadat de schade is veroorzaakt.
2. Indien een aanvraag betrekking heeft op schade veroorzaakt door een besluit waartegen beroep kan worden ingesteld, vangt de termijn van vijf jaren niet aan voordat dit besluit onherroepelijk is geworden.

Artikel 7 Afdoening zonder advisering door de adviescommissie

1. Het college doet de aanvraag af zonder zich te laten adviseren door de adviescommissie indien de aanvraag naar zijn oordeel:
    a. kennelijk ongegrond is;
    b. zonder nader onderzoek voor toewijzing vatbaar is;
    c. qua aard of omvang niet voor advisering door de adviescommissie in aanmerking komt;
    d. een schade minder dan € 10.000,00 betreft.
2. Een besluit om de aanvraag zonder nader onderzoek af te wijzen dan wel toe te wijzen wordt aan de aanvrager bij aangetekende brief medegedeeld binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag. In het geval dat, aanvullende informatie is gevraagd wordt de in de vorige volzin genoemde termijn opgeschort totdat de aanvullende informatie is ontvangen of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken.
3. Het college kan de in het vorige lid genoemde termijn eenmaal met ten hoogste acht weken verlengen. Het college stelt de aanvrager daarvan schriftelijk in kennis, met vermelding van de termijn waarop een besluit zal worden genomen.

Artikel 8 de adviescommissie

1. Indien geen toepassing wordt gegeven aan het bepaalde in artikel 7, eerste lid, stelt het college de aanvraag in handen van een adviescommissie.
2. De adviescommissie heeft tot taak het college van advies te dienen over de op de aanvraag te nemen beslissing.
3. De aanvraag, alsmede een reactie van het college op de aanvraag, wordt uiterlijk vier weken na de ontvangst van de aanvraag in handen gesteld van de adviescommissie.
4. Het college stelt de aanvrager in kennis van het feit dat de aanvraag in handen is gesteld van de adviescommissie.

Artikel 9 Samenstelling adviescommissie, secretariaat

1. De adviescommissie bestaat uit een voorzitter, die wordt benoemd, geschorst en ontslagen door het college. De voorzitter is niet werkzaam onder verantwoordelijkheid van Delfland en geen lid van het bestuur van Delfland.

2. Afhankelijk van de aard en omvang van de aanvraag worden naast de voorzitter externe deskundigen ingeschakeld om te adviseren over een aanvraag.
3. Externe deskundigen worden ingeschakeld na toestemming van het college.
4. Het secretariaat van de commissie wordt gevoerd door een door het college aan te wijzen ambtenaar in dienst van Delfland.

Artikel 10 Het door de adviescommissie te verrichten onderzoek

1. De adviescommissie dient het college van advies over de op de aanvraag te nemen beslissing.
2. De adviescommissie stelt, voor zover een zorgvuldige advisering daartoe noopt, een onderzoek in naar:
    a. de vraag of de door aanvrager in zijn aanvraag gestelde schade een gevolg is van de in de aanvraag aangeduide schadeoorzaak, indien en voor zover deze als een rechtmatige uitoefening door of namens Delfland van een taak of bevoegdheid in het kader van het waterbeheer als bedoeld in de artikelen 7.14 of 7.15 Waterwet kan worden aangemerkt;
    b. de omvang van de schade als bedoeld onder a;
    c. de vraag of deze schade redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de benadeelde behoort te blijven;
    d. de vraag of vergoeding van de schade niet, of niet voldoende, anderszins is verzekerd.
3. De adviescommissie brengt aan het college rapport uit over haar bevindingen. Indien volgens de Adviescommissie aan de aanvrager schadevergoeding toekomt, adviseert de adviescommissie over de hoogte van de uit te keren schadevergoeding en doet, indien het college daar om heeft verzocht, voorstellen voor maatregelen of voorzieningen waardoor de schade, anders dan door een vergoeding in geld, kan worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Artikel 11 Bevoegdheden en verplichtingen

1. Het college stelt de adviescommissie, al dan niet op verzoek, de gegevens ter beschikking die nodig zijn voor een goede vervulling van haar taak. Artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur is van overeenkomstige toepassing.
2. De aanvrager verschaft de adviescommissie de gegevens en bescheiden die voor de advisering nodig zijn en waarover hij redelijkerwijs de beschikking heeft of kan krijgen.
3. De adviescommissie kan inlichtingen en adviezen inwinnen bij derden. Indien met het verstrekken van inlichtingen, of het verlenen van adviezen door derden kosten gemoeid zijn, oefent de adviescommissie deze bevoegdheid eerst uit na instemming van het college.
4. De door de adviescommissie naar het oordeel van het college in redelijkheid te maken kosten als genoemd in lid 3 van dit artikel, worden door Delfland vergoed.

Artikel 12 Procedure adviescommissie

1. De adviescommissie stelt de aanvrager in kennis van de procedure.
2. De adviescommissie stelt de aanvrager en het college in de gelegenheid tot het geven van een mondelinge of schriftelijke toelichting. Beiden kunnen zich laten bijstaan of vertegenwoordigen door een gemachtigde.
3. Meegebrachte deskundigen worden in de gelegenheid gesteld een toelichting te geven.
4. Van de toelichtingen wordt een verslag opgemaakt. Het verslag wordt aan de aanvrager en het college toegezonden.
5. De adviescommissie kan een plaatsopneming houden, indien zij dit nodig acht.
6. Alvorens de adviescommissie haar definitieve advies opstelt, maakt zij een conceptadvies op. Dit conceptadvies wordt aan de aanvrager en aan het college toegezonden.
7. De aanvrager en het college maken eventuele bedenkingen tegen het conceptadvies schriftelijk aan de adviescommissie kenbaar, uiterlijk vier weken na de datum van de verzending daarvan.

8. De adviescommissie stelt haar definitieve advies vast. Zij zendt het advies terstond toe aan de aanvrager en aan het college.

Artikel 13 Kabels en leidingen
In afwijking van deze verordening wordt een aanvraag die betrekking heeft op schade als gevolg van het verleggen van kabels of leidingen door de aanleg of wijziging van waterstaatswerken door of namens Delfland behandeld conform de Beleidsregel schadevergoeding kabels en leidingen Delfland.

Artikel 14 Inwerkingtreding, citeertitel, overgangsrecht
1. Deze verordening en de daarbij behorende toelichting treedt in werking met ingang van de dag na die van haar bekendmaking in het Waterschapsblad, onder gelijktijdige intrekking van de op 5 mei 2011 in werking getreden 'Verordening behandeling aanvragen Nadeelcompensatie'.
2. Deze verordening kan worden aangehaald als 'Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland'.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van der Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

TOELICHTING

Algemene toelichting
Bij de uitoefening van een publiekrechtelijke taak of bevoegdheid door het Hoogheemraadschap van Delfland kan schade ontstaan voor derden, bijvoorbeeld als gevolg van de aanleg of wijziging van waterstaatswerken. Uit jurisprudentie blijkt dat indien als gevolg van rechtmatig overheidshandelen schade wordt veroorzaakt in bepaalde gevallen een vergoeding dient te worden toegekend: nadeelcompensatie. Momenteel kent de Algemene wet bestuursrecht (Awb) twee samenhangende bepalingen die verband houden met nadeelcompensatie. De artikelen 3:2 en 3:4, eerste lid, van de Awb schrijven voor dat aan overheidsbesluiten en feitelijke handelingen een zorgvuldige belangenafweging voorafgaat. Artikel 3:4, tweede lid, Awb bepaalt dat de nadelige gevolgen van een besluit voor één of meer belanghebbenden niet onevenredig mogen zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen. Dit wordt het égalité-beginsel genoemd: 'égalité devant les charges publiques' oftewel gelijke verdeling van publieke lasten. Vanwege het égalitébeginsel is in bepaalde gevallen vergoeding van schade geboden. Voor vergoeding komt dat deel van de schade in aanmerking dat buiten het normale maatschappelijke risico (of het normale bedrijfsrisico) valt. Dit wordt aangeduid als de abnormale last. De benadeelde maakt bovendien deel uit van een beperkte groep die nadelen ervaart, terwijl een grote groep baat heeft bij de overheidshandelingen. Dit wordt de speciale last genoemd.

In artikel 7.14, eerste lid, van de Waterwet is een regeling opgenomen voor de vergoeding van schade als gevolg van rechtmatig overheidshandelen. In deze bepaling is het égalité-beginsel terug te vinden. Bepalingen uit decentrale verordeningen mogen niet in strijd zijn met bepalingen uit een wet in formele zin, zoals de Waterwet. Aangezien deze verordening het 'redelijkerwijs-criterium' uit artikel 7.14 van de Waterwet nader invult door middel van artikel 2, eerste lid, is daar geen sprake

van. Voor de inhoudelijke behandeling van een aanvraag om nadeelcompensatie vormen artikel 7.14 van de Waterwet en artikel 2 van deze verordening het relevante kader. Het tweede en derde lid van artikel 7.14 van de Waterwet bieden de mogelijkheid om door middel van een verordening van het waterschap nadere regels te stellen omtrent de behandeling van een schadeverzoek. Door middel van deze verordening worden dergelijke regels gesteld. Artikel 2, eerste lid, en andere bepalingen van deze verordening stemmen materieel overheen met de Wet nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten, *Stb*. 2013, 50 (hierna: Wns) die wordt opgenomen in de Awb. Na inwerkingtreding van het onderdeel nadeelcompensatie van de Wns bevat titel 4.5 van de Awb algemene bepalingen over nadeelcompensatie. Deze verordening sluit grotendeels aan bij de toekomstige inhoud van titel 4.5.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Begripsomschrijvingen
Een aanvraag ziet op een verzoek als bedoeld in artikel 3 van deze verordening. Dit verzoek is te duiden als een aanvraag tot het geven van een beschikking als bedoeld in artikel 4:1 van de Awb.

Artikel 2 Recht op nadeelcompensatie
Deze bepaling is inhoudelijk identiek aan het toekomstige artikel 4:126 Awb. Indien deze wet op termijn in werking treedt, vormt artikel 4:126 het toekomstige, landelijke kader aan de hand waarvan nadeelcompensatieverzoeken worden beoordeeld. De in artikel 7.14 van de Waterwet opgenomen regeling over nadeelcompensatie komt inhoudelijk op hetzelfde neer als artikel 4:126. Artikel 2 kan als een nadere invulling van artikel 7.14 worden gezien.

Lid 1
Uitgangspunt is dat alleen een verplichting tot vergoeding van nadeel bestaat als de schade boven het normale maatschappelijke risico uitgaat en een bepaalde groep particulieren of ondernemingen in vergelijking met anderen onevenredig zwaar wordt getroffen. Beide vereisten zijn terug te vinden in het eerste lid. Hieruit blijkt dat niet alle schade voor vergoeding in aanmerking komt. Bij de beoordeling spelen de hierna aan de orde komende aspecten een rol. Lid 1 wijkt af van artikel 4:126 in die zin dat de aanvraag altijd wordt behandeld door het college, ook indien de schade is veroorzaakt door een ander bestuursorgaan van Het Hoogheemraadschap van Delfland.

Lid 2
Van actieve risicoaanvaarding (onder a) is bijvoorbeeld sprake wanneer de aanvrager bewust investeringsrisico's heeft genomen terwijl deze kon weten dat zich omstandigheden zouden voordoen die een zeker nadeel met zich kunnen brengen. De risico's hiervan behoren voor rekening van de aanvrager te blijven. Van passieve risicoaanvaarding (onder b) is sprake wanneer de aanvrager geen maatregelen heeft genomen om het nadeel te beperken vanaf het moment dat redelijkerwijs rekening kon worden houden met de mogelijkheid dat in de toekomst als gevolg van rechtmatige overheidshandelingen nadeel zou kunnen ontstaan. Het verzuim om het nadeel te beperken of te voorkomen wordt aan de aanvrager toegerekend. Ook indien de aanvrager op andere wijze heeft bijgedragen aan het ontstane nadeel (onder c) kan dit de aanvrager worden toegerekend. Op grond van het subsidiariteitvereiste (onder d) kan een aanvrager slechts aanspraak maken op een vergoeding, voor zover hierin niet op andere wijze kan worden voorzien. Als het nadeel bijvoorbeeld al is vergoed door aankoop, onteigening, planschade of een vergoeding in natura, vindt geen vergoeding van dit nadeel plaats op grond van deze verordening.

Lid 3
Indien de aanvrager (ook) gebaat is bij de overheidshandeling die de schade veroorzaakt, wordt dit voordeel met het nadeel verrekend. Voordeelstoerekening kan zich ook voordoen bij verwevenheid

van besluiten, waarbij het door het ene besluit veroorzaakte voordeel wordt betrokken bij de beoordeling van de door het andere besluit veroorzaakte schade.

Lid 4
In deze bepaling wordt tot uitdrukking gebracht dat het college de vergoeding ook in een andere vorm dan geld kan voldoen. Het nemen van een feitelijke maatregel kan adequater zijn dan het verlenen van een schadevergoeding in geld.

Artikel 3 De aanvraag
Dit artikel stemt overeen met het toekomstige artikel 4:127 van de Awb. De eisen die worden gesteld aan de inhoud van een aanvraag vormen een aanvulling op hetgeen thans in de artikelen 4:1 en 4:2 van de Awb is opgenomen ten aanzien van de inhoudsvereisten van een aanvraag. Dit betekent dat de aanvraag wordt ondertekend en ten minste de naam en het adres van de aanvrager, de dagtekening en een aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, bevat. Daarnaast verschaft de aanvrager de gegevens en bescheiden die voor de beslissing op de aanvraag nodig zijn en waarover hij redelijkerwijs de beschikking kan krijgen. In de aanvraag wordt aangegeven wat de aard en omvang is van het geleden nadeel. Indien mogelijk wordt een gespecificeerde opgave van de schade overgelegd. Dat bedrag behoeft niet hetzelfde te zijn als de totale geleden schade, alleen al omdat de omvang van de schade op voorhand niet exact bekend hoeft te zijn en in de vergoeding daarvan deels voorzien kan zijn door een andere compensatieregeling.

Artikel 4 Aanvullende vergoeding
Dit artikel stemt - afgezien van het vergoeden van betaald recht - overeen met het toekomstige artikel 4:129 van de Awb. Aangezien het redelijk is om van de aanvrager te verwachten dat hij zijn schade zoveel mogelijk voorkomt of beperkt, komen in redelijkheid de kosten daarvan voor vergoeding in aanmerking (onder a). Ook de kosten van deskundigenbijstand (onder b) kunnen voor vergoeding in aanmerking komen. Beoordeeld wordt of het redelijk is dat de aanvrager deskundigenbijstand heeft ingeroepen en of de daarmee gepaard gaande kosten redelijk zijn. Hierbij wordt getoetst of het bijzondere karakter van het onderzoek naar de vraag of recht bestaat op nadeelcompensatie een actieve inbreng vergt van degene die om vergoeding vraagt. Tevens kan een rol spelen in welke mate de deskundigenbijstand bijdraagt aan de vaststelling van een geobjectiveerde schadevergoeding.

De vergoeding op basis van het bepaalde onder b is beperkt tot die kosten die verband houden met het vaststellen van (de omvang van) de schade. Het artikel ziet niet op de kosten van deskundige bijstand in bezwaar en beroep. Hierop zijn de artikelen 7:15 en 8:75 van de Awb en het Besluit proceskosten bestuursrecht van toepassing.

Tenslotte wordt ook de wettelijke rente over het schadebedrag vergoed (onder c). Het tijdstip waarop de rente ingaat wordt gesteld op de datum van ontvangst van het verzoek door het college, maar niet eerder dan na het tijdstip waarop de schade zich daadwerkelijk heeft geopenbaard.

Artikel 5 Termijn beslissing op de aanvraag
De termijn van acht weken sluit aan bij de in artikel 4:13 van de Awb opgenomen termijn van acht weken en sluit tevens aan bij het toekomstige artikel 4:130 van de Awb. De beslissing op het schadeverzoek kan eenmaal verdaagd worden (lid 2). Het vierde lid biedt de mogelijkheid de beslissing aan te houden zolang het schadeveroorzakende besluit nog kan worden aangevochten bij de bestuursrechter.

Artikel 6 Verjaring
De inhoud van dit artikel stemt overeen met het toekomstige artikel 4:131 van de Awb en artikel 7.14, derde lid, van de Waterwet. Deze bepalingen zijn weer ontleend aan de verjaringsregeling zoals

opgenomen in artikel 310 van boek 3 van het Burgerlijk Wetboek. In zijn algemeenheid zal de aanvrager die schade lijdt daarvan betrekkelijk snel op de hoogte zijn. Er kunnen echter gevallen zijn waarbij pas later bekend wordt dat er schade is geleden. Voor die gevallen regelt dit artikel dat de termijn voor het indienen van een aanvraag ingaat nadat bekendheid met de schade is ontstaan. Omdat het lang kan duren voordat de vijfjarentermijn gaat lopen, bijvoorbeeld in het geval van zettingschade, is eveneens bepaald dat de aanvraag om nadeelcompensatie kan worden afgewezen indien er twintig jaren zijn verstreken nadat de schade is veroorzaakt. Voor het geval de schade is veroorzaakt door een appellabel besluit is in het tweede lid bepaald dat de verjaringstermijn voor het indienen van een aanvraag om nadeelcompensatie niet aanvangt voordat het schadeveroorzakende besluit onherroepelijk is geworden.

Artikel 7 Afdoening zonder advisering door de adviescommissie
Deze regeling gaat ervan uit dat het onnodig is om voor bepaalde gevallen de zware procedure van behandeling van het aanvraag om schadevergoeding door een adviescommissie te volgen.

Lid 1
Van kennelijke ongegrondheid van een aanvraag is onder meer sprake in de volgende gevallen:

- indien na summier onderzoek duidelijk is dat de schade niet door of namens een bestuursorgaan van het Hoogheemraadschap van Delfland is veroorzaakt;
- indien de aanvrager onvoldoende aannemelijk weet te maken dat zijn schade redelijkerwijs niet voor zijn rekening behoort te blijven;
- indien na summier onderzoek duidelijk is dat de aanvraag niet kan worden gehonoreerd;
- indien na summier onderzoek duidelijk is dat de aanvraag steunt op een onrechtmatige uitoefening door of namens een bestuursorgaan van het Hoogheemraadschap van Delfland van een aan het publiekrecht ontleende taak of bevoegdheid;
- indien de aanvraag is gebaseerd op een besluit dat nog onderwerp is van een bezwaar- of beroepsprocedure. Als het besluit onherroepelijk is en daarmee de rechtmatigheid vaststaat, kan opnieuw een aanvraag tot schadevergoeding worden ingediend.
- indien toepassing wordt gegeven aan artikel 7:14, derde lid Waterwet, met andere woorden: indien sprake is van verjaring.

Artikel 8 De adviescommissie
Lid 2
De ruim bemeten termijn voor toezending aan de commissie is nodig, in verband met beantwoording van de vraag, of de aanvraag eenvoudig kan worden afgedaan conform het bepaalde in artikel 7.

Artikel 9 Samenstelling adviescommissie, secretariaat
Lid 2
De Adviescommissie bestaat uit een vaste voorzitter. De voorzitter bekijkt, afhankelijk van de aard en omvang van de aanvraag, welke externe adviseurs (een taxateur, een accountant of een andere deskundige) nodig zijn om te kunnen adviseren over de aanvraag. Adviseurs kunnen, met instemming van het college, worden ingeschakeld.

Artikel 14 Inwerkingtreding, citeertitel, overgangsrecht
Na bekendmaking treedt deze verordening in werking en wordt de Verordening behandeling aanvragen Nadeelcompensatie ingetrokken. Indien voor de inwerkingtreding van de Verordening Nadeelcompensatie Hoogheemraadschap van Delfland een aanvraag is ingediend, wordt deze aanvraag afgehandeld op basis van Verordening behandeling aanvragen Nadeelcompensatie.

agendapunt H.04
1271295

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

BEZWAARSCHRIFTENVERORDENING HOOGHEEMRAADSCHAP VAN DELFLAND

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
I. De Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap van Delfland en de daarbij behorende toelichting vast te stellen; II. Te bepalen dat de Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap Delfland in werking treedt op 23 december 2016, onder gelijktijdige intrekking van de Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap Delfland die bij besluit van de Verenigde Vergadering van 31 mei 2012 is vastgesteld.

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Voorstel Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering 29-11-2016
In te stemmen met de Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap van Delfland; De Verenigde Vergadering te verzoeken: 1. De Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap van Delfland vast te stellen; 2. Te bepalen dat de Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap Delfland in werking treedt op 23 december 2016, onder gelijktijdige intrekking van de Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap Delfland die bij besluit van de Verenigde Vergadering van 31 mei 2012 is vastgesteld.

Advies Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering 29-11-2016

Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap van Delfland 2016

1. Probleemstelling - context

Bij de behandeling van bezwaarschriften wordt voorafgaand aan de formele procedure bezien of een bezwaarschrift op een andere manier kan worden behandeld, bijvoorbeeld door overleg, uitleg van een bestreden besluit, of door een wijziging in een verleende vergunning of een genomen besluit. Deze aanpak van de behandeling van bezwaarschriften heeft als doel de bezwaarschriftenafhandeling zo efficiënt, zorgvuldig en klantvriendelijk als mogelijk is uit te voeren, met name bezien vanuit het perspectief van de bezwaarmaker. Deze werkwijze sluit aan bij de doelstellingen uit het Waterbeheerplan 5, om onnodige bureaucratie te reduceren zodat de kwaliteit van dienstverlening omhoog gaat.

In de ter besluitvorming voorliggende verordening is bovengenoemde aanpak vastgelegd. Daarnaast zijn enkele kleine wijzigingen in de verordening aangebracht ter actualisatie van de Verordening.

2. Beoogd effect

Delfland beschikt over een Verordening die in lijn is met de actualiteit.

3. Kernboodschap

Met de aanpassingen in de Verordening wordt de informele aanpak die in de praktijk al wordt toegepast, wordt in de Verordening formeel vastgelegd.

4. Historie - eerdere besluitvorming

De Verordening is laatstelijk gewijzigd op 18 april 2014.

5. Regelgeving en Beleid

Op grond van artikel 78 van de Waterschapswet is de verenigde vergadering bevoegd tot het vaststellen van Verordeningen.

6. Financiën

In de commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering is gevraagd welke vergoeding de voorzitter en de commissieleden ontvangen voor hun werkzaamheden voor de Bezwaarschriftencommissie. Op 18 november 2011 heeft het college van dijkgraaf en hoogheemraden de vergoeding voor de voorzitter en leden vastgesteld. De vergoeding voor de voorzitter bedraagt € 180,00 per zitting en de vergoeding voor de leden bedraagt € 160,00 per lid dat deelneemt aan een zitting. Deze vergoedingen sluiten aan bij de vergoedingen die worden betaald bij vergelijkbare bestuursorganen. De vergoeding wordt gefinancierd uit het voor de Bezwaarschriftencommissie beschikbare budget.

7. Duurzaamheid

N.v.t.

8. Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

9. OR/GO

N.v.t.

10. Risico- en beheersmaatregelen

N.v.t.

11. Communicatie (in- en extern)

N.v.t.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Op grond van artikel 2, eerste lid van de Inspraakverordening kan worden afgezien van de mogelijk om de Verordening ter inzage te leggen, omdat niet verwacht wordt dat er zienswijzen zullen worden ingediend vanwege de geringe wijzigingen in de Verordening.

De Verordening zal na vaststelling door de verenigde vergadering in de vergadering van 15 december 2016 worden bekend gemaakt in het Waterschapsblad.

13. Bevoegd orgaan

De Bezwaarschriftenverordening is een verordening die de verenigde vergadering vaststelt op basis van artikel 78 van de Waterschapswet.

14. Toelichting

Vanaf 2010 is bij de behandeling van bezwaarschriften de ontwikkeling ingezet om na te gaan of het bezwaarschrift buiten de formele procedure kan worden afgehandeld door middel van overleg, uitleg van een bestreden besluit, of door een wijziging in een verleende vergunning of een genomen besluit. Deze aanpak van de behandeling van bezwaarschriften heeft als doel de bezwaarschriftenafhandeling zo efficiënt, zorgvuldig en klantvriendelijk als mogelijk is uit te voeren, met name bezien vanuit het perspectief van de bezwaarmaker. Deze aanpak leidt tot het intrekken van circa de helft va n de bezwaarschriften die in een jaar worden ingediend. Deze aanpak is in lijn met het landelijke project 'Prettig contact met de overheid' dat door steeds meer overheden wordt toegepast en de beoogde wijziging van de Algemene wet bestuursrecht ter bevordering van het gebruik van mediation in het bestuursrecht. Deze aanpak sluit tevens aan bij de doelstelling van het Waterbeheerplan 5, om onnodige bureaucratie te reduceren zodat de kwaliteit van dienstverlening omhoog gaat.

De werkwijze van de informele aanpak is als volgt.
De secretaris van de bezwaarschriftencommissie is degene die het initiatief neemt bij toepassing van de informele aanpak. Een bezwaarschrift komt binnen bij de secretaris van de commissie. De secretaris controleert het bezwaarschrift (is het op tijd ingediend, bevat het bezwaarschrift gronden, is bezwaarmaker belanghebbende en is hetgeen waar het bezwaarschrift tegen is gericht, wel een besluit) en beziet of er mogelijkheden zijn tot overleg. Vaak geeft een bezwaarmaker dit in zijn bezwaarschrift al aan. De secretaris van de commissie neemt daarna contact op met de betreffende vakafdeling die betrokken was bij het bestreden besluit. Indien de vakafdeling aangeeft dat er mogelijkheden zijn voor overleg, benadert ofwel de vakafdeling of wel de secretaris van de commissie de bezwaarmaker met het voorstel om in overleg te gaan. Soms bestaat het overleg uit een gesprek, maar het kan ook zijn dat bijvoorbeeld een verleende vergunning gewijzigd wordt, waardoor de bezwaren worden weggenomen. Gedurende het overleg wordt de behandeling van het bezwaarschrift aangehouden. Indien de informele aanpak niet leidt tot het intrekken van het bezwaarschrift, wordt het bezwaarschrift alsnog behandeld zoals in de Verordening in hoofdstuk 3 is omschreven.

In de gewijzigde Verordening wordt de nieuwe aanpak voor de behandeling van bezwaren vastgelegd. Daarnaast zijn enkele kleine wijzigingen in de Verordening ingevoerd, om de Verordening te actualiseren.

Vanwege de geringe wijzigingen in de Verordening kan worden afgezien van de inspraakprocedure.

15. Bijlagen

Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap van Delfland

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 1271295 Vergaderdatum : 15 december 2016

Beleidsveld : Verordeningen Agendapunt : H.04

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 8 november 2016, kenmerk 52595;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, organisatie en Bedrijfsvoering;

overwegende dat:
- De werkwijze bij de behandeling van bezwaarschriften is aangepast, maar nog niet in de verordening is opgenomen;
- De verordening ter actualisatie op enige punten dient te worden aangepast;

Gelet op:
- artikel 78 van de Waterschapswet;

Besluit:
vast te stellen, onder gelijktijdige buitenwerkingstelling van de Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap Delfland die bij besluit van de Verenigde Vergadering van 18 april 2014 is vastgesteld, voor de periode vanaf de datum dat de onderhavige verordening van kracht zal zijn, de navolgende:

Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap van Delfland 2016

HOOFDSTUK 1 Algemeen

Artikel 1 Begripsbepalingen
In deze Verordening wordt verstaan onder:
a. De Awb: de Wet van 4 juni 1992, houdende algemene regels van bestuursrecht (Algemene wet bestuursrecht), Stb. 1992, 315, zoals deze sindsdien is gewijzigd;
b. Bestuursorgaan: het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter, ieder voor zover hun eigen bevoegdheden betreffend;
c. Het college: Het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland;
d. Besluit: een besluit als bedoeld in artikel 1:3, lid 2 van de wet;
e. Bezwaarschrift: een bezwaarschrift als bedoeld in artikel 1:5, eerste lid van de wet.
f. informele aanpak: een vorm van bemiddeling in conflicten, waarbij partijen trachten om vanuit hun werkelijke belangen tot een gezamenlijk gedragen en voor ieder van hen optimale oplossing te komen.

HOOFDSTUK 2 de commissie

Artikel 2 De commissie

1. Er is een commissie als bedoeld in artikel 7:13 van de wet voor de voorbereiding van de beslissing op bezwaarschriften. Deze commissie is belast met het horen en adviseren met betrekking tot de bezwaarschriften.
2. Uitgezonderd zijn de bezwaren tegen besluiten die door bestuursorganen van het Hoogheemraadschap van Delfland zijn genomen in het kader van de heffing of invordering van belastingen of rechten.
3. De commissie is voorts belast met de advisering met betrekking tot een verzoek conform artikel 7:15 Awb tot vergoeding van de kosten die een belanghebbende in verband met de behandeling van een bezwaar redelijkerwijs heeft moeten maken.
4. De bevoegdheden ingevolgde artikel 2:1 tweede lid, 6:6, 6:17, 7:4 tweede lid en 7:6 vierde lid van de Awb worden voor de toepassing van deze Verordening uitgeoefend door de commissie.

Artikel 3 Beslissing op bezwaren
Het bestuursorgaan beslist op de ingediende bezwaren na advies van de commissie.

Artikel 4 Samenstelling van de commissie

1. De commissie bestaat uit een voorzitter en tenminste twee leden, die worden benoemd, geschorst en ontslagen door het college. Op dezelfde wijze wordt een voldoende aantal plaatsvervangende leden benoemd, op wie de voor de leden gegeven bepalingen van deze verordening van overeenkomstige toepassing zijn.
2. Tot (plaatsvervangend) voorzitter of lid is niet benoembaar een persoon, die deel uitmaakt, of werkzaam is onder verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan.
3. De commissie regelt de vervanging van de voorzitter.

Artikel 5 Zittingsduur

1. De voorzitter en de leden van de commissie worden benoemd voor een periode van maximaal vier jaar. Zij kunnen slechts éénmalig voor een periode van maximaal vier jaar worden herbenoemd.
2. In bijzondere omstandigheden kan van het in het eerste lid bepaalde worden afgeweken.
3. De voorzitter en de leden van de commissie kunnen te allen tijde ontslag nemen.
4. De aftredende voorzitter en leden van de commissie blijven hun functie waarnemen totdat in hun opvolging is voorzien.

Artikel 6 Secretariaat

1. Het secretariaat van de commissie wordt gevoerd door een door het college aan te wijzen ambtenaar.
2. Het college kan één of meer plaatsvervangers van de secretaris aanwijzen.

Artikel 7 Vergoedingen

1. De voorzitter en de leden van de commissie ontvangen per vergadering een vergoeding.
2. De hoogte van deze vergoeding wordt vastgesteld door het dagelijks bestuur.

HOOFDSTUK 3 behandeling van de bezwaren

Artikel 8 Informele aanpak

1. De informele aanpak is het uitgangspunt bij de behandeling van alle ingekomen bezwaarschriften.
2. De vormgeving van de informele aanpak is afhankelijk van het ingediende bezwaarschrift en wordt in overleg met de belanghebbenden en de vakafdeling(en) bepaald door de secretaris.

Artikel 9 Ontvangst van het bezwaarschrift

1. Op het ingediende bezwaarschrift wordt de datum van ontvangst aangetekend.
2. Het bestuursorgaan stelt het bezwaarschrift met de daarbij overgelegde stukken zo spoedig mogelijk in handen van de commissie.

Artikel 10 Inlichtingen en advies

1. De voorzitter kan ten behoeve van de voorbereiding van het advies rechtstreeks alle inlichtingen inwinnen of doen inwinnen.
2. De voorzitter kan uit eigen beweging of op verzoek van de commissie bij deskundigen advies inwinnen en deze personen zo nodig uitnodigen ter zitting te verschijnen. Indien daaraan kosten zijn verbonden is vooraf toestemming vereist van het dagelijks bestuur.

Artikel 11 Plaats en tijdstip hoorzitting

De voorzitter bepaalt datum, tijd en plaats van de zitting waarin de belanghebbenden en het bestuursorgaan in de gelegenheid worden gesteld zich door de commissie te doen horen.

Artikel 12 Uitnodiging hoorzitting

1. De voorzitter deelt de belanghebbenden en het bestuursorgaan tenminste twee weken voor de zitting schriftelijk mede dat zij in de gelegenheid worden gesteld zich te doen horen.
2. Indien een belanghebbende of het bestuursorgaan wijziging wenst van het tijdstip of de datum van de zitting, dient zulks binnen drie dagen na ontvangst van de in het eerste lid bedoelde mededeling onder opgaaf van redenen te worden gericht aan de voorzitter.
3. De beslissing van de voorzitter, op een verzoek als bedoeld in het tweede lid, wordt zo spoedig mogelijk doch tenminste voor de zitting schriftelijk aan de belanghebbenden en het bestuursorgaan meegedeeld.
4. De voorzitter is bevoegd in bijzondere omstandigheden af te wijken of afwijkingen toe te staan van de termijnen als bedoeld in het eerste tot en met het derde lid van dit artikel.

Artikel 13 Quorum

Tenzij toepassing wordt gegeven aan artikel 7:13 lid 3 Awb is voor het houden van een zitting vereist dat de meerderheid van het aantal leden, waaronder in ieder geval de voorzitter dan wel zijn plaatsvervanger, aanwezig is.

Artikel 14 Onpartijdigheid commissieleden

De voorzitter en de leden van de commissie nemen niet deel aan de voorbereiding van en beraadslaging over het advies inzake de beslissing op bezwaar, indien bij hun sprake is van vooringenomenheid of persoonlijk belang bij de beslissing.

Artikel 15 Openbaarheid van zitting

1. De hoorzitting is openbaar.
2. De deuren worden gesloten, indien de voorzitter of een van de leden het nodig oordeelt of indien een belanghebbende daartoe een verzoek doet.
3. Indien de commissie vervolgens beslist dat gewichtige redenen zich tegen openbaarheid van de hoorzitting verzetten, vindt de zitting plaats met gesloten deuren.

Artikel 16 Schriftelijke vastlegging

1. Het verslag als bedoeld in artikel 7:7 van de wet vermeldt de namen van de aanwezigen, met daarbij een vermelding van hun hoedanigheid.
2. Het verslag houdt een zakelijke weergave in van hetgeen over en weer is gezegd en overigens ter zitting is voorgevallen.
3. Indien de zitting geheel of gedeeltelijk met gesloten deuren plaatsvond of indien belanghebbenden respectievelijk hun gemachtigden niet in elkaars tegenwoordigheid zijn gehoord, wordt dit in het verslag vermeld.
4. Het verslag verwijst naar de ter zitting overgelegde bescheiden, die aan het verslag worden gehecht.

5. Het verslag wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris van de commissie.

Artikel 17 Nader onderzoek.

1. Indien na afloop van de zitting maar voor het uitbrengen van het advies een nader onderzoek wenselijk is, kan de voorzitter uit eigen beweging of op verzoek van de commissie dit onderzoek houden.
2. De uit nader onderzoek verkregen informatie wordt in afschrift toegezonden aan de leden van de commissie, het bestuursorgaan en de belanghebbenden.
3. De leden van de commissie, het bestuursorgaan en de belanghebbenden kunnen binnen een week na verzending van de in het tweede lid bedoelde uit nader onderzoek verkregen informatie aan de voorzitter een verzoek richten tot het beleggen van een nieuwe hoorzitting.
4. Op een nieuwe hoorzitting, als bedoeld in het derde lid, zijn bepalingen in deze verordening die betrekking hebben op de hoorzitting zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Artikel 18 Advies

1. De commissie beraadslaagt en beslist met gesloten deuren over het door haar aan het bestuursorgaan uit te brengen advies.
2. De commissie beslist bij meerderheid van stemmen over het uit te brengen advies, indien bij een stemming de stemmen staken dan beslist de stem van de voorzitter.
3. Van een minderheidsstandpunt wordt bij het advies melding gemaakt, indien die minderheid dat verlangt.
4. Het advies is gemotiveerd en omvat een voorstel aan het bestuursorgaan voor de te nemen beslissing op het bezwaar.
5. Het advies wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris van de commissie.

Artikel 19 Verdaging van de beslissing

Indien naar het oordeel van de voorzitter de termijn, zoals bedoeld in het artikel 7:10 eerste lid van de wet, ontoereikend is voor achtereenvolgens het uitbrengen van een advies door de commissie en het nemen van een beslissing door het bestuursorgaan, verzoekt de voorzitter het bestuursorgaan tijdig de beslissing te verdagen.

Hoofdstuk 4 Slotbepalingen

Artikel 20 Overgangsbepalingen

Voor bezwaarschriften die bij het waterschap zijn ingekomen voor de datum waarop deze verordening in werking is getreden, geldt dat deze worden behandeld overeenkomstig de daarvoor op dat moment geldende procedure.

Artikel 21 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening en de daarbij behorende toelichting treedt in werking met ingang van de dag na die van haar bekendmaking in het Waterschapsblad, onder gelijktijdige intrekking van de op 18 april 2014 in werking getreden ‘Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap van Delfland’.
2. Deze verordening kan worden aangehaald als ‘Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap van Delfland 2016’.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van der Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

TOELICHTING

Algemene toelichting betreffende de informele aanpak (artikel 8)

Vanaf 2010 is door de secretaris van de bezwaarschriftencommissie, in samenwerking met de vakafdelingen de ontwikkeling ingezet om na te gaan of een ontstaan geschil tussen het Hoogheemraadschap van Delfland en een bezwaarmaker buiten de bezwaarschriftenprocedure kan worden afgehandeld door middel van overleg, uitleg van een bestreden besluit, of door een wijziging in een verleende vergunning of een genomen besluit. Deze aanpak van bezwaarschriften heeft als doel de bezwaarschriftenafhandeling zo efficiënt, zorgvuldig en klantvriendelijk als mogelijk is uit te voeren, met name bezien vanuit het perspectief van de bezwaarmaker. Deze aanpak leidt tot het intrekken van circa de helft van de bezwaarschriften die in een jaar worden ingediend. Deze aanpak is in lijn met het landelijke project 'Prettig contact met de overheid' dat door steeds meer overheden wordt toegepast en de beoogde wijziging van de Algemene wet bestuursrecht ter bevordering van het gebruik van mediation in het bestuursrecht.

In deze verordening wordt de nieuwe aanpak voor de behandeling van bezwaren vastgelegd.

De werkwijze van de informele aanpak is als volgt.
De secretaris van de bezwaarschriftencommissie is degene die het voortouw neemt bij toepassing van de informele aanpak. Een bezwaarschrift komt binnen bij de secretaris van de commissie. De secretaris controleert het bezwaarschrift (is het op tijd ingediend, bevat het bezwaarschrift gronden, is bezwaarmaker belanghebbende en is hetgeen waar het bezwaarschrift tegen is gericht, wel een besluit) en beziet of er mogelijkheden zijn tot overleg. Vaak geeft een bezwaarmaker dit in zijn bezwaarschrift al aan. De secretaris van de commissie neemt daarna contact op met de betreffende vakafdeling die betrokken was bij het bestreden besluit. Indien de vakafdeling aangeeft dat er mogelijkheden zijn voor overleg, benadert ofwel de vakafdeling of wel de secretaris van de commissie de bezwaarmaker met het voorstel om in overleg te gaan. Soms bestaat het overleg uit een gesprek, maar het kan ook zijn dat bijvoorbeeld een verleende vergunning gewijzigd wordt, waardoor de bezwaren worden weggenomen. Gedurende het overleg wordt de behandeling van het bezwaarschrift aangehouden. Indien de informele aanpak niet leidt tot het intrekken van het bezwaarschrift, wordt het bezwaarschrift alsnog behandeld zoals in deze Verordening in hoofdstuk 3 is omschreven.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 2, tweede lid
De commissie is niet bevoegd ten aanzien van fiscale bezwaren. De behandeling van deze bezwaarschriften wordt afgedaan door de Regionale Belastinggroep. Fiscale bezwaarschriften die door het Hoogheemraadschap van Delfland worden ontvangen, worden, met in achtneming van artikel 2:3, eerste lid van de Awb doorgezonden aan de Regionale belastinggroep.

Artikel 2, vierde lid
Wanneer bij het behandelen van een bezwaarschrift gebruik wordt gemaakt van een commissie dan regelt artikel 7:13, vierde lid, Awb dat in plaats van het bestuursorgaan de commissie beslist over de toepassing van een aantal procedurevoorschriften. Concreet betreft het beslissingen om stukken niet ter inzage te leggen voor betrokkenen als daar geheimhouding op rust (artikel 7:4, zesde lid, Awb) en over de openbaarheid van de hoorzitting (artikel 7:5, tweede lid, Awb). De parlementaire geschiedenis maakt duidelijk dat deze bevoegdheden niet door een ander dan de commissie kunnen worden uitgeoefend.

In het kader van de voorbereiding van een beslissing op bezwaar door een commissie vinden echter nog meer handelingen plaats. Hierbij valt te denken aan het verlangen van een schriftelijke machtiging van een gemachtigde (artikel 2:1, tweede lid Awb) of het de indiener van een bezwaarschrift stellen van een termijn waarbinnen verzuimen kunnen worden hersteld (artikel 6:6 Awb).

Omdat de wetgever de bevoegdheid hiertoe niet expliciet bij de adviescommissie neerlegt, bepaalt artikel 2, vierde lid dat deze bevoegdheden worden uitgeoefend door de commissie. Op deze manier worden, daar waar toegestaan, bevoegdheden in het kader van de afdoening van een bezwaarschrift weggelegd bij de voorzitter van de commissie omdat dit het meest praktisch is.

Artikel 3
Het bestuursorgaan houdt rekening met het door de commissie uitgebrachte advies. Indien daarvan wordt afgeweken rust er op het bestuursorgaan een motiveringsplicht.

Artikel 7
Het dagelijks bestuur bepaalt de vergoeding van de voorzitter en leden van de commissie. Deze vergoeding geldt per vergadering, ongeacht het aantal bezwaarschriften dat wordt behandeld.

Artikel 9
De datum van ontvangst van het bezwaarschrift is relevant voor de vraag of het bezwaar tijdig is ingediend. Daarom is het van belang dat de envelop, bij ontvangst van het bezwaar met de post, aan het bezwaarschrift wordt gehecht.

Artikel 10
Het is van belang dat de commissie beschikt over alle relevante informatie. Hiertoe wordt de voorzitter een aantal bevoegdheden verleend. Als daaraan kosten zijn verbonden moet vooraf toestemming worden gevraagd aan het dagelijks bestuur.

Artikel 17 Nader onderzoek
Dit artikel vormt een uitvloeisel van het in de Awb neergelegde zorgvuldigheidsbeginsel. Ook omstandigheden die na de hoorzitting bekend worden en die van belang zijn voor het door de adviescommissie af te geven advies dienen onderzocht te worden. Hoe dit onderzoek plaatsvindt, laat het artikel open. Zo kan er bijvoorbeeld opnieuw/alsnog overgegaan worden tot plaatsopneming; ook een telefoongesprek met een belanghebbende of een deskundige kan echter als een nader onderzoek worden bestempeld.

Artikel 7:9 Awb bepaalt dat als het nader onderzoek feiten oplevert die van aanmerkelijk belang kunnen zijn voor de op het bezwaar te nemen beslissing, belanghebbenden in de gelegenheid gesteld moeten worden daarover te worden gehoord. Levert het nader onderzoek geen feiten van aanmerkelijk belang op, dan laat artikel 19, derde lid de keuze voor een nieuwe hoorzitting aan de voorzitter na een daartoe gedaan verzoek.

Artikel 19 Verdaging van de beslissing
Als centrale spil zal de secretaris het dreigend verstrijken van de beslistermijn in de gaten te houden zodat tijdig door het bestuur een verdagingsbesluit kan worden genomen.

Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap Delfland

De Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland,

Gezien het voorstel van Dijkgraaf en Hoogheemraden van 25 oktober 2016;

Gelet op artikel 78 van de Waterschapswet en de Algemene wet bestuursrecht;

Besluit:
Vast te stellen de navolgende Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap van Delfland en de daarbij behorende toelichting

Hoofdstuk 1 Algemeen

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. ~~wet~~De Awb: De Wet van 4 juni 1992, houdende algemene regels van bestuursrecht (Algemene wet bestuursrecht);

b. bestuursorgaan: het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter, ieder voor zover het hun eigen bevoegdheid betreft; ~~de verenigde vergadering, het college van dijkgraaf en hoogheemraden, de dijkgraaf of een ander orgaan of persoon met enig openbaar gezag bekleed, ieder voorzover hun bevoegdheid betreffende;~~

c. Het college: Het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland;

~~c.~~d. Besluit: ~~beschikking:~~ een ~~beschikking~~ besluit als bedoeld in artikel 1:3, lid 2 van de ~~wet~~Awb;

~~d.~~e. bezwaarschrift: een bezwaarschrift als bedoeld in artikel 1:5, eerste lid van de Awb.

f. informele aanpak: een vorm van bemiddeling in conflicten, waarbij partijen trachten om vanuit hun werkelijke belangen tot een gezamenlijk gedragen en voor ieder van hen optimale oplossing te komen.

HOOFDSTUK 2 de commissie

Artikel 2 De commissie

1. Er is een commissie als bedoeld in artikel 7:13 van de Awb voor de voorbereiding van de beslissing op bezwaarschriften. Deze commissie is belast met het horen en adviseren met betrekking tot de bezwaarschriften.
2. Uitgezonderd zijn de bezwaren tegen besluiten die door bestuursorganen van het Hoogheemraadschap van Delfland zijn genomen in het kader van de heffing of invordering van belastingen of rechten.
3. De commissie is belast met de advisering met betrekking tot een verzoek conform artikel 7:15 Awb tot vergoeding van de kosten die een belanghebbende in verband met de behandeling van een bezwaar redelijkerwijs heeft moeten maken.
4. De bevoegdheden ingevolgde artikel 2:1 tweede lid, 6:6, 6:17, 7:4 tweede lid en 7:6 vierde lid van de Awb worden voor de toepassing van deze Verordening uitgeoefend door de commissie.

~~**Artikel 2 Commissie**~~

~~Er is een commissie als bedoeld in artikel 7:13 van de wet ten behoeve van de voorbereiding van de beslissing op de ingebrachte bezwaren, met uitzondering van de bezwaren, bedoeld in artikel 23, eerste lid, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen.~~

Artikel 3 Beslissing op bezwaren

1. Het bestuursorgaan beslist op de ingediende bezwaren na advies van de commissie.
2. Het bestuursorgaan houdt rekening met het door de commissie uitgebrachte advies. Indien daarvan wordt afgeweken rust er op het bestuursorgaan een motiveringsplicht.

Artikel 4 Samenstelling van de commissie

1. De commissie bestaat uit een voorzitter en ten minste 2 leden, die worden benoemd, geschorst en ontslagen door het college. Op dezelfde wijze wordt een voldoende aantal plaatsvervangende leden benoemd, op wie de voor de leden gegeven bepalingen van deze verordening van overeenkomstige toepassing zijn.
2. Tot (plaatsvervangend) voorzitter of lid is niet benoembaar een persoon, die deel uitmaakt, of werkzaam is onder verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan.
3. De commissie regelt de vervanging van de voorzitter.

Artikel 5 Zittingsduur

1. De voorzitter en de leden van de commissie worden benoemd voor een periode van maximaal vier jaar. Zij kunnen slechts éénmalig voor een periode van maximaal vier jaar worden herbenoemd.
2. In bijzondere omstandigheden kan van het in het eerste lid bepaalde worden afgeweken.
3. De voorzitter en de leden van de commissie kunnen te allen tijde ontslag nemen.
4. De aftredende voorzitter en leden van de commissie blijven hun functie waarnemen totdat in hun opvolging is voorzien.

Artikel 6 Secretariaat

1. Het secretariaat van de commissie wordt gevoerd door een door het college aan te wijzen ambtenaar.
2. Het college kan één of meer plaatsvervangers van de secretaris aanwijzen.

Artikel 7 Vergoedingen

1. De voorzitter en de leden van de commissie ontvangen per vergadering een vergoeding.
2. De hoogte van deze vergoeding wordt vastgesteld door het college.

Hoofdstuk 3 Behandeling van de bezwaren

Artikel 8 Informele aanpak

1. De informele aanpak is het uitgangspunt bij de behandeling van alle ingekomen bezwaarschriften.

2. De vormgeving van de informele aanpak is afhankelijk van het ingediende bezwaarschrift en wordt in overleg met de belanghebbenden en de vakafdeling(en) bepaald door de secretaris.

Artikel 9 Ontvangst van het bezwaarschrift

1. Op het ingediende bezwaarschrift als bedoeld in artikel 6:4, eerste lid van de wet wordt de datum van ontvangst aangetekend.
2. Het bestuursorgaan stelt het bezwaarschrift met de daarbij overgelegde stukken zo spoedig mogelijk in handen van de commissie.

Artikel 10 Inlichtingen en advies

1. De voorzitter van de commissie kan ten behoeve van de voorbereiding van het advies rechtstreeks alle inlichtingen inwinnen of doen inwinnen.
2. De voorzitter kan uit eigen beweging of op verzoek van de leden van de commissie bij deskundigen advies inwinnen en deze personen zo nodig uitnodigen ter zitting te verschijnen. Indien aan het inwinnen van advies kosten zijn verbonden, is daartoe vooraf toestemming vereist van het college vereist.

Artikel 11 Plaats en tijdstip zitting

De voorzitter bepaalt datum, tijd en plaats van de zitting waarin de belanghebbenden en het bestuursorgaan in de gelegenheid worden gesteld zich door de commissie te doen horen.

~~1. De commissie belegt een hoorzitting als bedoeld in artikel 7:13, derde lid, van de wet.~~
~~2. De voorzitter van de commissie bepaalt plaats en tijdstip van de in het voorgaande artikellid genoemde hoorzitting, waarin de belanghebbenden en het bestuursorgaan in de gelegenheid worden gesteld zich door de commissie te doen horen.~~

Artikel 12 Uitnodiging

1. De voorzitter van de commissie deelt de belanghebbenden en het bestuursorgaan uiterlijk twee weken voor de zitting schriftelijk mee, dat zij in de gelegenheid worden gesteld zich te doen horen tijdens de zitting.
2. Indien een belanghebbende of het bestuursorgaan wijziging wenst van het tijdstip van de zitting, dient zulks binnen drie dagen na ontvangst van de in het eerste lid bedoelde mededeling, onder opgaaf van redenen, te worden gericht aan de voorzitter
3. De beslissing van de voorzitter op een verzoek als bedoeld in het derde lid wordt zo spoedig mogelijk voor de zitting schriftelijk aan de belanghebbenden en het bestuursorgaan meegedeeld.
4. De voorzitter is bevoegd in bijzondere omstandigheden af te wijken of afwijkingen toe te staan van de termijnen als bedoeld in het eerste tot en met het derde lid van dit artikel.

Artikel 13 Quorum

Voor het houden van de zitting is vereist, dat de meerderheid van het aantal leden van de commissie, waaronder de voorzitter van de commissie, aanwezig is.

Artikel 14 Onpartijdigheid commissieleden

De voorzitter en de leden van de commissie nemen niet deel aan de voorbereiding van en de beraadslaging over het advies inzake de beslissing op het bezwaar, indien bij hun sprake is van vooringenomenheid of persoonlijk belang bij de beslissing.

Artikel 15 Openbaarheid van zitting

1. De hoorzitting is openbaar.
2. De deuren worden gesloten, indien de voorzitter of een van de leden het nodig oordeelt of indien belanghebbende daartoe een verzoek doet en de commissie vervolgens beslist dat gewichtige redenen zich tegen de openbaarheid van de hoorzitting verzetten.

Artikel 16 Verslaglegging zitting

1. Het verslag van de zitting als bedoeld in artikel 7:7 van de wet vermeldt de namen van de aanwezigen, alsmede een vermelding van de aard van de betrokkenheid van de aanwezigen tot het bestreden besluit.
2. Het verslag houdt een zakelijke weergave in van hetgeen over en weer is gezegd en hetgeen is voorgevallen.
3. Indien de zitting geheel of gedeeltelijk met gesloten deuren plaatsvond of indien belanghebbenden respectievelijk hun gemachtigden niet in elkaars tegenwoordigheid zijn gehoord, wordt dit in het verslag vermeld.
4. Het verslag verwijst naar de tijdens de zitting overgelegde bescheiden die aan het verslag worden gehecht
5. Het verslag wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris van de commissie.

Artikel 17 Nader onderzoek

1. Indien na afloop van de zitting maar voor het uitbrengen van het advies nader onderzoek wenselijk is, kan de voorzitter van de commissie uit eigen beweging of op verzoek van de commissie dit onderzoek houden.
2. Verkregen informatie of adviezen worden in afschrift aan de leden van de commissie, het bestuursorgaan en de belanghebbenden toegezonden.
3. De leden van de commissie, het bestuursorgaan en de belanghebbenden kunnen een week na verzending van de in het tweede lid bedoelde uit nader onderzoek verkregen informatie aan de voorzitter een verzoek richten tot het beleggen van een nieuwe hoorzitting.
4. Op een nieuwe zitting als bedoeld in het vorige lid zijn de in deze verordening opgenomen bepalingen betreffende de hoorzitting van overeenkomstige toepassing.

Artikel 18 Advies aan bestuursorgaan

1. De commissie beraadslaagt en beslist achter gesloten deuren over het door haar aan het bestuursorgaan uit te brengen advies.
2. De commissie beslist bij meerderheid van stemmen over het uit te brengen advies.

Van een minderheidsstandpunt wordt bij het advies melding gemaakt, indien de minderheid dat verlangt.

3. Het advies is gemotiveerd en omvat een voorstel aan het bestuursorgaan voor de te nemen beslissing op het bezwaar.
4. Het advies wordt door de voorzitter en de secretaris ondertekend.

Artikel 19 Verdaging beslissing

Indien naar het oordeel van de voorzitter de termijn, zoals bedoeld in artikel 7:10, eerste lid van de Awb ontoereikend is voor achtereenvolgens het uitbrengen van het advies door de commissie en het nemen van een beslissing door het bestuursorgaan, verzoekt de voorzitter het bestuursorgaan tijdig de beslissing te verdagen.

Hoofdstuk 4 Slotbepalingen

Artikel 20 Overgangsbepalingen
Voor bezwaarschriften die bij het Hoogheemraadschap zijn ingekomen voor de datum waarop deze verordening in werking is getreden, geldt dat deze worden behandeld overeenkomstig de daarvoor op dat moment geldende procedure.

Artikel 21 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening en de daarbij behorende toelichting treedt in werking met ingang van de dag na die van haar bekendmaking in het Waterschapsblad, onder gelijktijdige intrekking van de op 18 april 2014 in werking getreden 'Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap van Delfland'.
2. Deze verordening kan worden aangehaald als 'Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap van Delfland'.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,	de Voorzitter,
mr. drs. P.I.M. van der Wijngaart	mr. M.A.P. van Haersma Buma

~~**Artikel 19 Citeertitel**~~

~~1. Deze verordening wordt aangehaald als: Bezwaarschriftenverordening Hoogheemraadschap Delfland.~~
~~2. De regeling "Verordening behandeling bezwaren van het Hoogheemraadschap Delfland" wordt ingetrokken.~~
~~3. Deze regeling treedt in werking op 25 december 2009.~~

~~Aldus vastgesteld bij besluit, genomen in de openbare bijeenkomst van de verenigde vergadering van 17 september 1994, nr. 94.02566, gemeld bij gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland en bekendgemaakt op 3 november 1994 en in werking getreden op 11 november 1994.~~

~~De verordening is gewijzigd bij besluiten:~~

~~VV~~	~~GS kennisgeving~~	~~Bekendmaking~~	~~Inwerking-treding~~
~~21 november 1996 nr. 96.03263~~	~~23 december 1996~~	~~2 januari 1997~~	~~10 januari 1997~~
~~17 december 2009~~		~~4 januari 2010~~	~~25 december 2009~~

agendapunt H.05
1278023

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

INVESTERINGSPLAN EN UITVOERINGSKREDIET STUWEN VLINDERSTRIK, ZUIDPOLDER BERKEL

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
- Het investeringsplan voor stuwen Vlinderstrik (701979) vast te stellen op € 200.000 (op basis van SSK raming, d.d. 19 september 2016) - Het uitvoeringskrediet, groot € 185.000, beschikbaar te stellen voor stuwen Vlinderstrik (701979)

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Voorstel Commissie Stedelijk water en watersysteem 29-11-2016
De verenigde vergadering te adviseren: Het investeringsplan voor stuwen Vlinderstrik (701979) vast te stellen op € 200.000 (op basis van SSK raming, d.d. 19 september 2016) - Het uitvoeringskrediet, groot € 185.000, beschikbaar te stellen voor stuwen Vlinderstrik (701979)

Advies Commissie Stedelijk water en watersysteem 29-11-2016

Investeringsplan en uitvoeringskrediet stuwen Vlinderstrik, Zuidpolder Berkel

1. Probleemstelling - context

In het gebied van de Zuidpolder van de Polder Berkel, heeft de gemeente Rotterdam een opgave om de natuur van een weidegebied om te vormen naar een meer natte natuur. Daar zijn aanpassingen voor nodig in de peilen en peilgebieden. Eén en ander vastgelegd in een goedgekeurd waterplan.
Binnen dit plan dienen er 2 automatische stuwen worden gerealiseerd.
Omdat de automatische stuwen aangestuurd moeten worden vanuit ons VBS, dient deze ook hier geschikt voor te zijn. Daarom heeft de gemeente Rotterdam ons gevraagd deze stuwen te bouwen en zorg te dragen voor de automatisering. De stuwen komen na realisatie ook in beheer en eigendom van Delfland.
Zij nemen de kosten van de aanleg voor hun rekening. Dit alles vastgelegd in een uitvoerings-overeenkomst.

2. Beoogd effect

Door het realiseren van de automatische stuwen kan de natuur mooier en natter worden gemaakt. Daarmee krijgt het gebied voor de gemeente Rotterdam een hoger recreatief karakter.

3. Kernboodschap

Realisatie van 2 automatische stuwen, die het watersysteem in het gebied Vlinderstrik met zijn natte natuur goed kunnen beheersen. Dit in opdracht en op kosten van de gemeente Rotterdam. Conform overeenkomst af te rekenen op basis van nacalculatie.

4. Historie - eerdere besluitvorming

Vanuit Rotterdam is er behoefte aan gebieden met een natuurlijke en recratieve doelstelling. Bij de Vlinderstrik en in de Polder Schieveen heeft men mogelijkheden voor invulling daarvan.

5. Regelgeving en Beleid

De gemeente Rotterdam zorgt voor het watervergunning en daarmee voor goedkeuring van de bouw van de stuwen.

6. Financiën

Deze investering is op basis van een onderzoekskrediet, projectnummer 701979(DMS#1275975) voorbereid.
De gemaakte kosten zijn binnen projectnummer meegenomen als onderdeel van het nieuwe investeringsplan en uitvoeringskrediet.

Het project wordt in een UAVG-contract, meervoudig onderhands, op de markt gezet. Onderzocht wordt of dit in een of twee contracten plaatsvindt. Dit is conform de regelgeving in de Nota Investering en Activa Beleid (NIAB).

Investeringsplan en krediet voor het uitvoeren van de maatregelen

Nr.	Naam	IP	Uitvoerings-krediet	Onvoorzien	Nazorg
701979	Stuwen Vlinderstrik	€ 200.000	€ 185.000	€ 15.000	€ 1.700

7. Duurzaamheid

Zowel in de ontwerpfase als de realisatiefase zullen de duurzaamheideisen ten aanzien van de waterbouwkundige voorzieningen in acht worden genomen. Dit op basis van uitgangspunten uit "Duurzame GWW".

8. Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing

9. OR/GO

Niet van toepassing

10. Risico- en beheersmaatregelen

Risico	Gevolg	beheersmaatregel
De aanpassingen in schakelkast gemaal zijn niet mogelijk	Veel aanpassingen en reparaties.	Vooraf bestaande schakelkast goed inventariseren.
Aanbesteding mislukt	Vertraging	Goede keuze aannemers maken voor de onderhandse aanbesteding
Belangenvereniging en andere omwonenden werken niet mee	Vertraging	Rotterdam staat hiervoor aan de lat. Zij dienen dit af te handelen.

11. Communicatie (in- en extern)

Communicatie hierover zal allemaal lopen via Gemeente Rotterdam

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Niet van toepassing

13. Bevoegd orgaan

De VV is bevoegd om investeringsplannen en kredieten vast te stellen op grond van artikel 99 van de Waterschapswet.

14. Toelichting

Zie bijlage 1

15. Bijlagen

Bijlage 1: Schetsontwerp
Bijlage 2: SSK raming (vertrouwelijk)

Investeringsplan en uitvoeringskrediet stuwen Vlinderstrik, Zuidpolder Berkel

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 1278023 Vergaderdatum : 15 december 2016

Beleidsveld : Voldoende Water Agendapunt : H.05

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 8 november 2016 , kenmerk 53878;

gelezen het positieve advies van de commissie Stedelijk water en Watersystemen.

overwegende dat:

- Gemeente Rotterdam 2 geautomatiseerde stuwen in het gebied "Vlinderstrik" wil

Gelet op:

- Overeenkomst "stuwen Vlinderstrik" tussen Rotterdam en Delfland over verrekening kosten

Besluit:

1. Het investeringsplan voor Stuwen Vlinderstrik vast te stellen op € 200.000,00 (op basis van SSK raming, d.d. 19 september 2016);
2. Het uitvoeringskrediet, groot € 185.000,00 beschikbaar te stellen voor de Stuwen Vlinderstrik;

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

DMS 1277226

Schetsontwerp stuwen Vlinderstrik

Gemeente Rotterdam

Projectnummer 701979

Opsteller(s):	Ad Valkenburg
Status:	concept
Datum:	29 september 2016
Kopie:	Dossier

Projectnaam : Stuwen Vlinderstrik
Budgetnummer : 701979

1. Programmamanager/OG : Erik Bongaards

Handtekening :
Datum : 4-oktober-2016

2. Projectleider : Ad Valkenburg

Handtekening :
Datum : 6 oktober 2016

INHOUD

		Pagina
1.	**Inleiding**	**4**
1.1	Achtergrond	4
2.	**Huidige situatie**	**4**
2.1	Ligging	4
2.2	Huidig Watersysteem	5
3.	**Inventarisaties**	**6**
3.1	Veldbezoek	6
3.2	Bodem	6
3.3	Kabels en Leidingen	6
3.4	Natuurtoets	6
3.5	Eigendomssituatie	6
3.6	Ruimtelijke ordening en vergunningen	8
3.7	Omgevingsanalyse	8
4.	**Programma van Eisen**	**8**
4.1	Waterbouwkundige, civiele en hydraulische eisen	8
4.2	Eisen ten aanzien van ecologie	8
4.3	Eisen ten aanzien van eigendom, beheer en onderhoud	8
4.4	Omgevingseisen	8
5.	**Schetsontwerp**	**9**
5.1	Beschrijving schetsontwerp	9
5.2	Mogelijke varianten (inrichting en/of uitvoering)	10
5.3	Kostenraming	10
6.	**Haalbaarheid en risico's (verkenning)**	**10**
6.1	Technische haalbaarheid en uitvoerbaarheid	10
6.2	Financiële haalbaarheid	10
6.3	Maatschappelijke haalbaarheid	10
6.4	Risico's	10
7.	**Bijlagen**	**10**
Bijlage 1: Standaard stuwconstructie		10
Bijlage 2: SSK-raming		10

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

In het gebied van de Zuidpolder van de Polder Berkel, heeft de gemeente Rotterdam een opgave liggen om de natuur van een weidegebied om te vormen naar een meer natte natuur. Daar zijn aanpassingen voor nodig in de peilen en peilgebieden. Eén en ander vastgelegd in een goedgekeurd waterplan. Binnen dit plan moeten twee automatische stuwen gerealiseerd worden.
Omdat de automatische stuwen aangestuurd worden vanuit ons VBS, dienen deze ook hier geschikt voor te zijn. Daarom heeft de gemeente Rotterdam PMB gevraagd deze stuwen te bouwen en zorg te dragen voor de automatisering.
De stuwen komen na realisatie ook in beheer en eigendom van Delfland.
Rotterdam neemt de kosten van de aanleg voor hun rekening. Dit alles vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst.

2. Huidige situatie

2.1 Ligging

De projectlocatie ligt in de polder Berkel (Zuidpolder, gemeente Rotterdam), in het gebied rondom de Vlinderstrik. Kruising N471 en de N 209, net iets noordelijk van vliegveld Zestienhoven. Zie ook onderstaand figuur.

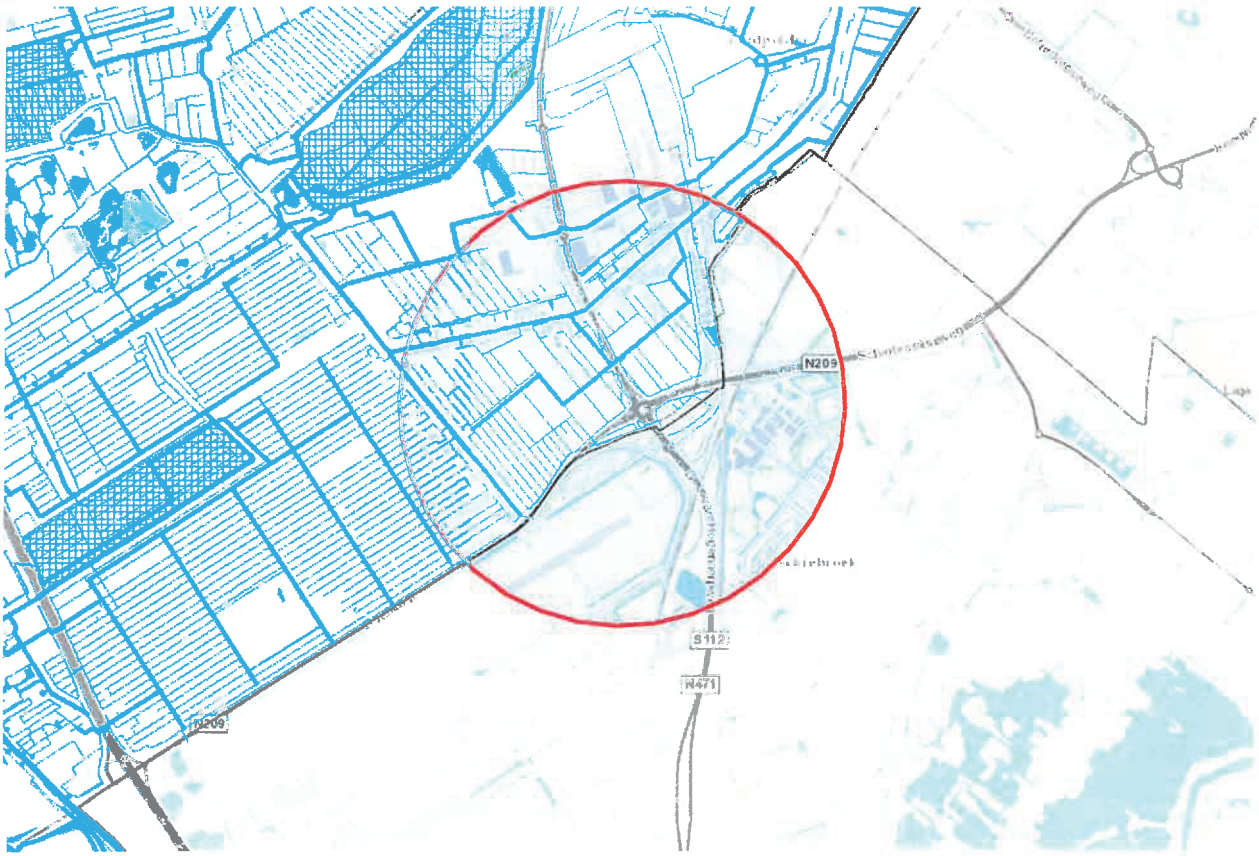

Figuur 1: Ligging projectlocatie

2.2 Huidig Watersysteem

Het watersysteem van de Zuidpolder Rodenrijs is nu verdeeld in een gebied met een zomer en winterpeil, met aparte hogere peilgebiedjes aan de onderzijde van de Rodenrijseweg. In roze aangegeven

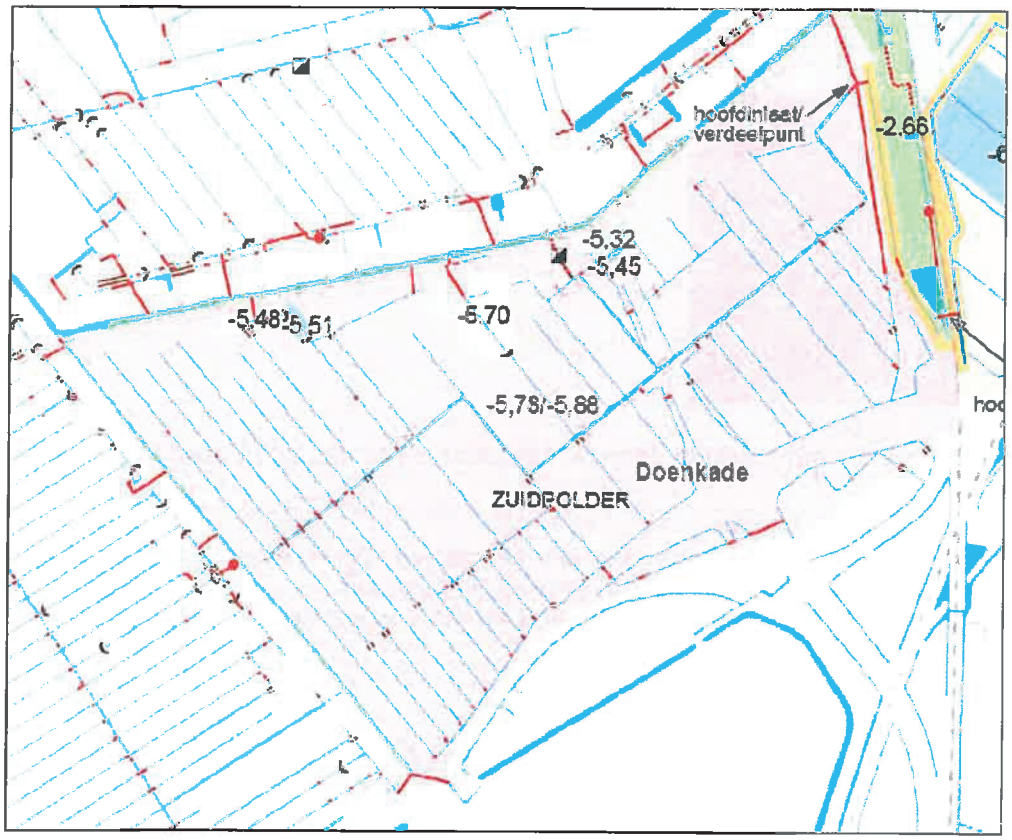

2.3 Nieuwe Watersysteem volgens waterplan

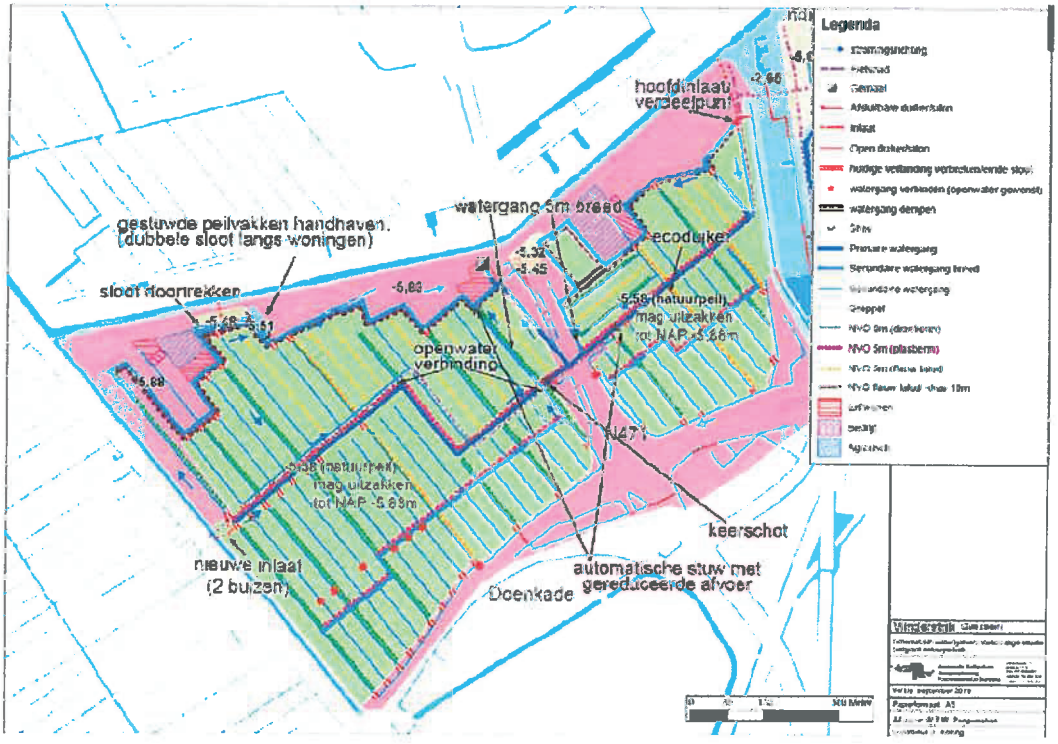

3. Inventarisaties

3.1 Veldbezoek

Op 26 september 2016 is een veldbezoek is uitgevoerd. Het grootste gedeelte van dit polderdeel bestaat uit grasland.

Het fietspad en tunneltje zijn inmiddels in gebruik. Hierdoor is het gebied al goed ontsloten.

3.2 Bodem

De grond is het gebied is ontstaan na ontvening van het gebied. De huidige bovenlaag bestaat uit klei en zand en lokaal wat veen. Vrij stevige ondergrond.
Uit onderzoeken van Rotterdam kwam naar voren dat op 4 à 5 meter diepte een veenlaag zit van een meter dikte.

3.3 Kabels en Leidingen

Gezien het maagdelijke karakter van de omgeving ligt het niet in de lijn der verwachting dat er K&L aanwezig zullen zijn. Voordat de werkzaamheden van de bouw van de stuwen aanvangen zal de aannemer dit met een Klic melding bevestigen. Mocht er toch iets liggen is er voldoende ruimte om te schuiven met de locaties. Uit onze Klic melding is gebleken dat op de locatie van de stuwen geen K&L aanwezig zijn.

3.4 Natuurtoets

De werkzaamheden vinden plaats onder auspicien van de de gemeente Rotterdam. Zij verzorgen de F&F vergunningen en begeleiding.

3.5 Eigendomssituatie

De gronden ter plaatse zijn in eigendom van de gemeente Rotterdam. In de verwerving is echter de watergang zelf niet in eigendom overgegaan. Dit zal door de gemeente Rotterdam worden hersteld in het kadaster.
Stuw 1 zal worden aangestuurd vanuit het gemaal Rodenrijs. Kabeltracé is met een boogzinker en 3 meter uit de waterkant.

Stuw S1 :

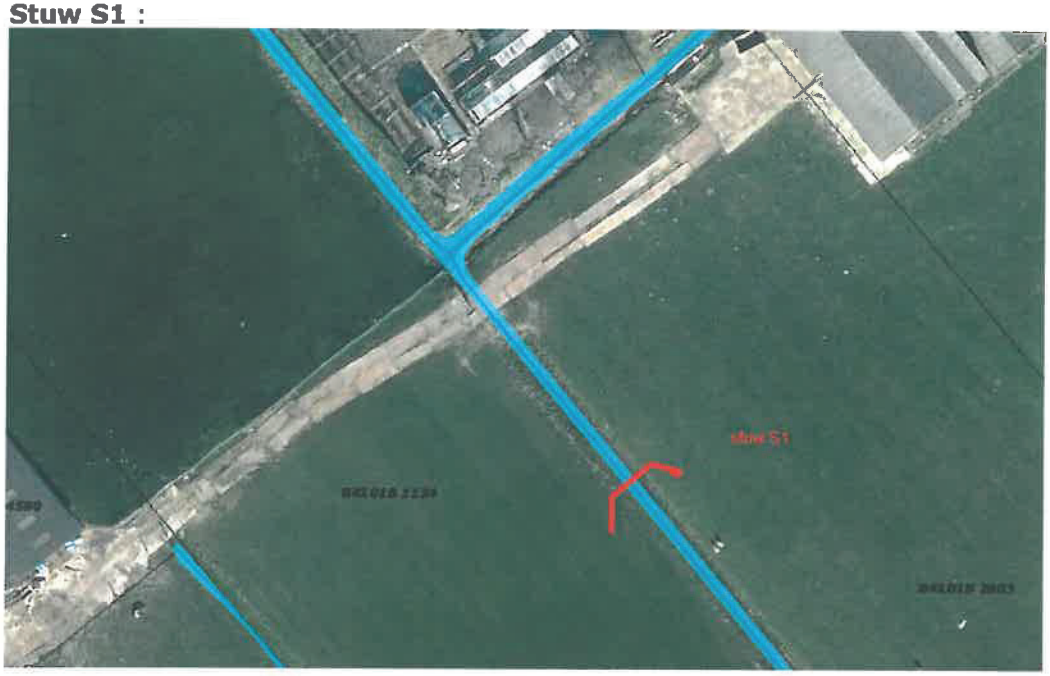

Perceelsnummer	Perceelseigenaar	Opmerkingen
BKL 01B 1124	Gemeente Rotterdam	Geen. Alleen kop vd stuw constructie
BKL 01B 2603	Gemeente Rotterdam	Toegang tot stuw en kabeltrace vanuit gemaal
BKL 01B 2602	Gemeente Rotterdam	Kabeltracé incl. boogzinker
BKL 01B 8398	Hoogheemraadschap van Delfland	Kabeltracé naar gemaal

Stuw S2:

Perceelsnummer	Perceelseigenaar	Opmerkingen
BKL 01B 7281	Gemeente Rotterdam	Geen. Alleen kop van de stuwconstructie
BKL 01B 7284	Gemeente Rotterdam	Toegang tot de stuw incl. opstelling kast
BKL 01B 7937	G. van Leeuwen	Eigendom komt naar Rotterdam. Dit is het watervlak

3.6 Ruimtelijke ordening en vergunningen

Niet van toepassing voor PMB. Ligt bij gemeente Rotterdam

3.7 Omgevingsanalyse

Niet van toepassing voor PMB. Ligt bij gemeente Rotterdam

4. Programma van Eisen

4.1 Waterbouwkundige, civiele en hydraulische eisen

Beleidsregels Delfland zijn van toepassing. Evenals het standaard PVE van BTI.

Stuw automatisch S1:

- Minimale breedte van 1750 mm
- Hoogte van 1000 mm. Van -5.1 tot -6.1 m NAP
- Waterdiepte minimaal 800 mm
- Waterdiepte afvoer 800 mm
- Breedte watergang minimaal 5000 mm (verplichting voor Rotterdam)

Stuw automatisch S2:

- Minimale breedte van 1500 mm
- Hoogte van 1000 mm. Van -5.1 tot -6.1 m NAP
- Waterdiepte minimaal 800 mm
- Waterdiepte afvoer 800 mm
- Breedte watergang minimaal 5000 mm (verplichting voor Rotterdam)

4.2 Eisen ten aanzien van ecologie

Inpassen in het gebied. Geen natuurvriendelijke oever.
Uitvoering buiten broedseizoen. Dit alles iom F&F begeleider Rotterdam.

4.3 Eisen ten aanzien van eigendom, beheer en onderhoud

- In verband met het te bouwen object is een zakelijk recht gewenst. Dit alles vastgelegd in overeenkomst met Rotterdam.
- De stuw komt in beheer en onderhoud van Delfland.
- Objecten automatiseren en aansluiten op TA. S1 aansturing via gemaal Rodenrijs, S2 krijgt een eigen schakelkast.

4.4 Omgevingseisen

In overleg met Rotterdam over inpassing.

5. Schetsontwerp

5.1 Beschrijving schetsontwerp

De gemeente Rotterdam wil het gebied Zuidpolder (Rodenrijs) in de polder Berkel een natuurlijke inrichting geven. Een vernatting t.o.v. de huidige situatie.
In overleg en samenspraak met Delfland is hiervoor een waterplan opgesteld. In dit waterplan zijn twee automatische stuwen voorzien. Gemeente Rotterdam heeft PMB gevraagd deze stuwen voor Rotterdam te realiseren. Stuwen komen in beheer en onderhoud van Delfland. Afspraken over realisatie en overdracht zijn opgenomen in een uitvoeringsovereenkomst.

Stuw S1 bouwen conform standaard. Breedte 1,75 of 2,00 m breed (afhankelijk van de kosten), hoogte 1 m. Auma aandrijving met lokale bediening. Kabeltracé naar gemaal Rodenrijs voor aansturing stuw. Bereikbaarheid en toegng tot preceel in overleg met Rotterdam.
Stuw S2 bouwen confrom standaard. Breedte 1,50 m, hoogte 1 m. Auma aandrijving. Schakelkast met modem voor besturing op afstand (VBS)

Werking van de stuwen :

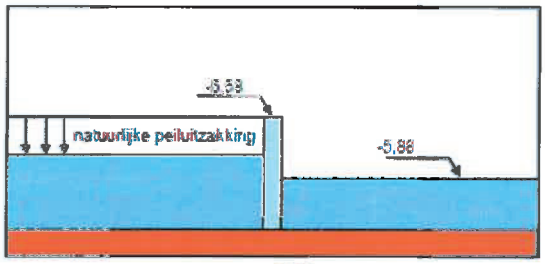

Figuur 17. Situatie zonder neerslag

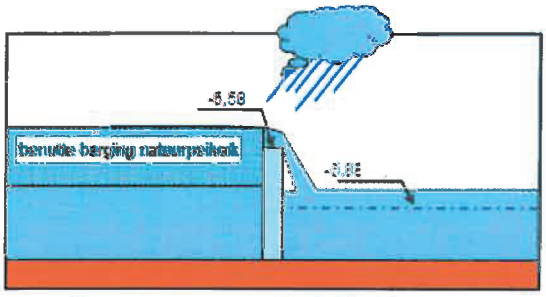

Figuur 18. Situatie met neerslag – stuwhoogte op maximaal natuurpeil

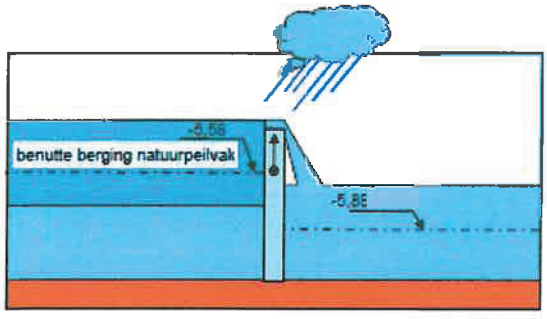

Figuur 19. Situatie met neerslag – stuwhoogte omhoog, afvoer gereduceerd

De stuw wordt in een houten damwand geplaatst. Lengte 6 meter. Met een versteviging in de gordingen van een stalen hoekprofiel. Dit om doorbuiging/vervorming te voorkomen.

5.2 Mogelijke varianten (inrichting en/of uitvoering)

In de uitgangspunten is een minimale breedte voor Stuw S1 gevraagd van 1,75 m. Dit is geen standaard maat. In plaats daarvan kan het goedkoper zijn om een stuw van 2 meter breed te kiezen.

5.3 Kostenraming

De investeringsraming, inclusief bijkomende kosten, risico's, bouwrente en indexering. Zie ook bijlage 2.

Raming totale projectkosten, excl. nazorg	€ 200.000,-
Raming project onvoorzien	€ 15.000,-
Raming projectkosten, excl. nazorg en project onvoorzien	€ 185.000,-
Raming nazorg	€ 1.700,-

6. Haalbaarheid en risico's (verkenning)

6.1 Technische haalbaarheid en uitvoerbaarheid

Het project is goed uitvoerbaar. Het ontwerp is technich niet complex en de locatie is goed bereikbaar.

6.2 Financiële haalbaarheid

Voor de werkzaamheden moet een VV-voorstel worden opgesteld.
Na realisatie en overdracht worden de kosten doorberekend aan de gemeente Rotterdam.

6.3 Maatschappelijke haalbaarheid

Er zijn verder geen maatschappelijke bezwaren te verwachten. Als die er komen zijn ze voor de gemeente Rotterdam. Zij verzorgen de vergunningen.

6.4 Risico's

Standaardrisico percentage wordt aangehouden. Uit de analyse blijkt dat het standaard % voldoet.

7. Bijlagen

Bij deze notitie horen de volgende bijlagen:

Bijlage 1: Standaard stuwconstructie

Bijlage 2: SSK-raming
DMS# 1276941

agendapunt H.06
1277251

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

INVESTERINGSPLAN EN UITVOERINGSKREDIET PEILBESLUIT NIEUWLAND-NOORDLAND (HOEK VAN HOLLAND)

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
1. Het investeringsplan ter hoogte van € 155.000 voor de realisatie van een stuw ten behoeve van het peilbesluit Nieuwland-Noordland vast te stellen. 2. Het uitvoeringskrediet ter hoogte van € 148.000 voor de realisatie van een stuw ten behoeve van het peilbesluit Nieuwland-Noordland ter beschikking te stellen.

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Voorstel Commissie Stedelijk water en watersysteem 29-11-2016
1. Het investeringsplan ter hoogte van € 155.000 voor de realisatie van een stuw ten behoeve van het peilbesluit Nieuwland-Noordland vast te stellen. 2. Het uitvoeringskrediet ter hoogte van € 148.000 voor de realisatie van een stuw ten behoeve van het peilbesluit Nieuwland-Noordland ter beschikking te stellen.

Advies Commissie Stedelijk water en watersysteem 29-11-2016

Investeringsplan en uitvoeringskrediet peilbesluit Nieuwland-Noordland (Hoek van Holland)

1. Probleemstelling - context

Het programma Watersysteem gaat onder meer over het verkleinen van de kans op wateroverlast door regenval. In de polder Nieuwland-Noordland (Hoek van Holland) liggen aan het eind van het Kapittelland twee duikers die niet goed functioneren. Dit is vanuit operationeel peilbeheer ongewenst, we kunnen het peil niet regelen.

De ene koker is klein en ligt onder water, dus loopt altijd, de andere koker is iets groter en ligt met de instroomopening op ongeveer polderpeil + 3 cm.
Dat betekent dat er altijd ongecontroleerd water stroomt en dat bij verhoogde waterstanden in peilvak 1 ook ongecontroleerd water van peilvak 1 naar 3 stroomt.

In eerder instantie was het plan om op die locatie een waterberging aan te leggen. Echter blijkt vanuit waterhuishoudkundige oogpunt deze berging onvoldoende effectief in relatie tot de kosten. Nu we daar ter plaatse geen waterberging aanleggen, is de wens om aldaar ter vervanging van de duikers toch een peilregelend kunstwerk te maken (automatische werkende stuw), waardoor we -tijdens overlast situaties- gecontroleerd water kunnen aflaten van peilvak 1 naar 3 (als het peil in peilvak 3 dat toelaat) en indien gewenst ook wel voor dagelijkse doorstroming van water langs het Kapittelland kunnen zorgen.

Te samen met de 2 poldergemalen (West en Molen) en gebruik makend van de Technische Automatisering kunnen we de operationele waterbeheersing optimaliseren de kans op overlast verder verkleinen.

2. Beoogd effect

Optimaliseren van de waterbeheersing van de peilvakken 1 en 3 in de polder Nieuwland-Noordland, door de realisatie van een automatisch werkende stuw.

3. Kernboodschap

Voor de optimalisatie van het watersysteem in de polder Nieuwland-Noordland dient een automatische stuw gerealiseerd te worden. Een berging aanbrengen is niet kosteneffectief.

4. Historie - eerdere besluitvorming

In 2010 is het perceel verworven aan het einde van Kappittelland. Op dit perceel is een rioolgemaal gebouwd. De rest van het perceel, ongeveer 1 ha was voorzien als berging. De verwachte aanlegkosten van de berging waren echter zo hoog per m3, dat hiervan is afgezien.

5. Regelgeving en Beleid

Het optimaliseren van polder Nieuwland-Noordland komt voort uit de niet invullen van het bergingsbehoefte. Het voorgestelde maatregelenpakket geeft invulling aan:
- Artikel 2.1 en 2.8 van de Waterwet;
- Artikel 2.3 van de Provinciale waterverordening;
- De ambities voor Voldoende Water in het Waterbeheerplan 2016-2020;

- Twee doelen van het programma Voldoende Water, namelijk 'voorkomen wateroverlast polders' en 'optimaal regulier beheer';

6. Financiën

Deze investering is op basis van een onderzoekskrediet, projectnummer 701942 (DMS#1252804) voorbereid.
De gemaakte kosten op beide projectnummers zijn binnen projectnummer meegenomen als onderdeel van het nieuwe investeringsplan en uitvoeringskrediet.

Het project wordt in een UAVG-contract, meervoudig onderhands, op de markt gezet. Onderzocht wordt of dit in een of twee contracten plaatsvindt. Dit is conform de regelgeving in de Nota Investering en Activa Beleid (Nota IAB).

Investeringsplan en krediet voor het uitvoeren van de maatregelen

Nr.	Naam	IP	Uitvoerings-krediet	Onvoorzien	Nazorg
701942	Peilbesluit Nieuwland-Noordland	€ 155.000	€ 148.000	€ 7.000	€ 3.995

7. Duurzaamheid

Zowel in de ontwerpfase als de realisatiefase zullen de duurzaamheideisen ten aanzien van de waterbouwkundige voorzieningen in acht worden genomen.

Binnen dit kader is het goed te noemen dat de elektrotechnische installatie die gebruikt gaat worden van een eerder vervallen stuw zal worden hergebruikt.

8. Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing.

9. OR/GO

Niet van toepassing.

10. Risico- en beheersmaatregelen

Risico	Gevolg	beheersmaatregel
De hergebruikte schakelkast voldoet niet	Veel aanpassingen en reparaties.	Vooraf bestaande schakelkast goed testen en inventariseren.
Aanbesteding mislukt	Vertraging	Goede keuze aannemers maken voor de onderhandse aanbesteding
Belangenvereniging en andere omwonenden werken niet mee	Vertraging	Contact met belanghebbenden blijven onderhouden

11. Communicatie (in- en extern)

Na verkrijgen van het uitvoeringskrediet kan Delfland hierover in- en extern communiceren via de nieuwsbrief en website.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Niet van toepassing.

13. Bevoegd orgaan

De VV is bevoegd om investeringsplannen en kredieten vast te stellen op grond van artikel 99 van de Waterschapswet.

14. Toelichting

Zie bijlage 1.

15. Bijlagen

Bijlage 1: Plattegrond van het gebied
Bijlage 2: SSK raming (vertrouwelijk)

Investeringsplan en uitvoeringskrediet peilbesluit Nieuwland-Noordland (Hoek van Holland)

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 1277251 Vergaderdatum : 15 december 2016

Beleidsveld : Voldoende water Agendapunt : H.06

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 25 oktober 2016, kenmerk 53809;

gelezen het positieve advies van de commissie Stedelijk Water en Watersystemen;

overwegende dat:
- in de polder van Nieuwland-Noordland een optimalisatie van het watersysteem nodig is, omdat een bergingstekort voorlopig niet kan worden ingevuld.

Gelet op:
- artikel 99 van de Waterschapswet;

Besluit:
1. Het investeringsplan ter hoogte van € 155.000 voor de realisatie van een stuw ten behoeve van het peilbesluit Nieuwland-Noordland vast te stellen.
2. Het uitvoeringskrediet ter hoogte van € 148.000 voor de realisatie van een stuw ten behoeve van het peilbesluit Nieuwland-Noordland ter beschikking te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

Peilbesluit Noordland-Nieuwland

Situatie maatregel stuw Kapittelland

Projectnummer 701942

Opsteller(s):	Ad Valkenburg
Status:	Definitief
Datum:	29 september 2016
Kopie:	Dossier

1. Huidige situatie

1.1 Ligging

De projectlocatie ligt in de polder Nieuwland – Noordland (gemeente Rotterdam, deelgemeente Hoek van Holland), aan het einde van de straat Kapittelland (3151 ZB, Hoek van Holland), nabij de Nieuwlandsedijk. Zie ook onderstaand figuur.

Figuur 1: Ligging projectlocatie

De projectlacatie ligt aan de rand van een glastuinbouwgebied. De nabij gelegen Nieuwlandsedijk betreft een polderkade. Hierachter ligt een hoger gelegen gebied, het Nieuwlandseduin (Natura2000-gebied). Op het gedeelte waar de duikers liggen, staan enkele grotere bomen.

1.2 Watersysteem

De watergang bij Kapittelland betreft een polderwatergang en ligt binnen het peilgebied I (+0,05 m NAP). De duikers watert af op peilgebied III (-0,40 m NAP), op de hoofdwatergang (Sloot Nieuwlandsedijk). Het water in de hoofdwatergang stroomt in zuidoostelijke richting naar het gemaal West. Van hieruit wordt het water naar de Kolk gepompt.

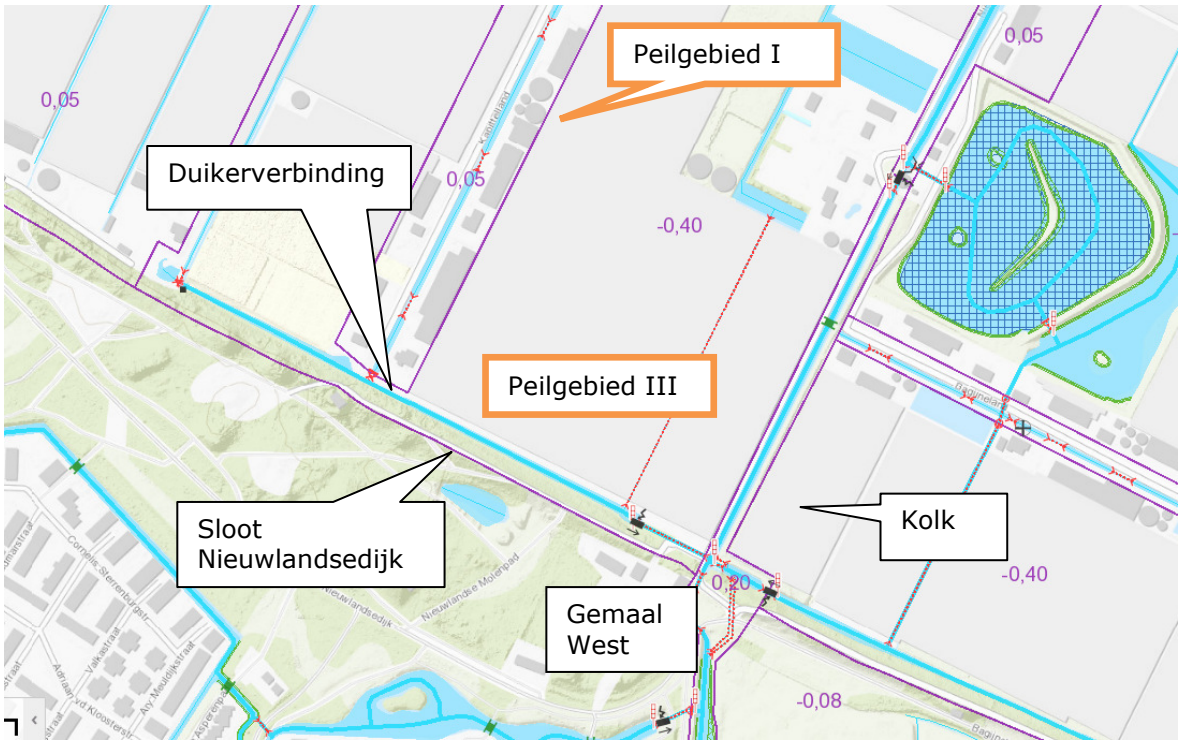

1.3 Eigendomssituatie

De gronden ter plaatse van de duikers zijn in eigendom van particulieren. De aangrenzende hoofdwatergang (Sloot Nieuwlandsedijjk) is in eigendom bij Delfland.

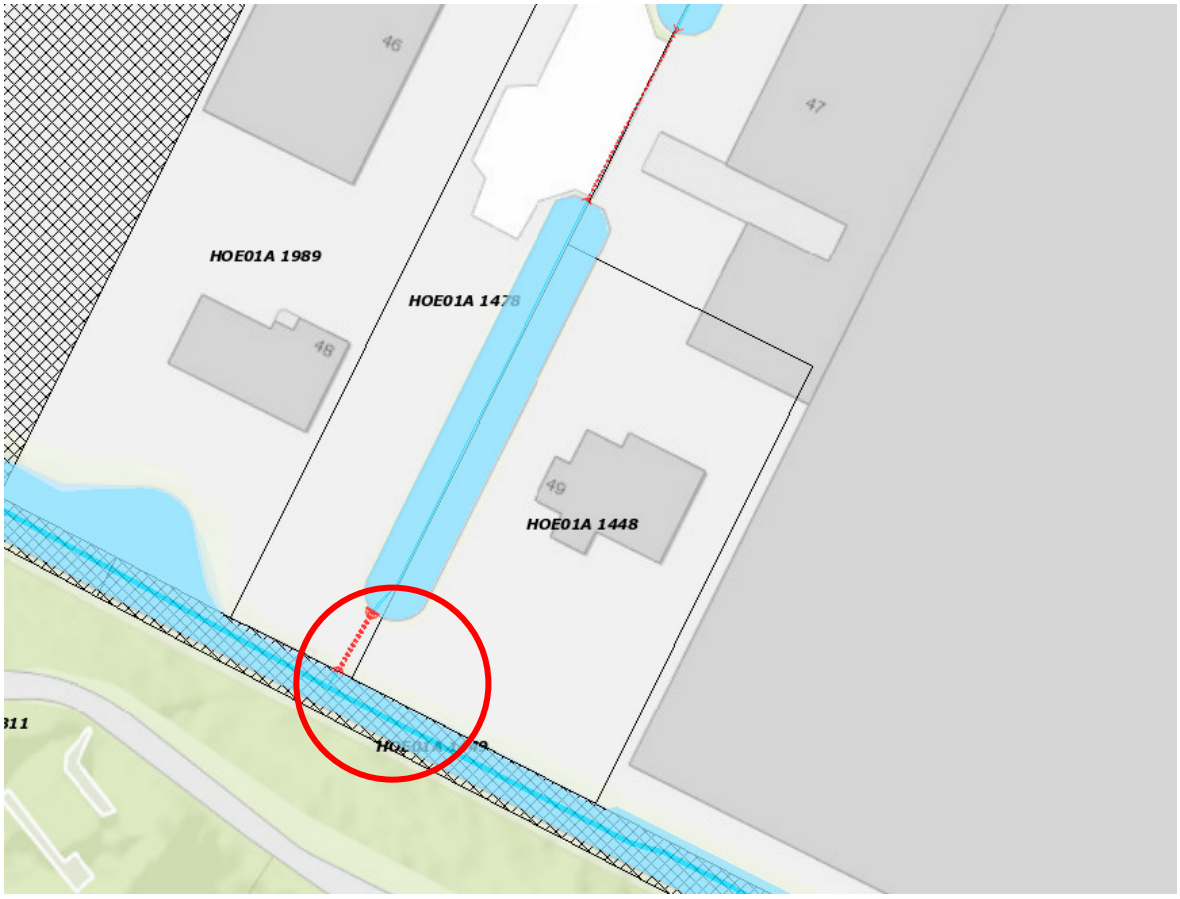

Perceelsnummer	**Perceelseigenaar**	**Opmerkingen**
HOE 01A 1478	Belangenvereniging Kapittelland	Toegang naar duiker, ligging huidige duiker, halve watergang in eigendom
HOE 01A 1448	Particulier	Kapittelland 49, halve watergang in eigendom
HOE 01A 1449	Hoogheemraadschap van Delfland	Eigendom hoofdwatergang Sloot Nieuwlandsedijk

De stuw wordt gerealiseerd op particuliere gronden. Het is wenselijk om hiervoor een zakelijk recht te vestigen.

agendapunt H.07
1258335

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

PROJECTPLAN DELFLANDSE DIJK SPUIHAVEN (GEMEENTE SCHIEDAM)

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
I. Het projectplan "Dijkverbetering Spuihaven" (gemeente Schiedam) vast te stellen. II. De brief aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuid-Holland, inzake Verzoek goedkeuring projectplan Dijkverbetering Spuihaven, ons kenmerk 1278483, vast te stellen.

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Voorstel Commissie Stedelijk water en watersysteem 29-11-2016
1. Het projectplan "Dijkverbetering Spuihaven" (gemeente Schiedam) vast te stellen. 2. De brief aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuid-Holland, inzake Verzoek goedkeuring projectplan Dijkverbetering Spuihaven, ons kenmerk 1278483, vast te stellen.

Advies Commissie Stedelijk water en watersysteem 29-11-2016

Hoogheemraadschap van Delfland

Projectplan Delflandse Dijk Spuihaven (gemeente Schiedam)

1. Probleemstelling - context

Het dijkvak Spuihaven (gemeente Schiedam) van de Delflandse Dijk is het laatste traject van de primaire waterkering dat niet voldoet aan de norm. Het gaat om een traject van 50 meter. Het betreft een project dat in het kader van het hoogwaterbeschermingsprogramma (nHWBP) wordt uitgevoerd. In de Verenigde Vergadering van 24 april 2014 is besloten om dit project voor te financieren.

Op het verbeteren van de primaire waterkering is de Waterwet van toepassing. De Waterwet schrijft voor dat de waterbeheerder (in dit geval Delfland) een projectplan moet vaststellen bij de aanleg of wijziging van waterstaatswerken door of vanwege de waterbeheerder. Om de dijk te kunnen verbeteren, dient het projectplan te worden vastgesteld en ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de provincie Zuid-Holland.

2. Beoogd effect

Het op orde krijgen van het laatste deel van de primaire waterkering, zijnde het dijkvak Spuihaven. Hiertoe dient het projectplan te worden vastgesteld en ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de provincie Zuid-Holland.

3. Kernboodschap

Delfland verbetert het laatste deel van de primaire kering dat nu nog niet aan de norm voldoet. De Waterwet schrijft voor dat de waterbeheerder (in dit geval Delfland) een projectplan moet vaststellen bij de aanleg of wijziging van waterstaatswerken door of vanwege de waterbeheerder.

4. Historie - eerdere besluitvorming

- Op 31 augustus 2010 heeft het college van dijkgraaf en hoogheemraden ingestemd met het definitieve verslag "Samenvatting derde toetsing primaire waterkeringen Delfland en de daarin genoemde maatregelen (2006-2011)".
- Eind november 2011 is de derde Landelijke Rapportage Toetsing (LRT3) van de primaire waterkeringen door de Staatssecretaris aangeboden aan de Tweede Kamer.
- In het Bestuursakkoord Water is vastgelegd dat er een verlengde derde toetsronde komt. Deze verlenging is geen vervanging van het reeds bereikte in de in de LRT3, maar een complementering van het landelijke toetsbeeld voor alle primaire waterkeringen.
- Op 27 februari 2012 is de portefeuillehouder geïnformeerd over het landelijke draaiboek voor de verlengde derde toetsronde.
- Op 21 mei 2012 is de portefeuillehouder geïnformeerd over het (interne) plan van aanpak voor de verlengde derde toetsing primaire keringen.
- Op 22 januari 2013 heeft het college de afgekeurde dijkvakken ter programmering aangemeld bij de programmadirectie van Hoogwaterbeschermingsprogramma
- Op 19 februari 2013 heeft het college ingestemd met de strategie om de planning van het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) te accepteren, en vooruitlopend daarop te starten met de voorbereiding en financiering van de verbeterwerken voor de afgekeurde trajecten, waartoe de secretaris-directeur een investeringskrediet vaststelde.
- Op 15 april 2013 is de portefeuillehouder geïnformeerd over de concept toetsresultaten verlengde derde toetsronde Delfland.

- Op 29 april 2013 heeft het college een adviesbrief verzonden aan de Minister en de programmadirectie HWBP waarin zij instemt met het conceptprogramma HWBP, met de kanttekening nader geïnformeerd te worden over de lage ranking, en verzoek tot duidelijkheid over en flexibiliteit voor voorfinanciering door de waterschappen.
- Op 18 juli 2013 heeft de inspectie per brief aan Delfland kenbaar gemaakt het door Delfland opgestelde veiligheidsoordeel over te nemen als rijksoordeel.
- Op 20 augustus 2013 heeft het college van dijkgraaf en hoogheemraden ingestemd met het „Conceptrapport verlengde derde toetsronde primaire waterkeringen Delfland" .
- Op 25 september 2013 heeft de inspectie per brief aan Delfland kenbaar gemaakt in te kunnen stemmen met de conceptrapportage.
- Op 5 november 2013 is de commissie Waterveiligheid geïnformeerd over het Eindrapport verlengde derde toetsronde primaire waterkeringen Delfland (kenmerk 1092766)
- Op 24 april 2014 heeft de Verenigde Vergadering ingestemd met de verbetering van het traject Spuihaven (voorfinanciering) en daarbij het investeringsplan vastgesteld en een ontwerpkrediet ter beschikking gesteld.
- Op 21 april 2016 heeft de verenigde vergadering het investeringsplan verhoogd en uitvoeringskrediet verleend.
- Op 24 mei 2016 heeft het college van dijkgraaf en hoogheemraden het ontwerp-projectplan vastgesteld en vrijgegeven voor de ter inzage legging.

5. Regelgeving en Beleid

Waterwet
Voor het verbeteren van de primaire waterkering is een projectplan vereist als bedoeld in artikel 5.4 van de Waterwet, waarin ten minste een beschrijving van het werk staat, de wijze waarop het werk wordt uitgevoerd en een beschrijving van de treffen voorzieningen om de nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk ongedaan te maken of te beperken.

Omdat het een primaire waterkering betreft, is tevens de projectprocedure als bedoeld in artikel 5.5 en verder van de Waterwet van toepassing. Dat betekent onder andere dat afdeling 3.4 van Algemene wet bestuursrecht van toepassing op de voorbereiding van het projectplan, dat het projectplan ter goedkeuring moet worden voorgelegd aan de provincie Zuid-Holland en dat de provincie als coördinerend bevoegd gezag ervoor zorgt dat de omgevingsvergunning gelijktijdig met het projectplan ter inzage ligt.

Wet Milieubeheer
Conform artikel 7.2 Wet Milieubeheer moet het bevoegd gezag, in dit geval de provincie Zuid-Holland, beoordelen of voor de dijkverbetering Spuihaven een m.e.r.-procedure doorlopen moet worden in het geval dat de dijkverbetering belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zou kunnen hebben. Hiertoe is een m.e.r.-aanmeldingsnotitie opgesteld.

De conclusie op basis van de m.e.r.-aanmeldingsnotitie is dat de voorgenomen ontwikkeling slechts zeer beperkte effecten heeft op de omgeving en het milieu. De meeste effecten zijn daarbij tijdelijk van aard en treden op tijdens de werkzaamheden in de aanlegfase. Na de dijkverbetering zullen er geen zichtbare veranderingen in het projectgebied zijn.

Provincie Zuid-Holland heeft op 28 april 2016 het besluit genomen dat, gelet op de in deze aanmeldingsnotitie gepresenteerde milieueffecten van de dijkverbetering Spuihaven, er geen noodzaak bestaat voor het opstellen van een milieueffectrapport.

Waterbeheersplan 2016-2021
Het project draagt bij aan de doelstellingen van de Waterwet, de provinciale Waterverordening Zuid-Holland en het Waterbeheerplan 2016-2021. Het gaat om het verbeteren van de primaire waterkering.

Keur en Beleidsregels Delfland
De volgende beleidsregels van Delfland zijn van toepassing op het project:
- Algemeen waterkeringenbeleid Delfland (2010)
- Beleidsregel medegebruik Delflandsedijk (2010)

Het technisch ontwerp van de te wijzigen waterstaatswerken voldoet aan de beleidsregels.

6. Financiën

De verenigde vergadering van 21 april 2016 heeft het investeringsplan verhoogd en uitvoeringskrediet verleend.

Het dijkvak Spuihaven komt in aanmerking voor de 90% subsidiering vanuit het nHWBP. De eigen bijdrage voor dit project bedraagt 10%.

7. Duurzaamheid

De voorkeursvariant gaat uit van het plaatsen van een damwand. De meest duurzame oplossing - gezien de beperkte ruimte en daarmee de impact op de omgeving - is een damwand. Deze damwand heeft een levensduur van 100 jaar.

8. Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing

9. OR/GO

Niet van toepassing

10. Risico- en beheersmaatregelen

Voor het project is een risicoanalyse uitgevoerd. In de SSK-raming is hiervoor een bedrag gereserveerd. De belangrijkste risico's zijn:

- Vertraging als gevolg van vertraging bij de projectprocedure bij de provincie;
- Tijdens uitvoering wordt meer puin/oude bekleding in de ondergrond aangetroffen dan verwacht, waardoor de damwand moeilijker aangebracht kan worden.

11. Communicatie (in- en extern)

Omdat na uitvoering van dit project de primaire waterkeringen van Delfland op orde zijn, wordt dit project aangegrepen om hierover actief te communiceren voorafgaand en tijdens de uitvoering. Bij het slaan van de eerste damwand wordt een openingshandeling georganiseerd.

Bij de voorbereiding van dit project is met de omwonenden en belanghebbenden gesproken. De werkzaamheden worden afgestemd met team communicatie van de gemeente Schiedam. Daarnaast worden de werkzaamheden onder andere bekend gemaakt via de D&H en/of VV nieuwsbrief, internet en indien mogelijk ook via de gemeentepagina. Daar waar mogelijk wordt de omgeving voorafgaand en tijdens de werkzaamheden geïnformeerd.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Voor de verbetering van de Delflandse Dijk ter hoogte van de Spuihaven is dit projectplan opgesteld. Tevens is een m.e.r.-aanmeldingsnotitie opgesteld ter onderbouwing van het voorkeursalternatief dat in het projectplan is uitgewerkt. De gemeente Schiedam heeft voor de uitvoering van het project een omgevingsvergunning verleend voor de activiteiten bouwen en kappen.

Voor het versterken van een primaire waterkering is de projectplanprocedure uit de Waterwet van toepassing. Dat betekent dat Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland als coördinerend bevoegd gezag ervoor zorgen dat de omgevingsvergunning en het projectplan ter inzage liggen.

Namens Dijkgraaf en hoogheemraden is bij besluit van 24 mei 2016 besloten het ontwerp-projectplan "Dijkverbetering Spuihaven gemeente Schiedam" ter inzage te leggen voor het indienen van zienswijzen. Het ontwerp-projectplan en de ontwerp-omgevingsvergunning hebben vanaf 25 augustus 2016 voor 6 weken ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen ingediend op het ontwerp-projectplan.

Nadat het projectplan is vastgesteld door Delfland, wordt het ter goedkeuring aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland. Het vastgestelde projectplan, het goedkeuringsbesluit en de uitvoeringsbesluiten worden vervolgens door de provincie bekendgemaakt en ter inzage gelegd. In de kennisgeving wordt vermeld waar en wanneer de stukken ter inzage worden gelegd. Vervolgens staat bij de Raad van State beroep open, voor de belanghebbenden die in de ontwerpfase zienswijzen hebben ingediend, voor belanghebbenden die kunnen aantonen dat het redelijkerwijs niet verweten kan worden dat ze geen zienswijzen hebben ingediend en voor belanghebbenden voorzover hun beroep betrekking heeft op wijzigingen in het projectplan.

Op het besluit tot vaststelling van het projectplan is de Crisis- en Herstelwet van toepassing. Dit houdt een wettelijke beperking in van de beroepsmogelijkheden bij de rechtbank.

13. Bevoegd orgaan

Op 20 november 2014 heeft de verenigde vergadering besloten het besluit van 22 april 2010 in te trekken en in plaats daarvan de vaststelling van een projectplan te delegeren aan het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden (kenmerk 1157691). Het college heeft dit vervolgens gemandateerd aan de secretaris-directeur. Het besluit tot delegatie en mandatering geldt niet voor de volgende gevallen:

a) indien het de aanleg, verlegging of versterking van een primaire waterkering en/of de projectprocedure van artikel 5.5 Waterwet en verder betreft;
b) indien verenigde vergadering bij het vaststellen van het investeringsplan voor het project waarvoor het projectplan wordt vastgesteld, heeft bepaald dat het projectplan door haarzelf dient te worden vastgesteld.

Omdat dit projectplan een versterking van de primaire waterkering betreft waarop de projectprocedure van toepassing is, geldt de delegatie en mandatering niet en blijft in dit geval de verenigde vergadering bevoegd het definitieve projectplan vast te stellen.

Op grond van artikel 5.5 en Waterwet en verder is de provincie Zuid-Holland bevoegd om het projectplan goed te keuren en alle uitvoeringsbesluiten gecoördineerd ter inzage te leggen.

14. Toelichting

Het te verbeteren traject betreft een lengte van 50 m ter hoogte van de Spuihaven te Schiedam ter plaatse van S001. In de nabije omgeving is een Jachthaven aanwezig, over de kruin is een weg aanwezig en in de nabijheid staan flats. In onderstaande foto is dit weergegeven. Er zijn twee varianten verkend:

1) versterken van de kade aan de waterzijde
2) plaatsen van een damwand in het talud

In overleg met onder andere de gemeente en de jachthaven is gekozen voor variant 2. Door middel van het plaatsen van een damwand in het talud wordt het dijkvak gestabiliseerd. De damwand heeft geen invloed op het gebruik van de Spuihaven door de jachthaven, en heeft in die zin de minste impact op de omgeving. De damwand wordt onder het maaiveld geplaatst en is niet meer zichtbaar. In het navolgende figuur is dit weergegeven.

De damwand is ook doorgerekend op basis van de toekomstige, strengere normering (2017). De conclusie is dat de voorziene damwand voldoet aan de toekomstige normering.

15. Bijlagen

1. Projectplan "Dijkverbetering Spuihaven gemeente Schiedam", d.d. 10 oktober 2016
2. Besluit GS aanmeldingsnotitie m.e.r.
3. Publicatie Staatscourant ontwerp-projectplan
4. Concept-aanbiedingsbrief GS goedkeuring projectplan

Projectplan Delflandse Dijk Spuihaven (gemeente Schiedam)

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 1258335 Vergaderdatum : 15 december 2016

Beleidsveld : Waterkeringen Agendapunt : H.07

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 8 november 2016, kenmerk 50564;

gelezen het positieve advies van de commissie Stedelijk Water en Watersysteem;

overwegende dat:
- het dijkvak Spuihaven (gemeente Schiedam) van de Delflandse Dijk (primaire waterkering) over een lengte van 50 m niet voldoet aan de norm.
- voor het verbeteren van dit dijkvak een projectplan moet worden vastgesteld en ter goedkeuring moet worden voorgelegd aan Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland;

Gelet op:
- artikel 77 van de Waterschapswet;
- artikel 5.5 van de Waterwet;

Besluit:
1. Het projectplan "Dijkverbetering Spuihaven" te Schiedam in de gemeente Schiedam ongewijzigd vast te stellen.
2. De brief aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuid-Holland, inzake Verzoek goedkeuring projectplan Dijkverbetering Spuihaven, ons kenmerk 1278483, vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

Projectplan
Dijkverbetering Spuihaven
gemeente Schiedam

Opsteller:	drs. C.M. Reintjes / dr.ir. B. Bosch-Stalenberg (RPS) ing. M. van Amelsvoort (Delfland)
Status:	Definitief
Projectfase:	Definitief Ontwerp
Projectnummer:	701734
Datum:	10 oktober 2016
Kopie:	Archief

1. Inleiding 3

1.1 Aanleiding planstudie 3
1.2 Projectplan 3
1.3 Probleemstelling Delflandse Dijk 3
1.4 MER-beoordeling 4
1.5 Leeswijzer 4

2. Ligging en begrenzing plangebied 5

3. Kaders en ontwerpuitgangspunten 6

3.1 Veiligheidseisen 6
3.2 Technische randvoorwaarden 6
3.3 Technische uitgangspunten 7
3.4 Functionele randvoorwaarden 7
3.5 Functionele uitgangspunten 8
3.6 Ontwerpmethodiek 8

4. Beschrijving van het ontwerp 9

4.1 Keuze voor het voorkeursalternatief Spuihaven 9
4.2 Uitwerking voorkeursalternatief 10
4.3 Invloed nieuwe normering op huidig ontwerp 11

5. Beschikbare gronden 12

6. Effecten van het ontwerp 13

6.1 Geotechnisch grondonderzoek 13
6.2 Verkennend bodemonderzoek 13
6.3 Waterhuishouding 14
6.4 Flora en fauna 14
6.5 Landschap en cultuurhistorie en archeologie 15
6.6 Verkeer 15
6.7 Recreatie 16
6.8 Kabels en leidingen 16
6.9 Niet gesprongen explosieven 16

7. Samenwerking 17

8. Wijze waarop het werk wordt uitgevoerd 18

8.1 Werkmethode 18
8.2 Bouwlogistiek en planning 18

9. Beschrijving van de te treffen voorzieningen 19

9.1 Beperken nadelige effecten 19
9.2 Monitoring tijdens uitvoering 20
9.3 Financieel nadeel 20

10. Verantwoording 21

10.1 Verantwoording op basis van wet- en regelgeving 21
10.2 Verantwoording op basis van beleid 22

11. Vergunningen/meldingen en andere besluiten 24

12. Projectprocedure 25

13. Referenties 26

14. Bijlagen 27

1. Inleiding

1.1 Aanleiding planstudie

Het Hoogheemraadschap van Delfland (hierna Delfland) is belast met de zorg voor het watersysteem in zijn beheergebied. Deze zorg omvat het kwantiteits- en kwaliteitsbeheer van het oppervlaktewater, het beheer van de waterkeringen, het kwantiteitsbeheer van het grondwater en de zuivering van stedelijk afvalwater. Daaronder valt ook de zorg voor de primaire waterkeringen.

De Waterwet schrijft voor dat de primaire waterkeringen regelmatig moeten worden getoetst om te onderzoeken of deze voldoen aan de wettelijke normen voor de waterveiligheid. Indien de waterkering niet meer aan de norm voldoet, moeten er verbeteringsmaatregelen worden genomen.

De Delflandse Dijk (primaire waterkering) is in de landelijke derde toetsronde getoetst aan de veiligheidsnormen. Een deel hiervan (50 m in de gemeente Schiedam) voldoet niet aan de norm. Naar aanleiding hiervan is besloten dit deel van de Delflandse Dijk te verbeteren.

1.2 Projectplan

Op het verbeteren van de primaire waterkering is de Waterwet van toepassing. De Waterwet schrijft voor dat de waterbeheerder (in dit geval Delfland) een projectplan moet vaststellen bij de aanleg of wijziging van waterstaatswerken door of vanwege de waterbeheerder. De dijkverbetering moet, ingevolge artikel 5.4 Waterwet, worden uitgewerkt in een projectplan. Onderhavige rapportage betreft dit projectplan. Het projectplan bevat, conform de Waterwet:

- een beschrijving van het betrokken werk;
- een beschrijving van de wijze waarop het wordt uitgevoerd;
- een beschrijving van de te treffen voorzieningen gericht op het ongedaan maken of beperken van nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk.

1.3 Probleemstelling Delflandse Dijk

De Delflandse Dijk is onderdeel van dijkring 14 en dient te voldoen aan de wettelijke veiligheidsnorm van 1/10.000 per jaar.

In de tweede toetsing, die in 2003 is uitgevoerd, kon voor de Spuihaven, dijktraject S000-S002, niet tot een voldoende score worden gekomen voor wat betreft het afschuiven van de vooroever. Hiervoor was gedetailleerd onderzoek nodig naar de reststerkte van het voorland. De overige toetssporen waren wel voldoende [5] [6] [7]. Dit beeld is bevestigd in de derde toetsing. Hieronder staan de getoetste toetssporen kort samengevat.

Kruinhoogte
Uit de toetsing is gebleken dat de kruinhoogte van de dijk voldoet. De dijk hoeft dus niet te worden verhoogd [6].

Stabiliteit binnenwaarts
Uit de toetsing is gebleken dat de binnenwaartse stabiliteit (landzijde) van de dijk voldoet. De dijk hoeft dus niet te worden verstevigd aan de landzijde [5].

Stabiliteit voorland/ buitenwaarts
In de toetsing van de Delflandse Dijk kon ter hoogte van de Spuihaven voor het aspect 'Stabiliteit voorland' [STVL] niet tot een voldoende oordeel worden gekomen [5]. In de geavanceerde toetsing is gebleken dat het voorland van de dijk (waterzijde) over een traject van circa 50 m niet voldoet voor het deelspoor 'afschuiving' [AF] [7].

Wanneer de dijkverbetering niet zou plaatsvinden, is er kans op het afschuiven van de dijk. Deze afschuiving is dusdanig groot waardoor golven niet meer op het voorland kunnen uitdempen. Het achterland kan door golfoverslag waterschade ondervinden, met maatschappelijke en economische schade als gevolg.

Piping
Het traject is goedgekeurd op piping en heave. Er is geen ondoorlatend pakket ter plaatse van het achterland en er is geen risico voor opbarsten [5].

1.4 MER-beoordeling

Conform artikel 7.2 Wet Milieubeheer moet het bevoegd gezag, in dit geval Provincie Zuid-Holland, beoordelen of voor dijkverbetering Spuihaven een m.e.r.-procedure doorlopen moet worden in het geval dat de dijkverbetering belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zou kunnen hebben. Hiertoe is een m.e.r.-aanmeldingsnotitie opgesteld.

De conclusie op basis van de m.e.r.-aanmeldingsnotitie is dat de voorgenomen ontwikkeling slechts zeer beperkte effecten heeft op de omgeving en het milieu. De meeste effecten zijn daarbij tijdelijk van aard en treden op tijdens de werkzaamheden in de aanlegfase. Na de dijkverbetering zullen er geen zichtbare veranderingen in het projectgebied zijn. Er zijn slechts permanente effecten voor de waterhuishouding en archeologie. Deze effecten zijn echter zeer beperkt van omvang en veroorzaken geen belangrijke negatieve milieugevolgen.

Tijdelijke effecten op flora en fauna, woon en leefmilieu, verkeer en recreatie kunnen verder worden voorkomen of beperkt door de wijze van uitvoering. Hiervoor worden door Delfland werkprotocollen opgesteld die tijdens de uitvoering gevolgd dienen te worden.

Gelet op de in deze aanmeldingsnotitie gepresenteerde milieueffecten van de dijkverbetering Spuihaven bestaat er geen noodzaak voor het opstellen van een milieueffectrapport. De Provincie Zuid-Holland deelt deze conclusie in het besluit d.d. 28 april 2016.

1.5 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 van dit projectplan beschrijft de ligging en begrenzing van het projectgebied. Hoofstuk 3 gaat in op de kaders en ontwerpuitgangspunten die bij de dijkverbetering Spuihaven gehanteerd zijn. Hoofdstuk 4 beschrijft de tot standkoming van het voorkeursalternatief waarna het ontwerp wordt toegelicht. In hoofdstuk 5 wordt de kadastrale situatie besproken. Hoofdstuk 5 geeft inzicht in de effecten van het ontwerp. Hoofdstuk 7 laat zien hoe de omgeving bij het ontwerpproces is betrokken. In hoofdstuk 8 wordt de uitvoeringsmethode besproken. Hoofdstuk 9 geeft inzicht in de te treffen voorzieningen tijdens de uitvoering. Hoofstuk 10 gaat in op de verantwoording op basis van wet- en regelgeving, en beleid. Hoofdstuk 11 omvat de vergunningen en meldingen. Dit projectplan sluit af met de beschrijving van de projectplanprocedure.

2. Ligging en begrenzing plangebied

Het projectgebied van de dijkverbetering Spuihaven betreft een strekking van 50 meter, parallel aan de Jachthavenlaan in de gemeente Schiedam (zie figuur 1). De kruin van de dijk ligt achter de Jachthavenlaan, die daarmee buitendijks ligt. De verbetering vindt plaats in de vooroever van de dijk. Dit is een grasveld tussen de Jachthavenlaan en het water.

De Spuihaven staat in open verbinding met de Nieuwe Maas. Het Schiegemaal (aan de Havendijk) loost water op de Spuihaven. Langs het projectgebied is een jachthaven aanwezig. De Jachthavenlaan vormt een verbinding tussen de Havendijk en de Maasboulevard.

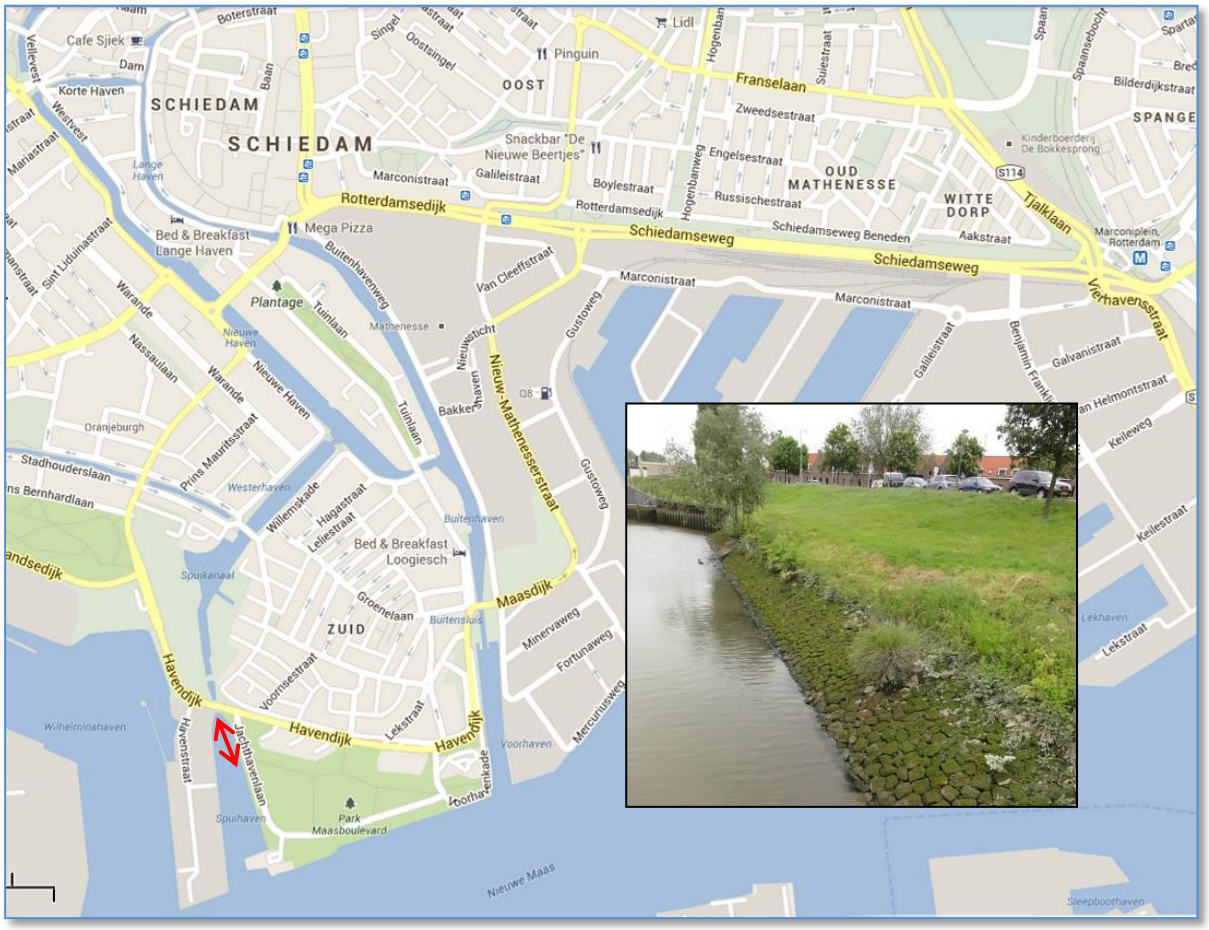

Figuur 1 Ligging verbeterlocatie (rood) en foto projectgebied (inzet).

3. Kaders en ontwerpuitgangspunten

3.1 Veiligheidseisen

Normen en richtlijnen

Het Rijk (Ministerie van Milieu en Infrastructuur) is verantwoordelijk voor de regie van het gehele proces en de totstandkoming van de richtlijnen en hydraulische randvoorwaarden, die gebruikt worden bij de veiligheid van de primaire waterkeringen. In onderstaande tabel wordt een opsomming gegeven van de betreffende documenten.

Tabel 1: Overzicht normen en richtlijnen

Hydraulische randvoorwaarden (2006)
Voorschrift toetsen op veiligheid (2006)
Leidraad Rivieren (2007) incl. Addendum I
Technisch Rapport Ontwerpbelastingen voor het rivierengebied (2007)
Diverse CUR-publicaties

Vigerend beleid

Naast de normen en richtlijnen dient in het ontwerp ook rekening gehouden te worden met het vigerend beleid. Dit zijn echter geen harde randvoorwaarden, het kan soms juist volgend zijn op de nieuwe situatie. Hieronder wordt het relevante beleid genoemd.

Tabel 2: Overzicht relevant beleid

Beleidslijn grote rivieren (2006)
Keur & algemene regels Delfland (2010)
Algemeen waterkeringenbeleid Delfland (2010)
Beleidsregel medegebruik Delflandse Dijk (2010)
Legger Delflandse Dijk (2011)
Legger Wateren (2012)
Legger Rijkswaterstaatwerken (2012)
Peilbesluiten
Waterbeheerplan 2016-2021
Beleidskader duurzaamheid

3.2 Technische randvoorwaarden

Technische randvoorwaarden volgen veelal uit geldende leidraden en zijn nodig om tot een ontwerp te komen dat voldoet aan de wettelijk gestelde eisen.

Beschermingsniveau

Voor de betreffende verbeterlocaties bedraagt de normfrequentie (Waterwet) 1/10.000. In 2017 zijn de nieuwe normen van kracht (OI2014 en WTI2017). Dit kan betekenen dat het veiligheidsniveau hoger wordt of wellicht zelfs lager. In het ontwerp is hier rekening mee gehouden.

Hydraulische randvoorwaarden
Voor het ontwerp zijn de volgende hydraulische randvoorwaarden van belang, zie ook zie Bijlage 2:

- Maatgevende waterstanden:
  - Toetstpeil (HR2001): NAP + 3,30 m
  - Laagwaterpeil (GLW): NAP – 0,50 m
  - Ontwerppeil: NAP +4,10 m (1/10.000 jaar) voor het zichtjaar 2100
- Golfcondities:
  - Significante golfhoogte H_s = 0,39 m (bij een overwegend zuidelijke windrichting v_{wind} = 33 m/s en waterstand van NAP + 2,60 m)
- Stromingscondities:
  - Gemiddelde stroomsnelheid in de Nieuwe Maas: 0,70 – 0,75 m/s
  - Gemiddelde stroomsnelheid in de haven nabij de Nieuwe Maas: 0,10 m/s
  - Gemiddelde stroomsnelheid dieper in de haven: 0,04 m/s
  - Stroming Spuisluis / gemaal: 1,5 m/s

3.3 Technische uitgangspunten

In aanvulling op de technische randvoorwaarden, heeft Delfland aanvullende eisen over het ontwerp van de Delflandse Dijk. Deze zijn hieronder genoemd.

Planperiode
In de Leidraad Rivieren (ENW, 2007) wordt aangegeven dat de planperiode 100 jaar bedraagt voor dijken in stedelijk gebied. In de handreiking verkenning van het nHWBP wordt deze eis losgelaten. De planperiode kan op basis van een kosteneffectiviteitsanalyse worden bepaald. Met het oog op de kosteneffectiviteit van het nieuw te maken ontwerp voor de vooroever, zou op basis van de berekende hydraulische randvoorwaarden, eventueel een extra planperiode worden gedefinieerd. De verschillen tussen de hydraulische randvoorwaarden voor de planperioden 2050 en 2100 zijn echter dermate klein dat deze waarschijnlijk geen grote invloed zullen hebben op het uiteindelijke ontwerp van de vooroever. Het uitvoeren van een kosteneffectiviteitsanalyse voor een tussenliggende planperiode levert daarom voor dit afgekeurde toetsspoor geen substantiële toegevoegde waarde. Daarom is voor het ontwerp een planperiode van 100 jaar aangehouden.

Geotechnische gegevens
Voor de ontwerpberekening is de vigerende proevenverzameling (1997) van Delfland gehanteerd. Het geotechnische lengteprofiel uit de derde toetsronde is voor het ontwerp gebruikt.

3.4 Functionele randvoorwaarden

De primaire functie van een primaire kering is het keren van het buitenwater. Daarnaast kunnen eisen worden gesteld ten aanzien van de secundaire functies, zoals wegen en monumentale bomen. Ook de eisen uit de bestemmingsplannen en overige taken binnen Delfland, zoals afwatering, dienen te worden meegenomen.

Nevenfunctie verkeer: verkeersbelasting
Bij de stabiliteitsberekening van het voorland van kadestrekking S000.85 t/m S001.35 is rekening gehouden met een verkeersbelasting van 13 kN/m2.

Nevenfunctie Watersysteem
De Spuihaven is het uitwateringskanaal van het Schiegemaal. De afvoercapaciteit van de Spuihaven dient daarom gewaarborgd te zijn (minimaal 500 m^3/min).

3.5 Functionele uitgangspunten

Naast functionele randvoorwaarden, is er ook een aantal functionele uitgangspunten waar Delfland wel of geen rekening mee houdt in het ontwerpproces.

IJsbelasting
In het ontwerp is geen rekening gehouden met belasting door kruiend ijs.

Nevenfunctie Recreatie (jachthaven)
In de Spuihaven zijn diverse Jachthavenverenigingen actief. De aanwezige steigers zijn in beheer bij deze verenigingen. Zij hebben belang bij voldoende diepgang en bereikbaarheid van de jachthaven. In het bestemmingsplan Zuid (Gemeente Schiedam 2012) heeft de Spuihaven ook de functiebestemming Jachthaven.

Scheepsbelasting
Er wordt in het ontwerp geen rekening gehouden met belasting door schepen in de jachthaven.

3.6 Ontwerpmethodiek

Een damwandoplossing ten behoeve van het verbeteren van de buitenwaartse stabiliteit moet diep genoeg worden aangebracht om de glijvlakken uit te sluiten die beneden de stabiliteitseis liggen. Daarnaast moet de damwand weerstand kunnen bieden tegen het optredend moment in het geval van een bijna afschuiving over de grootst mogelijke glijcirkel.

Om tot het ontwerp van de damwand te komen, zijn twee typen berekeningen gemaakt:

- een stabiliteitsberekening om de lengte van de planken te bepalen;
- vervolgens een sterkteberekening om het damwandprofiel te bepalen met voldoende sterkte en stijfheid.

4. Beschrijving van het ontwerp

4.1 Keuze voor het voorkeursalternatief Spuihaven

In de toekomst stijgt het zeeniveau, daarnaast neemt de afvoer van de rivier toe. Voor het ontwerp van de dijk moet daarom gerekend worden met hogere waterstanden en daardoor een hoger verloop van de freatische lijn (grondwaterlijn) in de dijk. Op basis van deze uitgangspunten en berekeningen is door RPS advies-en ingenieursbureau een schetsontwerp gemaakt voor twee varianten (stalen damwand en stortstenen steunberm), waarbij onderscheid is gemaakt tussen een ontwerpperiode en verwachte waterstand tot 2050 en tot 2100.

Naast de toetsrapportages zijn er voor de dijkverbetering diverse (voor)studies uitgevoerd. Allereerst zijn de bestaande gegevens verzameld en zijn de verschillende omgevingsaspecten inzichtelijk gemaakt in een bureaustudie. Daarnaast zijn de randvoorwaarden en uitgangspunten voor de verbetermaatregelen bepaald en vastgelegd in een Programma van Eisen (PvE). Dit PvE is opgenomen in de ontwerpnotitie, zie Bijlage 2. Aan de hand van de toetsresultaten en het PvE zijn twee oplossingsrichtingen uitgewerkt tot schetsontwerpen, zie Bijlage 2.

Voor het versterken van de stabiliteit van het voorland zijn de volgende varianten uitgewerkt:

1 a. Het aanbrengen van een stabiliteitsscherm in de vorm van een stalen damwand.

2 a. Het aanpassen van de geometrie van het dijklichaam met een steunberm van stortsteen en het verflauwen van het buitentalud.

Vervolgens zijn deze twee varianten geoptimaliseerd om het ruimtebeslag en de kosten te beperken:

1 b. Stabiliteitsscherm met gereduceerde minimale damwandplanklengte.

2 b. Steunberm met beperkte bestorting en geen bodemverbetering en verflauwing van het talud.

De varianten zijn geprojecteerd in de huidige situatie zoals in bijlage 1 is weergegeven. Van variant 1b is geen afzonderlijke doorsnede opgesteld. Variant 1a en 1b zijn namelijk identiek met uitzondering van lengte van de damwand.

Voor elke variant is een LCC (LifeCycleCosts) gemaakt, zie Tabel 3. In de LCC zijn de kosten voor aanleg en de kosten voor onderhoud en vervanging van elke variant vergeleken. De conclusie is dat op basis van de LCC bij de oorspronkelijke variant de damwand (1a) goedkoper is dan de steunberm (2a). Ook bij de geoptimaliseerde variant is de damwand (1b) goedkoper is dan de steunberm (2b).

Tabel 3: Effectentabel varianten Spuihaven

	'standaard' ontwerp		**'geoptimaliseerd ontwerp'**	
	stabiliteitsscherm	steunberm	Stabiliteitsscherm	steunberm
Aanlegkosten (afgerond, in €)	820.000,=	680.000,=	720.000,=	550.000,=
LCC afgerond in €	860.000,=	970.000,=	750.000,=	840.000,=
Uitvoerbaarheid	+	- -	+	-
Duurzaamheid	0	0	+	+
Robuustheid & uitbreidbaarheid	-	0	-	+
Impact op de omgeving	0	- -	0	-
Totaal	0	-4	1+	0

Door de gemeente en de jachthaven is de eis gesteld dat de haven en steigers bereikbaar moeten blijven tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Daardoor is het niet mogelijk om zonder meer te verbreden in het water van de jachthaven. Verbreding in het water van de jachthaven zou leiden tot verlies van ligplaatsen wat op bezwaar kan stuiten vanuit de omgeving met mogelijk juridische procedures. Dit zou leiden tot een langere doorlooptijd van het project en extra kosten.

Op basis van de kosten en de impact op de jachthaven heeft daarom het gebruik van een stalen damwand als stabiliteitsscherm de voorkeur (1a en 1b). De varianten met steunberm (2a en 2b) vervallen. Vervolgens is gekozen voor variant 1a en niet voor de geoptimaliseerde, kortere damwand 1b. De reden is dat de geoptimaliseerde damwand (1b) te weinig marges kent om te voldoen aan toekomstige, eventuele strengere toetsnormen. De nieuwe normering gaat in per 2017. Vanaf dat moment worden de primaire keringen aan deze nieuwe normeringen getoetst.

De keuze voor de stalen damwand (variant 1a) is op basis van bovenstaande argumentatie door de verenigde vergadering van 24 april 2014 vastgesteld.

Figuur 2 Impressie situatie na uitvoering verbetermaatregelen (voorkeursvariant 1a).

4.2 Uitwerking voorkeursalternatief

De voorgenomen activiteit betreft het verbeteren van de stabiliteit van het voorland (de beschermingszone) van de Delflandse Dijk door het aanbrengen van een stabiliteitsscherm over een traject van circa 50 m (variant 1a). Parallel aan de buitenkruinlijn van de dijk wordt hiervoor een 21 m lange stalen damwand aangebracht tot een diepte van NAP - 19 m, zie Figuur 3. Door het damwandscherm 1 m door te zetten in de vaste zandlaag is de kans op zettingen in de toekomst minimaal. De stalen damwandplanken worden tot circa 50 cm onder het maaiveld afgewerkt. Voor extra sterkte wordt aan de kop van de wand een stalen gording bevestigd. Omdat de stalen damwand geheel onder de grond wordt weggewerkt, zullen in het plangebied uiteindelijk geen zichtbare veranderingen optreden. De damwand sluit in het noorden aan op de bestaande vleugelwand van de uitwateringssluis. Om een damwandprofiel met een lengte van 21 m aan te kunnen brengen, is vanwege uitvoeringstechnische redenen een minimaal profiel AZ26, of vergelijkbaar, benodigd.

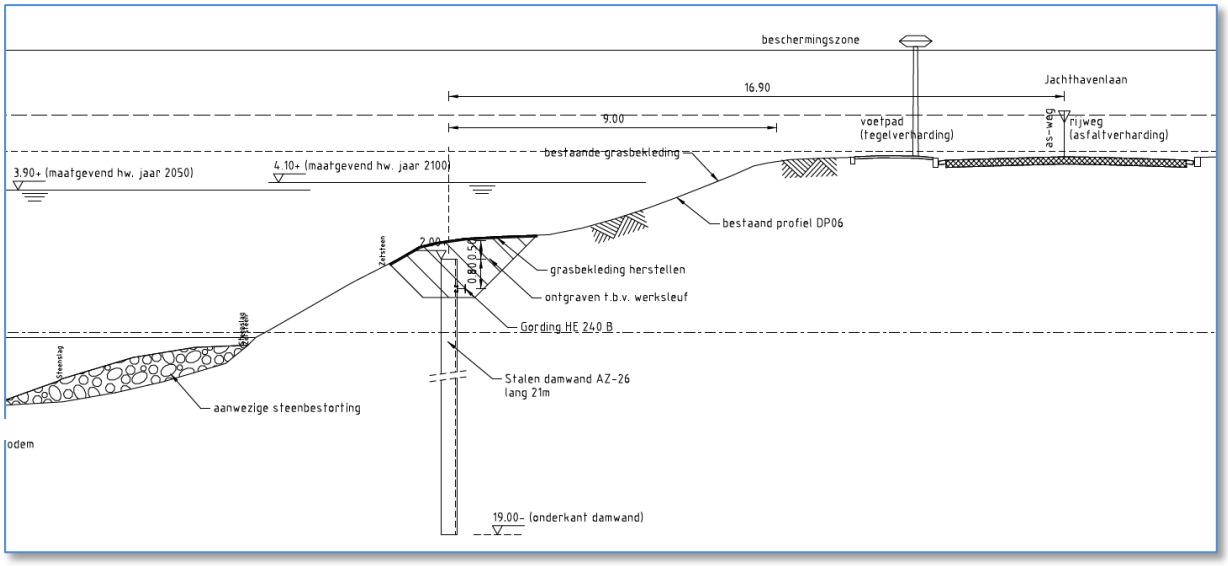

Figuur 3 Ontwerpprofiel voorkeursalternatief

In bijlage 1 is de ontwerptekening opgenomen. De ontwerpnota is bijgevoegd als bijlage 2.

4.3 Invloed nieuwe normering op huidig ontwerp

In 2017 wordt een nieuwe normering van kracht. Delfland heeft daarom geanalyseerd of het huidig ontwerp ook voldoet aan de nieuwe normering. Voor de nieuwe normering geldt een andere veiligheidsbenadering. Op basis van gewijzigde parameters, aanpassing van de beta-waarde en de freatische lijn, is het ontwerp opnieuw bekeken. Het huidige ontwerp blijkt ook te voldoen aan de nieuwe normering. Het ontwerp van de stalen damwand blijft daarmee ongewijzigd. Er wordt echter wel voor een hogere staalkwaliteit gekozen om eventuele toekomstige onzekerheden weg te nemen (met name ten aanzien van het moment).

5. Beschikbare gronden

De grond tussen dijkpaal S000.85 en S001.35 in eigendom van de gemeente Schiedam. Ook het water in de Spuihaven is in eigendom bij de gemeente. De percelen rond het gemaal en de uitstroomopening zijn in eigendom bij Delfland. Er zijn geen particuliere percelen binnen de projectgrenzen.

De werkzaamheden, gele kader in Figuur 4, vinden plaats op eigendom van de gemeente Schiedam. Met de gemeente is afgesproken dat een schriftelijke toestemming voor het plaatsen van de damwand voldoende is.

Figuur 4 Kadastrale gegevens projectgebied

Tabel 4: Kadastrale gegevens projectgebied

Kadastrale gemeente	Kadastrale sectie	Kadastraal nummer	Eigenaar	Omschrijving
Schiedam	N	990	Gemeente Schiedam	Wonen erf - tuin
Schiedam	N	636	Gemeente Schiedam	Haven water
Schiedam	N	551	Hoogheemraadschap van Delfland	Bouwwerken – waterwerken erf - tuin

6. Effecten van het ontwerp

In de voorbereiding van het project zijn de volgende onderzoeken uitgevoerd:

- Geotechnisch grondonderzoek;
- Verkennend bodemonderzoek;
- Waterhuishouding;
- Flora en fauna;
- Landschap en cultuurhistorie en archeologie;
- Verkeer;
- Recreatie;
- Kabels en leidingen;
- Niet gesprongen explosieven.

6.1 Geotechnisch grondonderzoek

Ten behoeve van de toetsing is ter plaatse grondonderzoek [2] verricht, bestaande uit onder andere sonderingen, (hand)boringen, peilbuizen en laboratoriumonderzoek. In aanvulling hierop wordt voor de verdere detaillering van het ontwerp aanvullend grondonderzoek uitgevoerd in de vorm van een sondering en handboringen.

6.2 Verkennend bodemonderzoek

Voor dit projectgebied is verkennend bodemonderzoek uitgevoerd, zie Bijlage 4. Onderdeel hiervan is het uitvoeren van een vooronderzoek waarvoor informatie over de huidige situatie wordt geraadpleegd. Op basis van de beschikbare oude luchtfoto's en kaartmateriaal (via: www.topotijdreis.nl) valt op te maken dat de Spuihaven net na 1900 is gegraven. De Wilhelminahaven ten westen van de Spuihaven is net voor 1920 gerealiseerd. Tot ca. 1963 bevond zich aan de oostzijde van de Spuihaven een zogenaamd balkengat. Dit balkengat is gedempt met baggerspecie uit de naastgelegen Wilhelminahaven. Op de meest recente luchtfoto's zijn geen verdachte deellocaties aan te merken.

Het gebied ten oosten van de Spuihaven tussen de Havendijk en de Voorhaven is opgespoten met baggerspecie uit de Wilhelminahaven (Baggerloswal 118). Uit een oriënterend bodemonderzoek, uitgevoerd door de DCMR in 1990, blijkt dat het havenslib klasse III-IV heeft. Het materiaal is lokaal sterk verontreinigd met minerale olie en arseen en is matig verontreinigd met zware metalen en EOX.

Voor het gebied waarbinnen de onderzoekslocatie ligt, is een bodemkwaliteitskaart opgesteld. Hierin zijn gemiddelde en achtergrondwaarden opgenomen die in het gebied voorkomen. De bovengrond en ondergrond van de locatie vallen in zone 'Wonen'.

Op basis van recent uitgevoerd veld- en laboratoriumonderzoek kan worden geconcludeerd dat de bodem ter plaatse van de te graven werksleuf in het talud van de Spuihaven aan Jachthavenlaan in Schiedam heterogeen licht tot sterk verontreinigd is met zware metalen. Het aangetroffen verontreinigingsbeeld komt hiermee overeen met het beeld zoals dat wordt geschetst in de Wbb-beschikking (1995) afgegeven door het bevoegd gezag in het kader van de Wet bodembescherming.

Door het aantreffen van sterk tot matig verhoogde gehalten koper en lood (in de toplaag van de nieuw te graven werksleuf), bestaat er formeel gezien aanleiding tot het uitvoeren van een vervolgonderzoek naar de aard en omvang van de aangetroffen verontreinigingen met lood en koper in de grond. Echter, vanwege de eerder voor de locatie afgegeven beschikking in het kader van de Wbb, het heterogene verontreinigingsbeeld en de aard van de werkzaamheden (graven tijdelijke werksleuf) wordt het door RPS niet zinvol geacht om verder afperkend onderzoek uit te voeren.

Bij het graven en weer opvullen van de tijdelijke werksleuf dient rekening gehouden te worden met de aangetroffen verontreinigingen in de bodem. Grond die tijdens graafwerkzaamheden binnen de onderzochte locatie vrijkomt, mag zonder verder onderzoek binnen de onderzoekslocatie in profiel van de ontgraving worden teruggebracht.

Werkzaamheden met grond dienen conform het CROW-publicatieblad 132 "Werken in of met verontreinigde grond en verontreinigd (grond)water" onder veiligheidsklasse T3&F0 te worden uitgevoerd.

Achterliggende informatie is terug te vinden in Bijlage 4.

6.3 Waterhuishouding

De kering is de peilgebiedsgrens van de polder Schiedam-West en het buitenwater van de Maas. Het boezempeil is NAP -0,43 m, maar er is geen teensloot of ander oppervlaktewater direct achter de dijk aanwezig. Hemelwater wordt via de aanwezige riolering verzameld en afgevoerd.

De waterstanden in de Spuihaven variëren continu onder invloed van de getijdenbeweging van de Noordzee en de afvoer van de rivier de Maas. De gemiddelde hoog- en laagwaterstanden in de huidige situatie zijn respectievelijk NAP +1,24 m en NAP +0,40 m. Op dit uitwateringskanaal wordt, met het noordelijker gelegen uitwateringsgemaal (Schiegemaal), overtollig boezemwater vanuit de Westerhaven geloosd.

Het plaatsen van de stalen damwand leidt lokaal tot verstoring van de grondwaterstroming. Vanwege de beperkte omvang van het tracé (circa 50 m) en de grote drooglegging achter de damwand zijn de te verwachte effecten echter zeer beperkt. Om het zeer beperkte effect te verminderen worden er aanvullende maatregelen genomen. Dit zou het aanleggen van een drainage achter de damwand kunnen zijn, of het perforeren van de damwand zonder dat deze hierdoor zijn sterkte verliest. Dit wordt nog nader onderzocht.

Er wordt door het aanbrengen van de stalen damwand geen water gedempt of extra verhard oppervlak gecreëerd, waardoor er verder geen waterhuishoudkundige effecten zijn.

Tijdens de uitvoering van het werk treden er geen tijdelijke effecten op. De uitvoering vindt zonder bemaling van het grondwater plaats, omdat de graafwerkzaamheden voor de werksleuf boven de grondwaterstand blijven.

6.4 Flora en fauna

Het projectgebied is geen onderdeel van een beschermd natuurmonument of een Vogel- en of Habitatrichtlijngebied (Natura 2000-gebied). Ook ligt het niet binnen de Ecologische Hoofdstructuur.

Voor de dijkverbetering ter hoogte van de Spuihaven is een quickscan, Bijlage 3, uitgevoerd om te onderzoeken of binnen de Flora- en faunawet beschermde planten- en diersoorten voorkomen, die nadelige effecten ondervinden van de voorgenomen werkzaamheden.

Het projectgebied bestaat uit de volgende landschapselementen:

- Een kort gemaaid grasgazon met tussengroei van duizendblad, madeliefje, brede en smalle weegbree en paardenbloem. Het grasveld heeft een (neven) functie als honden uitlaatplaats.
- Een stenen kade met stalen damwand en een oever met harig wilgenroosje, zuring (spec.) fluitenkruid, moerasspirea, braam en een jonge vlier.
- Enkele bomen: een wilg op de waterlijn tussen de kadestenen bestaande uit een afgezaagde stomp, waaruit zes scheuten komen (dikste scheut diameter 17cm) en twee eiken op de grasmat, met diameters van 10 cm en 26 cm.

Hieronder worden de effecten van de voorgenomen activiteit op de omgeving en het milieu beschreven. De effecten worden ten opzichte van de huidige situatie in beeld gebracht en hebben betrekking op de eerder beschreven voorkeursvariant, zie hoofdstuk 4.

Vleermuizen

De gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis gebruiken mogelijk het projectgebied als foerageergebied en als vliegroute. Het projectgebied heeft een beperkte omvang, waardoor het een onderdeel van een groter foerageergebied kan zijn voor de

genoemde soorten. Het uitvoeren van de werkzaamheden aan de damwand en de kap van bomen heeft geen effect op de lange termijn. Wanneer werkzaamheden in de periode april-november worden uitgevoerd, waarbij breed uitstralende bouwverlichting wordt gebruikt, kan dit een verstorend effect hebben op foeragerende en langs vliegende vleermuizen. Om verstoring te voorkomen tijdens de werkzaamheden wordt geen breed uitstralende bouwverlichting toegepast.

Vogels
De voorgenomen werkzaamheden hebben geen effect op de jaarrond beschermde vogels. Zolang de bomen buiten de broedperiode worden gekapt en de vegetatie op de kade voor de broedperiode voorafgaand aan de werkzaamheden kort gemaaid en kort gehouden wordt, hebben de werkzaamheden geen negatief effect op algemene broedvogels.

Bomen
Op het buitentalud staan drie bomen binnen het projectgebied. Deze staan in de weg voor de uitvoering. Het is voor de trilinstallatie niet mogelijk om de damplanken achter de twee Hongaarse eiken in de grond te trillen. Deze twee eiken zullen daarom moeten worden verwijderd. De wilg staat dichter bij de oever. De kans is groot dat door het graven van de sleuf, wortels moeten worden verwijderd waardoor de boom het niet overleeft. Daarnaast zorgen de wortels aan de waterzijde ervoor dat diverse stenen uit de steenbestorting worden weggedrukt. Hierdoor kan de oeverbekleding niet optimaal functioneren en is uitspoeling van grond mogelijk. Dit is een onwenselijke situatie. Vandaar dat de wilg ook wordt gekapt. Twee van de drie bomen (de twee te kappen Hongaarse eiken) worden herplant.

Op basis van de quickscan flora en fauna kan worden geconcludeerd dat met de huidige informatie de werkzaamheden met soortgerichte en voorzorgsmaatregelen, zonder ontheffing in het kader van de natuurwetgeving kan worden uitgevoerd.

6.5 Landschap en cultuurhistorie en archeologie

De cultuurhistorische atlas van de provincie Zuid-Holland toont alle provinciale gegevens van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) in Zuid-Holland. De hartlijn van het water van de Spuihaven is een historisch-landschappelijke lijn met hoge waarde. In de directe omgeving van het projectgebied bevinden zich geen archeologische waarden. Het gebied is wel aangeduid met redelijk tot grote trefkans op archeologische sporen in de bodem. Het projectgebied rond de Spuihaven is in de jaren vijftig gedempt en opgespoten. Eventuele archeologische waarden zijn daardoor conform de archeologische beleidskaart van de gemeente Schiedam dieper dan 3 m beneden maaiveld te verwachten.

De voorgenomen ontwikkeling leidt niet tot verandering van de bovengrondse situatie en heeft daardoor geen effect op de landschappelijk waardevolle hartlijn van de Spuihaven.

Het plaatsen van de damwand leidt tot een beperkte verstoring van de diepere ondergrond. In Bestemmingsplan Zuid [6] is de bestemming 'Waarde – archeologie C'. Ter plaatse mogen geen bouwwerken (waaronder het heien van heipalen en het slaan van damwanden) worden gebouwd, waarvan het gezamenlijk oppervlak groter is dan 200 m² en die dieper reiken dan 0,0 m NAP. De werkzaamheden voor de damwand beslaan een oppervlak minder dan 200 m^2. De gemeente Schiedam onderschrijft dat door het beperkte oppervlak er geen archeologisch onderzoek nodig is. De Provincie Zuid-Holland deelt deze beslissing.

6.6 Verkeer

Op het dijklichaam ligt de Jachthavenlaan. Deze weg heeft geen functie voor het doorgaande verkeer (de weg is halverwege afgesloten), maar is vooral bestemd voor lokaal bestemmingsverkeer en recreatieverkeer. De weg, die 6 meter breed is, wordt ook gebruikt om te parkeren. Naast de weg is een voetpad aanwezig die aansluit op de loopsteiger van de jachthaven.

De voorgenomen ontwikkeling leidt niet tot verandering van de uiteindelijke verkeerssituatie en heeft daardoor geen effect op (de intensiteit van) verkeer en parkeren. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden kan er hinder optreden door het transport van (groot) materieel naar de locatie. Door het instellen van tijdelijke verkeersmaatregelen kunnen deze

effecten worden beperkt. Tijdens de werkzaamheden is het mogelijk dat het begin van de Jachthavenlaan niet toegankelijk is voor verkeer. Tijdens de uitvoering zal daarom een omleidingsroute worden ingezet, waardoor alle bedrijven en jachthavens in het gebied bereikbaar blijven. Concreet houdt dit in dat de afsluiting nabij het restaurant tijdelijk wordt opgeheven.

6.7 Recreatie

De Spuihaven staat in open verbinding met de Maas en is in gebruik als jachthaven. Hier is een viertal jachthavenverenigingen gevestigd. In het projectgebied bestaat de inrichting uit diverse aanmeerpalen met een drijvende steiger. Hierop is het clubgebouw van de Jachthavenvereniging WSV Volharding gevestigd. Verder ten zuidoosten van het projectgebied bevindt zich park Maasboulevard, een ruim opgezet park met een horecagelegenheid en bedrijfslocatie.

De voorgenomen ontwikkeling leidt niet tot bovengronds ruimtebeslag en heeft daardoor geen effect op de recreatiemogelijkheden van de aanwezige jachthaven. Door de werkzaamheden vanaf de dijk uit te voeren en niet vanaf het water, kan ook de hinder voor de jachthaven tijdens de aanleg beperkt worden. Als verkeersmaatregelen voor de Jachthavenlaan worden ingesteld, kan de bereikbaarheid van park Maasboulevard en de aanwezige horecagelegenheden gewaarborgd blijven door het tijdelijk openstellen van de Maasboulevard aan de oostzijde (momenteel als doorgaande route halverwege afgesloten door de plaatsing van betonnen bloembakken).

6.8 Kabels en leidingen

Met een KLIC-melding zijn de kabels en leidingen in beeld gebracht. Alle hoofdkabels en leidingen liggen buiten het damwandtracé/werksleuf. Het terrein wordt met proefsleuven wel nader onderzocht op huisaansluitingen naar WSV Volharding en WSV de Samenwerking.

6.9 Niet gesprongen explosieven

Er is een historisch onderzoek naar niet gesprongen explosieven uitgevoerd, zie Bijlage 5. Op basis van historisch feitenmateriaal afkomstig van de inventarisatie doet de aanwezigheid van explosieven vermoeden. Het onderzoeksgebied is daarmee op basis van een eerste inventarisatie mogelijk (deels) verdacht gebied. Daarom is een aanvullende gedetailleerde analyse van het bronnenmateriaal uitgevoerd. Een belangrijk aspect van deze analyse is het beoordelen van de betrouwbaarheid van de bronnen. Op basis van deze analyse is er geen verdacht gebied binnen het onderzoeksgebied vastgesteld. De grondroerende werkzaamheden kunnen daarom binnen dit onderzoeksgebied op reguliere wijze worden uitgevoerd.

7. Samenwerking

In het projectgebied zelf vinden geen andere (ruimtelijke) ontwikkelingen plaats. Ten noorden van het projectgebied ligt de Havendijk waarvan de gemeente Schiedam voornemens is om deze her in te richten. Het gemeenteproject bevindt zich in de planfase. Doordat de uitvoeringstermijnen niet parallel lopen, is er geen kans op samenwerking of hindervermindering tijdens de uitvoering.

In het projectgebied bevinden zich diverse stakeholders, zie Tabel 5.

Tabel 5: Overzicht direct betrokken stakeholders

Stakeholder	Type
Overheden	
Gemeente Schiedam	Overheid
Provincie Zuid-Holland	Overheid
Direct betrokkenen	
WSV De Nieuwe Waterweg	Vereniging
Jachtclub Schiedam	Vereniging
WSV Volharding	Vereniging
De Beren Schiedam	Restaurant
DHG	Bedrijf
Business Security International	Bedrijf
Educatieve buurttuin 'Maasboulevard'	Buurtinitiatief
Indirect betrokkenen	
Omwonenden flat	Bewoners
Bedrijven overzijde water	Bedrijven

De werkzaamheden worden gerealiseerd op eigendom van de gemeente Schiedam, zie hoofdstuk 5. Met de gemeente Schiedam heeft vooroverleg plaatsgevonden om het verbeterontwerp en de benodigde vergunningen te bespreken. De Provincie Zuid-Holland is bevoegd gezag voor de mer-procedure en de projectplanprocedure. Daarom is het verbeterontwerp met de provincie doorgesproken en zijn de mer-aanmeldingsnotitie en het projectplan voorafgaand aan de officiële procedure aan de provincie ter controle voorgelegd.

Daarnaast zijn de direct betrokken stakeholders met een brief geinformeerd over de dijkverbetering met hierbij een uitnodiging voor een toelichtend gesprek. Deze stakeholders zijn ofwel telefonisch of met een persoonlijk gesprek op de hoogte gesteld van de voorgenomen activiteiten. De aandachtspunten die hierbij door de stakeholders zijn ingebracht, zijn en worden meegenomen in het verdere proces.

De indirect betrokken stakeholders, zoals de bewoners van de nabijgelegen flats en de bedrijven aan de overzijde van het water, worden enkele weken voor de uitvoering geïnformeerd per brief.

Alle stakeholders uit Tabel 5 zullen in het vervolgtraject periodiek van de verdere ontwikkelingen op de hoogte worden gebracht.

8. Wijze waarop het werk wordt uitgevoerd

8.1 Werkmethode

In het damwandtracé wordt de grasbekleding verwijderd en wordt een werksleuf van enkele meters breed gegraven. Deze werksleuf is nodig zodat de machine voldoende ruimte heeft om de stalen damwand aan te kunnen brengen. Vrijgekomen grond (klei) wordt in depot in de nabijheid van het werk opgeslagen. Na het aanbrengen van de stalen damwand wordt het talud weer aangevuld met de vrijgekomen grond. Het aanvullen gebeurt in lagen van maximaal 50 cm en wordt telkens verdicht. Als laatste wordt gras ingezaaid, het terrein van de fietsenstalling hersteld en bomen herplant.

Het werk kan vanaf de kruin van de dijk worden uitgevoerd. De aannemer moet er rekening mee houden dat er een gewichtsbeperking is op het uitvoeren van werkzaamheden op buitentalud en de kruin van de dijk. De trilinstallatie wordt op de weg (Jachthavenlaan) gezet. Afhankelijk van de zwaarte van het materieel wordt door de aannemer voorzieningen getroffen om schade aan de weg en het voetpad tegen te gaan. Hierbij kan gedacht worden aan rijplaten.

8.2 Bouwlogistiek en planning

Omdat de werkzaamheden in 2016 afgerond moeten zijn, wordt er gewerkt tijdens het stormseizoen. De werkzaamheden zijn gepland eind 2016/ begin 2017. De verwachting is dat de uitvoering niet langer dan vier weken zal duren.

De werkzaamheden worden uitgevoerd in de beschermingszone van de dijk, en niet in het waterstaatswerk zelf. De uitvoering staat gepland tussen 1 oktober en 1 april, de periode waar hoog water en storm op kan treden. Daarom worden onderstaande voorwaarden tijdens de uitvoering in acht genomen:

- Er wordt niet ontgraven in het weekend.
- Er wordt niet ontgraven tijdens vorst.
- De ontgraven grond wordt direct naast de sleuf opgeslagen worden, zodat in geval van calamiteiten de sleuf zo snel mogelijk kan worden gedicht.
- De ontgraving wordt aan het eind van de werkdag weer aangevuld. Na het plaatsen van de damwand zal aan het einde van de dag de sleuf weer worden gedicht.
- Bij een verwachte stormvloed worden geen werkzaamheden uitgevoerd bij de primaire kering.
- Er is gedurende de werkzaamheden een contactpersoon van de aannemer 24 per dag bereikbaar.

9. Beschrijving van de te treffen voorzieningen

9.1 Beperken nadelige effecten

Flora en fauna

De werkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd. Bomen worden ruim voor aanvang van het broedseizoen gekapt zodat het terrein niet aantrekkelijk is voor nestelende vogels. Van de drie te kappen bomen geldt voor twee Hongaarse eiken een gemeentelijke herplantplicht. Om de bomenrij als lijn geheel te herstellen, worden twee eiken herplant op de oorspronkelijke locatie. De twee te herplanten eiken vallen met hun wortelpakket (de theoretische ontgrondingskuil van 1 m diep en 2 m diameter) ruimschoots buiten het medegebruikvrije profiel zoals dat is opgenomen in de Beleidsregel Medegebruik Delflandse Dijk.

Schade aan de openbare ruimte

De trilinstallatie wordt op de weg geplaatst. Afhankelijk van de zwaarte van het materieel wordt door de aannemer voorzieningen getroffen om schade aan de weg en het voetpad tegen te gaan. Hierbij kan gedacht worden aan onder andere het gebruik van rijplaten.

Toegankelijkheid jachthavens, bedrijven en restaurant

Er worden verkeersmaatregelen getroffen om de Jachthavenlaan via de Maasboulevard bereikbaar te houden. Op de omleidingsbebording zullen de namen van de bedrijven worden vermeld. De bloembakken halverwege de Jachthavenlaan worden tijdelijk verwijderd, zodat de bedrijven en de jachthavens via de andere zijde bereikbaar blijven. Na gereed komen van het werk zullen de bloembakken weer terug worden geplaatst.

Geluid

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zal sprake zijn van verhoogde geluidsemissie in de omgeving. De mate van geluidsemissie wordt bepaald door de omvang van de werkzaamheden, het te gebruiken materieel, de wijze van transport, de manier van inbrengen van de damwanden (zoals trillen en drukken), de uitvoeringsduur en het moment waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd. Met name het trillen van de damwanden kan leiden tot geluidshinder voor omwonenden en dieren. Er is alleen geluidshinder tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Gezien het feit dat de dijkverbetering slechts 50 m beslaat, zijn de effecten dus van zeer tijdelijke aard. De verwachting is dat de totale uitvoeringsduur circa vier weken bedraagt en er wordt alleen overdag tussen 7:00 en 17:00 uur getrild. Het aantal db dat vrijkomt tijdens het trillen in grond valt binnen de norm.

Grondwater

Het plaatsen van de stalen damwand leidt lokaal tot verstoring van de grondwaterstroming. Vanwege de beperkte omvang van het tracé (circa 50 m) en de grote drooglegging achter de damwand zijn de te verwachte effecten echter zeer beperkt. Om het zeer beperkte effect te verminderen worden er aanvullende maatregelen genomen. Dit zou het aanleggen van een drainage achter de damwand kunnen zijn, of het perforeren van de damwand zonder dat deze hierdoor zijn sterkte verliest. Dit wordt nog nader onderzocht.

Trilling

Wanneer een pand meer dan 20 meter verwijderd ligt van een plek waar wordt geheid of getrild dan is de kans op schade aanzienlijk minder dan wanneer ze vlak langs de bouwplaats staan. Trillings- of geluidshinder kunnen zich dan nog wel voordoen. Bij een afstand van meer dan 50 meter wordt over het algemeen geen hinder ondervonden. Omdat de gebouwen buiten een straal van 50 m ten opzichte van de damwandlocatie staan, zal er tijdens de werkzaamheden geen sprake zijn van trillingen die schadelijke gevolgen kunnen hebben voor de gebouwen in de omgeving. Desondanks vindt er van de gebouwen die binnen een straal van 60 m staan vooraf en achteraf aan de werkzaamheden een fotografische opname plaats en worden de trillingen tijdens de uitvoering gemonitord.

Luchtkwaliteit
Door een toename van het aantal voertuigen en machines op de dijk (ten behoeve van grondverzet en damwanden) zal alleen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden sprake zijn van effecten op de luchtkwaliteit. De effecten zijn dus slechts van tijdelijke aard.

Lichthinder
Alle werkzaamheden vinden overdag plaats. Het is wel gebruikelijk om opslag van materieel binnen de bouwhekken te beveiligen met een camera. Om 's nachts ook beelden te kunnen waarnemen, wordt met groen licht gewerkt. Dit is minder fel dan normaal licht, maar de beelden op de camera zijn dan wel te bekijken.

9.2 Monitoring tijdens uitvoering

Gedurende de uitvoering van het werk vindt monitoring plaats. Voor een deel wordt dit door Delfland op het werk uitgevoerd. Daarnaast heeft ook de aannemer verplichtingen om zelf zaken te registeren. De belangrijkste aspecten die gedurende het werk worden gemonitord zijn hieronder weergegeven.

Tabel 6: Monitoring tijdens de uitvoering

Onderdeel	Wijze van monitoring	Doel
Naleven van vergunningen	Door aannemer aantoonbaar maken van gevolgde procedures.	Vaststellen of aannemer zich houdt aan de voorschriften en bepalingen zoals opgenomen in de afgegeven vergunningen.
Ecologische effecten	Werken volgens gedragscode en zorgplicht in acht nemen.	Ecologisch verantwoorde realisatie conform voorschriften.
Waterkerend vermogen en schade aan waterkering	Uitvoeren van voor- en na-opnames en inmeting. Inspectie gedurende uitvoering.	Voorkomen van afname in waterkerend vermogen en nemen van beheersmaatregelen om veiligheid te waarborgen.
Kabels en leidingen	Proefsleuven graven.	Exacte locatie kabels en leidingen bepalen.
Schade aan flatgebouwen	Uitvoeren van fotografische voor- en na- opnames voor gebouwen binnen een straal van 60 m van locatie toekomstige damwand + monitoren trillingen	Voorkomen van schade aan flatgebouwen

9.3 Financieel nadeel

Als gevolg van dit projectplan is geen financiële schade voorzien die de uitvoering van het project in de weg staat. Indien een belanghebbende ten gevolge van dit besluit toch schade lijdt of zal lijden, die redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en ten aanzien waarvan de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd, kan op grond van artikel 7.14 van de Waterwet een verzoek om schadevergoeding worden ingediend. Voor de wijze van indiening van een dergelijk verzoek en voor de procedure wordt verwezen naar de Verordening schadevergoeding Delfland.

10. Verantwoording

10.1 Verantwoording op basis van wet- en regelgeving

Waterwet

De uitvoering van dit project, waarmee de primaire waterkering weer aan de gestelde eisen voor veiligheid tegen overstromingen voldoet, past binnen de Waterwet. De toepassing van de Waterwet (Art. 2.1, lid 1) is gericht op:

1. voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met
2. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en
3. vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Dit project levert een bijdrage aan de doelstelling onder 1., doordat de primaire waterkering na verbetering weer voldoet aan de veiligheidseisen tegen overstroming.

Wet milieubeheer

In hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer wordt de milieueffectrapportage (MER) beschreven. Het doel van een MER is om bij de besluitvorming over projecten, plannen en programma's het milieu een volwaardige plaats te geven.

Conform artikel 7.2 Wet Milieubeheer moet het bevoegd gezag, in dit geval Provincie Zuid-Holland, beoordelen of voor de dijkverbetering Spuihaven een m.e.r.-procedure doorlopen moet worden in het geval dat de dijkverbetering belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zou kunnen hebben.

Op basis van de m.e.r.-aanmeldingsnotitie bepaalt de provincie in het m.e.r.-beoordelingsbesluit of er belangrijke nadelige gevolgen zijn voor het milieu, zoals genoemd in artikel 7.19 van de Wet milieubeheer. Als die er niet zijn, dan bestaat er ook geen noodzaak voor het opstellen van een milieueffectrapport.

Gelet op de in de opgestelde aanmeldingsnotitie gepresenteerde milieueffecten van de dijkverbetering Spuihaven bestaat er geen noodzaak voor het opstellen van een milieueffectrapport. De Provincie Zuid-Holland deelt deze conclusie in het besluit d.d. 28 april 2016.

Wet ruimtelijke ordening

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) is een wet in de ruimtelijke besluitvorming van Nederland. De Wro is het instrument om ruimtelijke behoeften als wonen, werken, recreëren, mobiliteit, water en natuur in een samenhangende benadering te verdelen. De Wro verlangt van iedere gemeente en provincie en Rijk een structuurvisie, waarin het ruimtelijk ontwikkelingsbeeld wordt beschreven. Daaraan moet men tevens een uitvoeringsstrategie verbinden die aangeeft op welke wijze men het beleid gaat realiseren. De juridische borging van de doorwerking van het beleid vindt plaats in bestemmingsplannen, inpassingsplannen en beheersverordeningen.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

Sinds 1 oktober 2010 is de wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) ingevoerd. De geplande dijkverbetering is met de gemeente Schiedam doorgenomen. Op basis van dit overleg is gebleken dat er een aantal omgevingsvergunningplichtige activiteiten plaatsvinden. Hiervoor is een omgevingsvergunning aangevraagd. Het gaat hier bijvoorbeeld om het kappen van bomen en het plaatsen van de damwand.

Wet bodembescherming

De Wet bodembescherming (Wbb) geeft een wettelijk kader voor de bescherming tegen verontreiniging van de bodem (preventief) en voor de sanering van ernstig verontreinigde bodems (curatief).

Binnen het projectgebied is het bevoegd gezag voor de Wet bodembescherming de Provincie Zuid-Holland. Voor dit projectgebied is verkennend bodemonderzoek uitgevoerd, zie Bijlage 4.

Besluit en regeling bodemkwaliteit
Het Besluit bodemkwaliteit (Bkk) is een besluit op grond van de Wet milieubeheer, de Wet bodembescherming en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren en is voornamelijk gericht op het bodembeheer (verantwoord omgaan met). Bevoegd gezag Besluit bodemkwaliteit binnen het projectgebied is de gemeente Schiedam.

Binnen het projectgebied is bodemonderzoek, Bijlage 4, uitgevoerd om de uitgangssituatie van de bodemkwaliteit vast te stellen.

Door het aantreffen van sterk tot matig verhoogde gehalten koper en lood (in de toplaag van de nieuw te graven werksleuf), bestaat er formeel gezien aanleiding tot het uitvoeren van een vervolgonderzoek naar de aard en omvang van de aangetroffen verontreinigingen met lood en koper in de grond. Echter vanwege de eerder voor de locatie afgegeven beschikking in het kader van de Wbb, het heterogene verontreinigingsbeeld en de aard van de werkzaamheden (graven tijdelijke werksleuf) wordt het door RPS niet zinvol geacht om verder afperkend onderzoek uit te voeren.

Flora- en faunawet
De Flora- en faunawet is gericht op de bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten en is sinds 1 april 2002 in werking. Beschermen staat voorop, ingrijpen is bij uitzondering mogelijk. Binnen deze wet is onderscheid gemaakt in drie categorieën van bedreigde en beschermde soorten (Tabel 1-, Tabel 2- en Tabel 3-soorten), met elk andere eisen ten aanzien van de mate van bescherming.

Voor de dijkverbetering ter hoogte van de Spuihaven is een quickscan, Bijlage 3, uitgevoerd om te onderzoeken of binnen de Flora- en faunawet beschermde planten- en diersoorten voorkomen, die nadelige effecten ondervinden van de voorgenomen werkzaamheden. Op basis van de quickscan flora en fauna kan worden geconcludeerd dat met de huidige informatie de werkzaamheden met soortgerichte en voorzorgsmaatregelen, zonder ontheffing in het kader van de natuurwetgeving kan worden uitgevoerd.

10.2 Verantwoording op basis van beleid

Beleidsregels Delfland
De volgende beleidsregels van Delfland zijn van toepassing op het project:
- Algemeen waterkeringenbeleid Delfland (2010)
- Beleidsregel medegebruik Delflandsedijk (2010)

Het technisch ontwerp van de te wijzigen waterstaatswerken voldoet aan de beleidsregels.

Legger, beheer en onderhoud
Deze primaire waterkering is opgenomen in de Legger Delflandse Dijk. Door het wijzigen van de waterstaatswerken moet de Legger worden gewijzigd. De wijziging van Delflandse Dijk zoals omschreven in dit projectplan zal worden opgenomen in de eerstvolgende wijziging van de Legger.

Het beheer en onderhoud is geregeld in de Legger Delflandse Dijk. Hierin staat dat de primaire kering in beheer en buitengewoon onderhoud is en blijft bij Delfland. Het gewoon onderhoud is en blijft bij de grondeigenaren.

Bestemmingsplan gemeente Schiedam
Op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is voor het gebied waar het project zal worden uitgevoerd het bestemmingsplan Zuid (Gemeente Schiedam, 2 februari 2010) vastgesteld. De gronden zijn bestemd als dubbelbestemming Waterstaat- Waterkering. De voorgenomen activiteit past binnen het geldende bestemmingsplan.

In Bestemmingsplan Zuid [6] geldt een dubbelbestemming 'Waarde – archeologie C' voor het projectgebied. Ter plaatse mogen geen bouwwerken (waaronder het heien van heipalen en het slaan van damwanden) worden gebouwd, waarvan het gezamenlijk oppervlak groter is dan 200 m² en die dieper reiken dan 0,0 m NAP.

11. Vergunningen/meldingen en andere besluiten

Voor het versterken van een primaire waterkering is de projectplanprocedure uit de Waterwet van toepassing. Dat betekent dat Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland als coördinerend bevoegd gezag ervoor zorgen dat de omgevingsvergunning gelijktijdig met het projectplan ter inzage liggen.

Voor het aanbrengen van de damwand is een omgevingsvergunning met de activiteit "bouwen van een bouwwerk" nodig. Daarnaast is voor het kappen van de bomen een omgevingsvergunning met de activiteit "houtopstand te vellen of te doen vellen" benodigd. Voor deze activiteiten is een omgevingsvergunning verleend door de gemeente Schiedam.

Enkele vergunningen zullen door de aannemer zelf worden aangevraagd, omdat deze vergunningen nauw samenhangen met de uitvoeringswijze. Dit geldt voor bijvoorbeeld verkeersmaatregelen en omleidingen, en voor de BUS-melding (Melding tijdelijke uitname Besluit en Regeling Uniforme Saneringen). Voor afgaande aan de tijdelijke uitname van de verontreinigde grond dient bij de gemeente Schiedam een BUS-melding te worden ingediend.

12. Projectprocedure

Voor de verbetering van de Delflandse Dijk ter hoogte van de Spuihaven is dit projectplan opgesteld. Tevens is een m.e.r.-aanmeldingsnotitie opgesteld ter onderbouwing van het voorkeursalternatief dat in het projectplan is uitgewerkt. De gemeente Schiedam zal voor de uitvoering van het project een omgevingsvergunning opstellen voor de activiteiten bouwen en kappen.

Voor het versterken van een primaire waterkering is de projectplanprocedure uit de Waterwet van toepassing. Dat betekent dat Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland als coördinerend bevoegd gezag ervoor zorgen dat deomgevingsvergunning en het projectplan ter inzage liggen. Hierover kunnen beroepen worden ingediend. In de kennisgeving wordt vermeld waar en wanneer de stukken ter inzage worden gelegd.

Namens Dijkgraaf en hoogheemraden is bij besluit van 24 mei 2016 besloten het ontwerp-projectplan "Dijkverbetering Spuihaven gemeente Schiedam" ter inzage te leggen voor het indienen van zienswijzen. Het ontwerp-projectplan en de ontwerp-omgevingsvergunning hebben vanaf 25 augustus 2016 voor 6 weken ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen ingediend op het ontwerp-projectplan.

Nadat het projectplan is vastgesteld door Delfland, wordt het ter goedkeuring aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland. Het vastgestelde projectplan, het goedkeuringsbesluit en de uitvoeringsbesluiten worden vervolgens door de Provincie bekendgemaakt en ter inzage gelegd. In de kennisgeving wordt vermeld waar en wanneer de stukken ter inzage worden gelegd. Vervolgens staat bij de Raad van State beroep open, voor de belanghebbenden die in de ontwerpfase zienswijzen hebben ingediend, voor belanghebbenden die kunnen aantonen dat het redelijkerwijs niet verweten kan worden dat ze geen zienswijzen hebben ingediend en voor belanghebbenden voorzover hun beroep betrekking heeft op wijzigingen in het projectplan.

Op het besluit tot vaststelling van het projectplan is de Crisis- en Herstelwet van toepassing. Dit houdt een wettelijke beperking in van de beroepsmogelijkheden bij de rechtbank.

13. Referenties

[1] Oplossingsrichtingen afgekeurde traject Delflandse Dijk S000-S002
Fugro, februari 2007

[2] Grondonderzoek t.b.v. onderzoek en toetsing stabiliteit voorland Delflandsedijk
Fugro, mei 2006

[3] Bureaustudie gebiedskenmerken Delflandsedijk t.b.v. dijkverbetering op twee locaties: Spuihaven (S000.85 t/m S001.35) en Merwehaven (S0024 t/m S0033)
RPS, juli 2013

[4] Programma van eisen Delflandse Dijk t.b.v. dijkverbetering op twee locaties Spuihaven (S000.85 t/m S001.35) Merwehaven (S0024 t/m S0033)
RPS, november 2013

[5] Toetsing geotechnische stabiliteit Delflandsedijk,
Witteveen+Bos, juli 2009

[6] Toetsing hoogte Delflandsedijk,
Infram, december 2009

[7] Toetsingsrapportage betreffende afschuiving voorland Delflandse Dijk te Schiedam,
Fugro, oktober 2006

14. Bijlagen

Bijlage 1. Nieuwe situatie stalen damwandscherm dijkverbetering Delflandsedijk, RPS, 13 januari 2016
Bijlage 2. Onderbouwing schetsontwerp voorland Delflandsedijk Spuihaven te Schiedam, RPS, 15 november 2013
Bijlage 3. Quickscan flora en faunawet dijkverbetering Spuihaven, RPS, 22 februari 2016
Bijlage 4. Verkennend bodemonderzoek 'Spuihaven' aan de Jachthavenlaan in Schiedam, RPS, 17 februari 2016
Bijlage 5. Historisch vooronderzoek explosieven dijkverbetering Schiedam, T&A Survey, 25 februari 2016

provincie ZUID HOLLAND

Gedeputeerde Staten

DCMR Milieudienst Rijnmond
Afdeling Account en Omgeving
Contact B. Wachelder
T 010 – 246 88068
F 010 – 246 82 83
info@dcmr.nl

Postadres DCMR
Postbus 843
3100 AV Schiedam
T 010 – 246 80 00
www.dcmr.nl

Hoogheemraadschap van Delfland
T.a.v. de heer drs. Ing. D.J. Maas
Postbus 3061
2601 DB DELFT

Datum 28 APR. 2016

Ons kenmerk
22133556 /
Uw kenmerk
1251465
Bijlagen
1

Onderwerp
m.e.r.-beoordeling dijkverbetering Spuihaven Schiedam

Geachte heer Maas,

Wij ontvingen op 29 maart 2016 uw verzoek (Aanmeldingsnotitie voor de m.e.r.-procedure Kadeverbetering Spuihaven, uw kenmerk 1251465) om te beoordelen of een milieueffectrapportage (m.e.r.) moet worden doorlopen voor de versterking van de waterkering bij de Spuihaven te Schiedam.

Als uitgangspunt geldt dat een milieurapport (MER) moet worden opgesteld, indien het bevoegde gezag van oordeel is dat dit noodzakelijk is vanwege belangrijke nadelige gevolgen die de activiteit voor het milieu kan hebben.

1 Noodzakelijkheid m.e.r.-beoordelingsbesluit

De voorgenomen activiteit valt onder:

m.e.r. categorie:	Bijlage Besluit m.e.r., onderdeel D onder D 3.2.
beschrijving activiteit:	Aanleg, wijziging of uitbreiding van werken ter beperking van overstromingen, met inbegrip van primaire waterkeringen en rivierdijken

Voor de goedkeuring van het projectplan bedoeld in art. 5.7 lid 1 van de Waterwet is daarom dit m.e.r.-beoordelingsbesluit noodzakelijk.

Bezoekadres
Parallelweg 1
3112 NA Schiedam

De DCMR is goed bereikbaar met het openbaar vervoer

2 Bevoegd gezag

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland zijn bevoegd de goedkeuring van het projectplan bedoeld in art. 5.7 lid 1 van de Waterwet te verlenen, zij zijn daarmee het bevoegd gezag voor het m.e.r.-beoordelingsbesluit.
De m.e.r.-beoordeling is uitgevoerd conform paragraaf 7.6 van de Wet milieubeheer.

3 Besluit

Besluit
Er behoeft geen MER te worden opgesteld omdat er als gevolg van de activiteit geen belangrijke nadelige gevolgen te verwachten zijn voor het milieu.

Argumentatie
Op basis van de argumentatie hieronder zijn geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu te verwachten.

De omvang van de dijkversterking is zeer gering. Staal is geen schaarse grondstof.
De effecten op de omgeving beperken zich tot de aanlegfase. Deze duurt 4 weken en is relatief kort. Daarbij wordt er alleen overdag gewerkt.
Omdat de projectlocatie niet in de EHS ligt zijn nadelige effecten op de beschermde waarden van de Nieuwe Waterweg uitgesloten.
De afstand van de woningen tot de activiteit is voldoende om aan te kunnen nemen dat (tril)schade niet optreedt.
De informatie over de activiteit zoals opgenomen in bijlage 1 bij deze brief wijst verder op beperkte gevolgen voor het milieu.

Bezwaar en beroep
Op grond van artikel 6:3 van de Algemene wet bestuursrecht is deze beoordeling een voorbereidingsbesluit, waarop geen bezwaar of beroep mogelijk is, tenzij aangetoond kan worden dat dit besluit belanghebbende rechtstreeks treft. U bent belanghebbende en kan bezwaar en beroep tegen ons besluit aantekenen. Derden kunnen bij het ontwerpbesluit in het kader van de Waterwet wel bezwaar maken tegen de m.e.r.-beoordeling.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland,
voor dezen,

bla

drs. A. Deelen
afdelingshoofd account en omgeving DCMR Milieudienst Rijnmond

Kopie verstuurd aan: Provincie Zuid-Holland

Bijlage 1:

Relevante kenmerken van de voorgenomen activiteit volgens Bijlage III van de Europese m.e.r.-richtlijn

1 Kenmerken voorgenomen activiteit

Aard omvang activiteit	:	• Dijkverbetering met een damwand over een lengte van 50 meter en diepte van NAP - 19 meter.
Cumulatie	:	• Geen andere grondwerkzaamheden in de omgeving bekend.
Natuurlijke hulpbronnen	:	• Staal voor de damwand.
Afvalstoffen	:	• Ontgraven grond wordt teruggebracht.
Verontreiniging	:	• Verontreinigde bodem van werksleuf wordt teruggebracht in profiel ontgraving. • Emissies naar lucht slechts tijdens aanlegfase (4 weken).
Hinder	:	• Geluidshinder slechts tijdens uitvoering werkzaamheden gedurende 4 weken tussen 7.00 – 17.00 uur. • Op een afstand van 20 meter of meer geen schade aan gebouwen te verwachten als gevolg van trillingen. • Tijdens uitvoering werkzaamheden zijn tijdelijke verkeersmaatregelen nodig om de bereikbaarheid in omgeving te behouden. • Lichthinder beperkt tot aanlegfase.

2 Locatie voorgenomen activiteit

Bestaand grondgebruik	:	• In het vigerende bestemmingsplan heeft het traject een bestemming Groen – 1, met als dubbelbestemming o.a. Waterstaat-Waterkering. Het projectgebied bestaat uit de volgende elementen: kort gemaaid gazon, stenen kade en enkele bomen.
Opnamevermogen Natuurlijk milieu	:	• Op 200 meter van de locatie van de dijkversterking ligt de Nieuwe Waterweg behorende tot de EHS (Groter wateren en Noordzee). Andere beschermde natuurgebieden liggen op ruime afstand. • In het projectgebied foerageren enkele beschermde diersoorten (vleermuizen en vogels). • Woningen zijn aanwezig op een afstand van 50 meter of meer van de locatie. • De hartlijn van de Spuihaven is een historisch-landschappelijke lijn met hoge waarden. • Er is een grote trefkans op archeologische sporen in het projectgebied.

3 Potentiële effecten

Natuur	:	• Door gangbare maatregelen (als voorkomen van uitstralende bouwverlichting, kap bomen buiten broedseizoen, kort houden vegetatie) kunnen negatieve effecten op beschermde dieren voorkomen worden.
Cultuurhistorie	:	• Geen verandering bovengrondse situatie, daardoor geen landschappelijke effecten
Archeologie	:	• Gezien de grootte en de diepte van de ingreep is voor het plaatsen van de damwand geen archeologisch onderzoek nodig.

STAATSCOURANT
Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.
Nr. 44813
24 augustus 2016

Kennisgeving inspraak ontwerp-projectplan, m.e.r.-beoordelingsbesluit en ontwerp-omgevingsvergunning Dijkverbetering Spuihaven

provincie ZUID HOLLAND

ONDERWERP

Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland (afgekort: GS van Zuid-Holland) maken, op verzoek van het Hoogheemraadschap van Delfland (afgekort: Delfland) en conform de Waterwet, bekend dat het ontwerp-projectplan, het m.e.r.-beoordelingsbesluit en de ontwerp-omgevingsvergunning voor de Dijkverbetering Spuihaven vanaf 25 augustus 2016 voor een periode van zes weken ter inzage liggen. De verbetering betreft het deel van de Delflandsedijk ter hoogte van de Spuihaven te Schiedam over een lengte van ca. 50 meter. De dijk alhier voldoet (buitendijks) niet aan de wettelijke veiligheidsnorm.

PROCEDURE

De provincie Zuid-Holland heeft de door Delfland opgestelde Aanmeldingsnotitie voor deze dijkverbetering getoetst aan de Wet milieubeheer en bij besluit van 28 april 2016 geoordeeld dat er geen Milieueffectrapport (MER) hoeft te worden opgesteld. In opdracht van Delfland, de beheerder van de Delflandsedijk, is een ontwerp-projectplan Dijkverbetering Spuihaven opgesteld. Voor de uitvoering van de dijkverbetering is door de gemeente Schiedam een omgevingsvergunning in ontwerp opgesteld voor de volgende activiteiten:

- het bouwen van een bouwwerk, en
- het (doen) vellen van een houtopstand.

Als coördinerend bevoegd gezag op grond van de Waterwet zorgen GS van Zuid-Holland ervoor dat de ontwerp-omgevingsvergunning gelijktijdig met het ontwerp-projectplan en het m.e.r.- beoordelingsbesluit ter inzage liggen. Daarnaast zorgen GS ervoor dat hierop ingediende zienswijzen worden behandeld door de bevoegde gezagen. Nadat Delfland het, eventueel vanwege zienswijzen aangepaste, projectplan definitief heeft vastgesteld, wordt het ter goedkeuring aan GS van Zuid-Holland aangeboden. Het vastgestelde projectplan, het goedkeuringsbesluit hierover en de, eventueel vanwege zienswijzen aangepaste, omgevingsvergunning worden te zijner tijd door de provincie bekendgemaakt en ter inzage gelegd. Dan gaat ook de beroepsfase lopen.

INZAGE

Het ontwerp-projectplan, het m.e.r.-beoordelingsbesluit, de ontwerp-omgevingsvergunning en overige relevante stukken liggen van 25 augustus 2016 tot en met 5 oktober 2016 tijdens kantooruren ter inzage bij:

- Hoogheemraadschap van Delfland, Delftechpark 23 te Delft (tel. 015 - 2608108);
- Gemeentehuis Schiedam, Stadserf 1 te Schiedam, afwijkende kantooruren op dinsdag nl. alleen tot 12.30 uur en op woensdag en donderdag nl. tot 20.00 uur (tel. 14010);
- DCMR Milieudienst Rijnmond, Parallelweg 1 te Schiedam (tel. 010 – 246 8000);
- Provincie Zuid-Holland, Het Loket, Zuid-Hollandplein 1 te Den Haag (tel. 070 - 4418855).

Deze stukken zijn ook op de website www.hhdelfland.nl (onder Bekendmakingen) in te zien of te downloaden.

ZIENSWIJZEN

Een ieder kan van 25 augustus 2016 tot en met 5 oktober 2016 schriftelijk en/of mondeling zienswijzen over het ontwerp-projectplan, het m.e.r.-beoordelingsbesluit en de ontwerp-omgevingsvergunning naar voren brengen. Tenzij het m.e.r.-beoordelingsbesluit u rechtstreeks in uw belang treft, moet inge-

volge art. 6.3 van de Algemene wet bestuursrecht, een zienswijze over het m.e.r.-beoordelingsbesluit mede zijn gericht op het ontwerp-projectplan. U wordt verzocht expliciet aan te geven op welk onderdeel uw zienswijze betrekking heeft. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, t.a.v. Afdeling Water en Groen, Postbus 90602, 2509 LP Den Haag onder vermelding van "zienswijze Dijkverbetering Spuihaven". Daarbij kan worden verzocht om persoonlijke gegevens niet bekend te maken. Voor het indienen van mondelinge zienswijzen kunt u een afspraak maken via mevrouw W.E. van Poelgeest van de provincie Zuid-Holland (tel. 070-4416786).

Tegen het uiteindelijke goedkeuringsbesluit en de overige definitieve besluiten kan door belanghebbenden, die in de ontwerpfase zienswijzen hebben ingediend, beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De Crisis- en herstelwet is van toepassing op dit dijkversterkingsproject.

INLICHTINGEN

Voor nadere inlichtingen over de stukken die ter inzage liggen, kunt u contact opnemen met de heer J. Vessies (tel. 070 – 4417331) of mevrouw O. Bongers (tel. 070 – 4417658) van de provincie Zuid-Holland.

Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuid-Holland
Afdeling Water en Groen
Mevrouw O.J.H. Bongers
Postbus 90602
2509 LP 'S-GRAVENHAGE

UW BRIEF
--
UW KENMERK
--
ONS KENMERK
1278483
PROJECTNUMMER
701734-PR05C
DELFT
15 december 2016

ONDERWERP
Verzoek goedkeuring projectplan dijkverbetering Spuihaven

Geachte mevrouw Bongers,

Het Hoogheemraadschap van Delfland (hierna Delfland) is momenteel bezig met de voorbereiding van de versterking van de primaire waterkering bij de Spuihaven te Schiedam. Deze belangrijke waterkering beschermt het land tegen de zee en de rivier. De Waterwet schrijft voor dat de primaire waterkeringen regelmatig moeten worden getoetst om te onderzoeken of deze voldoen aan de wettelijke normen voor de waterveiligheid. Op basis van de metingen weten we dat de dijk ter hoogte van de Spuihaven – Jachthavenlaan over een lengte van circa 50 m verstevigd moet worden.

De Verenigde Vergadering van Delfland heeft op 15 december 2016 het projectplan als bedoeld in artikel 5.4 Waterwet vastgesteld. Omdat het een primaire waterkering betreft, is tevens artikel 5.5 Waterwet en verder van toepassing. Op basis van artikel 5.7 Waterwet dient het projectplan door uw college te worden goedgekeurd. Onder verwijzing naar deze bepaling in de Waterwet verzoeken wij uw college daarom om een besluit te nemen om het projectplan dijkverbetering Spuihaven goed te keuren. Tevens verzoeken wij u de gecoördineerde voorbereiding van de definitieve uitvoeringsbesluiten te bevorderen.

Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met de heer M. van Amelsvoort, tel. (015) 270 19 23.

Hoogachtend,
namens Verenigde Vergadering van Delfland,
de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

BIJLAGE(N) --
CONTACT de heer ing. M. van Amelsvoort • T (015) 270 19 23 • E mvanamelsvoort@hhdelfland.nl
POSTADRES Postbus 3061, 2601 DB Delft • WEBSITE www.hhdelfland.nl
SECTOR Project Management Bureau • TEAM Projectmanagement, Techniek en Omgeving

agendapunt H.08
1275826

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

COLLECTIEVE ZUIVERING BESTRIJDINGSMIDDELEN OP AWZI NIEUWE WATERWEG

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
De intentie uit te spreken om AWZI Nieuwe Waterweg beschikbaar te stellen voor de zuivering van gewasbeschermingsmiddelen door en ten behoeve van de aangesloten glastuinbouwbedrijven. Dit onder de volgende voorwaarden: I. tuinders betalen zelf de kosten voor de zuivering van gewasbeschermingsmiddelen; II. bij nieuwe wetgeving over verwijdering medicijnresten of andere microverontreinigingen worden nieuwe afspraken gemaakt; III. tuinders doen in het businessplan een voorstel voor de verbetering van de lokale waterkwaliteit en hun eigen verantwoordelijkheid hierin.

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Voorstel Commissie Gezond, schoon en gezuiverd water 29-11-2016
De intentie uit te spreken om AWZI Nieuwe Waterweg beschikbaar te stellen voor de zuivering van gewasbeschermingsmiddelen door en ten behoeve van de aangesloten glastuinbouwbedrijven. Dit onder de volgende voorwaarden: 1. tuinders betalen zelf de kosten voor de zuivering van gewasbeschermingsmiddelen; 2. bij nieuwe wetgeving over verwijdering medicijnresten of andere microverontreinigingen worden nieuwe afspraken gemaakt; 3. tuinders doen in het businessplan een voorstel voor de verbetering van de lokale waterkwaliteit en hun eigen verantwoordelijkheid hierin.

Advies Commissie Gezond, schoon en gezuiverd water 29-11-2016

Collectieve zuivering bestrijdingsmiddelen op AWZI Nieuwe Waterweg

1. Probleemstelling - context

Vanaf 1 januari 2018 zijn de glastuinbouwbedrijven via het Activiteitenbesluit verplicht om gewasbeschermingsmiddelen uit de restwaterstromen te verwijderen door middel van een voorzuivering. De verplichting is individueel, maar collectieve oplossingen zijn ook mogelijk. De tuinders die zich hebben verenigd in een collectief, hebben de mogelijkheid tot eind 2016 uitstel aan te vragen voor de zuiveringsplicht tot uiterlijk 1 januari 2021.

In 2015 hebben Delfland en LTO Glaskracht een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheid van een centrale collectieve aanpak voor verwijdering van gewasbeschermingsmiddelen op de AWZI Nieuwe Waterweg (eerder genoemd als "Pilot Westland"). Hieruit blijkt dat voor de tuinders binnen het verzorgingsgebied van de AWZI Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland, de centrale collectieve zuivering op de AWZI doelmatiger is dan individuele zuivering per bedrijf of zuivering in kleinere clusters.

In vervolg op deze uitkomst wordt momenteel door LTO een businesscase uitgewerkt voor de centrale collectieve zuivering op de AWZI Nieuwe Waterweg. Delfland heeft bij de uitwerking van de businesscase geparticipeerd door langs een technisch en een juridisch spoor de haalbaarheid te onderzoeken (zie toelichting). Hieruit blijkt dat zuivering van gewasbeschermingsmiddelen op AWZI Nieuwe Waterweg voor de aangesloten glastuinbouwbedrijven technisch en juridisch haalbaar is, met dien verstande dat aan de haalbaarheid wel nog enkele onzekerheden en risico's kleven die nader moeten worden onderzocht (zie risico's en beheersmaatregelen en toelichting).

Op basis van de uitkomsten van de uitgevoerde verkenningen en haalbaarheidsonderzoeken hebben LTO Glaskracht en de aangesloten glastuinbouwbedrijven de intentie om voor de verdere uitwerking van de centrale collectieve variant op AWZI Nieuwe Waterweg, voor eind 2016, een businessplan in te dienen bij het bevoegd gezag om daarmee uitstel te krijgen tot 2021 en het plan voor de realisatie en exploitatie in samenwerking met Delfland nader uit te werken.

Voor Delfland is dit een moment om een intentie uit te spreken en te bepalen onder welke voorwaarden zij haar AWZI Nieuwe Waterweg beschikbaar stelt om op verzoek van een tuinderscollectief voorzieningen te treffen om gewasbeschermingsmiddelen uit het afvalwater te verwijderen.

2. Beoogd effect

Deze notitie is bedoeld om een besluit te nemen onder welke voorwaarden Delfland haar AWZI Nieuwe Waterweg beschikbaar stelt om op verzoek van een tuinderscollectief voorzieningen te treffen ten behoeve van centrale collectieve zuivering van gewasbeschermingsmiddelen.

Dit traject geeft Delfland de kans aanvullende afspraken te maken met de betrokken glastuinbouwbedrijven voor het verbeteren van de lokale waterkwaliteit en sturing te geven aan de eigen verantwoordelijkheid van de tuinders hierin. Daarnaast kan Delfland ervaring op doen in de zuivering van microverontreinigingen. Dit vooruitlopend op mogelijke stengere eisen in de wetgeving (delta-aanpak).

3. Kernboodschap

LTO stelt momenteel een businesscase op voor de centrale collectieve zuivering van gewasbeschermingsmiddelen op de AWZI Nieuwe Waterweg. Delfland heeft de intentie om haar zuivering AWZI Nieuwe Waterweg beschikbaar te stellen voor de dienst "zuiveren van gewasbeschermingsmiddelen" door en ten behoeve van de aangesloten glastuinbouwbedrijven.
Delfland ziet dit traject als kans om aanvullende afspraken te maken met de betrokken glastuinbouwbedrijven voor het verbeteren van de lokale waterkwaliteit en sturing te geven aan de eigen verantwoordelijkheid van de tuinders hierin. Daarnaast kan Delfland ervaring op doen met nieuwe zuiveringstechnieken voor verwijdering van microverontreinigingen. Dit vooruitlopend op mogelijke stengere eisen in de wetgeving (delta-aanpak).

Delfland stelt hiervoor de volgende voorwaarden:

- tuinders betalen zelf de kosten voor de zuivering van gewasbeschermingsmiddelen;
- bij nieuwe wetgeving over verwijdering medicijnresten of andere microverontreinigingen worden nieuwe afspraken gemaakt;
- tuinders doen een voorstel voor de verbetering van de lokale waterkwaliteit en hun eigen verantwoordelijkheid hierin.

Delfland heeft hiertoe samen met LTO een brief opgesteld aan de Minister van I&M (zie bijlage 1) met het verzoek om:

- de Waterschapswet aan te passen, zodat zuiveringsheffing geïnd kan worden bij de tuinders voor de centrale zuivering van gewasbeschermingsmiddelen
- centraal en collectief zuiveren door de wijziging van het Activiteitenbesluit ten behoeve van de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen mogelijk te maken.

Ten aanzien van het laatste verzoek, over het Activiteitenbesluit, is worden Delfland en LTO ondersteund door de Unie van Waterschappen. De Unie van Waterschappen heeft d.d. 27 oktober 2016 hiertoe ook een brief aan de staatssecretaris heeft gestuurd (zie bijlage 2).

In 2017 zal Delfland de tuinders en LTO Noord Glaskracht helpen bij het opstellen van een stappenplan om bovengenoemde voorwaarden te realiseren, de technische, financiële en juridische consequenties nader uit te werken en een samenwerkingsovereenkomst voor te bereiden.

4. Historie - eerdere besluitvorming

Naar aanleiding van de landelijke discussie over de haalbaarheid en betaalbaarheid van de zuiveringsplicht voor glastuinbouwbedrijven hebben LTO Glaskracht en Hoogheemraadschap van Delfland in 2015 een quickscan uitgevoerd naar het optimale schaalniveau voor zuivering van gewasbeschermingsmiddelen. Daarnaast is een verkennende studie gedaan naar de haalbaarheid van verwijdering van gewasbeschermingsmiddelen op AWZI Nieuwe Waterweg (eerder "Pilot Westland" genoemd). De VV is op 24 september 2015 (zaaknr. 40489) geïnformeerd over de resultaten van deze verkenning.
De Commissie BOB is op d.d. 3 november 2015 (zaaknr. 44934) op hoofdlijnen geïnformeerd over de wijze waarop Delfland betrokken is in het landelijke proces en de regionale uitwerking. Over de rol van Delfland in de uitwerking en realisatie van individuele zuiveringen en collectieve initiatieven is toen nog geen keuze gemaakt.
In het D&H van 1 maart 2016 (zaaknr. 47230) is besloten actief te participeren in de uitwerking van deze businesscase.
Op 12 oktober 2016 is een tuindersbijeenkomst geweest waar aan circa 90 tuinders deelnamen. Uit de bijeenkomst is gebleken dat een meerderheid van de aanwezige tuinders de businesscase voor de centrale zuivering verder uit willen laten werken. LTO heeft hierop aangegeven de businesscase verder uit te werken.

5. Regelgeving en Beleid

Landelijk
In de Tweede Nota Duurzame gewasbescherming heeft het ministerie van I&M het voornemen opgenomen om via het Activiteitenbesluit aan de glastuinbouwbedrijven een zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen op te leggen.
In het Hoofdlijnenakkoord Zuivering Glastuinbouw (oktober 2015, zie bijlage 1) hebben LTO Glaskracht Nederland, de ministeries van EZ en I&M, Nefyto, Ctgb, Unie van Waterschappen en de VNG afspraken gemaakt over de implementatie van de zuiveringsplicht in het Activiteitenbesluit. Hierin is afgesproken dat glastuinbouwbedrijven vanaf 1 januari 2018 moeten zijn voorzien van een gecertificeerde zuiveringsinstallatie (gecertificeerd op een rendement van 95%) om de gewasbeschermingsmiddelen uit hun afvalwater te halen.
Daarnaast wordt ruimte geboden voor collectieve initiatieven door:

- waar nodig collectieve initiatieven meer tijd te geven voor het voldoen aan de zuiveringsverplichting, met een maximum van drie jaar (tot 1 januari 2021);
- onderzoek te doen naar de mogelijkheid om kosten voor collectieve installaties en aanpassing van de riool/afvalwaterzuiveringsinstallatie door te berekenen aan de vervuiler, bijvoorbeeld door aanpassing van de zuiveringsheffing voor de centrale zuivering van gewasbeschermingsmiddelen.

De intentieverklaring Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater wordt op 16 november ondertekend. Voor gewasbeschermingsmiddelen is hierin de naleving en handhaving van belang (zie kopje "regionaal" voor de invulling voor Delfland). De zuiveringsmethoden voor gewasbeschermingsmiddelen zijn dezelfde als voor medicijnresten. Waterschappen gaan kosteneffectieve methoden onderzoeken om medicijnresten vergaand te verwijderen bij (afval)waterzuiveringsinstallaties, onder andere met praktijkproeven. De zuivering van gewasbeschermingsmiddelen bij AWZI de Nieuwe Waterweg geeft meekoppelkansen om hier onderzoek naar te doen.

Regionaal
Delfland, gemeenten en LTO Glaskracht zijn in het regionale afsprakenkader emissie loze glastuinbouw overeengekomen om richting 2027 toe te werken naar een nagenoeg nul-emissie vanuit de glastuinbouw. Het idee van collectieve en/of centrale zuivering van gewasbeschermingsmiddelen past binnen dit beleid. De eerste stap is al genomen toen Delfland en gemeenten begin deze eeuw besloten om te investeren in riolering en transportsysteem om het bedrijfsafvalwater in te zamelen en te zuiveren op onze AWZI's. Inmiddels zijn alle bedrijven voorzien van riolering en zijn de glastuinbouwbedrijven aan-gesloten. Dit is een voor Nederland, op dit schaalniveau, unieke uitgangssituatie. Het centraal zuiveren van bedrijfsafvalwater uit de glastuinbouw is een richting die hiermee al is ingezet. Uit metingen blijkt echter dat ondanks de rioolaansluitingen de waterkwaliteit in het Westland achter blijft. Lang niet al het water vanuit de kassen wordt op de riolering geloosd. Deze lozingen zijn illegaal.Dit traject geeft Delfland de kans aanvullende afspraken te maken met de betrokken glastuinbouwbedrijven voor het verbeteren van de lokale waterkwaliteit.

Delfland en gemeenten zien nu door middel van voorlichting, monitoring, toezicht en handhaving toe op het juiste nalevingsgedrag van de tuinder om lozingen in oppervlaktewater te voorkomen. Om het naleefgedrag van ondernemers te verbeteren streeft Delfland naar de optimale combinatie van de zogenaamde 'wortel en de stok' met als doel om naast de koplopers ook het peloton mee te krijgen. Als het gaat om de notoire overtreders blijft inzet op handhaving relevant.
Tijdens de tuindersbijeenkomst van 12 oktober 2016 is aan de tuinders duidelijk gemaakt dat Delfland alleen mee kan doen als al het afvalwater van de tuinders wordt geloosd op de riolering. De tuinders moeten zelf regelen dat de lekstromen naar het oppervlaktewater stoppen.

Aansluiting beleid Delfland
Met de volgende ambities kan Delfland aansluiten bij de hiervoor beschreven voorstel:
- Emissieloos Delfland:
    - Voorkomen afwenteling op Rijkswater
    - Emissieloze Glastuinbouw in 2027
    - Mee koppeling verwijdering medicijnresten/microverontreinigingen
    - Bewust worden/gedragsverandering glastuinbouwsector
- Kringloopsluiting en zelfvoorzienendheid:

Doorontwikkeling AWZI's naar zoetwaterfabrieken

6. Financiën

Met de voorgestelde aanpak is al rekening gehouden in de begroting en teamplannen 2017.

Financieel geldt als uitgangspunt dat het verwijderen van gewasbeschermingsmiddelen de verantwoordelijkheid is van de individuele tuinder en dat eventuele centrale zuivering van gewasbeschermingsmiddelen voor Delfland kostenneutraal moet zijn. Kostenneutraliteit is het uitgangspunt, maar omdat een fiscale heffing (retributie of zuiveringsheffing) deels altijd forfaitair is en de kostendekkingsgraad nooit boven de 100% mag komen zal veiligheidshalve de heffing onder deze 100% moeten worden vastgesteld. Dit wordt nog nader uitgewerkt. Over kosten wordt nu nog geen besluit genomen.

7. Duurzaamheid

De voorgestelde technieken voor de centrale collectieve zuivering op de AWZI verwijderen niet alleen de gewasbeschermingsmiddelen uit het afvalwater maar leveren ook een bijdrage aan de verwijdering van microverontreinigingen, bijvoorbeeld medicijnresten en de stoffen die bij de afbraak van gewasbeschermingsmiddelen en medicijnresten ontstaan.

Doordat microverontreinigingen (o.a. gewasbeschermingsmiddelen, medicijnresten, afbraakproducten) bij een centrale aanpak worden verwijderd, wordt afwenteling van microverontreinigingen uit ons gebied op Rijkswater beperkt/voorkomen.

8. Organisatorische en personele consequenties

Met de voorgestelde aanpak is al rekening gehouden in de begroting en teamplannen 2017.

9. OR/GO

NVT

10. Risico- en beheersmaatregelen

Goede informatievoorziening
Veel vragen van de tuinders over de zuiveringsplicht. Niet alle vragen zijn al te beantwoorden, aangezien de regelgeving nog verder moet worden uitgewerkt en geïmplementeerd. Er zijn verschillende bijeenkomsten door Delfland en LTO voor tuinders, gemeentes en omgevingsdiensten georganiseerd om informatie te delen over de zuiveringsplicht en de rollen, taken en verantwoordelijkheden daarin. Zie ook "Communicatie".

Draagvlak tuinders
De centrale zuivering op AWZI Nieuwe Waterweg is niet haalbaar zonder groot draagvlak van de betrokken tuinders in het toeleveringsgebied. Tijdens een informatie bijeenkomst met tuinders over collectieve waterzuivering AWZI NW op 12 oktober 2016, waar circa 90 tuinders aanwezig waren, blijkt een groot draagvlak voor de centrale collectieve zuivering. Dit is voor LTO een reden om met de businesscase verder te gaan.

Lozing op het riool
De zuiveringsplicht heeft op zichzelf geen effect op de lokale waterkwaliteit. Het grote risico blijft bestaan dat tuinders lozen in lokaal oppervlaktewater, waardoor de waterkwaliteit onder druk blijft staan. Belangrijke voorwaarde voor Delfland is daarom dat de tuinders ervoor zorgen dat de waterstromen op het bedrijf in beeld worden gebracht en dat lozingen van bedrijfsafvalwater plaatsvinden op het riool en niet in het oppervlaktewater. De tuinders doen

in het businessplan een voorstel voor de verbetering van de lokale waterkwaliteit en hun eigen verantwoordelijkheid hierin.

Activiteitenbesluit
Voor iedere vorm van collectieve zuivering waarbij ongezuiverd op de riolering wordt geloosd, is een aanpassing van het activiteitenbesluit noodzakelijk. Het moet voor deze collectieven mogelijk worden om afvalwater met gewasbeschermingsmiddelen te lozen op het vuilwaterriool. Delfland en LTO agenderen dit bij I&M om collectieve zuiveringen mogelijk te maken (zie brief in bijlage 1). Hierbij worden we ondersteund door de Unie van Waterschappen die d.d. 27 oktober 2016 ook een brief aan de staatssecretaris heeft gestuurd (zie bijlage 2).

Financiering via Waterschapswet
Voor de financiering uit de zuiveringsheffing moet de Waterschapswet worden aangepast. Delfland en LTO agenderen dit bij I&M om de kostendoorberekening van de collectieve zuivering op de AWZI Nieuwe Waterweg mogelijk te maken en werken hiervoor een voorstel uit (zie brief in bijlage 1).
Als aanpassing van de Waterschapswet niet mogelijk blijkt, kan worden teruggevallen op retributie. Dit is lastiger te organiseren en zal daardoor voor de tuinders duurder worden.

Staatssteun en de Wet Markt en Overheid (Mededingswet)
Of sprake is van staatssteun hangt, kort samengevat, af van het antwoord op de vraag of Delfland meebetaalt of niet. Indien Delfland zou meebetalen, dan is sprake van staatssteun. De businesscase kan in dat geval echter staatssteunproof worden gemaakt op de voet van art. 56 van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV). Hoewel deze vrijstellings-mogelijkheid reeds positief is geadviseerd aan Delfland door de helpdesk Europa Decentraal (opgericht door o.a. het Ministerie van BZK en de Unie van Waterschappen) zal een concreet en volledig uitgewerkt beroep op deze vrijstelling voor de zekerheid nog van te voren moeten worden gecontroleerd door het Ministerie van I&M, alwaar het beroep op de vrijstelling ook wordt beoordeeld. Het Ministerie van I&M behandelt namelijk voor de waterschappen de verplichte notificatieplicht aan de Europese Commissie indien een waterschap een beroep doet op een vrijstellingsmogelijkheid.

Indien sprake zou zijn van staatssteun, dan spelen de gedragsregels van de Wet Markt en Overheid verder géén rol.

Indien er géén sprake is van staatssteun dan moet de casus wel voldoen aan de eisen van gedragsregels van de Wet Markt en Overheid. Deze eis vervalt echter indien een besluit tot vaststelling algemeen belang wordt vastgesteld door het Algemeen bestuur. Hoewel grote beleidsvrijheid bestaat om een dergelijk besluit vast te stellen, zal de casus wel in overeenstemming moeten worden gebracht met het Stappenplan, zoals vastgelegd in de *Handreiking Wet Markt en Overheid* van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (pagina's 25-28).

Technisch
Het activiteitenbesluit stelt eisen aan de prestaties voor de individuele zuiveringsinstallaties (95% zuiveringsrendement). Hoe deze eisen doorvertaald moeten worden naar prestaties van een AWZI is nog onduidelijk.
De voorgestelde technieken zijn nog in ontwikkeling. Poederkooldosering heeft een gunstige kosten/zuiveringsrendement verhouding, maar heeft nog nergens 95% zuiveringsrendement gehaald. De methode met Ozon en granulair kool is aanzienlijk duurder, maar lijkt 95% zuiveringsrendement wel te halen.
In 2017 zal het ontwerp van de benodigde maatregelen en technieken verder worden uitgewerkt in overleg met de betrokken bevoegde gezagen. Hierbij zal ook gebruik gemaakt worden van de nieuwe inzichten uit de lopende projecten "Pilot Zoetwaterfabriek De Groote Lucht" en "Schone Maaswaterketen".

11. Communicatie (in- en extern)

De communicatieadviseurs van de gemeenten en LTO Glaskracht hebben gezamenlijk afspraken gemaakt om de communicatie te stroomlijnen en op elkaar af te stemmen. Het belang van vindbaarheid en bereikbaarheid voor tuinders staan centraal in deze aanpak. Communicatie over de voorzuiveringsplicht heeft een link met de te ontwikkelen communicatiestrategie chemie en de communicatie over de waterkwaliteit van Delfland.

Regelmatig krijgt Delfland vragen van tuinders die om een persoonlijke benadering vragen. Om meer inzicht te krijgen in de problematiek zullen Delfland met LTO en de betrokken gemeenten een aantal glastuinbouwbedrijven bezoeken. Delfland verzamelt vragen die gesteld worden bij team Toezicht en Handhaving. Vragen die gesteld worden over de zuiveringsplicht worden doorgegeven aan LTO Glaskracht. Zij treden als koepel op voor de glastuinbouwbedrijven en zijn het eerste aanspreekpunt voor vragen. De gemeenten beantwoorden vragen over lozing op de riolering en handhaving. Antwoorden op veel gestelde vragen die betrekking hebben op het centraal collectief zuiveren op onze eigen zuivering worden op onze eigen site online beschikbaar gesteld.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

NVT

13. Bevoegd orgaan

Op dit moment wordt van de Verenigde vergadering een intentie gevraagd. Definitieve besluitvorming vindt plaats op het moment dat het businessplan is uitgewerkt en de consequenties beter inzichtelijk zijn.

Op grond van artikel 84, tweede lid, van de Waterschapswet is het Dagelijks bestuur belast met de voorbereiding van al het geen in de vergadering van het Algemeen bestuur ter overweging en beslissing worden gebracht.

14. Toelichting

LTO stelt momenteel een businesscase op voor de centrale collectieve zuivering van gewasbeschermingsmiddelen op de AWZI Nieuwe Waterweg. Delfland ondersteunt hierin op twee sporen: juridisch en technisch-financieel. Hieronder vlgt een samenvatting van de resultaten uit deze sporen tot nu toe.

Juridisch:
Collectieve zuivering van gewasbeschermingsmiddelen door Delfland op de AWZI Nieuwe Waterweg lijkt juridisch haalbaar. In het hoofdlijnenakkoord is hierover afgesproken dat in de wijziging van het Activiteitenbesluit ruimte voor collectieven wordt geboden. In de ontwerp-wijziging van het Activiteitenbesluit is echter een verbod opgenomen voor het ongezuiverd lozen op het vuilwaterriool. Dit betekent dat het lozen van afvalwater dat is verontreinigd met gewasbeschermingsmiddelen niet mag worden geloosd op het vuilwaterriool en dat het collectief zuiveren van dit verontreinigde afvalwater op de awzi juridisch niet mogelijk is.
Om de businesscase te kunnen uitvoeren, wordt I&M om medewerking verzocht om in het Activiteitenbesluit mogelijk te maken dat er afvalwater met gewasbeschermingsmiddelen mag worden geloosd op het vuilwaterriool, indien sprake is van een collectieve zuivering op een awzi.

De financiering van de zuivering moet kostendekkend zijn. Voor de financiering voor het centraal zuiveren van de gewasbeschermingsmiddelen zijn twee oplossingen mogelijk:

- Aanpassing Waterschapswet: Opname van de stof gewasbeschermingsmiddelen als heffingsgrondslag voor een zuiveringsheffing in art. 122f van de Waterschapswet. Tevens de mogelijkheid om af te mogen wijken van de heffingsmaatstaf van 3 v.e. per hectare voor de glastuinbouw in art. 122i, tweede lid, van de Waterschapswet, ten einde kostendekkend te kunnen heffen.
- Financiering via retributie (betaling aan Delfland voor verleende dienst). Dit is al een bestaande juridische mogelijkheid op basis Art.115, eerste lid, aanhef en onder b van de Waterschapswet.

Delfland zet zich in voor de aanpassing van de Waterschapswet en Activiteitenbesluit. Hiervoor heeft ze samen met LTO een brief opgesteld voor I&M (zie bijlage 1).

Technisch financieel:
Voor de centrale collectieve zuivering van GBM op de AWZI NW zijn door Delfland twee varianten onderzocht:

1. Ozonbehandeling met granulair kool als vierde trap op de zuivering
2. Poederkool dosering in de actiefslibtank.

De voorgestelde technieken zijn nog in onderzoek en ontwikkeling. Poederkooldosering heeft een gunstige kosten/zuiveringsrendement verhouding, maar heeft nog nergens 95% zuiveringsrendement gehaald. De methode met Ozon en granulair kool is aanzienlijk duurder, maar lijkt 95% zuiveringsrendement wel te halen.
Qua kosten is de centrale collectieve zuivering op AWZI Nieuwe Waterweg voor tuinders een interessante businesscase. Voorwaarde is wel dat een groot aantal tuinders aan het collectief meedoet.

Momenteel wordt het businessplan door LTO opgesteld. Deze wordt voor eind dit jaar ingediend zodat het collectief tot 1 januari 2021 de tijd heeft de variant verder uit te werken. Parallel aan deze uitwerking worden ook andere collectieve plannen voor clusters in het gebied uitgewerkt. Daarnaast laten tuinders zich informeren over de individuele zuiverings-mogelijkheden. Dit geeft de tuinders de mogelijkheid een vergelijk te maken in kosten en risico's en het geeft ze een terugval optie als een collectieve variant afvalt.

Betrokken partijen
Glastuinbouwbedrijven: hebben de juridische en financiële taak om de zuivering van gewasbeschermingsmiddelen uit hun bedrijfsafvalwater ter hand te nemen.
LTO Glaskracht: treedt op als vertegenwoordiger voor de glastuinbouwbedrijven en heeft als taak om draagvlak te organiseren bij de glastuinbouwsector.
Hoogheemraadschap van Delfland: belanghebbende als zuiveringsbeheerder en bevoegd gezag voor lozingen in oppervlaktewater (CAD-stelsels, foute aansluitingen en illegale lozingen).
Gemeenten (Westland, Pijnacker-Nootdorp, Lansingerland en Midden-Delfland): belanghebbenden als rioolbeheerder en bevoegd gezag voor lozingen op de riolering.
Omgevingsdiensten (ODDH, DCMR): belanghebbende als uitvoeringsorganisatie voor het toezicht en handhaving voor de individuele zuivering en het lozen op het vuilwaterriool.

15. Bijlagen

1. Brief I&M met voorstel aanpassing Waterschapswet en aanpassing van de wijze van collectief zuiveren in het Activiteitenbesluit
2. Brief Unie van Waterschappen over aanpassing Activiteitenbesluit waterzuivering Glastuinbouw

Collectieve zuivering bestrijdingsmiddelen op AWZI Nieuwe Waterweg

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 1275826 Vergaderdatum : 15 december 2016

Beleidsveld : Afvalwaterketen Agendapunt : H.08

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 8 november 2016, kenmerk 53649;

gelezen het positieve advies van de commissie Gezond, Schoon en Gezuiverd water;

overwegende dat:
Dit traject voor Delfland de kans biedt om aanvullende afspraken te maken met de betrokken glastuinbouwbedrijven voor het verbeteren van de lokale waterkwaliteit en sturing te geven aan de eigen verantwoordelijkheid van de tuinders hierin. Daarnaast kan Delfland ervaring op doen in de zuivering van microverontreinigingen. Dit vooruitlopend op mogelijke stengere eisen in de wetgeving.

Gelet op artikel 77 van de Waterschapswet.

Besluit:
De intentie uit te spreken om AWZI Nieuwe Waterweg beschikbaar te stellen voor de zuivering van gewasbeschermingsmiddelen door en ten behoeve van de aangesloten glastuinbouwbedrijven. Dit onder de volgende voorwaarden:

1. tuinders betalen zelf de kosten voor de zuivering van gewasbeschermingsmiddelen;
2. bij nieuwe wetgeving over verwijdering medicijnresten of andere microverontreinigingen worden nieuwe afspraken gemaakt;
3. tuinders doen in het businessplan een voorstel voor de verbetering van de lokale waterkwaliteit en hun eigen verantwoordelijkheid hierin.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

LTO Glaskracht Nederland

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Staatssecretaris mw. S.A.M. Dijksma
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

datum 27 oktober 2016	ons kenmerk 87092 EL	contactpersoon mw. M.I. Mul / D. van Empel
bijlage(n) 1	uw kenmerk -	e-mail mmul@uvw.nl / daan.van.empel@zlto.nl
betreft aanpassing Activiteitenbesluit waterzuivering glastuinbouw		doorkiesnummer 070 351 98 71 / 06-295 20 256

Geachte mevrouw Dijksma,

In deze brief vragen wij als Unie van Waterschappen en LTO Glaskracht Nederland invulling te geven aan de afspraken die in het Hoofdlijnenakkoord waterzuivering glastuinbouw gemaakt zijn over de mogelijkheid tot het collectief zuiveren van afvalwater met gewasbeschermingsmiddelen. Het gaat daarbij om de uit te voeren acties en tijdpad omtrent het aanpassen van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Zie de bijlage voor een overzicht van de afspraken en toezeggingen die zijn gedaan.

We constateren dat er een juridische discussie is ontstaan over de (on)mogelijkheden om het op de riolering geloosde afvalwater collectief te zuiveren, wettelijk te regelen. Wij vragen u, gelet op de afspraken in het hoofdlijnenakkoord, er zorg voor te dragen om het collectief zuiveren binnen de huidige wetgeving mogelijk te maken zodat conform gemaakte afspraken het gewijzigde Activiteitenbesluit milieubeheer op 1 januari 2017 in werking kan treden.

Standpunt Unie van Waterschappen en LTO Glaskracht Nederland over Hoofdlijnenakkoord
De waterschappen en LTO Glaskracht Nederland zijn positief over de gemaakte afspraken zoals verwoord in het hoofdlijnenakkoord. Er zijn maatregelen afgesproken om normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen in lokaal oppervlaktewater terug te brengen. Deze maatregelen zijn alleen haalbaar en realistisch als alle betrokken partijen inspanningen leveren om genoemde afspraken mogelijk te maken en tot uitvoering te brengen. Daarbij dient de zuiveringsplicht in het Activiteitenbesluit milieubeheer geregeld te worden waardoor een gelijk level playing field voor alle glastuinbouwbedrijven ontstaat die gewasbeschermingsmiddelen gebruiken en afvalwater lozen.

Naast de haalbaarheid en betaalbaarheid voor de glastuinbouwsector heeft ook het bevoegd gezag belang bij collectieve zuiveringsinstallaties. Er komt namelijk één grotere installatie te staan in plaats van vele kleinere installaties die op de individuele bedrijven worden geplaatst. Het zuiveren van afvalwater en op de juiste wijze beheren en onderhouden van de installatie is namelijk geen corebusiness voor een glastuinbouwbedrijf. De praktijk zal zijn dat bij een collectieve zuivering, net als dat bij industrie gebeurd, iemand specifiek deze taak op zich gaat nemen. Hierdoor wordt de installatie professioneler gebruikt en

onderhouden dan wanneer dat men individueel moet gaan zuiveren met als resultaat een robuustere zuivering van het afvalwater. Daarnaast wordt het voor het bevoegd gezag gemakkelijker om toezicht op de naleving van de voorschriften te houden.

Aanpassing Activiteitenbesluit milieubeheer
In het Hoofdlijnenakkoord is afgesproken dat de zuiveringsplicht wordt opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer met de mogelijkheid het afvalwater in plaats van individueel ook collectief te zuiveren. En dat daarbij geen beperking is op de wijze waarop bedrijven worden aangesloten op een collectieve zuiveringsvoorziening.

Ondanks het uitgebreide voorbereidings- en besluitvormingstraject om collectieve zuiveringen mogelijk te maken, worden er nu juridische bezwaren opgeworpen. Daardoor wordt het voor bedrijven die op de riolering lozen onmogelijk het afvalwater collectief te zuiveren. Het gaat om een aanzienlijk deel van de glastuinbouwbedrijven. Uit een inventarisatie blijkt dat meer dan de helft van de bedrijven primair op de riolering loost.

De waterschappen en LTO Glaskracht Nederland vinden dat dit indruist tegen de gemaakte afspraken, ook gelet op het lange voorbereidingstraject en de toezeggingen die naar de verschillende betrokken partijen en de politiek zijn gedaan (zie bijlage).

Wij vragen u, gelet op het afgesproken tijdpad in het akkoord, de juridische bezwaren binnen de huidige wetgeving op te lossen zodat conform gemaakte afspraken het gewijzigde Activiteitenbesluit milieubeheer op 1 januari 2017 in werking kan treden. Verder uitstel van de inwerkingtreding van het Activiteitenbesluit milieubeheer is gelet op de waterkwaliteit voor ons niet aanvaardbaar en nadelig voor de geloofwaardigheid van de rijksoverheid. Ons inziens zijn andere opties (crisis en herstelwet, aanpassing Waterwet) niet opportuun. Deze routes kosten teveel tijd waardoor het niet meer mogelijk is de installaties binnen het afgesproken tijdtraject te plaatsen en werkend te hebben.

Snelheid is geboden. De vijfeneenhalf duizend glastuinbouwbedrijven moeten weten waar ze aan toe zijn en moeten zich kunnen voorbereiden. Een groot deel van deze bedrijven neemt deel aan één van de circa 160 tuinderscollectieven die zich hebben aangemeld om het afvalwater gezamenlijk te zuiveren. Duidelijkheid is ook nodig voor de fabrikanten van de zuiveringsinstallaties, de bedrijven die zuiveringsinstallaties verkopen en de bedrijven die installaties plaatsen op de bedrijven en bij de tuinderscollectieven. Tenslotte moeten de bevoegde gezagen weten waar ze aan toe zijn in verband met het beoordelen van de businessplannen en het verlenen van maatwerk.

Hoogachtend,

mr. J.H. Oosters
Voorzitter Unie van Waterschappen

N.A. van Ruiten
Voorzitter LTO Glaskracht Nederland

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

LTO Glaskracht Nederland

Bijlage

AFSPRAKEN EN TOEZEGGINGEN OVER COLLECTIEVE ZUIVERING NAAR AANLEIDING VAN HOOFDLIJNENAKKOORD WATERZUIVERING GLASTUINBOUW

Afspraken over collectieve zuivering in Hoofdlijnenakkoord waterzuivering glastuinbouw
Op 22 september 2015 heeft u met LTO Glaskracht Nederland, Nederlandse Stichting voor Fytofarmacie (Nefyto), Unie van Waterschappen (UvW), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) en Ministerie van Economische Zaken een Hoofdlijnenakkoord waterzuivering glastuinbouw gesloten. U heeft de Tweede Kamer hierover op 12 oktober 2015 geïnformeerd.

Het hoofdlijnenakkoord komt erop neer komt dat via de milieuregelgeving (= Activiteitenbesluit) per 1 januari 2018 een zuiveringsplicht met een rendement van tenminste 95% gaat gelden voor de glastuinbouw. In het akkoord is opgenomen dat de betaalbaarheid en haalbaarheid wordt verbeterd door collectieve installaties of aanpassing van riool / afvalwaterzuiveringsinstallaties te faciliteren door in de milieuwetgeving aan het bevoegd gezag een maatwerkmogelijkheid te bieden om deze installaties zo spoedig mogelijk na 1 januari 2018 maar uiterlijk voor 1 januari 2021 in gebruik te laten zijn. Hiervoor is een stappenplan afgesproken, beginnend met het aanleveren van een lijst met kansrijke locaties door LTO Glaskracht Nederland eind 2015 (is gebeurd), het uitwerken in businesscases in 2016 (actie loopt) en eindigend met het nemen van een formeel besluit door het bevoegd gezag begin 2017 (actie is in voorbereiding).

In de brief aan de Tweede Kamer is aangegeven dat de planning, een delicate balans tussen enerzijds milieuafwegingen en anderzijds economische afwegingen, daarmee haalbaar en betaalbaar is zoals gevraagd met de motie Bosman/Lodders (Kamerstuk 27 858, nr. 259).

Brief van 23 juni 2015 aan Tweede Kamer over planning zuiveringsplicht glastuinbouw
In deze brief staat dat er een zuiveringsplicht gaat gelden voor zowel individuele als collectieve zuiveringen.

Ook wordt in de brief aangegeven dat in het Activiteitenbesluit milieubeheer de mogelijkheid wordt opgenomen voor de waterkwaliteitsbeheerder en de gemeente om maatwerk toe te kunnen passen voor de zuiveringsplicht. Voorwaarde is dat het aanpassen van de RWZI in combinatie met het lozen van het afvalwater op de riolering binnen afzienbare tijd tot een gelijkwaardig zuiveringsrendement leidt.

In de brief wordt bij de passage “pilots kostenbesparing” de collectieve zuivering AquaReUse in Bleiswijk als voorbeeld als genoemd. Tekst in de brief: “AquaReUse is een systeem waarbij het stedelijke afvalwater van circa 10 glastuinbouwbedrijven wordt gezuiverd. AquaReUse is inmiddels gerealiseerd, waarbij wordt onderzocht of het water te zuiveren is tot gietwater.”

Brief van 27 november 2015 aan Tweede Kamer over beantwoording kamervragen over het Hoofdlijnenakkoord waterzuivering glastuinbouw
In deze brief staat een aantal keer nadrukkelijk riolering, aanpassing RWZI’s en collectieve zuiveringsinstallaties genoemd in relatie tot het Hoofdlijnenakkoord waterzuivering glastuinbouw en de afspraak tot aanpassing van het Activiteitenbesluit milieubeheer hiervoor.

Voorpublicatie van het Besluit tot wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer in verband met de vermindering van emissies van gewasbeschermingsmiddelen in de glastuinbouw en open teelten, gepubliceerd op 6 juli 2016

Dit besluit wijzigt het Activiteitenbesluit milieubeheer met betrekking tot het gebruik en het lozen van gewasbeschermingsmiddelen in de landbouw. In dit besluit wordt geregeld dat de glastuinbouwbedrijven verplicht worden het afvalwater dat gewasbeschermingsmiddelen bevat, te zuiveren.
In de Nota van toelichting bij dit besluit staat onder meer dat:

- Sanering van de restlozing gebeurt door aansluiting op gemeentelijke riolering, voor zover die binnen redelijke afstand van het perceel is gelegen en de capaciteit daarvan toereikend is (artikel 3.63 Activiteitenbesluit).
- Het voorschrift tot zuiveren van het afvalwater geldt voor lozen op het vuilwaterriool of oppervlaktewater, vanaf 1 januari 2018. Het bevoegd gezag kan bij maatwerkvoorschrift een latere datum stellen, indien ten minste twee bedrijven hun afvalwater (met daarin gewasbeschermingsmiddelen) brengen op een zuiveringsvoorziening voor gezamenlijke (collectieve) zuivering en vervolgens het gezuiverde afvalwater lozen op oppervlaktewater of het vuilwaterriool. Het zal bij een dergelijke collectieve zuivering meestal gaan om een zuiveringsvoorziening die wordt geëxploiteerd door een samenwerkingsverband van (glastuinbouw)bedrijven.
- Er is geen beperking op de wijze waarop bedrijven worden aangesloten op een collectieve zuiveringsvoorziening. Dit kan bijvoorbeeld worden gerealiseerd door een vaste verbinding (een pijplijn), een bestaand riool of door opvang en transport naar een collectieve voorziening.

Hoogheemraadschap van
Delfland

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Hare Excellentie mevrouw S.A.M. Dijksma
Postbus 30945
2500GX 'S-GRAVENHAGE

ONS KENMERK
1279041
DELFT
25 oktober 2016

ONDERWERP
Centrale zuivering gewasbeschermingsmiddelen

Hooggeachte mevrouw Dijksma,

In onze brief van 15 oktober 2015 met als onderwerp "Verkenning haalbaarheid centrale zuivering gewasbeschermingsmiddelen op een AWZI" hebben wij u al geïnformeerd over een door het Hoogheemraadschap van Delfland en LTO Noord Glaskracht uitgevoerde verkenning naar de centrale aanpak voor zuivering van gewasbeschermingsmiddelen op een AWZI. In de brief verzochten wij u om in de landelijke wetgeving, conform de afspraken in het hoofdlijnenakkoord, de juridische ruimte te bieden voor de centrale zuivering van gewasbeschermingsmiddelen.

In deze brief informeren wij u over de stand van zaken van de centrale zuivering van gewasbeschermingsmiddelen op de AWZI Nieuwe Waterweg en doen verzoeken wij om:
a. De centrale collectieve zuivering van gewasbeschermingsmiddelen in het Activiteitenbesluit binnen de bestaande wetgeving mogelijk te maken;
b. De terugvordering van de kosten voor een centrale aanpak voor zuivering van gewasbeschermingsmiddelen via de zuiveringsheffing, door aanpassing van de Waterschapswet mogelijk te maken;
c. Mogelijk andere belemmeringen bijvoorbeeld in de Wet Milieubeheer op te lossen.

Businessplan centrale collectieve zuivering
LTO Glaskracht Nederland is momenteel bezig met het opstellen van een businessplan voor de centrale collectieve zuivering van gewasbeschermingsmiddelen op een AWZI. Deze businesscase wordt voor eind december ingediend bij het bevoegde gezag. Het hoogheemraadschap van Delfland heeft voor de businesscase twee sporen uitgezocht op haalbaarheid: een financieel-technisch en een juridisch spoor.

Uit het financieel-technische spoor blijkt dat er voor de zuivering van gewasbeschermingsmiddelen op de AWZI kansrijke technieken bestaan die een hoog zuiveringsrendement opleveren. Naar verwachting kan met een extra zuiveringstechniek op de AWZI (met een behandeling met ozon en granulair kool), meer dan 95% van de gewasbeschermingsmiddelen uit het effluent worden verwijderd. Vooralsnog lijkt dit een voor de tuinders interessante optie. Dit hangt mede af van het aantal tuinders dat aan het collectief mee gaat doen.

BIJLAGE(N) 1: Voorstel wetwijziging Waterschapswet
CONTACT de heer ing. B. Nanninga • T (015) 260 83 63• E bnanninga@hhdelfland.nl
POSTADRES Postbus 3061, 2601 DB Delft • WEBSITE www.hhdelfland.nl
SECTOR Bestuur, Beleid en Communicatie • TEAM Watersysteemkwaliteit

Daarmee is deze variant van collectieve zuivering voor LTO reden om verder uit te werken in het businessplan. De centrale aanpak is echter afhankelijk van de juridische ruimte die daarvoor in de landelijke wet- en regelgeving wordt geboden. Wij brengen daarom de volgende punten onder uw aandacht.

Aanpassing Activiteitenbesluit
In de ontwerp-wijziging van het Activiteitenbesluit is nu opgenomen dat de tuinders niet ongezuiverd mogen lozen op het vuilwaterriool. Voor de centrale collectieve variant is het echter noodzakelijk om ongezuiverd te kunnen lozen op het vuilwaterriool om vervolgens bij de AWZI de gewasbeschermingsmiddelen uit het afvalwater te kunnen zuiveren. Ook voor kleinere collectieven die van het vuilwaterriool gebruik willen maken, speelt dit zelfde probleem.

Uw ontwerp-wijziging van het Activiteitenbesluit, waarmee tuinders niet ongezuiverd mogen lozen op het vuilwaterriool, zet een streep door alle bedrijven die nu op de riolering lozen en hun water gezamenlijk, dus collectief willen gaan zuiveren.

Hiermee wordt dus ook een streep gezet door de gemaakte afspraken in het Hoofdlijnenakkoord waterzuivering glastuinbouw zoals door u zelf verwoord in antwoorden op de Tweede Kamer (27 november 2015, IENM/BSK-2015/223007, antwoorden 1 en 2).

Om de collectieve zuivering van gewasbeschermingsmiddelen mogelijk te maken verzoeken wij u om het Activiteitenbesluit zodanig aan te passen dat collectieven gebruik kunnen maken van het vuilwaterriool om vervolgens centraal de gewasbeschermingsmiddelen uit het ingezamelde afvalwater te verwijderen.

Modernisering financiering zuiveringsheffing
Uit het juridische spoor blijkt dat financiering van de centrale zuivering uit de zuiveringsheffing de voorkeursoplossing heeft om de kosten voor centrale zuivering van gewasbeschermingsmiddelen op een AWZI terug te ordenen bij de glastuinbouwbedrijven. De Waterschapswet biedt daarvoor in haar huidige vorm echter niet de mogelijkheid. In de bijlage doen wij daarom een voorstel om artikel 122f en 122i van de Waterschapswet zodanig aan te passen dat zuiveringsheffing aan glastuinbouwbedrijven op basis van lozing van gewasbeschermingsmiddelen mogelijk wordt.
Wij begrijpen dat een dergelijke aanpassing van de Waterschapswet mogelijk al plaatsvindt in het kader van een bredere modernisering van de wetgeving. Het tijdschema van deze brede modernisering is zodanig dat op korte termijn de te maken afspraken tussen de sector en de waterschappen c.q. Delfland niet geblokkeerd kunnen worden. We stellen daarom voor deze relatief kleine wetswijziging zo spoedig mogelijk door te voeren.

Uit contacten met uw ministerie hebben we begrepen dat mogelijk ook een kleine aanpassing in de Wet Milieubeheer nodig is. Wij verzoeken u daar ook mede-werking aan te verlenen.

Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en vragen u bovengenoemde wijzigingen op het Activiteitenbesluit, de Waterschapswet en de Wet Milieubeheer door te voeren. Uiteraard zijn wij bereid onze aandachtspunten nader toe te lichten en mee te werken aan het vinden van goede oplossingen.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,

de Secretaris,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart

de Dijkgraaf,

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Memo Aanpassingsvoorstel Waterschapswet Pilot Westland

Opdracht

De dijkgraaf heeft d.d. 19 september 2016 als portefeuillehouder van de Pilot verzocht om een conceptvoorstel tot wijziging van de Waterschapswet op te stellen om fiscaal mogelijk te maken dat het Hoogheemraadschap zuiveringsheffing kan opleggen voor de stof gewasbeschermingsmiddelen. Hiervoor is aanpassing nodig van twee artikelen in de Waterschapswet.

Welke artikelen in de Waterschapswet behoeven verandering?

Ten eerste zal in art. 122f, tweede lid, van de Waterschapswet gewasbeschermingsmiddelen moeten worden opgenomen als parameter in een nieuw te creëren sub g van dit artikel. De paramaters in art. 122f worden uitgedrukt in een x aantal kilogram per gewichtshoeveelheid. Deze gewichtshoeveelheid kan alleen worden berekend, kort samengevat, indien de kosten van de zuiveringstechniek volledig helder zijn.

Ten tweede zal art. 122i, tweede lid, van de Waterschapswet, dat speciaal voor de glastuinbouw is geschreven, moeten veranderen omdat hierin het aantal vervuilingseenheden is gefixeerd op 3 v.e. per hectare vloeroppervlak terwijl (veel) meer dan 3 v.e. noodzakelijk is wil Delfland voor de zuivering van gewasbeschermingsmiddelen kostendekkend kunnen heffen. De vraag is nu hoeveel v.e. we nodig hebben voor een (zoveel mogelijke) kostendekkende heffing. Dat is geen juridische vraag, maar een technische.

Geen medewerking van de Unie van Waterschappen

Ik heb de Unie van Waterschappen verzocht om het concept samen op te stellen, maar na intern overleg bij de Unie heeft deze besloten om het verzoek van Delfland af te wijzen. De Unie heeft namelijk grote twijfels bij de fiscaal-juridische mogelijkheid, alsmede omdat de Unie denkt dat het traject 'Duurzame en Toekomstbestendige financiering' betere aanknopingspunten oplevert om het onderwerp 'zuiveren van gewasbeschermingsmiddelen' in bredere context op te pakken.

Technische aspect in het concept voorstel tot wijziging van de Waterschapswet

Vanwege de technische input voor het conceptwetsvoorstel heb ik onze procestechnoloog, dr. Klaas Appeldoorn, benaderd met de vraag of de v.e. in kilogram stof al kan worden berekend en tevens of het aantal v.e. kan worden berekend dat nodig is om per hectare kostendekkend te kunnen heffen. Appeldoorn concludeert, kort samengevat, dat hiervoor op dit moment onvoldoende gegevens beschikbaar zijn. Het stuk van Appeldoorn is in deze memo verwerkt en integraal opgenomen.

Conclusie

Voorgaande betekent dat wordt voorgesteld om gewasbeschermingsmiddelen als parameter op te nemen in een nieuw te creëren sub g van art. 122f, tweede lid, aanhef, van de Waterschapswet, maar hierin (nog) geen getal op te nemen voor de gewichtshoeveelheid stof per kilogram.

Kosten zuiveren van glastuinbouw afvalwater

Recent is een Stowa rapport[1)] verschenen waarin indicatieve kosten voor de verwijdering van microverontreinigingen uit effluenten van Nederlandse communale zuiveringen geschat zijn op €0,16 – 0,33/m^3 behandeld effluent. Deze getallen zijn gebaseerd op buitenlandse literatuur. Het handelt over technieken, die ingezet kunnen worden als derde trap bij communale zuiveringsinstallaties met een omvang van 20.000 tot 300.000 v.e..

Om de kosten voor de glastuinbouw vast te stellen, navolgend rekenvoorbeeld:

1 v.e. produceert dagelijks ca. 120 l/dag (exclusief regenweer) of wel 43,8 m^3/jaar. Dit zou betekenen dat het zuiveren van het afvalwater uit de glastuinbouw bij een kostprijs van 0,33 euro per m^3 ca. 14,45 euro/v.e./jaar bedragen. Bij een installatie van 20.000 v.e. gaat het om een bedrag van 0,3 miljoen euro. Bij een installatie van 300.000 v.e. gaat het om 4,3 miljoen euro. Als uitgegaan wordt dat ook het regenwater in de derde trap behandeld zal moeten worden, worden genoemde bedragen nog een factor twee groter.

In geval dat genoemde bedragen alleen door de glastuinbouwsector betaald moet worden, moeten genoemde bedragen door het totaal areaal glastuinbouw in het beheersgebied gedeeld worden. Bij een grote zuivering met een klein areaal aan glastuinbouw in het beheersgebied betekent dit dus hele hoge kosten.

Hieruit kan dus geconcludeerd worden dat onderhavig rapport niet geschikt is voor het vaststellen van het aantal v.e. per ha voor de glastuinbouw.

In genoemd rapport staat ook beschreven dat het verwijderingsrendement voor de verschillende bestrijdingsmiddelen ook zal verschillen. Onder andere door het onderzoek van de zoetwaterfabriek op de zuivering De Groote lucht wordt hierover momenteel informatie verzameld. Waarschijnlijk zal dit onderzoek vergelijkbare resultaten opleveren, waardoor schaalgrootte van een zuivering en het areaal glastuinbouw in het beheersgebied bepalend zullen zijn als de kosten voor de derde trap volledig gedragen zal moeten worden door de glastuinbouw.

Een andere optie is het bouwen van een zuivering specifiek voor de glastuinbouw (dus niet opnemen als derde trap in een zuiveringsinstallatie). Voor het vaststellen van de kosten van de meest geschikte behandelingsmethoden en de kosten, die hiermee verbonden zijn zal nader onderzoek gedaan moeten worden. Naast kosten voor het verwijderen van bestrijdingsmiddelen zal ook rekening gehouden moeten worden met de kosten voor stikstof- en fosfaatverwijdering. Om al deze kosten te bepalen, dient nader onderzoek gedaan te worden. Hierbij kan ook de vraag gesteld worden of een uniform v.e.-tarief voor de verschillende bestrijdingsmiddelen gewenst is, in verband met de verschillen in afbreekbaarheid.

Samenvattende conclusie

Momenteel is er onvoldoende informatie beschikbaar om een tarief op te stellen voor het behandelen van het afvalwater afkomstig van de glastuinbouw.

Klaas Appeldoorn 4 oktober 2016

[1)] STOWA 2015-27 VERWIJDERING VAN MICROVERONTREINIGINGEN UIT EFFLUENTEN VAN RWZI'S

Artikel 122i

- 1 In afwijking van artikel 122g wordt vervuilingswaarde van stoffen,, die vanuit een bedrijfsruimte worden afgevoerd, gesteld op drie vervuilingseenheden indien door de heffingplichtige aannemelijk is gemaakt dat die vervuilingswaarde minder dan vijf vervuilingseenheden bedraagt en op één vervuilingseenheid indien door de heffingplichtige aannemelijk is gemaakt dat die één vervuilingseenheid of minder bedraagt.
- 2 In afwijking van artikel 122g wordt de vervuilingswaarde van de stoffen die worden afgevoerd vanuit een bedrijfsruimte of een onderdeel van een bedrijfsruimte bestemd om in het kader van de uitoefening van een beroep of een bedrijf onder een permanente opstand van glas of kunststof gewassen te telen, gesteld op drie vervuilingseenheden per hectare vloeroppervlak waarop onder glas of kunststof wordt geteeld en per deel van een hectare vloeroppervlak een evenredig deel van drie vervuilingseenheden.
- 3 In afwijking van het tweede lid kan bij verordening van het algemeen bestuur worden bepaald dat mag worden afgeweken van de vervuilingswaarde van drie vervuilingseenheden per hectare vloeroppervlak voor de stof gewasbeschermingsmiddelen .
- (4) 3 Indien in de loop van het kalenderjaar het gebruik van een in het tweede lid bedoelde bedrijfsruimte of onderdeel van een bedrijfsruimte dan wel van een deel daarvan door de gebruiker aanvangt of eindigt, wordt hij in dat kalenderjaar voor die bedrijfsruimte, voor een evenredig gedeelte aan de heffing onderworpen.
- (5) 4 Een vervuilingswaarde voor de bedrijfsruimte of het onderdeel van de bedrijfsruimte, berekend op basis van het tweede of derde lid van minder dan vijf vervuilingseenheden, wordt op drie vervuilingseenheden, en van één of minder dan één vervuilingseenheid op één vervuilingseenheid gesteld.

agendapunt H.10
1275707

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

AANPASSING INVESTERINGSPLAN EN UITVOERINGSKREDIET LOKAAL KNELPUNT KALFJESLAAN (GEMEENTE DELFT)

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
I. Het beschikbaar gestelde investeringsplan voor het lokaal knelpunt Kalfjeslaan (proj.nr. 701757) te verhogen van € 290.000,- naar € 420.000,- II. Het beschikbaar gestelde uitvoeringskrediet voor het lokaal knelpunt Kalfjeslaan (proj.nr. 701757) te verhogen van € 270.000,- naar € 411.000,-

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Voorstel Commissie Gezond, schoon en gezuiverd water 29-11-2016
1. Het beschikbaar gestelde investeringsplan voor het lokaal knelpunt Kalfjeslaan (proj.nr. 701757) te verhogen van € 290.000,- naar € 420.000,- 2. Het beschikbaar gestelde uitvoeringskrediet voor het lokaal knelpunt Kalfjeslaan (proj.nr. 701757) te verhogen van € 270.000,- naar € 411.000,-

Advies Commissie Gezond, schoon en gezuiverd water 29-11-2016

Aanpassing investeringsplan en uitvoeringskrediet lokaal knelpunt Kalfjeslaan (gemeente Delft)

1. Probleemstelling - context

Delfland neemt als waterkwaliteitsbeheerder maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit. Op bepaalde plaatsen kunnen burgers en bedrijven hinder ondervinden van lokale verontreinigingen. Deze ontstaan vaak door specifieke en lokale tekortkomingen in de waterhuishouding en/of de afvalwaterketen. In samenwerking met gemeenten, burgers en bedrijven worden dan maatregelen geformuleerd om het knelpunt op te heffen, waarbij aandacht wordt gegeven aan zowel bron- als effectmaatregelen. Vanaf 2011 zijn op deze wijze al een groot aantal van deze lokale knelpunten waterkwaliteit opgepakt.

Zo is op dit moment Delfland met de gemeente en omwonenden in de wijk Tanthof in Delft bezig om maatregelen te formuleren voor het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater, en de rol die zij daarbij kunnen spelen. Voor het lokaal knelpunt Kalfjeslaan in de wijk Tanthof (gemeente Delft) is bij de uitwerking gebleken dat het ter beschikking gestelde investeringsplan en krediet ontoereikend is. Voordat het project in uitvoering kan gaan is daarom een wijziging van het investeringsplan en uitvoeringskrediet nodig.

2. Beoogd effect

Het vaststellen van de verhoging van het investeringsplan en het uitvoeringskrediet voor het lokaal knelpunt Kalfjeslaan in Delft.

3. Kernboodschap

Delfland werkt met de gemeente en omwonenden in de wijk Tanthof in Delft samen om maatregelen te formuleren voor het verbeteren van de waterkwaliteit ter plaatse, en waar alle betrokkenen een rol in hebben. Hierdoor worden lokale knelpunten waterkwaliteit structureel aangepakt waarbij naast effectgerichte maatregelen met gebiedspartners en omwonenden wordt afgestemd wat er nodig is om vuil, stank en overlast te voorkomen.

4. Historie – eerdere besluitvorming

- VV-besluit van 24 april 2014 (DMS-kenmerk 1099442): vaststelling van het investeringsplan en uitvoeringskrediet voor de aanpak van de 3de ronde lokale knelpunten waterkwaliteit, waaronder het lokaal knelpunt Kalfjeslaan in Delft.
- VV-besluit van 19 november 2015 (DMS-kenmerk 1216169): vaststelling van de maatregelen lokale knelpunten waterkwaliteit 5de ronde, met als bijlage toegevoegd de voortgang van de nog lopende lokale knelpunten waterkwaliteit.

5. Regelgeving en Beleid

In het Waterbeheerplan 2016-2021 heeft Delfland de ambitie vastgelegd om zoveel mogelijk afgesproken lokale waterkwaliteitsknelpunten op te lossen en kansen te benutten, binnen een taakstellend budget.

6. Financiën

Voor de uitvoering van project 701757, Knelpunt 143 (Kalfjeslaan Delft), wordt een verhoging van het beschikbare investeringsplan en krediet aangevraagd. Voornaamste oorzaak zijn de hogere kosten als gevolg van de complexe situering van de ondergrondse infrastructuur in relatie tot de maatregelen die genomen moeten worden (zie toelichting). Het omleggen van kabels en leidingen is daardoor aanmerkelijk duurder dan tevoren was ingeschat. Ook het traject om te komen tot overeenstemming met de gemeente Delft heeft aanmerkelijk langer geduurd dan verwacht, waardoor ook hogere voorbereidingskosten zijn gemaakt.

Voor dit project is een raming op basis van de SSK-systematiek (zie de vertrouwelijke bijlage) opgesteld waarvan het resultaat in onderstaande tabel is weergegeven:

Project-nummer	Bestaande IP	Nieuwe IP	Bestaand Uitvoerings-krediet	Nieuw Uitvoerings-krediet	Project onvoorzien	Nazorg
701757	€ 290.000,-	€ 420.000,-	€ 270.000,-	€ 411.000,-	€ 9.000,-	€ 11.560,-

De realisatie van dit project is onderdeel van de begroting 2017. De jaarlijkse kapitaallasten vanaf 2018 (rente en afschrijving) worden gedekt uit het programma Gezond, Schoon en Zoet water, programmalijn Lokale knelpunten en kansen en bedragen, gedurende 8 jaar, gemiddeld € 60.500,00.

7. Duurzaamheid

In het ontwerp en de uitvoering van de werkzaamheden worden de duurzaamheidsdoelstellingen gehanteerd.

8. Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

9. OR/GO

N.v.t.

10. Risico- en beheersmaatregelen

Gezien het stadium waarin het project verkeert, zijn er op dit moment geen bestuurlijke risico's te benoemen.

11. Communicatie (in- en extern)

Bij de maatregel is specifiek aandacht voor communicatie over de aanpak van het lokale knelpunt en de waterkwaliteitstaken van het waterschap. In dit geval is er – samen met de gemeente Delft – ook een bewonersavond georganiseerd. Bij de start van de werkzaamheden zal in de media apart aandacht gegeven worden aan de realisatie van het project.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Voor het project is een projectplan en een omgevingsvergunning aanwezig. Na goedkeuring van de verhoging van het uitvoeringskrediet kan het project worden aanbesteed en in 2017 worden gerealiseerd.

13. Bevoegd orgaan

De VV is bevoegd om investeringsplannen vast te stellen en kredieten te voteren op grond van artikel 99 van de Waterschapswet.

14. Toelichting

De aanpak van voor de verbetering van de waterkwaliteit binnen Delfland gebeurt in eerste instantie op basis van de Kaderrichtlijn Water. Maar op specifieke plaatsen kunnen burgers en bedrijven dicht bij huis of bedrijf hinder ondervinden van lokale waterkwaliteitsproblemen. In samenwerking met gemeenten, burgers en bedrijven wordt bepaald welke maatregelen nodig zijn om de gewenste situatie te bereiken. Delfland doet daarbij voorstellen voor maatregelen waarbij ook de bron van de verontreiniging de nodige aandacht krijgt. Als daarbij ook andere partijen een verantwoordelijkheid hebben worden ook zij gevraagd om een bijdrage te doen. Als omwonenden hierbij een rol kunnen spelen, worden ze actief betrokken zodat ook zij zich bewust kunnen worden van hun invloed op de waterkwaliteit.

De bewoners van de wijk Tanthof ondervinden geregeld problemen met de waterkwaliteit: vuil, stank, visueel. Daarbij is niet direct onderscheid te maken tussen chemische en ecologische waterkwaliteit. Om de waterkwaiteit te verbeteren worden door Delfland twee opmalingsgemalen geplaatst zodat het zuidwestelijke deel van Tanthof doorgespoeld kan worden. Daarnaast blijft er veel groen- en ander vuil voor de duiker onder de Kalfjeslaan liggen. Dit belemmert eveneens de doorstroming van de watergangen in de Tanthof. De watergang waar de betreffende duiker in ligt is een belangrijke afvoerroute richting het gemaal. Om vuilophoping te voorkomen en tegelijk de doorstroming in de Lage Abtswoudsche polder te verbeteren wordt de duiker vergroot. De duiker ligt onder een belangrijke ontsluitingsweg en kruist daardoor ook een aantal belangrijke kabels en leidingen.

Voorwaarden voor het uitvoeren van maatregelen lokale knelpunten waterkwaliteit zijn het verkrijgen van overeenstemming en steun van de betrokken partijen voor het uitvoeren van brongerichte maatregelen. Immers, het uitvoeren van maatregelen in het watersysteem is alleen zinvol als ook de bron van de waterkwaliteitsproblemen aandacht krijgt, welke in dit geval op het ‘land’ zijn gelegen. Met de gemeente Delft is er overeenstemming bereikt over hun bijdrage in de aanpak van vuil in het water, wat als het grootste probleem wordt beschouwd. Meldingen hierover in deze wijk worden voortaan door hun afgehandeld door het verwijderen van dit vuil. Daarnaast zal er een bijeenkomst met bewoners plaatsvinden waarbij de oorzaken van waterkwaliteitsproblemen (bladval, bomen langs de waterkant, honden-uitlaatplaatsen) met hun worden besproken, en de bijdrage die zij hier aan kunnen leveren.

15. Bijlagen

1) Samenvatting SSK-raming projecten 701757 (vertrouwelijk)

Aanpassing investeringsplan en uitvoeringskrediet lokaal knelpunt Kalfjeslaan (gemeente Delft)

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 1275707 Vergaderdatum : 15 december 2016

Beleidsveld : Gezond, schoon en zoet water Agendapunt : H.10

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 8 november 2016, kenmerk 53636

gelezen het positieve advies van de commissie Gezond, Schoon en Gezuiverd water;

overwegende dat:
- Op specifieke plaatsen kunnen burgers en bedrijven hinder ondervinden van lokale verontreinigingen in het oppervlaktewater.
- Delfland in het Waterbeheersplan 2016-2021 heeft aangekondigd lokale knelpunten waterkwaliteit binnen een taakstellend budget op te lossen.

Gelet op:
- artikel 77 van de Waterschapswet;

Besluit:
- Het beschikbaar gestelde investeringsplan voor het lokaal knelpunt Kalfjeslaan (proj.nr. 701757) te verhogen van € 290.000,- naar € 420.000,-
- Het beschikbaar gestelde uitvoeringskrediet voor het lokaal knelpunt Kalfjeslaan (proj.nr. 701757) te verhogen van € 270.000,- naar € 411.000,-

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016,

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

agendapunt H.16
1280331

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan Verenigde Vergadering

WATERBEHEERSING KORFTLAAN

Gevraagd besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016
I. Het investeringsplan voor gemaal en watergang Korftlaan (701842) op te hogen tot € 2.925.000; II. Het uitvoeringskrediet, groot € 2.688.000 beschikbaar te stellen voor het gemaal en watergang Korftlaan (701842); III. Het project watergang Korftlaan (701888) af te sluiten en de gemaakte kosten op te nemen in project 701842.

Besluit Verenigde Vergadering 15-12-2016

Voorstel Commissie Stedelijk water en watersysteem 29-11-2016
1. Het investeringsplan voor gemaal en watergang Korftlaan (701842) op te hogen tot € 2.925.000; 2. Het uitvoeringskrediet, groot € 2.688.000 beschikbaar te stellen voor het gemaal en watergang Korftlaan (701842); 3. Het project watergang Korftlaan (701888) af te sluiten en de gemaakte kosten op te nemen in project 701842.

Advies Commissie Stedelijk water en watersysteem 29-11-2016

Waterbeheersing Korftlaan: Investeringsplan en kredietaanvraag gemaal Korftlaan in de Bieslandse Bovenpolder (gemeente Delft)

1. Probleemstelling - context

Het programma Watersystemen gaat over een goede waterhuishouding voor zowel grond- als oppervlaktewater. Door het watersysteem goed in te richten, te beheren en te onderhouden, verkleint Delfland de kans op wateroverlast en zorgt Delfland voor een goede aanvoer van water als daar behoefte aan is. Klimaatverandering en verstedelijking plaatsen Delfland voor nieuwe uitdagingen bij het waterkwantiteitsbeheer.

Binnen het programma Voldoende Water is in voorgaande jaren een knelpunt gesignaleerd in de waterhuishouding van de Bieslandse Bovenpolder in Delft. Een van de knelpunten is een tekort aan bemalingscapaciteit, deze dient uitgebreid te worden van 22 m3 per minuut naar 37 m3 per minuut. Het huidige gemaal aan de Korftlaan voldoet niet meer en dient vervangen te worden.

Daarnaast is onderzoek gedaan naar de waterhuishouding in de Bieslandse Bovenpolder met name naar de aanvoer naar het gemaal en de wateroverlast bij de volkstuinen. Hieruit komt naar voren dat een duiker in de aanvoer naar het gemaal moet worden vergroot en dat de watergang op leggerdiepte moet worden gebaggerd.

2. Beoogd effect

Het vaststellen ophogen van een investeringsplan en het beschikbaar krijgen van een uitvoeringskrediet voor de vervanging en uitbreiding van het gemaal Korftlaan, inclusief het verbeteren van de aanvoer naar het gemaal.

3. Kernboodschap

Voor het verbeteren van de waterhuishouding in de Bieslandse Bovenpolder wordt het gemaal aan de Korftlaan vervangen. Daarnaast wordt de aanvoer naar het gemaal aangepakt; hiervoor wordt een grotere duiker onder het Houtpad aangelegd en de gehele watergang gebaggerd.

4. Historie - eerdere besluitvorming

Eerdere relevante bestuursbesluiten:

Kenmerk	Datum bestuursbesluit	Korte inhoud besluit
1169541	VV van 19 februari 2015	Aanvraag investeringsplan en ontwerpkrediet voor het vergroten van de bemaling aan de Korftlaan. Naast de vervanging van het gemaal dienen maatregelen ter verbetering van de waterhuishouding te worden uitgezocht en meegenomen

5. Regelgeving en Beleid

Het vervangen van gemaal Korftlaan komt voort uit ABC-studies en vervolgonderzoeken daarop. Het voorgestelde maatregelenpakket geeft invulling aan:
- Artikel 2.1 en 2.8 van de Waterwet;
- Artikel 2.3 van de Provinciale waterverordening; en
- De ambities voor het programma Watersysteem in het Waterbeheerplan 2016-2021.

6. Financiën

Deze investering is op basis van een ontwerpkrediet voor het gemaal Korftlaan, projectnummer 701842 (D&H-voorstel 6-1-2015, DMS-1169541, BIS-38603) en een onderzoekskrediet voor de watergang, projectnummer 701888 (DMS#1204128) voorbereid.

De gemaakte kosten op beide projectnummers zijn binnen het projectnummer meegenomen als onderdeel van het nieuwe investeringsplan en uitvoeringskrediet. Het onderzoekkrediet (701888) € 30.000 zal worden teruggeboekt naar het algemeen onderzoekskrediet.

Het voorgestelde maatregelenpakket bestaat uit:
- Het realiseren van een nieuw gemaal aan de Korftlaan;
- Het vervangen van de duiker onder het Houtpad; en
- Het baggeren van het gehele traject tussen het gemaal aan de Korftlaan en van de Polder van Biesland. Het baggeren staat gepland te worden uitgevoerd in 2018/2019 Aangezien het hier om regulier onderhoud gaat, worden de kosten ervan betaald uit de exploitatie.

Investeringsplan en krediet voor het uitvoeren van de maatregelen:

Nr.	Naam	IP (oud)	IP	Uitvoerings-krediet	Onvoorzien	Nazorg
701842	Gemaal Korftlaan	€ 2.285.000	€ 2.925.000	€ 2.688.000	€ 237.000	€ 22.140

De jaarlijkse kapitaallasten vanaf 2020 (rente en afschrijving) worden gedekt uit het programma Watersysteem, programmalijn Integraal watersysteem "Waterkwantiteit" en bedragen, gedurende de eerste 15 jaar, gemiddeld € 142.515 en de resterende 25 jaar, gemiddeld € 85.248.

7. Duurzaamheid

In de ontwerpfase is een gezamenlijke duurzaamheidssessie gedaan met het adviesbureau. Daarvoor is de "Omgevingswijzer" ingevuld en geanalyseerd.

De volgende maatregelen op het gebied van duurzaamheid zijn of worden meegenomen in het project, onder andere:
- Betrekken van de omgeving;
- Zoveel mogelijk behoud van bomen;
- Gemaal inpassen in de omgeving door zoveel mogelijk ondergrondse uitvoering;
- Toepassen van visvriendelijke pompen;
- Toepassen van HR-pompen;
- Toepassen van de CO2 prestatieladder bij aanbesteding; en
- Verwijderen van bestaande asbestleiding.

8. Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing

9. OR/GO

Niet van toepassing

10. Risico- en beheersmaatregelen

Risico	Gevolg	Beheersmaatregel
Geen draagvlak eigenaar en bewoners molen (ondanks vooroverleg)	• Geen medewerking • Bezwaren op procedures • Vertraging van project	• Toepassen ondergronds gemaal • Goed overleg
Weinig ruimte voor de nieuwe persleidingen van het gemaal	• Schade aan bebouwing en afgeknotte molen • Schade aan bomen • Complexe uitvoering	• Meenemen in de beoordeling van de aannemer (EMVI) • Vooropname doen • Boom-effect-analyse maken
Kabels en leidingen liggen in de weg	• Vertraging en meerkosten	• Vooroverleg beheerders over de eisen • Eisen meenemen in contract.
Capaciteit van de uitstroomtak is onvoldoende	• Water loopt over de kades	• Gemaal kan niet altijd maximaal afvoeren, moet begrensd worden tot kades op orde zijn.

11. Communicatie (in- en extern)

Na het verkrijgen van het uitvoeringskrediet kan Delfland hierover in- en extern communiceren via de nieuwsbrief en website. De directe betrokkenen waaronder de eigenaar en bewoners van de afgeknotte molen, Stichting Buytendelft en de postduivenvereniging worden geïnformeerd over het besluit. Ook wordt de gemeente Delft op de hoogte gebracht van het voornemen via ambtelijk en bestuurlijk overleg.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Het project wordt de 1e helft van 2017 geconditioneerd (projectplan, vergunningen, grondverwerving, e.d.) en in een UAV-GC (Geïntegreerd Contract) op de markt gezet. De uitvoering vindt plaats vanaf eind 2017 tot begin 2019. In deze planning is geen rekening gehouden met eventuele vertraging als gevolg van mogelijke beroepsprocedures.

13. Bevoegd orgaan

De VV is bevoegd om investeringsplannen en kredieten vast te stellen op grond van artikel 99 van de Waterschapswet.

14. Toelichting

De afgelopen periode is de ontwerpfase voor het gemaal Korftlaan in samenwerking met het adviesbureau Arcadis uitgevoerd.

De belangrijkste items en resultaten van deze fase zijn:

Conditionerende onderzoeken: Op basis van deze onderzoeken zijn er geen bijzonderheden te verwachten op het gebied van archeologie, bodemkwaliteit en flora en fauna. Wel staan enkele beeldbepalende bomen in het leidingentracé en worden enkele kabels en leidingen gekruist. Dit zijn aandachtspunten in de uitvoering (zie genoemde risico's).

Variantenstudie: Er is een variantenstudie uitgevoerd voor een viertal varianten. Daarin zijn twee locaties beschouwd en is een drietal ontwerpvarianten op de huidige locatie bekeken. Op basis van deze variantenstudie heeft een ondergronds gemaal (vergelijkbaar met gemaal Laakmolen in Den Haag) op de huidige locatie de voorkeur. Daarbij spelen de visuele inpassing en medewerking van de eigenaar en de bewoners van de afgeknotte molen een doorslaggevende rol. Deze voorkeursvariant is uitgewerkt tot Voorontwerp.

Keukentafelgesprekken: In twee rondes van zogenaamde keukentafelgesprekken is de directe omgeving en de gemeente geïnformeerd en geconsulteerd. De uitkomsten van de gesprekken zijn meegewogen in de variantenstudie en de keuze van de voorkeursvariant.

Studie naar de waterafvoer in de polder: Er is een onderzoek gedaan naar de aanvoer naar het gemaal Korftlaan en wateroverlast in het achtergelegen gebied rond de volkstuinen. Als gevolg van deze studie dient de duiker onder het Houtpad te worden vervangen en is het nodig de hoofdwatergang over het gehele traject weer op diepte te brengen (baggeren). Het baggeren wordt niet binnen het project meegenomen, maar onder het reguliere onderhoudsprogramma van OWW uitgevoerd. Verbreding van de gehele watergang langs de Korftlaan wordt niet-kosteneffectief en maatschappelijk niet-haalbaar geacht.

Uitstroom en afvoer boezemtak: Er is een analyse gedaan van de afvoer van de Bieslandse Molenkade. Dit is de afvoertak die het water vanaf de Korftlaan naar de Schie transporteert. Op dit moment voldoen de kades net aan de normen. Als de afvoer van het gemaal Korftlaan wordt vergroot bestaat de kans dat de kades overlopen. Daarvoor wordt separaat een studie uitgevoerd binnen Stevige Dijken, wat waarschijnlijk zal leiden tot een aanpassing van de situatie. Tot die tijd kan het gemaal niet altijd de maximale capaciteit afvoeren. De automatisering[1] dient hier op aangepast te worden.

Voorontwerp: Voor het ondergrondse gemaal is een Voorontwerp gemaakt en een SSK-raming opgesteld. Deze zijn opgenomen in de bijlagen. Het Voorontwerp wordt de basis voor het contract aan de aannemer. Het is vervolgens aan de aannemer een DO en UO te maken en de uitvoeringsrisico's te beheersen.

15. Bijlagen

Bijlage 1: SSK-raming (vertrouwelijk)
Bijlage 2: Foto huidige situatie gemaal
Bijlage 3: Overzichtskaart maatregelen gemaal en toevoer
Bijlage 4: Variantenstudie gemaal Korftlaan
Bijlage 5A: Situatietekening Voorontwerp Korftlaan
Bijlage 5B: Ontwerptekening Voorontwerp Korftlaan

Waterbeheersing Korftlaan: Investeringsplan en kredietaanvraag gemaal Korftlaan in de Bieslandse Bovenpolder (gemeente Delft)

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 1280331 Vergaderdatum : 15 december 2016

Beleidsveld : Watersystemen Agendapunt : H.16

De Verenigde Vergadering van Delfland,

Op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 8 november 2016, kenmerk 54221;

Gelezen het positieve advies van de commissie Stedelijk Water en Watersysteem;

Overwegende dat:
- Er in de Bieslandse Bovenpolder en achterliggende Polder van Biesland nog een te grote kans op wateroverlast is;
- Het huidige gemaal aan de Korftlaan een te kleine afvoercapaciteit heeft en aan vervanging toe is;
- Het nieuwe gemaal wordt ingepast in de omgeving door ondergrondse uitvoering;
- Er naast de vervanging van het gemaal ook naar verbeteringen in de aanvoer is gekeken;
- Voorliggende aanpak een substantiële verbetering van de waterhuishouding betekent.

Gelet op:
- artikel 99 van de Waterschapswet

Besluit:
1. Het investeringsplan voor gemaal en watergang Korftlaan (701842) op te hogen tot € 2.925.000;
2. Het uitvoeringskrediet, groot € 2.688.000 beschikbaar te stellen voor het gemaal en watergang Korftlaan (701842);
3. Het project watergang Korftlaan (701888) af te sluiten en de gemaakte kosten op te nemen in project 701842.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2016.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

Bijlage 2 bij VV- besluit gemaal Korftlaan

Beschrijving gemaal Korftlaan

Het gemaal aan de Korftlaan bemaalt de Bieslandse Bovenpolder (en indirect ook de achtergelegen Polder van Biesland) en ligt in de gemeente Delft. Het gemaal is eind jaren tachtig gebouwd in opdracht van de gemeente Delft. Bij de herpoldering is het gemaal overgedragen aan Delfland.

Het gemaal ligt langs de Korftlaan tegen de A13 aan en nabij het recreatiegebied van de Delftse Hout. Naast het gemaal staat een afgeknotte molen die in gebruik is als woonhuis. Het gemaal grenst aan de tuin die in eigendom is van een particulier. De persleiding naar de boezem ligt tussen de afgeknotte molen en het gebouw van de postduivenvereniging. Dit tracé is vastgelegd met een opstalrecht.

De onderhoudsstaat van het gemaal is matig en de huidige pompcapaciteit van 22 m3 per minuut is onvoldoende.

Bijlage 3 bij VV-besluit gemaal Korftlaan

Overzichtskaart voorgestelde maatregelen Korftlaan

ARCADIS Design & Consultancy for natural and built assets

VARIANTENSTUDIE - VERVANGING GEMAAL KORFTLAAN

Opdrachtgever: Hoogheemraadschap van Delfland

30 SEPTEMBER 2016

Kenmerk Arcadis: 078908687:C - Definitief

Contactpersonen

JOCHEM VAN RIJN
Projectleider watermanagement, landschap en begraafplaatsen

T 06-50736394
M 06-50736394
E jochem.vanrijn@arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 4205
3006 AE Rotterdam
Nederland

PIM VAN DER SAR
Specialist Stedelijk Water & Watertechnologie

T +31627060244
M +31627060244
E pim.vandersar@arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 220
3800 AE Amersfoort
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING / AANLEIDING 5

1.1 De aanpak 5

1.2 Varianten 5

2 FUNCTIONALITEIT EN TECHNISCHE HAALBAARHEID 10

2.1 Beschouwing functionele Ontwerpcriteria 10

2.2 Bestaande situatie 11

2.2.1 Beschouwing bereikbaarheid bouwlocatie 11

2.2.2 Beschouwing kabels en leidingen 11

2.2.3 Geotechniek 13

2.3 Conclusie functionaliteit en technische haalbaarheid 14

3 KOSTENASPECTEN 15

3.1 Beschouwing kosten 15

3.2 Conclusie kostenaspecten 17

4 PLANNING 18

4.1 Beschouwing en conclusie planning 18

5 OMGEVING 19

5.1 Beschouwing Vergunningsaspecten 19

5.2 Beschouwing bestemmingsplanaspecten 19

5.3 Beschouwing onderzoeken 20

5.4 Beschouwing hinder op de omgeving (verkeer / geluid / trillingen) 21

5.5 Eisen / wensen stakeholders (bewoners / bevoegd gezag) 21

5.6 Beschouwing eigendommen / kadastrale grenzen 23

5.7 Conclusie omgeving 25

6 ESTHETIEK / LANDSCHAPPELIJKE WAARDE 26

6.1 Beschouwing esthetiek / landschappelijke waarde 26

6.2 Conclusie esthetiek 26

7 BETROUWBAARHEID EN ONDERHOUDBAARHEID 28
7.1 Beschouwing onderhoudsinspanning en –kosten 28
7.2 Beschouwing betrouwbaarheid 28
7.3 Conclusie 29

8 VOORKEURSVARIANT EN AANBEVELINGEN 30
8.1 Voorkeursvariant 30
8.2 Aanbeveling en optimalisatievoorstellen 31
8.2.1 Functionaliteit en technische haalbaarheid 31
8.2.2 Esthetiek 32

BIJLAGE A: MEMO ADVIES WEL OF NIET VERBREDEN WATERGANG AANVOERTRACÉ KOFTLAAN (078915474:D) 34

BIJLAGE B: PLANNING 35

BIJLAGE C: NATUURTOETS KORFTLAAN 37

BIJLAGE D: CE ONDERZOEK 38

BIJLAGE E: ADVIES ARCHEOLOGIE 39
Bijlage E.1: Toets noodzaak nieuw archeologisch bureauonderzoek gemaal Korftlaan 39
Bijlage E.2: Inventariserend veldonderzoek archeologie gemaal Korftlaan (concept) 40

BIJLAGE F: VERKENNEND BODEM EN WATERBODEM ONDERZOEK 41

BIJLAGE G: GEOTECHNISCHE BESCHOUWING GEMAAL KORFTLAAN 42

1 INLEIDING / AANLEIDING

Hoogheemraadschap van Delfland heeft het voornemen om gemaal Korftlaan te vervangen. De aanleiding hiervoor is dat binnen het programma: *"Voldoende Water"* een knelpunt is gesignaleerd in de waterhuishouding van de Bieslandse Bovenpolder in Delft. Een van de knelpunten is een tekort aan bemalingscapaciteit. De huidige pompcapaciteit (22 m³/min) is onvoldoende. De gewenste pompcapaciteit is 37 m³/min. Dit is tevens de bemalingsnorm van de Bieslandse Bovenpolder.

Arcadis Nederland BV is gevraagd om een variantenstudie uit te voeren om het Hoogheemraadschap in staat te stellen een weloverwogen keuze te maken voor de beste inpassing voor een nieuw gemaal. Er worden 4 oplossingsvarianten beschouwd (zie paragraaf 1.2).

1.1 De aanpak

Er zijn door Arcadis en Hoogheemraadschap van Delftland gezamenlijk 6 criteria vastgesteld waarop de 4 varianten beoordeeld worden. Deze criteria zijn:

1. Functionaliteit en technische haalbaarheid;
2. Kostenaspecten;
3. Planning;
4. Omgeving;
5. Esthetiek;
6. Betrouwbaarheid en onderhoudbaarheid.

Door Arcadis is eerst de huidige situatie en kenmerkende omgevingsaspecten beschouwd. Vervolgens zijn voor al deze criteria integraal de onderscheidende aspecten besproken en bediscussieerd. Waar nodig zijn zaken verder uitgediept, zoals bijvoorbeeld bij de conditionerende onderzoeken en de interviews met betrekking tot de omgevingsaspecten. Voor andere criteria is op basis van expert judgement en discussie met Delfland tot een eindoordeel gekomen.

Per hoofdstuk zijn de criteria gewaardeerd met behulp van de volgende symbolen:

☺ *Aspect heeft een gunstig effect;*
☹ *Aspect heeft een negatief effect;*
😐 *Aspect is niet onderscheidend*

1.2 Varianten

Hoogheemraadschap van Delftland heeft 2 varianten aangeleverd t.b.v. de variantenstudie. Arcadis heeft geadviseerd om een derde variant te beschouwen en optimalisaties te beschouwen, waarna Delftland verzocht heeft om de derde variant met optimalisaties integraal op te nemen als volwaardige variant in de variantenstudie. Dit heeft geleidt tot de volgende 4 varianten: Vervolgens heeft Arcadis een Deze varianten zijn:

1. Variant 1: Nieuw bovengronds gemaal op locatie van het bestaande gemaal;
2. Variant 2: Nieuw bovengronds gemaal op nieuwe locatie;
3. Variant 3: Nieuw gemaal zonder bovenbouw op de locatie van het bestaande gemaal.
4. Variant 4: Nieuw bovengronds gemaal op locatie van het bestaande gemaal met kleine bovenbouw.

Hieronder volgt een korte beschrijving van de belangrijkste kenmerken per variant.

Variant 1: Nieuw bovengronds gemaal op locatie van het bestaande gemaal

Zie figuur 1 voor een principe ontwerp, bovenaanzicht.

Zie figuur 2 voor een principe ontwerp profiel.

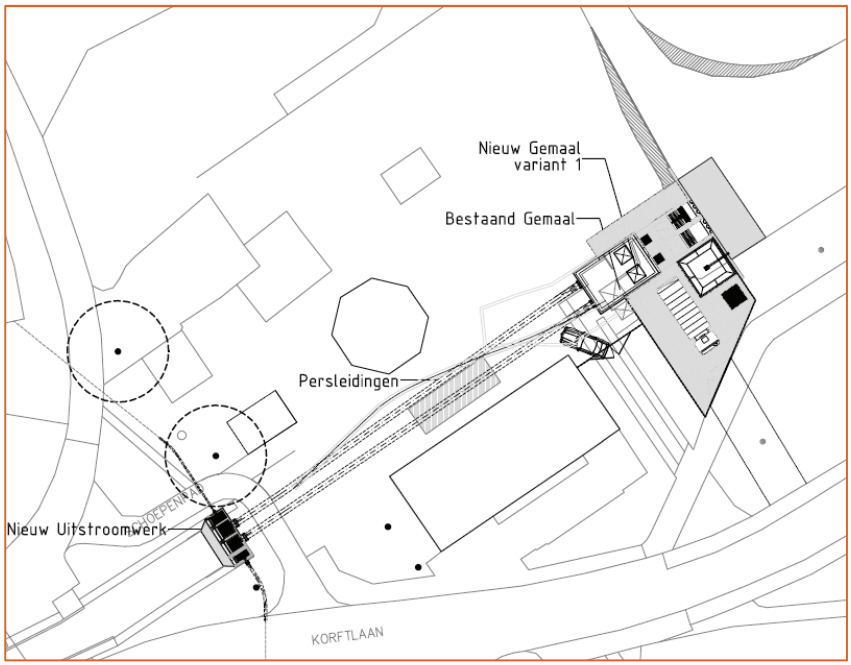

Figuur 1: Principe ontwerp variant 1

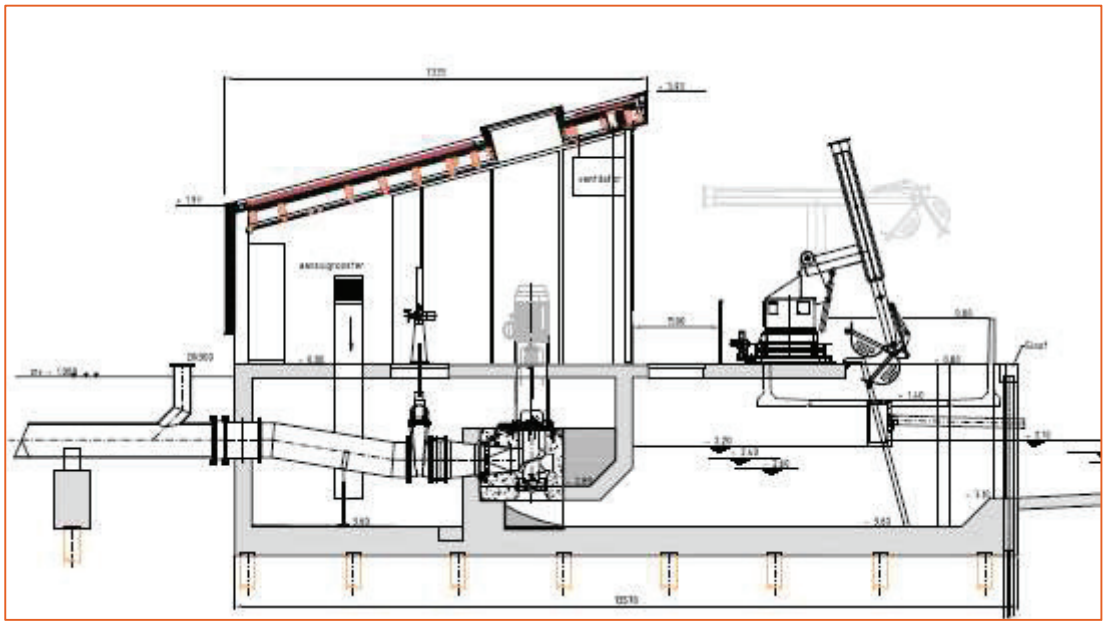

Figuur 2: Principe ontwerp (stalen uitvoering) variant 1 en 2 - profiel

Variant 2: Nieuw bovengronds gemaal op nieuwe locatie

Zie figuur 3 voor een principe ontwerp, bovenaanzicht.

Zie figuur 2 voor een principe ontwerp profiel.

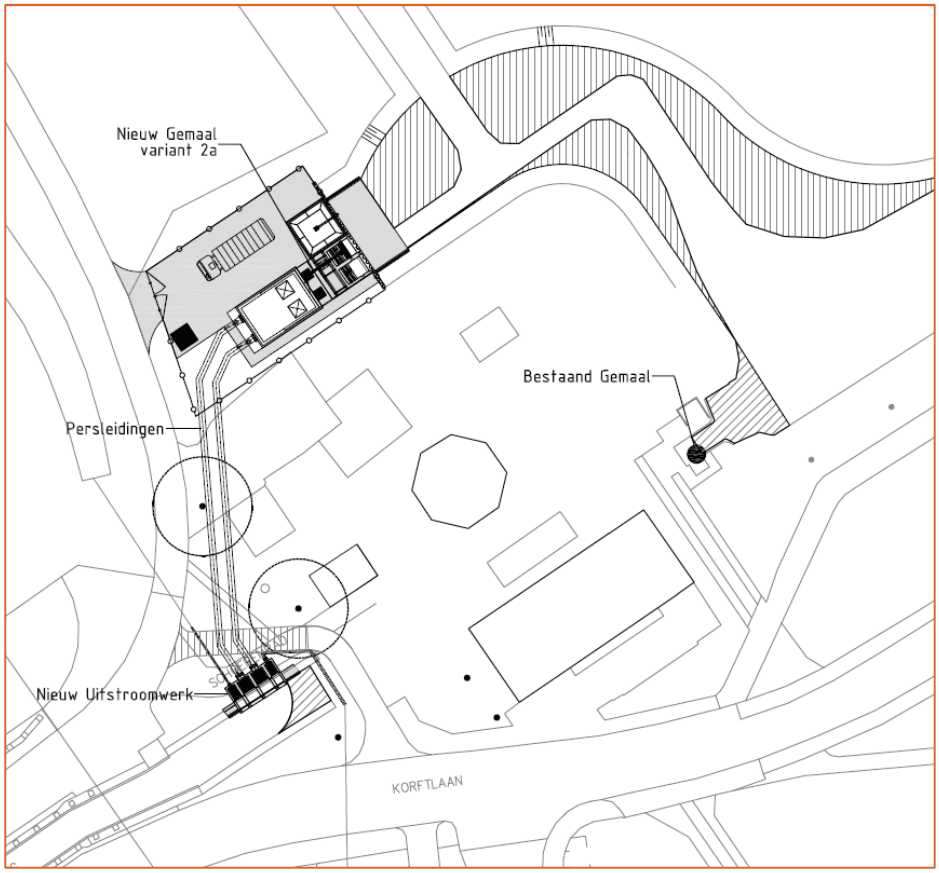

Figuur 3: Principe ontwerp variant 2

Variant 3: Nieuw gemaal zonder bovenbouw op de locatie van het bestaande gemaal (semi-ondergronds)

Zie figuur 1 voor een principe ontwerp, bovenaanzicht.

Zie figuur 4 voor een principe ontwerp profiel.

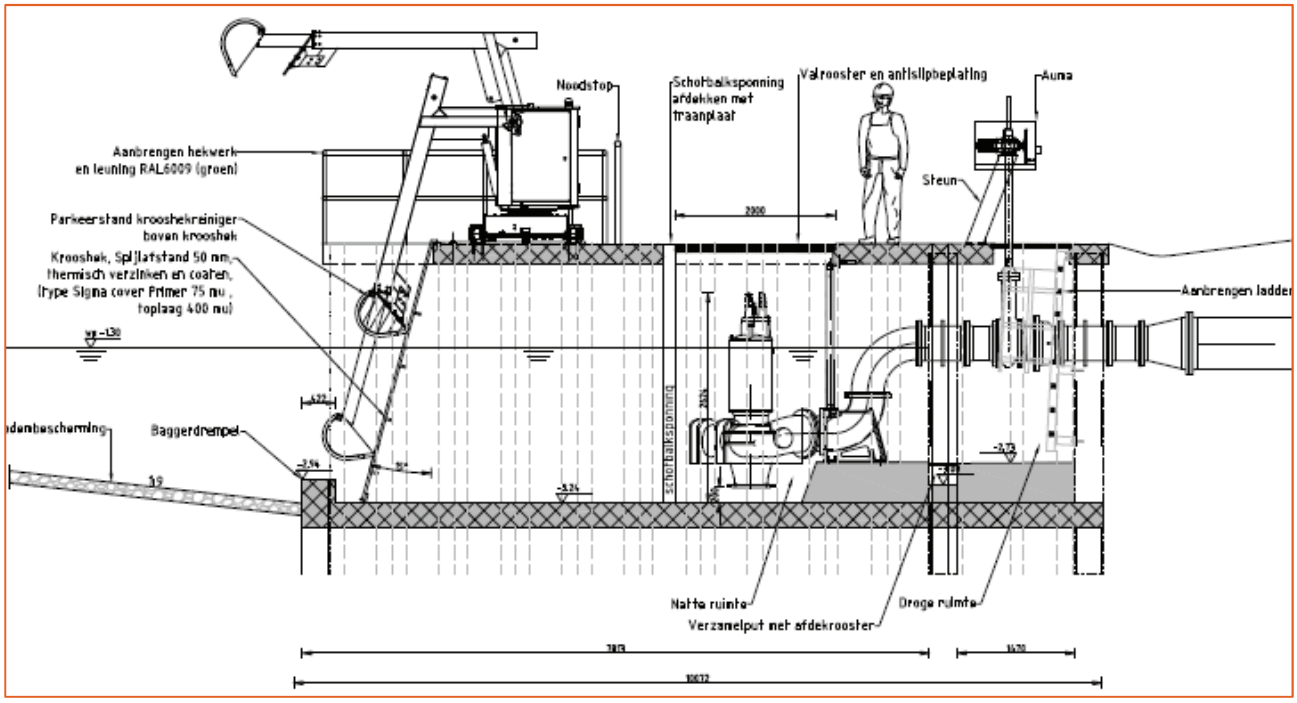

Figuur 4: Principe ontwerp(stalen uitvoering) variant 3, profiel. (Bron, gemaal Laakmolen)

Noot: het Algemeen Programma van Eisen hoofdstuk 3.1. punt 14 stelt dat gemaal met capaciteit groter dan 20m3/min uitgevoerd dienen te worden met bovenbouw. Deze variant sluit op dit punt dus niet aan op het Alg. Programma van Eisen van HHvD.

Variant 4: Nieuw bovengronds gemaal op locatie van het bestaande gemaal met kleine bovenbouw.

Zie figuur 5 voor een principe ontwerp, bovenaanzicht.

Zie figuur 6 voor een principe ontwerp profiel.

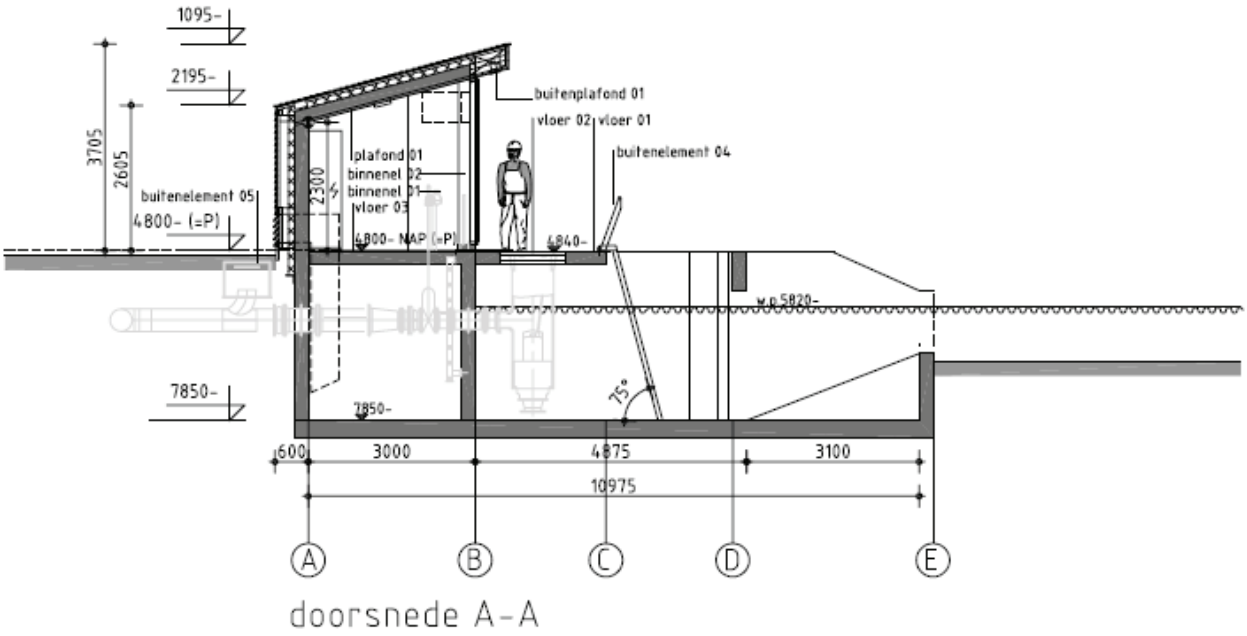

Figuur 5: Principe ontwerp ondergronds gemaal met kleine bovenbouw, bovenaanzicht. (bron: ontwerp gemaal Oude Leede)

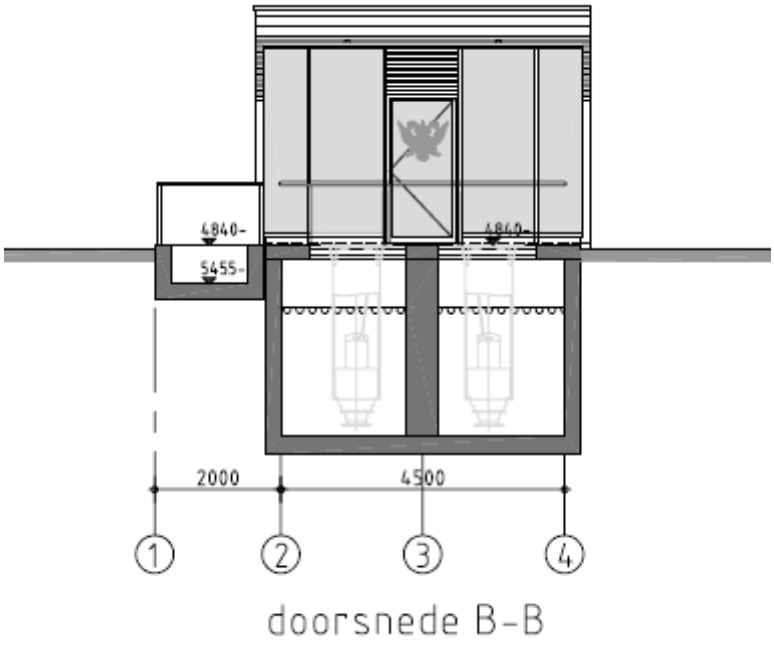

Figuur 6: Principe ontwerp ondergronds gemaal met kleine bovenbouw, principe profiel. (bron: ontwerp gemaal Oude Leede)

2 FUNCTIONALITEIT EN TECHNISCHE HAALBAARHEID

Het belangrijkste criterium van een ontwerper is de vereiste functionaliteit van een installatie: een oplossing die niet de gewenste functie vervult is feitelijk geen oplossing. Daarnaast is het van belang dat de oplossing ook gerealiseerd kan worden binnen de gegeven situatie en gestelde randvoorwaarden.

Dit hoofdstuk beschouwt de 4 varianten op functionaliteit en technische haalbaarheid. Dit resulteert in een voorkeursvariant vanuit technische inhoudelijk perspectief.

De vier varianten worden getoetst om de technische haalbaarheid vast te stellen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende twee aspecten:

1. Functionele ontwerpcriteria
2. Haalbaarheid i.r.t. bestaande (ondergrondse) infrastructuur en omgeving

Arcadis heeft tevens enkele optimalisatiekansen gesignaleerd om tot een nog beter ontwerp te komen. Optimalisaties zijn opgenomen in hoofdstuk 8.2.

2.1 Beschouwing functionele Ontwerpcriteria

De volgende overwegingen zijn belangrijk bij het ontwerp van een poldergemaal en in de keuze voor een variant van toepassing:

- *Gemaal “in de stroming” plaatsen:*
  De stroming vanuit de watergang(en) aan de instroomzijde veroorzaakt meestal drijvend en zwevend vuil wat stromend naar het krooshek niet moet blijven hangen. Wanneer het vuil in een nering of een stille hoek blijft hangen is er extra onderhoud te verwachten. Daarnaast veroorzaakt het vuil een veranderend stromingspatroon aan de inlaat van het gemaal wat nadelig kan zijn voor de goede werking en het rendement van de pompen. De maalkom vereffent de peilwisselingen bij het starten en stoppen. Als er tussen maalkom en gemaal een vernauwing is, verlies je deze functie deels.
- *Aanstroming op pompen, turbulentie vrij:*
  Een stroming die schuin of dwars op de instroomkanalen van de pompen staat veroorzaakt een snelheidsverschil over het natte aanstroomoppervlak. Dit snelheidsverschil moet worden voorkomen om de pompen goed te laten functioneren. Hoe meer snelheidsverschil bij het krooshek wordt verwacht hoe langer de rechte instroomkoker in het gemaal moet zijn om optimaal te functioneren.
- *Uitstroming: in lijn met stroming / stromingssnelheid*:
  Aan de uitstroomzijde is stroming in de richting van het kanaal gunstiger omdat er minder bodembescherming en oeverbescherming nodig is. Als er een dwarsstroming is , ontstaat er een draaiing in het water die meer lengte nodig heeft om uit te dempen voordat de stroming rustig genoeg is om de bodem niet te eroderen.
  De overgang van leiding via klep naar uitstroomwerk moet met geleidelijk afnemende stroomsnelheid worden ontworpen. Uitstroomsnelheid uit de “bak” is ca. 0,7 m/s. Snelheid in watergang ca. 0,2 m/s.
- *Peilverschil, onderloop en kwel en kwellengte*:
  De uitstroombak moet worden behoed voor onder- en achterloopsheid. Damwanden moeten komen tot in de ongeroerde grond. Daarnaast moet de kortste kwelweg worden gecontroleerd. Het damwandscherm wordt daarop gedimensioneerd.
- *Visvriendelijke uitvoering en vismigratie*:
  Voor Korftlaan is geen vismigratie nodig. Visvriendelijkheid wordt verkregen doordat de pompen visvriendelijk ontworpen worden. Dit is voor de verschillende varianten niet onderscheidend.
- *Complexiteit van het bouwwerk*:
  In één van de varianten is er geen (een kleine) bovenbouw; de onderbouw kan in alle gevallen prefab staal worden uitgevoerd.
  Voor variant 3 is de tijdelijke pompinstallatie minder lang in bedrijf vanwege een geringere complexiteit van het bouwwerk. In variant 2 is een tijdelijke pompinstallatie het kortst aanwezig, namelijk enkel voor het vervangen van het uitstroomwerk.

2.2 Bestaande situatie

2.2.1 Beschouwing bereikbaarheid bouwlocatie

😐 Variant 1,3 en 4:

Gegeven de gelijke locatie van variant 1, 3 en 4 wordt deze gelijktijdig beschouwd. Aan- en afvoer van materieel en materiaal kan via de A13 (afrit Ikea) plaatsvinden en ondervindt daarin ook geen hinder.

☹ Variant 2:

Aan- en afvoer van materieel en materiaal kan enkel via de Bieslandsekade die in een woonwijk gelegen en via het viaduct van de A13 mogelijk zijn waardoor een beperkte doorrijhoogte van toepassing is. Verder zal de lengte van transport beperkt moeten zijn in verband met kleine bochten die in de woonwijk gepasseerd moeten worden. Een alternatief is om een route te creëren over het fietspad op de kop van de uitstroombak zodat een verbinding ontstaat via de IKEA. Echter gaat deze verbinding gepaart met veel beperkingen (o.a. bomen, nuts, bochtstralen). Samengevat heeft variant 2 flinke beperkingen voor aan- en afvoer van materieel en materiaal. Hiermee dient tijdens het ontwerp van het gemaal rekening gehouden te worden.

2.2.2 Beschouwing kabels en leidingen

Op en rondom de locatie Korftlaan liggen diverse kabels en leidingen. Uit de eerste inventarisatie is vastgesteld dat minimaal de volgende kabels en leidingen aanwezig zijn:

- Water (Evides)
- Data (KPN)
- Data breedband (delft)
- Telefoon
- Laagspanning (Stedin)
- Middenspanning (Stedin)
- Gas lage druk (Stedin)
- Riool onder druk (gemeente Delft)

Hieronder staan de ingrepen op een rij per variant.

Variant 1, 3 en 4

- Voor de bouw van het nieuwe gemaal
  - liggen er geen leidingen in de weg.
  - dient de stroomvoorziening getoetst en zo nodig verzwaard te worden.
  - dient er (optioneel) een data kabel aangebracht te worden indien deze nog niet aanwezig is.
- Voor de persleiding dient er:
  - laagspanning verlegd te worden voor de garage.
  - gas lage druk, middenspanning, data breedband gekruist te worden.
- Voor de aansluiting van de noordelijke inlaat op de uitstroombak dient er:
  - Laagspanning, water, data breedband. Middenspanning en laagspanning gekruist te worden.
- Voor de aansluiting van de zuidelijke inlaat op de uitstroombak dient er:
  - Riool onder druk en gas lage druk gekruist te worden.
- Tussen het gemaal en de uitstroombak
  - dient een data kabel aangebracht te worden (mantelbuis met persleidingen).

Variant 2

- Voor de bouw van het gemaal
  - dient water en middenspanning verlegd te worden.
  - dient de stroomvoorziening aangelegd te worden.
  - dient er (optioneel) een data kabel aangebracht te worden.
- Voor de persleiding dient er:
  - laagspanning verlegd te worden.
  - Water, data breedband, data, middenspanning en laagspanning gekruist te worden.
- Voor de aansluiting van de noordelijke inlaat op de uitstroombak dient er:

- Laagspanning, water, data breedband, middenspanning en laagspanning gekruist te worden.
- Voor de aansluiting van de zuidelijke inlaat op de uitstroombak dient er:
  - Riool onder druk en gas lage druk gekruist te worden.

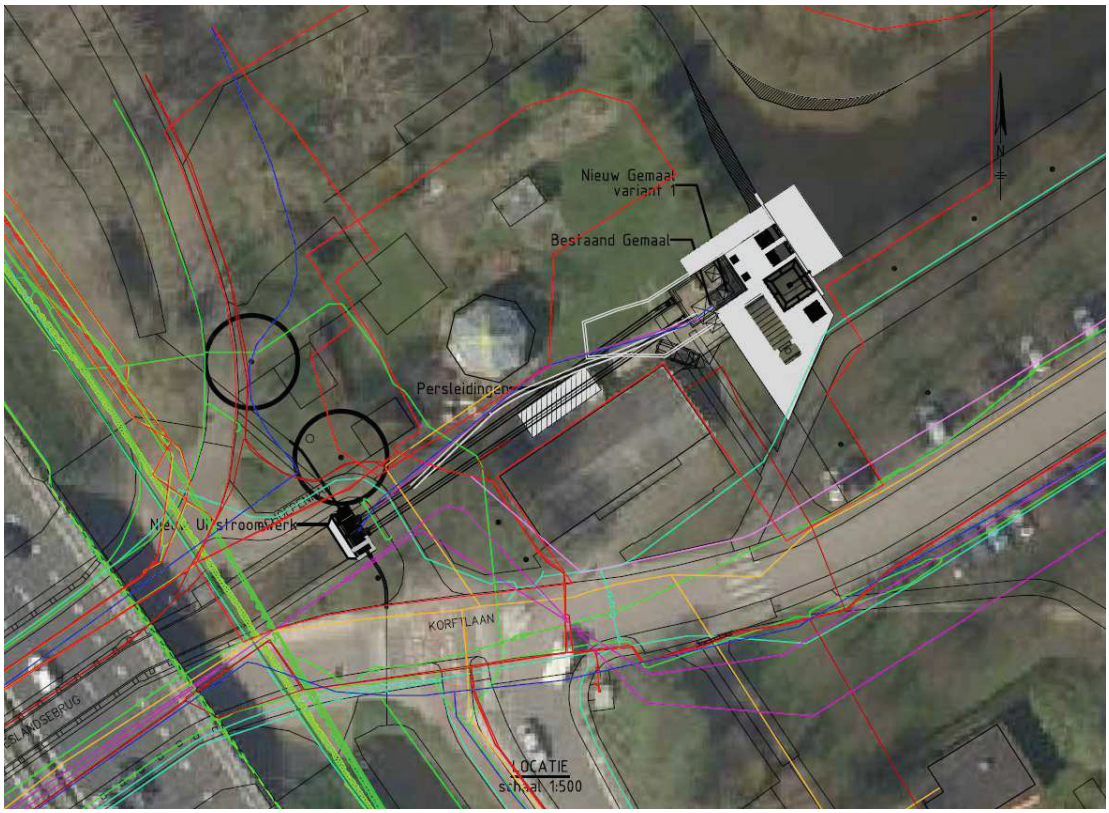

Figuur 7: Bestaande kabels en Leidingen in situatie variant 1, 3

Figuur 8: Bestaande kabels en leidingen in situatie variant 2

Conclusie

😐 Variant 1 heeft geen verleggingen als gevolg van het ontwerp en ook geen moeilijke inpassingen.

☹ Variant 2 heeft noodzakelijke verlegging van water en middenspanning. Daarnaast kruisen de aan te sluiten afvoerleidingen op de nieuwe uitstroombak diverse kabel en leidingkruisingen. Hierdoor worden de werkzaamheden van variant 2 complexer.

😐 Variant 3 heeft geen verleggingen als gevolg van het ontwerp en ook geen moeilijke inpassingen.

😐 Variant 4 heeft geen verleggingen als gevolg van het ontwerp en ook geen moeilijke inpassingen.

In verhouding tot het gehele ontwerp is er geen zwaarwegend argument om een variant vanuit kabels en leidingen de voorkeur te geven.

2.2.3 Geotechniek

😐 Variant 1, 3 en 4:

Omgeving: Meeste risico van nadelige invloed (o.a. trillingen) op de omgeving.

Bouwkuip: Obstakels in de bodem als gevolg van bouwwerken uit het verleden.

Opbarsten; risico is klein. Stijghoogte watervoerend zandpakket is bekend in verband met industriële onttrekking in Delft.

Persleiding: Meeste risico van nadelige effecten van trillingen op de omgeving. In verband met risico op zettingschade bij aansluiting op gefundeerde constructies, dient hier maatregelen voor genomen te worden.

Uitstroomwerk: Eenvoudigst in te passen, zorgvuldige aansluiting op bestaande constructies is wel vereist. De huidige uitstroomvoorziening moet worden verwijderd. Een tijdelijke droogzetvoorziening is vereist.

Bemalingen: er is kans op zettingsschade vanwege slappe lagen in de bodem.

☺ Variant 2:

Omgeving: Substantieel lagere nadelige invloeden op de omgeving.

Bouwkuip: Meest gunstige locatie voor het maken van een bouwkuip. Geen kans op obstakels en minder risico's op de omgeving.

Opbarsten; risico is klein. Stijghoogte watervoerend zandpakket is bekend in verband met industriële onttrekking in Delft.

Persleiding: Substantieel lagere risico's op de omgeving. In verband met risico op zettingschade bij aansluiting op gefundeerde constructies, dient hier maatregelen voor genomen te worden.

Uitstroomwerk: De huidige uitstroomvoorziening moet worden verwijderd en een stuk van de huidige kadeconstructie die dicht op een nuts-huisje staat die verwerkt is in de kadeconstructie. Een tijdelijke droogzet voorziening is vereist. Zorgvuldige aansluiting op bestaande constructies is vereist.

Bemalingen: er is kans op zettingsschade vanwege slappe lagen in de bodem.

2.3 Conclusie functionaliteit en technische haalbaarheid

Samenvattend scoren de vier varianten als volgt:

	Variant 1	Variant 2	Variant 3	Variant 4
Gemaal in stroming	☺	😐	☺	☺
Aanstroming pompen	☺	😐	☺	☺
Uitstroming	☺	😐	☺	☺
kwel	☺	😐	☺	☺
Complexiteit bouwwerk	😐	☺	☺	😐
Bereikbaarheid	😐	☹	😐	😐
Kabels en Leidingen	😐	☹	😐	😐
Geotechniek	😐	☺	😐	😐

Tabel 1: vergelijking functionaliteit en technische haalbaarheid

☺/😐 Variant 1

Variant 1, 3 en 4 zijn gelijkwaardig op de belangrijkste functionele aspecten (in-, aan- en uitstroming en kwel). Qua technische haalbaarheid heeft variant 1 enkel aandachtspunten. Variant 1 heeft voor langere duur een tijdelijke pompinstallatie nodig. Dit is bij variant 3 ook het geval, echter is daar de bovenbouw niet aanwezig wat weer ten gunste komt van de complexiteit van het bouwwerk.

😐 Variant 2:

In de vergelijking is duidelijk te zien dat een locatie waarbij het gemaal uit de stroming wordt gehaald op drie punten minder goed functioneert: in de watergang, in de aanstroming van de pompen en bij de uitstroming. De kwelvoorziening is eveneens slechter beoordeeld. Dit komt vanwege de kortere lengte van de persleiding, dus een kortere kwelweg, zij het dat dit relatief eenvoudig oplosbaar is door de dimensionering van het damwandscherm. De bereikbaarheid voor aan- en afvoer van materieel is tevens zeer beperkt vanwege de hoogte van de onderdoorgang A13 en risicovolle tijdelijke route over het fietspad langs de uitstroombak.

Geotechnisch heeft variant 2 wel de voorkeur, met als zwaarwegend argument dat de afstand van de werkzaamheden het verst van de bestaande opstallen gelegen is, waardoor er substantieel minder risico's van o.a. trillingen op de opstallen zijn.

☺ Variant 3:

Variant 3 scoort het beste op functionaliteit. Opgemerkt wordt dat de variant zonder bovenbouw niet betekent dat de onderbouw dieper bouwt. Wel is de aandrijving hierbij onder het maaiveld gemonteerd, waardoor volstaan kan worden met een functionele bovenbouw of afdekking voor de resterende apparatuur (schakelkast, afsluiters). Let op: hierbij is dus geen rekening gehouden met aspecten als landschappelijke inpassing en esthetiek.

☺ Variant 4:

Variant 4 is gebaseerd op variant 1, maar dan met een kleinere bovenbouw. Hierdoor blijven alle voordelen (vanuit technische perspectief) van variant 3 behouden en gelijktijdig wordt de herkenbare beeldkwaliteit van de gemalen van het Hoogheemraadschap van Delfland wel zichtbaar. Tevens biedt variant 4 functionele meerwaarden voor de beheers- en onderhoudsorganisatie doordat de essentiële componenten in een goed bereikbare binnenopstelling zijn geplaatst i.p.v. in een buitenopstelling.

3 KOSTENASPECTEN

Er is gekozen om te focussen op de onderscheidende kostenaspecten van de 4 verschillende varianten. Deze aspecten en verwachte onderscheidenheid zijn opgenomen in tabel 2. Een SSK-Investeringsraming van de 4 varianten is nog niet opgezet omdat dit geen groter onderscheid biedt. Door de spreiding in een dergelijke raming is de trefzekerheid in een schetsontwerp- of voorontwerpfase onvoldoende om een variant qua kosten te onderscheiden.

3.1 Beschouwing kosten

In onderstaande paragrafen worden, per variant, de per kostenaspect onderscheidende factoren toegelicht.

Directe bouwkosten: Optimalisatie aanvoertracé

De kosten voor het optimaliseren van het aanvoertracé bestaan uit 2 activiteiten (zie bijlage A en figuur 9).

De bestaande duiker (20300006) in het aanvoertracé dient vervangen te worden voor een vierkante duiker met een inwendige breedte van 3,0 meter en waterdiepte van 0,8 meter.

De tweede activiteit is het op leggerdiepte krijgen van de het tracé dat tussen de laatste 2 bruggen voor het gemaal. Hiervoor dient de watergang gebaggerd te worden tot leggerdiepte.

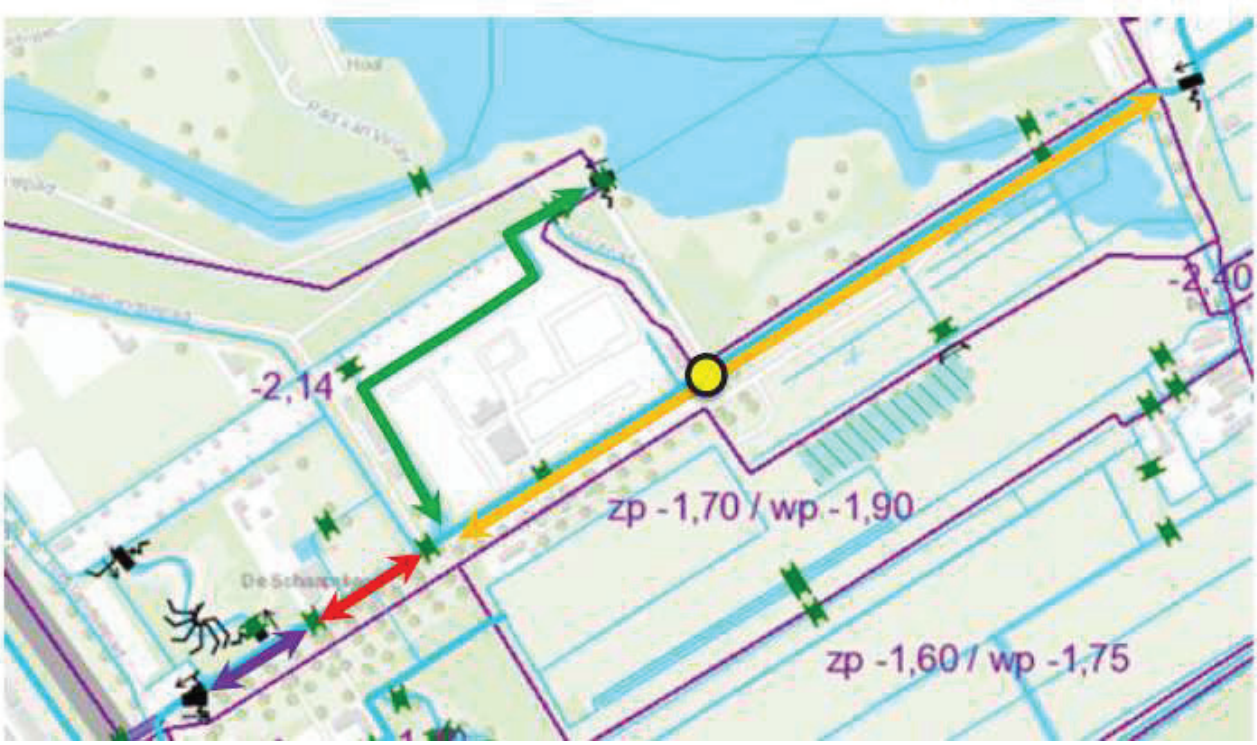

Figuur 9: Aanvoertracé tussen gemaal Korflaan en de eerste brug (paars), tussen beide bruggen (rood, 135 m), tussen de tweede brug en gemaal van de polder van Biesland (oranje) en tussen gemaal Korflaan en gemaal Delftse Hout (groen), de te vervangen duiker (gele cirkel) .

De kosten voor alle vier de varianten is gelijk, dus niet onderscheidend.

Directe bouwkosten Gemaal

De projectkosten worden hoofdzakelijk bepaald door de directe bouwkosten. Variant 3 is kent waarschijnlijk iets lager bouwkosten dan de overige twee varianten. De belangrijkste kostenbepalende factoren zijn:

- *Geen bovenbouw:*
  Variant 3 heeft geen (een kleine) bovenbouw, waardoor de kosten van een bovenbouw komen te vervallen, waarmee variant 3 lagere directe bouwkosten heeft. De besparing is beperkt, omdat er wel voorzieningen opgenomen moeten worden om een functionele buitenopstelling te realiseren.

- *Compacter:*
  Variant 3 en 4 zijn compacter dan de andere varianten, hierdoor zullen de directe bouwkosten van variant 3 en 4 lager zijn.
- *Complexiteit aansluiting*:
  Een vlakke aansluiting op de (stalen) onderbouw is minder complex dan de aansluiting met een (architectonische) bovenbouw. De eenvoud van variant 3 resulteert in lagere bouwkosten.
- *Goedkopere installatie*:
  Nat opgestelde onderwaterpompen (alle vier de varianten) resulteren naar verwachting in lagere directe bouwkosten dan droog opgestelde pompen.

Varianten 1, 3 en 4 zijn (nagenoeg) gelijk aan elkaar. Er is geen significant onderscheid in directe bouwkosten van het gemaal te verwachten. Er dient voor variant 2 wel rekening gehouden te worden met aanvullende kosten t.b.v. het realiseren van de nieuwe watergang aan de polderzijde.

Eenmalige kosten

Bij variant 2 is grondaankoop noodzakelijk t.b.v. de nieuwe watergang aan de polderzijde. Bij alle varianten is grondaankoop rondom de gemalen noodzakelijk, maar dit is niet onderscheidend.

Tijdelijke voorzieningen

Variant 2 heeft naar verwachting lagere kosten m.b.t. de tijdelijke voorzieningen. Idealiter kan het nieuwe gemaal op de nieuwe locatie gerealiseerd worden zonder tijdelijke pompinstallatie, welke bij variant 1, 3 en 4 wel noodzakelijk zijn. Anderzijds is voor variant 2 wel een tijdelijke installatie noodzakelijk voor het realiseren van het uitstroomwerk. Hierdoor is het verschil in kosten voor de tijdelijke voorzieningen, waarschijnlijk zeer beperkt (eerste indicatie €50.000).

Sloopkosten

Naar verwachting zijn de sloopkosten voor de vier variantenongeveer gelijkwaardig. Er wordt opgemerkt dat de uitvoeringskosten van variant 1 en 3 waarschijnlijk positief worden beïnvloed, omdat het nieuwe perstracé in het oude tracé kan worden gerealiseerd, zodat er maar eenmaal graafkosten en herstelkosten gemaakt worden. Om een eerlijk vergelijk te verkrijgen, zijn de sloopkosten voor alle varianten gelijkwaardig ingeschat.

Herinrichten terrein

De kosten voor het herinrichten van het terrein zijn voor variant 2 hoger dan voor beide andere varianten. Bij variant 2 moet namelijk invulling worden gegeven aan de toegankelijkheid van de nieuwe situatie én de afwerking van de oude locatie. De kosten voor variant 1, 3 en 4 zijn gelijkwaardig.

Risico’s

De verwachting is dat variant 2 een hoger risicoprofiel heeft. Dit is gebaseerd op het feit dat variant 2:

- Een nieuw persleidingtracé volgt. Hierdoor ontstaat het risico op het aantreffen van onbekende ondergrondse infrastructuur en kabels en leidingen.
- Een persleiding kent welke langs twee bestaande oude kastanjebomen loopt. Hierdoor ontstaat het risico op hogere uitvoeringskosten en toename van complexiteit t.g.v. de hoge worteldichtheid op het tracé en mogelijk extra inspanningen en kosten t.b.v. het verkrijgen van de benodigde vergunningen en het beschermen van de bomen.
- Een complexer raakvlak heeft met de bestaande uitstroomgoot, omdat de nieuwe uitstroomconstructie haaks op de stroming wordt gepositioneerd. Dit is naar verwachting iets complexer in de realisatiefase en hydraulisch minder ideaal dan renovatie van het bestaande uitstroomwerk.
- Grondaankoop vereist. Aan het aankooptraject zijn diverse risico’s verbonden.

3.2 Conclusie kostenaspecten

Samenvattend scoren de vier varianten als volgt:

	Variant 1	Variant 2	Variant 3	Variant 4
DBK: Duiker en baggeren	😐	😐	😐	😐
DBK: Gemaal	😐/🙂	☹	🙂	🙂/😐
Eenmalige kosten ON	😐	😐	😐	😐
Tijdelijke voorzieningen	😐	🙂	😐	😐
Sloopkosten	😐	☹	😐	😐
Herinrichten terrein	😐	☹	😐	😐
Risico's	😐	☹	😐	😐

Tabel 2: vergelijking kostenaspecten

Een kwalitatieve beschouwing van de vier ontwerpvarianten vanuit een kostenperspectief resulteert in een voorkeur voor variant 3 of 4. Deze varianten hebben naar verwachting de laagste bouwkosten. De hogere kosten voor de tijdelijke voorziening (t.o.v. variant 2) is beperkt, en weegt niet op tegen de hogere bouwkosten (van variant 2).

Tevens is naar verwachtging het risicoprofiel van variant 3 lager (door het ontbreken van de bovenbouw), waardoor een bijbehorende kostenreservering lager zal zijn. De lagere kosten en lagere risicoprofiel maakt variant 3 de voorkeursvariant vanuit kostenperspectief, waarbij wordt opgemerkt dat het aanvullende budget voor een kleine bovenbouw (variant 4) beperkt zal zijn.

Toelichting op definities SSK

Directe bouwkosten	*kosten welke direct aan het object zijn te koppelen*
Indirecte bouwkosten	*bouwkosten die niet direct aan een object zijn toe te schrijven*
Eenmalige kosten	*Kosten (welke ON maakt) om project te realiseren inschrijfkosten, vergunningen AKWR, Engineering, grondaankoop*
Tijdelijke voorzieningen	*Bijvoorbeeld tijdelijke pompvoorzieningen*
Sloopkosten	*Kosten om object te slopen en terrein her in te richten*

4 PLANNING

4.1 Beschouwing en conclusie planning

Voor de 4 varianten is de planning in hoofdlijnen bepaald. In bijlage B is de planning opgenomen voor afzonderlijk variant 1,2 en 4 en afzonderlijk voor variant 3.

Bepalend is een lange of korte bestemmingsplanprocedure. Bij variant 1, 2 en 4 is, als gevolg van een hoge bovenbouw (hoger dan 3 meter ten opzichte van maaiveld), een lange procedure nodig. Bij variant 2 is, als gevolg van dat het perceel geen passende bestemming heeft, ook een lange procedure nodig.

Bouwtijd voor alle varianten is niet onderscheidend. Opgemerkt wordt dat variant 2 wellicht een iets langere doorlooptijd heeft omdat er pas gesloopt zal worden nadat het nieuwe gemaal in bedrijf genomen is, om zo kosten voor een tijdelijke installatie uit te sparen.

Grondaankoop is bij variant 2 in ieder geval van toepassing. Bij variant 1, 3 en 4 is grondaankoop afhankelijk van een geoptimaliseerd ontwerp. Dit is nader vast te stellen en derhalve wel opgenomen in de planning.

Conclusie

😐 Vanuit planningsperspectief is er geen voorkeursvariant. Hoewel variant 3 een kortere doorloop kent, als gevolg van een kortere doorlooptijd van de bestemmingsplanprocedure, is dit niet onderscheidend. Er is geen specifieke deadline waarvoor de werkzaamheden gereed dienen te zijn.

5 OMGEVING

5.1 Beschouwing Vergunningsaspecten

De molen en het zomerhuisje (bijgebouw) aan de Korftlaan in Delft betreffen gemeentelijke monumenten (zie figuur 7 lichtgroen). Slechts een deel van de eigenlijke molen (onderbouw) is beschermd evenals het zomerhuisje. Beide zijn geen beschermd stadsgezicht, maar wel van archeologisch en cultuurhistorisch belang. De molen is in gebruik als woning. Er is geen molenbiotoop met een beschermingscontour voor het draaien van wieken, gezien de wieken ontbreken.

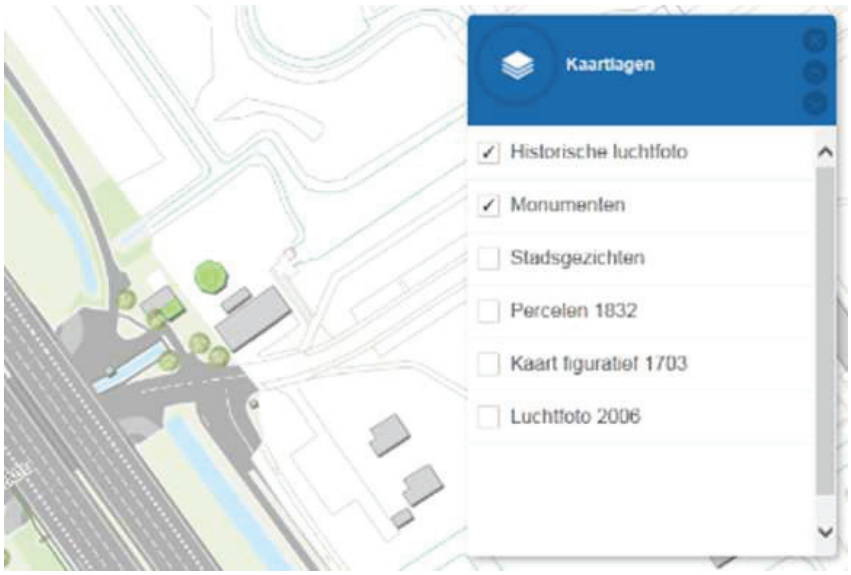

Figuur 10: Kaart aanduiding gemeentelijke monumenten.

Vergunningen

Tussen variant 1 tot en met 4 zijn geen substantieel te onderscheiden verschillen op het vlak van vergunningen. In het algemeen dient continuïteit van het peilbeheer gegarandeerd te worden. Dus bij de sloop van het gemaal zal een voorziening getroffen moeten worden die peilbeheer mogelijk maakt. Wanneer deze voorziening over terreinen loopt van derden zal hier toestemming voor nodig zijn. Op basis van de uitvoering zullen mogelijk tijdelijke vergunningen of meldingen nodig zijn. De tijdelijkheid van de werkzaamheden en de noodzaak voor de continuering van het peilbeheer maakt dat dit waarschijnlijk binnen eenvoudige kaders mogelijk is.

5.2 Beschouwing bestemmingsplanaspecten

- 😐 Variant 1 – Het huidig bestemmingsplan is in verband met de bouwhoogte, hoger dan 3 meter, niet toereikend en hiervoor dient een bestemmingsplanwijziging doorlopen te worden. Tevens is het oppervlak van de huidige bestemming te klein voor het nieuwe gemaal. Dit dient meegenomen te worden in de bestemmingsplanwijziging.
- 😐 Variant 2 – De locatie van variant 2 voorziet niet in het realiseren van een Poldergemaal (huidige functie is 'Recreatie'). Hiervoor dient een bestemmingsplanwijziging doorlopen te worden waarbij alle aspecten kunnen worden meegenomen om de bouw van een nieuw gemaal mogelijk maakt.
- 🙂 Variant 3 – Vanwege de lage bouwhoogte en omdat er geen bovengrondse (grote) constructies zijn, zijn er geen issues met betrekking tot de bouwhoogte. Het oppervlak van de huidige bestemming is echter te klein voor het nieuwe gemaal. Daarom dient er een (naar verwachting) korte bestemmingsplanwijziging te worden doorlopen om het bestemmingsvlak te vergroten.
- 😐 Variant 4 – Het huidig bestemmingsplan is in verband met de bouwhoogte, hoger dan 3 meter, niet toereikend en hiervoor dient een bestemmingsplanwijziging doorlopen te worden. Tevens is het oppervlak van de huidige bestemming te klein voor het nieuwe gemaal. Dit dient meegenomen te worden in de bestemmingsplanwijziging.

Bij alle 4 de varianten is een bestemmingsplanwijziging nodig. In overleg met bevoegd gezag kan wellicht overeen gekomen worden dat er geen uitgebreide bestemmingsplanprocedure hoeft doorlopen te worden voor variant 3. Op basis van de geen bijzondere ingrepen is dit doorgaans bespreekbaar.

5.3 Beschouwing onderzoeken

In bijlage C, D, E en F zijn de conditionerende onderzoeken opgenomen. Omdat er op het moment van schrijven het laatste archeologische rapport nog ter beoordeling bij het Bevoegd Gezag ligt, is deze nog in concept opgenomen in de bijlage van dit rapport.

De onderzoeksresultaten leiden tot de volgende onderlinge vergelijking:

	Variant 1	Variant 2	Variant 3	Variant 4
Milieu	😐 **Algemeen = verdacht (maar nader onderzoek is niet vereist)** Alle vrijkomende grond is herbruikbaar binnen het gebied Asbest = niet aangetroffen. Waterbodem = vrij toepasbaar Grondwater = onverdacht Bovengrond = licht verontreinigd Ondergrond bij de leidingen = licht verontreinigd.	😐 **Algemeen = verdacht (maar nader onderzoek is niet vereist)** Alle vrijkomende grond is herbruikbaar binnen het gebied Asbest = niet aangetroffen. Waterbodem = vrij toepasbaar Grondwater = onverdacht Bovengrond = licht verontreinigd Ondergrond = niet verontreinigd. Ondergrond bij de leidingen = licht verontreinigd	😐 Zie variant 1	😐 Zie variant 1
Conventionele explosieven (NGE)	😐 Er is mogelijke aanwezigheid van CE in het onderzoeksgebied (Duitse stelling). Er dient direct tot opsporing van CE over te gaan.	😐 Zie variant 1	😐 Zie variant 1	😐 Zie variant 1
Archeologie	😐 Bureauonderzoek is aanwezig Advies is verkennend booronderzoek uit te voeren.	😐 Zie variant 1	😐 Zie variant 1	😐 Zie variant 1
Ecologie	😐 Geen overtredingen van de FF-wet Rekening houden met broedseizoen Ongeschikt maken voor broedvogels.	😐 Zie variant 1	😐 Zie variant 1	😐 Zie variant 1
Totaal	😐 Aspect is niet onderscheidend.	😐 Aspect is niet onderscheidend	😐 Aspect is niet onder-scheidend	😐 Aspect is niet onder-scheidend

5.4 Beschouwing hinder op de omgeving (verkeer / geluid / trillingen)

😐 Variant 1, 3 en 4:

Het gemaal en uitstroombak worden vervangen op dezelfde locatie. Het gemaal en uitstroombak staan op redelijk veilige afstand van bestaande bebouwing waar, met eventueel gepaste maatregelen van opdrachtnemer, eventuele beperkte of geen trillingen veroorzaakt worden die schade kunnen veroorzaken. Voor het vervangen van de afvoerleiding dient een sleuf ontgraven te worden tot vlak langs bebouwing en de oude molen. De oude molen en het schuurtje is op 'staal' gefundeerd. Van het schuurtje is uit een gesprek met de bewoner naar voren gekomen dat het staat op een betonvloer omrand met een betonvoet van ca. 0,6 (diep) en 0,3 meter breed. Beide opstallen zijn niet onderheid. In de uitvoering dient hier beheersmaatregelen getroffen te worden in de vorm van trillingsarm en zettingsvrij werken. Mogelijk is sleufbekisting nodig. Of de schuur gehandhaafd kan blijven of niet dient door middel van proefsleuven onderzocht te worden.

De werkzaamheden veroorzaken geen uitzonderlijke geluidsvolumes waardoor er overlast veroorzaakt kan worden.

😐 Variant 2:

Het gemaal wordt vervangen op een nieuwe locatie. Het gemaal en de afvoerleidingen en uitstroombak staan op redelijk veilige afstand van nabijgelegen opstallen waar, met eventueel gepaste maatregelen van opdrachtnemer beperkte of geen trillingen veroorzaakt worden die schade kunnen veroorzaken. Voor het verwijderen van de bestaande afvoerleiding gelden dezelfde risico's als bij variant 1.

De werkzaamheden veroorzaken geen uitzonderlijke geluidsvolumes waardoor er overlast veroorzaakt kan worden.

5.5 Eisen / wensen stakeholders (bewoners / bevoegd gezag)

De Stake Holders zijn geïnterviewd vooruitlopend op het opstellen van de variantenstudie. Een samenvatting van de verzamelde informatie staat hieronder op een rij.

N.B. Variant 4 is tijdens deze gesprekken niet specifiek besproken. Aangezien variant 4 een combinatie tussen 1 en 3 is, is variant 4 wel verwerkt in het onderstaande samenvatting.

Stake Holder	Beplanting	Esthetiek	Ruimte gebruik	Overige
Bewoners oude molen	Geen voorkeur.	Een sedumdak heeft de voorkeur bij een bovengrondse oplossing.	Voorkeur de huidige locatie. (variant 1, 3 en 4)	Voorkeur voor de huidige. De bestaande afvoerleiding ligt vlak naast de fundering van de schuur. Er is risico op het te moeten verplaatsen van de schuur.
Eigenaar oude molen	Geen voorkeur.	Behoud breed uitzicht wordt zwaar aan gewogen. Zware voorkeur is er voor variant 3 waardoor er zoveel mogelijk uitzicht behouden blijft. Ook variant 4 heeft geen voorkeur omdat dan het uitzicht vanaf het perceel sterk verminderd wordt.	Bij variant 2 is er geen grondaankoop nodig.	Indien bij variant 1, 3 en 4 binnen de eigendomsgrenzen gebleven wordt is er geen grondaankoop nodig.

Stichting Buytendelft (waterspeeltuin)	Geen voorkeur	Geen voorkeur	Variant 2: Deze variant gaat ten koste van hun terrein. Indien er terrein van de waterspeeltuin benodigd is, dan graag vrijkomende grond verwerken in terrein van de speeltuin. (werk met werk maken)	De stichting ziet graag Social Return in het project terugkomen. Voorkeur voor variant 1, 3 en 4.
Postduiven vereniging	Geen voorkeur.	Geen voorkeur.	Variant 2 heeft een voorkeur in verband minder risico op schade tijdens de bouw. Er hoeft bij variant 2 enkel gesloopt te worden en niet gebouwd.	Bij variant 1, 3 en 4 is het verzoek dat de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er geen schade kan ontstaan aan het verenigingsgebouw.
Gemeente Delft	Variant 1, 3 en 4: Het afvoertracé loopt ruim tussen de 2 beeldbepalende kastanjes. Zorgvuldigheid bij de werkzaamheden t.b.v. behoud van de karakteristieke bomen is wel noodzakelijk. Variant 2: Het gemaal komt in een groenstrook met oude populieren die verder geen specifieke waarde hebben. Ook op terrein van de waterspeeltuin staan geen waardevolle beplanting, Het afvoertracé gaat met het huidige ontwerp dwars door 2 fraaie bomen. * Behoud van de 2 kastanjes is een voorwaarde.	Variant 1, 3 en 4: Geen specifieke opmerkingen. Variant 2: Het verbreden van de watergang bij variant 2 gaat ten kost van de afschermende beplanting en heeft daarom niet de voorkeur voor de gemeente.	Variant 1, 3 en 4: Deze varianten hebben de voorkeur, omdat deze het minste impact op de omgeving hebben. Hergebruik huidige persleiding (d=50cm) tracé. Aan de kant van de Korftlaan is genoeg ruimte om het perceel van het HHD iets te vergroten voor bijvoorbeeld een laad- en losplaats en evt. een 2e entreeweg.	Variant 2: Heeft niet de voorkeur vanuit de gemeente omdat qua kosten en ruimtelijke consequenties de gemeente van mening is dat deze minder gunstig zijn.
Totaal	**BEPLANTING** **Variant 1:** 😐* **Variant 2:** ☹ **Variant 3:** 😐* **Variant 4:** 😐*	**ESTHETHIEK** **Variant 1:** ☹ **Variant 2:** 😐 **Variant 3:** ☺ **Variant 4:** ☹	**RUIMTE GEBRUIK** **Variant 1:** ☺ **Variant 2:** 😐 **Variant 3:** ☺ **Variant 4:** ☺	**OVERIGE** **Variant 1:** ☺ **Variant 2:** ☺ **Variant 3:** ☺ **Variant 4:** ☺

* = De 2 fraaie bomen maken onderdeel uit van een beeldbepalende groep van 4 kastanjes. Deze kastanjes hebben tekenen van de Kastanjebloedingsziekte, maar hebben dat al langer en staan er op dit moment nog zeer goed bij. Het feit dat de aantasting zichtbaar is betekent niet dat deze op korte termijn dood zullen gaan. Het gemeentelijke beleid is gericht op het zo lang mogelijk in stand houden van deze boomgroep. Schade aan boomkroon en wortelgestel moet daarom worden voorkomen. Vooral omdat de kastanjeziekte bij een verzwakking van de boom fataal kan worden. Dit betekent dat er geen graafwerkzaamheden mogen worden uitgevoerd binnen het wortelgestel/kroonprojectie van deze bomen. Mogelijk kan de leiding onder het pad worden gelegd of blijkt het noodzakelijk om de leiding te persen. Als voor deze optie wordt gekozen zal via een Boom Effect Analyse moeten worden onderzocht of/hoe dit zonder schade aan de bomen kan worden uitgevoerd.

Tot slot, de Esdoorn verkeert in goede staat (alleen wat snoeiwerk).

5.6 Beschouwing eigendommen / kadastrale grenzen

In onderstaande tabel is de eigendoms- en gebruiksverdeling inzichtelijk gemaakt van de betreffende locatie.

	Onderdeel	Eigendom	Gebruik
1	Gemaal	HH van Delfland	HH van Delfland
2	Oude Molen	Dhr. Logchem	Fam. Bos
3	Perceel Oude Molen, incl. opstallen (o.a. vakantiehuisje)	Dhr. Logchem	Fam. Bos
4	Tracé persleiding	Dhr. Logchem	HH van Delfland (zakelijk recht)
5	Postduivenverenigings-gebouw	Gemeente Delft	Postduiven vereniging
6	Omliggende groenstroken	Gemeente Delft	Gemeente Delft
7	Terrein waterspeeltuin	Gemeente Delft	Stichting Buytendelft.

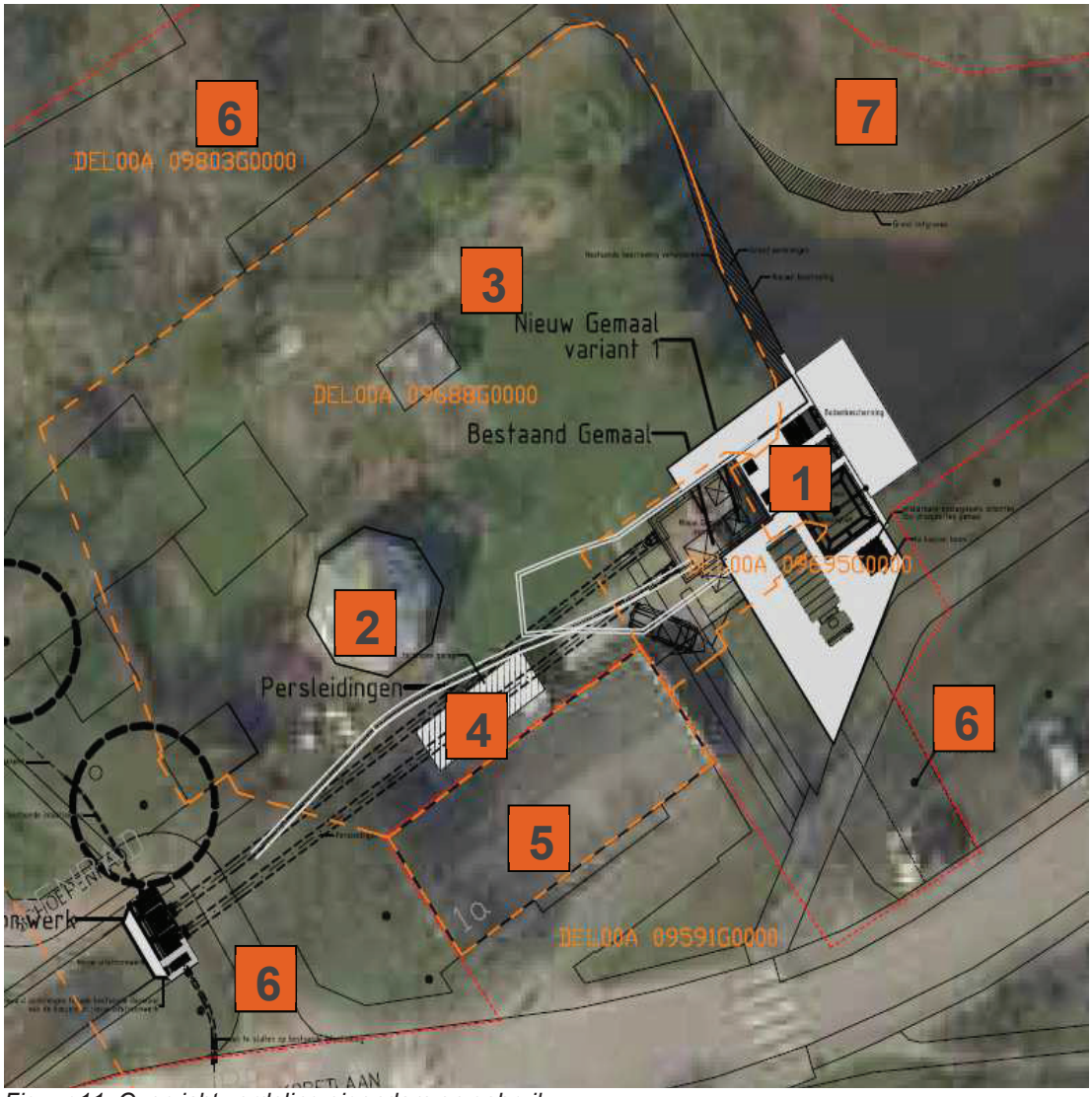

Figuur 11: Overzicht verdeling eigendom en gebruik.

😐 Variant 1: Voor deze variant dient er grond aangekocht te worden van de particulier eigenaar in verband met een groter vloeroppervlak het gemaal. Mogelijk kan door een ontwerp optimalisatie (in de zuidrichting vergroten richting gemeente grond of in de oostelijke richting richting het water) aankoop van particulier eigendom voorkomen worden en dat er enkel aankoop van gemeentelijke grond noodzakelijk is.

😐 Variant 2: Deze variant valt grotendeels op het terrein van de gemeente. Een overdracht/gebruik van deze grond geeft doorgaans een eenvoudiger aankoopproces dan bij particuliere aankoop. Echter kan deze variant geheel op terrein van de gemeente uitgevoerd worden door het ontwerp een klein beetje richting het noorden te verplaatsen.

😐 Variant 3: Zie variant 1. Mogelijk is hier minder ruimte nodig.

😐 Variant 4: Zie variant 1. Mogelijk is hier minder ruimte nodig.

5.7 Conclusie omgeving

Hieronder een samenvatting van de beoordeling per sub-criteria.

	Variant 1	Variant 2	Variant 3	Variant 4
Vergunningen	😐	😐	😐	😐
Bestemmingsplan	😐	😐	🙂	😐
Onderzoeken	😐	😐	😐	😐
Hinder omgeving	😐	🙂	😐	😐
Stake Holders	☹	😐	🙂	☹
Eigendommen	😐	😐	😐	😐
Totaal	😐	😐	😐	😐

De Gemeente Delft heeft een voorkeur voor variant 1, 3 of 4 Verder zijn er geen onderscheidende omgevingsaspecten.

Samengevat is de conclusie dat omgevingsaspecten wel onderscheidend zijn in de variantenkeuze. De hoeveelheid groene smileys geeft aan dat er een voorkeur is voor variant 3 .

6 ESTHETIEK / LANDSCHAPPELIJKE WAARDE

6.1 Beschouwing esthetiek / landschappelijke waarde

Op esthetisch vlak zijn voor alle varianten belangrijke afwegingen te maken. De karakteristieke molenstomp is redelijk zichtbaar en daardoor herkenbaar in de omgeving. Het huidige gemaal neemt deels het zicht op de molenstomp weg. Het behoud van deze landschappelijke waarde is vanuit esthetiek zwaarwegend. Samen met de molenstomp aan de Bieslandseweg / Noordeindseweg ten oosten van deze locatie, is het een van de meest herkenbare landschappelijke objecten in de omgeving.

De directe omgeving van het gemaal bestaat uit een groene zoom aan de noord rand, bestaande uit bosschages en bomen. Hierachter bevindt zich de waterspeeltuin en een parkeerplaats van de sportverenigingen, bestaande uit een puinverharding. De oostzijde kenmerkt zich door een duidelijke 3 dubbele bomenlaan die al van ver uitzicht geeft op de oude molenstomp. Een grote schuur met groenstrook neemt het zicht op de molenstomp weg vanaf de zuidzijde. Aan westzijde geeft een fietspad, die tussen de A13 en het perceel gelegen is, de passant hier een zichtsveld op de molenstomp en de diverse bijgebouwen. Zeer herkenbaar zijn de oude kastanje bomen die direct de aandacht vragen van de passanten. Tot slot aan de Noord-west zijde geeft een rijweg, tussen de A13 en het perceel, zicht op de achterkant van de karakteristieke molenstomp.

Hieronder staat per variant een afweging inclusief aanbevelingen om de inpassing van het gemaal zo zorgvuldig en optimaal mogelijk te maken.

6.2 Conclusie esthetiek

☹ **Variant 1** – bovengronds nieuwbouw op de bestaande situatie.

Een bovengronds gemaal, met de verwachte nokhoogte, eist alle aandacht op ten opzicht van de oude molenstomp. De lange zichtlijn vanuit de bomenlaan op de molenstomp wordt hierdoor verbroken en richt zich volledig op het nieuwe herkenbare gemaal van Delfland. Wat ten koste gaat van het zicht op de molenstomp.

☺ **Variant 2** - bovengronds nieuwbouw op een nieuwe situatie.

Deze variant geniet de voorkeur. Vanuit de zichtlijn van de bomenlaan komt de karakteristieke bestaande oude molen naast het nieuwe herkenbare gemaal van Delfland te staan. Beide objecten versterken elkaar waardoor het gebied een extra herkenbaar object erbij krijgt. De zichtlijn wordt door het te verbreden water vergroot. Ook vanaf de noordzijde, de parkeerplaats, wordt een nieuw gemaal op deze locatie beeldbepalend. Voorwaarde is wel dat de zichtlijn niet verbroken wordt door hoge beplanting van de bewoners van het perceel. Mogelijk dat zelfs gerichte ingrepen noodzakelijk zijn om de zichtlijn te optimaliseren.

😐 **Variant 3** - ondergronds nieuwbouw op de bestaande situatie.

Het voordeel van deze variant is dat het zicht op de bestaande oude molen behouden blijft. “Nadeel” is dat de hekenbaarheid van Delfland verder afneemt. De krooshekreiniger zal als een vreemd object in dit landschap resteren. Het beperken van het aantal losse elementen is een meerwaarde. Tot slot bestaat het risico dat bij een verkeerd ontwerp de betonnen uitstraling de aandacht op eisen in de zichtlijn vanuit de bomenlaan.

☺ **Variant 4** - ondergronds nieuwbouw op de bestaande situatie met kleine bovenbouw.

Deze variant is esthetisch een combinatie van variant 1 en 3. Het nadeel van variant 1, een grote bovenbouw dat vrijwel het gehele zicht op de oude kenmerkende molenstomp weg neemt, is door de kleine bovenbouw beperkter. Echter is dit nadelige effect met de kleine bovenbouw nog wel aanwezig.

Het voordeel van de kleine bovenbouw is dat de herkenbare beeldkwaliteit van de gemalen van het Hoogheemraadschap van Delfland, wel zichtbaar wordt. Passanten gaan dit naar alle verwachting herkennen als een gemaal van het Hoogheemraadschap van Delfland. Een tweede voordeel van een kleine

bovenbouw is dat een rommelig beeld van een verspreid staande schakelkast, hekjes, auma e.d. wordt voorkomen doordat het zoveel mogelijk wordt geïntegreerd in de kleine bovenbouw.

Met een juiste positionering van de kleine bovenbouw ten opzichte van het gemaal in relatie tot de zichtlijn op het perceel, kan beide objecten elkaar versterken (zie variant 2).

Doordat de kleine bovenbouw een rommelig beeld van obstakels voorkomt en dat met een zorgvuldige afweging in kleurgebruik en positionering van de bovenbouw, dit een wel onderscheidend is ten opzichte van variant 1 en 3 op dezelfde locatie.

7 BETROUWBAARHEID EN ONDERHOUDBAARHEID

Alle vier de varianten kunnen worden gerealiseerd met een gelijkwaardig niveau van betrouwbaarheid en onderhoudbaarheid, als het gaat om bereikbaarheid en component keuzen. Er zijn wel enige verschillen te noemen, die hieronder worden beschreven.

7.1 Beschouwing onderhoudsinspanning en –kosten

Belangrijkste onderscheidende kenmerk is dat variant 3 en 4 worden uitgevoerd met nat opgestelde onderwaterpompen en motoren. Dit betekent dat de pomp gemonteerd is aan een snelkoppeling en dat deze vanaf het dek te lichten is zonder demontage in de natte put.

Bij een boven de vloer opgestelde motor (varianten 1 en 2) met een tussenas en de slakkenhuispomp gemonteerd aan een stalen frame, moet er eerst demontage in de natte ruimte zijn voordat de pomp gelicht kan worden. Daartoe moet de ruimte worden drooggezet of dit met een duiker worden uitgevoerd. Bij opstelling in een droge ruimte is de demontage in de droge ruimte uit te voeren (na plaatsen schotbalken).

Voor een oliewissel moet de onderwaterpomp gelicht worden; bij een droog opgestelde pomp is dit ter plekke uit te voeren. Er van uitgaande dat de pomp in een stalen frame onderwater is opgesteld en er geen oliekamer bij het seal zit, kan volstaan worden met olie controle van een eventuele tandwielkast boven de vloer (dit vervalt bij een directe aandrijving).

De varianten zijn (pomptechnisch) in onderhoud weinig kosten onderscheidend. Als echter van niet-standaard componenten gebruik gemaakt moet worden om de beoogde opstelling te realiseren (variant 1 en 2), resulteert dit meestal in frequenter onderhoud en brengt het daardoor hogere kosten met zich mee.

De varianten 3 en 4, waarbij de onderwatermotor wordt toegepast, zal een lager rendement voor de motor geven, hetgeen door het niet toepassen van een tandwieloverbrenging iets wordt gecompenseerd. Geschat wordt dat het rendement circa 5 % lager is, hetgeen ongeveer extra energie kosten van €500,- per jaar betekent bij 1500 draaiuren en een aandrijfvermogen van 25 kW.

Varianten 1 en 3 , waarbij het gemaal recht op de watergang staat, zal minder schoonmaken en afvoeren van drijfvuil uit de watergang vereisen. De onderhoudskosten, die hiervoor bij variant 2 gemaakt moeten worden, bestaan uit het opschonen en afvoeren van het vuil, ingeschat € 2500,- per jaar.

In alle varianten wordt een onderhoudsruimte (kleine vorm van bovenbouw) boven de schakelkast gewenst, vanwege het onderhoud aan de elektrische installaties.

7.2 Beschouwing betrouwbaarheid

Variant 1,3 en 4 en variant 2 zijn in hoofdzaak onderscheidenlijk in betrouwbaarheid op het punt van rechte aanstroming op de pompen. In variant 2 is er draaiing in het water naar de pompen waardoor er trilling kan ontstaan met overbelasting en schade op de lange termijn. Dit kan in de praktijk vaak worden opgelost door het toepassen van extra stromingsschotten, maar blijft toch een minder betrouwbare en vuilgevoeliger oplossing.

Onderwatermotoren waren in het verleden minder betrouwbaar als het gaat om inwendige lekkages en vochtdoorslag naar de motor. Het onderhoud is wat specialistischer maar, bij goede uitvoering, tegenwoordig niet minder betrouwbaar.

In vergelijking tot een standaard elektromotor heeft een onderwatermotor meestal een langere levertijd bij reparatie of vervanging. Bij het toepassen van twee pompen is er bij onderhoud van één pomp altijd een capaciteit van 50% beschikbaar. Indien de beschikbaarheid hoger moet zijn, is het op voorraad houden van een reservemotor, -seal en -lagers aan te bevelen. Kosten worden éénmalig geschat op € 10.000,-. Als alternatief kan hiervoor de noodpomp worden ingezet, wat voor dezelfde kosten wordt meegenomen.

7.3 Conclusie

😐 Variant 1

- Onderhoud: Minder onderhoud dan variant 2, maar is niet bepalend.
- Betrouwbaarheid: Aanstroming is het beste, standaard normmotor, asafdichting is aandachtspunt.

😐 Variant 2

- Onderhoud: Meer onderhoud vanwege scheve aanstroming.
- Betrouwbaarheid: Aanstroming is het niet optimaal, bovenwater motor is tegenwoordig niet minder betrouwbaar dan een onderwater motor.

☺ Variant 3

- Onderhoud: Minder onderhoud dan variant 2, maar is niet bepalend.
- Betrouwbaarheid: Aanstroming is het beste, standaard normmotor, asafdichting is aandachtspunt.

😐/☺ Variant 4

- Onderhoud: Minder onderhoud dan variant 2, maar is niet bepalend.
- Bovenbouw biedt ergonomisch comfort voor onderhoudsactiviteiten.
- Betrouwbaarheid: Aanstroming is het beste, standaard normmotor, asafdichting is aandachtspunt.

8 VOORKEURSVARIANT EN AANBEVELINGEN

Op basis van de beschouwingen wordt in dit hoofdstuk een voorkeursvariant geselecteerd. Vervolgens wordt er een aantal aanbevelingen gedaan voor optimalisaties. Uitgangspunt hierbij is dat de voorkeursvariant wordt toegevoegd aan het UAV-gc contract.

8.1 Voorkeursvariant

Hieronder is een overzicht gegeven van de in dit rapport behandelde beoordelingscriteria. De beoordeling is aan de hand van de volgende beoordelingsmethode beoordeeld.

☺ *Aspect heeft een gunstig effect;*
☹ *Aspect heeft een negatief effect;*
😐 *Aspect is niet onderscheidend*

Aspect	Variant 1	Variant 2	Variant 3	Variant 4
Functionaliteit en technische haalbaarheid	😐/☺	😐/☹	😐/☺	☺/😐
Kostenaspecten	😐	☹	😐	😐
Planning	😐	😐	😐	😐
Omgeving	☹	😐	☺	☹
Esthetiek	☹	☺	😐	☺
Betrouwbaarheid en onderhoudbaarheid	😐	😐	☺	☺
TOTAAL	😐	☹	☺	😐

Arcadis adviseert variant 3, een ondergronds gemaal, op de locatie waar nu ook het gemaal is gepositioneerd, te selecteren. De belangrijkste onderscheidende aspecten zijn:

- Functionaliteit en technische haalbaarheid zijn hierin zwaarwegend vanwege de onderwaterpomp-opstelling;
- De betrouw- en onderhoudbaarheid is het hoogste vanwege de rechte aanvoerstroming en onderwaterpompopstelling;
- Qua kosten is de variant niet onderscheidend. Het is waarschijnlijk dat variant 3 iets lagere directe bouwkosten heeft, omdat de bovenbouw bij variant 3 ontbreekt, maar de investeringskosten zijn maar zeer beperkt onderscheidend ten opzicht van variant 1;
- Esthetisch heeft variant 2 en 4 de voorkeur, maar vanwege zwaarwegende bezwaren vanuit de eigenaar van het perceel is variant 3 hiermee het beste alternatief;
- Planning en omgeving zijn niet onderscheidend.

Variant 2 valt af vanwege:

- Bereikbaarheid
- Kabels en leidingen en bomen
- Hoge(re) bouwkosten

8.2 Aanbeveling en optimalisatievoorstellen

Arcadis stelt de volgende werkwijze voor:

1. Het door Delfland overwegen van onderstaande optimalisaties en besluitvorming hierover;
2. Variant 3 uitwerken op VO niveau, zodat de specifieke eisen en wensen van Delftland in het ontwerp zijn gewaarborgd en zodat ON na aanbestedingsfase VO kan uitwerken (risicoreductie).

8.2.1 Functionaliteit en technische haalbaarheid

In de voorkeursvariant is door Arcadis in samenwerking met Delfland nog enkele optimalisatiemogelijkheden gesignaleerd, t.w.:

- *Persleiding enkelvoudig uitvoeren*
  Het uitvoeren met één persleiding per pomp is, vanuit onderhoud weliswaar de meest flexibele oplossing, maar zijn er ook andere overwegingen. Als er één persleiding wordt gekozen zijn de volgende voordelen (groen) en nadelen (rood) te noemen. Blauw is neutraal:
  - Kwelbescherming. Bij twee leidingen is er meer kwelmogelijkheid en geeft één leiding een voordeel.
  - Waterkering. Eén leiding heeft minder lekkage mogelijkheden, waardoor het risico op uitspoeling afneemt.
  - Kosten. Een enkele leiding resulteert in lagere directe bouwkosten.
  - Smaller uitstroomwerk. Er is een smaller uitstroomwerk bij een enkele leiding.
  - Bij een enkele leiding is er één terugslagklep in het uitstroomwerk en worden de pompen synchroon gestuurd als ze beide draaien. Het bestaande gemaal heeft een vrijverval aansluiting tussen gemaal en uitstroming; beter is deze gesloten te houden.
  - Het onderhoud aan de pompen is met één leiding door de afsluiter per pomp goed uitvoerbaar. Bij onderhoud aan de afsluiter, neemt de beschikbaarheid af. In dat geval zou een blindplaat gezet moeten worden.

- *Stalen onderbouw ipv beton i.c.m. onderwaterpompen (reeds doorgevoerd)*
  Het voorstel is om uit te gaan van een standaard visvriendelijke slakkenhuispomp met koelmantel gekoelde onderwater motor, snelkoppeling en in natte opstelling. Bij de opvoerhoogte en capaciteit dient leverbaarheid nog gecontroleerd te worden.
  Bij deze keuze en een goede aanstroming is de afmeting van de onderbouw zo kort mogelijk.

- *Verplaatsing inlaatleidingen*
  De inlaatleidingen zo te leggen, dat de ligging buiten de boomwortels is.

- *Locatie kwelbescherming*
  Aan het gemaal staat één stalen damwand en aan de uitstroombak staat een damwand. Bij de uitstroombak moet dit zonodig verder worden doorgezet in de wand van de watergang. Indien nodig wordt aanvullend om de leiding een kleikist met rubber kwelscherm gemaakt. Dit ook aan de inlaatleidingen maken als kwelvoorziening.

- *Opnemen toets op opbarsten in contract*
  Arcadis adviseert om een toets op opbarsten op te nemen in het contract.

- *Monitoring van opstallen tijdens uitvoering*
  Monitoring van de bestaande opstallen is noodzakelijk. Een bouwkundige opname, deformatiemetingen en trillingsmetingen dienen uitgevoerd te worden.

8.2.2 Esthetiek

- Algemeen – Een *beeldkwaliteitsplan* kan in een contract bij de aannemer richting geven/eisen aan de landschappelijke inpassing van een nieuwe bovengronds of ondergronds gemaal. Hierdoor wordt voorkomen dat de ontwerpkeuzes primair op financiële basis genomen worden.
- Variant 1 en 4 - Het verschuiven of anders opstellen van het gemaal is enkel een aanvulling mits deze buiten de zichtlijn van de oude molen valt.
- Variant 1 en 4 - Indien vanuit andere zwaarwegende punten, toch voor variant 1 of 4 gekozen wordt, dan is een *verkenning op een zo optimaal mogelijke landschappelijk inpassing* zeer aan te bevelen ten gunste van het behoud van het zicht op de karakteristieke oude molenstomp. Bijvoorbeeld door het dak sterk te verlagen, juiste positionering bovenbouw deels of geheel buiten de zichtlijn op de oude molenstomben bijvoorbeeld meteen goede kleur keuze kan de schade aan het landschap zo veel mogelijk voorkomen worden.
- Variant 2 – *Versterken zichtlijn* door een goed ontwerp van de beplanting op het private perceel.
- Variant 3 en 4 – Met een juist ontwerp kan voorkomen worden dat het beton en de overige objecten de aandacht op eisen in het landschap ten koste van de karakteristieke oude molenstomp. Een *beeldkwaliteitsplan* kan hier oplossing bieden.

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 4205

3006 AE Rotterdam

Nederland

+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com

Projectnummer: C03071.000121.0100

Onze referentie: 078908687:C

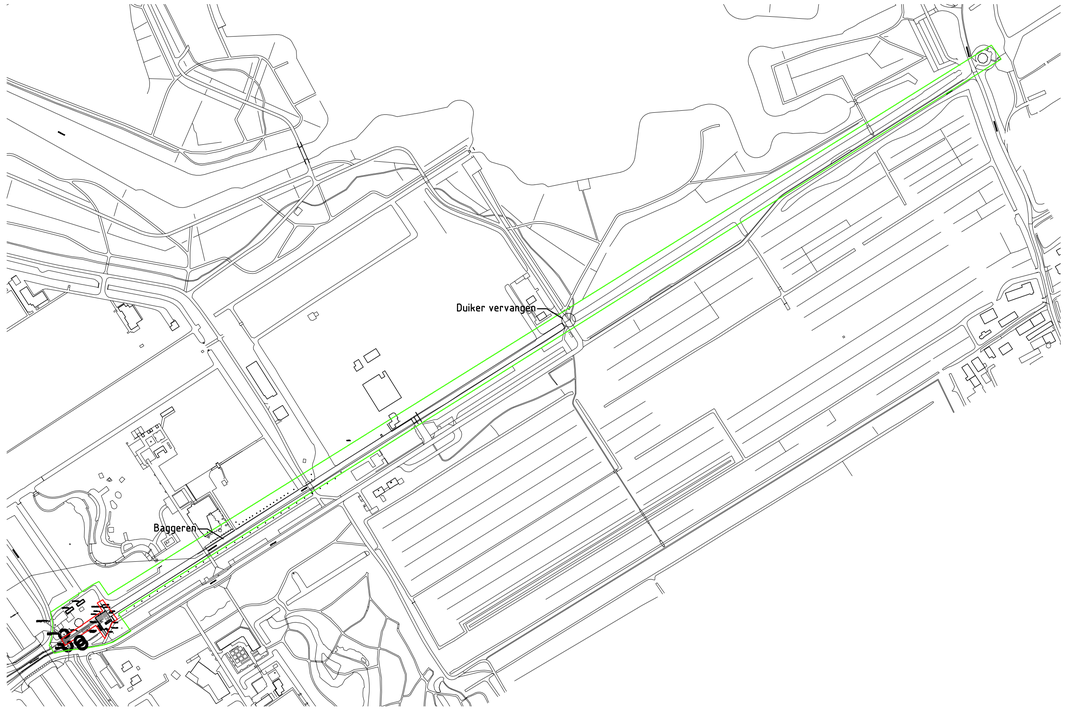

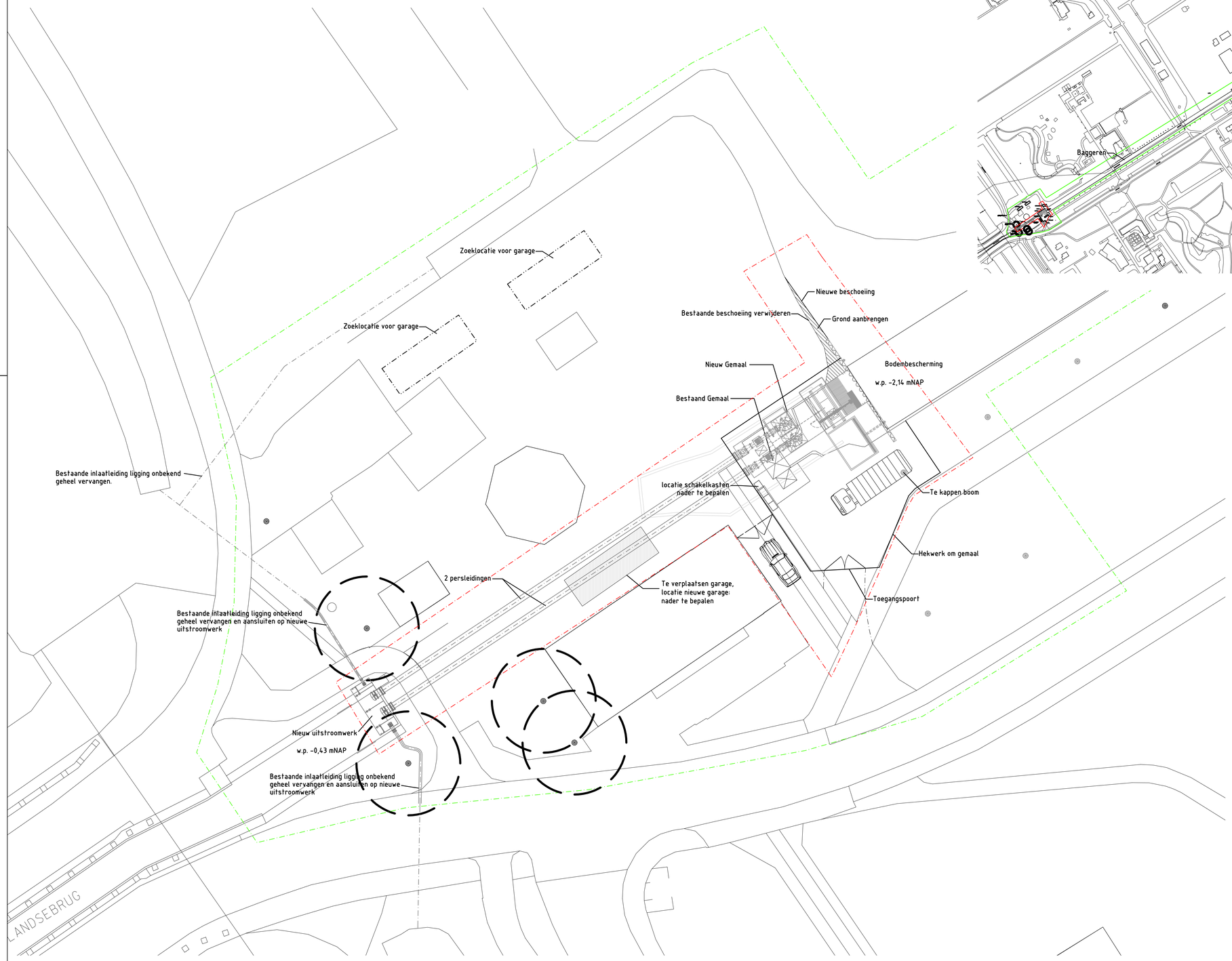

LEGENDA

- Systeemgrens
- Werkgrens

Noot:

Niet opgenomen op tekening (niet uitputtend):
-Terreininrichting
-Hekwerken
-Bodembescherming
-Fundatie
-Keerwanden en damwanden
Zie Vraagspecificatie Techniek, met functionele eisen.

Let op:
De bovenbouw van het gemaal en de omgeving hebben de status "Referentie Ontwerp".

Versie : A	Datum : 14-10-2016	Getekend	: D. Breed
Omschrijving	: Definitief		
Gecontroleerd	: rijnj	Vrijgegeven	: staphorsiusj

ARCADIS Design & Consultancy for natural and built assets
Piet Mondriaanlaan 26
Postbus 220
3800 AE Amersfoort
Tel 088 4261 261
info@arcadis.com
www.arcadis.com

Opdrachtgever	: Hoogheemraadschap van Delfland
Ontwerp	:
Project	: Poldergemaal Korftlaan te Delft
Onderwerp	: Situering poldergemaal Korflaan
Fase	: Voorontwerp

Schaal	: 1:200	Divisie	: Water & Milieu
Bladformaat	: A1	Status	: Definitief
Contractnummer	:	Projectleider	: Klaassens, N (Nard)
Projectnummer	:	Tekeningnummer	: Versie :
C03071.000121.0100		KL2	A

Docid: 078954114-15

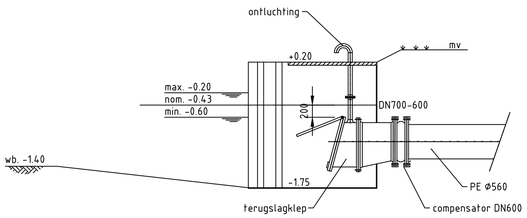

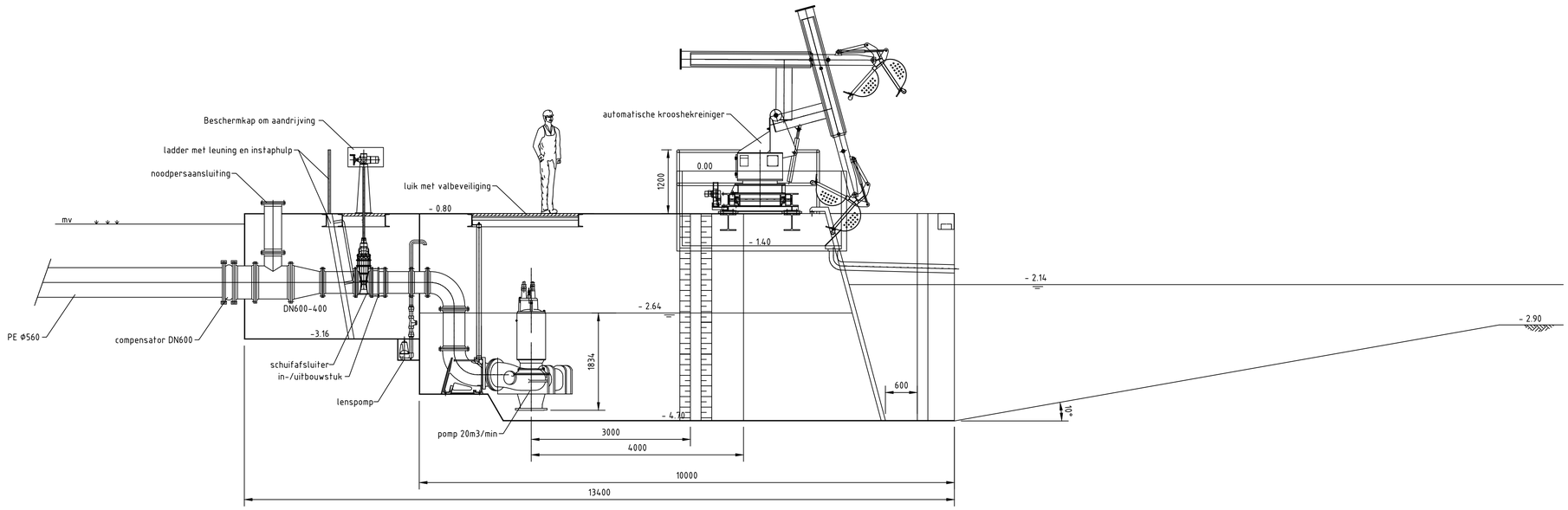

Doorsnede A-A

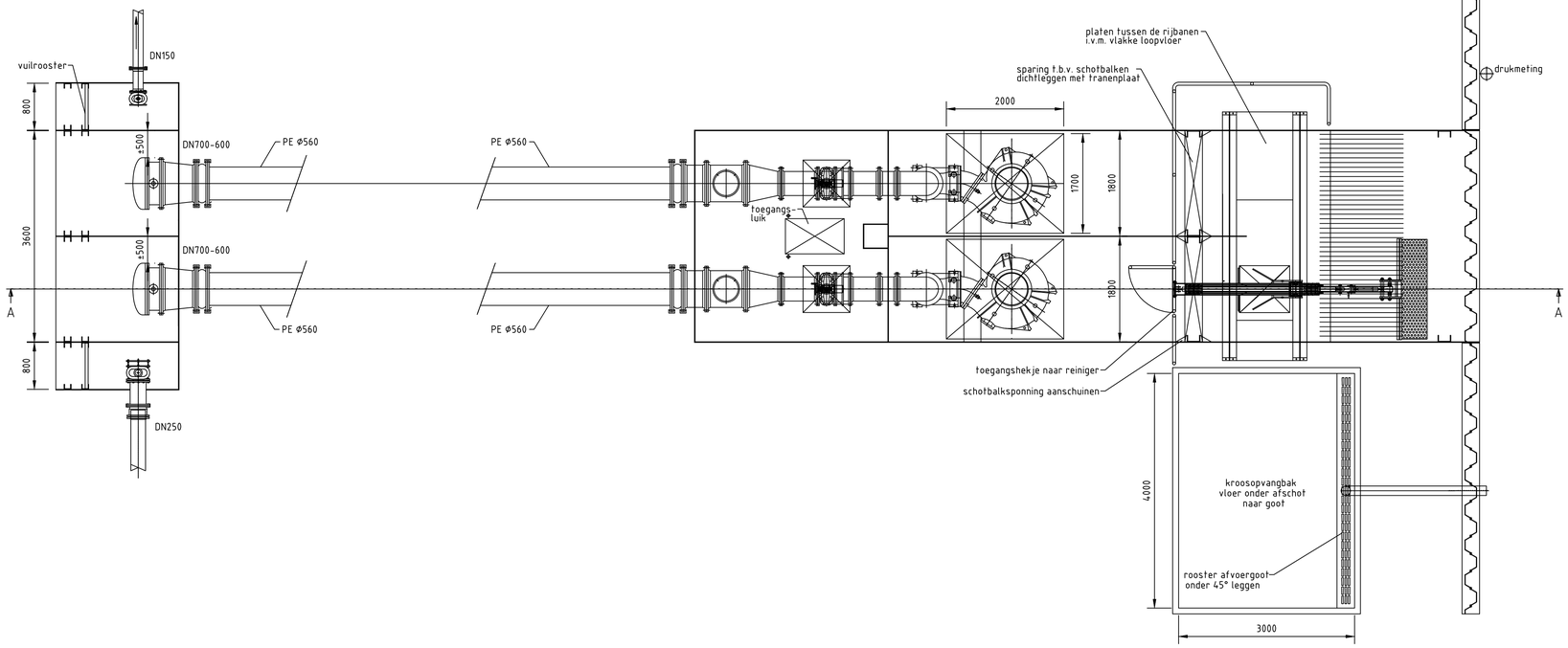

Noot:
Te beheersen raakvlakken zijn:
-Elektrotechniek
-Proces Automatisering
-Omwonenden

E&I & PA scope opgenomen in demarcatiedocument

Niet opgenomen op tekening (niet uitputtend):
-Terrein inrichting
-Bodembescherming
-Fundatie
-Keerwanden en damwanden
Zie Vraagspecificatie Techniek, met functionele eisen.

Let op:
De bovenbouw van het gemaal en de omgeving hebben de status "Referentie Ontwerp".
Het gemaal zelf heeft de status van "Voorlopig Ontwerp".

Versie : A	Datum : 14-10-2016	Getekend	: D. Breed
Omschrijving	: Definitief		
Gecontroleerd	: rijnj	Vrijgegeven	: staphorsiusj

ARCADIS Design & Consultancy for natural and built assets
Piet Mondriaanlaan 26
Postbus 220
3800 AE Amersfoort
Tel 088 4261 261
info@arcadis.nl
www.arcadis.nl

Opdrachtgever	: Hoogheemraadschap van Delfland
Ontwerp	:
Project	: Poldergemaal Korftlaan te Delft
Onderwerp	: Dwarsprofiel en bovenaanzicht poldergemaal Korftlaan
Fase	: Voorontwerp

Schaal	: 1:50	Divisie	: Water & Milieu
Bladformaat	: A1	Status	: Definitief
Contractnummer	:	Projectleider	: Klaassens, N (Nard)
Projectnummer	:	Tekeningnummer	: Versie :
C03071.000121.0100		KL1	A

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Docid: 17899417:17